הארץ

2.00 ש"ח יום ו', י"א בסיון התשמ"ח, 27 במאי 1988 VOL.69/20997 MAY 27 1988
כולל מע"מ באילת 1.75 ש"ח

שוויון זכויות לנשים

אברהם פורז נציג שינוי במועצת עיריית ת"א היה הראשון שפנה לבג"צ, מייד לאחר שמועצת העיר קיבלה החלטה אויליות שלא לכלול נשים בגוף הבוחר את הרב הראשי לעיר. החלטה בג"צ המחייבת כל גוף מנהלי לפעול לפי עקרון השוויון ושלא להפלות נשים, מהווה נדבך נוסף בעקרונות השוויון וזכויות האזרח.
תנועת המרכז נלחמת על עקרונות אלה.

המרכז
שינוי • ר"צ • המרכז הליברלי
לבונטין 19 ת"א 65112 טל. 03-614737/8/9

שורת הקלות ומחוות צפויה בשטחים לקראת ביקור שולץ

– כדי למנוע לחץ ודברי ביקורת על הפרת זכויות האדם • כמחווה לאיגוד עתונאי ישראל קוצר בשבועיים המעצר המינהלי של יו"ר אגודת העיתונאים הפלשתינים רדואן אבו־עיאש העצור מאז אוקטובר

מאת עקיבא אלדר ואורי ניר
סופרי "הארץ"

לקראת ביקור של מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ בארץ בלווית עוזרו לענייני זכויות האדם ריצ'רד שיפטר, עומד שר הבטחון יצחק רבין להורות על שורת הקלות ומחוות לתושבי השטחים. הדבר נועד להכ־
(סוף בעמוד 11)

מרכז מפלגת העבודה בחר 29 מועמדים שיתמודדו עתה על מקום ריאלי ברשימה לכנסת

אורה נמיר ולובה אליאב – ראשונים אמש ב"עבודה"

בצמרת המפלגה השתבצו פנים חדשות כמו אברהם שוחט, עמיר פרץ, אברהם בורג ושמעון שטרית • הח"כים ז'ק אמיר, יצחק פרץ ואהרון נחמיאס לא נבחרו • לובה אליאב: אני חש היום כבן מושלם במפלגת העבודה; עכשיו ברור כי חזרתי הביתה

הצגה: לובה אליאב שופע חיוכים לאחר שזכה שני במספר הקולות. (צילום: עדי קרן)

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

ח"כ אורה נמיר הפתיעה אמש כשזכתה במקום הראשון במרכז מפלגת העבודה ונבחרה ראשונה מבין 82 מועמדים. היא מתייצבת בראש רשימת 29 מועמדי מרכז המפלגה לפאנל הנבחרים, אשר ישתתפו בבחירה הסופית של רשימת תנועת "העבודה" לכנסת.

לובה אליאב, שרק לפני חודשים אחדים שב למפלגת העבודה, נבחר במקום השני כשלו רק 9 קולות פחות מנמיר. בצמרת המובילה של המפלגה השתבצו פנים חדשות כמו אברהם שוחט, עמיר פרץ, אברהם בורג ופרופ' שמעון שטרית.

חברי הכנסת ז'ק אמיר, יצחק פרץ ואהרון נחמיאס, כשלו אמש ולא יכהנו בכנסת הבאה. הם מצטרפים לעשרות חברי הכנסת. נוספים של המערך שכבר עתה ברור כי לא יכהנו בכנסת הבאה.

בתום ספירת הקולות התברר כי לשורת ההערכות המוקדמות זכו לתמיכה לא קטנה גם השר חיים בר־לב וח"כ אבא אבן.

בתהליך הבחירה היתה השתתפות שיא של חברי מרכז מפלגת העבודה כשמ־1256 בעלי זכות בחירה הצביעו 98 אחוז. כל הסעיפות להוביל לרשימה מוקדמת, להסכמים ובריתות בין המחנות השונים במפלגה כשלה.

להלן רשימת 29 הנבחרים במפלגת העבודה: (1) אורה נמיר (2) לובה אליאב (3) שושנה ארבלי־אלמוזלינו (4) גד יעקבי (5) רענן כהן (6) דוד ליבאי (7) חיים רמון (8) אברהם כץ־עוז (9) משה שחל (10) מוטה גור (11) אברהם שוחט (12) יעקב צור (13) עמיר פרץ (14) אברהם בורג (15) שמעון שטרית (16) אבא אבן (17) יוסי ביילין (18) חיים בר־לב (19) שמואל בהט (20) יוראל לקס (21) בנימין אבר (22) מיכה גולדמן (23) אלי דיין (24) אלי...
(סוף בעמוד 11)

תיאורי עדים עשויים לאפשר הרכבת קלסתרון של דוקר תלמיד הישיבה מירושלים

תלמיד־הישיבה נדקר והמשיך לצעוד כשהסכין נעוצה בגופו, ליד הלב

חנוך אלבק, 16, צעד בשוק הבשמים שברובע המוסלמי, שמע לפתע קריאה "אללה אכבר" וחש כאב חד בגבו • הרופא: הסכין פגעה בריאה ומצבו בינוני • הנער – בנה של פליאה אלבק

עזרה ראשונה לחנוך אלבק לאחר פציעתו. (צילום: ירון קמינסקי, "חדשות")

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ" בירושלים

במשטרת ירושלים מביעים תקווה, כי על בסיס התיאורים שמסרו עדי ראיה למעשה הדקירה אתמול בעיר העתיקה בירושלים, ניתן יהיה להרכיב במהירות קלסתרון של הדוקר, ולפענח את המקרה.

חנוך אלבק (16), תלמיד ישיבת חורב בירושלים, נדקר אתמול בגבו בסכין, בעת שחזר לביתו ברובע היהודי, שבעיר העתיקה בירושלים. מצבו בינוני ואין נשקפת סכנה לחייו.

סמוך לשעה 12.00 בצהריים צעד אלבק, בשוק הבשמים שברובע המוסלמי, לכיוון הקרדו, היא הדרך הרומית העתיקה ששופצה לא מכבר. לפתע, שמע מאחוריו אלמוני קורא "אללה אכבר" וחש כאב חד בגבו. כשסכין גדולה נעוצה בגבו הלך אלבק מרדה, מרחק 200 מטרים, לעבר הקרדו, שבו רבים בתי־העסק היהודיים. בעלי החנויות הערבים הן תושבים המקומיים שהיו אותה שעה ברחוב שוקק האדם, לא נענו לקריאות העזרה, שהפנה אלבק לעברם, ובתוך דקות מספר נסגרו כל החנויות שבמקום והתושבים המקומיים הסתגרו בבתיהם.

"ידענו שאסור להוציא"

אלכס יוסיפוב, עובר באזור הקר־יות, בקארדו, היה הראשון שפגש באלבק. "ידענו את הוצאה מעליו,
(סוף בעמוד 11)

רייגן בדרך לבריה"מ: "מטרתי להעניק ליורשי בסיס חזק ליחסים יציבים עם בריה"מ"

מוסקווה: פגישת רייגן ומסורבי עליה – "לא תביא לשיפור היחסים"

שוטרים סובייטיים מסירים המגבה של יהודים מסורבי עליה, שנערכה אתמול במוסקווה. אחד המפגינים מניף מגן־דוד. (תצלום אי.פי.)

מוסקווה (עי"ר ועי"צ). סגן שר החוץ הסובייטי, ולדימיר פטרובסקי, מתח אתמול ביקורת על כוונת הנשיא רייגן להיפגש עם מסורבי עליה ומתנגדי־משטר סובייטיים במהלך ארבעת ימי ביקורו במוסקווה. הנשיא רייגן אמור להיפגש עם מתנגדי משטר ועם מסורבי עליה ביום שני, היום השני לוועידת הפיסגה, אחרי שיחה עם גורבצ'וב. בתשובה על שאלה במסיבת עתונאים, האשים פטרובסקי את הבית הלבן כי "מסר בעליל באנשים כנבחנים" לפגישה עם הנשיא רייגן במעונו של השגריר האמריקאי.
(סוף בעמוד 11)

"האש התקרבה לבתים כמו לבה של הר געש; תוך 2 דקות הכל נשרף"

חשד שדליקת־הענק בעמקי האלה ועדולם שגרמה לפינוי 4 ישובים נגרמה מהצתה

8 מוקדי אש פרצו במקביל בכמה מקומות • רק בסיוע מטוסי כיבוי ניתן היה למגר הדליקות אתמול בבוקר ולהשיב לבתיהם את תושבי אדרת, גבעת ישעיהו, צפריירים ונחושה • הושמדו כ־15 אלף דונם מטע וחורש • הנזק – כ־4 מיליון דולר • נלכדו דרוזים שהציתו בגולן

(ע). הדליקות הגדולות שהש־תוללו אור ליום אתמול באיזור עמק עדולם ועמק האלה שבפרוזדור י־רושלים מנעו בשעות לפני הצהר־יים לאחר שבמקום הופעלו מטוסי כיבוי. נגרם נזק של 4 מיליון דולר.

קיים חשד כי הדליקה הענקית במהלכה פונו מספר ישובים, פרצה כתוצאה מהצתה זדונית – כך סבורים מוקדי כבאי האש. הבסיס לחשדות נובע מהעובדה ששמונה מוקדי אש פרצו במקביל במקומות שונים ויתכן כי אלמונים הם שגרמו לדליקות. עם זאת אין עדיין מסקנות סופיות.

שטח פרצה ויער גדולים הושמדו בדליקות ומחשש שהן יתפשטו לעבר מבני הישובים פונו הישובים אדרת, גבעת ישעיהו, צפריירים ונחושה.

"האש התקרבה אל בתי המושב כמו זרם לבה של הר געש גועש. תוך שתי דקות הכל נשרף, לא יכו־לנו לעשות כלום כדי למנוע את התפשטות האש", כך תיארה רחל יהודית מזכירת המצים במושב גבעת ישעיהו את הדליקה.

לפנות בוקר יום חמישי החזרו התושבים לבתיהם, לאחר שהדתה יציבות בלשהי בלהבות האש וכ־מנעה התפשטות נוספת.

יום רביעי, 10 בלילה

במוקד האש של הקרן הקיימת לישראל נמסר כי רוחות חזקות מנעו את איתור הלהבות. הכבאים באלגו להעזיק מטוסי כיבוי מיוחדים כדי שיפחדו תוסרי כיבוי כימיים מעל מוקדי האש הגדולים. ואת, כיוון שהכבאיות לא הצליחו להגיע אל תוך מוקדי האש הבוערים בשטח הנרחב.

בדרך המטורלים הישנה, בין הישובים נחושה ואדרת, בקטע של קק"ל חצי והה כ־6 עד 8 מוקדי שריפות עם הדליקה השתוללות השריפה הענקית.

סמוך לשעה 10 בלילה זוהו מוקדי האש ע"י תצפיתן של הקרן הקיימת. כחצי שעה אחר כך הגיעו למקום צוותי כיבוי אש, רשות שמורות הטבע ואנשי הקרן הקיימת שהחלו באיתור מקורות האש
(סוף בעמוד 11)

בעקבות הסכם דמשק

הסורים נכנסים היום לביירות

מאת כתבי "הארץ" לעניינים ערביים

הכוחות הסוריים צפויים ליישם היום תכנית התפרסות מוסכמת בפרברים הדרומיים השיעיים של ביירות בעקבות הסכם שהושג אתמול בין הנשיא אסד לבין משלחת של ראשי חיזבאללה.

לפי שעה לא נמסרו פרטים על טיבו של ההסכם, שלא קיבל אישור ממקורות חיזבאללה.

מקורות סוריים שצוטטו אמש ע"י הכתב הסורי של רדיו "מונטה־קרלו" ציינו כי ההתפרסות המוסכמת צפויה לפתור גם את בעיית החטו־פים המוחזקים בפרברים הדרומיים.

עורך את העמוד: בועז שפירא

שוק ההון

שפל בבורסה

מאת יהודה שרוני

שבוע המסחר בבורסה הסתיים אתמול במגמת ירידות שערי המניות והאופציות באחוזי מסחר מצומצם. גם שערי אגרות החוב, במיוחד אלה שפדיונן ארוך מועד, נטו להשתוק. מגמה קלה של ביקושים הסתמנה לאפיקים הדולריים. תוצאות הכבדה המונטרי לאשראי, שנעוד אתמול על ידי בנק ישראל, מלמדות על מצוקת אשראי בסוריית הקיימת במערכת הבנקאית, הם שעוברה זו אינה מקבלת לפי שעה ביטוי בריבית.

סוף שבוע עם הארץ

עמ' ב'1:
בעד ממשלה בעלת כיוון ברור
פולס

עניינים קטנוניים
יואל מרקוס
שלח את עמי – אבל לאן?
דן כרגליה
תחיית הביצה הישראלי
גדעון סאמט
עמ' ב'2:
מקורות מדיניים
עקיבא אלדר
מסדרונות מפלגתיים
אילן שחורי
שיחת השבוע
אודית גלילי
עמ' ב'3:
7 חודשי שביתה במזרח ירושלים
אורי ניר ודב שרגאי
קלקיליה חוזרת לסורה
מרדכי ארציאלי
צעיר ערבי נקנס ב־70 שקל
רונית מטלון
עמ' ב'4:
יהודי אורה"ב: תמונות מצב
יואב קרני
היוקרה האבודה של המועצה הדתית
חיים הנדורקר
חזיריות ריינה
בני רביצקין
עמ' ב'5:
מי כאן בעל הבית
רומן פריסטר
דו"ח טריינין: שאלות ותשובות
עדיה ארנוטה
סהר: המאבק על השליטה
אריה לביא
עמ' ב' 6:
מבחר כתבות מהניוזוויק והשפיגל
עמ' ב' 7:
כתב זר
תום שגב
כספת
עמ' ב' 9–8:
תרבות וספרות
עמ' ב' 10:
הטלוויזיה של השבוע
הדה בוסס

מזג האוויר

התחזית: נאה.
- ירושלים: 15–24
- תל־אביב: 17–26
- חיפה: 17–26
- באר־שבע: 14–29

הגולן: 14–25, צפת: 13–22, טבריה: 17–31, שומרון: 14–26, נתב"ג: 15–26, עזה: 17–25, אילת: 22–36

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בשקלים
יציג	1.5758	+0.0035
העברות	1.6730	+0.0042
שטרות	1.6600	–

שער הסל

יציג	1.7175	+0.0016

המוסף הארץ / הארץ חדשות
מתפרסם היום בעמודים
חלק ב' 10 – 11
חלק ג' 1 – 12

רחוב גרונר
רמת אביב ג' / אפקה
עכשיו גם אתה יכול
ביום א' 29.5.88 בשעה 08.00 תחל מכירת הדירות. כל הקודם זוכה

רחוב גרונר ברמת־אביב ג' הוא מיקום שיא באיזור יוקרתי.
ברחוב גרונר בונה שיכון ופיתוח בניני יוקרה בתפיסה חדשה. 96 הדירות הראשונות במקום נמכרו בקצב מהיר. עכשיו ההזדמנות שלך לקנות דירה במקום הטוב ביותר, באיזור הטוב ביותר.

ברחוב גרונר בונה שיכון ופיתוח על פי תפיסה מתקדמת בבניה העולמית.
לאור ההצלחה בשלב הבניה הראשון ממשיכה שיכון ופיתוח גם בשלב ב' את שיטת התכנון הגמיש (FLEX BUILT). השיטה מאפשרת לך לתכנן בשטח נתון את מבנה הדירה הרצוי לך לפי צרכיך המיוחדים ולפי טעמך האישי.

דירות 4, 4½ חדרים
ברחוב גרונר בונה שיכון ופיתוח דירות מפוארות בנות 4 ו־4½ חדרים. לדירות בקומה השמינית צמוד שטח הגג שמעל הדירה. הבניינים והדירות בסטנדרט בניה גבוה עם כל התוספות המיוחדות המאפיינות רמת בניה באזור מבוקש זה.

פרטים ותנאי מכירה:
"בית אליהו", רחוב אבן גבירול 2, ת"א, טלפון 03-262160, 03-262169

שיכון ופיתוח
קניה בטוחה בחברה אמינה

صورة عن الأصل

صورة عن الأصل

עייני הפנים בוערים

ראש הממשלה, יצחק שמיר, התפנה אתמול לשעה קלה לעיסוקיו כשר הפנים. במשך הלילה והבוקר קיבל דיווחים שוטפים מהמשנה למנכ"ל, יעקב מרקוביץ, על השריפה בעמק הוולה והאמצעים שננקטו להשתלט עליה, לרבות פינוי התושבים. על־פי הדיווח שקיבל שמיר, מדובר במעשה הצתה מכוון.

אתמול נדרש ראש הממשלה גם למכת מדינה אחרת, נגע הסמים. הוא קיבל לפגישה את חברי הארגון הבינלאומי למלחמה בסמים, בראשות הסנאטור בדימוס אמיל נג'אר. שמיר הבטיח לאורחיו כי בקרוב יושלם תהליך החקיקה של ראשות ממלכתית למלחמה בסמים.

א. לם

אן פולארד "כמו בעולם אחר"

אחד־עשר יום חלפו מאז הועברה אן פולארד מכלא לקסינגטון לבית־החולים של בית־הכלא ברוצ'סטר מינסוטה, שם היא ממתינה לבדיקה של רופאים "בלתי תלויים". פולארד, המקיימת עתה קשר יומי עם הוועד למען הזוג פולארד, ביקשה למסור שהיא מקבלת טיפול אנושי ומקצועי בידי אחיות ורופאים, ומקווה שהמצב יימשך כך: "אני כמו בעולם אחר", אמרה. הגופים השונים המטפלים בעניינה הביעו תקווה שהיא לא תוחזר עוד ללקסינגטון שם התדרדר מצבה, והבקשה גם הועברה לשלטונות בית־הכלא.

בינתיים חיברו שני אמנים ישראלים שיר הזדהות עם הזוג פולארד. השיר הושמע לוועד, יועבר לבני הזוג וישודר אותו בתחילת אסיפת ההזדהות המתקיימת כיום ברחבי ארה"ב.

קושינסקי בישראל

הסופר יז'י קושינסקי נמנה על קבוצה של אנשי רוח שהתייצבו לצידה של ישראל בדיון על ההתקוממות בשטחים. "כל אשר הדבר נוגע להיותי יהודי או לעניין הישראלי, איני יכול להיות רציונאלי", אמר קושינסקי, ניצול שואה, בפני פורום ציבורי מטעם "סופרים, ואמנים למען השלום במזרח התיכון", שהתקיים בניו־יורק ביום רביעי.

פרופ' ויליאם פולימס, מרצה לספרות אנגלית באוניברסיטת בוסטון ועורך הבטאון "פרטיזן רביו", אמר כי ההתקוממות בשטחים אינה התקוממות של מיעוט הלוחם להגנה על זכויותיו, אלא המשך למלחמה הארוכה בין ישראל לבין שכנותיה. "נוסף על כך, המלחמה אינה מתנהלת למעשה בגדה המערבית, אלא בטלוויזיה האמריקאית", אמר.

עספ"א

לא רוצה לבוסס ב"מי האפסיים" של הרבנות

חבר־הכנסת מנחם הכהן, העומד לפרוש מן הכנסת בתום הקדנציה הנוכחית, הכחיש אתמול את הפרסומים, לפיהם הוא נושא את עיניו למשרת הרב הראשי של תל־אביב, אם הרב ישראל לאו יסיר את מועמדותו בשל החלטת בג"ץ הקובעת כי נשים רשאיות להיכלל בגוף הבוחר את הרב הראשי. חבר־הכנסת הכהן אמר לי: "לא עזבתי את הזרמה של החיים הפוליטיים כדי להיכנס למי האפסיים של הרבנות הראשית". אגב, הרב מנחם הכהן הוא בן־דודו שני של הרב לאו.

ג.אדם

אפי ארזי: נישואים בשלישית

אפי ארזי נשיא חברת "טאיטקס", נשא אתמול לאשה בירושלים את קרוליין, מנתחת פלאסטית במקצועה. השניים הכירו לפני כשבע שנים באוניברסיטת בוסטון, שם למדו בקורס משותף. לפני כשנה נפגשו שוב באקראי בלוס־אנג'לס, ואמש חגגו את כלולותיהם בנוכחות הורי הכלה שהגיעו במיוחד מארה"ב.

הכלה תעלה ארצה וארזי מקווה שתוכל לעבוד כאן בתחומה.

סמי דיוויס האב הלך לעולמו

סמי דיוויס האב, בעצמו זמר ושחקן, מת בלוס אנג'לס בגיל 87. רק בשנת 1973 הופיע לראשונה לצידו של בנו המפורסם, סמי דייוויס הבן (62), שהחל את דרכו כבדרן עוד בהיותו ילד.

דבורה רכטר, בתם של הזוג מירן ויעקב רכטר, מגלמת את דמותה של איזבל במחזה של מתתיהו שהם "צור וירושלים". שחקני "בית צבי" מעלים את ההצגה תחת הניהול האמנותי של "הבימה" כחלק מפסטיבל ישראל. לצידה, גל זייד כאחאב (תצלום: רונית שני)

בעריכת עירית רוזנבלום

החלטת בג"ץ: מסע שלום עכשיו בגדה – בלי כרזות ובלי פגישות עם ערבים

השופטים שמגר נתניהו ולוין אימצו שתיים מהגבלות אלוף פיקוד המרכז לגבי מסע המכוניות בשבת – אך אישרו למפגינים לתלות שלט "שלום עכשיו" מעל בימת העצרת

(ש). בג"ץ קיבל אמש שתיים מההגבלות שהטיל אלוף פיקוד המרכז האלוף עמרם מצנע על אנשי תנועת "שלום עכשיו", המתכננים לקיים בשבת הקרובה מסע מכוניות באיזור השומרון סמוך לכפרים תור־מוס עיה וביתא.

שלושת השופטים, נשיא בית המשפט העליון השופט מאיר שמגר, השופטת שושנה נתניהו והשופט שלמה לוין, קבעו, כי ההגבלות שלא לתלות שלטים וכרזות על המכוניות, שישתתפו במסע, והאיסור על קיום פגישות בין המשתתפים מ"שלום עכשיו" לבין מנהיגי שני הכפרים, הן הגבלות סבירות במצב הקיים. "לא שוכנענו כי אלוף הפיקוד נהג כלפי העותרים באפליה פסולה ובחוסר סבירות קיצונית אלא נהג כלפיהם בלב פתוח", אמרו השופטים.

עם זאת הורו לצה"ל להתיר לאנשי "שלום עכשיו" לתלות מעל במת העצרת, שתערך בסיום המסע ליד המחנה הצבאי תרזה, שלט גדול שעליו מוטבע שם התנועה. "לא ראינו הצדקה לכך שבמקום הכנס לא תותר הנפת כרזה שהיא סימן זיהוי לעותרים", אמרו השופטים.

אסיפות תעמולה בשטחים

"שלום עכשיו" עתרה לבג"ץ אתמול בבוקר ובשל דחיפות העניין נקבע הדיון כבר לאמש. התנועה מבקשת לארגן מסע מכוניות מצומת תפוח לכיוון שני הכפרים הערביים, שיסתיים בעצרת ובה נאומים ליד המחנה הצבאי.

נציגת פרקליטות המדינה עורכת הדין נילי ארד אמרה בעת הדיון, כי איש אינו מתכוון לשלול את קיום התהלוכה של "שלום עכשיו". ארד אמרה, שמכיוון שנפרץ הפרץ בביתא והותר שם לאנשי "גוש אמונים" לשאת נאומים פוליטיים, הוסכם לתת גם ל"שלום עכשיו" לקיים עצרת פוליטית דומה ליד המחנה הצבאי, למרות שמבחן המשפט הבינלאומי אין לקיים אסיפות תעמולה בשטחים.

פרקליטת "שלום עכשיו", עו"ד דניאלה גורני, הציגה לשופטים את הכרזה השנויה במחלוקת אותה ביקשו הפעילים לתלות על מכוניותיהם. בכרזה ציור של שני כיסאות ריקים ומעליהם הכתובת "עכשיו לשבת ולדבר". גורני אמרה לשופטים, שיש אפליה ברורה לרעה של "שלום עכשיו" לעומת המתנחלים שקיימו עצרת עם כרזות ונאומים בכפר ביתא.

הנשיא שמגר העיר במהלך הדיון, כי אם אלוף הפיקוד היה אוסר באופן מוחלט הפגנות בשטחי יהודה ושומרון זה לא היה מפתיע אותו, מכיוון שהזמן אינו רגיל. השופטת נתניהו העירה, כי בעמידה על הדרישה לשאת כרזות על המכוניות תעניק "שלום עכשיו" לגיטימציה גם לצדדים אחרים לעשות זאת.

לשמע האיסור על תליית כרזה במקום העצרת, העיר השופט שלמה לוין: "הדבר הוא בבחינת מתן רשות לאילמים לנאום כאשר העיתונאים צדפים בהפגנה".

בעל פרס נובל אלי ויזל בעזה: חושבים שישראל הפכה לסאדיסטית; לא מבינים שהיא כואבת

גל של בקבוקי תבערה ליד טול כרם; מעצרים בשומרון ובאזור בית לחם

בן 14 הפך "צמח" מירי לפיזור הפגנה במחנה ג'ילזון ● רק הפרות סדר קלות בעזה: השווקים פתוחים, היציאה לעבודה – סדירה, עשרות צעירים מבלים בחופי הרחצה

מאת אודי ניר ואיתן רבין, סופרי "הארץ"

בשטחים לא נרשמו אתמול אירועים אלימים חריגים, אך במקומות רבים היו תקריות של יידוי אבנים על כלי רכב ישראליים.

בבית החולים "הדסה" עין כרם בירושלים מאושפז במצב אנוש נער בן כ־14 ממחנה הפליטים ג'ילזון שליד רמאללה, שנורה שלשום בראשו במהלך פיזור הפגנה במקום. מקורות ערביים מסרו כי הנער, אמג'ד אבו־דראהם, נפגע מאש חיילי צה"ל במהלך פיזור הפגנה שבה נזרקו אבנים, נורה בעינו ואיבד אותה, ונגרם לו נזק מוחי חמור. המקורות מסרו כי הנער פונה במסוק לבית החולים. מקורות בשטחים אישרו את הידיעה, ואמרו כי הנער איבד את הכרתו, והוא במצב של "צמח". אתמול נפוצה שמועה במחנה ג'ילזון כי אבודראהם מת מפצעיו, ובעקבותיה יצאו מאות תושבים לסימטאות המחנה, והפגינו.

אל בניין הממשל של נפת טול־כרם הושלך שלשום בלילה בקבוק תבערה מתוך מכונית נוסעת. מקורות בשטחים מסרו כי לא היו נפגעים ולא נגרם כל נזק.

באיזור טול־כרם וליד הכפר הסמוך שויכה היו בימים האחרונים תקריות רבות מאוד של השלכת בקבוקי תבערה. באחת מהתקריות הללו נהרגו שני תושבים ערביים מכפר סמוך שנסעו במכוניתם ליד שויכה, ונפצעו כמה אחרים, ביניהם אישה ערביה תושבת הסביבה, והנהג מכונית פרטית ישראלית.

צה"ל פשט אתמול על כמה כפרים באיזור השומרון ובסביבת העיר בית־לחם, וערך מסעות מעצרים. בכמה מוקדים, בעיקר בסביבת תבוזין ובכמה כפרים ליד שכם, היו תקריות של יידוי אבנים על מכוניות ישראליות. בכניסה לעיירה בית סאחור שליד בית לחם הוצב אתמול מחסום של שלטונות מס ההכנסה, בשיתוף צה"ל, שבו ניסו פקידי המס לאתר משתמטי מס, באמצעות רשימות מסודרות. מן המינהל האזרחי נמסר כי מחסומים כאלה פועלים כבר לפחות שבועיים במוקדים שונים, במטרה להעמיק את גביית המס, ולהרתיע ככל האפשר את המנסים להימנע מתשלום מיסים.

פעילים פלשתינים בעזה אומרים כי בעת האחרונה נשמעת ביקורת בקרב התושבים על כך שהם נדרשים לקיים פעילויות שאינם יכולים לעמוד בהן. הביקורת נשמעת בעיקר נגד הדרישה להימנע מתשלום מיסים, וכן מצד עובדי המינהל האזרחי הערביים, הנדרשים להתפטר מתפקידיהם.

אלי ויזל ביקר ברצועה

חתן פרס נובל לשלום הסופר אלי ויזל ערך אתמול ביקור ברצועת עזה כאורח כוחות הביטחון. ויזל נפגש לשיחה עם מפקד כוחות צה"ל ברצועה תא"ל מ. ועם עו"ד פאיז אבו רחמה ושוחח איתו על הקמת מדינה בשטחים. ויזל אמר: "תושבים שישראל הפכה למדינה סאדיסטית – ולא מבינים שהיא עצמה כואבת. מדובר כאן בטרגדיה. עד היום נמנעתי מלהעביר ביקורת על ישראל למרות שביקשו ממני לעשות כך. אני אוהב את ישראל". אלי ויזל נפגש גם לשיחה עם חיילי הנח"ל ושמע מהם על השירות בשטחים בעיות החיילים ולבטיהם. לאחר מכן נפגש לשיחה עם משפחה השותפה בפרויקט שיקום שכונות בשייח ראדואן.

בתוך כך היו אתמול הפרות סדר קלות. ברחוב הראשי בעזה נזרקה אבן על מכונית. לא היו נפגעים. מקורות ערביים מסרו כי ביומיים האחרונים נפגעו 50 תושבים מגז של חיילי צה"ל והמכות. דובר צה"ל ברצועה מסר כי אין נתונים על נפגעי גז. אתמול היתה ברצועה שביתת מסחר חלקית אך בניגוד לשבועות האחרונים השווקים היו פתוחים והיתה יציאה סדירה לעבודה בישראל. ועוד מתופעות הימים האחרונים: עשרות צעירים מבלים בחופי הרחצה ואינם משתתפים בהפרות הסדר.

שולץ יטפל במהלך ביקורו גם בטאבה

בירושלים ובקהיר מצפים לפניית ארה"ב לפתוח בשיחות פנים אל פנים בלונדון להשגת פשרה

מאת עקיבא אלדר, סופר המדיני של "הארץ"

שר החוץ האמריקאי ג'ורג' שולץ יטפל במהלך ביקורו הקרוב באיזור גם בפרשת טאבה וילחץ על ישראל ומצרים להגיע לפשרה על מנת למנוע הידרדרות ביחסים ביניהן.

בירושלים ובקהיר מצפים בימים אלה לפנייה מהיועץ המשפטי האמריקאי אברהם סופר לפתוח בשיחות פנים אל פנים לשם השגת פשרה בסיכסוך הגבול בטאבה. באורח לא רשמי הובהר כי השיחות יתקיימו ככל הנראה בלונדון בתיווכו של סופר. בראש הצוות הישראלי יעמוד מנכ"ל משרד ראש הממשלה יוסי בן אהרן ולצידו ישתתפו בשיחות גם מנכ"ל משרד החוץ אברהם טמיר והיועץ המשפטי של המשרד רובי סייבל.

בעקבות החלטת "פורום ראשי הממשלות" להימנע מקבלת החלטה בענין ההצעה האמריקאית שעיקרה ויתור ישראלי על הריבונות תמורת גישה חופשית לשטח ובעלות משותפת של מתקני הנופש, ניהל סופר מגעים עם ישראל ומצרים וקיבל את הסכמתם לפתוח מחדש את הליך הפישור.

שיחת היום / גדעון אלון

עם יעל ארן, חברת מרכז מפלגת העבודה על השיקולים בבחירת מועמדי המפלגה לכנסת

מספיק להתייחס אלינו כמו אל סלאח שבתי

אמש באולם הקונגרסים בת"א ביקשת לבחור ב־29 מ־82 מועמדי המפלגה לכנסת הבאה. על פי אלו שיקולים התלבטת במי להצביע?

השיקול העיקרי היה מידת היכולת של המועמדים לעבוד במסגרת פרלמנטרית. לא כל אדם ניחן בכישורים לקיים נדרשים בכנסת, ובהחלט יש מועמדים שאין להם את הכישורים הללו. גם יכולת ביטוי אישית של מועמדים היתה מרכיב בשיקולים שלי, וכמובן מועמדים שהם בעלי משקל סגולי ויש להם פוטנציאל מנהיגותי.

האם המספקת להכיר אישית את כל 82 המועמדים כדי לעמוד על יכולתם ותכונותיהם?

אני מכירה אישית את רוב המועמדים. אני עובדת בכנסת כנציגת ההסתדרות, ורואה מקרוב את כל הח"כים בעבודתם הפרלמנטרית, לכן אני גם יודעת בדיוק אלו תכונות חשובות לחבר בית המחוקקים.

אינני מצפה שתגלי לי באלו מועמדים תמכת. אבל העובדה שאת אשה, מזכירת המשמרת הצעירה וירושלמית, השפיעה על התלבטותך?

כמובן שאני הצבעתי לקדם נשים, וזה היה שיקול שהשפיע על החלטתי. גם תמכתי בצעירים, ואני מאד מקווה לראות הרבה פנים חדשות. אבל בסך הכל השתדלתי ליצור רשימה מאוזנת.

אין זה סוד שהמועמדים חיזרו אחרי 1260 חברי המרכז בשבועות האחרונים. זו היתה הרגשה טובה להיות אדם מבוקש?

בהחלט, זו הרגשה טובה, אבל זה חלק מהתהליך הדמוקרטי שהונהג במפלגה, והשיטה בכך שהמשחק אינו מכור והמועמדים חייבים לקיים קשר ישיר עם כל חברי המרכז.

אבל הכל מהבוקר שלמחרת ההצבעה, כשאיש מהמועמדים לא יחזר אחריך בטלפונים ובמכתבים, תשובי להיות חברת מרכז אלמונית. זה מתסכל?

לא. אני מאמינה שהמועמדים שייבחרו יבינו שעצם התהליך מחייב אותם להתמיד בקשר עם חברי המרכז. יהיה עליהם להוכיח בכנסת שהאמון שנתנו בבחירתם היה מוצדק.

האם היו מועמדים שהבטיחו לך הבטחות בלשון במסגרת "מסע השכנוע"?

לא נתקלתי בשום מועמד שנקט שיטה של הבטחות או פיתויים כלשהם. גם אם היו מנסים לפעול בשיטה הזאת, זה לא היה מצליח, כי דברים כאלה לא עובדים עלי. לדעתי, אמצעי השכנוע היו מכובדים. כולם ניסו להסביר, בדרכים שונות, מדוע יש חשיבות לכך שהם ייבחרו לכנסת.

ידוע שבין המגרשות המועמדים נעשו עסקאות ("דילים"). האם נטלת בהן חלק?

לא השתתפתי בשום "דיל", כי אף אחד לא יאמר לי מה לעשות ובאלו מועמדים לתמוך. אפילו לא התעניינתי בין מי למי נעשו עיסקאות. אני סבורה שהגיע הזמן שיפסיקו להתייחס לאנשים כמו אל סלאח שבתי. חברי המרכז הם אנשים מבוגרים עם מחשבה עצמאית ויש לאפשר להם להחליט על פי שיקוליהם, ולא לנסות להשפיע עליהם להצביע באופן אוטומטי.

ירדן לשולץ: חבל על זמנך, אל תבוא למזה"ת בשבוע הבא

מאת סופר "הארץ" לעניינים ערביים

ירדן ייעצה למזכיר המדינה האמריקאי ג'ורג' שולץ לבטל את ביקורו הצפוי בשבוע הבא באיזור. באיגרת עצה, ששוגרה לוואשינגטון השבוע, המהווה תגובה על שאלותיה להבהרת היוזמה האמריקאית, קבעה ירדן, כי ללא הכרה אמריקאית בעקרון "כל האדמה תמורת כל השלום", והתחייבות מוקדמת מצידה להבטחת נסיגה ישראלית מלאה לגבולות יוני 1967, "אין לצפות לפריצת הדרך וחבל על הזמן".

במקביל גילה העתון "אל־אתיחאד" כי ירדן החלה בהקמת דוויזיה משוריינת חדשה בעלת רמת אימון גבוהה במיוחד ואשר תהווה גרעין לכוח הבין־ערבי שהמלך חוסיין הציע להקים.

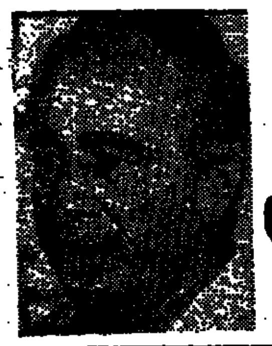

וקי' כמקום להתיפס בפה הגוף עם מגעים עם אש"פ

יפרנגש

לאריה צבס, להגנת ספר שיהו "כהן" כהוצאשוק

להייקתכר

על מדרגות החיים
אתה האמן עולה
קן נשמתך המרומם
מאכלס עצב ואהבה
בן לזמן שמתאכזר
למורדיו האמינים
שנשאו על כתפיהם
בין זעמים לכהל
את בוקר האמנות

יומן פסטיבל ישראל

מחול / נתן מישורי

כמעט לזאת ייחלנו

בלט בז'אר במטבות לירושלים להדות והבבורות – "היבוק" בבנייני האומה בירושלים.

כשכוריאוגרף בוחר בגוף ורקדנים בעלי גופות נאים ביותר, וכשהוא נמנע מלדרוש תנועות החורגות מאוד ממסגרת האסתטיקה האירופית, המורחבת אך במעט (פרט לעצם השימוש הראשי לשבח במוסיקה מוסלמית), אין התוצאה יכולה להיות כעורה. אך בכל זאת, בשלושת החלקים שהוזו את מנצית הערב הראשונה – שבבסיסו הרעיוני מונחת אחוות הדתות באשר הן מאחדות את בני האדם – היופי שהשיבו בז'אר ורקדניו, לא היה רצוף ולא תמיד צרוף. בחלק א' (קנטטה 106 של באך) בלט ביהודה תפקיד "הנוצרי" בלבד. חלק ב', "האור", כלל פרקי סולו ודואט יפיפיים למוסיקה מוסלמית הדגיש את העובדה שציטוטי היופי מרוכזים אצל בז'אר בפיסולים אישיים ולא מהירים, בסולניים ולא קבוצתיים. אמנם, בחלק ג' (קנטטה 51) נוצרה אורכיסטרה קבוצתית מרקדת, מעניינת ואף עם סממן סגנוני מאפיין. אולם מכאן ועד לפרשנות חדשה של החומר המוסיקלי, ולא רק הרעיונירתי, הדרך ארוכה.

אשר ל"היבוק" הבכורה העולמית, הרי כמעט לזאת ייחלנו. שאין בז'אר יוצר כאן עולם תנועה הנגזר כולו מן הנושא וכמעט גם אין הבדל תנועתי בין עולמות הנגלה והנסתר. אך עם זאת ברור הוא שכל תנועה ואפילו מקובלת, נבעה מן הרגש. היתה כאן מעורבות רגשית חזקה של הכוריאוגרף והצלחה גם יכולתו ליצור קנטטה ריקודית שבה רציטטיבים ריקודיים ותאטרליים קבוצתיים וסולנים, מרשימים והדרי אירוח, אשר ביניהם פרקי סולו, רואים ומקהלות, כולם טובים והבעתיים. אלה, בחלקם, יונקים כוח מיוחד במינו מן המוסיקה של ארנולד שנברג. אך גם שאר פרקי המוסיקה במקומם, ושלאר זה הוא בין יתרונות היצירה החשובים, כמו גם עיצוב הזמנים בעלילה הרושם הבימתי הכללי, הכולל אף את התפאורה ותבנוך התלבושות (טיארי בוסקיט). יהיו ההסתייגויות אשר יהיו, משימה פסטיבלית זו, שבעקבותיה חייבות לבוא רמות לה, היא בבחינת הישג שלא במהרה ישכח.

מוסיקה / אורי אפשטיין

הקסם של הקול הבולגרי

שירי עם ומזמורים כנסייתיים בולגריים, בביצוע מקהלת הנשים מסופיה ולהקת כלים עממיים. בניצוח דורואבקי מיכאילוב. בכנסיית הדורמיציון.

מפגש מרתק עם תרבות זמרה זרה ושונה והוא אחד האירועים הייחודיים, שלמענם יש טעם וצידוק בקיומם של פסטיבלים. ייחודה הבולגריות שונה מכל זמרה אחרת הידועה לנו – מלבד, אולי, מיוחדתן של נזירות רוסיות מהאזורים הכפריים – על אף הקירבה הגיאוגראפית הרוסית, בעיקר בהפקת הקול, במבנה המלודי האופייני של מנגינותיה, ובמקצביה המורכבים. לא את כל השירים שרה המקהלה על טהרת סגנון הזימרה המסורתי, אלא את חלקם – בעיבודים המוניים על פי שיגרות מערביות. אך את כולם היא שרה באותה הפקת הקול המסורתית, שאינה ניתנת לדילול בכל נסיון של עיבוד. האיכויות המליסמאטיות – עיטורים וסלסולים של הקו המלודי – נשמעו בכל תפארתן בנגינת הכלים העממיים ובזמרתן של הסולניות וקבוצות הזמרות הקטנות, יותר מאשר בזמרתה של מליאת המקהלה, ששקרה לעיתים על סגנון זמרה מסודר ומגוהץ יותר. אך גם בהווה היה של מסורת מוסיקלית עתיקה ושורשית, בכל חיוניותה, חינה ועוצמתה, המחישה את הקסם של הקול הבולגרי – באותו מקום בו ביקשו הפרסומות למכור את ה"מסתורין" שלה.

היום בפסטיבל

- "האיש בעל ששת הצדדים" בביצוע פרויקט תיאטרון הפנטומימה, תיאטרון החאן, 14.30. כל הכרטיסים אזלו.
- "מסתורי הקול הבולגרי" בכנסיית הדורמיציון, 14.30. כל הכרטיסים אזלו.
- "קול הפעמונים" מחרוזת רסיטלים של כל הפעמונות של במורובן בעין כרם. יהונתן זק (13.00) ואסתרית בלצן (15.00).
- רביעית כרמינה, תזמורת א' הכוללת רביעיות של מוצרט, ברטוק והיידן, מוזיאון תל אביב, 14.30.

מוצאי שבת בפסטיבל

- "פרוספר ברנרדי" של שניצלר, בביצוע תיאטרון רזידנץ ממינכן, בגרמנית, עם תרגום סימולטני. תיאטרון ירושלים, 21.00.
- רביעית כרמינה בתוכנית א', אולם הנרי קראון ירושלים, 21.15.
- "טייבלה והשד שלה" בביצוע של תיאטרון "ראשם" מבלגיה, בבימויו של יוסף מילוא, אולם רבקה קראון, 21.00.
- "הדיבוק" – בבכורה עולמית בביצוע להקת בז'אר־לוזאן. בתוכנית הכוללת גם מנחה לרעת הנוצרית ולאיסלם. בנייני האומה, 21.00.
- "האיש בעל ששת הצדדים" בביצוע פרויקט תיאטרון פנטומימה, תיאטרון החאן, 21.00. כל הכרטיסים אזלו.
- "הדרך לגבורות, פרק ב'" בביצוע קבוצת ומסר, בבר", 21.00.
- "מסתורי הקול הבולגרי", בכנסיית הדורמיציון, 21.00. כל הכרטיסים אזלו.

תיאטרון / מיכאל הנדלזלץ

השד שהציל את הבלגים

תיאטרון ראשם מבלגיה מציג את "טייבלה והשד שלה" מאת יצחק בשביס־זינגר בבימויו של יוסף מילוא.

מסתבר שהעניין היהודי יכול לחולל פלאים. בבימויו של יוסף מילוא בהעלאת מחזה של בשביס־זינגר מתאמצים אנשי תיאטרון ראשם הרבה פחות בעשיית תיאטרון, ולכן מצליחים גם לשכנע. מילוא מספר את הסיפור בפשטות יחסית, ומשיג משחק טוב של אל גליסן בתפקיד טייבלה, קארל פינגרהוט בתפקיד אלחנן וקטלין ורבקה בתפקיד גנגל. המעשיה על האדם המתחפש לשד והשקר שכשמתחילים בו אי אפשר להפסיק אותו מקבלת חיים, גם אם היא ארוכה, אטית ולפעמים גם יהודית מדי.

בבימויו של מילוא הפגין התיאטרון הבלגי שהוא בכל זאת שווה משהו, ואולי זה היה רגע אנושי יפה שאפשר היה באותו יום גם לחגוג את יום הולדתו של הבמאי.

זכו בפיס

בהגרלת רב־פיס של מפעל הפיס מס. 21/88 שהתקיימה ביום 26.5.88 זכו הכרטיסים הבאים:
בסך –.250,000.00 + 16,668.00 ש"ח זכה המספר 564297
בסך –.15,000.00 + 1,668.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 64297
בסך –.1,500.00 + 168.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 4297
בסך –.150.00 + 18.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 297
בסך –.15.00 + 3.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 97
בסך –.3.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 7; 8; 2
בהגרלה הנוספת המיוחדת למנויים זכה כרטיס מנוי מספר 769840 בבית דרקמתי
רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

בהזדמנות
[illegible] 1300 DL
מודל 1981 בבעלות חברה
טל: 5121355 עקיבא.

הננו מודיעים בצער רב על פטירתה של אמי, אשתי, אחותנו וסבתנו היקרה

צפורה לוי (ביאלוסטוצקי)

ההלוויה תתקיים היום, יום שישי י"א בסיון תשמ"ח 27.5.88
בשעה 12.00 בבית העלמין בהרצליה

האבלים:
בתה וחתנה: צפרירה ויהודה מצא
בעלה: משה לוי
כלתה: חנה ביאלוסטוצקי
אחיותיה: רות אנגלנדר
פנינה ברגסון
אחיה: מאיר נטר
נכדותיה: חסיה, אורלי, אשרת וגילה
ניניה: קרן, נעה ויואב

אל על

	טמפ' מינימום	טמפ' מכסי'		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	15	21	גשום	14	27
אתונה	16	25	מ. חלקית	15	21
בודפשט	14	23	מ. חלקית	–	–
בריסל	14	21	גשום	8	21
וינה	15	24	מ. חלקית	12	25
ז'נבה	15	22	מ. חלקית	13	26
לונדון	12	15	גשום	13	17
ליסבון	14	18	מ. חלקית	13	22
מדריד	12	21	מ. חלקית	12	25
ניו־יורק	12	19	גשום	12	14
פאריס	13	19	גשום	15	20
פרנקפורט	13	22	מ. חלקית	15	28
ציריך	15	21	מ. חלקית	–	–
קהיר	20	30	אביך	25	41
קופנהגן	13	17	מ. חלקית	8	18
רומא	17	24	מ. חלקית	10	27
שטוקהולם	9	21	מ. חלקית	8	20

ELALאלעל

טיולים הכי מאורגנים בספרד ופורטוגל
15 יום (14 לילות)
מחיר שירותי קרקע: $990
מחיר כרטיס טיסה: $474
תאריכי יציאה: 26/6, 3/7, 10/7, 17/7
המחיר לאדם בחדר זוגי
המחיר אינו כולל היטל שדותים מיובאים ומע"מ.
פרטים אצל כל סוכני הנסיעות בארץ
מילה של מליה

Melia
חברת התיירות השלישית בגודלה בעולם
מליה

דוקאקיס: אם ישראל וירדן אינן רוצות במדינה פלשתינית עצמאית היא לא תקום

מאת בני לנדאו

לוס אנג'לס (מיוחד ל"הארץ"). "ההחלטה על מדינה פלשתינאית חייבת להתקבל במסגרת מו"מ בין הצדדים. מבחינה מעשית, אם ישראל או ירדן אינן רוצות במדינה פלשתינית עצמאית – וקרוב לוודאי שזה כך – לא תהיה מדינה פלשתינית עצמאית". כך אומר מייקל דוקאקיס, בעל הסיכוי הרב ביותר להיות מועמד הדמוקרטים לנשיאות ארה"ב, בראיון ל"לוס אנג'לס טיימס".

בהצהרה פרו־ישראלית תקיפה, דוקאקיס אומר, בין היתר, כי אין לנהל מו"מ עם אש"ף, וכי ירושלים תהיה חלק מישראל העתידית, ומעמדה אינו נתון למשא ומתן.

הראיון הוענק לכתב העיתון רוברט שיר. הקטע המתייחס לישראל מובא פה בשלמותו:

עבור מועמד דמוקרטי, אחד ממבחני(?) כושר העמידה בלחץ הוא עמדתו בשאלות שנויות במחלוקת, דוגמת המזה"ת, בעיקר תוך אמירת דברים העשויים שלא למצוא חן בעיני ממשלת ישראל. באומרך אתה מציין תמיד את העובדה שאינך מסכים עם ג'קסון. מהו, בדיוק, אי ההסכמה ביניכם?

אני סבור שתפקידו של הנשיא הבא הוא לעשות כל מה שביכולתו כדי ליצור אווירה שבה יוכלו ישראל ושכנותיה לשבת למו"מ על שלום קבע במזה"ת, אבל לא לכפות הסדר משום שנסיון לכפות הסדר אינו עובד. איני סבור שאתה מנהל מו"מ עם אש"ף כל עוד הם עוסקים בפעילות טרור ומתחייבים להחרבתה של ישראל. ובשבועות, בחודשים ובשנים האחרונות לא ראיתי סימן לשינוי בהשקפה בסיסית זו. וכל אימת שערפאת נלחץ הוא נעשה מאוד אמביוולנטי. אני לא מבין מה כל כך קשה לאש"ף או למדינות ערביות אחרות לקום ולעשות את מה שעשה סאדאת, לומר באופן בסיסי: "כן, אנו מסכימים שלעם ישראל יש זכות להתקיים בגבולות בטוחים, מתוך כבוד הדדי, ואנו ננהל מו"מ על בסיס זה". זאת אומרת, מה כל כך קשה בזה?

אבל סאדאת קיבל בחזרה את כל אדמותיו. הבעיה, מבחינת ירדן או סוריה, היא אם ישראל מעוניינת להחזיר את כל האדמות. וממשלת ישראל כבר הודיעה שלא תחזיר את ירושלים.

אני לא חושב שזה מציאותי להניח שכל האדמות יוחזרו. כל הסדר שיקבע כתוצאה ממו"מ – שאני מקווה שיהיה מו"מ קונסטרוקטיבי – יהיה חייב להעניק גבולות שונים מאלו שהיו קיימים לפני 67'.

האם אתה סבור שהסדר זה יכלול מדינה פלשתינית?

ההחלטה על כך תהיה חייבת ליפול בין הצדדים. מבחינה מעשית, אם ישראל או ירדן אינן רוצות מדינה פלשתינית עצמאית – וקרוב לוודאי שזה כך – לא תהיה לך מדינה פלשתינית עצמאית.

אתה אומר שאם ממשלת ישראל נוקטת עמדה שלא תהיה מדינה פלשתינאית עצמאית אז ארה"ב...?

אז לא תהיה מדינה פלשתינית עצמאית.

אז מה יקרה לפלשתינאים?

זהו נושא שיש לנהל עליו מו"מ. אני סבור שרעיון האוטונומיה המוגבלת המוביל למשהו יותר קבוע, הוא הגיוני.

לבד מזאת, האם יש כאן איזו בעיה יסודית של זכויות האדם? אלו זכויות יש לפלשתינאים, באנשים, החיים כיום בגדה המערבית או בעזה? האם יש להם זכויות שישראל מפרה אותן?

אני רוצה שישראל תנקוט איפוק מירבי. הנשיא אמר זאת. אני אמרתי בעבר בפומבי שאני תומך בו. אני סבור שכל אימת שהדבר אפשרי עליך לנקוט איפוק מירבי. הישראלים עצמם הכירו בכך. נגד כמה אנשים ננקטו צעדים משמעתיים והנהלים שונו. אבל הבעיה הזאת לא תיפתר אלא אם כן ועד אשר יעשו מנהיגים ערביים מה שעשה סאדאת.

הצבא הישראלי אמר שהוא מחזיק יותר מ־5000 פלשתינאים שלא הואשמו. האם לדעתך יש בכך הפרה של זכויות האדם שלהם? האם לדעתך זהו צעד הולם?

טיפול בהפרת סדר אזרחית ובשטחים כבושים, חייב להיעשות במירב האיפוק האפשרי.

אבל האם אין זה עוול לאסור אנשים בלא אישום?

טיפול בהפרת סדר אזרחית – שבחלקה, אין לי ספק, זוכה לעידוד ולתמיכה מחוץ לשטחים הכבושים – אינו מלאכה קלה, כשם שיודע כל מי שניסה לעשות זאת.

לא זה מה שאני שואל. אני שואל אם אתה יכול לאסור אנשים בלא להגיש נגדם כתב אישום, ובלא כל הליך משפטי. כמה מהם ליותר משנה, בלא שתתפרסם(?) בכך את זכויות האדם?

אני סבור שעל ישראל מוטלת האחריות לנסות לטפל במצב הזה בהגינות ובאחריות, עד כמה שרק ניתן. אבל הבעיה הזאת לא היתה קיימת כיום אילו עשו מנהיגי העולם הערבי מה שהיה עליהם לעשות לפני 40 שנה, 20 שנה או 15 שנה – לשבת ולנהל מו"מ על שלום של קבע המכיר בזכותה של ישראל להתקיים.

גם אם ממשלות ערב חסרות אחריות וריאקציונריות, גם אם אש"ף טיפש ואלים – האם לפלשתינאים בגדה המערבית ובעזה יש זכויות אדם יסודיות שאותן ממשלת ישראל חייבת לכבד?

כן. כן. וממשלת ארה"ב נתנה ביקורת, כיאות, על ישראל בעת שזו לא פעלה ברמת האיפוק שלדעתנו היתה חייבת לנהוג בה בנסיבות אלה.

לפי שעה, אין ממשלת ארה"ב מכירה בירושלים כבירת ישראל. האם תמשיך במדיניות זו?

אם ישראל רוצה שבירתה תהיה ירושלים, אז, עד כמה שזה נוגע לי, בירתה היא ירושלים. אם היא רוצה שבירתה תהיה תל־אביב, אז בירתה יכולה להיות תל־אביב. זו ההחלטה שלהם.

אין זו עמדתה של ממשלת ארה"ב כיום.

ובכן, אינני מסכים לכך. אני סבור שזהו עיקרון בסיסי בקיום יחסים עם מדינות אחרות. אם הם אומרים שבירתם היא "איקס" – לשם אנחנו הולכים.

הטיעון הוא שאתה מסכים לגבי ריבונות(?) של שליטתם בירושלים.

אני מסכים.

אז אתה מאמין שכל ירושלים תהיה חלק מישראל העתידית?

כן.

אז ירושלים אינה עומדת למשא ומתן?

להוציא את זכויות הכתות הדתיות, זכויות שישראל הסכימה להן.

עדות ראייה / אילן שחורי

מועמדי מרכז העבודה דיברו בפרחים, בעטים, בכובעים, בפירות ובחולצות

חברי המשמרת הצעירה שכרו ליצן מפזם על קביים ● נערה נשאה שלט: הצביעו בעד אבא שלי ● סוויסה הקים אוהל ויוסי ביילין חילק אפרסקים

כי חברי המרכז הצביעו על פי רשימה מוכנה, אף כי היו שכינו את האירוע אתמול: "יום הדיל".

התוצאות היו אמורות להיוודע לאחר חצות: 29 מאושרים, שעל פי חוקת המפלגה חייבים לכלול חמש נשים, שני צעירים, שני ערבים, ותושב שכונות אחד.

29 הנבחרים עתידים להצטרף ל־23 האישים שנבחרו בחודש שחלף במחוזות המפלגה, ויחד יהוו את רשימת 52 המועמדים שידורגו לרשימת העבודה לכנסת בסיבוב בחירות נוסף ב־15 ביוני.

ההתמודדות תיעשה בשלושה סיבובי בחירה בשיטת העשיריות.

23 האישים שנבחרו בשבועות שחלפו במחוזות המפלגה הם: ברוך וגנר, אפרים בולמש, רפי אדרי, דוד לוי, מיכה חריש, אורי עמית, עמנואל זיסמן, יעקב גיל, שבח וייס, דב גרפנקל, אליהו שפייזר, מיכאל בר־זהר, עדנה סולודר, חגי מרום, מנחם גלעד, יוסף בריצקין, מנחם אריאב, נסים זכי, יצחק אלישיב, פימה פינבלום, אפרים גור, גדליה גל ורענן נעים.

שמעון פרס מתרענן, לאחר הצבעתו אתמול במרכז מפלגת העבודה, באכילת "קסטה". (צילום: עודי קרן)

"זו לא מפלגת העבודה, השוק הזה לא מתאים לה, בטח טעינו במקום". כך אמר אתמול חבר מפלגת העבודה מירוחם, בכינוס מרכז המפלגה, במרכז הירידים בתל אביב. בראשונה בתולדות מפלגת העבודה היו שם אתמול בחירות אישיות חשאיות לרשימת המפלגה לכנסת.

ותיקי המפלגה הופתעו. שעות ארוכות נמשך יריד סכנוני(?) ועליז עם תעמולה בסגנון אמריקאי, ובו נלחמו כ־80 חברים על 29 מקומות.

אפילו אנשי "מרכז הירידים", המורגלים בקרנבלים, נראו אתמול המומים מהשפע העצום של פלקאטים, ציורים, מדבקות ושלטי קרטון(?), שניתלו בכל עבר ושפינה(?) מהרה נהפכו לגלי אשפה ענקיים.

לא היה מועמד שלא ניסה לגייס את תמיכת חברי המרכז בגימיק מיוחד – חולצת ספורט זוהרת, עם נובע(?), כובע טמבל, שושנים, פירות ואפילו חפיסות שוקולד.

חברי המשמרת הצעירה שכרו ליצן צבעוני על קביים שפיזם פזמון: המשמרת על הגובה, ויש להצביע בעד אפרים זינגר (זיגי), מוכיר המשמרת והמועמדה(?) לכנסת.

כבר משעות הבוקר המוקדמות הצבו רוכבי התעמולה בכל כבישי הגישה ל"מרכז הירידים". עשרות הפעילים שעשו נפשות למועמד זה או אחר, ניצלו את פקקי התנועה הרבים והצמידו לשמשות המכוניות פתקי תמיכה, מדבקות, כרטיסי ביקור וכל חומר תעמולה אפשרי.

צעירים בחולצות לבנות ביקשו תמיכה ברונזן(?) שוהד מירושלים, נערות בחולצות ירוקות – בשאלת טריף ראש מועצת ג'ולים, ובעלי חולצות אדומות – במולי דוד, חבר הועדה המרכזית.

ימין סוויסה, ראש תנועת האוהלים, הקים אוהל גדול. נערה הניפה שלט ובו קריאה "הצביעו בשביל אבא שלי". בין השבילים והרוכבים היה אפשר להבחין בבני משפחת רבין, מצוידים בכריכים ובמשקאות, ופועלים במרץ רב למען בן משפחתם.

על הזכות להיכלל ברשימת העבודה לכנסת התמודדו גם שלום חבשוש, יו"ר ארגון העובדים של התעשיה הצבאית, ויעקב שפי, מזכיר הארגון הארצי של עובדי התעשיה האווירית. תומכיהם, רובם ממקומות העבודה, השתלטו כמעט על כל עמודי החשמל והתאורה, ולא הסתפקו בתלייה(?) מודעות ופתקי תעמולה של מועמדים אחרים.

המנכ"ל המדיני של משרד החוץ, יוסי ביילין, חילק אפרסקים לבאים, וטען כי מדובר בפרי העץ המקנה דעת. ראש מועצת ירוחם, ברוך אלמקיים, העדיף לחלק תמרים, וטען כי פרי זה הוא שמספק חוכמה.

ד"ר סאטו מטלנה, ממנהיגי השחורים בדרום אפריקה, שהוא כעת אורח משרד החוץ, בא לחזות בדמוקרטיה הישראלית בפעולה.

זמן קצר לפני תחילת ההצבעה בא לגני התערוכה יו"ר מפלגת העבודה שמעון פרס. הוא נפנף לשלום ממכוניתו אל עשרות הרוכבים שעל שפת הכביש, בדרכו לאולם שבו התכנסה ישיבת המרכז. פרס לא הסתיר כי הוא תומך בבחירתה של הערביה־הנוצריה נלי כרכבי משפרעם. "תעמולה ופניה סמטנית(?) כזאת, אין בה שום רשעות, וזה כבר טעם אישי של כל אחד ואחד" – אמר פרס קודם שנבלע בים טפיחות הכתף ולחיצות הידיים.

לאחר מכן, העידו מקורבי פרס כי הוא התעכב שעה ארוכה מאחורי הפרגוד והתלבט קשה על מי להמליץ בטופס ההצבעה.

הנן השמות, מזכ"ל מפלגת העבודה עוזי ברעם, שיזם את הדמוקרטיזציה במפלגה, נראה מאושר: "מה שנעשה כאן הוא מעבר לציפיותי. אני גאה מאוד במה שקורה כאן. סוף־סוף החברים מרגישים שהם משהו, ומסוגלים לקבוע את גורל המפלגה. אהיה מאושר יותר אם גם הרשימה הסופית תהיה לשביעות רצוני".

לפני שהחלה ההצבעה הצליח ברעם, בלא כל בעיות מיוחדות, לקבל את הסכמת מרכז המפלגה לשריין את המקום ה־35 ברשימה למועמד ערבי־מוסלמי. הערבים הנוצרים איימו תחילה במהומה גדולה, אך לבסוף העדיפו להוריד פרופיל.

השר חיים בר־לב וח"כ אבא אבן נראו עצובים, שכן ההערכות למיניהן לא העניקו להם סיכויים גדולים להשתלב ברשימת העבודה בכנסת הבאה. בר־לב התבודד רוב הזמן בספסל אחורי באולם.

אבן הופיע עם אשתו סוזי. בבואתו מהצבעה, נתקל באחד מתומכיו של ימין סוויסה מתנועת האוהלים, וזה הבריז באוזניו כי זה יהיה מחדל גדול אם לא ייבחר לכנסת. רק אז עלה מעט חיוך על פניו.

גם חברי הכנסת נאוה ארד, ראובן אמיר, ויצחק פרץ נראו עצובים. הם עשו אתמול הרבה להפריך את הסקרים שניבאו כי הם עומדים לסיים את כהונתם בכנסת.

לפנות ערב, לאחר חמש שעות הצבעה, נסגרו 15 הקלפיות, שבהן הצביעו באורח מסודר למופת 1260 חברי מרכז העבודה. לפרות השמועות על הסכמים ועסקאות בין מחוזות וקבוצות במפלגה, לא נראה

מנהיג הונגריה ישתתף בערב שירה של הסופרים היהודיים

לרגל הוצאה לאור של אנתולוגיה דו־לשונית – הונגרית ועברית – של שירים הונגריים

מאת יהודה טל(?)
סופר "הארץ"

מנהיגה החדש של הונגריה, קרולי גרוס, הבטיח להשתתף בערב שירה, שאגודת הסופרים היהודית בבודפשט מארגנת לרגל הוצאה לאור של אנתולוגיה דו־לשונית – הונגרית ועברית – של שירים הונגריים.

באירוע, המתוכנן לספטמבר, ישתתפו גם אורחים מישראל, ובהם עורך האנתולוגיה, המשורר איתמר יעוז־קסט. כך מסר, בשיחת טלפון מבודפשט, המשורר היהודי־הונגרי אנדראש מאאי.

הוא מסר ל"הארץ" כי האירוע תוכנן לחודש הבא, אך מסיבות טכניות נדחה לספטמבר וייערך בתיאטרון "יודקה" בבודפשט.

מאאי, מהבולטים במשוררים היהודים־הונגריים בימינו, אמר כי הקהילה היהודית בירכה על חילופי האישים בראשות השלטון בהונגריה, ומצפה שהדבר ישפר את היחס כלפי היהודים.

מאאי ציין כי עד היום נהנתה הקהילה היהודית בהונגריה – המונה כ־100 אלף נפש – מאוטונומיה דתית בעיקר, ועתה, עם עלייתו של גרוס לשלטון, הוא סבור כי היהודים, ככל תושבי הונגריה, יזכו מעתה בחופש אזרחי רב יותר, בעיקר בתחומי הרוח והתרבות וחופש ההתארגנות.

מאאי הדגיש כי יש לצפות "לצעדים דרמטיים" מצד גרוס כלפי הקהילה היהודית, משום שהוא מבקש להוכיח כי אינו אנטישמי כפי שניסו להדביק לו.

המשורר היהודי־הונגרי ציין כי בהונגריה אין אנטישמיות ממשלתית, ואף לא בקרב האינטליגנציה, אך יש אנטישמיות עממית במספרים מוגבלים, והיא באה לידי ביטוי בהערות גזעניות במגרשי כדורגל ובהתנהגות הציבורית. הוא הדגיש כי יש לייחס גילויים אנטישמיים מעטים אלה למצב הכלכלי הקשה השורר במדינה.

מדברים שמסר מאאי מתברר כי בוועדה המרכזית של המפלגה, שיש בה 11 חברים, אין כעת שום יהודי. היהודי היחיד ששימש בגוף העליון של המפלגה בהונגריה הודח לפני ימים אחדים עם מנהיג המפלגה יאנוש קאדאר ומקורביו. לדעת אנדראש מאאי, שערי הונגריה פתוחים ליציאת יהודים, ואם אין עלייה מארץ זו הדבר נובע מאי־רצונם של היהודים לעלות.

מאאי סבור כי השינויים בממשל בהונגריה, והיחס ליהודים, יתבטאו גם בשיפור ביחסה של הונגריה כלפי מדינת ישראל, וייתכן מאוד שבזמן הקרוב יכוננו שתי המדינות יחסים דיפלומטיים מלאים, אף כי המנהיג החדש גרוס לא התחייב על כך בפומבי.

ערכה את הקטע: עזה ארטשטיין(?)

נוה כפר-סבא
מרפסת מעל כולם

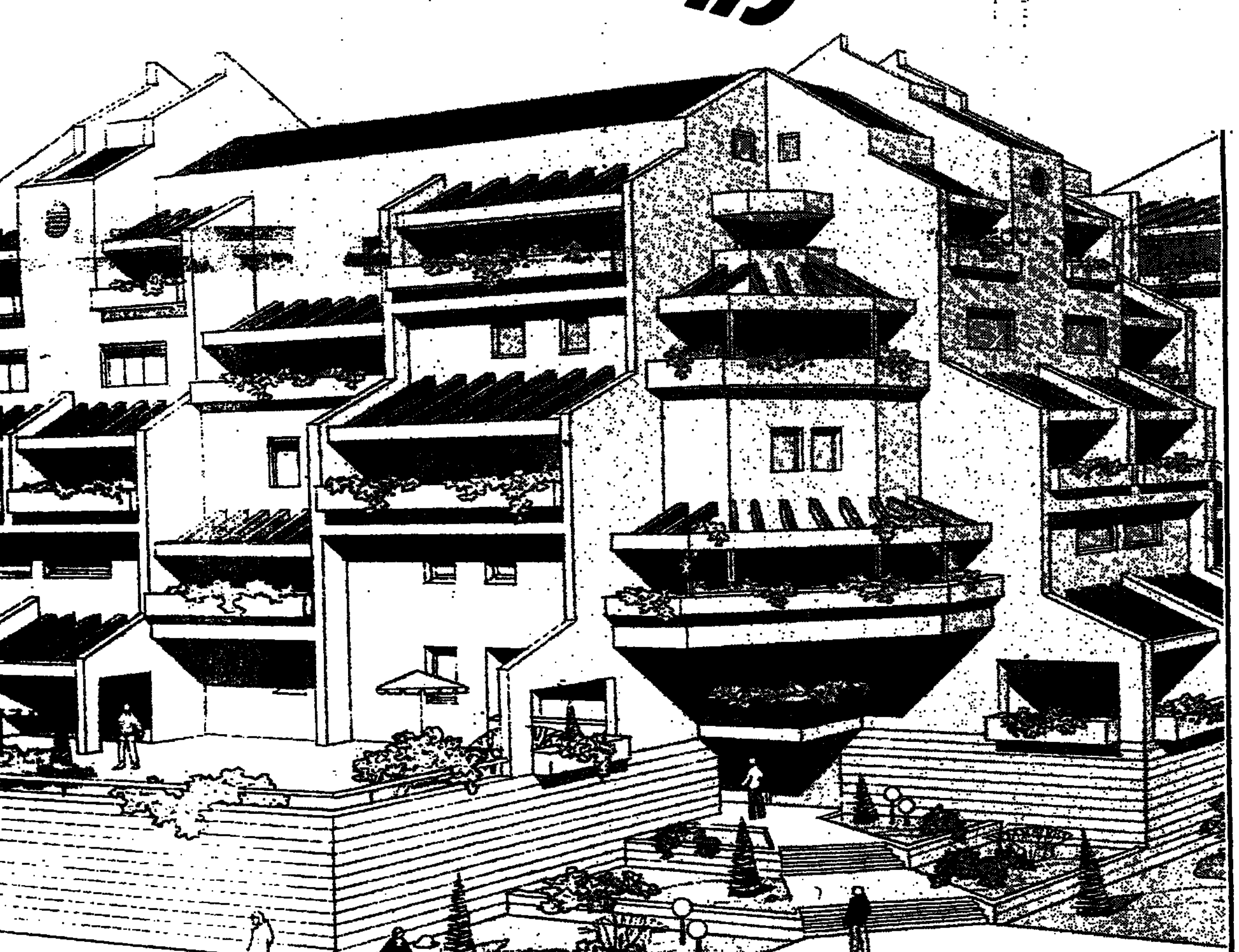

כמו כן בונה אלדם ב:
• נוה-הדרים, ראשון לציון: דירות 4, 5 חדרים וקוטג'ים.
• נאות-ימים, בת-ים: דירות 4½ חדרים.
• גני-הרצליה, הרצליה הצעירה: קוטג'ים, דירות 4, 5 חדרים ודירות קוטג'
• רמת-השרון: דירות 4 חדרים + חדר על הגג.

פרטים ומכירה:
הצומת • ויצמן 40, כפר-סבא, טל. 20533, 052-441163
אלדם • משרד ראשי, שד' רוטשילד 133 ת"א (ליד כיכר הבימה) טל. 03-203341. פתוח בימים א'-ה' 8.30-18.00, ו' 8.30-13.00

אלדם בית טוב מביא טוב!
מיסודם של החברה לישראל ואגשטרום

אטלינגר-דנציגר

ברגע זה ממש
מישהו
חותר נגדך
האם אתה מוגן?
• חקירות מסחריות
• חקירות כלכליות
• חקירות נזיקין
• חקירות פליליות
• חקירות אישיות (גירושין)
לשם חקירות
ת"א, אחד העם 93, 292871 03

صكرا عن الاصل

הסקרים צופים ניצחון חסר תקדים למיטראן ותבוסה ללה־פן בפרלמנט

אחת התחזיות נוקבת בגודל משוער של כ־400 צירים של מחנה השמאל לעומת כ־180 צירים בלבד לגוליסטים ולליברלים

מאת יואב טוקר

פאריס (מיוחד ל"הארץ"). ממצאים של מכוני דעת הקהל שפורסמו בימים האחרונים צופים ניצחון חד־משמעי, מקיף וחסר תקדים של המפלגה הסוציאליסטית ושל "מחנה מיטראן" בבחירות הקרובות לפרלמנט.

התחזיות גם צופות תבוסה לז'אן־מארי לה־פן, מועמד הימין הקיצוני הניאו־פאשיסטי, "הדירוג" בבחירות באזור הצבעה בעיר מארסיי. על־פי הסקרים, עתיד המועמד הסוצי־אליסטי באזור בחירה זה במארסיי להביס את לה־פן.

על־פי הממצאים האחרונים, עתי־דה המפלגה הסוציאליסטית להשיג רוב מוחלט באספה הלאומית שתיב־חר בשני סיבובי הצבעה: ב־5 וב־12 ביוני. אחת התחזיות אף נוקבת בה־קשר זה בסדרי גודל משוערים של כ־400 צירים של מחנה השמאל לעומת כ־180 צירים בלבד למחנה הימין ה"קלאסי" (גוליסטים וליבר־לים). 289 צירים נדרשים לצורך השגת רוב מוחלט בבית.

הסקרים מאשרים במקביל את ההערכה בדבר ירידה ניכרת הצפויה בהיקף ייצוגן הפרלמנטרי של המפלגות הקיצוניות, בשמאל ובימין כאחת; כך צפוי צימצום ניכר בגודל סיעת "החזית הלאומית" של לה־פן. שיעורי התמיכה היחסיים הצפויים למועמדי "החזית" בבחירות מוער־כים בכ־10 אחוזים (לה־פן אישית זכה ביותר מ־14 אחוזים בהצבעה לנשיאות בחודש שעבר); ואולם על רקע שיטת הבחירות — אזורית בשני סיבובים — עתיד מספר הצירים שייבחרו לבסוף משורות "החזית" להיות מזערי: באספה הנוכחית (שנבחרה על־פי שיטת בחירות יח־סית) מונה סיעתו של לה־פן 32 צירים. ההערכה

שני שוטרים לבנים בדרא"פ נדונו למוות על רצח שחור

בעת התפרעות בעיירה שחורה לפני שנתיים ● אם יבוצעו פסקי הדין יהיו אלה שני השוטרים הלבנים הראשונים שיומתו על פשעים שביצעו בתפקיד

קייפטאון (ע"ד). שני שוטרים לבנים ממשטרת־המהומות בדרום אפריקה נידונו אתמול למוות, על שעינו ורצחו צעיר שחור בעת התפרעות בעיירה שחורה לפני שנתיים.

ליאון דה ויליה, 36, ודייוויד גוסן, 26, הורשעו ברציחתו של ריגוס סטורמן בן ה־18, ביולי 1986, בקריית לינגלילה שבמחוז קייפ.

בבית המשפט נמסר כי סטורמן היה אחד מקבוצה של צעירים שחורים שנעצרו ועונו, כאשר השוטר דה ויליה פיקד על יחידה של משטרת־המהומות שאמורה היתה לפקח על הלוויה בעיירה.

הצעיר נפצע כה קשה, שדה וי־ליה אמר לשוטר גוסן להסלו. גוסן לקח את הצעיר אל גדה של נהר, ירה בקודקדו והשליך את הגופה למים.

אם אכן יבוצעו גזרי דין המוות, יהיו אלה שני השוטרים הלבנים הראשונים שיומתו על פשעים שביצעו בתפקיד ביישוב של שחורים.

"הסובייטים הסכימו לחקר אוספי יודאיקה בבריה"מ"

ישתפו פעולה עם אנשי מחקר במערב ● הרב שטיינזלץ: מוסדות התרבות הגדולים בעולם ממתינים זמן רב לרגע שתינתן להם גישה לאוצרות אלה

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ"

האקדמיה הסובייטית למדעים הסכימה לשתף פעולה עם קבוצת אנשי מחקר במערב, ובראשה הרב עדין שטיינזלץ, כדי לחקור את אוספי היודאיקה הרבים בבריה"מ.

במסיבת עיתונאים שכינס אתמול הרב עדין שטיינזלץ, אמר כי דברים אלה מקובלים גם על סגן יו"ר האקדמיה הסובייטית למדעים, ייבגני וליכוב, שעימו נוהל המשא ומתן.

את המו"מ יזמו הסובייטים ומשרד החוץ בירושלים הוכנס לתמונת המגעים.

בהודעה שמסר שטיינזלץ נאמר: מוסדות התרבות הגדולים בעולם ממתינים זמן רב לרגע שתינתן להם גישה לאוצרות אלה.

ההודעה גם מפרטת את רשימת המוסדות שהביעו נכונות לשתף פעולה ולהשתתף בתר בית מחקר כבירה זו. מדובר בספריית אליאנס בפאריס, בספריה של אוניברסיטת אוקס־פורד, בספריה הבריטית, בספריה של אוניברסיטת רצוה, בספריה הלאומית של ישראל, בספריה הציבורית של ניו־יורק, בספריה המלכותית של קופנהגן, בספריה של ממשלת ארה"ב ובמוסד ייוו — מכון לחקר היידיש השוכן בניו־יורק.

נכשלה הפלגת מרי של צוות "דורטה לאה" מנמל דורבאן

המכונאי הראשי נתגלה חסר הכרה ● ימאים בקופנהאגן: סוכנים ישראליים פעלו כדי למנוע הפלגת הספינה שנחכרה על־ידי חברה ישראלית ● הסכסוך פרץ על רקע אי תשלום שכר

מאת אליהו זהבי
סופר "הארץ" בקופנהאגן

בנמל דורבן שבדרום אפריקה נכשלה אמש התמרדות של צוות הספינה "דורטה לאה", החכורה בידי חברת הספנות הישראלית "מאגו סר־וויס". רב החובל, לייף פדרסן מדנמרק הציב אולטימטום לחברה החוכרת ולחברה בעלת הספינה "דיפקר" מדנמרק ליישב עד אתמול ב־17.00 את הסכסוך שפרץ בין הצוות לבין "מאגו סירוויס".

"דורטה לאה" נעצרה בנמל דרבן ב־25 בינואר 1988, עקב תביעה לפיצויי נזיקין בסך שני מיליון דולר שהגיש יבואן מדרום־אפריקה נגד "מאגו סירוויס".

הספינה הובילה מטען מצילה — יש מחלוקת בשאלה אם מדובר במטען נשק או בשימורי סרדינים. איגוד הימאים הדני טען כי "מאגו סירוויס" ניצלה את הדגל הדני להוביל נשק מישראל למדינות בדרום־אמריקה.

החברה הישראלית סרבה לשלם את הפיצויים, ובמקביל פרץ סכסוך בין רב החובל והצוות לבין החברה על רקע אי־תשלום שכר. חברת "מאגו סירוויס" החליטה לפטר את רב החובל ואת הצוות, אך הם סרבו לעזוב את הספינה בטענה כי לא קבלו שכר ופיצויי פיטורים.

בסכסוך התערב קונסול דנמרק בדרבן. בתוך כך ביטלה דרום־אפריקה ב־3 במאי את צו העיקול, לאחר שהושגה פשרה בשאלת תש־לום פיצויי הנזיקין.

לאחר מו"מ עקר החליט, כאמור, רב החובל להציב אולטימטום: תש־לום מלא של כל התביעות עד אתמול ב־17.00, שאם לא כן — יפ־ליג הצוות על דעת עצמו לקו־פנהאגן. האולטימטום זכה בגיבוי איגוד הימאים הדני, אך יש בו הפרה של צו הפיטורים שקיבל הצוות, ושל האיסור להניף את דגל דנמרק, צו שהוציאה רשות מוסמכת בקופנהאגן.

אולם שעה קלה לפני מועד ההפלגה, התגלה המכונאי הראשי בלא־הכרה בחדר המכונות, והועבר באמבולנס לבית חולים בדרבן. בחוגי ימאים בקופנהאגן הובעה השערה כי סוכנים, כנראה ישר־אליים, הוציאו את המכונאי מכלל שימוש כדי למנוע את ההפלגה.

תביעה נגד הסי.אי.אי על סירוב לחשוף מסמך סודי על ואלדהיים

מאת שאול צדקא
סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון, (מיוחד ל"הארץ"). הקונגרס היהודי העולמי עומד להגיש תביעה משפטית נגד הסי־איי־אי על סירובו לחשוף מסמך ביון בריטי סודי המכיל מידע על אודות עברו של קורט ואלדהיים.

במסמך זה אמורים למצוא פרטים המחזקים את הטענה כי סוכנות הביון האמריקאית הסתייעה בואלד־היים לקבל חומר על קצינים סובייטים ופרטיזנים יוגוסלביים שהכיר בימי המלחמה.

סי־איי־אי מודה כי יש בידיו מסמך על ואלדהיים, אך טוען כי אינו יכול לחשוף אותו בגלל התנג־דות הבריטים, בעלי הזכויות והמ־קוריים של החומר הכתוב. עמדה זו יכולה להשתנות במאבק משפטי.

מסמך המחלוקת מכיל, בין היתר, שמות של 200 קציני ביון גרמניים, ששירתו בבלקן, והוא מכיל את תיאורו הפיסי של ואלדהיים. המידע שבו מבוסס על חקירות בריטיות של קצין בוורמאכט ושמו קירשנר.

אלאן סטיינברג, מראשי הקונגרס היהודי העולמי, אמר בעניין זה ל"טיימס" כי האמריקאים לא יוכלו לטעון כי יש חשיבות בטחונית למסמך בן 43 שנה.

שביתה כללית של כלי התקשורת באיטליה

רומא (ע"צ). העתונות, הרדיו והטל־וויזיה שותקו אתמול באיטליה, בגלל שביתה של העתונאים. העתונים היומיים מושבתים מאז יום ב', ונראה שלא יופיעו גם היום.

איגוד העתונאים מסוכסך זה זמן רב עם איגוד המו"לים, בגלל תביעות שכר והטבות תעסוקה.

הקיוסקים לעתונים ברומא היו פתוחים אתמול אך מכרו רק עתונים מחו"ל לתיירים.

העתון היומי היחיד שהופיע ביום חמישי היה בטאון הותיקאן "אוסר־ואטורה רומאנו". גליונותיו נחטפו, ואזלו כבר בבוקר.

מעללי מרגל מצרי המערים על המוסד מרתקים אלפי צופים בקהיר

במסגרת סידרת טלוויזיה פופולארית

קהיר (ע"ג). רעפאת אל־הגאן, הדמות המרכזית בסידרה בטלוויזיה המצרית המספרת את "סיפורו האמיתי" של מרגל מצרי שהצליח להערים על ה"מוסד" בישראל, היה לגיבור לאומי במצרים.

כשבועיים היו צופי הטלוויזיה במצרים רתוקים למסך הקטן, ועקבו אחר מעלליו של הרפתקן מצרי, דמות שולית אך אהודה, שתמיד הצליח להתגבר בזכות התעלולים שבאמתחתו. שירותי הביון המצריים גייסו אותו לבצע משימה בישראל. תפקידו היה להשתלב בחברה הישראלית.

את הסיפור כתב הסופר המצרי סאלח מורסי, המתמחה בספרי ריגול. הוא טוען כי ספריו תמיד מבוססים על תיקים של שירותי הביון.

הסיפור מתחיל ב־1954 בשעה שבמצרים עדיין היתה קהילה יהודית גדולה. אל־הגאן (בעל הגמל) נדרש להעמיד פני יהודי, התומך במדינת ישראל ואשר שלטונות מצרים מציקים לו. התרמית מוסתרת בהצלחה, וב־כבר יהודי במצרים מאמץ אותו ומסייע את צאתו לישראל תחת השם דוד שמעון.

קבוצה של מפגינים אמריקאים קיימה אתמול בהלסינקי הפגנה הקוראת לנשיא ארה"ב רונלד רייגן ללחוץ על שליטי מוסקווה בנושא זכויות האדם בבריה"מ. המפגינים הציבו במקום כלוב כדי לסמל את מדיניות ההגירה הסובייטית. (תצלום אי־פי).

לאלחנן אילת

מנהל בית הספר להנדסאים ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף אוניברסיטת תל־אביב

מיטב האחולים לקבלת פרס לכלכלה ע"ש הוגו רמניסיאנו

כה לחי!

סגל בית־הספר

25 שנה ל"קול־השלום"

פירוט שידורים בימים: שישי ושבת 27–28/5/88

שעות	שישי – 27	שבת – 28
08–09	צביקה פיק	מיטב להיטים
09–10	אלאן פרסונס	
10–11	גידי גוב	מיטב להיטים
11–12	קרוסבי סטיל	מיטב להיטים
12–13	קאסאח	קאסאח
13–14	נקודת זינוק	שבת ספורט
14–15	לפני שבת	מיטב להיטים
15–16	המצעד העברי	
16–17	מצעד לועזי	מיטב להיטים
17–18		
18–19	ארבעת האחים	

תרבות אמריקאית להמוני מוסקווה לקראת בוא רייגן לועידת הפיסגה

השוק הסובייטי הוצף קלטות, חולצות־טי וכפתורי־דש מיוחדים לקראת האירוע

(ע"ד). אוהדי מוסקווה יוכלו לשמוע מוסיקה אמריקאית, לטעום מזון אמריקאי בבית מלון, לשמוע תזמורת "רוק" ולצפות בתחרות בייסבול בין קבוצות מארה"ב ובריה"מ, כאשר הנשיא רייגן יבוא לעירם ביום ראשון לועידת הפיסגה.

בין היתר תוצג במוסקווה האופרה "פורגי ובס" מאת ג'ורג' גרשווין, ומנהיג הקרמלין גורבצ'וב ורעייתו ראיסה יוכלו להאזין לצלילי הרבי־עיה האמריקאית דייב ברובק בשעת סעודה עם הזוג רייגן ביום שלישי. "אני מקווה שמשפחת גורבצ'וב מחבבת ג'ז", אמר אחד מעובדי השגרירות האמריקאית.

סוכנות הידיעות הסובייטית טאס נקטה יוזמה בנושא ארה"ב, ע"י הוצאתם לשוק של קלטות, תקליטים, חולצות־טי וכפתורי־דש מיוחדים לרגל האירוע. טאס עשתה שותפות עם חברת קאבוליץ' אינטרנשנל מוואשינגטון, חברה ליצור ולשיווק, כדי להפיץ פריטים אלה בבריה"מ ובארה"ב.

"שלום הבנה", מבריזה אחת החולצות, כשמתחת לכתובת דגלי ארה"ב ובריה"מ. ועדת השלום הסובייטית הנפיקה כפתור־דש ועליו שני הדגלים המתמזגים במתכונת של לב.

משחקי־כדור הבסיס יתנהלו שלוש פעמים וישתתפו בהם הנבחרות של אוניברסיטת ג'ונס הופקינס מבולטימור וקבוצה של המכון לטכנולוגיה כימית ע"ש מנדלייב מוסקווה.

סוכנות טאס ציינה "זה נשמע כל יאמן, אך משחק כדור־הבסיס הסובייטי־האמריקאי הראשון בהסטוריה יתקיים ב־1 ביוני באיצטדיון של מפעלי הרכב "לניו קומסומול" הקבוצה הסובייטית "איננה מתכוונת לשמש בשר תותחים".

תוכנית רדיו אמריקאית ושמה "בוקר טוב, מוסקווה", תשודר כל בוקר בשידור חי במהלך ועידת הפיסגה, בעדון הוועד הסובייטי, ע"י תחנת שידור מוואשינגטון. התוכנית תהיה באנגלית ובסיומה ישודר תמצית ברוסית.

קונצרט "רוק" ייערך באיצטדיון הספורט לוז'ניקי ביום ראשון בערב בהשתתפות כוכבים סובייטים ואמריקאיים. גם קונצרט זה נערך בחסות סוכנות טאס.

אשף המטבח האמריקאי ג'ין פלס מלואיזיאנה הביא עמו כמעט את כל מסעדתו וכן להקה, כדי להגיש מזון אמריקאי לאוהדי מוסקווה אשר להם מטבע מערבי, באחד מבתי המלון שבעיר. מספר הטלפון להזמנות פורסם בשבועון "זרקור מוסקווה".

גם בסעודה שיערוך רייגן ביום שלישי לזוג גורבצ'וב ול־125 מוזמנים אחרים, יוגש מזון אמריקאי. כל המזון בסעודה זו שתתקיים בביתו של השגריר האמריקאי, יובא מארה"ב הנה, נשמר כשר כמוס.

נמשכים קרבות קשים בין אמל לחיזבאללה בביירות

הקרבות שלשום התנהלו בעיקר סביב המוצב האחרון של אמל בשכונת שייע

ביירות (ע"ר וע"צ). קרבות עזים נמשכו שלשום בלילה בין אמל לחיזבאללה בשכונות דרום ביירות. שני הצדדים הפעילו תותחים, מרגמות וטילי קטיושה. היה זה יום הקרבות ה־20 בין שני הארגונים על השליטה בשכונות השיעים בדרום ביירות.

מדמשק נמסר כי מ"מ ראש ממשלת לבנון, סלים חוס, הגיש בקשה רשמית מאת ממשלת לבנון לפריסת הצבא הסורי בשכונות דרום ביירות.

חוס ביקר שלשום בדמשק ונפגש עם סגן נשיא סוריה, עבד אל חלים חדאם, על המצב בדרום ביירות והדרכים לפתרון המשבר.

העתון "אלדיאר" היוצא בביירות הנוצרית כתב כי הסורים משהים את כניסתם לדרום ביירות בגלל שלוש סיבות: התנגדותה העיקשת של איראן; פניית סוריה לממשלות שיש להן בני ערובה בשכונות ליטול על עצמן את האחריות לגורלם; והשלכות המסוכנות מבחינת הבחירות לנשיאות בלבנון (שיתקיימו באוגוסט) אם יורשה החיזבאללה להשיג שליטה מלאה על שכונות דרום ביירות.

מקורות בטחוניים בביירות מסרו כי הקרבות התנהלו בעיקר סביב המוצב האחרון של אמל בשכונת שייע.

בינתיים יד החיזבאללה על העליונה והארגון זה השתלט כמעט על כל שכונות השיעים בדרום ביירות.

נפתח סיבוב שלישי שיחות בין הקונטראס למימשל הסנדיניסטי

הקונטראס מתנה הנחת נשקו בתהליכי דמוקרטיזציה של המימשל

מנגואה (אי־פי). נציגים של ממשלת ניקרגואה ולוחמי מחתרת ה"קונטראס" פתחו אתמול בסיבוב שיחות כדי לסיים את המלחמה הנמשכת 6 וחצי שנים.

נציגי ה"קונטראס", הנתמכים על ידי ממשלת ארה"ב, טוענים כי יניחו את נשקם ויצטרפו לחיים הפוליטיים במדינה אם המימשל הסנדיניסטי יערוב לתהליך הדמוקרטיה.

נציגי ה"קונטראס" דורשים שהמשטר הסנדיניסטי יאפשר פיקוח על הצבא ועל הממשלה, רפורמות חוקתיות, חופש הבעה וחופש ההתנועות.

"איננו אופטימיסטים", אמר אלפרדו סזר, העומד בראש נציגי ה"קונטראס".

הגנרל הומברטו אורטגה, שר ההגנה של ניקרגואה, עומד בראש משלחת ממשלת ניקראגואה לשיחות.

אמצעי בטחון קפדניים ננקטו בעיר מנגואה, בהן מתקיימות השיחות, בתוכך הקרדינל הקתולי מיגואל אובאנדו אי בראבו וג'ואו באנהסוארס, המזכיר הכללי של ארגון מדינות אמריקה.

אם יעלו השיחות יפה הבטיחו לוחמי ה"קונטראס" כי יניחו את נשקם לפני הגיע הסתיו הקרב.

הממשלה אומרת כי אם יעשו כן היא תהיה מוכנה להגיע רשמות פוליטיות ותערוב לקיומן של בחירות הוגנות.

14% גידול בחברי הארגונים הניאו־נאציים בגרמניה השנה

שר הפנים צימרמן: ריבוי הניאו־נאצים מדאיג, אך הסכנה מהשמאל הקיצוני גדולה יותר

מאת דניאל דגן

בון (מיוחד ל"הארץ"). מספר חברי הארגונים הניאו־נאציים במערב גרמניה גדל בשנה שחלפה ב־14%, ל־25,200. קבע דין־וחשבון של משרד הפנים, שפורסם אתמול בבון.

בדין־וחשבון נקבע כי הניאו־נאצים היו מעורבים ב־76 פעולות אלימות ב־1987.

שר הפנים, פרידריך צימרמן, הביע דאגה מריבוי הניאו־נאצים, אך אמר ש"הסכנה מן השמאל הקיצוני גדולה הרבה יותר".

האופוזיציה הסוציאל־דמוקרטית טענה אתמול שפרידריך השמרני מתעלם במתכוון מן הסכנה הניאו־נאצית, ומפריז בחשיבות האלימות של השמאל הקיצוני.

על פי הדין־וחשבון, הניאו־נאצים במערב גרמניה מאורגנים ב־70 קבוצות. במשרדת המדינה המחוזית ברמן שבצפון יש לניאו־נאצים ייצוג.

יוון וטורקיה הגיעו להבנה במחלוקתם בנושא הים האגאי

שתי המדינות התחייבו להימנע מהצהרות שתפגענה בהתקרבותן ההדדית

וליאגמנטי, יוון (אי־פי). פקידים מיוון ומטורקיה הסכימו ביניהם לנקוט אמצעים להפחית את המתח ביניהן במחלוקת על השליטה בים האגאי, ולהקל על פעילותם של דיפלומטים המשרתים בשתי המדינות.

דובר משרד החוץ היווני יאניס רובאטיס מסר לכתבים כי ההסכם הושג וציין כי פרטים מלאים יפורסמו מאוחר יותר.

שתי המשלחות בראשות שני־ הוזץ קארולוס פאפוליאס מיוון ומזוט אילקאמאז מטורקיה, וכן 24 חברי משלחות אחרים נועדו לשיחות בשלושת הימים האחרונים, תחת משמר אבטחה כבד במלון פאר מחוץ לאתונה.

אחת מנקודות ההסכם קובעת כי שתי המדינות תמנענה מהשמעת הצהרות שתפגענה בהתקרבות ההדדית, ועל שורה של הקלות בהוצאת אשרות לדיפלומטים המשרתים בבירות שתי המדינות.

ראש ממשלת יוון אנדריאס פאפנדריאו ורה"מ טורקיה טורגוט אוזאל הסכימו לנקוט בצעדים לשיפור היחסים ההדדיים בין שתי המדינות, בעת פגישתם בדאבוס, שוויץ, בינואר השנה.

גם באנקרה ניהלו אתמול פקידים יוונים וטורקים שיחות שנמשכו שלושה ימים במטרה למצוא דרכים להגביר את שיתוף הפעולה הכלכלי, הטכנולוגי, והתרבותי בין שתי המדינות.

ליוון וטורקיה שורה של מחלוקות ממושכות לגבי השליטה בים האגאי וכן אודות הסכסוך הצבאי של קפריסין באזור.

יוון סרבה להשתתף בתמרונים של נאט"ו באזור במשך שבע השנים האחרונות בשל המחלוקות עם טורקיה.

31 הרוגים בקרבות בין הודו למורדים טאמילים בסרי־לנקה

קולומבו, סרי לנקה (אי־פי). חיילים הודיים בסיוע מסוקים וספינות ממשיכים זה היום השלישי בהתקפתם נגד מורדים טאמיליים המחזיקים עמדות בצפון עיירת הנמל מולאייטיבו.

פקיד בכיר בשגרירות ההודית בקולומבו מסר כי 23 לוחמים טאמיליים נהרגו ו־30 נפצעו בשני ימי הקרבות הראשונים. הוא ציין כי 8 חיילים הודיים נהרגו.

המורדים מסרו, לעומת זאת, בשידור רדיו כי רק 8 מאנשיהם נהרגו במתקפה.

התקפת החיילים ההודיים החלה ביום שלישי בעיר מולאייטיבו, המרוחקת 280 ק"מ צפונית לקולומבו.

סוכנות הידיעות של הודו הודיעה כי 6,000 חיילים הודיים מעורבים במתקפה.

המורדים השתמשו בנמל להבריח, מסרו מקורות הודיים.

הפעולה ההודית היא הגדולה ביותר מאז ה־10 באוקטובר, כאשר כוחות הודיים תקפו במשך שבועיים את צפון חצי האי ג'פנה, כדי לכבוש אותו מידי המורדים.

הודו שלחה יותר מ־50,000 לוחמים לסרי לנקה כדי לכפות את הסכם השלום שנחתם ביולי שעבר.

הטאמילים, המשתייכים לדת ההינדו, מהווים 18 אחוזים מאוכלוסייתה של סרי לנקה המונה 16 מיליון בני אדם, וטוענים כי הם מופלים לרעה על ידי הרוב הסינהלי הבודהיסטי, השולט בממשלה ובצבא.

ארגון ה"טיגרים הטאמילים" הוא הגדול ביותר מבין הקבוצות המתנגדות להסכמי השלום שנחתמו בחסות הודו.

אצה רעילה גורמת למות מיליוני דגים בים הצפוני

האצה מתפשטת במהירות של 25 ק"מ ליום ועלולה להמית תוך זמן קצר את החי בכל הים הצפוני

מאת אליהו הכהן
סופר "הארץ" בקופנהאגן

אצה מיקרוסקופית רעילה גרמה בשלושת השבועות שחלפו למותם של מיליוני דגים לאורך חופי נורווגיה, שוודיה ודנמרק – ריווח בחלובים ימיים.

תצלומי לוויין גילו כי האצה מתפשטת במהירות של 25 ק"מ ליום, ועלולה להמית בתוך זמן קצר את החי בכל הים הצפוני, אם לא תימצא דרך להילחם בתופעה.

שמה הלאטיני של האצה: "כריסוכרומולינה פולילפיס". ליטר אחד של מים מכיל 20 מיליון אצות.

סימן ראשון להתרחשות בלתי־רגילה זו בים היה מותם המיסתורי של כלבי־ים. ניתוח לאחר המוות הראה כי כלבי הים הורעלו מאכילת דגים שניזונו מהאצה הרעילה.

בנורווגיה, הוגדרה התופעה "שואה אקולוגית". בין היתר, נגרם נזק של במאה מיליון דולר לבריכות מי־ים שמגדלים בהן את דג האלתית. נורווגיה היא אחת הספקיות הגדולות בעולם של דג זה. בבריכות באזור ברגן מגדלים 14,000 טונות אלתית.

ביולוגים ימיים סבורים כי האצה הרעילה מתפשטת בגלל זיהום הים בפסולת תעשיה.

נשיא מצרים חוסני מובארק ומנהיג אש"ף יאסר ערפאת נועדו אתמול באדיס אבבה. הם באו לשם להשתתף בוועידה ה־25 של הארגון לאחדות אפריקה (תצלום: אי־פי)

כ־80 איש לא מזוהים השתלטו על בניין שגרירות מקסיקו בקולומביה

בוגוטה, קולומביה (אי־פי). כ־80 בני אדם השתלטו אתמול על שגרירות מקסיקו בבוגוטה, מסרה תחנת השידור "קאראקול".

השתלטות, אך טענה כי מספרם של המעורבים במעשה אינו ידוע לפי שעה.

קווי הטלפון של השגרירות נותקו לאחר מסירת הדיווח ולא נמסר בינתיים על הבנ"ע למעשה ועל זהותם של האנשים.

שתי פצצות התפוצצו בלב פרטוריה לרגל חגיגות ה־40 של מפלגת השלטון

יוהנסבורג (אי־פי). שתי פצצות התפוצצו אתמול בלב העיר פרטוריה ופצעו מספר אנשים, מסרו עדי ראייה.

המשטרה אישרה כי לפחות שתי נשים לבנות נפצעו.

עיתוי ההתפוצצויות קשור כנראה לחגיגות המציינות 40 שנים של שלטון "המפלגה הלאומית" בהנהגת פ. ו. בותה.

המפלגה, האחראית למדיניות ההפרדה הגזעית, נמצאת בשלטון מאז הבחירות שהתקיימו ב־26 במאי 1948.

עדי ראיה ספרו כי חמישה איש נפצעו, כולל אשה הנמצאת במצב קשה.

דיווחים ראשוניים מסרו כי שני איש נהרגו, אולם לא נתקבל אישור לידיעה.

שני הפיצוצים אירעו 5 דקות זו מזו ברחוב הומה מאדם בלב העיר פרטוריה אתמול בשעה אחת בצהריים.

הפצצות הונחו מתחת למכוניות חונות, מסרה המשטרה.

עריכת העמוד: עדה אושפיז

פיאט רגאטה במבצע

9,999 ש"ח במזומן

9,999 ש"ח ב־12 תשלומים ללא ריבית

והיתרה כפי יכולתך עד 3 שנים!

רגאטה 1600 85C סמ"ק - 28,994 ש"ח
9999 ש"ח במזומן
9999 ש"ח ב־12 תשלומים ללא ריבית*
והיתרה: 8996 ש"ח עד 36 תשלומים**

רגאטה 1500 85S סמ"ק - אוטומטית - 33,827 ש"ח
9999 ש"ח במזומן
9999 ש"ח ב־12 תשלומים ללא ריבית*
והיתרה: 13,829 ש"ח עד 36 תשלומים**

רגאטה 1600 100 S.i.e סמ"ק - 33,998 ש"ח
9999 ש"ח במזומן
9999 ש"ח ב־12 תשלומים ללא ריבית*
והיתרה: 14,000 ש"ח עד 36 תשלומים**

FIAT

* התשלומים צמודים לדולר האמריקאי או הפרנק השוויצרי עפ"י בחירת הלקוח.
** ריבית של 1.5% לחודש בלבד, ריבית אפקטיבית שנתית 19.6%
• המחירים והתשלומים כוללים מע"מ ללא אביזרי רישוי, עפ"י מחירון החברה מס' 12/88 מיום 15.4.88

תל־אביב: המשרד הראשי - יצחק שדה 30, טל. 03-330971; טומי קאר, אבן גבירול 168, טל. 03-446743; מוסך אמיר, דרך סלמה 38, טל. 03-825634; ירושלים: גולדין בע"מ, שלומציון 7, טל. 02-222231; חיפה: חברת מוסקר בע"מ, דרך יפו 148, טל. 04-522258; באר־שבע: ש.ח.ן בע"מ, קרית יהודית, טל. 057-71468; קרית שמונה: מוסך החולה, אזור התעשיה, טל. 069-40574; נהריה: סוכנות פיאט, הגעתון 2, טל. 04-925419; טבריה: מוסך גולן בע"מ, אזור התעשיה, טל. 06-721941; נצרת: פריד דאהר, אזור התעשיה, טל. 065-55266; קרית ביאליק: ש.י.א סוכנויות רכב לקריות ולצפון בע"מ, דרך עכו 10, טל. 04-720108, 04-726335; עוספיה: תחנת "דלק", טל. 04-223543; חדרה: קריצמן, אזור התעשיה, טל. 063-35611; נתניה: רכב נתניה בע"מ, אזור תעשיה ישן, טל. 053-339942; פיאט מרכז נתניה, ברקת 8, טל. 053-23010; פתח־תקוה: אלי שולחף, בר כוכבא 15, טל. 03-919937; רמת־גן: רכב רמת־גן, ז'בוטינסקי 30, טל. 03-739736; רחובות: בוקסר את לרנר בע"מ, הרצל 208, טל. 08-471789; אשדוד: מוסך יעיר בע"מ, אזור התעשיה, טל. 055-22125; אשקלון: אוטו אשקלון בע"מ, צה"ל, אזור התעשיה, טל. 051-29191; קרית גת: אוטו גת בע"מ, אזור התעשיה, טל. 051-887870; עזה: מוחמד גאזל, עומר אל מוכתר, טל. 051-860718; אילת: מוסך המפרץ, אזור התעשיה, טל. 059-78510.

هكذا عن الأصل

הכנסת תדון ביום ד' בביטול שיטת הקודים ברשתות השיווק

מאת לאה מזרח וצבי זרחיה

מליאת הכנסת תדון ביום רביעי בשבוע הבא בהצעת חוק לסימון מחירי המוצרים שהוגשה על ידי חברי הכנסת דן תיכון (ליכוד) ודדי צוקר (רצ).

לאחר אישורה של הצעת החוק, הזוכה לתמיכה רבה בוועדת הכספים של הכנסת ובקרב חברי הבית, יחויבו כל רשתות השיווק להטביע את המחיר על כל מוצר, ובכך תוחלף שיטת הקודים הנהוגה כעת.

לאחר שמשרד התעשיה והמסחר הבין את הצעת תיקון החוק, היא הועברה לעיון ולתת גושפנקה לגורמים שונים הנוגעים בדבר. בחודש יולי השנה הועברה ההצעה לוועדת השרים לענייני חקיקה. שתה משאושרה ההצעה בוועדת השרים, היא הועברה למשרד המשפטים לצורך ניסוח סופי, ואחרי כן תונח על שולחן הכנסת.

עיקרי ההצעה לתיקון החוק לפיקוח על מיצרכים ושירותים: הצגת מחירים, מתייחסים לסעיפים הבאים:

1) חובת כל אוחז (ולא רק קמעונאי) המוכר מיצרך או נותן שירות לצרכן, להציג מחיר על גבי המיצרך עצמו (ולא רק על המדף). הצגת המחיר תהיה במקום הנראה לעין בספרות ברורות וקריאות ובאופן המאפשר לכל אדם לדעת מה מחיר המיצרך.

2) לגבי מיצרכים יוצאי דופן מבחינת הגודל, הכמות, הערך וכד', תתאפשר הצגת מחירים בצמוד לידם בהתאם לכללים שיקבע הממונה על הגנת הצרכן.

3) הממונה על הגנת הצרכן יהיה רשאי לקבוע מיצרכים (כגון, בשר, גבינה וכד') אשר תהיה חובה להציג בנוסף למחיר הכולל, גם את המחיר לפי יחידת מידה (יוניט פרייס), על מנת לתת לצרכן מידע השוואתי לפני קנית המיצרך.

4) הצגת המחיר תהיה במטבע ישראלי, זולת אם התיר השר להציג המחיר במטבע אחר.

5) המחיר יהיה המחיר הכולל שבו יימכר המיצרך, שכלולים בו גם מס אגרה או תשלום חובה אשר חלים על המכירה. הנ"ל מתייחס גם למי שהציע למכירה מיצרך במודעה לרבים.

חברי הכנסת תיכון וצוקר שלחו השבוע מכתב אל הנהלת רשת "קו־אופ" ובו ברכו על יוזמתה לסמן המחירים במוצריה. הם אמרו, כי קהל הצרכנים ידע להתגמל רשת המעניקה שירות משופר ללקוחותיה. הם הביעו תקווה כי הרשתות האחרות יאמצו אף הן את שיטת סימון המחירים, בטרם יאושר החוק בעניין במליאת הכנסת.

דן תיכון

דדי צוקר

טיסת אל על עוכבה בשל חשש תקלה במדפי הכנפיים

מאת זהר בלומנקרנץ

מטוס נוסעים של חברת "אל על" נאלץ להפסיק את המראתו מנתב"ג לאחר שטרם ההמראה נדלקה בתא הטייס נורית אזהרה, המורה על תקלה במדפי הכנפיים. המטוס מסוג בואינג 767, שהיה על מסלול ההמראה בדרכו לפאריס נאלץ לחזור, הנוסעים הורדו, חלקם הועברו לבתי מלון בת"א וחלקם נותרו בבית הנתיבות עד שתוקנה התקלה והמטוס המריא באיחור של כמה שעות, שלושים בערך. דובר החברה מסר, כי חלק אלקטרוני הוחלף לאחר שנדלקה נורית האזהרה. לדבריו לא היתה תקלה טכנית משמעותית, הקשורה כביכול למצב התחזוקה של מטוסי החברה.

בהנהלת החברה נטו לחשוב תחילה, כי מדובר בניסיון של העובדים בעצה אחת עם הטייסים להביא לשיבוש בלוח הטיסות. נשקלו צעדים להעביר את העובדים לחברת "ארקיע", כאמצעי לחץ על אנשי התחזוקה.

ביום א' צפוי פסק הדין של השופט בדימוס יהושע אבנר־בוכם, בבוררות המשמעתית נגד מפקח הצוות הטכני, ברוך לוי, שסירב לאשר כשירות מטוס בניגוד להוראות הממונים. הבוררות נמשכה קרוב לחצי שנה. צפוים כי לפסה"ד תהיינה השלכות משמעותיות על יחסי העבודה, והטיפול בתקלות טכניות.

במעטה של סודיות, נמשכת הביקורת שעורכת יצרנית המטוסים "בואינג" במצב התחזוקה של מטוסי החברה. לפני הוועדה נקבעו להופיע נציגים שונים, אולם גורם מוסמך התלונן אתמול, כי החברה לא איפשרה לכל עובד שרצה בכך למסור עדותו לפני נציגי צוות הבדיקה. דובר חברת "אל על" נחמן קליימן, דחה אתמול בתגובה טענה זו ואמר, כי כל עובד חברה היה חופשי להופיע ולהשמיע טענותיו לפני הצוות הבודק מארה"ב.

10% עליה בצריכת האנרגיה בישראל ב־1987; ב־4% יותר מגידול התל"ג

מאת דן מגיר

כמות האנרגיה שעמדה לרשות המשק הישראלי בשנת 1987 הגיעה ל־9.7 מיליון טונות שווה ערך נפט גולמי, לעומת 8.8 מיליון טונות ב־86' – עליה של 10%. צריכת האנרגיה אשתקד עלתה גם ב־4% מעבר לגידול בתוצר המקומי הגולמי.

בנתונים שנמסרו ע"י הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ומדובר משרד האנרגיה, עולה עוד כי בשנת 87' נרשמו ירידות מחירים ריאליות במוצרי האנרגיה השונים בשיעורים שבין 13% עד 25%.

המחיר הריאלי הממוצע של החשמל בשנת 1987 היה נמוך ב־13% לעומת 1986, וזאת בהמשך לירידה של 16% שהיתה באותה שנה. המחיר הריאלי הממוצע של הבנזין אשתקד ירד ב־22%, בהמשך לירידה של 25% בשנת 86'. במחיר הריאלי של הסולר נרשמה ירידות של כ־20%. בהערכת הלשכה לסטטיסטיקה צוין, כי המחיר הממוצע בדולרים שוטפים של יבוא דלק גולמי ומוצרי אנרגיה אחרים בשנת 87' היה גבוה ב־22% לעומת 86', לאחר שב־86' ירד המחיר הממוצע השנתי ב־46%.

צריכת האנרגיה בשנת 87' עלתה בכל המרכיבים: בחשמל (10%), מוצרי נפט (כ־9%), גז בישול (28%), בנזין (10%) ומזוט (2%).

בכיר בעת"א חשוד בשוחד תמורת ביטול דו"חות חניה

מאת חיים הנדוורקר סופר "הארץ" בתל אביב

פקיד בכיר בעיריית תל אביב חשוד כי ביטל דו"חות חניה ללא הצדקה.

מבקר עיריית תל אביב קיבל בעת האחרונה פניות מאזרחים שהתלוננו כי בוטלו דו"חות חניה ללא הצדקה. לאחר בדיקת הנושא הוחלט במבקר להעביר את העניין לבדיקת היחידה לחקירות הונאה.

במשך זמן מה התנהלה חקירה סמויה בעניין, ואחר החשדות היה קבלת שוחד תמורת ביטול הדו"חות. בימים האחרונים נפתחה חקירה גלויה בעניין.

החשוד העיקרי בפרשה ממשיך בעבודתו ונודע כי בימים הקרובים יוחלט אם להשעותו עד לסיום החקירה.

דובר העירייה אישר את הפרטים הללו.

מזכיר איגוד קציני הים זוכה מאשמת איבוד עוגן

מאת נורית כהנא, כתבת "הארץ" לענייני ספנות

רב חובל דוד קריץ, שנתבע על ידי משרד התחבורה על איבוד עוגן והריגה מסכנות בעת שפיקד על האניה צים־טוקיו בשנת 1982, זוכה מכל אשמה בבית הדין המשמעתי לימאים. קריץ הוא מזכיר איגוד קציני הים.

בדרכה לחיפה הפסיק מנוע האניה לעבוד. רב חובל קריץ הוריד את העוגן עד לגובה מסוים, ולאחר מכן ניתק אותו מן ההילוך והפילו בנפילה חופשית. רב חובל קריץ טען כי בשיטה זו יש סכנה לאיבוד העוגן, אך היא בטוחה יותר לעצירת האניה מאשר בשיטה חלופית, שתשתק את מערכת מדלה העוגן.

השופטים קיבלו את הסברו וקבעו כי התביעה לא הציגה ראיות בפועל או עדים להוכחה, שפעולת רב החובל היתה מסוכנת או פסולה.

כן קבעו השופטים כי הוראות חברות הספנות לפיקוד האניה בנושאי עגינה אינן מעשיות, בחלקן הן מיושנות ובמידה מסוימת מהוות מכשלה לרבי החובלים.

עובד אגד חשוד בשיבוש חקירה הקשורה לנהג של בכיר בחברה

(ע). "מדובר בפרשה חמורה של מספר בכירים באגד, החשודים בשיבוש הליכי משפט והדחה, העלמת ראיות ובידוי מסכת שקרים בכדי לטשטש האמת על האחד" – טען אתמול רס"ר המשטרה מוטי כרמלי בבית משפט השלום בתל־אביב, לשם הובא ברוך פרץ, בן 43, תושב ראשון לציון ועובד אגד. הוא חשוד בשיבוש הליכי משפט וחקירה בשנת 85', בעת שעבד במחלקת הביטוח של אגד.

לטענת המשטרה מסר החשוד דיווחים כוזבים בקשר להעסקת נהג צמוד של אחד הבכירים באגד. הוא חשוד גם בהעלמת מיסמכים, דו"חות וחומר נוסף הקשור בחקירה זו ובמקרים נוספים.

"החקירה נמצאת בראשיתה, יש חומר חקירה רב וצריך לחקור חשודים נוספים", טען בא כוח המשטרה. המשטרה לא התנגדה לשחרור החשוד בערבות, בתנאי שיימנע מיצירת קשר ישיר או עקיף עם המעורבים בפרשה.

שופטת השלום שרה גרות הורתה לשחרר את החשוד בערבות של 7,500 ש"ח ואסרה עליו ליצור כל שיחה או קשר עם אחד המעורבים בפרשה.

מטוסים ספרדים במטס על שם בנימין מטודלה – בעטרות

מאת זוהר בלומנקרנץ סופר "הארץ" לענייני תעופה

שטח המטוסים הקלים מספרד, המשתתפים במטס על שם בנימין מטודלה עומדים לנחות היום בשדה התעופה עטרות בירושלים. את פניהם יקבל שר התחבורה חיים קורפו, אשר הוליט לפטור את הטייסים מתשלום אגרות שרותי תעופה בישראל. כן יערוך קבלת פנים בלשכתו לכל חברי המשלחת מספרד, הכוללת גם את יו"ר הפרלמנט של חבל נאווה, ראש עיריית פמפלונה ונציגי כלי תקשורת.

חברי המשלחת מספרד יתקבלו גם במשרד החוץ ובעיריית ירושלים ויסיירו לוט מעל שלט הנושא את שמו של בנימין מטודלה.

מחר יערכו הטייסים האורחים, שבראשם חוזה רמון סרסה, קבלת פנים בשדה התעופה מחניים בגליל, אליה מוזמנים חברי אגודות התעופה הכללית בישראל. רשות שדות התעופה תפעיל במיוחד עבור טייסי המשלחות ביום ראשון הקרוב את מנחת המטוסים לרגלי מצדה. כן יקבלו הטייסים חומר תעופתי הקשור למדינת ישראל ממינהל התעופה האזרחית במשרד התחבורה.

התעשיה האווירית הפסידה 96.8 מיליון דולר בתשעת החודשים האחרונים של 87'

91.4 מיליון דולר נבעו מסגירת פרוייקט הלביא ● הדו"חות הכספיים אינם כוללים את ההפסד בגין מימון החזקת מטוסי "אסטרה" בלתי מכורים ● החברה צופה שיפור תוצאות השנה

מאת יונתן שרמן

התעשיה האווירית סיימה את תשעת החודשים האחרונים של שנת 87' בהפסד של 96.8 מיליון דולר. מתמצית דוחו"תיה הכספיים שפורסמה אתמול עולה כי כמעט כל ההפסד נבע מסגירת פרוייקט הלביא.

ההפסד מסגירת הלביא בתקופת הדו"ח הגיע ל־91.4 מיליון דולר ואילו ההפסד התפעולי של התעשיה האווירית הסתכם ב־5.4 מיליון דולר בלבד, בהשוואה להפסד תפעולי של 12.3 מיליון דולר בכל שנת 1986.

העלות הגדולה של סגירת הלביא נבעת מהקיצוצים הגדולים שביצעה החברה בהוצאותיה ומהפיטורים ההמוניים שבוצעו בה, כאשר יתחילו לתת את אותותיהם רק בשנה זו. מספר העובדים קטן בשנתיים האחרונות ב־5,100 והגיע ל־17,500 עובדים.

מכירות החברה בתקופת הדו"ח הסתכמו ב־872 מיליון דולר, מזה 579 מיליון דולר ליצוא. ההפסד השוטף של החברה נבע בעיקר מהקפאת שער הדולר, שעה ש־60% ממכירותיה הם ליצוא בערכים דולריים. הקפאת שער הדולר גרמה עליה בהוצאות השקליות של החברה והפסדים במוצריה המיוצאים.

לפני כשנה רווחו שמועות בדבר הפסדים כבדים הצפויים בתעשיה האווירית בשיעור 70 מיליון דולר, בעיקר בגין עלות מימון החזקת מלאי מטוסים בלתי מכורים מסוג "אסטרה". תמצית הנתונים שפרסמה התעשיה האווירית אינה כוללת את ההפסד הכולל ובכלל זה הוצאות המימון שאמורות להגדיל את ההפסד התפעולי בשיעור משמעותי.

התעשיה האווירית צופה שיפור משמעותי בתוצאותיה הכספיות השנה, בעיקר בגלל הארגון מחדש של הקונצרן והיעילות התפעולית שהושגה.

בן 20 נרצח בדקירה בשכונת קטמון

(ע). צעיר בן 20 נדקר למוות בשכונת קטמון בירושלים אתמול אחר הצהריים.

נראה, כי הרקע הוא פלילי.

הרצח אירע בצומת הכבישים פת – גילה.

מיד לאחר הארוע הגיעו למקום אמבולנס של מד"א וניידת לטיפול נמרץ. אנשי מד"א ניסו לשווא להחיות את הנדקר.

כוחות משטרה הגיעו למקום הרצח זמן קצר לאחר הדקירה, ופתחו בחקירה.

שישה אנשים נעצרו לחקירה.

בתמונה משמאל: אנשי מגן דוד אדום מטפלים בקרבן הרצח.

(תצלום: רחמים ישראלי)

הממונה על התקציבים באוצר: אבד הכלח על הרפואה השוויונית בארץ

מנכ"ל משרד הבריאות ביום עיון באוניברסיטת ת"א: דרוש ביטוח משלים

מאת עדנה אירידור סופרת "הארץ"

"אין מקום לדבר היום על רפואה שוויונית; אבד עליה הכלח" טען הממונה על התקציבים באוצר, דוד בועז בדיון שהתקיים אתמול באוניברסיטת תל־אביב על מערכת הבריאות.

לדעת בועז יש להפעיל את מערכת הבריאות על בסיס כלכלי, להנהיג שיטה שבה נותן השרות מקבל תמורה עם תמריץ לתת שרותים נוספים ולהתייעל. לדעתו, כשמתווכחים על תקציבים לרפואה שוויונית צריכים לראות לנגד האוצר תומך בהמלצות ועדת טריינין לגבי ביטוח משלים לפיו יימכר שרות מיוחד למי שירצה לשלם תשלום מיוחד.

מנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' יורם לס טען כי "הממשלה היום לא מסוגלת לספק שרותים רפואיים לאזרחים. הנהלים של האוצר לא מאפשרים להפעיל את המערכת כמו שהאזרחים מצפים ממנה. לכן הפתרון הוא בהקמת רשות אשפוז למערכת בתי החולים הממשלתיים. רק שינוי מיבני של המערכת יוכל להעיים את המשק כולו ולא רק את מערכת הבריאות. עוד אמר, כי לתרום שבית חולים יתחיל לפעול בצורה רציונלית ולשפר מוטיבציה של העובדים בו". לדבריו, גם משרדו תומך בהנהגת ביטוח משלים שיזרים למערכת הבריאות כ־200 מיליון שקלים אם 800 אלף בתי אב המבוטחים בקופת חולים הכללית יצטרפו להסדר.

יו"ר המחלקה לביטוח סוציאלי בהסתדרות, דב פלג טען בדיון "כי הבעיה של מערכת הבריאות היא אידאולוגית פוליטית ולא יעילותה. השאלה היא אם האזרח צריך לקבל שרותי בריאות לפי כיסו או לפי צרכיו. זו לא שאלה מיושנת כפי שטוענים באוצר, אלא זו שאלה אנושית חברתית ופוליטית ממדרגה ראשונה. אין צורך בוועדות חקירה. ועדת טריינין כתבה את מצב המערכת על פי הנחיה לשמור על מערכת בריאות שוויונית ולכן מסקנותיה מקובלות על ההסתדרות. פרט לקטע של הנהגת שר"ן (שרות רפואי נוסף בתשלום). ההסתדרות אינה מתנגדת לשרותי רפואה פרטיים. אם מישהו לקקים שרות פרטי ולמכור אותו במלוא העלות אין לנו התנגדות, אך לא נסכים להעמיד את המתקנים הציבוריים לרשות הרפואה הפרטית".

המנכ"ל המודח של אטאס תובע מהחברה 1.67 מיליון ש"ח

מאת יונתן שרמן סופר "הארץ" לענייני כלכלה

עוזרא שמר, לשעבר מנכ"ל חברת אטאס, המייצרת טחינה וחלבה, תובע מאטאס סכום של 1.67 מיליון שקל. שמר, ששימש כמנהל אטאס במשך 28 שנה, טוען בכתב תביעה שהוגש לבית הדין האיזורי לעבודה בתל אביב, כי היה בינו ובין החברה הסכם, לפיו יוכל לשמש בתפקידו עד גיל הפרישה המקובל או עד אשר יפרוש מתפקידו זה מרצונו. למרות זאת, נטען בכתב התביעה, ב־25 לאוגוסט 1987 הודיעה מועצת המנהלים של החברה ופוטר מתפקידו ללא כל הודעה מוקדמת, לאחר שקבוצת בעלי מניות השתלטה על החברה.

אטאס הציעה לשמר פיצויים בסכום של 119 אלף שקלים בלבד, על חלק מתקופת עבודתו ורק על חלק השכר ללא רכיבי הוצאות נוספים, ולא שילמה לו פדיון ימי חופשה ודמי הבראה.

בתביעה נטען, כי שיטת חישוב הפיצויים אינה נכונה, כיוון ששכר הבסיס בה לא עודכן על פי עליית המחירים והיא אינה כוללת פיצוי בגין אי הודעה מוקדמת. כן לא נכללו בהסדר זה פיצויי פרישה מוגדלים, המגיעים לתובע כהערכה על שנות עבודתו הרבות בחברה, כמשירה.

פסח בלקין, מנכ"ל אטאס, מסר בתגובה, כי התביעה קנטרנית וסתמית.

אתמול היתה שמיעת עדויות ראשונה בקשר לבקשתה של אטאס לבטל עיקול בסך 250 אלף שקלים שהוטל על נכסיה, אך הדיון בבקשה זו נדחה לשבוע הבא.

רופא שיניים וחייל חשודים בסחיטת אלמנת רופא שיניים

(ע). רופא שיניים חשוד בסחיטת אלמנת רופא שיניים על רקע ניהול מרפאה. הרופא, בן 40, תושב אזור, נעצר אתמול על ידי המשטרה. הוא חשוד כי הפעיל חייל בן 21, תושב יבנה, על מנת ש"ישכנע" באיומים ובסחיטה אלמנת רופא שיניים, בת 50 תושבת תל אביב, שתתיר את חוזה שכירות המרפאה של בעלה המנוח, אותה שכר החשוד. זאת, על רקע אי עמידתו בתנאי החוזה ופיגור בתשלומי השכירות.

החייל שנעצר משרת בשירות סדיר ועובד בחופשותיו מהצבא בבניית חומות.

החקירה החלה לאחר שהאלמנה התלוננה במשטרה כי אלמוני נוהג להטרידה בטלפון, מאיים ומנסה לסחוט אותה. הוא דרש שתמכור את המרפאה של בעלה אותה השכירה לרופא השיניים. אם לא תעשה כן, איים לפוצץ את הבניין שבו היא מתגוררת ו"להרים על טיל את המרפאה". האלמוני טרח להזכיר לאלמנה כי יש לה שני ילדים נחמדים.

בלשי מחלק בילוש כללי ביחידה המרכזית של המשטרה בפיקודו של מפקח משה מצליח פתחו בחקירה לאיתור המאיימים והצליחו לעצור את החייל. שיתוף פעולה בין החייל לבין חוקרי המשטרה הוביל אותם לרופא השיניים ששכר את המרפאה. החייל ורופא השיניים יובאו היום לבית משפט השלום בתל אביב.

בוטלה השעיית יו"ר נהגי התברואה בת"א

יועמד לדין משמעתי

מאת חיים הנדוורקר סופר "הארץ" בתל אביב

עיריית תל אביב ביטלה אתמול את השעייתו של של יו"ר ועד נהגי התברואה, שלום דרזי.

ראש העירייה שלמה להט הודיע על השעייתו של דרזי לפני ימים אחדים לאחר שזה החליט על דעת עצמו, על פי הנטען, לעבור לתחום פינוי אשפה אחר בו מרוויחים יותר כסף.

מבקר עיריית תל אביב שמואל רוביצ'ק בדק את הנושא והמליץ על העמדתו של דרזי לדין משמעתי. במקביל סוכם כי דרזי ישוב מהבוקר לעבודה סדירה.

עשר שנים לאחר ההריגה – נקמת דם בדיר אל־באלח

מאת איתן רבין סופר "הארץ"

משטרת נפת עזה עצרה בסוף השבוע שני אחים תושבי דיר אל־באלח ממשפחת אבו־רושיה, החשודים כי רצחו במכות טוריה את מוסטאפה אבו־נעה אף הוא תושב דיר־אל־באלח אשר לפני 10 שנים הרג בשוגג את בן־דודם.

לפני 10 שנים הרג אדם בקטטה באזור עזה. החשוד בהריגה, מוסטאפה אבו־נעה, לא הועמד לדין. המשטרה העבירה את משפחתו לדיר אל באלח וחשבה כי הנושא ישכח. בסוף השבוע שעבר ירד אבו־נעה ממונית שהביאה אותו מעבודתו בישראל, נתקל בשני הצעירים והרג בתיגרה עימם.

עליה של 0.5% בריבית על ההלוואה המוניטרית לבנקים

מאת דן מגיר

שיעור הריבית הממוצע שנקבע אתמול בשיטת המכרז על ההלוואה המוניטרית שמעמיד בנק ישראל לבנקים, עלה ב־0.5% לעומת המכרז הקודם, והסתכם ב־16.9% לשנה. הסכום הכולל של המכרז היה 450 מיליון ש"ח, ושיעור הריבית שבו נסגר המכרז הוא 16.5%. עלותה הממוצעת של ההלוואה שוות ערך לשיעור ריבית של כ־15% לשנה, בניכוי פקדונות מהציבור במסגרת פק"מ (לשבוע), עליהם חלה חובת הנזילות.

מבנק ישראל נמסר, כי העליה בריבית נובעת משינוי במצב הנזילות של הבנקים בעקבות הספיגה של תקציב המדינה. מאז ראשית מאי ספגה הממשלה כחצי מיליארד שקל, רובם עקב מכירת אגרות חוב לציבור בסכום העולה על היקף הפדיונות.

אושרה הגדלת הון הבנק לחקלאות ב־40 מ' שקל

הזרמת ההון לבנק כפופה לרה־אירגון והתייעלות

מאת אבי בנאור

ועדת השרים לענייני כלכלה בראשותו של שר האוצר משה נסים אישרה אתמול את הגדלת ההון העצמי של הבנק לחקלאות ב־40 מיליון ש"ח, ובכך בלמה את הכוונות לפתור את קשייו של הבנק על ידי מיזוגו עם הבנק לפתוח התעשיה.

שר הכלכלה גד יעקבי, מ"מ יו"ר ועדת השרים לענייני כלכלה, אישר את ההחלטה שנתקבלה בוועדה ומסר כי להערכתו הזרמת הון נוסף לבנק לחקלאות תאפשר את שיתופו המעשי בהסדרי הסיוע למושבים שבמצוקה. ברשות הבנק לחקלאות בטחונות של כ־200 מושבים שהועמדו לטובת הבנק בעבר בתמורה להזרמת אשראי. בענף הבנקאות מעריכים שחלק ניכר מהביטחונות הללו עדיין תקפים ושחידוש פעילות הבנק יאפשר הזרמת אשראי נוסף לחקלאים כחלק מפעילות הסיוע של מנהלת ההסדר.

מועצת המנהלים של הבנק לחקלאות אישרה אתמול את הגדלת ההון העצמי של הבנק והדגישה בפני הנהלת הבנק שהזרמת ההון לבנק תיעשה בשלבים, כפוף לאירגון מחדש שתעריך ההנהלה בבנק.

יהושע שגיא: הפעלת צה"ל בשטחים פגעה בכושר ההרתעה

מאת נורית אמיתי, סופרת "הארץ"

"במוקדם או במאוחר נמצא את הטנקים הסוריים ליד מטולה, וזה תהליך שהסורים ישלימו אותו אם לא היום או מחר", דברים אלה אמר אתמול אלוף (מיל.) יהושע שגיא, בכנס לזכרו של רס"ג בעז רביד שנהרג לפני חודש בפשיטה על הכפר מידון, בלבנון.

באזכרה השתתפו כעשב משת סטודנטים, חברים ומוריו של רביד ז"ל שנמנה על תלמידי החוגים לפסיכולוגיה ופילוסופיה באוניברסיטת תל אביב.

שגיא אמר, כי סוריה רואה כי כושר ההרתעה של צה"ל ירד, וכי היא עלולה לחשוב שיש לפניה שעת כושר שאסור להחמיצה.

הוא סבור, כי הפעלת צה"ל בשטחים היא שהורידה את יכולת ההרתעה שלו. לדבריו, פעולות השיטור בשטחים צריכות להתבצע על ידי המשטרה "מי שרוצה להשתמש בצבא שישתמש בו במלחמה".

האוצר מעקל שוב כספי מד"א: צפויים שיבושים

מאת עדנה אירידור סופרת "הארץ"

שיבושים צפויים בשרותי מגן דוד אדום, עקב החלטת שלטונות מס הכנסה לשוב ולעקל 7.5 מיליון שקלים, מקצתם כסף המגיע למד"א מהמדינה ומקצתם כסף המופקד בבנקים.

העיקול נועד לגבות חוב למס הכנסה, ולהגביר את הלחץ על הנהלת התאגיד לסגור 6 תחנות ו־13 מוקדים כדי להתייעל.

[illegible] לאחר שוועדת הכספים של הכנסת התערבה. צעד זה של שלטונות המס ימנע ממד"א אפשרות לשלם בעוד 4 ימים שכר לעובדיו, והללו יגיבו בהשבתת שרותי חרום.

בהנהלת מד"א נמסר כי הממשלה התחייבה להשתתף בשליש מהוצאות הפעלת הנט"ן (ניידות לטיפול נמרץ). אך סכום ההשתתפות פחת מ־8 מליון ב־1986, ל־2.9 מיליון ב־1987, ולאפס – השנה. בהנהלה גם טוענים כי האוצר אוסר להעלות את מחירי השרותים לשיעור ריאלי.

ערך את העמוד: אהד גונדר

בחר את סוגי המטבע בפת"ח שלך ותוכל לשנותם בכל עת - חינם!

הפקדון החדש "Multi Currency Deposit" מבטיח לך גמישות מירבית והתאמה של השקעותיך להתפתחויות בשערי המטבע הבינלאומיים. באפשרותך להפקיד החל מ-50,000 דולר ארה"ב ומעלה, או שוויים בליש"ט, במרק גרמני ובפרנק שוויצרי, וכן בכמה סוגי מטבע בעת ובעונה אחת. תוכל לשנות את הרכב המטבעות במשך תקופת הפקדון - וזאת ללא כל עמלה.

■ הפקדון הוא לתקופה של 3 עד 5 שנים והוא מבוסס על ריבית המשתנה כל 6,3 או 12 חודשים - לפי בחירתך.

■ הריבית על הפקדון גבוהה יותר מזו הנהוגה בפקדונות קצרי מועד במט"ח.

■ בנוסף, אתה מקבל מדלית כסף מיוחדת שהונפקה בסדרה מוגבלת לרגל שנת ה-40 למדינה.

לבחירתך שני מסלולי פקדון נוספים במט"ח:

■ מסלול דולרי בריבית משתנה המבטיח ריבית מינימום היכולה רק לעלות.

■ מסלול דולרי המבטיח ריבית קבועה וגבוהה.

יש לך אורח מחו"ל?

כל אורח שלך שיפתח חשבון פת"ח בבנק הפועלים יזכה גם אותך בשי.

פרטים מלאים בכל סניפי בנק הפועלים.

בוא ותראה איך פועלים טוב יותר — בנק הפועלים

שינוי במרכז

אנו, חברי המועצה השמינית של **שינוי**, נבחרנו בבחירות פנימיות ודמוקרטיות. **שינוי** הקימה את **תנועת המרכז** יחד עם ל"ע והמרכז הליברלי.
שינוי היא הכוח המוביל בתנועת המרכז.
נמשיך לפעול למען שינוי יסודי במשטר;
למען חתירה עיקבית לשלום וביטחון;
למען משטר של חופש כלכלי, תחרות ושיגשוג;
למען חופש מכפייה דתית, שינוי שיטת הבחירות וחוקה נאורה;
למען ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.

נשיאות המועצה: **יו"ר - עקיבא מאיר**, 59, מהנדס מנכ"ל חברה, תל-אביב; **מלי פולישוק**, 35, מנהלת עסקים, רעננה; **אילן שלגי**, 42, עורך דין, הרצליה; **מאיר ברימן**, 43, מנכ"ל, תל-אביב; **משה קלינגר**, 49, סוכן ביטוח, בת-ים;

חברי מועצת שינוי: **אירית אדמון**, 22, מנהלת חשבונות, ירושלים; **שלום אונגר**, 37, מנהל מחסנים, נצרת עלית; **ד"ר דניאל אוריון**, 50, מדען, רמת השרון; **ד"ר יזהר אילון**, פסיכולוג, באר-שבע; **ציון אלגרסי**, עובד בנק, קניין, תל-אביב; **אל"מ (מ') מייק אלדר**, 42, סופר, עיתונאי, כפר חרוצים; **ישראל אלחלל**, 37, סוכן מכירות, יהוד; **יורם אלסטר**, 52, מהנדס, רמת-השרון; **אסעד אסעד**, 38, מנהל עבודה, דלית אל כרמל; **יוסף אסעד**, 39, סוחר, כפר כסרא; **פרופ' מיכאל ארדון**, 59, פרופ' לכימיה, ירושלים; **גדעון ארהרד**, 51, מנהל חברות, רמת-השרון; **הדסה אשכנזי**, 37, מנהלת חשבונות, קרית-חיים; **ד"ר יורם בדיחי**, 50, וטרינר, צפת; **איתן ביברמן**, 35, קבלן, חיפה; **תמר בלטנר**, 40, פקידה, חיפה; **ישראל בלך**, 41, מנהל חברה, תל-אביב; **גדי בן שמואל**, 40, עובד סוציאלי, טבריה; **ד"ר משה בקר**, 45, מומחה לתחבורה ובטיחות, חיפה; **מיכאל ברגר**, 62, עורך דין, כלכלן, ירושלים; **פרופ' ברוך ברכה**, 41, פרופ' למשפטים, תל-אביב; **עופר ברנדס**, 29, מנתח מערכות, ירושלים; **יואב בשן**, 48, מהנדס, כימאי, עומר; **אביטיר גאזי**, 33, פקיד, ירושלים; **ישראל גוטמן**, 55, מורה, באר-שבע; **חנה גוטרמן**, 41, כלכלנית, פתח-תקוה; **מיכאל גוטשטיין**, 65, חשב, תל-אביב; **שמואל גול**, 61, עובד צה"ל, ירושלים; **נצ"מ (מ') עזרא גולדברג**, מנהל, רחובות; **ישראל גורלניק**, 60, מנכ"ל, כפר שדמה; **יהושע גורן**, 42, מנהל עסקים, תל-אביב; **תמיר גילת**, 25, מתמחה במשפטים, רמת-השרון; **מרדכי גלוסקה**, 37, עורך דין, הרצליה; **גיל גרבי**, 34, גרפיקאי, אשדוד; **גבריאל גרינברג**, 41, מורה, ירושלים; **צבי דהרי**, 50, פירסומאי, חיפה; **רפי דותן**, 39, פיזיולוג, קרית-טבעון; **מלי דיין**, 26, פקידה, ירושלים; **זייד האני**, 39, קבלן, שפרעם; **ד"ר הרי הרשקוון**, 50, רופא, רחובות; **סטף ורטהיימר**, 62, תעשיין, נהריה; **שלמה זורע**, 45, מנהל חברות, פתח-תקוה; **ירדנה חוגג**, 46, מזכירה רפואית, גבעתיים; **פייסל חלבי**, 45, סוחר, דלית אל כרמל; **מוניר חמדאן**, 40, עובד בנק, עוספיה; **לאפי חמיס**, 41, קבלן, דיר חנא; **משחור חנאני**, 46, שוטר, דלית אל כרמל; **ירון חנן**, 31, יועץ אירגוני, חיפה; **רותי חסון**, 30, מזכירה, ירושלים; **דב חפץ**, 41, אדריכל, רחובות; **חוה יונס**, 62, סוציולוגית, קרית-ביאליק; **מיכאל יוריס**, 42, יועץ מס, חיפה; **ארז יסקין**, 30, טכנאי שיניים, יבניאל; **אלכס יעקובסון**, 28, סטודנט, ירושלים; **נחמן כהן-צדק**, 45, עורך דין, הרצליה; **שופאניה כמאל**, 30, מורה, שפרעם; **אל"מ (מ') סטלה לוי**, נציב תלונות ציבור, רמת-השרון; **פרופ' עזריאל לוי**, 54, מתמטיקאי, ירושלים; **מרקי מגירה**, 33, עתונאי, שלומי; **אברהים מוסא**, 27, מסעדן, אבו גוש; **מלי מזרחי**, 44, פקידה, ירושלים; **גיורא מיוחס**, 45, מהנדס, כימאי, חיפה; **רשיד מלאק**, 49, מנהל מחי ספורט, עוספיה; **פתפות מלחם**, 35, עצמאי, בית גיאן; **רפאל מלכא**, 42, מנהל חברה, כפר-סבא; **ד"ר שרון מלמוד**, 46, רופא, באר-שבע; **זאב מנשה**, 46, טכנאי, ראשל"צ; **אילן מרכוס**, 37, מהנדס תחבורה, ראשל"צ; **חיים נאמי**, 38, עובד מועצת פועלים, אור-יהודה; **יהויקים נוי**, 62, אדריכל, הרצליה; **אמיר נחמד**, 28, מתמחה במשפטים, תל-אביב; **שמשון ניר**, 37, משנה למנכ"ל בנק, ירושלים; **ביבאר נסיף**, 27, סטודנט, גית הגלילית; **אבו עסלה סאלח**, עצמאי, בית גיאן; **עבדאללה סאלח**, 32, עורך דין, כפר כסרא; **דוד סימון**, 60, כלכלן, ירושלים; **אבו גאזי סלים**, 34, טכנאי, עוספיה; **עמיר סנדלר**, 38, חוקר גיאולוגיה, ירושלים; **רון סנדק**, 31, רואה חשבון, רעננה; **סלמאן עגמיה**, 32, פקיד דואר, כפר ינוח; **עליזה עופר**, 59, עובדת סוציאלית, תל-אביב; **זיידן עטשי**, 48, ח"כ, עיתונאי, עוספיה; **מחמוד עליאן**, 35, פקיד, אבו גוש; **אריה עמיקם**, 65, גמלאי, קצין משטרה לשעבר, חיפה; **משה עמירב**, 42, עצמאי, ירושלים; **עאטף עראידה**, 27, מורה, כפר מגיאר; **שעלאן עראידה**, 41, עצמאי, כפר מגיאר; **שושנה ערער**, 37, מנהלת חשבונות עצמאית, נתניה; **חיים עשהאל**, 32, עורך דין, תל-אביב; **פרג' פדול**, 47, עצמאי, פקיעין; **אברהם פורז**, 42, עורך דין, תל-אביב; **עדה פורז**, 42, מנהלת כוח אדם, תל-אביב; **פרופ' יהושע פורת**, 50, הסטוריון, מזרחן, ירושלים; **פרופ' דניאל פרידמן**, 51, פרופ' למשפטים, תל-אביב; **יוסף פריז**, 44, עצמאי, ירושלים; **מרים צבעוני**, 43, כתבת, כרמיאל; **נירה צור**, 45, מורה, נתניה; **נתן קרמר**, 37, מנהל הסברה, פתח-תקוה; **פרופ' אמנון רובינשטיין**, 56, ח"כ, משפטן, תל-אביב; **דורון רוזן**, 25, עצמאי, גבעתיים; **יאיר רוטלוי**, 54, תעשיין, תל-אביב; **ורדה רוזובסקי**, 52, מורה, ירושלים; **אבי רוטמנש**, 36, מנהל חברה, ראשל"צ; **דידי-יגאל רוטשילד**, 35, עורך דין, רמת-גן; **שרוף רפיק**, 42, חשמלאי, עוספיה; **אילן שבתאי**, 26, נתניה; **פרופ' הלל שובל 63, כלכלן, רואה חשבון, רמת-גן**; **מיכאל שיזף**, 49, מהנדס אלקטרוניקה, תל-אביב; **דב שניצר**, 30, פקיד, ירושלים; **רינה שעשוע-חסון**, עורכת דין, רמת-השרון; **אחמד שקיר**, 35, עתונאי, מורה, טמרה; **פרופ' דוד ששון**, 53, עורך דין, הרצליה; **מיקה תמיר**, 54, עורכת דין, תל-אביב;

ד"ר עו"ד צפרירה מליסדורף
יו"ר ועדת הבחירות הפנימיות

שערי המניות 26.5.88

שם החברה		השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ.	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש ש"ח ע.נ.
בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה						
אגוד ש		21150	35	-201	-0.9	-35
המסנות 0.1		1152	2872			+708
המסנות א 0.5		680	712			
כללי לא בהסדר		16800	140	-850	-4.8	-414
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 88						
אדיבי רג 100.0		107700	896			+550
אדיבי ב 100.0		107600	56	+400	+0.4	+173
אדיבי בב א	שר	649400				
אגוד 0.1		80250	63	+20		+71
דיסקונט ב		137000	31	-2000	-1.4	-24
דיסקונט א		157600	182			+86
דיסקונט שה ב		16600	119	+12	+0.1	+196
המזרחי ש		44500	558			+272
המזרחי ם	שר	44300				
הפועלים מבב	שר	97894				
הפועלים ש		73150	993	-100	-0.1	-464
הפועלים ב		73160	30			
כללי א 1.0		185532	10	-1100	-0.6	-11
כללי שה 7	שר	8981				
כלל 0.1		46535	1307			-844
כלל שה 11		17290	655			+1085
מיטן הוד 1.0	שר	61700				
מיטן הוד 5.0	שר	31360				
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 89						
אדיבי רג 100.0		135800	12			+98
אדיבי ב 100.0	לב	134750				
אדיבי בב א	לב	809810				
איגוד 1 ש"ח	שר	101354				
דיסקונט ב	לב	179897				
דיסקונט א		173517	5	+40		+15
מזרחי ש		55870	64	+170	+0.3	+232
מזרחי ם	לב	55400				
הפועלים ש		92350	118			-51
הפועלים ב		92150	15	+250	+0.3	+63
כללי א		234400	4	-3500	-1.5	-4
בל"ל משק		58650	122	+120	+0.2	+398
בנקים למשכנתאות						
אדנים 0.1	שר	24800				
לאומישכנ ש		9237	160			-10
לאומישכנ ם		9352	10	-10	-0.1	-10
כרמל ש		6770	88	-230	-3.3	-481
מת כנסו ש		2500	491	-10	-0.4	-541
משכן ב ש		—	הפסקת מסחר			
עצמאות 0.1		18000	12	-150	-0.8	-12
מיטב 1.0		7328	106	-70	-0.9	-106
טפחות בבב ש		29200	78	-1000	-3.3	-58
טפחות רג ש		27200	349	-400	-1.4	-192
מוסדות מימון						
חקלאות בבב א	לב	510800				
חקלאות בבב ב	לב	220000				
לאומי תעש א ש		17250	106	+100	+0.6	+105
מלוה תעש בבב	לב	146000				
מת תעש בב ג	לב	486000				
מת תעש בב גג	לב	293000				
מת תעש בב גגג	לב	293000				
מת תעש בב ד	לב	307000				
מת תעש בב דד	לב	68200				
מרס קבלנים 5.0	תב	2212		-116	-5	-2179
תיירות בב	לב	232810				
כלל לישנב 0.1א		19100	5	-485	-2.5	-5
כלל לישנב 0.5ב		17176	38	-174	-1	-54
ביטוח						
איילון		115				
איתן		108		4000		
אדיר 0.1	שר	1324				
אדים א 0.5	שר	1140				
גמה מבטח 0.1		—	הפסקת מסחר			
גמה מבטח 0.5		—	הפסקת מסחר			
מבטח אופ		—	הפסקת מסחר			
מבטח הש		—	הפסקת מסחר			
הדר 1.0		156	9710	+5	+0.3	+6804
הדר 5.0		127	10355	+5	+0.4	+19112
הדר אופ סד 2		117	7500			-2178
הפניקס 0.1		527	2620	+22	+4.4	+1420
הפניקס 0.5		480	2120			
המשמר-הראל 1.0		6063	243			
המשמר-הראל 5.0		5040	179			
כלל ביטוח		300	635			-635
כלל ביטוח אופ	תב	58.5	12198	-5	-5.6	-48321
כלל ביטוח אג"ח		101	15800	+1	+1	+37735
מנורה 1.0		980	100	-32	-3.4	-540
מנורה 5.0		691	49	+10	+1.5	+49
ביטוח סהר		160	10000	+1	+0.6	+4600
סהרים 0.1		1007	8650			-8350
צור ש		260	500			
ציון השקעות 1.0		2691	44	+9	+0.3	+26
ציון השקעות 5.0		929	150	-32	-3.3	-150
מסחר						
אינטר בנטנ 1 ש		750	709	-3	-0.4	-709
אינטר בנטנ 5 ש		656	71	+10	+1.5	+71
מגוד עזרא 1.0		470	2524	-15	-3.1	-3452
מגוד עזרא אופ		131.5		+5	+1.2	+615
כלל אופ 4		277	5448			
כלל אגח 2		143.5	5023	+3	+2.1	+5906
קרייסל 1.0		—	הפסקת מסחר			
רפק 0.1	שר	11000				
רפק 0.5	תב	13250	10	-1000	-7	-10
שופרסל א 2.0		1002	1400	-16	-1.6	-1855
שופרסל אופ		3770	280	-160	-4.1	-748
שופרסל אגח		112	42800			+8350
שירותים						
אספא		311	705			
סמנת הנסקה 0.1		399	651			-23
סמנת הנסקה 0.5		182	1530	+2	+1.1	+718
סמנת אופ		145	7568	-2	-1.4	-4876
סמנת אג"ח		98	23928	-5	-0.5	-35740
קדר 0.1		505	1500			
קדר 1.0		191	5735			-2101
כתר שונה 0.1		1170	52	-29	-2.4	-52
כתר שונה 0.5		772	154	+1	+0.1	+146
מלונות ושירותי תיירות						
גלי זהר 1.0		—	הפסקת מסחר			
גלי זהר 5.0		—	הפסקת מסחר			
מלונות דן 1.0		1237	1017	-65	-5	-1817
מלונות דן 5.0		931	400			-400
חוף האלמוג 1.0		8200	154			-44
מלונות הירדן		1841				
ים סוף		240	4500			-9158
ים סוף אופ	תב	163.5	4100	+5	+2.2	+11861
מחשבים ושירותי מחשבים						
דיגל.ג 1.0		149	2000			+600
דיגל.ג אופ		38	13553	-1	-2.6	-8480
דיגל.ג אג"ח		108	6000	+2	+1.9	+9800
יעגא 1.0		5270	31			-31
מ.ג.ל 1.0		4701		+101	+2.2	+11
מ.ג.ל 5.0		1500	20	+30	+2	+80
ניקוב מחשבים 1		700	100	-10	-1.4	-350
ניקוב מחשב 5		310	2800	+9	+3	+2800
ניקוב אופ סד 2		480	350	+5	+1.1	+480
תים מחשבים 1.0		630	100	-13	-2	-904
נדל"ן, בינוי ופיתוח						
אזורים אופ		540	2328	-20	-3.6	-2622
אזורים אגח		138.5	12288	-5	-0.4	-16288
אילק 1.0		86	23633	-4	-4.4	-8434
אילק אופ		36.2	19158	-7	-1.9	-20436
אל-רוב 1.0		360	1000	+6	+1.7	+1519
אפריקה 0.1		37000	14			-9
אפריקה אופ		15950	36	-450	-2.7	-31
ארים		350	2468	-10	-1.8	-2911
ארזון 0.1		2790	300			-285
ארזון 0.5		2270	47			
ברנוביץ 1.0		2619	200	-60	-2.2	-202
ברנוביץ 5.0		2350	200	-50	-2.1	-135
דנקנר 1.0		4900	34			-34
דרור 0.1		175				
דרור 0.5		132				+116
הוריל 1.0		1440	675			-475
הגפלון 1.0	לב	819				
הגפלון 5.0	לב	465				
חלבג 0.1		—	הפסקת מסחר			
חלבג 0.5		—	הפסקת מסחר			
ירושלים אופ		83	11400	+1	+1.2	+1900
כבים 0.1		3600	173	-61	-1.7	-202
כבים 0.5		3125	250			+232
מבני תעשיה		74	120041			
מבני תעשיה אופ		23.5	196800	-7	-2.9	-401550
מבני תעשיה אג"ח		101.5	26758	+1	+1	+174170
ישפרו 0.1		4105	526	-55	-1.3	-808
ישראלום 1.0		1298	250	-10	-0.8	-400
ישרס 10.0	תב	18600	500	-1800	-8.8	-1456
כנף פיתוח 1.0		6200		-100	-1.6	-102
לוביד 1.0		6790		-100	-1.5	-185
לוביד 5.0		1912	80	-5	-0.3	-333
מ.ת.ב. 1.0		363	3500	-4	-1.1	-3825
מ.ת.ב. אופ 2	תב	165	3530	+10	+6.5	+12021
מ.ת.ב. אגח		130	10000			+1500
מגשרי בניה 1.0		573	4640	-25	-4.2	-3502
מישכאל 5.0		154	2350	-5	-3.4	-2350
מישכאל אופ		143.5	2000	-5	-1.7	-2000
פנרב 5.0		—	הפסקת מסחר			
לוינשטין 1.0	שר	292				
לוינשטין 5.0		118	6300	-5	-4.4	-720
ליפשיץ 1.0		239	763	+1	+0.4	+77
ליפשיץ 5.0		111	3500			+5507
ליפשיץ אופ 1		52	620			-620
ליפשיץ אגח		95	26000	-1	-1	-49000
נאות אביב 0.5		3435	20			
נכסי אריס		228	3235	+9	+4.1	+385
נכסי השקעות 1.0		584	147	-1	-0.2	-147
סוף 1.0		1446	1			+1
קיפיה 0.1		3470	165	-70	-2	-460
קיפיה 0.5		1310	525			-425
רובינשטין 1.0		186	1500	-3	-1.6	-1499
רובינשטין 5.0		139	3293	-3	-2.1	-8293
רובינשטין אופ	שר	550				

שם החברה		השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ.	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש ש"ח ע.נ.
התשכן אג"ח		128	15755	-5	-1.3	-15755
חקלאות						
מטעי הדר 0.1		2402	70	+70	+3	+180
מטעי הדר 0.5		2208		+45	+2	+175
מהדרין 0.1		5510	180	-50	-0.9	-180
מהדרין אופ		2350	322			+446
גבעי הדרים 1.0		1485	10	+15	+1	+10
פריאז 0.5	שר	2005				
מזון וטבק						
דובק מב ש		2150	515	+20	+0.9	+82
דובק בב ב	שר	2050				
תלבל 1.0		321	169	+2	+0.6	+131
תלבל 5.0	שר	287				
תלבל אגח	שר	105				
טמפו בירה 1.0		30900	17	-100	-0.3	-11
טמפו בירה 5.0		23550	22	+450	+1.9	+22
יטבר 1.0		1045	1865	-5	-0.5	-1865
יטבר א 5.0		675	500	-7	-1	-10500
יטבר אופ 2	תב	286	570	+6	+2.1	+945
כן 1.0		340	168	-1	-0.3	-168
כן 5.0		263	196			
מגרוסון 1.0	שר	15100				
עסיס ב 0.5		338	2113	-13	-3.7	-7389
אגבל שקל 1		1825	170	-70	-3.7	-470
שמן מבב א		1230	178	+25	+2.1	+100
טכסטיל והלבשה						
ארגמן מר 1 ש		322	5018	-6	-1.8	-5818
ארגמן אופ		116	1000			+1000
ארגמן אגח		112.5				
אתא אופ 1.0	תב	387	1698	+7	+1.8	+622
אתא כרוך 1.0		248	1400			+1400
אתא כרוך 5.0		180				
אתא א		208	300	-8	-3.7	-150
ארגמן רג ש		8790	3	+120	+1.4	+11
דלתא-גליל 1.0		1188	3298	-12	-1	-2745
דלתא-גליל א 5.0		1050	883	-10	-0.9	-1142
טפרית כאודי 1	שר	867				
טפרית כאודי 5		410				
ויסלבר 1.0		240	1200			
ויסלבר 5.0	שר	185				
חרינן 1.0		4675				-30
זיקית 1.0		1625	300	-10	-0.6	-300
זיקית 5.0		1395		-10	-0.7	-592
זיקית אופ		380	1000	-30	-7.3	-1500
כפר	תב	109.5	6554	-12	-9.9	-6554
כפר אופ		51	3000	+1	+2	+3000
לודזיה 0.1		631	97	+1	+0.2	+97
לודזיה 0.4		480	105			-105
לינת 1.0		121	3460	-5	-0.4	-4060
עיט 1.0		326	1500			-1340
עיט 5.0		154	150	-1	-0.6	-150
עיט אופ	תב	107	6836	-6	-5.3	-12717
עיט אגח		104	5000	-1	-1	-2380
עמק מרינה 1 ש		144	1300	-1	-0.7	-2960
עמק אופ		55	3570	-5	-4.3	-16070
מגלת א		643	550	-7	-1.1	-550
פלינן א 0.5		7046		-24	-0.3	-10
פרגור		1037				-8
ביבור ממרינה	תב	5300	22	-300	-5.4	-205

שף נאמנות
בטוחה
כלל
ניהול תיקי השקעות, ניהול קרנות נאמנות וניהול קופות גמל

שם החברה		השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ.	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש ש"ח ע.נ.
מתכת ומוצריה						
אורדן 0.1	תב	5565	200	-220	-3.8	-923
אורדן 0.5	שר	5060				
אלומית 1.0		6700				
אלומית 5.0	שר	4970				
כבלים ש		344	10000	+8	+2.4	+12700
כבלים אופ		80	1968			-1280
כבלים אג"ח		102.5	17800			-12198
כבלים אגח		102.5	9018	+5	+0.5	+39982
התכף 1.0		496		+5	+1	+600
התכף 5.0	תב	261		+13	+5.2	+2000
התכף אופ		1760	19			-19
זיקה 1.0		—	הפסקת מסחר			
זיקה 5.0		—	הפסקת מסחר			
קומסטה מה 5.0		2980	222	-70	-2.3	-222
כבלי ציון 1.0		2466	1400	-51	-2	-1855
כבלי ציון 5.0		1547	1436			-966
קרמבי 1.0		192.5	4181	+5	+0.3	+71
קרמבי 5.0		105.5	8082			-3902
נחושתן 0.1	תב	25581	7	+502	+2	+28
נחושתן 0.5		8600	29			-29
פפ מלדה 1.0		1716	495	-25	-1.4	-935
קרגל 1.0		544	212	+15	[illegible]	[illegible]
[illegible]		[illegible]	[illegible]			[illegible]
קליל 1.0		2699	550	[illegible]	[illegible]	[illegible]
קליל 5.0		2514	200	-20	[illegible]	[illegible]
קליל אופ		1201	133			
קליל אגח		126	5000	-5	-0.4	-5000
שלדות 5.0		4171	75			+25
תעשיות לכיש 1.0		572	8			-8
תעשיות לכיש 5.0		892		-4	-1	-100
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה						
אלביט 3.0		260000	9			
אלקו 0.1		—	הפסקת מסחר			
אלקו 0.25 ש		—	הפסקת מסחר			
אלקטרה 0.1		1940	526			+104
אלקטרה א 0.5		1375	982	-40	-2.8	-1537
אמ 5		842	612	-40	-4.5	-712
אמ 5		139	3081	-5	-3.5	-20999
אורית 1.0		14450	103			+83
אלקטרוניקה אופ		455	650	-5	-1.1	-1325
כלל אלק אג"ח		185	3000	-5	-0.5	-3000
מקטרוניקס 1.0		1090	150			-150
מקטרוניקס 5.0		885				-300
מיכבגר 1.0		390	1718			
מיכבגר 5.0		328				
ביקלון 1.0		2273	332			
ביקלון 5.0		1450	100	-20	-1.4	-907
קונטיין ארלך 1.	שר	2620				
קונטיין ארלך 5.		1884		-64	-3.3	-30
ת.א.ת. 1.0		815	100	+15	+1.9	+50
ת.א.ת. 5.0		424	1055	+10	+2.4	+498
תדיאה	שר	725				
מוצרי בניה						
א.י.ם. תעשיות 1.		162.5	5877	+2	+1.2	+25616
א.י.ם. אופ	שר	522				
6591057		39	85667	-1	-2.5	-174702
א.י.ם. אגח		138.5	34669			
5919972		94	310350	-5	-0.5	-408950
אקרשטיין 1.0		384	583	+4	+1.1	+1377
אקרשטיין 5.0		294		-2	-0.7	-1000
אקרשטיין אופ		340		+1	+0.3	+4
אקרשטיין אגח		134	6224	-5	-0.4	-6246
אורים בלוס		92.5	3778			-1422
בלוס אופ		48				
מנורל הפק בתעש		—	הפסקת מסחר			
מוטריקה ולמבן 1	לב	1801				
מוטריקה ולמבן 5	שר	1392				
נגב קרמיקה		285	1565	-6	-2.1	-3235
נגב קרמיקה אופ		114	3465			+715
כימיה, גומי ופלסטיק						
אבן 5.0		1645	2870	-50	-2.9	-3821
אליאנס ב		—	הפסקת מסחר			
גל תעשיות 1.0		336	474			
גל תעשיות 5.0		241	2041	+4	+1.7	+2425
גל אופ		76.5	2000			-2000
גל אגח	שר	108.5				
דשנים 0.1		3200	256			-104
דשנים 0.5		1682	560	-25	-1.5	-760
חיפה כימי 10.0		—	הפסקת מסחר			
ליסטל 1.0		1785	170			
מקסימה 1.0		744				-2
מקסימה 5.0		498	300			+1500
סנו 1.0		23550	10	+150	+0.6	+22
סנו 5.0	שר	21290				
פריקלס		540	5026			
פריקלס אופ		145	11350			
קמס כימיקל 1.0		4845	2			-2
קמס אופ	שר	3079				
קמס אגח		115		+1	+0.9	+647
תיא 5.0		4693	200	+70	+1.5	+153
פרוטרום 10.0		610	9294			-10254
עץ, נייר ודפוס						
כתר		1195	8428			-4428
דפוס 1.0		6299				
דפוס 5.0	שר	4182				
חנמ. 1.0		5880	380			+103
יפה 1.0		2086	100	+40	+2	+185
לנדיר אשקלון 1		730	476			-276
מלט ב 0.5		33250	26	-400	-1.2	-15
קרגל		625	1000	-2	-0.3	-700
קרגל אופ		330	451			+200
רים 0.1		300		+5	+1.7	+114
רים 0.4		145	7939			-1526
תעל ב 0.2		15100	98	+10	+0.1	+20
תעשיות שונות						
אבדן 1.0		214	3401			-745
אבדן 5.0		118.5	809	+4	+3.5	+691
תמיסה יוד	שר	1927				
הבמלק 1.0		995	139	+5	+0.5	+41
הבמלק 5.0		985	280	+10	+1.1	+780
השקעות בתעשיה						
תרכוס		10000	46	+100	+1	+77
כור בב ש		4020	174			+36
תעשיות אופ		128	7233	-1	-0.8	-8850
תעשיות אגח		112.5	64941	+5	+4.4	+25869
חברות השקעה						
אמפא ש		6200	41	+50	+0.8	+46

שם החברה		השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ.	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש ש"ח ע.נ.
אי.די.בי. אופ		3205	182	-45	-1.4	-142
אי.די.בי. אג"ח		106.5	9830	+5	+0.5	+6330
אלגר ש	תב	1860	2043	-60	-5.4	-2544
בחלת 1.0	שר	1060				
בחלת אופ		830				
בחלת אגח		114	1862	+1	+0.9	+1062
דנבאר 1.0		560	214			-14
דנבאר 5.0		410	319			
חברה לישראל 5.0		2830	905			
חלפמן 0.1	שר	115900				
חלפמן ש 1.0		18800	4			
אמפא א 0.5		17800	9	-800	-4.3	-114
דיסקונט השק אופ		818	2180			+830
דיסקונט השק אגח		112	79729			+12558
מגדור השק ש		31600	22	-400	-1.3	-40
מנר השקעות 124	שר	14650				
חוזון 1.0	שר	1200				
חוזון 5.0	שר	605				
יעמר 1.0		2308				
יעמר 5.0	תב	1796	455	+165	+10	+377
יצוא ש		14000	35			
ירדן א 0.1	תב	1190	200	+85	+7.7	+131
ישום השקעות		75	1000			-1000
ישום אופ-אופ		65	9500	+1	+1.6	+9500
כלל 50.0		931	2190	-50	-5.1	-2190
מגור 0.1		354	1000			-600
מגור א 0.5		353	300			+750
מגור אופ		150	557	-4	-5	-1143
מגור אגח 1		135	7500	+5	+1.1	+5000
סהר 3 1.0		310	4056	-14	-4.3	-4056
מו השק ש		2370	650	-34	-1.4	-380
מגה א 0.1		4824	50			-25
מגה 0.5		3700	52			-52
פריץ ב 2.5		10350	323	-250	-2.4	-427
קדן 1.0		113	3800	+5	+4.6	+5778
קדן 5.0		69.5	3000	+5	+0.7	+1000
קדן אופ		48	4000			
קדן אגח		113	5000			+9450
נסחרות במט"ח						
בזית מ		235				
חיפושי נפט						
דלק נפט 1		2280	157	-22	-1	-157
דלק נפט 5		1150	199	-11	-1	-49
מו חיפושי נפט		22523	19	+223	+2	+85
יוגאל אופ		81	7892			-2612
מ.ג.ב. 1.0		3840	20			-5
מ.ג.ב. 5.0		2050	764	-40	-1.9	-1062
נפטא ש		380	2856			-1226

רשימה מקבילה

שם החברה		השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ.	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש ש"ח ע.נ.
מסחר שירותים מלונאות מחשבים						
הראל 1.0		—	הפסקת מסחר			
יסקל		281	1750			-750
קונסורטיום 0.1	תב	1062	205	-118	-10	-286
קונסורטיום 0.5		325	600			-204
קונסורטיום אופ	תב	57.5	72	+5	+0.9	
קופל 1.0		587				
תבל		167	5744	-5	-2.9	-3556
גני הדר		103	3560	+2	+2	+4436
גני הדר אופ 1		65.5	200			+50
החברה הישראלית		45.9	17522	+9	+4.3	+14900
כנם מר 1 ש		1099		+32	+3	+180
איכות מחשבים		249	1574	-11	-4.2	-1834
רשה מיכון 1.0		413	1018			
רשה אופ		728	200			-280
כלל מחשבים 1.0	שר	4521				
משגב מחשבים 1.0		89	5325	-3	-3.3	-2325
רשף		320	1110	-7	-2.1	-1110
נדל"ן בינוי חקלאות						
אמנעים 1.0		720	91			
בן-יקר גת 1.0		2630	146	+30	+1.2	+5
דוחקר 1.0		—	הפסקת מסחר			
דוחקר 5.0		—	הפסקת מסחר			
עדי 3.0	שר	1223				
רסקו מבנ'	תב	1105	179	+25	+2.5	+666
רסקו רג		1000	192			
שמנר 5.0		—	הפסקת מסחר			
אקווה		1020	200	+16	+1.6	+300
גולדשטט 1.0	שר	729				
גולדשטט 5.0		400				
תעשיה						
קונדור		229	1700	+11	+5	+2880
מקס 0.1	תב	2087	235	-150	-6.7	-275
מקס 0.5		965	20			-20
תעש חמון 1.0		2240	40			-40
אקמנון 5.0	לב	997				-41
מודן 1.0	לב	577				
משכבות סלע		61.5	1000			+1000
מוטת מרום 1.0		52	4100			-61
מרום אופ		14.2	14975	+1	+0.7	+8891
אלקל		—	הפסקת מסחר			
אלקל אופ 2		—	הפסקת מסחר			
בר-טון 1.0		2849	66			-36
[illegible]		[illegible]	[illegible]			[illegible]
ברמון אופ	תב	476		+1	+0.2	+70
[illegible] 1.0		[illegible]	[illegible]			
[illegible] 5.0		1024	240	-30	-4.7	-620
מ.ל.ב. 1.0		835				
מ.ל.ב. 5.0		640	100	-5	-0.8	-100
אלרן-טק		176	884	+1	+0.6	+1500
ריסקו 1.0		2258	4	-1		-4
נקה כימיקל 1.0		—	הפסקת מסחר			
ת.ג.ל. 1.0		1270	421			
ת.ג.ל. 5.0	שר	1050				
תדר א 5.0		6695	30	+230	+3.6	+51
אורדע פרינט		480	1379	+5	+1.1	+121
טפסלויה 1.0		7200	71			
גלין	תב	340	2415	-30	-8.1	-9111
דיזמון		139				
פו קו	שר	420				
מוצרי טכנולוגיה		116.5	3956			+1044
השקעה						
אינקובה 0.1		—	הפסקת מסחר			
אירום		260	5000	-8	-3	-4000
אירום אופ	שר	58.5				
אמישר בנ'		395	300	+17	+4.5	+2415
אפיק 1.0	לב	445				
אפיק 5.0	לב	230				
בנין ב' 5.0		12450	33	-100	-0.8	-43
לנדקו 0.1	לב	1426				
לנדקו 0.5	לב	251				
עוז השק ב 0.1		1251				
עוז השק ב 0.5		831	6	-1	-0.1	-6
חיפושי נפט						
פאויל ב 0.3		4650	8	-50	-1.1	-8

משתנים

שם נייר ערך	מ.ל.ב מחיר עד	שער קנבו משתנים בנקודות	שער מרב בנקודות	שינוי יומי כללב	מס עסק כלל משתנים
בנק כלכלאומי 05	3261	6098	6160	-1.81	9
מ.ג.ב. 0.5	2781	7444	7500	-1.5	9
הגנה ש	42282	172	174	-3.1	4
שלמון אופ	1200	701	701		
כלל כור	4500	356	357	-0.84	1
שטרל ב 10.0	2906	922	922	-0.75	
דלק ב ש	10949	2109	2104	0.24	13
אפריקה 1.0	576	32877	33578	-1.5	10
אמפא 1.0	18153	821	827	-2.73	12
מבני בנין	11315	2609	2662	-1.99	11
השקעות הישוב	365	64411	64572	-0.25	11
חברה לירושלים	12000	295	296	-1.99	1
כלל מלון	5875	655	655	-1.8	1
עלית	120	12225	12225		
פולגת ב 4	2900	535	535	-0.95	
קסמנה מה 1.0	600	3127	3135	-0.26	2
כלל תעש אלק	700	2143	2143	0.23	
אלון 3.0	26	106659	106990	-0.25	6
טבע ש	3834	8485	8464	-0.75	17
ים המלח	8995	1831	1831		7
פטרוכימיים 10.0	16074	866	877	-1.25	7
מקלל נייר 10.0	89	230945	233053	-1.5	5
כלל תעש 1.0	117680	185.5	185.5		6
אדיבי פתוח 2.0	5008	6648	6749	-1.5	14
אלון ש	1440	851	851	-1.86	
חברה לישראל 1.0	3577	3506	3541	-0.69	9
פולס השק ש	10935	702	704	-0.28	1
דיסקונט השק ש	4352	1926	1998	-1.48	8
כלל 10.0	9185	1808	1803	-0.79	3
יגאל 5.0	15277	357	355	-1.38	6

שערים בידבנקאים

אתמול, בצהריים, 26.5.1988 באירופה

מסירה מידית (ספוט)

לין סטרלינג	$ ארצות הברית	1.8620/1.8630
ליש"ט ארה"ב	מרקים גרמניים	1.7070/1.7080
	פלורינים הולנדיים	1.9112/1.9122
	פרנקים שווייצריים	1.4260/1.4270
	פרנקים בלגיים	35.57/35.59
	פרנקים צרפתיים	5.7700/5.7740
	לירטות איטלקיות	1266.50/1267.50
	יינים יפניים	124.55/124.65
ליפ.ד.ר.	$ ארצות הברית	1.3429/1.3434

שער הזהב: 453 $ ארה"ב אונקיה לונדון פיקטיב.

מסירה עתידית (פורוורד)

	ליש"ט/$	מ"ג/$	פר"ש/$
1 ח'	1.8618/1.8629	1.4204/1.4217	1.7013/1.7026
3 ח'	1.8613/1.8625	1.4088/1.4101	1.6899/1.6913
6 ח'	1.8590/1.8606	1.3921/1.3936	1.6735/1.6749

הנתונים נמסרו על-ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

נמשך חוסר העניין

שבוע המסחר בבורסה הסתיים אתמול במגמה של המשך השחיקה בשערי המניות התעשייתיות. בשבוע האחרון בשוק שערי המניות הדר-פשיות בשיעור ממוצע של 3.7 אחוזים. מדד זה משקף בעיקר את המתרחש במניות "הכבדות", שכן היו מספר ניירות ערך דלי סחירות, ששערן בשוק בשיעור גבוה הרבה יותר. היאוש שאחז השבוע במספר גדל והולך של סוחרי בורסה, נובע ממה שמכונה "היעדר מנהיגות" בשוק. המנהיג בשוק, שנתפס עד לחודשים האחרונים ב"לאומי פיא" הוליס להוריד פרופיל, ומנהלו צבי הופמן, הסביר את הסיבות לכך אתמול במדור "השבוע בבורסה". ואולם, התנהגות פיא בשוק, כמו התנהגות סוחרי הבורסה האחרים, עשויה להשתנות אם תחול תפנית מהותית בתנאים המקרו כלכליים, אם שמה, מדד חודש מאי, יעלה בשיעור נמוך מהצפוי. במקרה זה, כל מכולי התיקים למיניהם, שנעלמו בשבוע האחרון מהשוק, יחזרו למעגל המשקיעים באותה מהירות שבה נעלמו. הפעילות בשוק המניות אתמול היתה חסרת מעוף. למעשה, למעט המתרחש במספר ניירות ערך (דלק, אי.די.בי. פיתוח), בלט חוסר העניין בשוק. לא ניתן להצביע על גוף מרכזי שהופיע כמוכר, כמו שלא ניתן להצביע על גוף מרכזי שהופיע כקונה. מחזור המסחר הנמוך יחסית במניות תופשיות, שהסתכם ב-6.7 מיליון שקל, מעיד על חוסר העניין שהיה.

בנקאיות: דריכה במקום

גם השבוע לא חלו התפתחויות יוצאות דופן ברמות התשואה לפי דיון של המניות הבנקאיות. בנק הפועלים פירסם השבוע את הדוחות הכספיים לרבעון הראשון של 1988, אך העובדה שדוחות אלה הצביעו על הרווחיות הגבוהה ביותר מבין הבנקים הגדולים, לא השפיעה כמובן על שערי המניה. אתמול נסו שערי הבנקאיות לרדת, במחזור של 3.3 מיליון שקל.

	פדיון אוק' 88	פדיון אוק' 89
	תשואה שנתית דולרית ב-%	
בל"ל 0.1	14.09	5.68
הפועלים ש	14.40	5.63
אי.די.בי. רג.	14.32	5.71
דיסקונט א	14.08	5.64
המזרחי ש	14.49	5.71

דלק: מניית השבוע

לתואר מניית השבוע זכתה הפעם מניית דלק. המניה הנסחרת במסגרת המשתנים, ריכזה השבוע מחזורי מסחר גדולים יחסית, ושערי המניה נסו לעלות. חברת השקעות של בנק דיסקונט, הגדילה את אחזקותיה במניות החברה. היא יודעת מדוע. השבוע מדבר על הפעלת הרפורמה במשק הדלק, וחברות הדלק יזכו לרווחים שנתיים מוכרים של 62 מיליון שקל (הרווח המוכר אמור להיות מעודכן לפי עליית המדד), חלקה של דלק במשק הדלק הוא 30 אחוז, דהיינו הרווח השנתי שלה לפני מס יעמוד על 18.6 מיליון שקל. כל זאת, מבלי לקחת בחשבון את העסקעותיה האחרות של חברת דלק (באמצעות דלק השקעות והנכסים), במפעלי תעשיה ושירותים.

	מדד יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	97.77	-0.27
כללי ללא בנקים	85.54	-0.58
מדד משתנים	85.83	-0.88
מדד אג"ח כללי	110.46	-0.19
אג"ח צמוד מדד	110.74	-0.22
אג"ח צמוד מט"ח	107.85	+0.17

ירידות באג"ח

השבוע, לראשונה זה תקופה ארוכה, ירד המדד הכללי של אגרות החוב. אין זה בגדר סוד שאגרות החוב, נסחרו ברמות מחירים גבוהות למדי, הואיל בהתחשב במדדים הצפויים, וכן בריבית על אפיקי ההשקעה האלטרנטיביים. ההתאמה כלפי מטה נעשתה בעיקר באגרות החוב ארוכות המועד (גליל) ואגרות החוב לטווח בינוני (שגיא). לעומת זאת, באגרות החוב קצרות המועד ובאגרות הדולריות, נסו השערים בדרך כלל לעלות. בנק ישראל גייס אתמול 60 מיליון שקל באמצעות שתי סדרות של אג"ח.

מק"מ: פעילות נמוכה

גל הרכישות של המלוות קצרי המועד, שאיפיין את הימים הראשונים של השבוע, שכך בהמשכו. מחזור המסחר הסתכם אתמול ב-13.5 מיליון שקל, ללא שינוי מהותי ברמות התשואה.

ספר חובה לכל בעל תפקיד כלכלי

הספר הופק במתכונת מהודרת, 376 עמ'. כל עמוד מתאר דיוקן של חברה בורסאית, ערוך בצורה עניינית וכאה המבליטה את הנתונים המאפיינים את החברה, מהבחינה העיסקית והבורסאית ב-5 השנים האחרונות.

מהדורה שניה

ניתן לרכוש את הספר בחנויות המובחרות בכל הארץ

הנפקה	ימים לפדיון	שער	תשואה שנתית
618	5	99.81	15.30
628	12	99.54	15.10
638	19	99.26	15.25
648	26	98.98	15.40
658	33	98.71	15.50
718	40	98.41	15.70
728	47	98.07	17.30
738	54	97.74	16.70
748	61	97.44	16.80
818	68	97.14	16.85
828	75	96.82	17.05
838	82	96.54	16.95
848	89	96.25	16.95
858	96	95.98	16.90
918	103	95.65	17.05
928	110	95.40	16.90
938	118	95.09	16.85
948	124	94.82	16.95
1018	131	94.52	17.00
1028	138	94.25	16.95
1038	145	94.00	16.85
1048	152	93.64	17.10
1118	159	93.32	17.20
1128	166	93.05	17.15
1138	173	92.77	17.15
1148	180	92.36	17.50

הודעות בורסה

● נקה סיימה את 1987 ברווח של 377 אלף שקל, לעומת רווח של 2.1 מיליון שקל בשנה הקודמת.

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי אחוזים
אב	5427.96	5388.79	-21.09	-0.39
אבוקה	418.60	410.41	-2.20	-0.53
אגוז	281.54	276.16	0.48	0.17
אגם	111.83	109.66	-0.05	-0.05
אדיר	1891.15	1853.99	-3.84	-0.21
אודם	169.26	165.99	-1.01	-0.60
אופיר	172.70	171.53	-0.04	-0.02
אור	433.68	429.92	-0.12	-0.03
אוריון	132.84	130.20	-0.08	-0.06
אור-לי	307.16	304.97	-0.16	-0.05
אורן	866.14	849.35	-1.19	-0.14
אייל	5634.76	5524.96	-4.32	-0.08
איתים	5773.18	5654.60	-11.77	-0.21
איתן	830.42	814.01	-0.73	-0.09
אלון	684.38	670.53	-0.01	-0.00
אלמוג	713.63	699.66	-1.46	-0.21
אלניבם	101.46	99.08	-0.28	-0.28
אמית	108.23	106.80	0.02	0.02
מניות	96.46	94.11	-0.74	-0.78
ארז	322.58	316.27	-1.49	-0.47
אש	140.14	137.05	-1.11	-0.80
אשל	194.61	190.81	-0.23	-0.12
אתגר	89.88	88.14	-0.36	-0.41
אתרוג	270.10	267.49	-0.47	-0.18
בדולח	162.41	159.32	-0.66	-0.41
ברוש	544.01	533.54	-1.27	-0.24
ברק	485.32	475.68	-0.76	-0.16
ברקת	328.02	325.63	-0.01	-0.00
[illegible]	1647.83	[illegible]	-3.14	-0.19
גבע	122.58	[illegible]	-0.18	-0.15
[illegible]	482.57	[illegible]	-1.08	-0.23
[illegible]	109.63	[illegible]	-0.14	-0.13
גיל	3440.01	3374.21	-5.56	-0.16
גלית	685.48	677.08	-0.11	-0.02
דוכיפן	364.20	360.72	-0.72	-0.20
דוכיפת	531.14	520.80	-1.39	-0.27
דולב	259.82	254.46	0.39	0.15
דורון	1664.85	1635.18	-0.84	-0.05
דומן	287.02	281.85	-0.10	-0.04
דליה	600.47	590.06	1.47	0.25
דרור	348.42	342.20	-1.31	-0.38
דקל	369.36	362.23	-1.56	-0.43
הדס	406.35	403.55	-1.21	-0.30
הילה	428.26	426.32	-0.43	-0.10
ורד	578.85	568.94	0.53	0.09
זהבית	2040.19	2000.19	-0.84	-0.04
זוהר	117.20	115.50	-0.10	-0.09
זיו	144.38	142.28	-0.04	-0.03
זינוק	105.56	103.29	-0.68	-0.65
זמיר	467.04	457.98	-2.01	-0.44
חבצלת	174.75	170.91	0.42	0.25
חליפין	153.07	152.65	-0.15	-0.10
חלמיש	225.17	223.69	-0.14	-0.06
חן	158.78	158.15	-0.01	-0.01
חמנ	121.08	118.42	0.02	0.02
טל	6636.77	6563.61	2.44	0.04
יובל	494.31	484.78	-1.17	-0.24
יהלום	176.80	173.46	-0.80	-0.46
ימרות	374.43	371.16	-1.16	-0.31
יערה	484.65	475.30	-0.41	-0.09
כוכב	311.83	305.78	-1.32	-0.43
כחל	133.14	130.54	-0.14	-0.11
כלנית	656.87	645.36	1.35	0.21
כספית	282.11	280.01	-0.56	-0.20
כרמל	140.10	137.91	-0.23	-0.17
כתר	1262.03	1243.85	-0.69	-0.06
להב	5023.37	4926.19	-6.71	-0.14
למשקיע	133.77	132.34	0.07	0.05
לפיד	342.97	336.28	-1.96	-0.58
לקט	2063.04	2021.79	-2.54	-0.13
לשם	409.95	407.23	-0.06	-0.01
מבחר	1477.95	1450.14	-1.55	-0.11
מבטח	4206.21	4179.05	-3.79	-0.09
מגל	271.77	269.89	0.37	0.14
מגן	3927.29	3891.79	-8.04	-0.21
מור	1684.44	1673.27	-11.20	-0.66
מורן	896.88	885.92	-2.77	-0.31
[illegible]	25885.31	25437.47	[illegible]	[illegible]
מיתר	1089.61	1078.55	-0.21	-0.02
מעוף	4828.22	4736.27	-18.43	-0.39
מעיין	792.46	777.72	-1.06	-0.14
מקשה	414.45	411.70	-0.46	-0.11
מגלול	101.13	99.21	-0.61	-0.61
מרווה	133.65	133.16	-0.27	-0.20
מרום	1447.50	1420.34	-1.16	-0.08
נגה	157.56	155.24	-0.12	-0.08
נביף	286.10	284.09	-2.24	-0.78
נסע	476.96	469.80	-2.08	-0.44
נילי	143.11	140.99	-1.03	-0.73
סביון	655.83	644.17	1.06	0.16
סגולה	148.50	145.57	-0.17	-0.12
סלע	402.09	399.42	-0.37	-0.09
סנונית	576.45	565.20	-0.62	-0.11
סער	395.07	387.42	-1.87	-0.48
ספיר	177.54	177.09	-0.10	-0.06
עדיה	375.00	367.94	-1.03	-0.28
עידית	795.22	789.42	-3.18	-0.40
עידן	524.12	516.52	-0.79	-0.15
ענבר	117.21	114.72	0.07	0.06
ענת	2401.38	2383.54	-7.41	-0.31
עפרוני	547.45	536.78	-1.02	-0.19
ערמון	129.92	127.45	-0.02	-0.02
פלא	1713.30	1680.04	-6.82	-0.40
צבר	559.77	548.58	0.31	0.06
צופית	505.86	495.94	-0.74	-0.15
צוק	135.21	134.68	0.13	0.10
צמיד	1216.89	1192.58	-0.87	-0.07
צמרות	537.67	529.95	-1.45	-0.27
צפרית	153.11	151.98	-0.16	-0.11
צריח	107.62	106.17	-0.12	-0.11
קלע	176.81	175.93	-0.53	-0.30
קשת	113.82	111.61	-0.13	-0.12
רונית	18228.56	18073.19	-65.60	-0.36
רימון	141.63	141.38	0.02	0.01
רקפת	911.79	897.10	0.53	0.06
רשף	439.56	430.48	0.50	0.12
שבלים	488.40	479.12	-0.62	-0.13
שחם	362.98	359.52	0.91	0.25
שחר	107.20	105.10	-0.17	-0.16
שירה	467.04	463.65	-1.24	-0.27
שמיר	444.61	435.98	-0.72	-0.16
שנהב	699.71	689.54	-5.53	-0.80
שסק	737.35	723.07	-4.07	-0.56
שקד	196.69	192.86	-0.15	-0.08
שקמה	254.85	252.85	-1.13	-0.45
תדהר	528.78	520.15	-1.92	-0.36
תירוש	587.66	580.48	-0.53	-0.09
תנופה	110.89	108.69	-0.06	-0.06
תמר	274.33	269.04	-0.15	-0.06
תפוח	212.66	211.18	-0.11	-0.05
תרשיש	121.99	119.68	-0.46	-0.38
תשורי	566.75	562.20	-0.91	-0.16

שערי אגרות החוב

סדרה	שער	שינוי
שגיא 4.25%		
4101	440.9	+0.8
4102	177.6	-0.7
4103	170.7	-0.7
4104	165.5	-0.7
4301	165.5	-0.7
4302	157.9	+0.1
4303	157.1	+0.1
4304	154.8	+0.1
4105	138.2	-0.5
4106	134.8	-0.2
4107	130.8	-0.3
4108	128.7	-0.2
4109	125.2	-1.1
4110	123.9	-1.1
4201	164.5	-0.7
4204	143.9	-0.7
4205	141.3	-0.8
4206	143.4	--
4207	143.1	-0.1
4208	141.4	--
4209	138.4	-0.1
4210	135	--
4211	131	-0.1
4212	129.2	+0.1
4213	126.3	+0.1
3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)		
3601	48506	-184
3602	44733	-171
3603	41669	-166
3604	37402	+16
3605	34180	+14
3606	32237	+73
3607	29494	-248
3608	27927	-242
3609	26614	-238
3610	24117	+30
3611	23315	+30
3612	22685	+29
3613	21827	+73
3614	20973	+72
3615	19379	+69
3616	17659	-21
3617	16668	-20
3618	15829	-20
3619	14727	-55
3620	13930	-53
3621	13245	-52
3622	11803	+5
3623	11053	+5
3624	10399	-116
3625	9656	-89
3626	8936	+4
3627	8296	+4
3628	7632	+3
3629	7167	+3
3630	6712	-39
3631	6208	+50
3632	5812	-54
3633	5495	-52
3634	4883	+2
3635	4620	+2
3636	4459	+2
3637	4271	+1
3638	3951	-46
3639	3619	-43
3640	3005	+1
3641	2606	+1
3642	2325	-20
3643	2019	-17
3644	1825	--
3645	1646	+1
גליל 4.25%		
3701	1378	--
3702	1075	-23
3703	963.5	+11
3704	825.9	+9.5
3751	429.3	-4.2
3752	174.1	+1.2
3753	167.2	+1.2
3901	158.8	-0.4
3902	151.3	-0.5
3903	150.3	-0.4
3904	148	-0.4
3754	150	+1.6
3755	144.6	+1.6
3756	139.7	+1.6
3757	137.1	+1.5
3758	136.6	-1.1
3759	136.3	-1.1
3760	134.5	-1.1
3761	131.6	-1.1
3762	128.2	-1.1
3763	124.3	-1.1
3764	121.2	-1.7
3765	118.3	-1.7
3766	117	-1.7
3791	125	-2.1
3792	122.8	-2.1
3826	148.8	-1.1
3827	146.1	-1.1
3828	141.1	-1.1
3829	188.6	-1.1
3830	140	+0.3
3831	139.7	+0.5
3832	137.9	+0.3
3833	135	+0.3
3834	131.5	+0.3
4%, 6%, 7% פיתוח (הצמדה 80%)		
3526	166300	--
3527	163320	--
3528	160300	--
3529	159402	--
3530	155800	--
3531	155800	+298
3532	150400	--
3533	150600	+398
3534	142068	--
3535	141800	--
3536	141900	+230
3537	141500	--
3538	133600	+180
3539	133902	+302
3540	134000	--
3541	128500	--
3542	129402	+102
3543	123002	--
3544	124700	--
3545	128800	+900
3546	119900	+200
3547	119900	--
3548	120000	--
3549	113300	--
3550	113600	--
3551	113000	--
3552	104800	+1100
3553	103900	+400
3554	104200	--
3555	104100	--
3556	99400	+200
3557	99500	-800
3558	99800	+200
3559	96100	--
3560	95400	+600
3561	95200	--
3571	95000	+200
3572	96800	+280
3573	95400	--
3574	87900	+100
3575	87400	+300
3576	87700	+800
3579	80400	+100
3577	88000	+200
3578	81699	-11
3580	75580	+500
3581	68450	--
3582	63560	--
3583	58600	+150
3584	56188	+22
3585	53406	+21
3586	48175	+62
3588	48191	+64
3589	44008	+59
3587	48402	+20
3591	44199	+18
3592	44163	+17
3593	44109	+17
3590	43840	-66
3595	41865	-67
3594	42828	+49
5% מלווה פיתוח (בדירה כפולה)		
2010	164000	--
2011	160500	--
2012	160800	-1200
2013	161900	--
2014	157400	-100
2015	156070	+770
2016	156500	--
2017	152650	+750
2018	153100	--
2019	154350	--
2020	150200	--
2021	148300	-2000
2022	141800	--
2023	140000	-1000
2024	134000	--
2025	131800	--
2026	132060	--
2027	129300	--
2028	128100	--
2029	121700	--
2030	121961	--
2031	118180	--
2032	117180	-3580
2033	113300	--
2034	112200	--
2035	103809	--
2036	103589	--
2037	110240	--
2038	101280	--
2039	99724	--
2040	97773	--
2041	96500	+1700
2051	92415	--
2052	87184	-2696
2053	86961	-2600
2055	81600	--
2054	82835	+2400
2056	75482	--
2057	81998	--
2058	81012	+4400
2059	87225	+4900
2060	97200	-3000
2061	48662	+251
2062	43915	+17
2063	43168	+16
צמודות זהב		
5 יוד	110	--
רמון		
7006	200.8	+0.9
7007	187.3	+1.1
7008	178.1	+1.1
7009	172.3	--
7010	163.5	-0.4
7011	154.5	+0.4
7012	149.1	+0.5
7013	142.3	+0.9
7014	126.9	-0.5
7015	105.7	+0.2
7016	105.3	+0.3
7017	104.6	+0.2
7018	104.4	+0.2
7019	104.9	+0.3
7020	104.7	+0.2
7021	106.8	+0.2
7201	106.6	+0.4
גלבוע		
6101	15745	+295
6102	8656	+20
6103	7671	+70
6104	7060	+86
6105	6676	+82
6106	6640	+94
6107	6378	+90
6108	4576	+20
6109	4342	+19
6110	4263	+18
6111	3522	+28
6112	3410	+23
6113	2344	-5
6151	927.8	+2.7
6152	880.2	+2.5
6153	768.2	-9.3
6154	753.8	-9.2
6155	505.7	+1.2
6156	402.8	+1
6157	301.5	+1
6158	285.1	+1
6159	239	+0.6
6160	251.4	-1.9
6161	223.1	-1.8
6162	199.9	+0.5
6163	184.6	+1
6164	178.1	+1
6165	166.7	+0.4
6166	160	+0.4
6167	156.6	+0.5
6168	154.1	+0.4
6169	142.8	+0.9
6170	134.9	+0.5
6171	100.3	+1.1
6172	101.4	+1.1
6801	102.5	--
100% מט"ח		
אל אופ	1981	+5
אלביט	2156	--
אלוני	1316	--
אלוסכם	2467	--
גמישקו	1190	--
הגוד 84	99.3	-0.7
הב הים	248	+2.4
דיים הש	198.6	+0.3
כור	170	+2
כלל	492	--
מיגם ד	892.3	--
מיגם ם	272	--
מיגם י	914.2	--
דן	187.1	--
כל בנק	198.1	--
תישים	254.9	-1.6
מדד/מט"ח		
נ.ל.ת	165.1	--
דים הש	167.4	-2.6
כור	159.6	--
כלל	198.1	--
מג דים	165.7	--
משא מ	161.3	--
משא מ	153	--
משא ם	158.5	--
לאומי	148.5	+2.8

כוח הקניה של ערביי הגדה ירד ב־35% מאז ההתקוממות

ארבעים משאיות אבטיחים עוברות מידי יום לירדן כחלק ממדיניות משרד החקלאות למניעת הצפת השווקים בישראל

מאת אבי גנאור

ארבעים משאיות עמוסות אבטיחים חוצות מידי יום את גשרי נהר הירדן משטחי החקלאות שבגדה המערבית בדרכן לירדן. זאת, כחלק ממדיניות מוצהרת של משרד החקלאות למניעת זרימה חשאית ובלתי מבוקרת של תוצרת חקלאית מהגדה המערבית לישראל ולמנוע את הצפת השווקים המקומיים.

סגן שר החקלאות חבר הכנסת אברהם כץ עוז שסקר אתמול את פעילות משרדו ביהודה ובשומרון מסר, כי היקף היצוא החקלאי מהגדה המערבית יגיע ב־1988 לסכום של כ־3.5 מיליון דולר לעומת 1.5 מיליון דולר ב־1987. יצוא זה כולל בעיקר ירקות כגון הצילים, קישואים, פלפל חריף וארטישוק – אך גם גידולים חדשים יחסית כמו מלונים, בצל יבש ותירס מתוק.

נציגי משרד החקלאות בגדה פועלים באחרונה למניעת שיווק של שמן זית המופק בגדה בתחום הקו הירוק, כדי למנוע את ירידת המחירים בישראל.

השנה, בשל התמסינים הכבדים, יסתכם יבול שמן הזית בגדה בכ־30,000 טונות. יבול שמן הזית בישראל יסתכם בכ־15,000 טונות בלבד.

על פי נתוני קצין המטה לחקלאות ביהודה ובשומרון, ירד כוח הקניה של תושבי הגדה המערבית מאז תחילת ההתקוממות בכ־35%, מה שבא לידי ביטוי בירידה של כ־70% במכירות בשר בקר טרי בגדה. העונה נרשמה ילודה גדולה מהרגיל של טליים וגדיים וכמויות גדולות יחסית של בשר צאן נמכר בגדה כתחליף לבשר העגל הבקר.

הרמטכ"ל וקצינים בכירים ביקרו באימוני חיילי יחידת שריון בפיקוד צפון. שמיר שביקר רבים בשטחים, והוזר לאימונים סדירים. (תצלום: הדבר בהל"ן)

שמיר: העולם החופשי שותק לנוכח שימוש בנשק כימי על ידי עיראק

מאת כתבנו המדיני של "הארץ"

העולם החופשי שותק לנוכח השימוש שעושה עיראק בנשק כימי במלחמתה עם איראן – כך טען אתמול ראש הממשלה יצחק שמיר בפגישה עם משלחת של תורמים כלליים מארה"ב. "מחריד הדבר שאמצעי כזה מופנה כנגד אזרחים. אלפי אנשים ניספו במלחמה זו ולא דאינו שהעולם התרבותי קם למחות," אמר שמיר והתריע על כך שבמדינות ערב נעשות הכנות למלחמה כימית בלא תגובה לכך מהעולם החיצוני. שמיר הוכיח כי נשק כימי יכול להיות מובל בידי טילים ואז עלול מספר האבדות להיות גדול עוד יותר.

הוא הדגיש כי למדינות ערב אין נשקפת סכנות בטחוניות של ממש וישראל אינה באיומה עליהן ואף על פי כן הן מצטיידות בנשק מתוחכם. סביר הבי"ע הקווה שהעולם המערבי יגיב בעייט הקדיפים לבעיית אפשרית של מלחמה כימית. בתשובה לשאלה יביע שמיר תקווה שארה"ב תעביר את שגרירותה לירושלים "שהינה והיתה תמיד בירת ישראל עם רוב יהודי".

שיפור במצב פצוע הרעלת הגז בחדרה

(עו). שיפור ניכר חל במצבו של זוהר כחלון אשר נפגע בהרעלת הגז באוניית הפוס בתחנת הכוח בחדרה, שבה ניספו שניים. מאחיו וצעיד נוסף.

זוהר כחלון הוחש אתמול לתא הלחץ של חיל. הים ולאחר טיפול שנמשך כשלוש שעות, הועבר ליחידה לטיפול נמרץ נשימתי במרכז הרפואי רמב"ם בחיפה.

מאז האינתיפאדה: ירידה בגניבות רכב מישראל לעזה

מאת איתן רבין סופר "הארץ"

ירידה משמעותית בגניבות כלי רכב ישראליים מתחומי הקו הירוק שהועברו לעזה חלה מאז תחילת האינתיפאדה. דובר נפת עזה סגן ניצב יגאל גולן מסר כי בחודשים שלפני האינתיפאדה נתגלו 200 מכוניות גנובות בכל חודש ברצועה. עתה, בכל ששת החודשים האחרונים, נתגלו שתי מכוניות בלבד. לדבריו של גולן הסיבה היא המחסומים הרבים שהוקמו על ידי צה"ל בשטחים וכן עיסוקם של הצעירים בהתקוממות.

לדברי גולן, בתוך מחנות הפליטים יש עבירות רכוש, אך הן אינן מגיעות לטיפול המשטרה.

משטרת נפת עזה לכדה בסוף השבוע רכב שנגנב מפ"ת ובתוכו עשרות שמלות וחולצות של נשים שנגנבו מבעל בוטיק בפ"ת.

מרסקים מכוניות

שני ניסויי ריסוק בתאונה של רכב מסחרי מתוצרת פולקסווגן הודגמו אתמול בכפר המכביה ברמת גן, במסגרת יום עיון שהוקדש לפיתוח אמצעי בטיחות במכוניות פולקסווגן.

בניסוי הראשון הועלה רכב מדגם טרנספורטר על מנוף לגובה של כ־10 מטרים והוטל בשחיתו בלפי מטה, על משטח אספלט. שני "נוסעי" הרכב – בובות דמויות אדם המשמשות את מחלקת מחקרי הבטיחות של החברה, נמצאו במכונית בעת הניסוי, קשורות בחגורות בטיחות. ראשה של הבובה שליד ההגה ניתק ממקומו, ואילו הבובה שלידה נותרה שלמה.

בניסוי השני השתתף נהג ניסוי, עליו הוטל להתנגש חזיתית במכונית נוסעים נייחת, אף היא מתוצרת פולקסווגן. הטרנספורטר, אשר אמור היה לנסוע במהירות של 50 קמ"ש, נפגע קל במגרש, ואילו מכונית הנוסעים נפגעה בחזית ובמכסה המנוע.

ביום העיון הוסבר כיצד מפתחת החברה את אמצעי הבטיחות במכוניותיה המצוידות במנועים אחוריים (במכוניות בעלות מנועים קדמיים המנוע בדרך כלל סופג את עיקר המכה). הפתרון של החברה הוא קורות בטיחות מפלדה המוצבות בקדמת הרכב, קורות אורך בתוך דלתות תא הנהג ובולמי זעזועים חזיתיים.

(כיתוב: יפעת גבן, תצלום: יוסי רנה)

פסיכיאטר קבע: אשת המדען היא שגרמה לו להטיח מקדחה בראשה

התביעה ביטלה כתב האישום נגד הפיסיקאי מהקריות

(עו) אבחון רפואי של תופעה פסיכיאטרית נדירה שבה חולת נפש "מקרינה" על בעלה את הלך מחשבותיה הפתלוגיות, הביא אתמול למחיקת תביעה פלילית שהוגשה המדינה נגד פיסיקאי, שהאשם בהטחת מקדחה ומשקולת בראש אשתו.

סגן נשיא בית משפט המחוזי בחיפה השופט אליעזר הוד בר נעה לבקשת עו"ד נורית גרובר, נציגת התביעה הכללית, והורה לבטל את כתב האישום באשמת גרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות נגד המדען.

המדען, תושב הקריות, נעצר באפריל לאחר שתקף את אשתו וגרם חבלים בגולגלתה.

הבעל הובא בפני שופט שלום בחיפה, שציווה להביאו להסתכלות פסיכיאטרית. זאת לאחר, שבא כוח המשטרה טען כי בני הזוג, שעסקו בקבלה, חשודים כמעורערים בנפשם.

חוות דעת פסיכיאטרית שהוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה קובעת כי בעת ביצוע המעשה היה המדען בלתי שפוי, במצב פסיכוטי חריף, ולא ידע להבדיל בין טוב לרע.

מנהלת בית החולים הפסיכיאטרי בטירת הכרמל, ד"ר א.ק. פילוסוף ומנהל המחלקה שבה אושפז המדען להסתכלות, ד"ר א. אנוך, ציינו, כי בפרשה זו מדובר במקרה נדיר המתואר בספרות המקצועית־הרפואית, שבו האשה היא החולה הפסיכוטית – והאינדיקטור למחלתה הוא הבעל, שגלש באופן זמני לתוך הלך החשיבה הפרוע, הדימיוני והפתולוגי של אשתו.

הרופאים ציינו עוד, כי המדען התאושש מהמצב הפסיכוטי תוך ארבעה ימים, התארגן מבחינת הלך מחשבותיו ולא היה צורך עוד להמשיך בטיפול תרופתי כלשהו בתקופת היותו בהסתכלות.

נוכח חוות דעת פסיכיאטרית זו החליטה התביעה, לחזור בה מכתב האישום.

השופט אליעזר הוד בר הורה על שחרורו המיידי של המדען ללא כל ערבות.

200 אלף עצמאים ישלמו 10% פחות לביטוח הלאומי

מאת צבי זרחיה

200 אלף עצמאים ייהנו מהפחתה בדמי ביטוח לאומי בשיעור 10% על פי תיקון לחוק שאושר השבוע בוועדת השרים לענייני חקיקה.

יעקב דיין, סמנכ"ל גביה בביטוח הלאומי, הסביר אתמול כי התיקון יביא להקטנת בסיס ההכנסה החייבת בדמי הביטוח הלאומי. מבסיס ההכנסה שהיה קיים. עד עתה, יופחתו בחישוב השנתי דמי הביטוח שכבר שולמו במשך השנה לביטוח הלאומי, ושהוכרו כהוצאה לצורכי תשלום מס הכנסה. עד עתה נכללו בבסיס ההכנסה החייבת בביטוח לאומי גם דמי הביטוח ששולמו.

התיקון לחוק הביטוח הלאומי טעון אישור הכנסת.

בן 54 מואשם באונס מפגרת

מאת נורית בהנא, סופרת "הארץ" בחיפה

משה ברוך, בן 54 מחדרה, הואשם אתמול בבית המשפט המחוזי בחיפה באונס אשה הלוקה בשכלה ובגרימת חבלה חמורה.

על פי כתב האישום, פגש הנאשם באשה בערב יום 12.4.88, כשטיילה בגפה. הוא הכיר אותה בעבר, וידע את מצבה השכלי. הנאשם בקש ממנה לעלות לרכבו והמתלוננת נענתה לבקשתו. לאחר מכן הסיעה לאזור הסימטאות בחדרה, שם הזנה את רכבו. כתב האישום קבע כי הנאשם הפשיט את האשה, גרם לה כוויות בסיגריה דולקת ואנס אותה.

שלושה נהרגו בתאונות בשרון

מאת נורית אמיתי סופרת "הארץ"

שלושה אנשים נהרגו אתמול ושלשום בשרון, בשלוש תאונות דרכים.

שלשום סמוך לחצות הצה יואב בושרי (34), חבר אגד, את הכביש סמוך לסטקיית "המתנה" ליד הכביש בין פתח תקוה לנמל התעופה בן גוריון. הוא נפגע קשה תיסיונות להחייאתו על ידי אנשי מגן דוד אדום עלו בתוהו. הניח אשה ושלושה ילדים.

בתאונה אחרת, אתמול לאחר חצות, התנגשו מכוניתם של רפאל וסוואלה מרכוס מיפו בעמודה לקריאת מצוקה ליד מושב רשפון. הבעל נהרג במקום ואשתו שנפצעה קשה הועברה לטיפול בבית החולים "מאיר" בכפר סבא.

חנה אסיג (37) מכפר עקיבא נהרגה אתמול בבוקר מפגיעת מכונית שפה שיכבה על אופניים בכביש בין עתיקות קיסריה ואור עקיבא.

ערך את העמוד: אפר גובר

לשכת המבקרים הפנימיים ישראל
ת.ד. 29285 תל אביב

יום ה' א' בתמוז תשמ"ח 16.6.88
אולמי "יסדר" – נס ציונה

כנס הקיץ – יוני 1988

8.30 – 8.00	התכנסות והרשמה
9.00 – 8.30	פתיחה וברכות מבקר המדינה ראש המועצה המקומית נשיא הלשכה
10.30 – 9.00	ביקורת תוך כדי תהליך או לאחר מעשה רב־שיח בהשתתפות אלוף (מיל') משה גדרון, מבקר מערכת הבטחון גב' דליה אבן צור חברת פרטולה בע"מ ואוניברסיטת תל־אביב מר שלמה יונגר, מבקר ע"א תעשיה אוירית מנחה: מר ניסים מזרחי, מבקר סאיטקס סגן נשיא לשעבר
11.00 – 10.30	הפסקת קפה ועוגה
12.00 – 11.00	הליכי עשיית החלטות והביקורת ד"ר הדי ויסקל, פרופ' אמריטוס אוניברסיטת תל־אביב מנחה: מר אליעזר ולטמן, נשיא לשעבר
12.45 – 12.00	הרצאת אורח: מר יורם אלשטה, יו"ר מועצת המנהלים – בזק מנחה: רו"ח יוסף פרוסמונגר, נשיא הלשכה
14.30 – 12.45	ארוחת צהריים
16.15 – 14.30	הביקורת הפנימית במשרדי הממשלה – בעיות ופתרונן רב שיח בהשתתפות: אלוף (מיל') אברהם אדן, מבקר משרד המשטרה מר שמואל גריבבוים, מבקר משרד החינוך והתרבות מר זאב יעת, חבר מערכת "הארץ" ח"כ יאיר צבן, חבר הועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת מנחה: רו"ח יואל זינגר, סגן נשיא הלשכה
17.00 – 16.15	חידושי סיכונים עסקיים באמצעות המחשב מר משה שפירא – מנהל ביקורת ע"א, בל"ל מנחה: מר שמואל גלייזר, סגן נשיא הלשכה
17.30 – 17.00	קפה ועוגה

פרטים והרשמה בטלפונים 03־235946, 03־229423

ציונון

هكذا من الأصل

صكذا عن الاصل

ספורט

בעריכת יואל ארזי

הפועל ת"א: ציפור אחת (אליפות) ביד

המוביל זקוק לנצחון על הפועל באר שבע כדי להתפנות לציפור השניה (חצי גמר גביע)

ליגה לאומית

מאת משה הר־נגש

רק לאחר שהכוס נופצה לרסיסים, כשהבה הבמתבה והאורחים התפזרו לבתיהם, מתבקד לחתן ולכלה עד כמה באמת נפלא היה האירוע ההרגש כוויתם, למרות שוודאי תיארוהו בדימיונם אין ספור פעמים.

כך וודאי חשים היום כדורגלני המוביל הלאומי הפועל תל־אביב, ערב המישחק שאמור להכתירם לאלופים בחוזר אחד לפני הסיום הרישמי. נכון אמנם שחלק נכבד בהשחקנים היה שותף לפחות לאחד משני כתרים רומים שהשיג המועדון הותיק בעשור הנוכחי – 1981, 1986 – אך בן הסתם, גם בקרב הוותיקים אחז הולך באגר ההבלגות. הן מפני שהליגה התארכה, בניגוד למידת העניין שהיא מעוררת בקהל הרחב, ואולי בגלל תקופה הצמתנה הכמר־שכת, כבהלכה כבר הכתירו רבים ושבים את הניכיו של יצחק שניאור.

בסך הכל צריך הפועל תל אביב לנצח בבית את הפועל באר־שבע. בסך הכל. הפער המשמעותי בן ארבע הנקודות ממכבי נתניה שנשבר בחוזרים רבים, מפתה מאד להושיט רק את היד ולמשש את הכתר. אפשר שגם תיקו יספיק ואולי אפילו הפסד. אבל מסופקני עם קפטן משה סיני וחבריו יהמרו על כספקולציות מן הסוג הזה. עם כל הכבוד להפועל באר־שבע – אחת מהפתעות העונה, ללא ספק, – המועד והזירה מתאימים להפליא לחגיגת ההכתרה, בבית, בבלומ־פילד, מול האוהדים הצמאים בשער.

הניכיו של ניסים בכר צברו מוני־טין רב במחזורים האחרונים והוא משתקף נאמנה במקום השלישי המכובד. הדרומיים הצהירו כפי שמצפים מהם, כי אין בכוונתם להעניק את האליפות למארחיהם על מגש של כסף, אך סימנים רבים מצביעים על יתרון ברור להפועל תל־אביב. תהיה להם מוטיבציה רבה יותר, הם יהנו מיתרון הביתיות וככ־לות הכל הם מובילים את הטבלה זמן רב ולא במקרה.

מכבי נתניה, תולה תקוות בה־פועל באר־שבע, אך קודם לכן עליה לגבור בביתו על הפועל פתח־תקוה. זו משימה בהחלט אפשרית, למרות שהוסר היציבות של הנתנייתים עלה להם העונה ביוקר.

חשיבותם של שני המישחקים האחרים מתמקד בעיקר בטופס הטוטו. הכל מוכן לפתרון הירידה האחרונה בליגה הלאומית, אלא אם יקרה הבלתי צפוי והסיום ידחה בשבעה ימים.

תוכנית המישחקים

● הפ. ת"א – הפ. באר־שבע (בלומפילד: 17.00)
● מכ. נתניה – הפועל פ"ת (נתניה: 17.00)
● שמשון – הפועל כפר־סבא (בלומפילד: 13.00)
● צפ. חולון – בית"ר ת"א (חולון: 17.00)

הליגה הלאומית

טבלת הבית העליון

1.	הפועל ת"א	31	59–22	60
2.	מכבי נתניה	31	63–33	56
3.	ה. באר־שבע	31	31–19	51
4.	שמשון ת"א	31	34–31	47
5.	ה. כפר־סבא	31	33–29	45
6.	הפועל פ"ת	31	44–39	43
7.	בית"ר ת"א	31	38–35	40
8.	צפ. חולון	31	28–34	34

אירופה 88

בגרמניה מחכים לחוליגאנים האנגלים

לונדון (איפ"י). דובר התאחדות הכדורגל האנגלית, גלן קירטון, אמר כי משטרת גרמניה תאסור את הכניסה לאיצטדיונים בהם יתקיימו מישחקי אליפות אירופה, על אוה־דים שיילבשו חולצות ועליהן סיס־מאות פוגעות.

ההודעה הזו באה בעקבות דיווחים על מכירה מוגברת של "טי־שירטס" ועליהן מוטבעות סיסמאות כגון, "הפלישה האנגלית לגרמניה 1988", ודומות לה.

קירטון אמר עוד כי גם לאוהדים שיישאו בקבוקים או פחיות של משקאות אלכוהוליים או שייראו שתויים לא תאופשר הכניסה לאיצ־טדיונים. ההערכות אומרות כי לפחות 10 אלפים אוהדים אנגלים ילוו את נבחרתם לאליפות אירופה. בשל המוניטין הגרועים שיצאו להם מתכוננת המשטרה הגרמנית לנהוג באוהדים האנגלים ביד קשה ובלתי מתפשרת.

● בבחירת אנגליה תקיים מגע את מבחנה הבין ארצי האחרון לפני פתיחת אליפות אירופה לאומות, ב־10 ביוני בגרמניה, כשתתארח בלוזאן אצל שוויץ. אנגליה סיימה השבוע בתיקו 1–1 מול קולומביה בוומבלי, ולא הרשימה.

מועדון למכירה

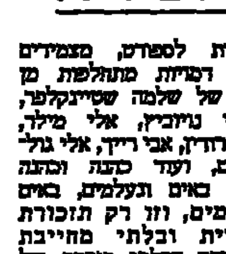

מאת יהושע שגיא

לצד המלצה לא להתייחס ברצינות מיוחדת אל פירסומי קיץ בדבר פירוק קבוצות ומוע־דונים מחמת קשיי תקציב, אני ממליץ גם לא לזלזל בפירסו־מים על המתרחש בהפועל תל אביב. זה מועדון גדול, מועדון הדגל של התאחדות הגדולה, אך הוא סובל זה שנים מחת נ־הול, והלופה מעיקה במגוניות וקשיי בלום להעמיד בראש הפירמידה מחזיק תיק בעל אישיות והעובר שיוכל להחזיק את המועדון למקום הראוי לו.

איך הגיע הפועל תל אביב, למרות ההצלחה המסורתית של קבוצת הכדורגל הבכורה שלו, לקבל ריפוי ציבורי כל כך שלילי, עוד יהיה נושא למחקר על יחסי ניהול, השיגת, תיפ־עול. במהלך העונה עלה הפועל תל אביב לכותרות עם דיווחים על עיקולים, תביעה לפירוק המועדון, צ'קים חוזרים שניתנו למס הכנסה ולשחקנים, ועוד כהונה דיווחים לא בער־מים קשבעו בשמו הטוב של הפועל תל אביב.

יש למועדון הזה אוהדים רבים, אך גם יריבים לא מעטים, ודומה שיריבים הגדו־לים ביותר הם האנשים שלו, אנשים מתוך הבית. אפילו אוהד קואו־סבקבאים, כמו פר־עדים, כתב מאמר בעיתון ההסתדרות (26.5) תחת הכותרת "אל תלכו לבלומ־פילד", ולכאורו הכותה קבע דברים קשים מביביים מבלי לא היה מה למען מכמבי כבר מועדון הדגל של ההסתדרות.

פגישה עם עסקים במועדון הוא דבר מתבקש. הם מספרים דברים ממבכי שיער ששם שובו הפועל לא היה מסו להתמלאה על שמות. כדברים על ניהול כושל, תיפעול לקוי, יחסים עכורים, מלחמה בכל בכל, כאשר כל אחד מנסה לכתוך את העגלה לכיוונו אבל, אולי כדי להוכיח, כי כמות שות הכבוגים לא ניתן עו־לנהל ספורט מליגה.

זו נקודת התורפה העיקרית של הפועל תל אביב: בקרב אנשי מרכזת הפועלים מוחזק תיק הפועל לאגודה פוליטית, על כן מבקשים להשליט על האגודה ממונים להדיך והמלי־כית, במקום להעמיד בראש הפירמידה אנשים בעלי זיקה

אמיתית לספורט, מצמידים להנהגה דמויות מתחלפות מן הסוג של שלמה שיינקלפר, מרדכי ניזוביץ, אלי מילר, עמוס רודין, אבי רייך, אלי גול־דשמיט, ועוד כהנה וכהנה שמות באים ונעלמים, באים ונעלמים, וזו רק תזכורת מיקרית ובלתי מחייבת לתהלופה הבלתי פוסקת של השנים האחרונות.

לכל אחד מהם הרבה כוונות טובות אבל מעט מאד ידע ספורטיבי אמיתי חיוני. ואם הם מוכשרים, עד שהם מצליחים ללמוד את האל"ף בי"ת של הניהול הספורטיבי, כבר מגיע קיטר חדש למפלכה והם נדר־שים לפנות את מקומם. הם באים בתחושה שישנו את המציאות, שיתקנו את העולם, מכנסים מסיבות עיתונאים, מב־טיחים להסביר שאצלם הכל יהיה אחרת, עידן חדש הגיע – אבל בסופו של דבר מה שהיה הוא שנשאר ובבוא היום הם עוזבים או נעזבים כפופים, ממורמרים וחבוטים.

לעתים מתקבל הרושם שתכ־לית קיומם אחת בלבד להכות את מכבי תל אביב. אם רק יצ־ליחו בזה יקנו את עולמם. ראה הפועל תל אביב, כדורסל.

לפני שנתיים בא יו"ר חדש להפועל תל אביב, כדורסל, דני קורן. מקורב למלכות, בעל קשרים, מעמד, יוחס משפחתי. אביו היה ח"כ וחבר מפלגה וו־תיק, מה שטוב לעבר. גם האחד משה נסים נשוי לבת משפחתו, מה שטוב להווה. מכרים וידידים טובים בצמרת הכלכלית, מה שטוב לתכלים. הכל נראה יפה ומבטיח. נפתחו כל הברזים, ניתנו כל האפשרויות, אבל מעשה שטן, לא הלכו הדברים רבים ושוב הפכו שחקני הפועל תל אביב שול־יונות בבית כהה, שוב הוזו צ'קים, שוב היו שביתות וכדורסל שוב לא הפילו את מכבי. אחרי ספורים קלט דני קורן מה שלא ידע לפני כמה, עם הולך.

הכל באמתול תל אביב חוזר לקדמותו. שוב יבואו בישיבה הריש, שוב ישלם שכר לישחד טבה, שוב יוששו שיגליה לתגבות סידרי פראשית מבקשת פוליטית, ועוד לפני שמשתק מפתד קליו לתשלים את מה שמת זו שכר שהבר – יקר מחיר כל קטופה.

אולם אם כן כל מיחה בתמקה המועלים לבטר את המשיגה, אולי מכירת הפועל תל אביב לגורם להשלים הבבר את אישוה למועדון שמטמיר מבייקיום את פפוורטה.

מדברים אליפות, חושבים ראבל

הפועל תל אביב מתבוון להבטיח לעצמו מחר את אליפות הליגה הלאומית, אחרי שעשה זאת בפעם האחרונה ב־1986 בשער דרמטי של סיום להתו מול מכבי חיפה באיצטדיון בלומפילד. גם מחר בבלומפילד, הפעם מול הפועל באר שבע, מבקש מועדון הדגל של התאגדות הפועל להשיג את הכתר.

אימוני השבוע התנהלו תחת תחושת האליפות הקרבה, שתהיה השישית בתולדות המועדון והשלישית בקאריירה האימונית של המאמן יצחק שניאור שזכה באליפות האחרונה שלו עם מכבי תל אביב ב־1972 וקודם לכן עם הכח רמת גן ב־1965.

בתצלום נראים הקפטן משה סיני (מימין) עם כדורגלן העונה אלי כהן מקבלים הוראות מפי המאמן שניאור שאחרי הבטחת האליפות ינסה להוביל את הפועל תל אביב לדאבל. לאחר מכן יעזוב שניאור את הקבוצה ויהיה מאמן הנבחרת הלאומית.

ואם מישהו מבקש לעמוד על טיבו של המאמן המקפיד גם על קוצו של יוד, שיעיף מבטו על תולצתו של שניאור. "מאמן" כתוב על גב החולצה. אולי כדי להבהיר מעל לכל ספק מיהו בעל הבית בקבוצה. (צילום: עוזי קרן)

ירושלים בבית מול שעריים: לעלות ללאומית כבר השבת

המאבק העיקש על כרטיס העליה השני בין חיפה לטבריה ידוה כנראה למחזור העליה

ליגה ארצית

מאת משה הר־נגש

מכבי שעריים היה השנה שם נרדף להוסר מול עבור הפועל י־רושלים. במחזור האחרון בעונה שעברה, היתה ירושלים זקוקה לנקודה במיפגש עם שעריים בר־חובות, כדי לעלות לליגה הלאומית – אבל לא כך היה. ירושלים נוצחה ובפרידיים תולון זינקה ללאומית תחתיה.

מחר ב־מק"א, מחזור אחד לסיום העונה, שוב תפגוש ירושלים את שעריים המסרה הזה נקודה בלבד, תבטיח את עלית הפועל ירושלים לליגה הלאומית.

המאבק על הכרטיס השני ללאו־מית תריק, אך גם הוא יכול להיות מוכרע כבר מחר. הפועל חיפה נהנה מיתרון שתי נקודות על פני הפועל טבריה. נצחון ביתי של חיפה על מכבי יבנה, מול הפסד ביתי של טבריה נגד הפועל חדרה, יעלה את חיפה ללאומית. כל תוצאה אחרת תידחה את ההכרעה למחזור האחרון. תיקו או הפסד של חיפה, יעלו את טבריה למקום השני.

המישחק האחרון בבית העליון יפ־גיש ביזנה שתי קבוצות משעממות: הפועל יהוד והפועל רמת גן.

בגמר רגל התחתון המתיימם המישחקים בשבת שעברה. הפועל עכו והכח ר"ג ירדו לליגה א'. תחילת המישחקים מחר בשעה 17.00.

טבלת הבית העליון

1.	הפועל י־ם	31	58–31	65
2.	הפועל חיפה	31	52–29	62
3.	הפועל טבריה	31	64–41	60
4.	מכבי יבנה	31	36–29	52
5.	הפועל חדרה	31	49–42	44
6.	מכבי שעריים	31	48–41	43
7.	הפועל ר"ג	31	38–32	41
8.	הפועל יהוד	31	40–58	38

אנגליה

מנג'ר צ'לסי: עוד יש לנו סיכויים לא לרדת לליגה השניה

מידלסברו (איפ"י). צ'לסי עומדת בפני ירידה לליגה השניה, אלא אם כן תצליח למחוק מחר בגומלין את הפסד 2–0 שנחלה מול מידלסברו ביום רביעי השבוע, במישחק הרא־שון בגמר הפלייאוף באנגליה.

לעיני איצטדיון מלא עד אפס מקום ב־27 אלף צופים הבקיעו טרבור סניור וברני סליבן את השערים שעשויים לסלול עבור מידלסברו את הדרך לליגה הראשונה. למרות שליטה של צ'לסי בש־לבים רבים של המישחק לא הגליחו החלוצים להבקיע שערים. המנג'ר המאוכזב בובי קמפבל עדיין לא אבד תקווה ואמר בתום המישחק: "עדיין לא נגמר. אני חושב שהיינו טובים יותר ואם נשחק כך גם בשבת אצלנו בבית, נוכל לאזן את התוצאה. הב־חורים מאוכזבים אבל לא מיואשים".

צ'לסי הגיעה לפלייאוף לאחר שסיימה במקום הרביעי מהסוף בליגה הראשונה ואילו מידלסברו הגיעה למשחקי המיבחן הללו לאחר שסיימה את העונה במקום השלישי בליגה השניה.

ניצחון מפתיע של דטרויט בגארדן בבוסטון

הסלטיקס שוב בצרות

אנ.בי.איי

בוסטון (איפ"י). הפתעה אחת בגמר האיזורי כבר יש. אור לאתמול הצליחו הפיסטונס להתגבר על מסורת שלילית של 21 הפסדים בגארדן, ולנצח שם את הבוסטון סלטיקס 96–104, לראשונה מאז ה־19 בדצמבר 1982.

דטרויט ניצלה היטב את המנוחה בת השבוע לה זכתה אחרי שהדיחה בחצי הגמר האיזורי את שיקאגו, ואת העייפות המצטברת של הסל־טיקס, שנזקקו לשבעה מישחקים מתישים כדי לחלוף על פני אטלאנטה. איזאיה תומאס קלע 35 נק', 15 מהן ברבע הרביעי, והפיס־טונס עלו ליתרון 1–0 מפתיע.

גם הערב הנפלא של קווין מקהייל, שהסתכם ב־31 נק' (וקייל ב־12 מ־15 הנסיונות הראשונים מהש־דה), לא עזר לבוסטון, שקיבלה רק 20 נקודות מלארי בירד. דטרויט, לעומת זאת, התגברה גם על יציאתו של הסנטר ביל ליימביר בדקה ה־11, בגלל פציעה בבהונת. המישחק השני יתקיים לפנות בוקר, ושני המפגשים הבאים, בהם יכולים הפיס־טונס להוביל מבוסטון ולעלות לגמר (אם ינצחו פעמיים), יתקיימו בפונ־טיאק־סילברדום של דטרויט, מגר המודחיים.

דטרויט היתה דומיננטית האילצה את בוסטון להשות 19 פעמים במהלך המישחק. בהפסקה הובילה בוסטון 53–52, בתום הרבע הראשון הובילו הפיסטונס 30–28, אבל על פי רוב היה היתרון בידי דטרויט.

הלייקרס עלו ליתרון 0–2 מול דאלאס, לאחר ניצחון משכנע בפר־רום 123–101. יותר ויותר מתברר, כי הפלייאוף "הופך" במיוחד עבור ביירון סקוט, שבלע מעט בשלל הכוכבים של לוס־אנג'לס במהלך העונה הרגילה, למרות שהוביל בראש טבלת קלעיה עם 21.7 נק' בממוצע למשחק.

אתמול הוא סקוט: 11 מ־17 מהשדה, 30 נקודות (נקודה פחות משיאו בפלייאוף), 21 מהן במחצית הראשונה, אותה סיימה האלופה ביתרון 59–48. הלייקרס עלו ל־56–72 בפתיחת הרבע השלישי ולא נתקלו בבעיות מיוחדות. שני המש־חקים הבאים עוברים עתה לטקסאס. פאט ריילי, מאמן הלייקרס: "נצחנו באחד מהם, ונחזור הביתה כדי לסיים את הסיפור כבר במישחק החמישי".

קארים הוסיף 19 נק', ג'יימס וורת'י 16 ומג'יק 15. בדאלאס הצ־טיין מארק אגואייר עם 28, סאם פרקינס תרם 16 ורולאנדו בלקמן 14.

שער בבעיטה לאבטן מיליאו מכמל שמאלה, השער של אבטן יוסף מאיינהובן וולף יאניה שנוס. 0–8 לאיינדהובן בודקיר הבקיעות ביגע מכר בסיומו של משחק גמר גביע אירופה לאלופות שלבים בבסובמכאמה. שנית מסורות לאחר מכן, כאשר ידוו מכבסיקה התדיק, התגבר כי אז היה השער שהעניק את הגביע אירופה לקבוצה ההולנדית שהשלימה תואר משולש בידה: אליפות, גביע הבית גביע אירופה בעונה אחת. (צילום רויד איפ"י)

סיאול 88

בשבוע הבא ייחנך מרכז התקשורת האולימפי

סיאול (איפ"י). מרכז התקשורת האולימפי בסיאול, בירת דרום קוריאה, ייחנך בשבוע הבא. בהקמתו הושקע סכום עתק של 206 מיליון דולר והוא ממוקם בבניין מודרני בן שש קומות, ששטחו הכולל כ־35 אלף מטרים רבועים.

אל מרכז התקשורת יתנקזו הבי־לומים מ־34 האתרים בהם ייערכו התחרויות האולימפיות ומשם יועבר לכל רחבי העולם. להערכת המארגנים ייחנו כ־3 מיליארד איש בשידורים מן האולימפיאדה.

כ־100 רשתות שידור ישתמשו בשירותים הסופר־מודרניים שיספק מרכז התקשורת במהלך ימי התחרויות. טכס הפתיחה של אולימ־פיאדת סיאול יהיה ב־17 בספטמבר. באירוע ייטלו חלק כ־11,500 ספור־טאים מ־161 מדינות ויחולקו בו 237 מדליות זהב.

בראזיל הביסה את ארגנטינה 93–113

מונטווידיאו (ע"ת). בטורניר קדם אולימפי בכדורסל ליבשת אמריקה גברה כאן בראזיל על ארגנטינה 113–93 (59–41). אורוגוואי ניצחה את ונצואלה 100–67 ופורטוריקו הביסה 80–63 את קנדה, שהפסידה קודם לכן גם 68–79 לאורוגוואי.

מנסדורף והאוסטרלי קאהיל לסיבוב השני בזוגות

רולאן גארוס

מאת פרנ'ק ליבריינסקי

פאריס (מיוחד ל"ספורט הארץ"). נצחון נאה השיגו אתמול בסיבוב הראשון של טורניר הזוגות ברולאן גארוס עמוס מנסדורף ובן־זוגו האוסטרלי דארן קאהיל, על חשבון הדרום־אפריקאים דני ויסר ופיטר אלדריץ', המדורגים 13 בעולם בזו־גות. מנסדורף וקאהיל ניצחו 6–2, 6–3.

קאהיל, שהפסיד בשבוע שעבר לשתי פרקים בחצי הגמר של הטור־ניר הקדם־אולימפי באוסאקה, יפאן, הוא שחקן זוגות מעולה (28 בעולם), ופעל בתיאום מלא עם מנסדורף. לעמוס, המדורג 137 בעולם בזוגות, היה זה ברזוג ששי ב־6 התחרויות בהן השתתף השנה.

הדרום־אפריקאים, שהגיעו לשלב הגמר בשתי התחרויות האחרונות בהן נטלו חלק (זכו בצ'ארלסטון ונוצחו בפורסט־הילס), לא היו במי־טבם, בעיקר מחמת הרגשתו הניכרת של אלדריץ', שרשם הופעת בכורה ברולאן־גארוס.

הזוג הישראלי־אוסטרלי הוביל במערכה הראשונה 4–1 ו־6–2 באשר שבר פעמיים את הגשתו של אלדריץ'. במערכה השניה הוליכו 3–0, 4–1, 5–2 וניצחו לבסוף 6–3, עם שבירה אחת בלבד של ויסר.

עמוס היה שבע רצון ממשחקו, בעיקר משום שלא חש עוד כאבים בשריר שמתח ברגלו השמאלית במשחק היחידים. הוא ממשיך לקבל טיפולים, ובמקרה שימתח שוב את השריר, יהיה עדיין סיפק בידו לנוח עד טורניר קווינס באנגליה, שיחל ב־6 ביוני, וודאי שעד פתיחת אלי־פות וימבלדון, ב־20 ביוני. המישחק הבא של הזוג שלנו יהיה כנראה היום, מול האמריקאים רן קאסידי ומל פורסל.

ג'ון מקנרו גבר אתמול על השוודי קארל ברגסטרום 6–2, 6–4, 3–6, ומחר, בסיבוב השלישי, יפגוש את בראצ'ו ומי שנחשב ליורש המטסילאוי, מייקל צ'אנג בן ה־16, התקווה הגדולה של הטניס האמרי־קאי. התמודדות מעוררת סקרנות רבה בקרב הצופים ברולאן־גארוס. צ'אנג, צעיר המשתתפים, ניצח אתמול את השוודי מאגנוסון 6–4, 6–1, 6–3.

את ההפתעה הגדולה ביותר של אתמול חוללה נערה ספרדיה בת 16, קונצ'יטה מרטינז, שניצחה את לורי מקניל מארה"ב, המדורגת 9 בעולם 6–1, 6–3, 6–1. מרטינז האלמונית מדורגת רק במקום ה־279 בעולם.

אנרי לאקונט הצרפתי ואלוף ווי־מבלדון פאט קאש נאלצו להזיע לאורך חמש מערכות כדי לנצח אתמול. לאקונט גבר בסופו של דבר על היגוסלאווי ברונו אורסאר 6–1, 6–1, 6–7, 6–1, 2–6 ואילו קאש ניצח את הספרדי האוויר סאנצ'ז 6–3, 3–6, 4–6, 6–3, 6–3.

עוד מנצחים אתמול בסיבוב השני: הארגנטיני־יהודי מרטין ג'יי־טה שגבר על המרוקאי קאסיי מוטה 6–3, 7–5, 6–1, 7–6 והמדורגת ראשונה בין הנשים, הגרמניה סטפי גראף שניצחה את סוזן סלואן מארה"ב 6–0, 6–1.

ויינפלד לרבע הגמר בבלגיה

הטניסאי הישראלי דביר ויי־נפלד, המשתתף בתחרות נוער בבלגיה, רשם שני נצחונות באים והעפיל לרבע הגמר. בזוגות שיתף ויינפלד פעולה עם ידידו הטוב, התורי עלי, אבל השידוך לא הצליח והשניים נוצחו כבר בסיבוב הראשון.

נבחרת הפועל בטניס זכתה במק־קום הראשון באליפות ספורט הפוע־לים בקופנהגן – מודיע דובר הפועל.

נבחרת הפועל כללה את יאיר שטיין, דורון גרטל, יעל שביט, מיי דרוש (ת"א), יעקב אקסנוב (נבחרת עילית).

זוהי קונצ'יטה מארטינז בת ה־16 מספרד, המדורגת 279 בעולם, שהדהימה אתמול בסיבוב השלישי ברולאן־גארוס את האמריקאית המדורגת תשיעית לורי מקניל 6–1, 3–6, 1–6. (צילום איפ"י)

היום סוף סיבוב ראשון בליגה לטניס

המחזור האחרון של הסיבוב הראשון בליגה הלאומית בטניס יהיה היום אצל"ת החל משעה 15.00. מכבי צפון א' יארחו את מכבי רחובות, אס"א תל־אביב את מכבי נתניה, הפועל תל־אביב ב' את מכבי תל־אביב ומכבי צפון ב' את הפועל תל־אביב. מחרתיים תהיה באיגוד הטניס הגרלת משחקי הפלייאוף בליגה הלאומית. בתום משחקי מחר יקבעו ארבע הראשונות שישחקו בבית העליון ושש האחרונות שישחקו בבית התחתון. משחקי הפלייאוף יהיו בשיטת ליגה בת סיבוב אחד. הקבוצה המנצחת בבית העליון תהיה אלופת המדינה ושתי האחרונות בבית התחתון ירדו לליגה הארצית.

● ראובן חדינסוב שיפר שני שיאי נוער באליפות העולם לנוער באתונה, יוון. חדינסוב, במשקל עד 60 ק"ג, שיפר שיאו בדחיקה ב־2.5 ק"ג והעמידו על 125 ק"ג.

● ארבעה מתאגרפים מהונגריה הממנים על הנבחרת ההונגרית – שלושה מהם אמורים להיות במשלחת ההונגרית לאולימ־פיאדת לסיאול – הגיעו אתמול לישראל וישהו בארץ 10 ימים, במ־חיצת הסגל האולימפי של ישראל. יחד עמם הגיע מאמן וראש משלחת. שתי הנבחרות יתאמנו בצוותא במ־כון וינגייט.

כדוריד

הנשים מחר בגומלין ביוון

מאת סופר "ספורט הארץ"

נבחרת הנשים של ישראל בכ־דוריד ממריאה הבוקר ליוון, ותקיים מחר ב־8 בערב את מפגש הגומלין עם נבחרת יוון, במסגרת המשחקים הקדם־אולימפיים.

במשחק הראשון, בשבוע שעבר בחולון, ניצחו היווניות 17–14. המאמן הישראלי, אריה גורסט, אמר אמש לפני היציאה: "נעשה במיטב יכולתנו כדי להפתיע, אך הסיכויים לכך קלושים".

מירוץ אופניים לזכר השוער רן

מאת סופר "ספורט הארץ"

מועדון "הרושנים" יקיים מחר בחיפה מירוצי אופניים לילדים, נערים, נוער, בוגרים וותיקים למרחקים שבין 15 ק"מ עד 48 ק"מ. המירוץ יהיה בשיתוף אגודת ידידי משפחת רן. המירוצים יחלו ב־9.00 במפרץ חיפה. החל מהשנה הבאה יהיה המירוץ לבין־לאומי ויתקיים בעונת המירוצים באירופה.

● רפאל ריבר, השוחה מעמק חפר הלומד בקליפורניה קבע את־מול את השיא השנה ב־50 מטר חו־פשי בבריכת 50 מ' 24.39 שניות. השיא, שהקנה לו מדליית ארד בנוערות בינלאומית.

במלאת חמש שנים לפטירתו של יקירנו

פרופ' נחמיה אלוני ז"ל

נעלה לקברו בהר המנוחות בגבעת שאול להתייחד עם זכרו ביום ראשון י"ג בסיון (29.5.88) בשעה 17.30 אחה"צ
התכנסות על־יד בית הכנסת ישורון בשעה 17.00
נפגשים על־יד השער בשעה 17.30
ערב זיכרון ייערך בו ביום בשעה 20.00 בערב בבית הכנסת ישורון, אולם עליאש

המשפחה

במלאת שנה לפטירתו של אבינו וסבנו היקר

ירחמיאל (מיליק) שמואלביץ ז"ל

נעלה לקברו לאזכרה ביום שני י"ד סיון תשמ"ח 30.5.88 בשעה 16.30 בבית הקברות פתח תקוה

המשפחה

קבלת מודעות אבל
24 שעות ביממה
מודיעין
03-38 38 38

במלאת שלושים לפטירתו של חברנו

משה וקס (קוסה) ז"ל

נעלה לקברו בקבוץ צרעה, ביום ראשון, י"ג סיון, תשמ"ח 29.5.88 בשעה 16:30

המשפחה
ובית צרעה

למשפחת גולדין

משתתפים באבלכם הכבד
על מות

ישעיהו ז"ל

איגוד יבואני הרכב בישראל

דחפון
שרות מודעות אבל של הארץ
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו

זאב יוליס

ההלויה תתקיים היום, יום ששי, י"א סיון תשמ"ח, 27.5.88 בשעה 11.45 לפנה"צ בבית העלמין הדרום בגבול חולון בת־ים
נפגשים ליד השער הראשי
יושבים שבעה בבית בנו, ישראל, רח' אוסישקין 54, רמת־השרון

אבלים: בניו וכלותיו: אודי ושולמית
ישראל ואילנה
בתו: אילנה
נכדיו: יואל, יובאל, צבי
שרון, רועי ורון
וכל בני המשפחה

הקמת מצבה
במלאת השלושים לקבורת אשתי, אמנו, סבתנו
עטרת משפחתנו

מרת גולדה פייגא פאלוך ע"ה

בוגר הזיתים – חלקת חסידים כולל פולין
שתתקיים ביום רביעי, ט"ו בסיון תשמ"ח (1.6.88) בשעה 17.30 אחה"צ.
אוטובוס יעמוד לרשות המשתתפים ב"ב בבן הרשה, בשעה 16.15
ובת"א ותחנה רכבת, בשעה 16.00
בביהמ"ד הגר ירושלים, בשעה 17.15

המשפחה

לוז תעשיות (ישראל) בע"מ

המומים ממותו הפתאומי של חברנו לעבודה

צבי מלובני ז"ל

ומשתתפים בצער המשפחה

מפלגת העבודה

(סוף מעמוד 1)

בן־שמחון (25) אפרים דינר (26) גלי כרבי משעיטון (27) נואף מצאלחה (28) סלח טריף (29) ושרה אל־ספקטור.

כבר עתה ברור כי מצאלחה יהיה במקום ה־35 ברשימת העבודה לכנסת וסלח טריף במקום ה־40. יתר 27 המועמדים יעמדו ל־25 המועמדים שנבחרו בחודש האחרון במחוזות המפלגה, והכינוס מרכז העבודה ב־15 ביוני הם יוכרעו בבי־חירה השאית נוספת לקביעה סופית של רשימת העבודה לכנסת.

במפלגת העבודה טענו אמש כי אין להסיק כל מסקנות מאחוז התמיכה והמיקום של הנבחרים בבי־חירות הללו לעומת הבחירות הבאות לקביעת הדירוג. יו"ר מפלגת העבודה ושר החוץ שמעון פרס אמר כי הוא מרוצה מהתוצאות מהבחירות של צעירים רבים ובני שכבות לרשימת העבודה. "תהיה לנו רשימה טובה, אולי הטובה מאי־פעם", אמר פרס.

הבחירות אמש היו יומם העצוב של שלושה חברי הכנסת שלא נבחרו אתמול. יצחק פרץ שעבר למפלגת העבודה לפני כמה שנים מהליכוד ומקומו שוריין בבחירות האחרונות אמר, כי הוא מקבל את הדין. אהרון נחמיאס אמר כי הופתע מאחר רבים הבטיחו לו את תמיכתם ואילו דן אמיר אמר כי הוא מקבל את הדין.

לובה אליאב שבחירתו התקבלה בהפתעה גדולה אמר כי הוא חש היום כבן משלם במפלגת העבודה. "עכשיו ברור כי חזרתי הביתה ללב ליבו של הבית. אני מקווה להמשיך ולתרום למפלגה בה גדלתי". אבא אבן אמר לאחר הבחירה כי לא האמין לכל התחזיות והסקרים וידע כי "יבוא בסופו של דבר". חיים בר־לב אמר כי לא האמין לאיש וידע כי פעלו ותרומתו למפלגה יבטיחו את המשך בחירתו.

הבחירות המשאיות הבאות במרכז מפלגת העבודה עשויות לשנות כליל את תמונת הנבחרים במפלגה ולדחוק למקומות בלתי ראליים את כל הפנים החדשות שנבחרו אתמול. אישים מרכזיים במפלגת העבודה ציינו אמש כי אין ספק שבסופו של דבר המהפכה בעבודה, לאחר הקביעה הסופית של הרשימה לא תהיה כה גדולה.

"זו מהפכה ממשית במפלגת העבודה, נבנתה שדרת אישים חדשה במפלגה, נבחרו אישים מצויינים, שיטת הדמוקרטיזציה הצליחה. יש לנו פנים חדשות", כך סיכם אמש אחד הצוות מכ"ל מפלגת העבודה ח"כ עוזי ברעם.

לאחר 3 שבועות סוגרים רופאי קופ"ח את המרפאות הפרטיות במלון "פלאס"

מתכוונים להמשיך ולהשבית בשבוע הבא את השרותים האלקטיביים • האחיות שוקלות עיצומים

מאת עדנה אדירנר
סופרת "הארץ"

רופאי בתי החולים של קופת חולים הכללית החליטו לסגור את חמש מרפאות הפרטיות שפתחו במלון פלאס בתל־אביב לפני למעלה משלושה שבועות. ההחלטה לסגור את המרפאות נתקבלה לאור הירידה במספר המבקרים בהם.

הרופאים פתחו את המרפאות במטרה להתחיל להפעיל שרות מקביל למרפאות החוץ בבתי החולים שמושבתות על ידם. במקביל הרחיבה הנהלת הקופה את שרותי הרופאים המקצועיים העצמאים ללא כל תשלום. במרפאות פלאס גבו הרופאים 45 שקלים לביקור ושלחו את החולים לבצע בדיקות במרפאות פרטיות. דובר הקופה דוד תגר אמר בתגובה כי "יש לברך על החלטת הרופאים כי מלכתחילה לא נתנה בהן רפואה כהלכתה".

רופאי הקופה מתכוונים להמשיך ולהשבית את השרותים האלקטיביים בבתי החולים של הקופה גם בשבוע הבא. יושבתו חדרי הניתוח, מחלקות לאשפוז יום ומרפאות החוץ. הרו־פאים משבשים את העבודה קרוב לחודשיים מבלי שיסתמן פתרון כל שהוא למשבר. האוצר העביר לפרק ליטות המדינה לבדיקת את תיקון ההסכם שנחתם בין הרופאים להנה־לת הקופה. האוצר דרש האוצר לתקן ההסכם כדי להוציא ממנו סעיפים שיש בהם יותר עובדי מעביד ועבודה ללא תמורה.

מטה פעולה לאחיות

הסתדרות אחיות בתי החולים הממ־שלתיים הקימו מטה פעולה שיחליט על סוג העיצומים ודרכי המאבק ליישום הסכם התקינה שחתום עמן האוצר לפני יותר משנה. האחיות רוחשות לשתף נציגות מסעמן בדיונים. ביום ראשון תקיימנה האחיות הפגנה מול משרד ראש הממשלה בירושלים.

מזכ"ל הסתדרות האחיות האחיות בהסתדרות, מלכה גרבלה, האשימה את האוצר בניצנות שידות המדינה בהתנערות ממימוש התחייבות ש־קבלו על עצמם בהסכם הקיבוצי מאוקטובר 1986 בדבר קביעת תקני עבודה מעודכנים לאחיות.

לדבריה עקב של רופאים ושל מומחים מייצרים עבודה לאחיות והעומס הגיע לממדים כאלה, שבאין תשובה הולמת, כמתחייב מן ההסכם, המצב במחלקות הולך ומחמיר. יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, חיים הברפלד, אמר, כי האחיות גילו אורך רוח והתאפקות ראויה לציון, אולם האוצר, בסרובו לקיים את ההסכם עימן אחראי לאנדרלמוסיה הקיימת במערכת הבריאות.

פגישת רייגן ומסורבים

(סוף מעמוד 1)

הדובר הוסיף כי הגלומה זו של רייגן מהווה ניגוד לתוכנית הביקור של גורבצ'וב בוואשינגטון בדצמבר אשתקד, כאשר המנהיג הסובייטי השתדל להיפגש עם נציגים של שכבות שונות של החברה האמריקאית.

הוא הדגיש: "אני מסופק מאוד אם יוזמה זו תוכל לתרום לשיפור היחסים בין שתי המדינות שלנו".

התנגשות עם מסורבים

משטרת מוסקוה התנגשה אתמול עם כתושבים מסורבי עליה, אשר ביקשו להפגין - בבירת בריה"מ לקראת בואו של הנשיא רייגן.

אנשי משטרה במדים, המצויידים ברמקולים, הורו למפגינים להתרחק ממקום התכנסותם שבקרבת ספריית לנין - נמסר על ידי עדי ראיה.

כאשר המפגינים המשיכו לצעוד לאורך הרחוב, שוטרים ללא מדים חסמו מידיהם כמה מן הכרזות, שקראו לחופש ההגירה.

הזמנה משגרירות ארה"ב

קבוצה של 10 יהודים מבריה"מ בראשותם של ד"ר זאב דשבסקי ויורי קושרובסקי קיבלו הזמנה משגרירות ארה"ב במוסקווה להפגש עם הנשיא רונלד רייגן ביום ב' הקרוב בעת ביקורו של הנשיא בבר־יה"מ - כך סיפר הד"ר דשבסקי בשיחה טלפונית שקיים עם הקיבוץ המאוחד עין צורים.

ד"ר דשבסקי סיפר בשיחת הטלפון כי שלשום אחר הצהרים שלחו הוא וחבריו מכתב לשלטונות בריה"מ, למפלגה ולעתונות. במכתב הם מתריעים על התופעות האנ־טישמיות בתקופה האחרונה בבר־יה"מ. בין היתר הם מספרים על הריסת קברים יהודים ב־2 באפריל השנה בעיר אודסה וניתוץ 80 מצבות בבית קברות נוסף ב־8 במאי וכן חילול 80 מצבות יהודיות במוס־קווה השבוע.

עוד סיפר הד"ר דשבסקי כי נסיונותיו הנסיונות וחבריו לארגן כינוס המתני של "הארגון לתרבות יהודית" נתקל בבעיות שונות ומשונות. לאחר שבמגע כינוסם במ־קומות ציבוריים והצליחו להתכנס ביום ירושלים כ־50 איש בדירה פרטית החליטו על המשך חיפוש מקום ציבורי על מנת לקיים את הארוע. "איננו רוצים בשום אופן", אמר ד"ר דשבסקי, "שהארגון ישא אופי מחתרתי. אנו רוצים שהארגון יהיה לגאלי ומוכר".

לדבריו, מטרתו של הארגון להיות ארגון־גג לכל היוצרים, הסופרים והאומנים, לדאוג לפירסומם ולפתח את התרבות היהודית במקום, וכיו השאר פתיחת מוזיאון לתרבות יהודית.

ד"ר דשבסקי הינו מסורב עליה זה 12 שנה.

שהייה בהלסינקי

הלסינקי (עד"ר וע"צ). הנשיא רונאלד רייגן הגיע אתמול לפנות בוקר לבירת פינלנד לשהייה של שלושה וחצי יום לפני צאתו לוועי־דת הפיסגה הרביעית עם המנהיג הסובייטי מיכאיל גורבצ'וב.

בטקס קבלת פנים שנערך בנמל התעופה של הלסינקי, נתקבלו הנשיא ורעייתו נאנסי על ידי נשיא פינלנד קויויסטו ורעייתו ומשמר כבוד של הצבא הפיני.

הכתבים שבאו לנמל התעופה צעקו לעבר הנשיא כמה שאלות בעניין ההתפתחות השיחות בין ארה"ב לבין משטר גורבצ'וב במגמה. "אינני חושב שמולשנו. איננו מרגיש כך", אמר רייגן בתשובה לשאלה אם כשלון השיחות פגע בסמכותו ערב ועידת הפיסגה. "היה הרושם כי הוא (גורבצ'וב) מוכן לקבל עיסקה כלשהי ולעזוב את משרתו, אולם ככל הנראה הוא שינה את דעתו", הוסיף הנשיא.

בסיס חזק לירוש

בראיון לעתוני אסיה שראה אור מטעם הבית הלבן תוך כדי טיסתו להלסינקי, אמר רייגן כי "מטרתי להעניק ליורשי בינואר הקרוב בסיס חזק ליחסים יציבים עם ברית־המועצות", הוא אמר.

דובר הבית הלבן מרלין פיצווטר אמר כי הנשיא סיים את קריאת ספרו של גורבצ'וב "פרסטרויקה" לפני צאתו לוועידת הפיסגה, כחלק מהכנותיו לקראת הדיונים עם עמיתו הסובייטי. "הנשיא מעוניין מאוד להדק את היחסים האישיים בינו לבין המזכיר הכללי גורבצ'וב", אמר פיצווטר לכתבים.

שפע של עבודה

"צפוי שפע של עבודה למר גור־בצ'וב ולי במוסקווה בשבוע הבא. אינני צופה כי הדיונים יהיו קלים", אמר הנשיא רייגן.

רייגן, הנשיא השמרני הדוגל ביותר בארה"ב בעידן המודרני והאנטי־קומוניסט מובהק, אמר כי למרות היחסים החמים בינו לבין גורבצ'וב, עדיין קיימים הבדלים מוסריים עמוקים בין ארה"ב לבין בריה"מ.

"אולם, אנו עדיין בני אנוש. אנו עדיין חייבים לעבוד ביחד כדי לש־מור על השלום", אמר הנשיא.

פמליה של 600 איש

הנשיא בא לבירת פינלנד עם פמליה של 600 איש, ביניהם גם אנשי הבית הלבן ויותר מ־200 כתבים. מסעו של הנשיא יימשך 10 ימים לאורך של 17,000 ק"מ.

מסעו של הנשיא כולל שהיית לילה בלונדון בשבוע הבא ונמסר כי הנשיא יסכם שם את תוצאות שיחו־תיו עם גורבצ'וב ויכין את נאומו הנערכי שיישא בארה"ב עם שובו ביום שישי, ה־3 ביוני.

בבית הלבן מקווים כי הסנאט יאשר את ההסכם האמריקאי־סובייטי האוסר הפעלתם של טילים לטווח בינוני ושאפשר יהיה לאשרו את ההסכם סופית במוסקווה. כמו כן צפויים הסכמים משניים בקשר לני־סיים נרעיניים ונושאים אחרים.

לא להשמיע איומים

הנשיא רייגן קרא לבריה"מ לשאת ולתת עם שכנותיה, ולוותר על איומים נגדן ונגד אחרותיה.

בראיון שפורסם ביום חמישי בעתון בינלאומי, אמר רייגן כי המנהיג הסובייטי גורבצ'וב, הבין היטב את הצורך ברפורמות פוליטיות והכל־כליות נרחבות בארצו, אך עדיין נותר הרבה לעשות.

"ברגע זה לא ברור - ואולי זה לא יתברר משך שנים רבות - האם באמת ארצו שינויים ראויים לציון", אמר רייגן. "אנו מקווים כי בריה"מ תינהג כלפי עמיתיה ושכנותיה בדרך של מו"מ ולא באמצעות איו־מים", הוסיף.

לפי שעה אין עדיין יודעים בבית הלבן כמה פגישות יקיים רייגן עם גורבצ'וב. תחילה היו סבורים כי שני המנהיגים יקיימו 5 ישיבות עבודה: אחת ביום ראשון כאשר תיפתח הפיסגה, שתיים ביום שני ושתי נוס־פות בטרם יעזוב רייגן את בריה"מ ביום חמישי. אולם דובר הבית הלבן מסר לעתונאים, כי הסובייטים הד־דיעו שאות הפגישות עשויה להתבטל בשל בעיות של עומס.

מתגבר על הבדלי הזמנים

רייגן בילה את יום חמישי בשקט, במעון מצוייד בסאונה ובבריכת שחיה, כדי להתגבר על הבדלי הזמנים בין וואשינגטון והלסינקי וכדי לעיין בתידרוכים לקראת הפיסגה.

נועדו לו רק שני אירועים גדולים בבירת פינלנד - ביום ששי. הוא יפגש עם הנשיא קויויסטו וישא נאום שיתמקד בזכויות האדם.

מלבד פגישותיו עם גורבצ'וב, יוזמן רייגן במוסקווה עם אורחים סובייטיים שמחוץ לממשלה, כולל מסורבי עליה. רייגן עומד לבקר במנזר הרוסי האורתודוכסי דנילוב, ייפגש עם אנשי רוח סובייטיים, יענה על שאלות סטודנטים באוניברסיטת מוסקווה, ויקיים קבלת פנים למתנגדי משטר ולמס־סורבי עליה.

השריפות - הצתות

(סוף מעמוד 1)

וכיבויה קשה. האש התפשטה, כאמור, לישובים גבעת ישעיהו, אדרת, צפרירים, נחושה ולכיוון מוסד סעודי הנמצא בצומת האלה. בישובים גבעת ישעיהו, אדרת וצפר־ירים הגיעה האש עד לפאתי הבישובים ובמקומות אלה נפרשו לר־לים, חממות וציוד חקלאי אחר.

הרוחות סייעו להתלקחות

כתוצאה מהרוחות שנשבו באיזור, התפשטו הלהבות לכל עבר. מידות החום הגבוהות סייעו להתלקחות ותוך זמן קצר הפך האיזור כולו לכאבולת אש ולהבות אש ענקיות, כיסו את פני השמים, עשן סמיך היתמר והיה חשש כי האש תנגוס כל חלקה באיזור ותשמיד שטחים חקלאיים רבים, לרבות מבנים.

כל צוותי הכיבוי של איזור פרוד רוד ירושלים הוחשו למקום ואליהם הוזעקו גם כבאיות מאיזור המרכז, לרבות תל אביב.

הוכרז מצב הכן ועשרות כבאים וכן צופים מתנדבים הוחשו למקום. כוחות משטרה סייעו בהכוונת הכבאיות והשלטת סדר באיזור. בכמה מקומות הופסק זרם החשמל מחשש לסכנה. כאשר הוחלט על פינוי הישובים הדבר בוצע ללא תקלות והתושבים פונו, חלקם בעזרת כלי רכב, למקום מבטחים ולישובים סמוכים.

במושב אדרת היה הפינוי פעמיים. תחילה חזרו התושבים למושב במהלך הלילה לאחר שהאש באיזור כובתה אולם סמוך לשעה 5 בבוקר פרצה האש פעם נוספת בקירבת המושב.

עשרות קשישים מהמוסד הסעודי הנמצא בצומת האלה פונו אף הם במהלך הלילה בפעולה שנוהלה ע"י מד"א וכוחות משטרה.

אנשי רשות שמורות הטבע אמרו כי הרוח המזרחית החזקה היתה אחד הגורמים העיקריים להתפשטות האש שבשעות השיא של השריפה נמשכה לאורך של כ־10 ק"מ. עם זאת, שינוי כיוון הרוח ברגע האחרון, איפשר את כיבוי האש.

אנשי הקרן הקיימת מסרו, כי בשריפתה השמדו כ־15 אלף דונם של מטעים, שטחי חורש טבעי וב־קצת יער נטוע. הנזק שנאמד עד עתה הוא כ־4 מיליון דולר.

ליד אדרת חורשים

דליקות יער וקוצים פרצו אור לאתמול סמוך לישובים אדרת ליד כפר קאסם, והישוב חורשים. כל הלילה עסקו כבאי פ"ת, אנשי הקק"ל ומתנדבים מישובי השרון בפעולות לאיתור האש.

מפקד שירותי הכיבוי בפתח תקוה אברהם בלך, מסר כי האש איימה להתפשט לעבר קיבוץ חורשים ונזק רב נגרם באיזור זה לעצי חורש וליער הקרן הקימת לישראל.

הדליקות פרצו תחילה ביום ד' אחר הצהרים, אך הם כובו וסמוך לשעות הערב.

עקב השרב והרוחות, התלקחה האש מחדש בשעות הערב המאוחרות ובמשך כל שעות הלילה עד לשעות הבוקר שהו כבאים באי־זור עד שאותרו את הדליקה עד תומה.

בשלב זה לא ברור עדיין מהי סיבת הדליקה באזור זה.

נלכדו דרוזים שהציתו

מנחם הורוביץ, סופר "הארץ" בצפון, מוסר כי שוטרי משטרת קרית שמונה ואנשי רשות שמורות הטבע לכדו אתמול אחר הצהריים שני תושבים דרוזים מהכפר מג'דל שמס שהציתו את שמורת הבניאס. השניים הודו כי אכן הציתו 100 דונם חורש טבעי אתמול בשעות אחר הצהריים. השריפה פרצה מעל מפלי הבניאס והתפשטה לכיוון קלעת נמרוד.

תחילה נעצר תושב מג'דל שמס בן 20 אשר סיפר כי חברו מוזיין בסכין והוא מאיים לפגוע בכל מי שיתקרב אליו. לבסוף נתפס גם המצית השני, שהוא בשנות ה־20 לחייו. השניים נעצרו והמשטרה מייחסת להם הצתות נוספות שהיו בימים האחרונים ברמת הגולן.

מנכ"ל רשות שמורות הטבע אורי בירין יצא בקריאה לרשויות המשפט להחמיר עם המציתים שנתפסו לאחרונה במקומות שונים בארץ.

הקלות

(סוף מעמוד 1)

חית את הלחץ האמריקאי על ישראל בנושא זה ולמנוע דמוי ביקורת פר־מביים של האורחים כלפי ישראל על הפרת זכויות האדם בשטחים. גורם בטחוני אמר אמש כי גישה זו נועדה לאותת גם לתושבי השטחים כי הממשלה מוכנה ללכת לקראתם אם תיפסק מגמת הרגיעה באינתי־פאדה.

כמחווה לאיגוד עתונאי ישראל לקראת קונגרס העיתונות הבינ־לאומי בהולנד, הסכימו ראש הממש־לה יצחק שמיר ושר הבטחון יצחק רבין לקצר בשבועיים את תקופת המעצר המינהלי של יו"ר אגודת העיתונאים הפלסטינים, רדואן אבו־עיאש. בימים הקרובים ישוחרר אבו־עיאש ממעצרו. הוא מוחזק במעצר מאז חודש אוקטובר. כשלוחת של האיגוד פנתה השבוע לשני האישים בבקשה לשחרר את רדואן והובטח להם כי הבקשה תיבדק. קדמו לכך פניות של השגריר המצרי מחמד בסיוני וכן של שגרירות ארה"ב בתל אביב והקונסוליה הכללית בירו־שלים.

אבו־עיאש נעצר בתוקף צו מינה־לי לתקופה של שישה חודשים בת־חילת חודש דצמבר, לפני פרוץ ההתקוממות בשטחים, והיה אמור להשתחרר מבמעצרו בעוד כשבועיים.

גורמי בטחון נימקו בשעתם את צו המעצר המינהלי שהוצא נגד אבו־עיאש בכך שהוא פעיל בכיר של הפתח ביהודה ושומרון הממלאת תפקידים מטעם הארגון, לא רק כת־חום העיתונות. העילה להוצאת צו המעצר היתה כי האיש קיים קשרים עם פעילים של הפתח בשטחים וב־חוצה להם, ובין היתר קיבל הנחיות וכספים כדי לקדם את מטרות הארגון. אבו־עיאש היה בין מנהלי "סוכנות הידיעות הפלסטינית" של רימונדה טאוויל ועורך העתון "אל־עוודה" בשפה הערבית. העתון וסו־כנות הידיעות נסגרו בחודשים האחרונים בצו של שלטונות הבטחון.

יותר משלושים עתונאים פלס־תינאים מוחזקים עדיין במעצר מינהלי ללא משפט ויתכן ששחרורו של אבו עייש מבשר את שחרורם של עתונאים נוספים.

תלמיד ישיבה

(סוף מעמוד 1)

יצבנו לו מעט את הראש, וידענו שאסור לנו להוציא לו את הסכין. עיקר העבודה היתה הרגעה", סיפר אתמול יוסיפוב. "הוא היה בהכרה מלאה וללא דימום חיצוני".

באותה שעה הבחין רמי שבת, עובר הזברה לפיתוח הרובע היהודי, בצעיר ערבי הנמלט מהמקום. שבת ביחד עם עוד איש בטחון פתחו במרדף אחר הצעיר שהצליח להמלט מהם לכיוון הסמטאות של רובע הנוצרים. שבת, שתיאר את המרדף לאחר מעשה אמר כי ראה בחור ערבי מבוהל נמלט מהמקום. במשט־רה בודקים את עדותו, אך אין מוציאים מכלל אפשרות, שמדובר בעובר אורח נפחד, שנמלט מהמקום, למראה כוחות המשטרה הגדולים.

בינתיים הגיע לרובע אמבולנס ואלבק הועבר לבית החולים הדסה שעל הר הצופים, שם נותח והסכין הוצאה מגבו. הרופא המטפל באלבק, הד"ר עודד זמיר, מסר, כי מצבו יציב. "הוא הגיע לבית החולים כשהסכין בגבו, ולאחר בדיקה התב־רר שהסכין פגעה בריאה בלבד, ס"מ ספורים מהלב. הנער בהכרה, מצבו יציב ובינוני, ואם הכל ילך כשורה הוא ישוחרר בתוך מספר ימים לביתו", אמר הד"ר זמיר.

נכדו של נבנצאל

אמו של הנער, פליאה אלבק, מנהלת המחלקה המשפטית במשרד המשפטים, שהיא בתו של מבקר המדינה לשעבר, הד"ר נבנצאל, הגיעה אף היא לבית החולים, וסיפרה מאוחר יותר לעיתונאים את ששמעה מבנה: הילד נפצע כשהיה בשוק בעיר העתיקה. הוא שמע מישהו מאחוריו אומר אללה אכבר ואז הרגיש דקירה. משם הוא הלך לכיוון הקרדו, תוך שהוא מנסה לקבל עזרה ומנופף לאנשים, אבל איש לא עזר לו, אלא כאשר הגיע לרובע היהודי.

מיד לאחר הארוע הגיעו לאיזור כוחות משטרה ומג"ב, שסגרו את שערי העיר העתיקה שבין העמודות וביצעו סריקות מקיפות. נעצרו 27 איש, לחקירה ולתשאול.

ראש עיריית ירושלים טדי קולק הביע זעזוע ושאט נפש מדקירת הנער. קולק איחל לפצוע החלמה מהירה ואמר, כי הציבור הערבי בירו־שלים חייב להבין, כי מעשים מסוג זה, סופם שיפגעו בערבים עצמם. ראש העיר הביע את בטחונו, שכו־חות משטרה והבטחון ימצאו את מבצעי הדקירה הנפשעת, ויביאו עימם את הדין.

המרכז - סיכוי לציונות השפויה והנאורה

פרופ' אמנון רובינשטיין
יו"ר שינוי
ויו"ר תנועת המרכז

אני מאמין בסיכוי להבטיח את מקומה של הציונות השפויה והנאורה במפה הפוליטית. כך פעלתי כמייסד שינוי וכחבר כנסת. העברתי בקריאה ראשונה את חוק יסוד זכויות האזרח, העברתי בקריאה ראשונה חוק לשינוי שיטת הבחירות. שני החוקים "ינוקעוסי", בשל התנגדות הליכוד והדתיים. כך פעלתי בממשלה כממונה התקשורת, כאשר זו דוחה את הסכם פרס־חוסיין והפכה לזירת נוף משותק.

בקיץ האחרון החלטנו לפעול ביחד, ולגבר מפלגות קרובות: הקמנו את תנועת המרכז שבה שינוי היא מרכיב עיקרי. יחד נוכל לשנות את ישראל ולעשותה חברה חפשית ומשמשת.

המרכז
שינוי • ל"ע • המרכז הליברלי
לבונטין 19 ת"א 65112 טל. 03-614737/8/9

חגיגה בלקנית

ערב מיוחד לקראת טיולנו בארצות מזרח אירופה, איטליה והבלקן יתקיים במוצאי שבת 28.5 בבית ציוני אמריקה בת"א בהשתתפות להקת "אומנקי" בהדרכת סילי פורמן.

הכניסה חופשית
הקהל מוזמן

בתכנית הערב: בשעה 19:30 הרצאה על יוגוסלביה המרצה נחמה שפרן
בשעה 20:30 ריקודים בלקנים בליווי מוסיקה
בשעה 21:00 הרצאה על איטליה המרצה נחמה שפרן

נאות הכיכר

נאות הכיכר
לגלות עולם נסתר
עם מדריכי נאות הככר

מסלולים בלתי שגרתיים בחמש יבשות עם צוות מדריכים מובחר

אפריקה
הספארי המקיף 16 ימים: 7.7, 28.7, 4.8, 11.8, 8.9, 15.9
ספארי בקניה 9 ימים: 7.7, 28.7, 4.8, 11.8, 8.9, 22.9
דרום אפריקה 22 יום: 12.9, 7.11
דרום אפריקה במחיר זול מטייל באירופה: 14 יום: 11.7, 1.8, 15.8

יבשת אמריקה
ארצות הברית וקנדה 33 ימים: 9.6, 23.6, 30.6, 14.7, 28.7
מקסיקו גואטמלה והים הקאריבי: 23 ימים 12.7, 10.8
דרום אמריקה 35 ימים: 29.7, 23.9
דרום אמריקה 31 ימים: 9.9
דרום אמריקה 23 ימים: 9.9

תורכיה
מערב תורכיה 22 ימים: 23.5, 20.6, 22.7, 10.8, 16.9
סביב אנטוליה 18 ימים: 15.7, 29.7, 12.8, 2.9, 16.9
מזרח תורכיה 19 ימים: 18.7, 8.8, 23.9
תורכיה בכיף 15 ימים: 20.7, 3.8, 17.8, 23.9
חגיגה בתורכיה 10 ימים: 20.7, 3.8, 17.8, 7.9, 28.9

המזרח הרחוק
מיפאן לתאילנד 30 ימים: 24.7, 28.8, 8.9, 22.9, 16.10
מיפאן להודו 39 ימים: 24.7, 28.8, 8.9, 22.9, 16.10, 30.10

מזרח אירופה איטליה והבלקן
הונגריה יוגוסלביה 17 ימים: 15.5, 3.7, 12.6, 17.7, 14.8
יוגוסלביה מקיף 15 ימים: 17.5, 14.6, 14.7, 4.8, 18.8, 1.9
הונגריה יוגוסלביה אוסטריה 23 ימים: 21.6, 2.8, 10.9
פולין והונגריה 15 ימים: 16.6, 14.7, 4.8, 1.9, 22.9
יוגוסלביה איטליה 18 ימים: 20.5, 17.6, 15.7, 5.8, 16.9
יוון 15 ימים: 7.7, 27.7, 16.8, 11.9, 23.9

ספרד פורטוגל צרפת
ספרד פורטוגל 15 ימים: 26.5, 9.6, 23.6, 7.7, 21.7, 4.8
ספרד פורטוגל והפירנאים 20 ימים: 26.5, 9.6, 23.6, 7.7
חצי האי האיברי 22/23 ימים: 23.5, 20.6, 22.9
צרפת ספרד ואנדורה 19 ימים: 4.7, 1.8, 15.8, 29.8, 5.9

סקנדינביה
סקנדינביה הקלאסית 17 ימים: 11.7, 25.7, 8.8, 15.8
סקנדינביה סביב סביב 18 ימים: 23.7, 13.8

טיולי דגש לחובבי טבע, אמנות והרפתקה. פרטים במשרדינו.

הרצאות וייעוץ עם מדריכי נאות הכיכר בחודשים מאי יוני. פרטים במשרדינו ובעיתונות.

ואצל סוכן הנסיעות שלך.

משרדי נאות הככר:
• ירושלים: הרן היסוד 36 טל. 02-636494
• תל־אביב: הירקון 252 טל. 03-5463111
• חיפה: הרצל 57 טל. 04-672605

חבר קופ"ח "מכבי"
מכבי פלוס
מועדון חברי קופת חולים "מכבי"

נופש הקיץ בישראל
במבחר בתי־המלון
בהנחות ובתשלומים...
פרטים מלאים ב"מכביתון"

חברי קופ"ח "מכבי" נופשים הקיץ בישראל עם "קל"!
להזמנת טיולים ונופש בישראל,
משרדי "קל" ברחבי הארץ:

קל שרותי נופש ותיירות פנים

ת"א, אבן גבירול 146, 03-450359, בן יהודה 83, 03-222042, 03-231150;
ירושלים, יפו 97 בנין כלל, 02-221425;
אור יהודה, קבוץ גלויות 10, 03-5369687;
בת־ים, שד' רוטשילד 18, 03-598433;
אשקלון, רמז 51, 051-27016;
כפר סבא, ויצמן 106, 052-915959;
רעננה, ז'בוטינסקי 3-5, מרכז גירון, 052-913536;
רחובות, בית הפועלים 6, 08-467890;
קרית ביאליק, שד' ירושלים 15, 04-740451;
פתח תקווה, מונטיפיורי 20, 03-908846;
חיפה, הרצל 28 א', 04-673894;
רמת־גן, הרצל 75 א', 03-733574;
חולון, סוקולוב 91, 03-882549;
ראשל"צ, רוטשילד 37, 03-997965;
באר־שבע, החלוץ 122, 057-78108;
נתניה, שטמפר 15, 053-338448.

אל על מטענים לכל השערים

שערי מטבע חוץ

26.5.88

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.53	1.60	1.5642	1.5838	1.53	1.61	1.5682	1.5878	1.53	1.63	1.5672	1.5869	1.5758	0.0035
1 ליש"ט	2.84	2.97	2.9118	2.9482	2.87	3.00	2.9169	2.9533	2.87	3.00	2.9197	1.9564	2.9337	0.0016
1 מארק גרמני	0.90	0.94	0.9166	0.9281	0.90	0.94	0.9181	0.9295	0.90	0.94	0.9181	0.9296	0.9224	−0.0014
1 פרנק צרפתי	0.26	0.28	0.2712	0.2746	0.26	0.28	0.2718	0.2752	0.26	0.28	0.2714	0.2748	0.2732	−0.0003
1 גולדן הולנדי	0.80	0.84	0.8179	0.8281	0.80	0.84	0.8193	0.8296	0.80	0.84	0.8200	0.8303	0.8240	−0.0010
1 פרנק שווייצרי	1.07	1.12	1.0969	1.1107	1.08	1.13	1.1010	1.1148	1.08	1.13	1.0982	1.1120	1.1052	−0.0009
1 כתר שוודי	0.26	0.27	0.2639	0.2672	0.25	0.27	0.2645	0.2678	0.26	0.27	0.2645	0.2678	0.2658	−0.0001
1 כתר נורבגי	0.25	0.26	0.2521	0.2553	0.25	0.26	0.2528	0.2559	0.24	0.26	0.2524	0.2556	0.2540	−0.0001
1 כתר דני	0.23	0.25	0.2402	0.2432	0.24	0.25	0.2408	0.2438	0.23	0.25	0.2407	0.2437	0.2419	−0.0007
1 מרק פיני	0.38	0.40	0.3871	0.3919	0.38	0.40	0.3877	0.3926	0.38	0.40	0.3876	0.3925	0.3900	−0.0004
1 דולר קנדי	1.24	1.29	1.2635	1.2793	1.24	1.30	1.2665	1.2823	1.20	1.34	1.2669	1.2828	1.2728	0.0068
1 דולר אוסטרלי	1.17	1.29	1.2490	1.2647	1.21	1.30	1.2550	1.2707	1.21	1.30	1.2506	1.2663	1.2588	0.0188
1 ראנד דרא"פ	0.46	0.55	0.7024	0.7112	0.42	0.58	0.7043	0.7131	0.45	0.62	0.7050	0.7138	0.7075	−0.0007
10 פרנקים בלגיים	–	–	0.4396	0.4451	–	–	0.4411	0.4466	–	–	0.4406	0.4461	0.4428	−0.0004
10 שילינג אוסטריים	1.27	1.33	1.3024	1.3187	1.28	1.34	1.3058	1.3221	1.28	1.34	1.3035	1.3199	1.3122	−0.0019
1000 לירטות איטלקיות	1.20	1.27	1.2339	1.2493	1.21	1.29	1.2352	1.2506	1.21	1.30	1.2374	1.2530	1.2425	−0.0019
100 ייני יפאניים	1.23	1.28	1.2549	1.2706	1.24	1.29	1.2583	1.2740	1.23	1.29	1.2583	1.2741	1.2646	0.0005

חסוך לך זמן ומחיר והעבר את המטען שלך
בתובלה משולבת ים־אוויר.
מהמזרח הרחוק לישראל.

EL AL אל על

סכנ׳ ابن الاجل

חדשות כלכלה

כור תמכור לדיסקונט 25% מ"טמבור" ב־10 מיליון ד'

לאחר שינוי מבנה הבעלות יונפקו מניות טמבור בבורסה • דיסקונט יחזיק עד ההנפקה 75% וכור 25%

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

קונצרן כור וקבוצת דיסקונט עומ־דים להנפיק בבורסה מניות של חברת הצבעים טמבור. שני הצדדים, השותפים כיום בחברה בחלקים שווים, הגיעו להסכמה למכירת 25 אחוז ממניות החברה המוחזקות בידי כור לחברת דיסקונט השקעות. כור תקבל עבור מניות אלה 10 מיליון דולר, וכן הלוואה ארוכת טווח. לאחר המכירה, ישארו בידי כור 25 אחוז ממניות טמבור, ואילו קבוצת דיסקונט השקעות תחזיק ב־75 אחוז.

על רכישת חבילת המניות בט־מבור התחרו מספר גורמים נוספים, ובהם חברת אמפל. לקבוצת דיס־קונט היתה זכות סירוב, וזו הסיבה שהבחירה נפלה עליה.

טמבור היא חברת הצבעים הגדולה במדינה, ומחזור מכירותיה השנתי הוא מעל 70 מיליון דולר.

עיכוב בתכניות ההנפקה

קונצרן כור התכוון לגייס 60 מי־ליון דולר באמצעות הנפקת מניות של חברות רווחיות כמו אריות, כרמל פלרה, בלרבנר ועוד, אך התכנית לא תצא לפי שעה אל הפועל, בגלל מצב הבורסה, ובגלל התנגדותה של משפחת פקסור, בעלת המניות בבלרבנר, להפוך את החברה לציבורית.

ברונו: האטה בצמיחה בהשפעת הבחירות; אין סימני מיתון

(עט) נגיד בנק ישראל, פרופ' מיכאל ברונו, אמר אתמול, כי בחו־דשים האחרונים ניכרת האטה בפעי־לות הכלכלית ובקצב גידול הצמיחה במשק, זאת גם בהשפעת תקופת הב־חירות הקרבה ובאה, אולם אין סימני מיתון ואין לצפות בפסימיות לגבי העתיד.

הנגיד הופיע אתמול בבוקר ביום עיון של לשכת המסחר הדו־לאו־מית ישראל־ארצות אמריקה הלטינית, שהתקיים במלון הילטון בתל־אביב.

פרופ' ברונו הטעים, כי בשלוש השנים של התכנית לייצוב המשק הושגה הצלחה לא מבוטלת, אך עם זאת קיימות בעיות רבות, וההחלט ניכרת באחרונה האטה. לדבריו, מטבע הדברים הוא סיום חוסר סב־לנות בשלבים האחרונים של התר־בית לייצוב המשק, אולם התגבר שכליפות האינפלציה בהיקפי כפי שנעשתה, הכיוה את עצמה.

בשנים 1985־7 חל שינוי ניכר בתחום ההתרחבות של המשק הישראלי: ב־1987 עלה התוצר ב־7 אחוזים ריאלית, וגם בשנים 6־1985 הוא עלה ב־5 אחוזים לשנה. זהו גי־דול משמעותי לעומת השנים הקוד־מות. כמחצית ממנו בא מעליית פריון – שינוי בולט לגבי העשור הקודם. אין ספק שהסיבה העיקרית להתפתחות זו היא הירידה המשמעו־תית באינפלציה ובסחרור המשקי שפקד אותנו קודם לכן.

גם בהרכב התעסוקה במשק חלו שינויים בכיוון החיובי, בכך שהתעסוקה בסקטור הציבורי ירדה, אמנם לא מספיק, אבל בהולם לטובת הסקטור העסקי, וגם שם, לא היתה הרחבה בענפים הפיננסיים אלא בעיקר בתעשיה, בחקלאות ובייצור. זהו תהליך בריא בתוכנית לייצוב והבראה של המשק, אמר ברונו.

עם זאת, הזהיר הנגיד, טרם פתרנו את כל הבעיות, אף לא בתחום הצ־מיחה. היו שלוש שנים טובות יח־סית, אבל יהיה לנו המשך רק בתנאי שתקציב הממשלה יישמר ולא תהיינה חריגות. בשנת 1987 היה תקציב מאוזן אולם ב־1988 יש "איומים" עליו.

ברונו ציין, כי התוכנית לייצוב המשק התבססה על הסכמה חברתית כוללת, אולם קונצנזוס והסכמות הם דברים רגישים למצבים פוליטיים, ועתה, ערב הבחירות, מסתמנים קשיים להסכמות חיוניות אלה. עם זאת קרא הנגיד לשמור על ההישגים שהיו, ובעיקר להקפיד על בלימת האינפלציה, אשר ירדה בצורה משמ־עותית, אבל לא די לעומת מדינות אחרות איתן אנו בקשרי מסחר וכלכלה.

גבור־סברינה מבקשת לצרף משקיעים

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

יצרנית הטקסטיל, "גבור סברינה", הודיעה כי היא פועלת בימים אלו לצירוף משקיע נוסף לחברה או לחברות בנות שלה. פעולה זו אמורה להגדיל את בסיס ההון של החברה, אשר סבלה מגרעון בגלל הפסדים נצברים בשנים האחרונות.

"גבור סברינה" הפעילה בשנה החו־לפת תוכנית הבראה, אשר היתה אמורה להבריא את החברה. תוכנית זו כללה מיזוג פעילויות, צמצום בהוצאות וייעול המערכת – אך למרות זאת, החברה הפסידה תפעו־לית סכום של 1.5 מיליון דולר ב־1987. "גבור סברינה" סיימה את 1987 ברווח נקי של 350 אלף דולר בעקבות רווח הון ממימוש נכסים. רווח ההון נבע ממכירת שני נכסי מקרקעים בשנה שעברה – ברמת החייל ובנתניה. זאת בהשוואה להפסד תפעולי של 1.8 מיליון דולר לפני שנה, והפסד נטו של 1.75 מי־ליון דולר.

מכירות החברה בשנה שעברה קטנו ב־6% לסכום של 62 מיליון דולר והחברה הסבירה ירידה זו בעיקר בקי־טון בהיקפי השיווק לארה"ב.

"גבור סברינה" מייצרת בעיקר גרבונים והלבשה תחתונה.

קונצרן ליטון מבקש לרכוש מתדירן את השליטה בחברה למעגלים מודפסים

מאבקים עם בעלי המיעוט מעכבים את ביצוע העסקה למכירת המפעל המפסיד בקרית מלאכי

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

קונצרן האלקטרוניקה האמריקאי "ליטון" מבקש לרכוש מחברת תדירן את החברה למעגלים מודפ־סים.

תדירן מחזיקה ב־74% ממניות החברה. חברת ההשקעות פמה מחזיקה בשאר המניות. האמריקאים מתכוונים לשלב את החברה בסניף האירופי שלהם, הצורך מעגלים מודפסים ב־20 מיליון דולר לשנה. לפי שעה, הסניף רוכש את המעגלים המודפסים מספקים המפעילים קב־לני משנה.

לפני שבועות אחדים ביקרה בארץ משלחת של נציגי הקונצרן לקדם את עיסקת המכירה. בשבוע הבא אמורה לבוא עוד משלחת.

מפעל "תדירן מעגלים מודפסים" בקרית מלאכי צבר בשנים שחלפו הפסדים במיליוני דולרים. עקב הפסדים אלה תבעה פמה 10 מיליון דולר מתדירן, ולשם כך ביקשה למנות בורר. תדירן מתנגדת לדרי־שה זאת. המאבקים המשפטיים בין שתי החברות מונעים מהן לעשות את הפעולות הנחוצות להעלות את החברה למעגלים המודפסים על דרך המלך. נראה כי גם עסקת המכירה לא תצא לפועל אם לא יוישבו חילוקי הדעות.

רזין: דרוש פיחות של 10־15%

מאת ערגה אורידור

"כדי להמשיך ולשמור על יציבות המשק דרוש פיחות בשיעור 10%־15%; המצב הנוכחי שבו האינפלציה השנתית היא בשיעור 15%־20% לעומת 4% בעולם ושבו שער הליפין מוקפא במשך שנה וחצי יוצר חוסר יציבות", אמר אתמול פרופ' אסף רזין כמנחה כלכלית שערך החוג לכלכלה של קרן הבינשטיין שהתקיים באוניברסיטת תל־אביב.

רזין ציין כי בשנה הצטברו שינויי מחירים, הן ביצוא והן ביצור מקומי המתחרה ביבוא, שגרמו לירידה שנ־תית של 10% ־ 15% ברווחיות, וזו מהווה פיגור בהשוואה לשכר ולמ־חירי השירותים המקומיים.

כתוצאה מכך מתחיל תהליך של התכרות המשק כולו ליבוא והסיית כל הפעילות היצרנית מיצור למטרות תוסן כלכלי ליצור למטרת סיפוק צרכים מקומיים. ב־1987 היה תהליך זה בעיצומו, גדל עודף היבוא על היצוא, למעט יבוא בטחוני, בכ־800 מיליון דולרים. לכן כל כלכלן יקבע שבמצב כזה נחוץ שינוי.

כדי להשיג יציבות יש צורך לטפל בגורמים היסודיים לאינפ־לציה. אחד מאלה הוא המדיניות הלא מרסנת של מערכת הבנקאות ושל בנק ישראל בפרט, שאיפשרה לכמות הכסף לעלות בשיעור מואץ בשנים האחרונות, בשיעור של 30% לשנה, ובחמישה החודשים האחרונים של השנה בשיעור שנתי של 23%. ללא ריסון מוניטרי של בנק ישראל לא תושג היציבות.

כיצד לפחות

פרופ' רזין הוסיף כי מאז הפיחות של 10% בינואר 1987 הוקפא שער החליפין ביחס לסל המטבעות, המחירים במשק בתקופה זו עלו ב־30%, לעומת עליית מחירים של 6% בעולם, כלומר נוצר פער של 120% שאותו צריכים לתקן על ידי פיחות. תיקון שער החליפין מחייב שורה של מהלכים נוספים ובייניהם עיקורים. העיקור החשוב ביותר הוא עיקור ההקצבה האוטומטית באשר־איים שבבנק ישראל ומערכת הבנקאית אחראים עליהם.

ערך את העמוד: אמד גרנדר

קבוצת מושביץ־יגלום בדובק מבקשת לפטר את זורח גהל

דורשת כינוס אסיפה כללית לנוכח המשך ישיבתו של גהל בחו"ל; מבקשת לבדוק טובות הנאה לוועד ולמנות נציגי ציבור חדשים

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

קבוצת מושביץ־יגלום דורשת מ־דירקטוריון "דובק" לכנס אסיפה כללית של בעלי המניות לדון בני־הול השותף של החברה. פקודת החברות מאפשרת לכנס אסיפה כזאת אם מי שדורש זאת מחזיק ביותר מ־10% מהמניות. החברה חייבת להיענות לדרישתו בתוך 3 חודשים.

קבוצת מושביץ־יגלום אומרת, כי זורח גהל אינו יכול לנהל את החברה ממקום מושבו בחו"ל, ולכן הוא מסר את זורח הניהול בינו לבין "דובק", ועל החברה להפסיק לשלם לו את שכרו. לפיכך הקבוצה דורשת לפטר את גהל, ולמנות מנכ"ל מתוך החברה.

הקבוצה גם דורשת לארגן מחדש את דירקטוריון החברה. כעת אין הדירקטוריון מתפקד משום שאין לו יו"ר.

כמו כן היא דורשת כי האסיפה הכללית תבדוק את מעמדו של ועד העובדים ואת טובות ההנאה שחולקו לו מכספי החברה, עקב התגייסותו לימין המנכ"ל גהל, ועקב העברת סמכויות ניהול לוועד.

חברי הקבוצה תובעים למנות נציגי ציבור שיבהר כי הם מייצגים את אינטרס הציבור, במקום יצחק ברמן, שהיה בשעתו יו"ר מועצת המנהלים, ומאיר יורסק, שלטענת הקבוצה הוא ידידו של גהל.

קבוצת בעלי המניות דורשת מהאסיפה הכללית לאפשר לה לעיין בכל מסמכי החברה, כדי לבחון את האשמות שהועלו נגד החברה על בזבוז כספים, והעברתם לגורמים כגון העובדים או המנכ"ל.

דירקטוריון "דובק" אמנם מינה לפני 10 ימים ועדה, ובה שלושה חברים, להמליץ על דרך ניהול החברה בעתיד, אך ועדה זו עדיין לא התכנסה. אפשר שהוועדה תתכנס בתחילת השבוע הבא, ונראה שתמליץ למנות מנכ"ל מבחוץ.

הרץ מקטינה רכישת מכוניות חדשות בשל השפל בתיירות

מאת זהר בלומנקרנץ

חברת "הרץ" נאלצה להקטין בעשרה אחוזים רכישת מכוניות חדשות, בשל השפל בתנועת התיי־רות הקיץ ולהעמיד את הצי על 1,900 מכוניות. החברה תקלוט רק 550־600 מכוניות חדשות.

הרץ הגבירה את מאמצי השיווק שלה בחו"ל, בעיקר בארה"ב, משם נבנית ירידה משמעותית בתנועת לישראל. אחרי שהחברה סגרה סניף להשכרת כלי רכב במזרח ירושלים, פתחה סניף במלון "הואל", אשר שפגע קשות מהשפל.

החברה פרסמה תכנית חדשה להשכרת כלי רכב לישראלים בחו"ל. לפי נתונים שמסר מנכ"ל החברה, יוסף בוס, נרשמה הקיץ עליה של 25 אחוז בהיקף ההזמנות באירופה לעומת אותה תקופה מקבילה אשתקד.

"הרץ" מקימה מרכז תמוקה חדש ליד נתב"ג בהשקעה כוללת של 3 מיליון ש"ח.

200 אלף עצמאים ישלמו 10% פחות לביטוח הלאומי

מאת צבי זרחיה

200 אלף עצמאים ייהנו מהפחתה בדמי ביטוח לאומי בשיעור 10% על פי תיקון לחוק שאושר השבוע בוועדת השרים לענייני חקיקה.

יעקב וייץ, סמנכ"ל גביה בביטוח הלאומי, הסביר אתמול כי התיקון יביא להקטנת בסיס ההכנסה החייבת בדמי ביטוח הלאומי. מבסיס ההכנ־סה שהיה קיים עד עתה, יופחתו בחישוב השנתי דמי הביטוח שכבר שולמו במשך השנה לביטוח הלאומי, ושהוכרו כהוצאה לצורכי תשלום מס הכנסה. עד עתה נכללו בבסיס ההכנסה החייבת בביטוח לאומי גם דמי הביטוח ששולמו.

התיקון לחוק הביטוח הלאומי טעון אישור הכנסת.

עובדי מחשב בנק המזרחי דורשים הסכם קיבוצי – מאיימים לשבות

מאת זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ"

שיבושים צפויים בעבודת בנק המזרחי לאחר שמזכירות מועצת פועלי תל־אביב־יפו הכריזה, לבקשת העובדים, סכסוך עבודה בחברת מחיש, המעסיקה שירותי מחשב לבנק.

מזכיר חטיבת הבנקים וחברות הביטוח במועצת הפועלים, ציון שמע, מסר אתמול, כי המשא והמתן שמנהלים נציגי העובדים עם ההנהלה נקלע למבוי סתום. לדבריו מתמקדות דרישות 270 העובדים בחברה בהסכם עבודה קיבוצי שיס־דיר את יחסי העבודה בין שני הצד־דים, יקבע תנאי העסקה ויכלול הסכם שכר לשנת 88'. עד כה נהגו העובדים לטענתו, מתוספות שכר מדי שנה בחודש ינואר, אך השנה נמנעה ההנהלה משום מה משתלום כלשהו לעובדים.

לדברי מזכיר הסתדרות הפקידים במועצת פועלי ת"א־יפו, אביגדור דרגונר, העובדים מעוניינים להתארגן במסגרת הסתדרותית ויקתם להסתדרות מוכה אותם בהד־גנת האיגוד המקצועי. עוד נמסר, כי בהצבעה חשאית תמכו 96 אחוז מעובדי חברת מחיש בהליכה לשביתה אם מועצת הפועלים תאשר זאת ויישו את כוחה של נציגות העובדים לתבוע מההנהלה לחתום על הסכם עבודה קיבוצי.

המפקח על הביטוח יבדוק עסקת ביטוח הרכב בתדירן

לשכת סוכני הביטוח זימנה את מנהלי סוכנות לוונטהל לבירור

מאת אריה לביא

המפקח על הביטוח במשרד האוצר גד ארבל החל לבדוק את העסקה לפיה יהנו עובדי תדירן מהנחות חריגות בביטוח הרכב, שי־גיעו לכ־30 אחוז מעבר להנחות הרגילות.

משרד המפקח החל לאסוף פרטים על העסקה שפרטיה פורסמו לראשונה ב"הארץ" בשבוע שעבר ואשר גורמת לתסיסה בענף הביטוח.

העסקה סוכמה עם סוכנות הביטוח הוותיקה א. לוונטהל ושות', והחברות הביטוח שיבצעו את הביטוח הן כלל ביטוח וחברת הביטוח הבריטית פרודנשל.

בינתיים החליטה לשכת סוכני הביטוח לזמן לבירור את ראשי סו־כנות לוונטהל ושות'. הבירור יתקיים בפני ועדת המשמעת של הלשכה בימים הקרובים.

העסקה גם גורמת למתיחות רבה בין הנהלת תדירן לבין ועד העוב־דים, כאשר שני הצדדים טוענים שהם אלה שהצליחו להגיע לעסקה זו. אלחנן לוונטהל, מנכ"ל חברת א. לוונטהל ושות', אמר ל"הארץ", כי תנאי הביטוח לעובדי תדירן הושגו במו"מ בין הנהלת תדירן לבין המבטחים. בכך מכחיש לוונטהל טענות של ועד עובדי תדירן לפיהן הועד הצליח להשיג את העסקה.

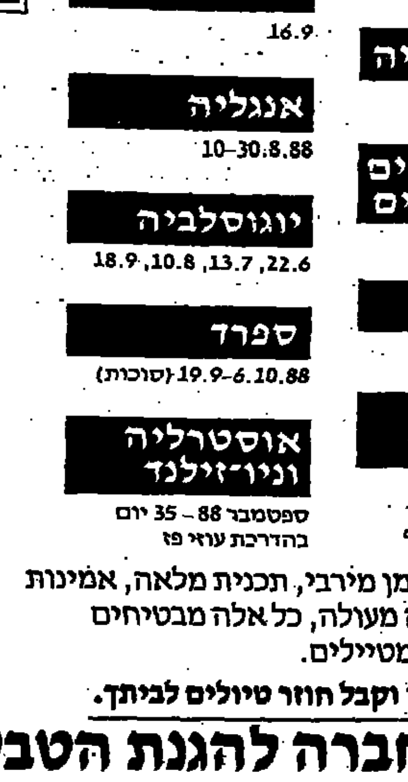

סיני ההר הגבוה
7 ימים ברכב, ברגל ובליווי גמלים

קניה
בחודשי הקיץ והסתו מיגוון טיולים בני 9, 16 יום בלודג'ים. 23,16 יום בקמפינג.
טיולי הקמפינג מתאימים גם לבוגרי י"א,י"ב

מע' תורכיה
6.7, 13.7, 10.8, 31.8, 19.9, 23.9, 10.10

מז' תורכיה
16.9

אנגליה
10-30.8.88

יוגוסלביה
22.6, 13.7, 10.8, 18.9

ספרד
19.9-6.10.88 (סוכות)

אוסטרליה וניו־זילנד
ספטמבר 88 – 35 יום
בהדרכת עוזי פז

יוון
14.7, 11.8, 25.9

מרכז איטליה
25.7, 23.9

להרי האלפים והדולומיטים
19.7

נפאל
אוקטובר 88

צפון ספרד והפירנאים
13.7: 17 יום,
במסלול טיול ייחודי
בהדרכת ספי בן יוסף

טיולים משולבים

בטיולינו ניצול זמן מירבי, תכנית מלאה, אמינות מנהלית והדרכה מעולה, כל אלה מבטיחים תמורה מלאה למטיילים.

טלפן וקבל חוזר טיולים לביתך.

החברה להגנת הטבע טיולי חו"ל
רח' השפלה 3 ת"א 66183
טלפון: 381044, 8–03-375063
בשיתוף EL AL

ללקוחותינו

הרינו להודיעכם כי **עופר פרעם** אינו עובד חברת L.E.S - שרותי תעסוקה בינלאומיים בע"מ, אינו מיצגה בשום דבר ועניין ואין לו כל סמכות לפעול בשמה.

חברת L.E.S תשמח לעמוד לרשותכם להמשך שרות טוב ואמין.

בברכה
L.E.S שרותי תעסוקה בינלאומיים
דיזינגוף 87 ת"א, טל. 03-282842.

שרות חקירות כללי ש.ח.כ.
מקבוצת השמירה
31 שנות נסיון והצלחה בארץ ובעולם לשרותך!
בחקירות בינלאומיות
איתור אנשים ורכוש
בדיקת מעמד כלכלי
בדיקות גרפולוגיה
בית־הדר
דרך פתח־תקוה 19 תל אביב 66183
ת.ד. 37624 תל־אביב 61-375
טל. 614636, 621975, 623084
FAX: 623995 TLX: 361364 GIA

האזינו היום
בשעה 14.00 ל"קול השלום"
לתוכנית "לפני שבת"
בה זאב איתן דנציג את:
גד יעקובי — שר הכלכלה והתכנון
יהושע שגיא — אלוף (מיל) ראש אגף המודיעין לשעבר
רן רונן — מזכ"ל ישראלים לשלום

רכב מסחרי חדש קל, מוּכּר ומיד

שיטת קופל
הדרך שלך להגיע מכונית חדשה כל כמה שנים, ולגלגל את ההוצאות המוכרות הלאה.

רוצה רכב מסחרי חדש?
נצל את האשראי המתגלגל והצטרף לשיטת קופל.
קח מכונית מסחרית חדשה בתנאי החברה מיוחדים לטווח ארוך. שלם סכום קטן והרכב לרשותך.
את השאר תשלים בתשלומים חודשיים.
ובתום התקופה תוכל להכנס פעם נוספת לרכב חדש.

קופל - כך נוהגים אנשי עסקים
קופל (נהיגה עצמית) בע"מ
משרד ראשי הירקון 122 ת"א טל. 03-229189, 03-5449737

בשיכון צמרת למכירה קוטג' חדש
"א. יצחקי"
טל. 03-454207/8

Hotel Waldhaus Dolder Zurich
Your preffered-hotel in Zurich, surrounded by parks and woods. All rooms with kitchennette, balcony, radio, TV, marvellous view. Swimming pool, sauna, solarium, massage, restaurants, snack-bar, shopping area, transportation to the city. Moderate prices. 10% reduction on room rate for Israel residents. (paying cash)
The traditional hotel for Israelis in Zurich.
Kurhausstrasse 20 CH-8030 Zurich
Telefon 0041/1/251 93 60
Telex 816 460
Telefax 0041/1/251 00 29

ארוחת מוסמכת אם לילדים
מבנה לגבר שני ילדים
בגילאי 8-12 שנים לטיפול בביתה שבמבר (גרה ליד חיפה). בחודש יולי
בדבר פרטים 065-90325

נוהר מידע וניהול
מרכז הדרכה תל־אביב
קורס
יסודות החשבונאות והניהול הפיננסי לאנשי מקצועות המחשב
10 פגישות דו־שבועיות בשעות 16:00־19:00
החל מ־30 במאי 1988
• הקורס מיועד למנהלי יחידות מחשב, מנתחי מערכות ומתכנתים ללא רקע חשבונאי העוסקים במערכות פיננסיות.
■ הפגישות תתקיימנה במלון יהן תיאאי
■ המחיר 600 ש"ח, כולל חומר לימודי וכבוד קל
■ מספר המקומות מוגבל
הרשמה במרכז ההדרכה ת"א
טלפון 052-24086 (שעות 08:00־13:00)

נוהר מידע וניהול
מרכז הדרכה תל־אביב
יום עיון
יחידת המחשב ומקומה בארגון
לראשונה ־ דיון גלוי ופתוח
● הכפיפות הארגונית של יחידת המחשב ־ למי?
● עתיד יחידת המחשב כיחידה מרכזית.
● עבודה משותפת עם יתר יחידות הארגון ־ כימיה או חיכוך?
● בעיות שונות בנהול ותפעול יחידת המחשב.
רב־שיח בהשתתפות ראשי אגפי כספים, ייצור, בקרה ומחשבים
תאריך ־ 12 ביוני 1988
שעות ־ 08:30־15:00
מקום ־ מלון יהן תיאאי
מחיר ־ 250 ש"ח כולל כבוד קל וארוחת צהריים.
הרשמה במרכז ההדרכה ת"א
טלפון 052-24086 (שעות 08:00־13:00)

נוהר מידע וניהול
מרכז הדרכה סניף חיפה
קורס
יסודות החשבונאות והניהול הפיננסי לאנשי מקצועות המחשב
10 פגישות דו־שבועיות בשעות 16:00־19:00
החל מ־31 במאי 1988
• הקורס מיועד למנהלי יחידות מחשב, מנתחי מערכות ומתכנתים ללא רקע חשבונאי העוסקים במערכות פיננסיות.
■ הפגישות תתקיימנה במלון יהן כרמל
■ המחיר 600 ש"ח, כולל חומר לימודי וכבוד קל
■ מספר המקומות מוגבל
הרשמה במרכז ההדרכה ת"א
טלפון 052-24086 (שעות 08:00־13:00)

טרוול אייר מגישה:
ספרד - כולל נופש בקוסטה דל סול, בזול!
(1,249$ בלבד).
הקיץ, לטרוול אייר יש הצעה שלא תוכל לסרב לה:
13 יום בספרד, ארץ היסטורית של טירות, ארמונות, כנסיות, מסגדים ובתי כנסת. מדינת נופים וחופים. מפגש מערב ומזרח.
מדריד, טולדו, קורדובה, סיביליה, קוסטה דל־סול וגרנדה.
והמחיר: 1,249$ בלבד, לאדם בחדר זוגי!
המחיר כולל:
★ טיסה ת"א - מדריד - ת"א.
★ בתי מלון מדרגה ראשונה עם ארוחת בוקר. (בסיביליה ובגרנדה גם ארוחת ערב).
★ העברות מנמל התעופה למלון ובחזרה.
★ מלווה קבוצה ישראלי.

אפשרות ל־12 תשלומים.
תאריכי יציאה: 24.6, 1.7, 8.7, 15.7, 22.7, 29.7, 5.8, 12.8, 19.8, 26.8, 23.9
לפרטים נוספים והרשמה:
טרוול אייר בע"מ
רח' הירקון 118 ת"א 63573, טל. 03-245261

הלוח הארצי

הארץ חדשות

הארץ

לא מכרת
לא שילמת
רק בלוח העיר
קבלת מודעות
מ־8.00–20.00
03-383322

חדשות העיר | כלהעיר | צומת השרון | כאן הרום | הלוח הבטוח

כלהעיר ירושלים

דירות למכירה

דירות כללי

● בבית הכרם 3 + 1.5 בשתי קומות שקט ומואר מתאים לסטודיו + משרד בלעדי לאנגלו־סכסון (1970) 668101

● בבקעה־שמואל בנין בוטיק שקט 1800 מ"ר, 680,000 בלעדי ל"משכן נכסים" (2784) 248216 ,248422

קבלנים מציעים

● דירות 4 חדרים בארמון הנציב, 713420 ,722597 (1786)

● 4 בבקעה, 115 מ"ר, בקיר + מעלית, מיידית. 713420 (2543)

וילות ובתים

קוטג'ים

פנטהאוזים

4 חדרים ויותר

ביקוש דירות

מכוניות

אודי

דייהטסו

רלתה

הונדה

מרצדס

מיני מיינור

סובארו

אלפא

אוסטין

אמריקאיות

ב.מ.וו.

סימקה

סיטרואן

סאאב

סיאט

סוסיתא

פולקסוואגן

פורד

פיאט

ניסאן

פז'ו

רנו

מנורים

מסחריות

משאיות

אופנועים

הבלון השמח
הליצן עם הבלונים
שמחה ואטראקציה

הצעות עבודה

דירות 2–2.5 חדרים

● בנווה יעקב 2 + פ"א, ק"ה, 62 מ"ר. 857354 לא בשבת

דירות 1–1.5 חדרים

דירות 3–3.5 חדרים

דירות מרוהטות

דירות בשכ"ח

דירות בדמ"פ

סלול
חברה לבנין בע"מ
"רמות אורנים"
שכונת העלית בירושלים
בהר' שי עגנון (בהמשך רח' הפלמ"ח)
דירות 3, 4, 5 חדרים
רמת גימור גבוהה,
פיתוח סביבתי ייחודי,
נוף מרהיב, חניה
פרטית ומקורה, ייעוץ
אדריכלי חינם!
נותרו 2 קוטג'ים
אחרונים
7 חדרים — 3 מפלסים
מידי בהר' צדקיהו —
בקעה!
משרד המכירות פתוח
בשעות 16.00–19.00
הרות ראשונים 1, טל'
02-224022 02-221194

מכוון מן הנטייה

ספקנו עני المرحل

הבוסה הארצי | הארץ חדשות

המשך ירושלים

מופאר

חבר

דואל

תחיות

או.אר.אס.

עבודת פרך

ביקוש עבודה

סיעוד

עוזרות ומטפלות

תיגבור

אביב

עסקים

רפואת שיניים

מוכרים

ORS שירותי כח אדם

לאו.אר.אס ירושלים
242159, 245561, 242152

מזכירה בכירה דו לשונית נמרצת לניהול משרד-בעלת נבונות לעבודה מאומצת

מעבדות תמלילים על תוכנות תמליל א – ב, וורד סטאר, שכר גבוה למפעל עתיד ידע דרושות מזכירות מעולות דו לשוניות

מעבדת תמלילים א – ב לשעות אחה"צ

פקידת יצוא ויבוא למפעל תעשייתי

קלדנית שפת אם אנגלית למשרה קבועה 8.00 – 15.00

מנהלי חשבונות סוג 3 – 2 – 1

חייל משוחרר/מפט לעבודה בחנות קיץ לחודשים יולי – אוגוסט כולל לינה

עוזר למנהל ייצור הנרסאי/מכנאי בשטח עיבוד נתונים ותפרי

חרטים כרסמים קונבנציונלים לעבודה רצינית

רתך ארגון לעבודה קבועה לאיזור קרית ארבע

בוגרי מכניקה-עדינה/מסגרות לעבודה בתעשיה שכר גבוה

נשקים בוגרי בית ספר מקצועי – יוצאי צבא לעבודה קבועה

מפעילי C.N.C על מחשב פאנוק עבודה קבועה באיזור קרית ארבע

רתך צנרת בעל תעודת ריתוך המרוח התיכון למפעל רוחני טכנאי מכונות טקסטיל

מנהל/ת קו במתפרה למשרה מבוששת שעות נוחות

עובדי/ות ייצור לעבודה בתעשיה שכר הולם

נהגנים – גורנים – תופרים/ות – רפדים / נגרים

צבעי ריסוס למפעל באיזור בית שמש

עובדי/ות ניקיון למפעל תעשייתי – שעות גמישות

דיילות מכירה מעולות שליטה בשפות אירופאיות לעבודה עם תיירים – שעות גמישות, מועמדים מאיזור בית שמש יכולים לפנות ישירות לסניפנו: עמק הזיתים 125 טלפון: 02-913706

הטובים עובדים קבוע ORS

לסיעון כבישים בירושלים דרושים עובדים בעלי נסיון תנאים טובים למתאימים
שיתוני ים בע"מ
02-232510

פרסום משולב למכרזים

הודעה על מכירת דירה

לדתיים בלבד

דירה בת 3 חדרים ברחוב אוסישקין 63, כניסה ב', קומת קרקע, ירושלים

טעונה שיפוץ יסודי

לתיאום ביקור להתקשר אל החי"ם

אין בהודעה זו משום התחייבות למכור את הדירה למציע כלשהו

יוסף זוויק, עו"ד
מנהל עזבון הנסה שמואל גזמן ז"ל
רח' הסורג 2, ירושלים
טלפון 02-221680

מכרז למכירת רכב

מסוג ב"מ 104

שנת ייצור 1981 + רדיו־טייפ
מס' רישוי 81 – 632 – 74

הצעות לרכישה ניתן להגיש במשרדי התנועה ליהדות מתקדמת רח' המלך דוד 13 ירושלים 94101 עד 3.6.88

"אין התנועה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא

מרכז קהילתי (מתנ"ס) מעלה אדומים—בריכת השחיה

מכרז להפעלת קפיטריה

מוזמנות בזה הצעות להפעלת קפיטריה בשטח הבריכה לתקופה 14.6.89 – 15.6.88.
מבנה הקפיטריה הינו מבנה חדש ושטחו 120 מ"ר.
את תנאי המכרז המלאים ניתן לקבל במשרדי המתנ"ס בדרך מדבר יהודה (מבנה החטיבה) בימים א' – ו' בשעות העבודה.
הצעות ניתן להגיש עד ליום 10.6.88 בשעה 11.00 במשרדי המתנ"ס.
אין הנהלת המתנ"ס מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
פרטים נוספים ניתן לקבל אצל בני או קותי במתנ"ס, טלפונים: 02-352607, 02-353135

מוסכים

פסנתרים

בריאות

רפוי והרזיה

גקיון ופוליש

אולמות

מחשבים

קיים ונופש

מכירות ושירותים

משרדים

חוגים

קונים

הברזיות

שידוכים

שיעורים פרטיים

מקררים

שירותים

בלי"גניה

בעלי חיים

חברה טובה

הלוואות

מגרשים

מבני תעשייה

קריירה
שרותי כח אדם בע"מ

מחלקה טכנית
★ מהנדס/ת כימיה לניהול מחלקת צבע
★ מהנדס/ת תעשיה וניהול לניהול רצפת ייצור
★ נגר רהיטים מנוסה למחלקת תכנון
★ שרטט/ת מכונות נסיון בשרטוט מבנים – יתרון. לעבודה זמנית
★ כרסמים קונבנציונליים/C.N.C מנוסים בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי. פרופיל גבוה, משמרות
★ מבנאי מטוסים למטוסים אזרחיים. פרופיל גבוה
★ מרכיבים/ות מכניים בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי, פרופיל גבוה. משמרות
★ עובד/ת מנוסה לחיתוך זכוכית

מחלקה משרדית
★ פקידה כתבנית ע/א +קלדנות. נסיון הכרחי
★ פקידה עברית+עבוד תמלילים. 06.30 עד 13.00
★ מזכירות עברית/אנגלית ידע בהדפסה ועיבוד תמלילים
★ קלדניות דיסקטים מנוסות

ירושלים, מרכז כלל, מיפלס E, חדר 348
(הכניסה מרח' כי"ח שער 5) 02-245001

הכח שלנו הוא כח אדם קריירה.

לרהיטי קרית יובל
דרוש/ה
מוכר/ת
עם נסיון במכירת רהיטים
עדיפות לבעלי השכלה, שפות זרות, ידע בהפעלת מחשב.
נסיון ביחסי ציבור—הכרחי
לפרטים טל' 434920, 02-415924

כאן דרום
אזור הדרום

מיני מיניור | סאאב | סובארו | סוסיתא | סיאט | פולקסוואגן | פורד | פיאט | רנו | מסחריות

משאיות | אופנועים | עוזרות ומטפלות | ביקוש עבודה | מחשבים | בעלי חיים | שירותים

דירות למכירה | וילות ובתים | 4 חדרים ויותר | 3.5 — 3 חדרים | 2.5 — 2 חדרים

דירות בשכ"ח | שכ"ח | מכוניות | אופל | אלפא רומיאו | ב.מ.וו. | דלתה | וולוו

הצעות עבודה

מכירות ושירותים

"המרסס"
ריסוס בתים ומוסדות
פוליש ונקיון
סיוד וצבע
08-574108

מכון מאיר
המרכז ללימודי היהדות בישראל

למכון דרושים:
1. מנהל יחסי־ציבור – גיוס כספים
בעל נסיון קודם, קשרים, עברית/אנגלית שוטפת, ידע שפה נוספת.
2. אחראי מטבח
טבח, בעל נסיון בהפעלת מטבח ואחריות על עובדים

מועמדים מתאימים יתקשרו לחברת "יעדי" — ייעוד והעסקה, טלפון 02-520022

משה עוזרי

דרושים 08.00 – 18.00 רצוף

★ מזכירה ע/א + עיבוד תמלילים—עדיפות לתוכנת לניר
★ מזכירה אנגלית עברית כולל עיבוד תמלילים
★ קלדניות דיסקטים ומחשבים
★ מעבדות תמלילים על כל התוכנות בכל השפות
★ מנהל סניף בענף המזון —ניסיון רב בניהול ושווק
★ מבנאי מטוסים שכר גבוה במיוחד
★ מרכיבים מכניים עדיפות ליוצאי ח"א

המשרות מיועדות לנשים וגברים כאחד

ירושלים
בן־יהודה 7
02-242801
02-241878
02-233732

דואל

שכר גבוה–תנאים מעולים
הסעות וארוחות

לעובדים כלליים
בתחזוקה ונקיון
במפעל עתיר ידע
★ למשמרות בוקר וערב
★ מתאים גם לסטודנטים

לקבלת פרטים נא לפנות בימים א-ה 09:00 – 17:00

שחותים והשקעות בע"מ
בית יואל,
רח' יפו 33 ירושלים

למסגריה גדולה
דרושים
מסגרים
10 שנות נסיון
תנאים טובים
למתאימים
02-532814

יצחקי דניאל קבלן בניין מציע:
בניסה מיידית
פנטהאוזים מפוארים
בסטנדרט בניה מעולה
220 מ"ר $95.000 בלבד!!!
בנווה פנינה – באר יעקב
טל' 9643067, 9643048, 03-996496
בשעות 9.00-13.00, 16.00-19.00 בערב 03-9650619

ברחובות
למסירה
חנות גדולה ומרכזית
למוצרי חשמל ואלקטרוניקה
טל' 08-458938
08-492015

העיר צומת השרון
תל אביב גוש דן והשרון

דירות למכירה

דירות נופש

וילות ובתים

בתי כפר ומשקים

פנטהאוז דירות גג

קבלנים מציעים

רוכש דירה?
ביקורת לליקויים
לפני קנייה, בעת בצוע
ובתום שנת האחריות
"בדק בית"
סוקולוב 41 רמת השרון
03-485174, 03-498652

יוצאים מהקובייה...
לבית עגול!
מבנים כיפתיים
שיטת חמץ
דומקריט בע"מ
03-477968, 03-5449708
domecrete

תווך גבי את רפי
סירקין 17 גבעתיים

תל אביב

גוש דן

4 חדרים ויותר

קידמה
לסוחרים ולמתעניינים
מידע על אלפי דירות
למכירה באזור המרכז
ללא דמי תיווך!!!
מהפכה!!!
תמורת 39 ש"ח בלבד
(בכרטיס אשראי בטלפון)
תקבל רשימה מפורטת של
דירות המתאימות בדיוק
לך.
מוכרים!!!
פרסום דירתך בחינם!!!
עד למכירתה!!!
קבלן בונה
פרסום דירתך תמורת 20
ש"ח (חד פעמי) עד
למכירתה!
"קידמה" כמאגר מידע"
בן יהודה 192 ת"א
03-5449973/4

קנין
חב' לנכסים בע"מ
טל: 03-242192/3/4/5

2—2.5 חדרים

מצודה
ה' באייר 28 ת"א
03-219188/9

3—3.5 חדרים

"רון נכסים"
גבעתיים כצנלסון 11
מציע:

1—1.5 חדרים

טניס 20+
מועדון הטניס הישראלי לגילאי 20 ומעלה
בניהולה דליה אליאב
אצלנו תמיד יש עם מי לשחק
03-232938

איזור השרון

יצמן 85 כפ"ס
052-32343
052-449482

ישראהאוז
רח' אחוזה 77, רעננה
052-441088, 052-456049

4 חדרים ויותר

2—2.5 חדרים

3—3.5 חדרים

1—1.5 חדרים

חולון ובת-ים

בוא נדבר על בית
באילנות הקריה
קרית בן גוריון חולון
נחום אליעזר את שניב בע"מ
משרד המכירות סוף רח' רבינוביץ
טל' 03-5521345
פתוח בשבת

קונים זהב
מהציבור
ויהלומים גדולים
ZAMLER
טל: 03-235924

Oscar אוסקר
ארוחות עסקים
בין השעות 12.00-16.00
16.- ש"ח בלבד
מבחר סלטים / מרק / עוף בסלסלה /
שניצל / המבורגר / נקניקיות / דג סול /
מוס שוקולד / מוס לימון
אוסקר - דיזנגוף 220 תל-אביב טל' 03-220456

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

באת. קיבלת. משכנתא.
בנק משכן בבנק הפועלים
פרטים מלאים בנציגויות משכן בסניפי בנק הפועלים

صكنا بن الاصل

صكنا عن الأصل

הכוח הארצי | הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

ראשל"צ

4 חדרים ויותר

2–2.5 חדרים

נתניה

4 חדרים ויותר

2–2.5 חדרים

1–1.5 חדרים

שכ"ח

3–3.5 חדרים

תווך לוי
יסוד המעלה 38 ת"א
03-372670

• דרושות דירות, בניינים, אולמות ומחסנים להשכרה ולמכירה ללקוחות רציניים ללא עמלה.
• בתוכנה הארכיטקטונית 2 מסודרות, ק"ב – 30,000$ – 2, ק"ב 24,000$ + מבחר דירות.
• חנות במת שאנן 42 בחזית ראשית, בלעיסקי על יד התחנה המרכזית. החזקה לכל מטרה.
• בשכ"ח – בתחנה המרכזית. למחסן שיווק – 160 מ"ר, קיק מסודרת + גישה.
• תווך לוי מקבל תמיד דירות, אולמות עסקים – מחסנים, משרדים ותכסים.

דירות בדמ"פ

שותף/שותפה

ביקוש דירות

דירות מרוהטות

מכוניות

אאודי

אוסטין

אוטוביאנקי

אמריקאיות

אפל

איטצ'ומי

אלפא רומאו

ג'יפים

וולוו

דייהטסו

ב.מ.וו.

וקסהול

טלבוט

דלחה

מאגרי רכב ממוחשבים
קונה/מוכר רכב
עשה זאת באמצעות המחשב
חוסך זמן, כסף וטרחה.
אצלנו תמצא מידע מעודכן ומסודר ביותר. (דגם, צבע, תוסר מה ועוד...) על מאות כלי רכב.
אלון, אוטוריה. ת"א 03-625552

לא מכרת לא שילמת
לקבלת מודעות
בזה העיר ודרושים
03-625015
5365759
עד חצות ובאשראי

לחברת בניה גדולה
דרושות קרקעות
המתוכננות לבניית מגורים
באזורים גוש דן והמרכז וירושלים
בהצעות מפורטות נא לפנות ת.ד. 11333 תל-אביב
ל. 61112 עבור "קרקעות"

מכרזים

ממא
(מתוח משאבי אנרגיה) בע"מ
מכרז מס' 4844 למכירת רכב
מכוניות אלו למכירה המכוניות הבאות:

מס' רישוי	שנה	דגם	מזגן	רדיו	רישוי שנתי עד	הערות
14-465-52		סוברו 1.6	+	-	28.8.88	פרטי
34-177-82		סוברו 1.3	+	-	1.5.89	פרטי
17-656-52		סוברו 1.3	-	-	11.9.88	פרטי
22-919-90		סוברו 1.3	+	-	26.6.88	פרטי
94-201-82		סוברו 1.3	+	-	26.6.88	פרטי

כל המכוניות בשירות ולבודק רישוי שנתי בתוקף.
טפסים לרכישת המכוניות ניתן לקבל במשרדי החברה.
את המכוניות ניתן לראות במשרדי החברה ברח' יפו, רח' קפלן 7 (ליד בית הנגר) החל מיום 30.5.88 ועד ליום 5.6.88 בין השעות 08:00-14:00.
טל' 03-481579 ,03-482367 לפנות לרפי.
הצעות בצרוף הערבות בנקאית בשיעור 10% ממחיר ההצעה תתקבלנה עד יום 8.6.88 במשרדי החברה.
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

קנה מכונית מ"AVIS" וזכה בחופשה באירופה

אחת לשבוע, בכל שבוע, החל מה־29.5.88 ועד ה־1.7.88
תוגרל בין קוני מכונית "אוויס" מדגמי 87,
חופשת חינם בחו"ל.
לבחירת הזוכים אחד מהפרסים הבאים:
★ חופשה בלונדון
★ נופש בקורפו או ברודוס
לפרטים אנא פנה עוד היום אל: "אוויס"

לאלדה ויואל ג'דסי

מזל טוב לרגל נישואיכם

מאחל
צוות הלוח הארצי

לנצ'יה

מוריס

מיני מיינור

מרצדס

נ.ס.או.

סאאב

סובארו

סוסיתא

סיאט

סימקה קרייזלר

סיטרואן

סוזוקי

פולקסוואגן

פורד

פיאט

מאגרי רכב ממוחשבים

קונה/מוכר רכב?
עשה זאת באמצעות המחשב
וחסוך זמן, כסף וטרחה!

صكنا عن الاصل

הכוח הארצי / הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

פרסום גילה
מודעות מכל הסוגים
03-298160/1
מכבדים כרטיסי אשראי

עובדי מוסך

חרטים/מסגרים

חשמל / אלקטרוניקה

יהלומים

מכונאים / הנדסאים

דוגמנות צילום

מוכרים/ות

קופאים/יות

אחיות

גזירה ותפירה

דפוס

הנהלת חשבונות

להשכר - מקצועות העתיד
מראיינות ודיילות
בכל הארץ
השכלה תיכונית
הכרחית
תנאים טובים
למתאימים
03-298259

ביקוש רכב

עתיקות

הצעות עבודה

קריירה
שרותי כח אדם בע"מ

למחלקה הטכנית

* מהנדס/ת קרור + נסיון רב במיזוג אויר ביתי. לחולון
* מהנדס/ת הנדסאי/ת מערכות, נסיון 3 שנים ומעלה בסיוע טכני ובפיתוח מערכות משובצות מחשב, ידע בשימוש ב־IBM P.C. וב־INTEL, כתיבת תוכניות ב־PLM וב־PASCAL. לת"א.
* הנדסאי/ת טכנאי/ת חשמל, לביצוע חיווט מערכות לבניית תיקים הנדסיים.
* תוכניתן/ית + נסיון 7 שנים ומעלה ב־ADA BUS ו־NATURAL. לת"א.
* מנהלי עבודה בכירים (ראשי צוותים) + נסיון בעבודה על בואינג 747.
* מבנאי מטוסים + נסיון בעבודה על בואינג 747.
* מבקר/ת איכות אלקטרוני, בוגר בי"ס מקצועי, לביקורת קבלה של רכיבים. בת"א.
* כווני מחרטות או כרסומות CNC, בקרה של מחשבי פנוק או אוקומה, יכולת ביצוע SET UP למכונות, כולל תיכנות. למשמרת שלישית ברג.
* חרטים/כרסמים קונבנציונליים או CNC מנוסים.
* רתכי שיריון/ארגון / CO_2 / חשמל מנוסים
* מכונאי אחזקה מנוסים
* מכונאי רכב מוסמכים ומנוסים
* מלגזנים + רשיון, לפ"ת, ב"ב ורמת השרון
* איש מכירות + רקע טכני ורשיון 2, לת"א.
* מפעילי מחפרים מאזורים: ק. עקרון, רחובות, ראשל"צ, פ"ת ורמת השרון.
* עובדי/ות ייצור, אחרי שרות צבאי, לראשל"צ, חולון ואזור.

למחלקה המשרדית

* מנה"ח 3/2/מדופלם מנוסים/ות + ידע בהנה"ח ממוחשבת. למשרות בת"א/ר"ג.
* מזכירות מנוסות, אנגלית ט"מ + ניסיון הדפסה למשרות בכירות בת"א / גבעתיים / בת-ים.
* פקידות בוגרות תיכון, לאחר שרות צבאי, אנגלית טובה, ידע בהדפסה למשרות מלאות בת"א / גבעתיים / רמלה.
* תמלילניות עברית מנוסות על ה־WORDMILL למשרה בת"א.

תנאים מצויינים למתאימים/ות, אתחות והסעות.
תל-אביב, ז'בוטינסקי 158, טל. 03-5449848
נתניה, שמואל הנציב 17, טל. 053-338801
רחובות, הרצל 185, טל. 08-465277
חיפה, הרצל 22, טל. 04-670801

הכח שלנו הוא כח אדם
קריירה.

מסחריות

מנופים

משאיות

אוטובוסים

מוניות

טרקטורים

קרוואנים

אופנועים

פיז'ו

קימן

רנו

המשך ת"א גוש דן והשרון

מזכירות

לאסיא תוצרים וטרינריים
דרושה מזכירה
★ הדפסה חובה

סוכנים/ות

מוסכים

נערים

נהגים

ספרים/ות

עובדי מתכת

שרטטים וגרפיקאים

רפואת שיניים

מורות וגננות

עוזרות ומטפלות

עובדי מתכת

פועלים/ות

פקידים/ות קלדניות

ביקוש עבודה

מקדמי מכירות

שליחים/ות

שמירה ואבטחה

עסקים

תיווך "צמד" אילת
059-73064
059-73213

יקנין

למכירה
מגרש חקלאי
בשטח
של כ־35 דונם
באיזור קרית־אריה
אצטדיון הפועל
בפתח־תקוה
ת.ד. 502, חיפה
מיקוד 31004

בתי מלאכה

מחסנים

אולמות

משרדים

נתח

רח׳ השרון 21
03-375735, 03-372169

מגרשים

חנויות

חקלאות

מבני תעשיה

הלוואות

מכירות ושירותים

מציעים למכירה

[illegible]

בריאות

[illegible]

ניקוי [illegible]

נופש וקיט

שיפוצים

אותיות דביקות

קופות רושמות

מוצרי חשמל

צילום

הלבשה והנעלה

תכשיטים וכלי כסף

מלונות ושיוט

ציוד אלקטרוניקה

[illegible]

מקרר

מערכות סטריאו

רהיטים

אספקט
379־379

מלפפונים ומכשירי קשר

מכונות כביסה

תנורי אפיה

מכונות תפירה

רוצים לקנות

מוני אויר

מכונות כתיבה

מלווזיות

וידאו

מחשב

כלי נגינה

מדיחי כלים

סירות וגלשנים

ציפוי אמבטיות

שיעור

חיות בית

אמנות/עתיקות

כספות

סורגים

אסטרולוגיה

שידוכים

ברזים

בתיזוז

"רוסטל פולק" פסנתרים וכלי נגינת חינמון

הבריאות

לפנויים בלבד!! קשר מחו"ל

חצי חינם

קורסים וחוגים

הלוח הבטוח חיפה והצפון

דירות למכירה

2–2.5 חיפה

3–3.5 חיפה

4–4.5 חיפה

5 ויותר חיפה

דמי"פ חיפה

ביקוש בשכ"ח חיפה

קבלנים חיפה

וילות ובתים חיפה

בניה קולקטיבית

דירות קריות

קריות 2–2.5

קריות 3–3.5

קריות 4–4.5

5 ויותר קריות

שכ"ח חיפה

וילות ובתים קריות

שכ"ח קריות

ביקוש בשכ"ח קריות

קבלנים קריות

דירות גליל

3–3.5 גליל

4–4.5 גליל

וילות ובתים גליל

עסקים

חנויות ועסקים

מבני תעשיה

מגרשים

מחסנים

משרדים

מכירות ושירותים

גביית חובות

הבריאות ושרותים

הלוואות

וידאו

ויפות נגנת

חיות בית

חומרי הדברה

מלווזיות

יד שניה

כלי נגינה

מזגנים

● למכירה מזגן מפוצל תדיראן במצב חדש 2800 ש"ח סל' 09453526א 04-252496

מכונות תפירה

מכירות

מערכות קול

מקררים

סטריאו

פשמונים

רהיטים

שיפוצים

תכולת דירה

תכשיטים

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

אוסטין

המשך חיפה

אופל

ווקסהול

טלבוט

מודרים

לנציה

מוריס

מיני מינור

מטסוביס

אוטוביאנקי

אלפא רומיאו

אמריקאיות

ב.מ.וו

ג'יפים

דייהטסו

וולוו

סוזוקי

סיאט

סימקה קרייזלר

פולקסווגן

מרצדס

משאיות

סובארו

פורד

פיאט

קרוונים

רנו

פוז

הצעות עבודה

בקשת עבודה

הצעות עבודה כללי

בית/ת לויה

אריגה ותפירה

אחזקה ותחזוקה

חשמל ואלקטרוניקה

חרטים ומסגרים

דיילות ומדריכות

הנהלת חשבונות

מכנאים והרסאים

מחוטים ומרכיבים

טבחים וקונדיטורים

כימאים

כרסמים

מוכרים וקופאיות

מזכירות

הפצה וקידום מכירות

מחסנאים

מפעילי ציוד מכני

נגרים ורפדים

נהגים

סטודנטים

עובדי ייצור

עובדי מוסך

עובדי מתכת

עובדי ניקיון

פקידות וקלדנות

עוזרות ומטפלות

רפואת שיניים

גרפיקה

הלוח הארצי · הארץ חדשות

חוק הזדמנויות שוות בתעסוקה תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מעמדו האישי או הורות אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלת של בן אחד המינים לעבודה הנדונה ומפרסמים צריכים לנהוג על פי החוק

דרוש
טכנאי
למחשבים והדפסות
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים המלצות, שכר מבוקש
ת.ד. 33749 חיפה

דרושים
דרוש/ה
הנדסאי
תעשיה וניהול
רקע טכני,
נסיון מעל 3 שנים
לפרטים: 04-254314/5

+ מוביל מקצועי
משאית 4 טון
פנוי לכל סוגי ההובלות
מורים מיוחדים להובלות קבועות
03-910246

דרוש **מנהל עבודה**
בענף המסגרות
בעל נסיון בניהול צוות עובדים
תנאים טובים למתאים
ש.ב.א. מפעלי מתכת בע"מ
04-761624, 04-761710

SHIKSHET
טל: 31204, 057-74377
למשרדנו בבאר־שבע דרוש
מהנדס אזרחי
בעל 3 שנות נסיון לפחות בתכנון קונסטרוקציות בטון ופלדה
– תנאים טובים למתאימים –
המעוניינים יפנו בצרוף קורות חיים
לת.ד. 673 באר־שבע

למפעל תעשייתי
באזור תעשיה ביאליק
מזכירה עב'/אנ'
לעבודות משרד כלליות
*הדפסה למשרה מלאה
04 - 761967

למפעל לאלקטרוניקה
באיזור תעשיה ביאליק
דרושים:
מהנדסי RF
טל: 04-761114,
ת.ד. 33464, חיפה.

למפעל פלסטי
בקיבוץ בעמק־הירדן
דרוש
חרט – כרסם
בעל נסיון בתבניות פלסטיק
לפנות לעודד / אברהמיק
טל' 06-756338

תצפית לעתיד בע"מ
אנו מרחיבים את הפעילות בענף ביטוח חיים

דרושים לנו:
- בני 30 ומעלה.
- השכלה תיכונית ומעלה.
- בעלי רכב.

עדיפות לבעלי נסיון בשיווק מוצרים פיננסיים או נסיון תעסוקתי בשוק ההון

לקביעת ראיון נא להתקשר מלפנות: 04-711579
מנולייף – מנורה

פרוייקט שקום שכונות מבשרת ציון · התברה לשקום שכונות הסוכנות היהודית
דרוש/ה
מורה / מדריך/ה
בהיקף של משרה מלאה למועדונית משפחתית לעבודה עם ילדים בגיל בי"ס יסודי (א'–ד')
שעות העבודה: 12:00 – 18:00 אחה"צ
מקום העבודה: מבשרת ציון
דרוג בהתאם לכישור המועמד
פרטים בטל: 02-345081
שלום מוחה/שולי לוי

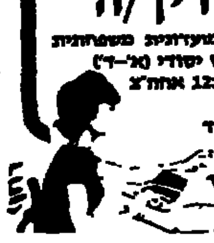

קיבוץ איילת השחר
מחפש
טבח
ניתן לקליטה או שכיר
טל' 06-932342 עבודה
06-932449 בית נחום דוד

לחברה מסחרית בחיפה
דרוש
מחסנאי
* משוחרר צה"ל
* בעל רשיון נהיגה
* לבעל רקע טכני + נסיון – יתרון.
* לעבודה מיידית
לפנות 04-641003 לרחל

למפעל טכסטיל
בנצרת עלית
דרושים
אורגים
לשתי משמרות
לפנות טל 06-556008

עירית ירושלים
המחלקה לנוער, ספורט וחברה
האגף לקידום נוער וצעירים
דרושים
א. עובדים טיפוליים לנוער וצעירים
דרישות המשרה: תואר ראשון במדעי ההתנהגות, עבודה סוציאלית או חינוך. נסיון בעבודה עם נוער וצעירים. נכונות לעבוד בשעות בלתי שגרתיות.
שכר: דירוג עובדי הוראה
ב. דרוש עובד/ת קידום נוער במגזר הערבי
בדבר פרטים נא לפנות ליחזאל מרעי,
רח' רבי עקיבא 1, טל' 246490, 02-228933

לעבודה קבועה במפעל בחיפה
דרושים:
- ★ **חשמלאי ראשי – בעל רשיון**
- ★ **חשמלאי מוסמך**
- ★ **מנהל עבודה/מתכת וריתוך**

בדבר פרטים נא לפנות לטלפון 04-380742
או לת.ד. 4175 חיפה

ביה"ס אורט מגדים
שכונה מערבית כרמיאל
דרושים:
מורים
למקצועות הבאים:
- ★ **הסטוריה**
- ★ **תנ"ך**
- ★ **סיפרות**

נא לפנות בשעות הבוקר
לטלפון: 04-980944

מבקשים:
חשמלאים
עם רשיון לתפקיד מנהל, ראשי צוות, עובדים מקצועיים ועוזרים
יעננו פניות רציניות בלבד
להתקשר ל-
04-727606

למשרד בחיפה למערכות מים, ביוב, ניקוז
דרוש/ה
* **טכנאי/ת** – עם נסיון בשרטוט
* **שרטטת** – עם ידע בהפעלת מחשב מעבד תמלילים
טלפון: 03-5611883 מיום א'

יעד
יעד תעסוקתי-ניהול-מחשוב · טל' 520022
ללקוחותינו בירושלים דרושים:
מזכירות בכירות-מנהלות לשכה
- הדפסה ודיבור אנגלית-עברית
- הפעלת מעבד תמלילים

* **אחראי ביקורת איכות**
בחברה לאלקטרוניקה
טלפון 02-620022 (שיבא)
רחוב המייסדים 22, בית הכרם ירושלים

בסמ"ת
בית הספר להנדסאים וטכנאים
הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
דרושים
מורים
1. לעיבוד שבבי לכיתות י'–יב'
2. לריתוך אוטוגני וחשמלי

מועמדים(ות) מתאימים(ות) מתבקשים(ות) לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים להנהלת בסמ"ת ת.ד 4651 חיפה 31046

למוסד ציבורי דרושות:
מעבדות תמלילים מעולות
על תוכנת "תמליל"
העבודה בשעות גמישות טל' 6-245625

דרוש/ה
גננת/גנן
לגן מעורבות הורים, בלב תל־אביב; לעבודה בחופש הגדול; עם אפשרות להמשך בשנת תשמ"ט, אנשר שכר הוגן
נא להתקשר לאיציק 03-614110

כפר הנוער גלים · בית ספר תיכון מקיף לכפר גלים
דרוש/ה
מועמד לריכוז ביה"ס להנדסאים (לשעבר יד נתן)
המגמות: מיכון חקלאי · תעשיה וניהול
וריכוז המגמות הטכנולוגיות
דרישות התפקיד:
מהנדס במיכון, מיחשוב ובקרה, או תעשיה וניהול, נסיון פדגוגי.
על המועמד/ת לכתוב תולדות חיים בכתב יד ולצרף המלצות ותעודות עד לתאריך 10.6.88
לפי הכתובת:
שלמה צחור – מנ"ס האגף לחינוך התיישבותי רחוב ארניה 10 הקריה – ת"א 61070

רוצה להרוויח כמו
רוטשילד
אך לעבוד קשה?
כאיש מכירות בכיר
בעל כושר ביטוי, הופעה נאה רצוי בעל קשרים עם מוסדות ומפעלים לבעל רכב יתרון
עוזר למדפיס משי
לפנות לנירית 04-661853

לחברת פרסום מתפתחת
דרושים:
סוכני פרסום ומכירות
(על בסיס שכר + עמלות)
רכב פרטי חובה!
המעונינים מאיזור חיפה והצפון יכתבו לת.ד. 5374 ק. ביאליק מיקוד 27151
המעונינים מאיזור תל־אביב יכתבו לת.ד. 26604 ת"א מיקוד 63323
סודיות מובטחת

לחברת פרסום מתפתחת
דרושים:
סוכני פרסום ומכירות
(על בסיס שכר+עמלות)
רכב פרטי חובה!
המעונינים מאיזור חיפה והצפון יכתבו לת.ד. 5374 ק.ביאליק מיקוד 27151
המעונינים מאיזור תל-אביב יכתבו לת.ד. 26604 ת"א מיקוד 63323
סודיות מובטחת!

לאיל"ן
ליחידה שיקומית בקרית חיים
דרושים/ות
1. **רכז/ת** – השכלה אקדמאית בעבודה סוציאלית ו/או מינהל, סוציולוגיה, פסיכולוגיה.
2. **שרת** – לסעוד שרותים ונקיון
3. **עו"ס** – לבית ספר מיוחד

04-522378, 533359

ההסתדרות הציונית העולמית
לקהילות היהודיות בספרד ויוון
דרושים
מדריכים
לשנה — שנתיים
הכישורים:
1. דוברי ספרדית או יוונית
2. בוגרי צבא או שירות לאומי (מלא) מקביל
3. בעלי אזרחות ישראלית
4. רקע, השכלה, ונסיון בחינוך בלתי פורמלי בשנים האחרונות
5. גיל 25—35

המעוניינים יתקשרו טלפונית 02-208590

לחברת יזאר
דרושים
1. **אנשי מכירות למיכון משרדי ופקסמליות** בעלי רכב
2. **טכנאי אלקטרוניקה.**
3. **מנהל/ת חשבונות** לחצי משרה

טלפונים: 04-524680/6

בנצרת עילית
דרוש:
מנהל מתפרה
עם נסיון לעבודה במפעל טכסטיל
לפנות לת.ד. 1040 מקוד 17000

למועצה האיזורית מעלה יוסף
דרושות
- ★ **גננות**
- ★ **סמינריסטיות**
- ★ **סטודנטיות**

(מסלול חינוך)
לעבודה בקייטנות גנים שתתקיים בישובי מעלה יוסף
בין התאריכים: 3.7.88 עד 22.7.88
בין השעות: 8.00 — 12.30
תאורגנה הסעות.
המעוניינות תפנינה לטלפון: 04-807571-4
בבית: 04-979987 עליזה
החותם
מר יצחק ברשעת
מנהל מחלקת חינוך

דרושים
רופא בכיר
מומחה לרפואה פנימית או לרפואת משפחה
לחצי משרה
אחות חדר ניתוח
למשמרת אחה"צ
נא לפנות בכתב לת.ד. 6518 חיפה (31064)
סודיות מובטחת

בית־חולים "אלישע" חיפה

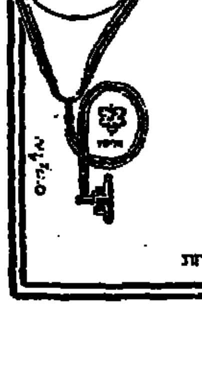

למלון נוף העמק מגדל העמק
דרושים
- ★ **קניין**
- ★ **מחסנאי**
- ★ **עובדי אחזקה**
- ★ **פקיד קבלה ללילה**

נא לפנות בצירוף קורות חיים
טלפון: 06-547847/8
אל דני גל – סמנכ"ל המלון

דרושה
דיילת ראשית לאזור חיפה
עבור החברות
"סיסלי" פריז · "יארדלי" לונדון
"סטנדאל" פריז
ומבחר בשמים בינלאומי
- הופעה חיצונית נאה ומטופחת
- יכולת הדרכה ופקוח על דיילות
- נכונות לעבודה קשה
- גיל 45 – 30
- רשיון נהיגה

אין חובה בנסיון קודם
קורות חיים בכתב יד יש להפנות לת.ד. 33083 חיפה 31330
תנאים טובים — סודיות מובטחת

למפעל מתכת גדול במפרץ חיפה
דרוש:
חשמלאי ראשי
הכישורים הדרושים:
הנדסאי חשמל בעל ותק ונסיון בעבודה של לפחות חמש שנים כחשמלאי ראשי במפעל תעשייתי.
המעוניינים יפנו בצירוף קורות חיים, המלצות ושכר מבוקש
למנהל אנוש משאבי אנוש ת.ד. 3218 חיפה
– סודיות מובטחת –

דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
למפעל תעשייתי במפרץ חיפה
הכשורים הנדרשים:
- שנ' 3 בהנהלת חשבונות
- נסיון של 3 שנים לפחות
- ידע בהנהלת חשבונות ממוחשבת

נא לפנות בכתב לת.ד. 168 חיפה
או לטלפון מספר 04-723261 אנף כח אדם

עיריית ק.אתא
המחלקה לשירותים חברתיים
פרוייקט שיקום השכונות
דרושים:
* **2 מרכזי פרוייקט מועדונית משפחתית**
הכישורים:
בעלי תואר B.A בתחום מדעי החברה, עבודה סוציאלית, או מדעי ההתנהגות.
* **מדריכה אם בית במועדונית משפחתית**
כישורים:
אישיות פתוחה וחמה, בוגרת לפחות 10 שנות לימוד רצוי נסיון קודם עם ילדים.
המעוניינים יגישו הצעותיהם בכתב בצירוף קורות־חיים ונסיון קודם למחלקת כח אדם ע.קריית אתא ת.ד. 1 עד לתאריך 10.6.88

תברה לכח אדם
רנואר
דרושים:
* **מנהל מחלקת אחזקה** מאיזור הגליל המערבי
* **מפעיל מכונה** להלחמת גל, נדרש ידע באחזקת המכונה
* **מלחימות** לתיקון כרטיסים
* **כרסם C.N.C. / מרכז עיבוד**
* **חשמלאי מעשי** מאיזור הקריות, עכו, נהריה.
לפנות לטל' 254450, 251954-04
רנואר. כח אדם נבחר.

לקייטנת מועדון הספורט
דרושים:
- **רכז/ת**
- **מדריכים חברתיים ומקצועיים**

מועמדים יפנו
בטלפון 321029, 04-211029 לאודלי

למעגלי מלכא בע"מ
דרושה
מזכירה
למחלקת שיווק
- בעלת ידע בהדפסה.
- נסיון בקשר עם ציבור
- ידיעת שפות זרות
(רצוי אנגלית – גרמנית)

לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 609 נצרת עלית

לחברת מ. אקרמן בע"מ
הגמל 47 חיפה
דרוש
סוכן מכירות
בעל יוזמה וכשורים מסחריים
למתאימים מובטחים תנאים טובים + רכב צמוד
לקביעת ראיון נא להתקשר טלפונים:
04-663033, 04-663521

מלון נוף
שדי הנשיא 101, חיפה
דרושים:
טבחים
לפנות לשי, מחלקת כח-אדם,
בשעות: 8.00-15.00, בטלפון: 04-388731

לקורלי נהריה
דרוש:
טכנאי
קירור ומיזוג אויר בכיר
ידע בחשמל ופיקוד מערכות תעשייתיות ומרכזיות
תנאים טובים למתאים, טל: 04-928154

למטבחי דטור בע"מ
דרושים:
1. **צבעי רהיטים מעולה** (ביצים-צבעים)
2. **איש אחזקה מעולה** (דרוש ידע טוב בחשמל)
3. **שרטטת**
4. **מפעיל מכונה**

נא לפנות בטלפון: 3-711252

למלון פלאזה טבריה
דרושים:
- * **חשמלאי מוסמך**
- * **מזכירה לקניין**
- * **ברמן**
- * **מלצרים**

טלפון 720887, 06-792233

לחברת שיווק ארצית
דרוש:
מנהל
בסניף חדש בטבריה
לפנות בכתב יד לת.ד. 3101 רמת גן
עדיפות לתושב טבריה

רבינר זאב בע"מ מפעל מתכת לעבוד שבבי מדוייק
דרושה:
מזכירה בכירה
* לניהול לשכת מנכ"ל המפעל
* נסיון של 5 שנים בעבודת משרד, משכורות, הדפסות ועבודת מחשב.
* נדרשות אחריות ואמינות.
לפנות בכתב יד + קורות חיים ונסיון
רבינר – יצחק יציב 62 ק. חיים 26241

ציקלון
מוצרי תעופה בע"מ
דרושים/ות
1. **למחלקת מטוסים**
קשרים תעופתיים יוצאי חיל האויר במקצוע הנ"ל רצוי מוסמכים על מטוקים ומטוסים קלים
2. **לאגף הייצור**
★ **מבנאים תעופתיים**
עדיפות ליוצאי חיל האויר ובוגרי ביה"ס מקצועיים בתחום הנ"ל
★ **כרסם C.N.C**
ידע כללי בתכנות C.N.C לייצור סדרתי SET-UP 5 שנות נסיון
★ **חרט**
עבודה על מחרטות קונבנציונליות ו- C.N.C 5 שנות נסיון
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות טל. 04-962211 לאסתי נימן
מועמדים מתאימים יענו
– מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד –

זמיר
לסניפינו בחיפה והקריות דרושים/ות
מסגרים/רתכים
מנוסים קוראי שרטוט
עובדי ייצור יוצאי צבא
לעבודה במשרות
חיפה: רחוב החלוץ 3, טל' 04-670373
קרית ביאליק: צומת צבר, טל' 04-709284
שרותי כח אדם בע"מ

מפעל כד מערכות אריזה מגדל העמק
מחפש מועמדים
ללימוד מקצועות הדפוס והגמר
מועמדים מתאימים רצוי בוגרי תיכון יוכלו למצוא במפעל מודרני את עתידם.
עובדי המפעל נהנים מחדר אוכל ותנאים סביבתיים מצוינים.
נא לפנות לפקידת כח אדם – אביבה
טל' 06-547852

לחברת שירותים ארצית
דרוש
מנהל סניף
1. יכולת ניהול ארגון ותפעול עובדים ברמות שונות.
2. כושר ניהול מו"מ עם לקוחות.
3. ידיעת השפה האנגלית – יתרון.
4. הבנה בתמחיר.
5. בעל יוזמה, מעוף, כושר אילתור ויכולת לדחוף דברים
6. רצוי בעל רקע טכני.
7. מגורים בחיפה והסביבה.
8. נסיון מוכח בניהול.

לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 45711 חיפה
– סודיות מובטחת –

המועצה המקומית
המחלקה לשירותים חברתיים
מגדל העמק
דרושים:
- **עו"ס** – עבודה במצוקה, משרה מלאה
- **עו"ס** – קידום נוער 75% משרה (אפשרות B.A. בחינוך)
- **עו"ס** – מחלקה ומטה – משרה מלאה

בדבר פרטים לפנות למנהל המחלקה לשירותים
06-541565/3/4

מזכירה אקדמאית
לאגף השיווק, נסיון לא הכרחי.
לפנות בכתב יד לכח אדם ת.ד. 10067 חיפה
מיקוד 27110

לחברה באזור חיפה
דרוש/ה
מפעיל/ת מחשב
- נסיון של שנתיים לפחות בהפעלת מחשב.
- ידע בסיסי בהנהלת חשבונות, שוק ומלאי.
- שעות עבודה גמישות.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, נסיון והמלצות לת.ד. 33339 חיפה
מיקוד 31332
סודיות מובטחת

תעשיות רכב בע"מ
דרוש:
* מפעיל מחשב I.B.M. 38
הכשורים:
- בוגר ביה"ס תיכון
- נסיון בהפעלת מחשב כנ"ל יתרון
- בוגר קורס תיכנות
- ידע בשפה אר.פי.גי. יתרון
- עבודה לחצי משרה לשעות אחה"צ

נא לפנות לטלפון 06-5588112/3/4
נצרת-עלית, ת.ד. 535

עגלובה נהריה
למפעלים בנהריה
דרושה
פקידת יצוא
הידועת אנגלית ברמה של שפת אם כולל הדפסה
רצוי שפות נוספות
מקום העבודה במשרדי החשבונות בנהריה
משרה מלאה.
בהצעות לפנות בכתב־יד עם קורות חיים
למר פרידמן משה אישי ת.ד. 70 נהריה, 22100 טל' 04-922116
סודיות מובטחת

אולמי מלונות החוף השקט
טלפונים: (10 קווים) 720125, 720632, 720602-06
דרושים:
* **קב"ט**
רצוי בעל נסיון בבתי מלון
* **פקיד/ת קבלה**
בעלת נסיון ב-NIGHT-OUDITOR
רצוי תושבי טבריה והסביבה הקרובה
המעוניינים/ות מתבקשים/ות לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים ונסיון בעבודה למחלקת כח אדם
ת.ד. 175 טבריה
סודיות מובטחת

דרוקר זכריה
DRUCKER ZACHARIA
חברה קבלנית לעבודות אזרחיות בנין ופיתוח בע"מ
לעבודה באזור המרכז והצפון
דרושים/ות
1. מנהלי עבודה לבנין
2. מהנדסי ביצוע

בעלי נסיון בחברות בניה יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה לאגף כח אדם ת.ד. 828 חיפה 31007.
פרטים ניתן לקבל בטלפון 04-725941
סודיות מובטחת
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד
ק. אתא, רח' התעשיה, עיר גנים, ת.ד. 828 חיפה 31007 טל. 04-725941

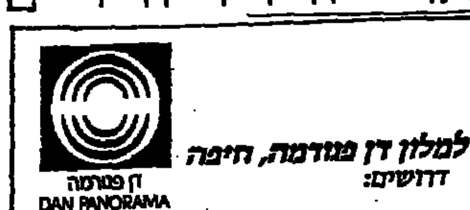

למלון דן פנורמה, חיפה
דרושים:
★ *פקיד קבלה לילה*
נסיון קודם הכרחי במערכת ממוחשבת
★ *פקידי/ות קבלה*
יש לפנות לכח אדם
טלפונים: 04-352231/0, 04-352222
DAN PANORAMA HAIFA

ברסל קאר
דרושים:
מתקינים למיזוג אויר לרכב.
אפשרות עבודה במשמרת ראשונה או שניה על בסיס שכר או קבלנות.
04-703214, 04-703217

לאולמי פאלאס
דרושים
1. טבח/קונדיטור מקצועי
2. מנהלת חשבונות סוג 3 + נסיון
3. מנהל אחזקה
02-722477, 714340

מכון דור — מיון ואבחון פסיכולוגי

עבור לקוחנו חברת תרופות וקוסמטיקה המובילות בתחומה
דרוש
מנהל חשבונות עצמאי

– משרה מלאה
– סוג 3 (שלוש) ומעלה
– נסיון 3 שנים ומעלה בהנהלת חשבונות ממוחשבת, בבניה ובקשר עם מימון לקוחות רחב
– אדם עצמאי ואחראי המעונין להשתלב בחברה מבוססת לאורך זמן
– תנאים טובים למתאים
– מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד –
לפנות מכון דור רוזנבאום 4 ת"א
טלפונים: 03-203653, 03-203652

מוזיאון ארץ־ישראל, תל־אביב
דרוש
קצין ביטחון
יוצא יחידה קרבית,
בעל רכב
מגורים באזור רמת־אביב
טלפון: 415244 – לאהבה

מערכי מידע
לחברה ותיקה ומקצועית בתחום הפרסום
דרושים
אשפי מכירות — המקצוענים שבחבורה
המתאימים לחברה זו יקבלו רכב צמוד מטעם החברה
משרות פנויות בגוש דן, חיפה, ירושלים והדרום.
פעילות החברה – החברה מתמחה בהפקת והוצאת לאור של מדריכי סלקון ארציים המיועדים להנגיש הנבה בתוזר של המגזר העסקי.
מהות התפקיד: ניהול משא ומתן עם בעלי עסקים לצורך פרסום במדריך.
תאור המשרה: עבודה קבועה משרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע.
תנאים נדרשים: א. נסיון מוכח בתחום המכירות. ב. מקצועיות ומחויבות אישית להגיע להשגים הגבוהים ביותר. ג. רשיון נהיגה.
למתאימים: 1. שכר יאה למקצוענים. 2. הטבות סוציאליות. 3. רכב חברה לצמיתים על הקריטריונים.
פלטון החל מיום ו':
03-7511784, 03-7340992, 03-7514817

מכון דור — מיון ואבחון פסיכולוגי

עבור לקוחנו
חברה ותיקה ומבוססת
דרושה
מזכירת הנהלה

דרישות:
– הדפסה עברית/אנגלית (חלק מועט בעבודה)
– אנגלית ברמה גבוהה
– נסיון של 5 שנים ומעלה
התפקיד כולל ניהול משרד וקשר שוטף עם לקוחות בחו"ל

לפנות מכון דור רוזנבאום 4 ת"א
טלפונים: 03-203656, 03-203652

SONY®
דרושים
למעבדת מוצרי תקשורת
★ **טכנאי/ת**
הנדסאי/ת
נסיון בתחום הוידאו
★ **טכנאי/ת**
למקולי דיסק
נסיון בתחום האודיו דיגיטל
ישפאר
רח' אחד העם 9,
מגדל שלום, ת"א,
טל' 03-6101515
מועמדים מתאימים לאחר שרות צבאי יתקשרו לפניהם 03-5101515

המועצה המקומית ראמה מחלקת החינוך
המועצה המקומית ראמה מודיעה על משרה פנויה של מנהל לבית־הספר התיכון ביישוב. הנושא המיועד ע"פ הנא מואץ.
הכישורים הנדרשים מהמועמד:
1. בעל תואר B.A או B.SC. עדיף בעל תואר M.A או M.SC.
2. בוגר קורס אקדמאי להכשרת מנהלים לתקופה של שנתיים או בוגר ניהול פדגוגי במסגרת השכלה אקדמאית.
3. רשיון הוראה קבע לפי ההוראות המוזכרות בחוזר מנכ"ל משרד החינוך והתרבות.
4. נסיון בהוראה על יסודית או בכתות ז' ו ח' בחינוך יסודי לתקופה של 5 שנים לפחות ואשר בהם הוכיח המועמד הצלחה כמורה וכמחנך.
5. עדיף נסיון בלימוד תלמידים טעוני טפוח.
6. ידיעת הוראות הכללי משרד החינוך והתרבות בהקשר לפעילות מנהל בית־ספר.
7. ידיעת השפות ערבית ועברית על בוריין והיכולת להבעה בשתי השפות בעל־פה ובכתב.
8. היכולת לקיים קשרים ולנהל משא ומתן עם מוסדות ממשלתיים ורשויות ציבוריות ועם הורי התלמידים.
9. עדיף כי המועמד יהיה מתושבי ראמה.
את הבקשות יש להגיש למזכיר המועצה המקומית בשעות העבודה הרגילות. המועד האחרון להגשת הבקשות הוא 30.5.88.
אליאס קסיס
יו"ר המועצה המקומית ראמה

לחברת בטוח בת"א
למחלקה הימית
דרוש:
ראש מדור תביעות
הכישורים הדרושים:
★ נסיון מוכח וידע רחב בענף הבטוח הימי.
★ בוגר המכון לבטוח – יתרון.
המועמדים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 25286, ת"א 61252 עבור "ראש מדור תביעות"
– סודיות מובטחת –

לחברה מובילה בענף המזון
לסניף חיפה והצפון
דרוש
קופאי
★ בוגר תיכון
★ רקע בהנהלת חשבונות
★ ידע בעבודה עם מחשב
מועמדים מתאימים יפנו בצרוף קורות חיים לת.ד. 5558, קרית ביאליק 27000

תלמה
לסניף המכירות המרכזי ברמת־גן
דרושים
מובילים
דרישות המשרה:
★ 12 שנות לימוד ★ בריאות תקינה ★ רשיון ב
★ לאחר שרות צבאי ★ גיל עד 40
המעוניינים מתבקשים לפנות לסניף החברה ברמת־גן
רח' הזגגים 4 לאיול בימים א – ה
בין השעות 09:00 – 12:00

למוסד ציבור גדול בחיפה
דרוש/ה:
עו"ד לתפקיד משפטי בכיר
הכישורים הדרושים:
* נסיון מקצועי של 20 שנה.
* יכולת ניהולית.
* שליטה בשפות עברית ואנגלית.
ידיעת השפות צרפתית וגרמנית - רצויה.
המעוניינים/ות יגישו את מועמדותם בכתב, בצרוף קורות חיים ותעודות, עד 15.6.88
לפי המען ... "תפקיד משפטי בכיר" ת.ד. 57 חיפה.

אורנים — בית הספר לחינוך של התנועה הקיבוצית
מכללה
למסגן לאמנות
דרוש
איש טכני
בעל ידע בשימוש בחומרים
ברזל, עץ, פלסטיק וחומרי יציקה
להפעלה ותחזוקה של
סדנת פיסול ממוכנת
לסיוע לתלמידים במהלך העבודה.
לקביעת ראיון נא לפנות לטלפון
04-830750-2 בימים א'-ה' למירה הרות

לחברה מסחרית גדולה בת"א
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
הכישורים הדרושים:
★ סוג 3 בהנהלת חשבונות
★ נסיון מקצועי של 4 שנים לפחות
★ יכולת עבודה עצמאית
★ מגורים באזור המרכז
★ העבודה במשרה מלאה
נא לפנות בכתב יד בפרוט קורות חיים לת.ד. 9175 ת"א 61009

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ
היחידה ללימודי המשך ולמודי חוץ
מנהל/ת חשבונות ראשי/ת
תאור התפקיד:
אחראי/ת לניהול החשבונות במדור חיפה, תוך שילובה במסגרת הנהח"ש של המוסד. פיקוח על סדרי הרישום והגבייה. קביעת אופן הרישום מבחינה מקצועית עפ"י הנחיות מנה"ח ראשי בנזבורת המוסד והדרכת העובדים המבצעים רישומים אלו. סיוע בהשלמת פתוח תכנה חדשה למדור. בצוע תפקידים כפי שיוטלו מפעם לפעם ע"י הנהלת המדור.
כישורים הדרושים:
בעלת תעודת מנה"ח סוג 3, לפחות. בעלת ידע ונסיון במערכות ממוכנות־מורכבות של הנה"ח. יכולת פיקוח על צוות עובדים. שליטה מלאה בעברית, רצוי ידע באנגלית. יכולת לקיים מגע נאות עם קהל.
מכרז מס' 36/88
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל מחלקת משאבי אנוש, מוסד הטכניון למו"פ בע"מ, קרית הטכניון חיפה — 32000,
עד יום 5.6.88. בציון מס' המכרז.

דרושים:
1. חתם בכיר
הבקיא בענפי
אש ורכב
(בקיאות בחבויות – יתרון)
נא להתקשר לענת
החל מיום א'
טל: 03-5430801
2. פקיד/ה
לביטוח חיים
עם נסיון בשינויים
ופדיונות
נא לפנות למוטי כץ
טל: 03-5430742
מנורה — חברה לבטוח בע"מ

על שם נחום גולדמן
כלל בית ע"ש משפחת אברהם מרינה שפיגל
לבית התפוצות
דרושים עובדים
לעבודה בתחום מיוחד
1. למחלקת המשק:
מרכזן/ית – 30% משרה לשעות אחה"צ, 5 ימי עבודה לתקופת נסיון של 6 חודשים.
מתנת הדרגות ס"ו–י"ז בדרוג האחיד
הכשורים הדרושים:
★ נסיון בהפעלת מרכזיה.
★ ידיעת השפה העברית על בוריה, אנגלית – יתרון.
2. למחלקת הסמינרים:
מזכיר/ה – 100% משרה, 5 ימי עבודה לתקופת נסיון של 6 חודשים
מתנת הדרגות סדירות בדרוג האחיד
הכשורים הדרושים:
★ נסיון בעבודות משרד
★ הדפסה בשפה העברית, ידיעת טובה באנגלית
המעוניינים יפנו טלפונית 03-425161, החל מיום א' בשעות 15.00-8.30 בלבד לסעיף 1. לבקש שלוחה 25, לסעיף 2. לבקש שלוחות 16, 60, 67

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
דרוש/ה:
מהנדס/ת מעבדה
תאור התפקיד:
מהנדס למעבדה לשכבות דקות של מוליכים למחצה. העבודה כוללת יצור השכבות בטכנולוגיות ואקום ומחקר על תכונותיהן החשמליות והאופטיות.
הכישורים הדרושים:
בעל/ת תואר ראשון לפחות בהנדסה, פיסיקה, כימיה או מדעי החומרים.
מספר המשרה: מח/142.

מזכירה לעניני הוראה (לימודי מוסמכים) בפקולטה
תאור התפקיד:
מזכירת הועדה הפקולטאית ללימודי מוסמכים. טיפול בעניני הסטודנטים המשתלמים לתואר שני ושלישי. מתן שרותי מזכירות לחברי הסגל ולעובדים.
הכישורים הדרושים:
רצויה השכלה אקדמית. רצוי נסיון בעבודה דומה. ידיעה מושלמת בעברית ובאנגלית, כולל הדפסה בשתי שפות על מעבד תמלילים. נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה במשרד פקולטי. כושר לקיים מגע נאות עם קהל.
מספר המשרה: מח/140.

מתכנת/ת בכיר/ה במדור מערכות במרכז המחשבים
תאור התפקיד:
טפול ותחזוקה שוטפים של מערכות MVS ו־VM. טיפול בתקלות תכנה. מעקב אחרי בצועי המערכת. פתוח תוכנה במערכות MVS ו־VM.
הכישורים הדרושים:
בעל השכלה פורמלית בתחום המחשבים. בעל נסיון בעבודה במערכת הפעלה, כולל תכנות ב־ASSEMBLER. עדיפות לבעלי נסיון של שלוש שנים בתכנות מערכות VM או MVS שליטה טובה ומלאה בשפות עברית ואנגלית. הכרת קונפיגורציות של מערכות גדולות. כושר לימוד וניתוח עצמי.
מספר המשרה: מח/136.
מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 5.6.88, אל: אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000

לצה"ל דרושים
מועמדים לשרות קבע בתחום חקירות פליליות
על המועמדים לענות על התנאים הבאים:
א. בוגרי 12 שנ"ל.
ב. גילאים 28-21.
ג. מסיימי שירות צבאי סדיר
ד. סוג בריאות 97-65.
עדיפות תינתן למועמדים בעלי ניסיון קודם בחקירות ו/או אנשי משטרת ישראל.
על המעוניינים לפנות בכתב יד קריא וברור תוך ציון קורות חיים. יש לצרף צילומי תעודות ומסמכים על השכלה, הכשרה או ניסיון לשולחם לד.צ. 02607 צה"ל.
יענו מועמדים מתאימים בלבד

קצין אקדמאי בתחום החינוך
עם ניסיון בניהול מערכת חינוכית לעבודה עם נוער טעון טיפות. מיקום העבודה: גליל תחתון.
לפנות לד.צ. 01616 בציון קורות חיים וניסיון – לנעמה.

מציל אחראי לבריכת שחיה צבאית במרכז הארץ
בדבר פרטים יש לפנות לסא"ל יזהר בטלפונים:
03-616651, 03-616652, 03-616653

חיל האויר
דרושים מורי/ות
תיכון לשנה"ל תשמ"ט
לביה"ס הטכני של חיל האוויר בבאר־שבע
במקצועות:
* מתמטיקה
* פיסיקה
* אנגלית
* תנ"ך
* ספרות
* לשון
המעוניינים יפנו לטלפונים:
057-691264 (בין השעות 08:00-17:00)
057-410693 (בשעות הערב)

יותר טוב מנפאואר
בירושלים ובתל־אביב
דרושים
עובדים מנוסים במקצועות:
★ **כתבנות עברית, אנגלית ועברית־אנגלית** ליום עבודה מלא/חלקי
★ **עיבוד תמלילים עברית, עברית־אנגלית ואנגלית** ליום עבודה מלא/חלקי
★ **קלדנות אלפא־נומרי**
★ **מזכירות עברית־אנגלית** למשרה מלאה, לתקופות קצרות וארוכות
★ **ניהול חשבונות** סוג 3,2, עם שנתיים נסיון לפחות
★ **ניהול חשבונות** סוג 3, עם נסיון בתעשיה + אנגלית
למחלקה הטכנית בירושלים בלבד
דרושים
בוגרי בי"ס מקצועי, 4 שנתי – במגמת מכניקה עדינה, מסגרות/חרטות, פרופיל צבאי גבוה, למשרה מלאה. התנאים כוללים הסעות, ארוחות והטבות סוציאליות
פנו למנפאואר בהקדם – זה משתלם!
* **ירושלים**, בית יואל, רח' יפו 33, קומה 4
א'—ה' 09.00 — 14.00 טל' 02-233436
* **ת"א**, בן־יהודה 12, א'—ה' 08.00 — 14.00
טל' 284128, 03-298877
מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
המשרות במודעה זו מוצעות לנשים ולגברים.

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

סופר־פארם
לסופר־פארם חורב
במרכז חורב בחיפה
דרושים/ות
★ מחסנאים/יות – בחורים/ות לאחר שרות צבאי
★ קופאים/יות – אפשרות לחצי משרה
★ פועלת נקיון – למשרה מלאה
בדבר פרטים נא לפנות לדני לוזון
החל מיום ב' 30.5.88 בין השעות 09:00 – 17:00
בסופרפארם חורב, רח' חורב 15, אחוזה, חיפה
תנאים מצויינים למתאימים/ות

אנשי מכירות
לעבודה קשה בשכר גבוה
לעיתוני אנשים ומחשבים פינסקר 64 ת"א 295145/6/8

IIS

למפעלנו בקרית הטכניון
מזכירה למחלקת הפתוח
★ אנגלית ברמה גבוהה מאוד (רצויה שפת אם)
★ עברית על בוריה
★ נסיון בעבודה על מעבד תמלילים אנגלית + עברית
5 ימי עבודה 07-17
נא לפנות בכתב לכח אדם
אי.אי.אס. ת.ד. 1640 חיפה 31015

יועץ ביטוח
עבור הסבה מלאה לתחום יציב זה.
אנחנו נכשיר, נספק שירותי משרד,
נלווה ונדריך את המועמד המתאים.
פניות מבוקשות מבני 27 ומעלה המוכנים לטרוח. טלפון: 04-374090

החברה לכבלים ולחוטי חשמל בישראל בע"מ
דרוש/ה
למחלקה הכלכלית של החברה
כלכלן/ית, מהנדס/ת תעשיה וניהול
שיעסוק בתחומים הבאים:
תמחיר, תקציב, ניתוחים כלכליים, עיבוד נתונים וכו'
הכישורים המדרשים:
* נסיון קודם של עד שנתיים בתעשיה - רצוי.
* ידע ב־PC - רצוי.
לנושא התפקיד מובטחת עצמאות בעבודה.
כבלים
בהצעות נא לפנות בכתב יד, בצירוף קורות חיים וניסיון קודם לכח־אדם
ת.ד. 443 חיפה 31003 סודיות מובטחת

איגוד ערים אזור חיפה
שירותי כבאות
דרושים
כבאים.
לעבודה במשמרות במרחב האיגוד
הכישורים הדרושים:
1. גיל 26 – 21 שנה לאחר שירות צבאי.
2. סוג בריאותי גבוה
3. השכלה תיכונית / מקצועית / מלאה / חלקית.
4. ידיעת השפה העברית.
5. רשיון נהיגה.
6. תעודת יושר.
7. בעלי רקע טכני.
המועמדים יוזמנו לוועדת קבלה למבחנים ומבדקים
הצגת מועמדות בצירוף תעודות ומסמכים יש להגיש למזכירות האיגוד בבית מכבי אש חיפה.
רח' חלץ 9, גשר פז
בין השעות 08.00 – 12.00.

חוק הודעות שוות בתעסוקה תשמ"ח 1988 לפי חוק זה אסור למעביד להפלות אדם לעבודה מחמת מינו או מעמדו, הורותו ... אם אופי או מהות של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה, המבקשים ... לפנות על פי החוק.

דרושים
* **הנדסאי** (מהנדס חשמל)
עם נסיון בתכנון לוחות ופקוח על צוות עובדים
* **שרטטת חשמל**
עם נסיון ליום עבודה מלא
* **חשמלאים לחיווט לוחות**
לפנות לטלפון
04-674227

אל תמכור את עצמך בזול

אל תמכור את עצמך בזול,
כי אתה טוב באמת, אתה שווה לנו הרבה
ואנחנו מוכנים לתת לך הרבה
גם שכר שנכנס כל חודש לחשבונך בבנק.
גם קורס לשפשוף והעמקת הידע
בפרסום ושיווק חינם!
גם עבודה רצינית ברשת העיתונים המקומיים
הגדולה והחזקה בארץ גם שעות עבודה גמישות
והעיקר — בונוסים שמאפשרים למוכשר כמוך
להגיע לשכר גבוה־גבוה
כמו שאמרנו, אל תמכור את עצמך בזול,
הרם טלפון ל: תמי 052-911110
וקבע פגישה עוד היום
צומת השרון
עיתונות מקומית בע"מ

לחברה כלכלית
העוסקת ביזום וניהול פרוייקטים דרושה
EXECUTIVE SECRETARY
שתפעל כמזכירת מנכ"ל בכל הנוגע לישיבות וסיכומי דיון, מעקב אחר ביצוע החלטות, קשרים עם גורמי חוץ ועבודת מזכירות שיגרתית.
המועמדת המתאימה תהיה בעלת נסיון רלונטי, כושר ביטוי גבוה במיוחד בכתב ובע"פ, בעלת בטחון עצמי רב לפעול בסביבה מגוונת ודורשנית, ויעילות כללית גבוהה
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים
לת.ד. 4353 חיפה 31040 למשרה מס' 2241

למפעל בטון ברעננה
דרושים
1. מפעיל למשאבת בטון "זיבאר"
2. מסעין בטון
מתאימים מרעננה והסביבה
יטלפנו 052-27792

هكذا عن الأصل

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

הסתדרות רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנות מד"א של 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 5793333, 5793334
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 08-451333
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'-ה' 8.00-20.00
בימי ו' 8.00-15.00
טלפונים 03-433300
"שקמה" — שירות רפואי לבית ת"א קרית ביקורי בית של רופאים מוסמכים לילדים ותינוקות בשעות 19-24. טל' 03-7549111 "שקמה" קוד מנוי 222
שח"ל — שירות רפואי לבית (חיפה) בימי חול בשעות 19-24, בימי שישי 24-14, בשבת 08-24. טל' 04-380541 קוד מנוי 1665
שר"ן — שירות רפואי נייד ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום — 660585, 02-669531
מוקד לילה שבת חג — 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן תל אביב. מוקד יום — 218820, 218898
מוקד לילה — 631011 מנוי 3752 ול' השאיר הודעה לרופא תורן מכבי בי"ד
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
בר כוכבא 49 טל: 03-284649 פתוחה בימים א-ה בין 21.00 עד 23.00. ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00. שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
מרכז מידע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה):
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-660111
ירושלים: ביה"ח הדסה ע"כ 16-22
קשב לבית —
שרות מיוחד לרפואה, שיקום וסיעוד בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052-548575
איתורית 7549111 1500
מד"א — עזרה ראשונה במשרד:
(24 שעות)
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3.
תל־אביב 03-5461111
ילדים ונוער 03-261113
חיפה 04-672222/3.
נתניה 335316
באר־שבע 057-48111.
כרמיאל (גליל מערבי) 04-988410
כפר־סבא 052-913999
מרכז רפואי באר־יעקב 03-225858
מרכז מידע למצבי לחץ מטעם "מעבליט"
א דה 11.00-13.00
ב רד' 16.00-18.00
רח' מאזה 18 תל־אביב
ערנ לשירות אזרח — חברה סיעודית לשירות הציבור בגוש דן 24 שעות ביממה
טל' 03-5461727/8

ערן — עזרה לשיחה נפשית בטלפון לחולי לב (פרטי) 538848
ויצו — 24 שעות קו אדום לנשים מוכות טל' 03-5461185, 08-550506
החוקר למלחמה באיידס — החברה וסיוע לחולים מידע מוקלט 24 שעות בטלפון: 03-290101, 03-203121 קו פתוח בכל יום ב' 19.30-23.00. ת.ד. 20683 תל־אביב
ותורנות מרפאות במלונות — דחופה ת"א — 611001, 24363, 239952 (24 שעות ביממה) דחופה ירושלים 226335 דחופה חיפה 645334
האגודה לחבריות האגודה סניף ת"א בן יהודה 146 239207

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים, פנימית)
איכילוב — (כירורגית)
ירושלים
שערי צדק — (פנימית, ילדים)
הדסה ע"כ — (כירורגית, אורטופדית, נשים, עיניים, אא.ג.)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
אילנורוב אילנורוב 76 250746
בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
ירושלים
מרפאת רוממה הנ"צ 28 528191
חיפה
מגן דוד גאולה 15 665205
רמת גן ובני ברק
הדסה כצנלסון 151 722271
חולון
אמונה סוקולוב 4 5058197
בת ים
מור הניבה רייך 20 583360
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
נתניה
קופ"ח כללית ברודצקי 31 611128
הקריות
מגל העצמאות 53 ק. אתא 441280
חדרה
כללית ה. סמואל 335884
מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
תל־אביב: ימים ב' ג' ד' — 16.00-19.00.
יום ו' שעות 8.30-11.00
רמב"ם 9, טל' 5101511/2
חיפה ימים א', ד' — 16.00-19.00
רח' הספורט 14 טל. 81520

מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'-ה' 8.00-20.00
בימי ו' 8.00-15.00
טלפונים 03-433300
שר"ן — שירות רפואי נייד (24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום 660585, 669531
מוקד לילה, שבת חג — 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכבי בי"ד
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49 טל: 03-284649 פתוחה בימים א'-ה' בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
מרכז מידע לקורבנות אונס — 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים — 245554
חיפה — טל' 04-660111
מד"א — עזרה ראשונה במשרד: (24 שעות)
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
ילדים ונוער 261113
חיפה 04-672222/3.
נתניה 335316
באר־שבע 057-48111.

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)

ירושלים
ביקור חולים — (ילדים, נשים)
הדסה ע"כ — (פנימית, כירורגית, אורטופדית, עיניים, אא.ג.)

תורנות בתי־מרקחת

תל אביב
אופה דיזנגוף 165 224717
בבלי קויאל 1 פינת טולדנו 10 של' בבלי 440552
מנצ"ש, אמת, בבלי
ירושלים
אל חייאת בית הכיכר מול מזכה בזה יעקב 859286
מנצ"ש, קופ"ח רוממה הנ"צ 28 523191
חיפה
הנשיא שד' הנשיא 33 353512
חולון
ד"ר חורי סוקולוב 70 842433
בת ים
בלפור בלפור 98 583448
רמת גן ובני ברק
קריניצי יהלום 63 721968
נתניה
מקסים סלומון 2 617836
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 985271
הקריות
ביאליק שד' ירושלים 15 ק. ביאליק 721250
חדרה
כללית ה. סמואל 335884

יום שבת

תורנות רופאים

הסתדרות רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנות מד"א של 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 5793333, 5793334
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
נהריה 923555
רחובות 08-451333
בת ים 585555
חולון 808138
לוד־רמלה 08-221022

מרכזי מידע — אגד
02-304304 03-432777 04-549121

הסנה
מוגש כשירות לציבור על ידי
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

דרוש/ה
למבצע
קידום מכירות
באמצעות הטלפון
שעות העבודה:
17:00-21:00
הכנסה גבוהה למתאים/ה
טלפון: 03-251626

למפעל תעשייתי באיזור חיפה
דרוש:
מנתח/ת
מערכות
הכשורים הדרושים:
* מהנדס/ת תעשיה וניהול
* 3 שנות נסיון בנתוח מערכות
* ידע בתכנות
מועמדים העונים לדרישות יפנו בכתב יד, בפירוט קורות חיים ומספר טלפון להתקשרות לת.ד. 1474 חיפה

הלוח הארצי

הארץ חדשות

משרות אקדמאיות בחו"ל
למעוניינים בתחומי כלכלה + כספים ניהול, הנדסה ומחשבים
אנא פנו לקבלת פרטים נוספים
לת.ד. 21662 ת"א
מיקוד 61216
– סודיות מובטחת –

למכון לבריאות העובד ושקומו
ע"י בית לווינשטיין, ת.ד. 3 רעננה 43100
טלפון 052-445103
דרוש/ה
טכנאי/ת לעבודת מחקר אלקטרופיסיולוגית
היקף: ½ משרה לתקופה של לפחות שנה
* עדיף בעל נסיון *

לעתון גדול פסם בתל־אביב
דרושה:
פקידה / מזכירה
דרישות התפקיד:
ידיעת השפות עברית ואנגלית
(רצוי שפת אם אנגלית)
הדפסה בשתי השפות
השכלה תיכונית מלאה
העבודה במשרה מלאה או חלקית
לפנות לטלפון 03-5614222
שלוחה 44 משעה 09:00

מלון לחם ירושלים
דרושים
קונדיטורים
בעלי ידע ונסיון
מפקחי/ות משק בית
נא לפנות למח' כ"א 02-697202

למוסד פיננסי
דרוש/ה
כלכלן/ית
עם ידע ונסיון
בסקטור ההתיישבותי
מקום העבודה תל־אביב.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, תעודות לימוד, השכלה ונסיון קודם, ת.ד. 11333 תל־אביב
מ. 61112 עבור "כלכלן"
– סודיות מובטחת –

לחברה מסחרית גדולה בת"א
דרוש/ה
קופאי/ת
הכישורים הדרושים:
★ ידע ונסיון בניהול קופה ותזרים מזומנים.
★ סוג 2 בהנהלת חשבונות.
★ יכולת עבודה עצמאית.
★ מגורים באיזור המרכז.
★ העבודה במשרה מלאה.
נא לפנות בכתב יד בפרוט קורות חיים
לת.ד. 9175, ת"א 61009

מנוי הארץ,
קח במתנה
כרטיס דיינרס הארץ

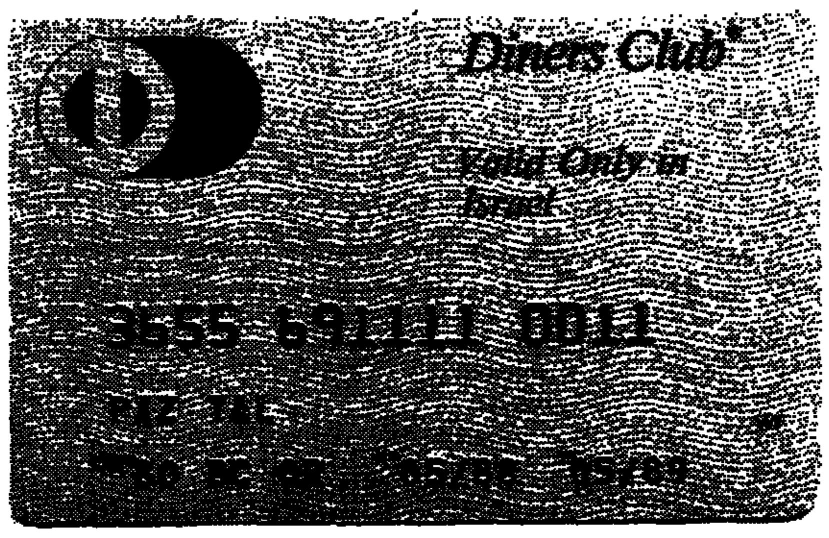

על חשבון "הארץ". למנוי "הארץ"
"הארץ" רכש עבורך כרטיס אשראי חדש ויוקרתי - "דיינרס - הארץ". מעכשיו אתה יכול ליהנות בישראל מהטבות מרובות ובלעדיות, שמעניק "דיינרס - הארץ".
"דיינרס - הארץ" הופך להיות כרטיס הביקור החדש של מנויי "הארץ", ובנוסף...

מגיע לך
כרטיס "דיינרס - הארץ" מגיע לך ללא כל תשלום.
עם כרטיס "דיינרס - הארץ", אתה נהנה משרותי אשראי כדאיים וממיגוון רחב של יתרונות ייחודיים: אתה מצטרף למועדון-היין שכבר הפך לשם דבר.
אתה מוזמן למועדון הגולף בקיסריה, את מקבלת שירות אישי במשרדי נסיעות ותיירות.

...כרטיס "דיינרס" בינלאומי
בנוסף לכרטיס "דיינרס" בישראל, אתה זכאי לכרטיס "דיינרס" בינלאומי בהוזלה ניכרת (46 ש"ח במקום 74 ש"ח), ובעזרת כרטיס זה תוכל לבצע את קניותיך ב-160 מדינות בעולם וחשבונך יחוייב רק פעם אחת לחודש. זהו יתרון בלעדי לך ולכרטיס הבינלאומי של "דיינרס", הניתן לשימוש הן בארץ והן בחו"ל. כמו כן, בן־זוגך זכאי לכרטיס נלווה בתנאים מיוחדים.

חוץ מזה...
מידי חודש בחודשו יציע לך "דיינרס-הארץ" לחשוב על כמה וכמה הזדמנויות ליהנות ממבצעים בלעדיים - בתחומי התרבות, הנופש, הנסיעות, ההשכלה, טיפוח היופי, ובתחומים נוספים רבים מגוונים וכדאיים. מודעות מפורטות על המבצעים וההצעות יתפרסמו ב"הארץ" מידי חודש ובמשך כל החודש, וכל הפתעה - נעימה מקודמתה.

כל הבנקים מכבדים את דיינרס
"דיינרס" הוא היחיד המכובד ע"י כל הבנקים בישראל, כשיש לך "דיינרס-הארץ" אתה חופשי לבחור את הבנק בו יחוייב חשבונך, לפי מיטב שיקולך.

איך מצטרפים?
בשבוע שעבר קיבלת את טופס ההצטרפות יחד עם העיתון.
מלא את הטופס, הכנס למעטפה (דמי הדואר כבר שולמו) ושים בתיבת הדואר הקרובה. תוך חודש תקבל - חינם את כרטיס "דיינרס - הארץ"*.

* בהתאם לתנאי הקבלה של "דיינרס קלוב" בישראל.

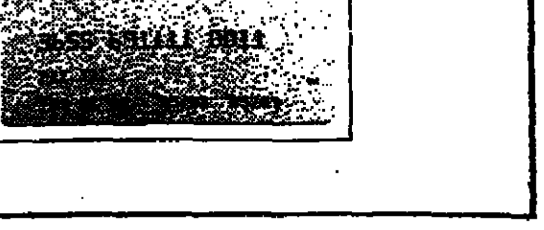

דיינרס הארץ
כרטיס לאנשים חושבים

א.קי. פרסום ושיווק

דרושה
פקידה
לניהול משרד
ידע בהנה"ח, שליטה במעבד תמלילים
ידיעת אנגלית — חובה
לחברה העוסקת ביבוא מכונות לתעשיה בתחום המערכות
☎ 03-619903

1000$ נטו + רכב
* למתכנת C.N.C שרונע
* לברסם מעולה
04-761364 04-761982

זמן הדלקת הנרות

	ש"ש	מוצ"ש
ירושלים	8.18	6.57
תל אביב	8.16	7.15
חיפה	8.21	7.09

לפרויקט פרסומי ידוע באיזור המרכז
דרוש
ראש צוות מכירות
עם נסיון בפרסום והפעלת צוות
בשעות העבודה 04-527066

האוניברסיטה העברית בירושלים
מכרז מס' 32/88
מנהל הרשות למחקר ופיתוח
תאור התפקיד:
– קיום מגעים שוטפים עם קרנות ומשרדים בקשר לחוזי המחקר המענקים באוניברסיטה העברית.
– ריכוז הטיפול ברמה המוסדית במכוני ומרכזי המחקר באוניברסיטה וניהול מאגר קרנות הפנים.
– אחריות כוללת על תקציב המחקרים והפצת המידע על קרנות המחקר.
ניהול והפעלת המערכת הארגונית של הרשות למו"פ.
– סיוע לסגן נשיא למו"פ ועד מנהל הרשות בבצוע מדיניות המחקר באוניברסיטה.
דרישות התפקיד:
השכלה אקדמית ברמה של P.h.D. בתחומי מדעי הטבע ונסיון של 5 שנים לפחות בתחומי מחקר ומינהל אקדמי.
נסיון בגיוס של פרויקטי מחקר, ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין
דרגה:
לפי כישורי המועמד.
את הבקשות יש להגיש עד ה־15.6.88 במעטפה סגורה לאגף כ"א האוניברסיטה העברית הר הצופים מיקוד 91905 ולציין ע"ג המעטפה את מס' המכרז

לקבוצת אימפריה
אימפריה של קולנוע
דרושה
מזכירת מנכ"ל
לעבודה מגוונת ורבת עניין
* נסיון קודם בעבודה דומה
* שליטה באנגלית (כולל הדפסה עברית אנגלית)
* 6 ימי עבודה
נא לפנות בכתב לאימפריה של קולנוע ת"ד 2454 ירושלים
ולציין על המעטפה "עבור מזכירה"
פרסום שיחה

המחלקה המשרדית
חבר
★ חיילות משוחררות + הדפסה טובה בעברית + ידע באנגלית, לקורס עיבוד תמלילים, על חשבון חבר!
★ כתבניות ומעבדות תמלילים מעולות, בואו להרשם לעבודת קיץ בחבר, בתעריפים גבוהים ביותר, תנאים מצויינים
★ מנהח"ש סוג 2 3 שנות נסיון + נסיון בהתאמות, מתחת לגיל 35.
לעבוד בחבר · להרגיש בבית
חברה לשרותי כח אדם
ירושלים, רח' ינאי 6
טל: 02-234265-6-7-8
שעות הקבלה 08.00 — 16.00
מ־1.6.88
עוברים לכתובתנו החדשה
בן יהודה 34
מגדל העיר, קומה 6

דרוש
מנהל תפעול לחברת אחזקה ושרותים בתחום הפיקוד האלקטרוני
על המועמד להיות בעל נסיון בניהול צוות עובדים ושולט בשפה האנגלית (רצוי גם גרמנית)
תולדות חיים ונסיון מקצועי לשלוח בכתב יד לת.ד. 20192 ת"א עבור "פיקוד אלקטרוני"
– סודיות מובטחת –

למלון השרון בהרצליה
מלון השרון
דרושים
1. **מלצריות** לארוחות הבקר ושירות הלובי
2. **טבחים** למטבח החם
3. **מציל לבריכת השחיה** לחצי משרה
4. **חשמלאים מוסמכים**
5. **פקיד קבלה**
אפשרות עבודה לבוקר ולילה
לפרטים נוספים נא לפנות לבואנון אורלי מחלקת כ"א 052-575777

הארץ

יום ו', י"א בסיון התשמ"ח
27 במאי 1988

מערכת, הנהלה, מודעות, הפצה ומנויים תל-אביב, רחוב שוקן 21, טל' 5121212 ת"ד 233 תל אביב 61001 פקס' 310812, טלקס 33748
ירושלים: רחוב המבשלת 2, טל' 02-224249, ת"ד 273 פקס' 02-224249
חיפה: רחוב נורדאו 20, טל' 04-661166, ת"ד 5259 חיפה 31052 פקס' 04-670715

מו"ל: הוצאת עיתון הארץ בע"מ, רח' שוקן 21, תל-אביב
העורך: גרשם שוקן עורך המשנה: חנוך מרמרי
סגני עורך: משה ורדי, גרשון לוי
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחויבת בהן

HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel. P.O.B 233, Tel. 5121212

לקראת פיסגת מוסקווה

עיני העולם מופנות למוסקווה, לקראת פגישת הפיסגה בין נשיא ארצות-הברית והמזכיר הכללי של המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות. רונלד רייגן כבר הגיע להלסינקי, ובעוד ימים אחדים יחלו השיחות.

השאלה המרכזית היא אם יצליחו שני המנהיגים לחתום על הסכם שיאפשר צמצום, בחמישים אחוז, של מספר הטילים הבין-יבשתיים. אם תושג הסכמה זו ינשום העולם לרווחה ולא נגזים אם נראה בכך אירוע אשר הכינוי "הסטורי" יאה לו.

תוף החשיבות העילאית של עניין זה, ידונו שני המנהיגים גם בנושאים אחרים. הנשיא האמריקאי מייחס חשיבות רבה לתלונות, אשר לא בעלמו עוררו, גם בעידן הפרסטרויקה והגלאסנוסט, על שהמשטר הסובייטי אינו מכבד כראוי את זכויות האדם. אין ספק כי רייגן מאמץ את התלונות האלה במלוא הכנות – גם אם עמידתו התקיפה נועדה בין השאר להרשים את תומכיו באגף השמרני של הציבור האמריקאי ולהפגין כי אינו "רך" כלפי המשטר הקומוניסטי אשר כינה פעם את מימשלו "קיסרות הרשע".

רייגן אמר לפני צאתו לדרך כי יעלה בפגישותיו עם מיכאיל גורבאצ'וב נושאים אחרים "שאותם ארצה לפתור תוך שיתוף פעולה עם ברית-המועצות, כגון מלחמת איראן-עיראק, דרום-אפריקה, קמבודיה, אמריקה המרכזית, אתיופיה והסכסוך הישראלי-ערבי".

פירושו של המושג "שיתוף פעולה" בהקשר זה הוא שהמנהיג האמריקאי ירצה להניע את עמיתו הסובייטי שיחדל מלהתנגד להטלת אמברגו על ייבוא של כלי נשק לאיראן; שישפיע על וייטנאם בכיוון הרצוי לארה"ב; שיפסיק לעודד את המשטר הסנדיניסטי בניקאראגואה; ועוד דרישות דומות, בקשר לחלקי תבל אחרים.

גם הסכסוך הישראלי-ערבי זכה לאיזכור באותה הזדמנות; ואף כי צדק שמעון פרס כאשר אמר שלשום ב"מוקד" ש"לא הכל מתחיל בירושלים וחוזר אליה", אין זה אלא טבעי שנשאל מה פירושו של שיתוף פעולה אמריקאי-סובייטי בענייננו.

יש משקיפים המפרשים כחידוש את איזכורו של הסיכסוך הערבי-ישראלי, בהקשר של שיתוף פעולה בין שתי מעצמות-העל; עד כה היה מקובל להניח כי וואשינגטון הרשמית מעוניינת שלא להקנות לסובייטים מעמד שווה-ערך לזה של ארה"ב בתהליך השלום הישראלי-ערבי. האם אכן יש פה שינוי גישה, של האמריקאים, ועלינו להיות מוכנים לכך שרייגן ושולץ, הנלווה אליו, יבואו לקראת גורבאצ'וב, בעניין הוועידה הבין-לאומית? גורבאצ'וב הרי מתמיד בתביעה שהוועידה, גם אם לא יהיו לה סמכויות כפייה, תהיה בכל זאת "פעילה", ושתי מעצמות-העל, או כל חמש החברות הקבועות במועצת הביטחון של האו"ם, יוסמכו להשיא "עצות" לצדדים לסכסוך, עצות אשר ייקשה שלא לשעות להן?

סעיד אל ריפעי, ראש ממשלת ירדן, מיהר כבר להתלונן על שארה"ב מתנגדת להסמכת חמש חברות מועצת הביטחון להעלות "המלצות", בוועידה הבין-לאומית, והוא מצפה להחלשת ההתנגדות האמריקאית בעניין זה.

יהיה עלינו להמתין ולראות כיצד ינהגו רייגן ושולץ במוסקווה – אם אמנם ישאר להם שם זמן לדון בנושא.

הקצנות איראניות

עיראק הודיעה כי תפסה מחדש את האזורים שאיראן כבשה, דרך מית-סוחיות לבצרה, וכי עד עתה שיחררה כשני שלישים מהשטחים שכבשו האיראנים, מאז 1981. התפתחות זו – בנוסף למהלומות הימיות במפרץ ולהתקפות הטילים על טהראן וערים אחרות – היתה צריכה לכאורה לחזק את הקבוצות ה"פרגמטיות" (במובן האיראני המוגבל של המלה), קבוצות שיו"ר הפרלמנט רפסנג'אני נחשב למנהיגן. למעשה צפוי תהליך הפוך.

בשלב השני של הבחירות לפרלמנט השיגו עתה הרדיקאלים ניצחון ניכר. לפי סיכומים בלתי-רשמיים, כשני-שלישים מצירי המג'ליס ישתייכו למחנה הקיצוני (במעט כפליים ממספרם בפרלמנט היוצא), כלומר: רפסנג'אני יאבד את הרוב המוחלט שהיה בסיס לכוחו, כאיש השני באיראן, אחרי חומייני. התוצאה הראשונה תהיה ניסיון מחודש להעביר בפרלמנט את הצעות החוק השמאלניות – חלוקת אחוזות חקלאיות, הרחקת "מעמד המתווכים", בסחר הפנים, והלאמת סחר החוץ.

ממשלה בעלת כיוון ברור

על ממשלת ישראל להתחיל לדבר בקול אחד – ולשאת באחריות להחלטותיה ולא לתלות את הקולר בשותפה לא-אהודה

מאת פולס

בין שיוחלט על הקדמת מועד הבחירות לכנסת הי"2, בין שייערכו ב-1 בנובמבר – מערכת הבחירות הבאה תוכל, תכלית הבחירות היא ליצור בסיס להקמת ממשלה חדשה, ועלינו לשאול את עצמנו על פי איזו מתכונת כראוי לכוננה?

יש בינינו הסבורים כי הרכבה של ממשלת "אחדות לאומית" רצוי שיאומץ גם על-ידי הכנסת הבאה. הרעיון המונח ביסוד המשטר הדמוקראטי-פרלמנטארי שענייני הכלל צריכים להתנהל על פי רצונם של רוב חברי בית-הנבחרים, אינו מתקבל על דעתם. הם רואים בו זוכה ב"ריב המפלגות", ואינם מודים בכורח קיומה של אופוזיציה הממלאת תפקיד ממלכתי בכך, שהיא פוקחת עין על ניהול המדינה בידי הממשלה שהיא מעין ועד פועל של הרוב הפרלמנטארי. תחת זאת, הם מעלים על נס את רעיון האחדות הלאומית, היכולה להתבטא רק בממשלה שתישען על קואליציה רחבה, ואין הם מבחינים באנומליה הטמונה בכך שזאת עלולה להיות קואליציה של מפלגות אשר, לפי מצען, צרות זו את זו באופן הנמרץ ביותר.

יתכן כי ההתלהבות מ"אחדות לאומית" ניזונה אצלנו, עדיין, מזכרונות הגולה: כל היהודים מוכרחים לעמוד במלוכד מול פני השליט הנוכרי. אבל גם בלעדי שרידים של תחושה זו, מטפחים לא מעטים את הדעה כי ישראל אינה יכולה להרשות לעצמה את המותרות של משטר הבנוי על הנחת-יסוד לפיה טובת הכלל כאילו מחייבת שלא כל המפלגות החשובות – קרי, הגדולות – יאחזו בהגה השלטון. ישראל היא מדינה הנתונה בסכנה, אין מנוס עקרוני בינה לבין כל קהילה יהודית שברוסיה הצבירה.

* * *

הלכה הקונססוציונית שקיבלנו מבריטניה, מורה ביוצאים מכלל: בימי מלחמה יש מקום, ואף הכרח, לשתף גם את האופוזיציה בממשלה. הבריטים הדגימו זאת בשתי מלחמות עולם – בראשונה החל משנת 1915, בשניה החל משנת 1940. ישראל הלכה לפי דוגמה זו: מינהלת העם הממשלה הזמנית בראשית ציונית, ושוב פעם בשנת 1967. אבל הממשלה הזמנית פינתה, אחרי הבחירות לאסיפה המכוננת – זו שהפכה לכנסת הראשונה – את מקומה לממשלה נבחרת, אשר לא רחוקה הקיפה את כל המפלגות "חוץ מחירות ומקי", אלא נשענה על קואליציה צרה למדי אשר השאירה אפילו את מפ"ם, הסיעה השניה בגודלה, על ספסלי האופוזיציה.

והנה, גם הקואליציה הגדולה – זו שהוקמה ערב מלחמת ששת הימים עם צירופו של גח"ל לממשלת אשכול – התפרקה בשנת 1970, ולא היה בכך משום מקרה: סיומה של מלחמת ההתשה הפכה אותה מיותרת, או, ליתר דיוק, ראשי גח"ל התנגדו לקבלת התנאים שנועדו לאפשר לסיים אותה, ולכן פרשו מן הממשלה.

מנחם בגין לא העלה על דעתו להרחיב את הבסיס הקואליציוני של ממשלתו. עם פרוץ מלחמת לבנון, המערך נמנע להציע את הצטרפותו – דבר המוכיח גם הוא כי המלחמה ההיא לא צמחה מקונצנזוס אמיתי, כשם שלא יצרה כזה.

לעומת זאת, היה מקום לטענה כי לנוכח ניגודי-הדעות החריפים אשר מלחמת לבנון הולידה בציבור, ניתן היה לבצע את נסיגת צה"ל ממערבית שמטי לבנון רק על בסיס של קואליציה בין מערך וליכוד; ויתכן אף כי היה נחוץ לכונן קואליציה כזו במקרה שהבחירות של שנת 1984 לא היו יוצרות מאזן כוחות פרלמנטארי שמנע רוב מוחלט הן מהליכוד הן מהמערך.

אפשר להרחיק לכת ולגרוס, כי מן המבע היה להגשים את תכנית ההבראה הכלכלית ללא שותפות המערך בממשלה. הליכוד לבדו לא יכול היה להגשימה כל עוד התנגדות העובדים הכללית לא ראתה את עצמה מיוצגת, על-ידי המערך, בממשלה.

אולם אחרי חיסול ההרפתקה הלבנונית ואחרי ביצוע התכנית הכלכלית, איבדה ממשלת האחדות הלאומית את הבסיס לקיומה. מן הרגע בו צצה השאלה הפוליטית: באיזו דרך אפשר להרחיב את השלום שבינינו לבין מצרים לשלום כולל, שיקיף את ירדן וגם את סוריה – נסדקה האחדות הלאומית והיתה לכינוי שאין להשתמש בו בלי מרכאות.

* * *

המריבה סביב תכנית השלום של שמעון פרס, התחילה להפריע ליכולת תיפקודה של ממשלת "האחדות הלאומית" מאז סתיו 1985 והיא שיתקה אותה לגמרי מאז הגשמת הרוטאציה. שיתוק זה פועל, בוודאי בתחום מדיניות-החוץ, לטובת הליכוד: אבל גם הליכוד מנוע מלעשות כל מה שהיה רוצה לעשות. לא כברי קבלים אנשי גוש אמונים על הקפאת המפעל ההתנחלותי – הקפאה שהוא הישגו הסגולי היחיד אשר המערך יכול לרשום לזכותו בשנים האחרונות.

הבחירות לכנסת הי"2 צריכות לשים קץ לשיתוק ההדדי הזה. דרושה ממשלה אשר מדינאים ועיתונאים זרים אינם נאלצים לשאול שוב ושוב מהי, בעצם, המטרה המדינית אשר ישראל חותרת לקראתה? אם תקום ממשלה בהנהגת המערך, יוכל הליכוד לנסות ולבלום ויתורים טריטוריאליים אשר הממשלה תהיה מוכנה להם, אבל לדעת הליכוד הם מפליגים מדי; ואם רצון הבוחרים יעניק לליכוד מעמד פרלמנטארי שיאפשר לו לכונן ממשלה לפי טעמו – הדרך תהיה פנויה למערך לנהל אופוזיציה תקיפה. אז יהיה משוחרר מהצורך ללמד, לפתות בחוץ-לארץ, סניגוריה מאולצת על מדיניות-חוץ אשר לבו אינו שלם עמה, והסניגוריה הזאת דוחפת בוחרי מערך לעבר סיעות שמאליות יותר, כשם שהקפאת ההתנחלות גורמת למעבר בוחרי ליכוד לעבר התחיה ואומץ.

אין להיבהל מהחרפת הוויכוח הציבורי על הנושאים הפוליטיים. נהפוך הוא: נחוץ לחדד את הוויכוח, כדי שכל הבוחרים ישכילו להבין על מה עליהם להכריע עת יטילו את פתק ההצבעה לקלפי. הברור הוא שממשלת ישראל תחדל מלדבר בשתי לשונות. עליה להתחיל לדבר בקול אחד. אם זה יהיה קולו של הליכוד, יהיה עליו לשאת לבדו באחריות על כל מה שעלול לנבוע ממדיניותו, ולא להסתתר מאחורי גבו של שר-ביטחון משורות המערך; אם המערך יזכה בבחירות, יהיה עליו להתחשב בכוחה של האופוזיציה, אבל שוב לא יוכל לתרץ את הפאסיביות שלו בהצבעה על מה ששותפותו בממשלת אחדות לאומית כופה עליה, כביכול.

עניינים קטנוניים / יואל מרקוס

התדמיתנים / מח' החוצפה / דמעות תנין / החנינה שלא תינתן / האולטימטום / היועץ

משרד התדמית. ממשלת ישראל לקחה תמהוני אלמוני בשם מובארק עוואד, שלא הזיק לאיש, ועשתה ממנו מנהיג וגיבור לאומי. היא לקחה עיתון שאיש לא שמע עליו, "דרך הניצוץ", שלא הועיל ולא הפריע לאיש, ועשתה ממנו, באמצעות סגירתו, עיתון בעל מוניטין בין-לאומיים. עכשיו רוצים לקחת את המסכנה הזאת מכפר ביתא, שאחיה נהרג מיריות רומם אלדובי, ולהאשים אותה ביידוי אבנים. גם ממנה יעשו גיבורה לאומית בכוח. תמהני מה היתה עושה תנועת השחרור הפלשתינית בלי משרד התדמית הקרוי ממשלת ישראל?

דמעות תנין. חברה אפריקאית הפסיקה למכור לישראל רימוני גז מדמיע בגלל "השימוש לרעה שעושה בהם ישראל". טענה מתוחה. וכי לאיזה שימוש לטובה יועדו רימונים אלה? לריפוי ברונכיטיס? לייצור קסמים? סביב העיניים? בשביל מה הם מייצרים רימוני גז אם לא בשביל להסביר לאנשים ולהוציא להם דמעות? גז, באמת, מה הצביעות הזאת? אם הם כל כך רגישים, למה לא נכנסו מלכתחילה לייצור מברשות?

קורא כותב. בנושא זה קיבלתי את המכתב הבא מקורא: "השימוש בגז מדמיע מזיק מאוד לתדמיתנו, שכן כל העולם רואה בטלוויזיה רק ערבים בוכים. צה"ל צריך להשתמש בגז הצוחק. אז גם יכו וגם יראו באקרנים רק אנשים צוחקים".

העלאת שכר. וועדת העבודה והרווחה של הכנסת אישרה העלאת שכר של חמישה (5) שקלים למעשי הכנסה, כפיצוי על ייקור מטבוסים. אתה איזו דילמה לרבבות משפחות השובתות עכשיו את הראש מה יעשו עם הכסף הזה. היסעו עמו לסוף שבוע בטוסקנה? היתפסו שבוע באיי יוון ותופי איטליה? וכי מה נותר להן לעשות עם התוספת הזאת? הרי ללחם ולתחבורה זה לא מספיק.

שרים ולוויות. בני משפחתו של סרן בועז רכיב ז"ל התלוננו שאף שר לא הופיע בלווייתו. יש לכך אולי סיבות כבדות: א) השרים רגישים ולא יכולים לעמוד בצער הזולת. ב) לא תמיד יש מצלמות ואי אפשר לבזבז לוויה בלי שיובטח מראש כיסוייה. אלא שמצד כבוד המת זהו, לדעתי, אחד הנהגים היותר יפים. מי צריך צביעות, בר-ברת ופאתוס, סידורי חשבונות וניהול מערכת בחירות על קברי חיילינו? הם מכבדים את מתינו יותר באי-בואם.

מח' החוצפה. להקות בואר ומרושקין הגנו הופעתן בארץ בפרסום מודעות ביקורת הגבלות בהשמצות נגד ממשלת ישראל, האומרים שפסטיבל ישראל מימן אותן. זוהי פשוט חוצפה. האם היה עולה על הדעת שהתזמורת שלנו, לפני שהיא מנגנת בצרפת, תפרסם כתבי פלסתר נגד מדיניות הממשלה הצרפתית בעיתונים צרפתיים? אם מסריותה של ישראל לא מספיק טובה בשבילם, הן לא היו מוכרחות לבוא לכאן. גם השחקן ההוליוודי ריצ'רד דרייפוס, שתרם רבות להאדרת האנטישמיות בתפקידו המשכנע בסרט "מה מריץ את דודי קרביץ", מופיע לנו כמין שופט עליון שבא "לשמוע את שני הצדדים" כדי לגבש את "עמדתו". מה אנחנו בשבילו דרום אפריקה? כיהודי בגולה המחפש את זהותו עליו להזדהות עם ישראל ולא עם מדיניותה – את זה שישאיר לגויים. ואגב, האם כבר נסע לעיראק לשמוע את שני הצדדים כדי להביע דעתו על הג'נוסייד הנערך שם בנשק כימי?

הארכה לא באה. במשך שבוע החזיקו אותנו שהארכה מגיע לישראל. אך להקת הארכה לא הגיעה לבסוף – במחאה על מדיניות היד הקשה של ישראל בשטחים. אלא מה

האולטימטום. עזר ויצמן הציג אולטימטום לשמעון פרס: אם לא יקבל עכשיו התחייבות בכתב שהוא יתמנה לשר החוץ בממשלה הבאה, הוא לא יאפשר לשמעון פרס לכהן כראש ממשלה. לא פחות ולא יותר. פרס השיב באולטימטום נגדי: "מכיוון שלא ברור שאם אתחייב במכתב שתהיה שר החוץ אגיע לראשות הממשלה, אני דורש ממך קודם התחייבות שאהיה ראש הממשלה".

ניצחון על מי. בכל מה שקורה בארץ, הטרגדיה האנושית היא תמיד של ההורים. ההורים השכולים. הרי הנכים. הרי החיילים שנאלצים לדכא אוכלוסיה ערבית. הורים ערבים שבניהם התגייסו למלחמה נגד ישראל. הלב כואב לראות את פרופ' יהושע אריאלי מצר על מעצר בנו באשמת השתייכות לארגון טרור ערבי. מה הטרגדיה האנושית לא כל כך פועלת, לפחות לא אצלי. מבחינתי, את הקו הזה עברו שתי-ערוכות דרך הניצוץ, כשהתדינו ירוחן בסימן "די". תנועת היד של צ'רצ'יל, שסימלה את ניצחון מדינות התופש על הנאצים, אומצה על-ידי הפלשתינאים: הם מסמלים את כוחות האור ואנחנו, כמובן, את הנאצים. אין זו אולי עדות קבילה בבית משפט, אך היהודי שעושה לנו את הסימן הזה אומר לנו שהוא רוצה את חורבנה של ישראל כמדינה.

אין חנינה. מקבלי דו"חות התנועה שחשבו ליהנות מהחנינה הניתנת לכבוד שנת ה-40 למדינה, שישכחו מזה. אפשר לחון רוצחים, גנבים, רמאים ואנסים, אך לא עברייני תנועה, זהו כנראה הפשע העליון במדינה ואין עליו חנינה. לא מטעמים של צדק, אלא משום שהנהג הישראלי הפך לפרה חולבת. אפשר לקצוב עונשי רוצחים, אך אף אחד לא נפל על הראש כדי לפגוע בסעיף הכנסות המדינה העירונית.

עליה. הסוכנות היהודית החליטה להחזיר לארץ 17 שליחי עלייה מצפון אמריקה, הכי הולה להבריא את קיומה: סוף סוף יש לנו עלייה. עכשיו גם הבנו למה כה רבים שליחים. אם תשלח יותר שליחים, יהיו יותר עולים. ולמה שלא תשלח את כל המדינה והעזה ויהיו לנו בשנה ארבעה מיליון עולים! לא אלמן ישראל.

היועץ החסר. שמתם לב בממשלה, באוניברסיטאות, בכל משרד ממלכתי מרכזי תופסים מקום חשוב יועצים לענייני ערבים. בעצם, במבט לאחור, כשאנו רואים איך העניינים מתנהלים אצלנו, צריך להודות שהגיע הזמן למנות גם יועץ אחר טוב לענייני יהודים.

שימון. אנו כבר לא כועסים עליך. כל המשפחה מתגעגעת. אבא חזר הביתה.

במלאת 21 שנים לכיבוש
מסע שלום
ליציאה מהגדה

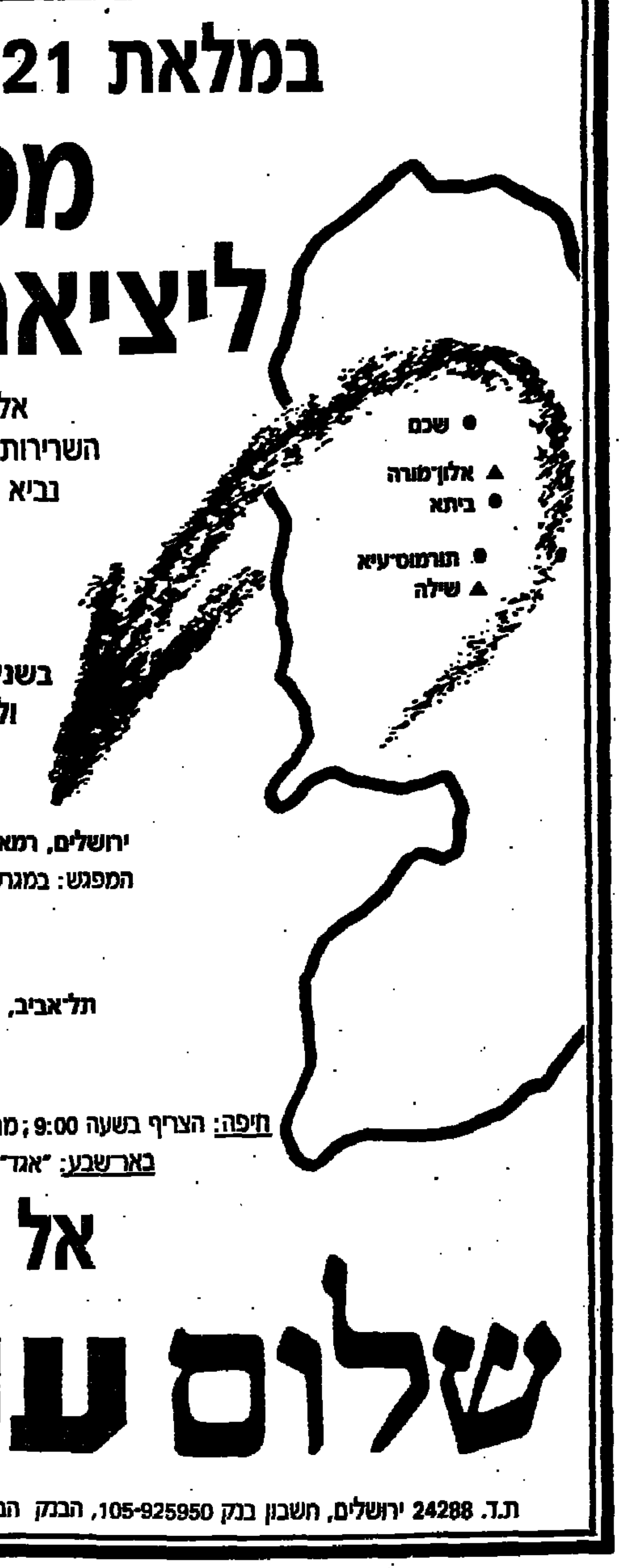

אל מול האלימות, ההשפלות והענישה השרירותית נצא בשיירת שלום אל לב הגדה. נביא את דבר ההדברות וההכרה ההדדית ונדרוש פתרון של פשרה למען בטחוננו הלאומי ושלומנו המוסרי.

שיירת מכוניות ואוטובוסים תצא בשני מסלולים למסע שלום ללב הגדה ולעצרת במבואות שכם — והחוצה בשבת 28/5/88

מסלול א':
ירושלים, רמאללה, מבואות שכם, חוצה שומרון והחוצה
המפגש: במגרש החניה של גבעת התחמושת בשעה 10:00
בנייני האומה בשעה 10:00

מסלול ב':
תל-אביב, חוצה שומרון, ביתא, מבואות שכם והחוצה
מפגש: תל-אביב, "הבימה", בשעה 11:00
צומת כפר הבפטיסטים בשעה 11:30

חיפה: הצריף בשעה 9:00; מרכז זיו בשעה 9:30; מרכז אחוזה בשעה 9:45
באר-שבע: "אגד" בשעה 8:45; מרכז מסחרי עומר בשעה 9:00

אל תעמדו מנגד!
שלום עכשיו

ת.ד. 24288 ירושלים, חשבון בנק 105-925950, הבנק הבינלאומי הראשון, סניף ראשי - ירושלים

"שלח את עמי" – לאן?

מאת דן מרגלית

לאחר שהגדירה עצמה כמדינת-היהודים, מתקשה ישראל בימים אלה להסכים עם ההנחה, כי בני עמה יכולים להיות פליטים פוליטיים ברחבי העולם

שבוע לפני שיחות הפסגה בין רונאלד רייגן לבין מיכאיל גורבאצ'וב מוציאים מנהיגי העם היהודי ברחבי העולם את שלטי "שלח את עמי". אך גם למחוקקים הם נראים מיושנים מעט. אמנם ברית-המועצות אינה חברה פתוחה ודמוקרטית, אבל מומחים בתל-אביב ובקיאים בנושא, לוחשים שבעידן הגלאסנוסט הבעייה אינה רק זכות ההגירה של היהודים, אלא בעיקר מימושה. כמה יהודים באמת רוצים לצאת את ברית-המועצות ב-1988? וכמה מהם לישראל? חמישה אחוזים בלבד, לפי נתוני הוועד האחרון.

במצב האמביוולנטי, מתחושת המגמה היהודית אל "עיקר" המאבק עקבת בברוסיה הטבעה את זכות ההגירה ויותר בדרישה מן הסובייטים להתיר חיים יהודיים-תרבותיים בברית-המועצות.

המגמה היא לשמור את המסגרים האנושיים ברוסיה, בה מתגוררים 1.6 מיליון יהודים. בלעדיהם אין תקוה להגירה בעתיד הרחוק.

התחושה הכללית היא, שהגלאסנוסט והפרסטרויקה הם אתגר תרבותי ואינטלקטואלי ליהודים רבים, שמבקשים ליטול חלק בעיצוב מחדש של החברה הסובייטית. גם זה מסביר את הלחץ להגירה, בחוגי שמסבבים את הרצון לעלות לארץ.

על רקע זה ניצבה שלשום בכנסת חזית פוליטית מעניינת. מצד אחד שבח וייס ויוסי שריד, שבנושא זה נתמכים מחוץ לפרלמנט באסירי-ציון מפורסמים כנתן שרנסקי ואידה נודל, ומצד אחר רוני מילוא, עוזי לנדאו ופעילי חרות מבין עולי ברית-המועצות. הוויכוח הוא על כוונת ממשלת ישראל להעניק אשרות הגירה רק ליהודים שיצאו את ברית-המועצות דרך בוקרשט, ויוותרו על המעבר בווינה, כאלה שיעניקו הזדמנות לעצמם להיות בישראל בטרם יוצעו לארצות-הברית.

הטיעון בפי שריד, וייס, נודל ושרנסקי מבוסס על עקרון יהודי-הומאניטרי: על ישראל לסייע לכל יהודי הרוצה בכך לעזוב את ברית-המועצות. עדיף שיעלה לארץ, אבל אין זה תנאי. אם חשקה נפשו בארצות-הברית – חבל, אבל מוטב כך משימשיך להיות ברוסיה בניגוד לרצונו. הסיכוי שיוכל לקיים אורח חיים יהודי בבוסטון טוב מן ההתבוללות שיעשה בן בקייב. לכן, אין לאלץ את יהודי רוסיה להגיע לישראל – צעד שיקנה לה אופי של חברה סגורה, קנאית, כופה.

דעה אחרת הביעו לנדאו ומילוא, שיצגו את הממשלה הדורשה לעצמה להכיר כי מומחים מטילים ספק אם באמת ההתבוללות בלנינגראד מהירה מאשר בסן-פרנציסקו. מדינה ציונית אינה חברת נסיעות לאומית להעברת יהודים מגלות לגלות. ישראל משלמת מחיר מדיני כבד על מאבקה למען יהודי רוסיה. היא נאלצת להתפשר ולעיתים להתחבק עם מוסקווה. היא מתערבת, חייבת תודה לבריטאים במערב כבדה שלך, והנפסים בנושא, היא מסתכנת בכך שגורבאצ'וב יחשוף את אי-הדיוק שבהנהגה הישראלית, כאילו כל זה נעשה למען איחוד משפחות. שכן באחד הימים, תחת לחצם של מיעוטים אחרים המבקשים להגר מרוסיה, עלולה מוסקווה לבטל את ההיתרים ליהודים, כדי למנוע טענות על איפה ואיפה.

ישראל ראויה להזדמנות הוגנת

דומה כי אין יסוד לטענת וייס ושריד, כי ישראל שוללת מיהודי רוסיה את חופש הבחירה. איש אינו מחזיקם בארץ. מי שירצה יכול להגר ממנה, כפי שרואים לעשות גם ישראלים שלא נולדו בברית-המועצות. הבעייה שונה בתכליתה: אם כחלק מאשרת-היציאה הניתנת בבוקרשט יבואו היוצאים קודם כל לישראל, הם יאבדו את הזכות להיחשב בעיני השלטונות האמריקאים כפליטים; ויפסידו יתרונות כלכליים מסויימים השמורים בארצות-הברית לנרדפים פוליטיים בלבד.

מדוע שיהודי מרוסיה יהנה בארצות-הברית מתנאי פתיחה טובים מאשר אלה של יורד ישראלי? מה שעושה המדיניות הממשלתית, הי מתעקשת על חנייה ראשונה של יהודי ברית-המועצות בארץ, מסתכם בהשוואת התנאים בין אלה שבחרו לרדת.

יש לוויכוח צד עקרוני ומעשי. ההנחה הסבירה היא, שחלק מהיהודים שיגיעו לארץ ימצאו את מקומם בחברה הישראלית ויעדיפו להישאר בה. אין סיכוי כזה אם הם יוצאים דרך וינה לנדידות בלי לפקוד את תל-אביב. ישראל ראויה לפחות להזדמנות הוגנת מצד מי שהיא כה פעלה למענם, שינסו אותה.

גם החלק העקרוני בעל משמעות. לאחר שהגדירה עצמה כמדינת-היהודים, שיש לה זיקה ציונית, אין ישראל יכולה להסכים עם ההנחה, כי בני עמה יכולים להיות פליטים פוליטיים ברחבי העולם. יש במזרח התיכון מקלט בטוח. כפי שניסח הקונגרס הציוני הראשון – יש ליהודים לאן ללכת ומי שיקבלם בזרועות פתוחות. השלמה ישראלית עם התפישה שיהודי רוסיה מהגרים לארצות-הברית כפליטים נרדפים, עומדת בסתירה גמורה למהותה של מדינת-היהודים כפי שהיא מבקשת להיתפש בעיני עצמה.

ליוצאים מברית-המועצות המשתוקקים ל"גאלדענע מדינה", ל"מדינת הזהב" שמעבר לאוקיינוס האטלנטי, אפשר להגיע מירושלים בצעדים מפי הנשיא האמריקאי ג'ון פיצג'ראלד קנדי: עליהם לשאול את עצמם לא רק מה ישראל עושה בשבילם, אלא גם מה הם תורמים למענה.

אלא שהוויכוח שלשום בכנסת נותר חסר תכלית. בלחץ יהודי אמריקה, המעוניינים להגדיל את קהילותיהם המידלדלות ולמצוא תעסוקה לארגוניהם הרופפים, תהסס ממשלת ישראל לנהל את המדיניות עליה הגן מילוא, בצינה בכנסת, בבחירות הדרמטיות. חברי כנסת מכל הסיעות מטילים ספק אם יהיה לממשלה העוז לעמוד מאחורי מדיניותה, המצריה במתן אשרות-יציאה דרך בוקרשט ללוד בלבד, או אם תתמיד בכך לאורך ימים.

שריקה באפילה / גדעון סאמט

תחיית הבית הישראלי

לקח חשוב, לא רק בענייני ארכיטקטורה, לפריצה החדשה מקופסאות הבטון

הבית הישראלי, המבנה המשמים הזה, שמרבבות עותקי הקבניה המכוערים שלו השפיע על פרצוף הערים שלנו יותר מכל דבר אחר – מלבד מזג האוויר – מתחיל תקופה חדשה. לא יכול להיות עוד ספק: משהו טוב מתעורר שם, סוף סוף. ונא לא לזלזל בהתפתחות הזאת. בסימנים המוקדמים, המעטים מדי עדיין, של נוזעת אחר מפלאי ההוצאת אצלנו, הלא הוא הירח שינוי מהם המבשק של הבית המשותף ושל רוב בנייני הציבור.

מי שיטורו יראה סביבו, בעיקר בתל-אביב, את ראשיתה – רק תחילה בינתיים – של תקופה אדריכלית חדשה, כפי שתתואר בבוא היום בקטלוגים. מדוע זה קרה דווקא עכשיו? למה המתינה הרוחיה של המזיות האחידות, המרות הנשואה, של דירות ה"לוקסוס" עתירות ביוזור-האודרה, עם התריסול ואיזה דירבטון מגחוך לשם גיוון?

איך נמשכה זמן רב כל-כך הכניעה מרוכזת-תוצרים של האדריכלים למתכונת פרה-הסעש, הגבבלת, שבה מבלים רוב הישראלים את חייהם, בבית ובמשרד? האם הדחיפה באה בעיקר משכבת בעלי יכולת ומאדריכלים שנפסו באיחור ניכר אומץ מקצועי; או אולי היתה תרומה לא פחות חשובה מהכיוון הבלתי-ייצוגי של בוני הדומה, שביקשו לתת לצרכני השיכונים "משהו אחר" בפריפריה סופגת העלבונות של בתים, חלון וכל השאר?

* * *

אלה שאלות מעניינות, ולא על כולן יש תשובה בשלב המוקדם הזה של התחיה האדריכלית. הן מכבידות את האפשרות הצשכבת לעסוק בארכיטקטורה לא רק כאיזה ענף שאנשיו מתלוננים תמיד על אי-לוציהם, אלא כגיזרה מתעוררת של התרבות הישראלית. קבלנים צריכים אופק, אדריכלים לחוצים, משרד שיכון תור-מוטף תרכבים שהנהגלו לטעם גרוע, פיזור סביבנו במשך השנים את ההשפעה הבעגונה הזאת – והארוהגרות – על פרצופה העירוני השרוף של המדינה.

את השינויים אפשר לראות היטב בתערוכה המוצגת עכשיו בבית המהנדסים בתל-אביב. זהו המסה של

בית דירות, רחוב הירקון, תל אביב. למה רק עכשיו?

מה שכיניתי לפני שנים, לשל מוסיטוס הגדול של בעלי ודגב, בגידת הארכיטקטים. במשך זמן רב הם מעלו בתפקיד הציבורי שלהם כיוצרים – הרי גם כך הם רואים את עצמם – ומכרו לנו הסברים, משבכיעים רק כולקם. הם ויתרו על גמיות שמרניות של הציבור, על הצורך שלהם להתבונן לפי דרישות פילוסופיות של הממונים הציבוריים. חלקם סיפרו לנו את שבור הבית הישראלי השגרתי, שדווקא בפשטותו מוכח דוחו-השמש-והחד לתוכנו בצורות, ורכיכיידי משקפים איזה... איזה מהו וכאן באו מפיתם אותם צידוקים מנומקים, מתפשים לפילוסופיה אדריכלית.

בתערוכה ("הבית התל-אביבי – ביוזנים עכשוויים") ניכר היטב הכיוון האחר, שנחסם על-ידי רובם שנים ארוכות, ופורץ עכשיו קדימה. במספר גדל והולך של בניינים בעיר ניכרת ההעזה לשבור את הנוסחאות העגלות של הבית המשותף. יש שם יותר דמיון בתכנון חזית, כניסה, חלון, מרפסת. יש שימוש בחומרים חדשים ועיצוב יותר של מרכיבי המתנות והחזית.

ההשפעה הברורה היא של הפוסט-מודרניזם, שכבש עוד לפני עשור את האדריכלות המערבית, בעיקר האמריקאית, וכרגיל אצלנו הגיע לכאן באיחור רב. יש ריבוי של מה שנקרא אצל האדריכלים – ביבורים הם במעט תמיד טובים – "ציטוט": חזרה מסוגננת על אלמנט ישן ומהולה – המאוכרת מוטיבים קודמים בתרבות הבניה שלנו. תקופת הזוהר של הבניה התל-אביבית, זו של "העיר הלבנה" בסגנון הבאוהאוס בשנות השלושים, מספקת שפע של איזכורים מוצלחים כאלה. איפה היו כל הזמן האדריכלים עם הביטוסים שלהם?

השינויים בבתים החדשים, חלקם עדיין בהקמה, אינם מהפכניים. זה איננו ככל הנראה השינוי הרוחה ברובו של הבניה הברוטאליסטית בשנות הששים והשבעים שהטילה על הערים, בהגזמה, עירמות של צואת בטון חשוף, זוהיר, לא פעם מפלצתי. המשך – והגדינן – בשינויים העכשוויים הוא הצביעות של החידוש, הרמיזה הדו-ערכית ברוב המקרים.

מדוע מרגיז כי מתברר בעליל שאת הדברים האלה אפשר היה לעשות כבר מזמן בלי קושי גדול. רק בבתים ספורים יש פריצות קיצוניות. על טיבן האסתטי הדעות יהיו חלוקות, אבל גם "בית הספיראלה" המעניין מאוד של צבי הקר בגבעתיים (בהקמה), מול בית דוכיגר, בעצמו פריצה גדולה פעם) והבית המשגע (בעיניי, קפריזה מכוערת) של צביה ליאון ברחוב הירקון מול המאריה, הם ללא ספק ביטוי לרצון הבריא הנוכחי לברוח מקופסאות הבטון. וכזאת, בתחום אחר, היא "הכיכר הלבנה" המרתקת של דני קרוון, המשקיפה על העיר מבמאותיה הדרום-מזרחיים.

* * *

התחיה הזאת נובעת, בין היתר, משכלול הבריכה הישראלית בכלל, המספקת לקהל צמא, ההולך וגדל, מוצרים מעולים ומגוונים יותר בכל תחומי התרבות, והאדריכלות היא אחת מהם. זה ודאי חלק מה"בום" התרבותי. הכיוון מביבור שסטמו השתפר, והוא לא מסתפק עוד בשד-מאמצים. כאן יש לקח חשוב, לא רק בענייני ארכיטקטורה: הציבור הזה אינו נמוך-מצח, פרימיטיבי, גסה-רמזים ומתעב-שינויים – כפי שמבקשים לא פעם להציגו.

הוא שמח ואוכל מה שמגישים לו, אבל יודע להעריך יותר טובה המוצעת על-ידי מי שיודע כיצד. מה רוצים מאתנו, טענו גורדי אדריכלים וקבלנים כל השנים האלה, זה מה שהעם מבקש – שלושה כיווני אוויר עם תריסול. לא נכון. התחיה של הבית הישראלי היא עדיין עניין למעטים, אבל רק בגלל שאדריכלים ואינטרסנטים למיניהם איחרו כלי להוריע להרכים שהיא אפשרית כאן ועכשיו.

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

תפוס ברוסים ככל יכולתך

אלמלא העניינים הגדולות של כבוד אנשי מפתח ישראלים, אפשר להבין במעט בזוטות שהמשלחת הקונסולרית הישראלית בבריה"מ היתה מגישה כבר את הבקשה הראשונה שלה להארכת תוקף אשרות השהיה שלה. התנהגותה של ישראל בפרשה זו היא טיפוסית לגישת "תפוס כמי יכולתך" המאפיינת את המדיניות – מדוייק יותר, היעדר המדיניות – של ירושלים ביחסיה עם מוסקווה.

ב־19 בינואר נועד היועץ המדיני של שר החוץ, ד"ר נמרוד נוביק, עם נציג סובייטי בכיר בהלסינקי, ושב ארצה עם סיכום בדבר שיגור משלחת קונסולרית של שלושה־ארבעה דיפלומטים למשך חודשיים. סוכם שאנשי המשלחת ישתכנו במשרדי השגרירות ההולנדית (המייצגת את האינטרסים של ישראל) ויטפלו בשני נושאים בלבד: בדיקת הרכוש הישראלי, ומעקב אחר הנפקת אשרות כניסה לישראל ליהודים הזוכים להיתרי יציאה.

אך לא חלפו ימים רבים עד שמוסקווה קיבלה בקשת אשרה לשישה ישראלים, לתקופה ממושכת, לישיבה בבניין הנעול של שגרירות ישראל, למגרש לטיפול ישיר בזיקות ישראליות ליהודים, ואף לעידוד התיירות היהודית לארץ הקודש. מה ישנו אולי הם לא ירגישו ובטעות מישהו יאשר את הבקשות ויום אחד ימצאו את דגל ישראל מונף על גג השגרירות, האמור לכסות ולשלות את איש המשלחת יאשה קאאקבו לנשיא גרומיקו, שמא יקבל מידיו כתב האמנה. אם לא מנסים, לא מצליחים. אבל מה לעשות, הרוסים של הפרסטרויקה כבר למדו לקרוא אנגלית. ה"נייט" לא אחר לבוא. "לאט לכם חברים", הם אמרו. "כשנגלים לחדש את היחסים הדיפלומטיים עם ישראל, תהיו אתם תהיו הראשונים שנודיע להם".

השבוע, יותר מארבעה חודשים לאחר אותה פגישה בהלסינקי, שב נוביק וטילטל עצמו, הפעם לדנוה, ולאחר דין ודברים בין הגורמים העוסקים בעניין הסובייטי, הוסכם להודיע לדיפלומט זוטר סובייטי, שישראל חוזרת אל הסיכום המקורי. משום בכל זאת הצליח נוביק לחלץ מהרוסים – במקום שלושה־ארבעה, יהיו לישראל במוסקווה שישה נציגים.

לפני שנתיים, לא יותר, היתה כל פגישה נסתרת בין שגריר ישראלי לדיפלומט סובייטי זוטר זוכה לכותרות מרעישות. מאז עשו יחסי ישראל־מוסקווה דרך ארוכה, וגם העניין היהודי לא קופא. שמעון פרס ונוביק יועצו צברו עשרות רבות של שעות שיחה עם דיפלומטים סובייטיים בדרגים שונים, לרבות שר החוץ עצמו. הפגישות נערכות לעיני המצלמות, ובלא חשש מתגובתם של הערבים. מקצב של פחות ממאה היהודים בחודש טיפסו המספרים ל־1,400. דיפלומטים סובייטיים יושבים בתל־אביב מעשה שיגרה, ובימים הקרובים ינחתו שישה דיפלומטים ישראלים במוסקווה. עד כה לא נתנה ישראל הרשמית מאומה בתמורה. הסכמתו של פרס לשיתוף מוגבל של בריה"מ בוועידה הבינלאומית נתקלה במחסום הווטו של שמיר. הרוסים למדו שבמצב הפוליטי בישראל אפשר לדבר עם פרס, אבל "לסגור עניין" ניתן רק עם שמיר. אלא שאגלה, עם האכילה בא התאבון, לעולם לא השבע. הוא לא ישלם עד שהם יוותרו על ועידה בינ"ל ויבהרו על שיחות ישירות לכינון אוטונומיה על־פי קמפ־דייוויד, בחסות ארצות־הברית, בלי אש"ף ובלי בריה"מ – בלעדיים. רק אז הוא יסכים לחדש את היחסים איתם.

המפתח לטאבה בידי בן־אהרון

פרשת טאבה הפכה לקלישאה הקיצית בדבר מזג האוויר, שכולם מדברים עליו, אך אינם עושים דבר לשנותו. כולם מדברים על הצורך בפשרה, אך אינם מוכנים – איש איש וטעמיו עמו – לעשות מאומה כדי לעצור את גלגלי הבוררות. עם התקדמות עבודתו של צוות הבוררים גובר החשש משני עברי הגבול: בישראל, מחשש שפסק הדין לא ייטיב עמה בעניין פיסת החוף ובמצרים, מחשש למחלוקת מתמשכת סביב מיקומו של הקו המוליך מאבן הגבול שיקבעו הבוררים אל החוף. האמריקאים השתכנעו שנצחון של צד זה או אחר יוליד מרמה אצל המפסיד ורוח רעה ביחסים השכניים בין שתי המדינות. כל המעורבים בעניין תמימי־דעים, איפוא, שאין טובה מההצעה האמריקאית המאפשרת שיתוף־פעולה ואף פיתוח משותף של האתר האמוסרי.

אם כך, מה מונע בעדם מלחתום על הסכם שיעביר את הריבונות לידי מצרים, ואת הבעלות על המלון לידי חברה אמריקאית־מצרית־ישראלית? אין לחפש את התשובה במחלוקת עקרונית, שהרי ישראל הסכימה למסור את הריבונות למצרים, ומצרים נאותה לאפשר לישראלים כניסה חופשית פחות או יותר לאתר, שותפות במלון והליכה על ניהולו. מתברר כי איש המפתח בפרשה הוא מנכ"ל משרד ראש הממשלה, יוסי בן־אהרון, שהוסמך על־ידי יצחק שמיר לטפל במשבר. בן־אהרון, נושא ונותן קשוח ומנוסה, לא שבע נחת ממלאכת התיווך של אייב סופר, היועץ המשפטי של משרד החוץ האמריקאי, שהגיע לשם היישר מכס המשפט, ובלא נסיון בניהול משא־ומתן מדיני. לדעתו – ויש לו שותפים לכך – עשה סופר טעות חמורה בניהול המו"מ: במקום לשמור את נכונותה של ישראל לוותר על הריבונות כעמדת נסיגה אחרונה, ולהוציא תמורתה מהמצרים את מירב הויתורים, הוא בישר להם על כך כבר בפתח השיחות, והפחית עד למינימום את מרחב התמרון של ישראל בהמשך המו"מ.

בירושלים לא היו מתאבלים אם משרד החוץ האמריקאי היה מחליף גם את סופר במתווך מנוסה יותר, אולם דווקא פרשת המטבעות העתיקים שהוציא הדיפלומט הבכיר מישראל מחסמת אותו מפני כל מעשה שעלול להתפרש כאי־אמון בו. משרד החוץ האמריקאי קיבל את טענתו שרכישת המטבעות והוצאתם מהארץ נעשו בתום לב. השבוע הודיע לו גם אגף העתיקות, בעקבות התערבות הדרג הבכיר של משרד החוץ בירושלים, כי אין כוונה לפתוח בחקירה או לנקוט צעדים נגדו (והכה שאפילו שרים מעניקים מטבעות דומים במתנה לאורחים מחו"ל).

עכשיו מבינים גם האמריקאים כי עליהם לתקן את הטעות ולהתחיל הכל מההתחלה, לפחות למראית עין. כמו בעניין הוועידה הבינ"ל, הם יכולים לקבל את הסכמתם של שמעון פרס ואברהם טמיר – אך זו שווה כקליפת השום כאשר יצחק שמיר ויוסף בן־אהרון מטילים וטו.

האמריקאים יצטרכו איפוא לשכנע את הצדדים לפתוח במו"מ בחודש ללא תנאים מוקדמים, כפי שדורש שמיר (אגב, בתמיכתו של יצחק רבין). אם נגזר על ישראל להתפשר, יעשה זאת ראש הממשלה בדרכו, ועד הבוררות יראה לעם ישראל שגם הוא יודע לעשות פשרות עם הערבים, ואף להשיג מהם את התנאים הטובים ביותר.

שמחה מוקדמת

באגף המשרדים המדיניים בירושלים, ואין זה משרד החוץ, לא לבשו שק עם היוודע החלטתו של מזכיר המדינה האמריקאי, ג'ורג' שולץ, לדחות את בקשתו של השגריר תומס פיקרינג להאריך את כהונתו בארץ לשנה נוספת – בקשה שגם שר החוץ שמעון פרס תמך בה בכל לב. הסתלקותם של פיקרינג וחבר השגריר הנודד ואס קלבריוס (שמונה למנכ"ל הכוח הרב־לאומי) סימלו בעיני האגף הימני את פירפורי גסיסתה של יוזמת שולץ והוועידה הבינ"ל. שני דיפלומטים אלה מזוהים בעיני צמרת הליכוד כחלק בלתי־נפרד ממערכתו של שמעון פרס. הם מוצגים שפיקרינג עשה לא אחת יד אחת עם משרד החוץ במגעים עם המלך חוסיין, והעלים או הישהה את הדיווח למשרד ראש הממשלה.

התקנות הקשוחות של משרד החוץ האמריקאי הולידו את ההחלטה להחליף את פיקרינג בשגריר ויליאם בראון, ולקדם את הראשון לתפקיד סמנכ"ל למינהל במשרד הראשי בוואשינגטון. היו שקיוו כי עד שהשגריר החדש ילמד להבחין בין ימינו לשמאלו, יגיעו הבחירות לכנסת, וכך קנו לעצמם כמה חודשי מנוחה ממהלכי שלום מרגיזים.

מתברר שהשמחה היתה מוקדמת. גם באמריקה יש בחירות, וחברי קונגרס דמוקרטים הוליכו להתנגד לחילופי הדיפלומטים בתל־אביב לפני סוף 1988. הם רוצים לשמור לעצמם את הזכות למנות איש מפלגה לתפקיד המפתח בישראל, ואולי, אולי, להשאיר את פיקרינג. בוואשינגטון אין חולקים על כישוריו.

יפן מחפשת דריסת־רגל

אחרי שהסתובבה שלום השולטה על גופי הכבישים הישראלי, התחשק ליפנים להכניס רגל גם לזירה אחרת, שהסיכוי לצאת ממנה ללא פגע אינו גדול הרבה יותר. ביקור ה"היסטורי" של שר החוץ היפני, ססקה אונו, בסוף החודש הבא – אומרים במשרד החוץ – הוא ביטוי מובהק לשאיפתם לתרגם את כוחה הכלכלי של יפן להשפעה מדינית, ולמלא תפקיד מדיני נכבד יותר מבעבר בזירה הבינלאומית, לא רק במזרח התיכון. ראשי השלטון בטוקיו החליטו כי מעמדם הכלכלי והבינלאומי מחייב מעורבות רבה יותר במשברים אזוריים, ומכאן הצורך גם במדיניות מאוזנת גם כלפי הסיכסוך במזרח התיכון. שר החוץ, שמעון פרס, שפגש אליהם בשעתו במאמץ לגייס את עוצמתה הכלכלית של יפן ל"תוכנית מרשל למזרח התיכון", אותת ליפנים כי הגיע שלהם ימלים לתקוע להם דריסת־רגל מדינית באזור.

מאז 1984–1985, עם צימצום תלותה של יפן בנפט המזרח־תיכוני, חלה התקרבות הדרגתית בין טוקיו לירושלים. בצד הפיחות בכוחן של מפיקות הנפט ותהליך הדמוקרטיזציה בתעשייה היפנית הצורך פוחת דלק (מוצרים צפים עליית מחיר הדלק לאחר 1995), פעלו כאן גורמים נוספים, מהם חשובים לא פחות, שהביאו לשיפור עקבי ביחסי הכלכלה, התרבות וקשרי הגומלין המדיניים (בעיקר ביקורים הדדיים של מדינאים):

● לחץ של הקונגרס, האירגונים היהודיים והמימשל בארה"ב, בעיקר לשינוי מדיניות הכניעה של חברות יפניות לחרם הערבי. בשנים האחרונות גוברת התעמולה המחודשת של אנטישמיות יפנית (דומה למצב ערב מלחמת העולם השנייה), התמשת חשובה בידי האירגונים היהודיים ההתקשרות האמריקאית. שיפור היחסים עם ישראל נועד בין השאר לשפר את התדמית האנטישמית והאנטי־ציונית של טוקיו בארה"ב.

● שיפור במעמדה של ישראל ביפן עם הנסיגה מלבנון ומאמצי השלום של מחצית הממשלה. למרות הודעות הצער הרשמיות של טוקיו על האירועים בשטחים וגינוי ישראל בגין גירוש פלשתינאים, לא היה לדבר השפעה על מגמת ההתקרבות לישראל.

● היפנים מייחסים חשיבות לכל שוק, קטן ככל שיהיה, למתצרי היצוא שלהם. בשנתיים האחרונות הוכפל היצוא היפני לישראל (עיין עוד טבלה), ואשתקד הגיע ל־900 מיליון דולר לעומת 600 מיליון ב־86'. הדבר נובע במידה רבה מנכונותן של חברות יפניות, באחרונה הקונגלומרט מיצובישי, התאגיד השני בגודלו ביפן, לעקוף את החרם הערבי.

בירושלים מתרגשים מאוד לקראת ביקורו של שר החוץ היפני, אף שמכיר מועדה לשילובה של טוקיו בתהליך השלום, ולארוחקא לפריצת דרך ביחסי יפן־ישראל. הביקור עשוי לסלול את הדרך לביקורים נוספים, ולאמות לקהילת העסקים היפנית על "כשרותה" של ישראל. ככל הידוע, קדמו לביקור דיונים ארוכים במשרד החוץ היפני, שהביאו בחשבון גם את השפעת הביקור על יחסי שתי המדינות.

אחרי כל זה צריך להדגיש כי ליפנים אין כוונה להתגייס לתמיכה ברעיון ארץ ישראל השלמה. בטרם פנו לישראל, הם קיבלו את הסכמתן של ירדן וסוריה לביקור בבירותיהן, וכאן כמגע עם אש"ף, לתיאום פגישה בין אונו ליאסר ערפאת. האינטרסים של יפן מכתיבים לה עדיין מדיניות מאוזנת עם נטיה מסויימת כלפי הערבים. החברות היפניות הגדולות עדיין נכנעות לחרם הערבי; יפן מאפשרת למשרד המידע של אש"ף לפעול בטוקיו מאז 1977, וערפאת נועד שם לפני מספר שנים עם ראש הממשלה טוקיו ושר החוץ אבה. בזו אחר זו צצו בשנים האחרונות ליגות ידידות פרלמנטריות עם ארצות ערב, וכן ליגה לידידות יפן־פלשתין, ובראשן עומדים פוליטיקאים יפניים בכירים ממפלגת השלטון. שר החוץ היפני, שאינו נוהג להשתתף בקבלות־פנים לרגל ימים לאומיים, מקפיד להשתתף בקבלת הפנים השנתית לרגל יום פלשתין. הסיוע היפני למדינות ערב גדל בהתמדה, ובצד זה מושתו הקשרים המדיניים והכלכליים עם סוריה, ירדן ומצרים.

בפגישה שהתקיימה לא מכבר בין מנהל אגף המזרח התיכון במשרד החוץ היפני למדינאים סובייטיים, הוסבר כי מדיניותה של טוקיו באזור קרובה יותר לזו של בריה"מ מאשר למדיניותה של ארה"ב. מאפייניה המסורתיים של מדיניות זו הם תמיכה בהחלטה 242, בנסיגה מלאה מהשטחים, במדינה פלשתינאית, בוועידה בינלאומית (אונו כתב לנשיא מובארק שממשלת יפן תומכת בוועידה בינ"ל על־פי התפרשה המצרית) ובשיתופו של אש"ף בוועידה זו.

אכזבה בלשכת ראש־הממשלה

האם מקרה הוא, שרק קולו של ראש הממשלה יצחק שמיר נשמע השבוע בזכות הקדמת הבחירות, בעוד ששאר עמיתיו לצמרת הליכוד הסתתרו בצל ונמנעו מלהתייחס לנושא?

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

לא היה זה סוד, שבלשכת ראש הממשלה נשמעה בימים האחרונים אכזבה גדולה מכך שעמיתיו של שמיר, ובעיקר השרים דוד לוי ואריאל שרון, לא הצטרפו לקריאתו של ראש הממשלה ולא נתנו גיבוי ליוזמתו. בצמרת חרות, כך המתברר, היו השבוע חילוקי־דעות קשים באשר להקדמת הבחירות, כשבראש המתנגדים השרים היו לוי ושרון. עובדה זאת הביאה את שמיר לסגת מיוזמתו, ואתמול בבוקר הצהיר כי הוא משוכנע שבסופו של דבר הבחירות לכנסת יתקיימו במועדן, בראשית נובמבר.

שמיר ניסה בשבועות האחרונים להסביר בכל הזדמנות, כי ממשלת האחדות מיצתה את עצמה, הציבור עייף, ואין טעם למשוך את הזמן עד לנובמבר. אולם שרון ולוי חשבו אחרת. השניים היו עסוקים במערכת הבחירות הפנימית בתנועת החרות, לקביעת הרכב הרשימה לכנסת. הקדמת הבחירות עשויה היתה, מבחינתם, לקצר את מרחב הפעולה שלהם בתוך חרות, ומכך היה מרוויח יצחק שמיר, להערכתם. השניים עמדו ביום רביעי, בכינוס פורום שרי הליכוד, בראש אלו שביקשו שלא להקפיץ את התגובה על יוזמת מפלגת העבודה, בעקבות תמיכתה בחוק לדחיית הבחירות לעיריות. חוסר ההסכמה בצמרת תנועת החרות, ורק לאחר מכן הוויכוח עם מפלגת העבודה על שאלת תאריך הקדמת הבחירות, היתה השבוע הסיבה העיקרית לכך, שנושא הקדמת הבחירות ירד מהפרק, לפחות לפי שעה.

אולם אם שאלת הקדמת הבחירות הוסרה, הרי בליכוד עומדים עתה לפתוח בפעילות נמרצת לסכל את יוזמת החקיקה של מפלגת העבודה. ראשי הליכוד עומדים לקיים השבוע סדרת פגישות עם כל הסיעות הדתיות בכנסת, כדי לנסות ולהחדיר את הצעת החוק לדחיית הבחירות לעיריות עוד בשלב הדיון בוועדת הכנסת. בראשית השבוע ייוועד ראש הממשלה עם סיעת המפד"ל, שהיא כנראה המפתח בוויכוח בין הליכוד למפלגת העבודה.

ראשי המתנגדים ליוזמת שמיר

הליכוד מתעקש על איחודן של הבחירות לעיריות ולרשויות המקומיות, מתוך שיקול פוליטי ברור ומובן. יו"ר מטה הבחירות של הליכוד, השר משה ארנס, הורה להצהיר כי הליכוד עומד להוליל מהפך בבחירות לעיריות, ומכאן החשש הגדול של ראשי העבודה. מפלגת העבודה שולטת כיום ב־80% מהרשויות במדינה. בליכוד סוברים עתה, כי האירועים המדיניים משוקקים לטובתם וכי הצבעתם של האזרחים במישור הארצי, תוביל אותם לתמוך גם במועמדי הליכוד בבחירות לעיריות. על זאת יש להוסיף את המאמץ שעשו בחודשים האחרונים השר משה ארנס וח"כ דוד מגן, להציב אישים מושכי־קולות בראש רשימות בליכוד בערים השונות.

כיבוד "כיד המלך" בתנועת החרות

צחי הנגבי, ראש לשכתו של ראש הממשלה יצחק שמיר, ערך אמש אירוע מרשים באולם תערוכות תל־אביבי, למאות מחברי מרכז תנועת החרות, כדי לנסות ולשכנעם לבחור בו בבחירות הפנימיות שיהיו בשבועות הקרובים בתנועה. משפט־המפתח בהזמנה החגיגית, שנשלחה ל־2,100 חברי המרכז, היה "מובטח כיבוד כיד המלך"...

יותר מ־150 איש עתידים להתמודד על 35 המקומות "בפאנל" הנבחרים של תנועת החרות, שאחר־כך ידורגו בשלושה סיבובי־בחירות נוספים. רשימת המועמדים עדיין לא נפתחה, אך זה שבועות מספר ממלאים את תיבות הדואר של חברי מרכז חרות מאות מכתבים, קטעי עיתונות והזמנות חגיגיות לנשפים, אירועי פאר וארוחות חגיגיות, שמקיימים המועמדים הפוטנציאליים.

להלן חלק קטן ממתבכבי השבוע. שלמה ברלולו, ראש מועצת בית־שאן, מציג את תפישת־עולמו בכך שחובה עלינו לחזור למושגי־היסוד של "ארץ נחלת האבות"; אלוף (מיל') יהושע שגיא, המתמודד גם על ראשות עיריית בת־ים, מבליט את העובדה כי שירת כראש אגף המודיעין בצה"ל בתקופת מנחם בגין כראש ממשלה, וכי הצטרף לתנועת החרות מתוך "הכרה ואמונה עמוקים ומושרשים בדרכה האידיאולוגית ומעל לכל בתפישתה את ארץ־ישראל". ישראל כץ, עוזרו של השר שרון, מציג עצמו כצעיר, חרות'ניק, פייטר ואידיאליסט, שסיים ישיבה תיכונית. אלי לנדאו, ראש עיריית הרצליה, מבקש את תמיכת חברי מרכז חרות בזכות העובדה כי הצליח להפוך את הרצליה – שהיתה אדומה מאז הקמתה – לכחול לבן.

מתי שמואלביץ, לשעבר מנכ"ל משרד ראש הממשלה, העדיף להביא לפני חברי המרכז אוסף של כתבות שפרסם בעיתונות בנושא ארץ־ישראל, ד"ר אילן עקיבא נוף מציג עצמו ככבשת הרש, כשהוא מצרף תצלומי עשרות קטעי עיתונות על פעילותו הציבורית. שאול עמור, ראש מועצת מגדל־העמק, כותב כי יש להצביע עבורו למען ייצוג הולם למאות אלפי תושבי עיירות הפיתוח. ואילו צחי הנגבי, בחוברת התעמולה היפה ביותר מבין אלו שהפיצו מועמדי חרות, מבקש לבחור בו כדי לחשוף את צביעות המערך ולהתייצב כלוחם מול השמאל, המבקש לפגוע בחבלי מולדת. תמי כהן, המרגישה את היותה ילידת תימן, מציינת לזכותה את היותה בעלת תואר שני במדעי המושב. ואילו אלי בוקר מבאר־שבע מבקש כי יצביעו בעדו הפעם כנציג הדור השני של המדינה.

150 על 35 כיסאות בליכוד

תנועת החרות עומדת לפתוח ביום ראשון הקרוב במרוץ הבחירות הפנימיות לכנסת. מיום ראשון ועד ה־6 בחודש, מוזמנים חברי התנועה להציג את מועמדותם לרשימת הליכוד לכנסת. כבר עתה, לפני שנפתחה הרשימה, הודיעו יותר מ־150 אישים על רצונם להתמודד על 35 המקומות ב"פאנל" המועמדים של תנועת החרות.

הוליך הסומבי הראשון, שיסמל בחרות את ראשית הפרק האחרון במרוץ לכנסת, יהיה כינוס מרכז המפלגה ביום רביעי בשבוע הבא, כדי לבחור בראש הממשלה יצחק שמיר כראש רשימת הליכוד לכנסת ה־12. שמיר ייבחר, קרוב לוודאי, ברוב קולות מכריע, אך עדיין לא ברור אם יהיה מועמד יחיד. אין ספק, שאיש מחברי צמרת חרות לא יתמודד עם ראש הממשלה, אך צפויים כתמיד מספר חברי תנועה זוטרים, שאינם מוכנים לוותר על התענוג שבהתמודדות כזאת.

לפני ימים מספר סיכמה ועדת הבחירות של תנועת החרות, כי השלב הראשון בקביעת רשימת חרות לכנסת יתקיים ב־15 ביוני. אחרי ייבחר פאנל 35 המועמדים, כשהשלב השני יתקיים ב־6 ביולי, בו ידורגו המועמדים בשלושה סיבובי־בחירה בשיטת השביעיות. בכל שלב עתיד לסמן חבר המרכז 7 שמות, כשהמקום ה־35 בחרות עתיד להיות המקום ה־55 ברשימה הסופית של הליכוד.

שני סיבובי הבחירה בחרות יתקיימו ב"קאנטרי קלאב" שבהרצליה, והכוונה בחרות להפוך את ימי ההתמודדות לשעות של נופש, בידור ושעשוע. ראש עיריית הרצליה, אלי לנדאו, המארח, שבעצמו מבקש להיבחר לכנסת, כבר הבטיח לבאים אוכל כיד המלך, הופעת אמנים, בריכה פתוחה, ומוקדי בידור בשטח. השבוע חידשה חרות דבר נוסף, ועדת הבחירות הפנימית החליטה כי ספירת קולותיהם של 2000 חברי מרכז התנועה בשני סיבובי ההצבעות, יהיה בשיטת הקורא האופטי. כלומר, ספירת תוצאות ההצבעה לא תעשה באופן ידני, כפי שהיה נהוג עד היום, אלא חברי ועדת הקלפי יעזרו במחשב מיוחד, שידע לקרוא את שמות המומלצים, והוא מספר ריקות יקבע את התוצאות.

פני העתיד במפלגת העבודה

מרכז מפלגת העבודה, שהשלים אמש את הרכבת רשימת 52 האישים שיתמודדו ב־15 ביוני על דירוג רשימת העבודה לכנסת, קבע לא רק את 29 הנבחרים שהצטרפו ל־23 המועמדים שנבחרו קודם לכן במחוזות המפלגה, אלה הכריע בכך את אופיה ודמותה של מפלגת העבודה לשנים הבאות.

אין זה סוד, שבמטה הבחירות של מפלגת העבודה, ובעיקר במטה ההסברתי, בראשותו של ניסים זווילי, קיוו למהפכה של ממש ברשימת מועמדי העבודה לכנסת. מבחינתם, עדיף היה להציג פנים חדשות וצעירות לעיני הציבור הרואה את מפלגת העבודה, כמתיישנת, מורקנת וחסרת תמורה. זווילי עסוק בימים אלה בארגונו של מטה ההסברה, העתיד לפתוח בפעולתו הגדולה מיד בתום הקביעה הסופית של רשימת העבודה לכנסת.

בימים אלו גובש השלד הארגוני של מטה ההסברה, שיעבוד, מצד אחד, עם צוות אסטרטגי בו ישולבו אישי עבודה בכירים עם אנשי מקצוע, ומצד שני, עם צוות יצירתי, שינסה לתרגם את המחשבות האסטרטגיות לסיסמאות רעיונות ולדרכי פעולה בשטח.

עדיין לא גובשה, במטה ההסברה של מפלגת העבודה, הסיסמה המרכזית של מערכת הבחירות.

שיחת השבוע / אורית גלילי

עם נג'י פטל, יו"ר המועצה הדתית רמת השרון

את מי היו יכולים לבחור במקומי?

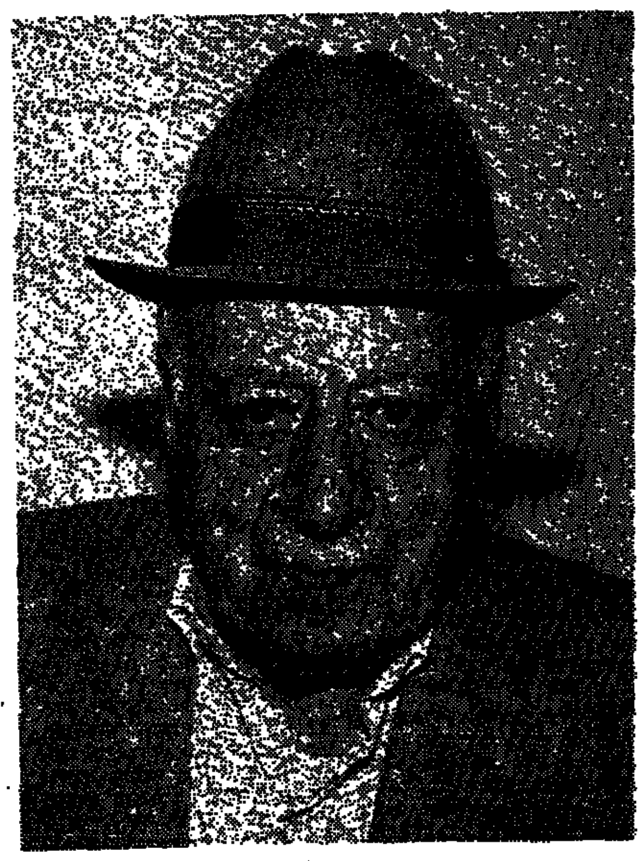

נג'י פטל. שבת שיחלל בתל אביב

מה מחבר בין עיירת פיתוח בדרום לשכונת וילות מפוארת במרכז – המועצה הדתית. מה מחבר בין לאה שקריאל מירוחם לרינה שעשוע חסון מרמת השרון. שם יש את רחמים פרץ, לוחם בלתי נלאה בשקריאל, כאן יש את נג'י פטל, שלא מתכוון לבנך בפתח המועצה את הגברת שעשוע, אם תגיע גם היא בעקבות הבג"צ. תושביה השבעים של רמת השרון לא מודעים אולי למקום עלוב ביותר, המועצה הדתית, שאמור לספק להם שירותי דת. לפני כמה שנים הוקם ממש מאחורי בניין המועצה ביה"ד למוצרי בשר חזיר. כבר השני של המרכז העשיר ישנה מבערת הפיל, הרזעה בסטייקים הלבנים שלה. נג'י פטל, יו"ר המועצה, לא טורח בכך שרמת השרון רחוקה ממושבים של אורח חיים דתי. "בשביל להתחתן, באים למועצה הדתית, בשביל ללמוד המסרה לבר־מצווה צריכים אותנו, כלה שנזקקת להדרכה ולמקווה, תגיע אלינו וכשנפטרים וצריכים חלקת קבר, למי פונים?"

שלושה חדרים קטנים ועלובים הם כל המועצה. אחד של יו"ר המועצה ושנגו ישת כהן, אחד מופרד במחיצה עבור שני רבנים: אשכנזי וספרדי ויש גם רב שכונתי תימני, וחדר נוסף לפקיד ונהג של חברה קדישא. בחוץ ובפנים לא נראים תור של אנשים שנזקקים למשהו שקיים בפנים. הראשון שפותח את הדלת בבוקר הוא הפקיד של חברה קדישא, האשכנזי היחיד במועצה הדתית חוץ מהרב אידלשטיין. "הרב", אמר עליו נג'י, "מגיע כבר ב־7 מת"א והוא גם האחרון שסוגר".

נג'י פטל בא בין 8 ל־9 – הנהג שלו מביא אותו מהבית ומחזיר אותו. זה הסידור ביניהם. יפת קיבל אותו מהמועצה ולכן הוא לוקח את נג'י לאן שצריך. יפת, צעיר שאפתן במכנסיים של מועצות דתיות, חורק שיניים עם היו"ר כבר השמיעה שלו. נג'י כבר לא צעיר, הוא בן 82. יפת מנסה להבל בשיחה הזאת ואף אמפר להשלים ממנו להגיד אחר, כי אין כוח כל שאלה על נייר טוב כשולחן, מעוטר בלוגו של חבר המועצות הדתיות, ללמוד משהו על העבודה החשובה לשם שמים שנעשית במקום, והפך אותו לסדרי ביותר ומסולק מפני עין רעה.

נג'י אומר: אז מה אם יפת רוצה להיות יו"ר, הוא צריך לצבור עוד ניסיון ובטח לא לקבל את התפקיד הזה לפני גיל 40. ורק מזה נג'י לא מוותר לקבת. כמה שיבקשו ממנו הוא יישאר. הבחירות למועצות הדתיות הן לא בדיוק דבר מסודר. האחרונות התקיימו לפני שבע שנים. נג'י מספר שהיו"ר לפניו כיהן במשך 8 שנים. "בג"צ מה בג"צ שם הכהונה מתארכת".

המפתח העדתי של המועצה הדתית לא מייצג במדויק את הרכב אוכלוסיית רמת השרון: אשכנזי אחד, כל שאר עשרי חברי המועצה ספרדים. יום אחד קרה גם למשפחת עמריימים מהעולם התחתון האחד מבניה ניצל מתאונת דרכים. בני המשפחה רצו להגיד בשבת בבוקר ברכת הגומל. נג'י אמר להם לבוא בשעה שמונה לבית הכנסת. בשעה שמונה וכמה דקות המשפחה עוד לא הגיעה ונג'י החליט להתחיל ולעכב את הכנסת ספר התורה לארון. המתפללים כעסו על נג'י והוכיחו אותו על מעשהו. ביום ראשון הם הלכו לרב אידלשטיין שיפסוק. הרב הזיק את נג'י. "יפת אני צריך שהמשפחה הזאת תקלל את הרב ואת בית הכנסת". הסיפור הוא דוגמא, כך אומר נג'י, לפסיקות הרבנים הראשיים המחייבות אותי. כל עוד זה כאה לרב שלה, אבל אם יש עוקם אצל אידלשטיין, או הוא מעביר אנשים לטיפולם של הרב גולן הרב מועלם.

מה המסלול שעברת כדי להגיע לתפקיד של יו"ר מועצה דתית?

אבא היה יו"ר ועד הדתיים במעברת רמת השרון. כשהוא נפטר מילאתי את מקומו כי אני הבכור. לפני חמש שנים, אחרי שמשנת 51 הייתי חבר בפועל המזרחי, עברתי לאגודת ישראל. עשיתי את זה כי חברי בפועל המזרחי קראו לי מרגל. הם טענו שאני מעביר אינפורמציה לאח שלי, שהיה מנהל בי"ס של אגודת ישראל. מה פתאום שהם יקראו לי מרגל, אז באותו יום נעשיתי אגודאי ומטעמם אני מכהן כיום כיו"ר המועצה. יש הרבה קינאה סביב, ביחוד כלפי עיראקי יחיד בין תימנים.

משנת 1925 ועד 1983 עבדתי בחברת זינגר. ב־27 השנים הראשונות בבצרה בעיראק ומשנת '51 במשרדי החברה בת"א כמנהל חשבונות ומנהל מחסן חלקי חילוף. יש לי את הכישורים הטובים ביותר להיות יו"ר המועצה. את מי הם היו יכולים לבחור במקומי. אני יודע ערבית אנגלית צרפתית פרסית והודית. שתי השפות האחרונות זה מהתקופה שזינגר היתה עושה עסקים עם מדינות המפרץ הפרסי.

מה התקציב של המועצה הדתית?

45000 ש"ח בחודש. שליש בערך הולך למשכורות. יש כ־20 עובדים: שתי נשים בלניות במקווה ובלן אחד. מנקה במועצה, 2 משגיחי כשרות, שני פקידים, רב שכונתי, מדריך שמדריך תורה בחדרים, שתי נשים שרוחצות גופות בבית הטהרה, מדריכה לכלות הנוהג לחברה קדישא. יש לנו הוצאות דלק לרכב של חברה קדישא. הוצאות טולד לבית הטהרה, חשמל, טלפון וכו'. ישנו רואה חשבון של המועצות הדתיות שהוא מפקח עלינו. התקציב לא מספיק לנו אבל אנחנו משלימים אותו עם עסקאות שעושה חברה קדישא במכירת חלקות קבר. יש 32 בתי כנסת ברמת השרון.

תמשיך בתפקידך גם אם בג"צ יפסוק שאשה תצטרף לגוף שלכם?

אשה לא תשב איתנו. אני מתנגד לזה. אבל גדולי התורה הם אלה שיחליטו. אני לא בדיוק זוכר את השמות שלהם אבל זה אלה שיושבים שם בירושלים. אשתי אפילו שעה אחת לא עבדה מחוץ לבית. בגלל זה יצאו לי ברוך השם ילדים טובים ומחונכים. אחד סוחר ממתקים, השני גובר, השלישי מכבאי בחברת צילום, הרביעי רואה חשבון הבת ספרית ומוכרת פיאות בבני ברק.

מה הקשרים שלך עם המועצה המקומית?

אנחנו כמו אחים. אני לא אוהב להיות ברוגז עם אף אחד. ורבין מטפל בחילונים, אני מטפל בדתיים. יש בינינו חלוקת עבודה. יש לי חברים טובים במועצה, לא דתיים. יו"ר ועד העובדים, מנהל מחלקת המסים ומנהל מחלקת התברואה.

מה סדר היום שלך?

אני בא בבוקר ורואה אם הגיעו מכתבים. אם צריך לענות אני יודע להדפיס במכונת כתיבה בעברית ובאנגלית. אח"כ נכנסים אנשים עם כל מיני שאלות ובקשות, אחד רוצה להוליך תאריך אזכרה, אחר רוצה לאסוף כסף לטלל, אנשים נזקקים לעדויות או לבוררויות. דברים שאני לא בטוח בהם אני הולך לשאול את הרבנים. אנחנו דואגים כל הזמן לאחזקה שוטפת של בתי העלמין והמקוואות.

פונים אליכם לפעמים נצרכים מהשכונה?

יש קרן גמ"ח שנותנת כסף לנזקקים בלי ריבית ובתשלומים נוחים. אני בעצמי נידבתי לה 2000 דולר. מי שמבקש מקבל בבת אחת לא יותר מ־100 דולר ומחזיר את זה לאט לאט.

אתם עוסקים בהחזרה בתשובה?

יש ארבעה כוללים שהראשון בהם הוקם לפני עשר שנים. בכוללים האלה יש אברכים צעירים שמחזירים בתשובה. הם עושים תעמולה לדת, הם יודעים טוב מאוד לעשות את זה כי זאת העבודה שלהם. הם נכנסים לבתים, מנחמים אבלים, נותנים דרשה ומספיק להם שכל שבוע יצטרפו אחד או שניים. לפי נתונים שלנו אלף איש ואישה חזרו בתשובה ברמת השרון בעשר השנים האחרונות. מכל העדות הגילאים.

אתם משתדלים להגמיש הוויות הדתיות בגלל שרוב האוכלוסיה חילונית?

הרבנים שלנו הם מהזוהר מתוקמים, הם יודעים שכל מי שמוסיף על ההלכה – גורע. למרות זאת אין אצלנו חיי לילה בערב שבת כמו בת"א. אני לא מאשים את המועצה הדתית בת"א, אני יודע שזאת עיר גדולה וקשה לפקח. יש 40 מסעדות ברמת השרון וכולן רוצות תעודת כשרות. מי שרוצה לחלל שבת שיעשה את זה בביתו או שייסע לת"א לבלות. למי שיש בית ואוכל בשביל מה הוא צריך מסעדה ביום שישי. אם הוא כל כך רוצה שיילך ביום חמישי.

אם לא משכורת אז מה אתה כן מקבל?

אם מזמינים אותי למשרד הדתות בירושלים או שאני נוסע אליהם בענייני עבודה אז אני מקבל החזר הוצאות ואש"ל.

"שורשים"
מרכז לימודים יהודיים

משרד החינוך והתרבות
האגף לתרבות ואמנות

"עגנון – יהודי היהודים"

האיש שנולד לתוך השבר ההיסטורי של הדור שנקרע בין כפירה לאמונה. האיש שכתב את הסאגה היהודית ואת הנובלה הישראלית שצמחה בין יפו לירושלים, יחד עם הישוב הישן־חדש של התקומה הציונית.

המרצים בסמינר:

פרופ' הלל ברזל
ד"ר אבינועם ברשאי
פרופ' הלל וייס
גב' אמונה ירון
ד"ר יהודית צביק
ד"ר דינה שטרן
הסופר פנחס שדה

המועד: שישי־שבת, 3־4.6.88, י"ח־י"ט סיון.
המקום: מלון "סיטי", ת"א.

"בית המדרש הפתוח"

"מצעד האיוולת היהודית"

בעידן המודרני

המרידות, הפילוג, הדחיה וההסתגפות. לקטעים אלו אנו מקדישים את הסדרה שתפתח בת"א, במהלכה נבחן נקודות ורגעים בהם ההחלטה היתה ברורה ואכזרית.

הקורס יתקיים בימי ראשון, אחה"צ־הצהריים,
בספריית בית אריאלה בת"א, החל מ־5.6.88.

חלק א' (8 פגישות)
פרופ' ישראל אלדד
פרופ' יהודה באוור
ד"ר נעמי חזן
פרופ' מתתיהו מינץ
הסופר אלי עמיר
ח"כ יאיר צבן
פרופ' מנחם פרידמן

חלק ב' (8 פגישות)
פרופ' ישראל אלדד
מר אברום בורג
ד"ר רפאלה בלסקי בן חור
ד"ר מכאל בר זוהר
ד"ר ישראל ברטל
פרופ' יואב גלבר
פרופ' מכאל הד
ח"כ עוזי לנדאו
פרופ' מנחם פרידמן
פרופ' יוסף קפלן
פרופ' אליעזר שביד
פרופ' יעקב שביט

הקורס נערך בשיתוף עיריית תל־אביב־יפו, מינהל החינוך, הנוער והתרבות וספריית "שער ציון" בבית אריאלה.

פרטים והרשמה: טל' 02-663195, 02-663194

שישה חודשים לשביתת המסחר במזרח ירושלים

שביתה כדרך חיים

מה שהחל כשביתה לימים ספורים הפך לאחד הביטויים המוחשיים יותר של האינתיפאדה. ירושלים המזרחית, הנראית היום יותר מתמיד כעיר כבושה, מנותקת למעשה מבירת ישראל ומחוברת יותר, יותר מאי־פעם, עם רמאללה, שכם, עזה וטול־כרם. סוחרים מזרח ירושלמיים הפכו לחזית המאבק הפלשתיני, וחזרו להשתייך לשטחים

חנויות סגורות. הלוח הראשון של האינתיפאדה

ממזרח: מפגן אחדות

מאת אורי ניר

ברחוב צלאח א־דין במזרח־ירושלים, מרכז העסקים הגדול וה־משגשג ביותר של הקהילה הפלש־תינית בשטחים, רשמה לעצמה ה"התקוממות" את אחד מהישגיה החשובים ביותר. "מבחינה סמלית", אומר אחד הפעילים הפלשתינים של מזרח־ירושלים, "התריסים המוגפים של בתי העסק הנעוצים האלה הם הלוח הראשון המרכזי של ה־אינתיפאדה".

בשעה 12 בצהריים בדיוק נסג־רים, סוגרים כל סוחרי מזרח־ירושלים את חנויותיהם. כשמסתיים שאון חריקת הצירים ונקישת המנעולים, מת־רוקנים הרחובות מאדם, ורק המאפיות ובתי המרקחת נותרים פתוחים. רק אז באותם המזרחים, מאחורי סורג ובריח או באולמות הכניסה של בתי המלון הריקים מתיירים, להיפגש עם עיתונאים ולספר על המתרחש מאחורי ה־קלעים של השביתה המתמשכת. "בלי שמות", מבקשים כולם, "לא רוצים להסתבך עם השלטונות שלכם, ולא עם השלטונות שלנו. לחצים מופעלים עלינו מכל ה־כיוונים. המשטרה והעירייה מצד אחד, והאינתיפאדה מצד שני".

הלחץ של המשטרה על הסוחרים נבע בראש ובראשונה מנוכחותם המאסיבית של שוטרים במזרח־ירושלים. השוטרים המסיירים ב־רחובות עוצרים מדי פעם את העוברים ושבים לבדיקות שגרתיות, דורשים תעודות זהות, שואלים שאלות. די בכך כדי להבריח חלק מהקונים. המטרד הגדול ביותר בעיניהם של הסוחרים הוא המחסום המוצב מדי יום ביומו, עם תחילת תנועת המסחר, בכניסה לרחוב צלאח א־דין. נהגים רבים, בעיקר ערבים, אינם מורשים להיכנס לר־חוב, וגם צעד זה מבריח קונים וב־קשה מאוד על ספקים המגיעים לפרוק סחורה. במשטרת ירושלים אומרים, כי צעד זה ננקט בגלל עומסי תנועה ברחוב במשך שעות המסחר, ומשיקולים ביטחוניים. ה־סוחרים משוכנעים שמדובר בצעד מכוון של הענשה והכבדה מכוונת.

השוטרים הרבים שברחובות העיר עורכים גם ביקורים תכופים לנה־גים ומקפידים איתם על כל תו חוק. רבים מספרים, כי נקנסו משום שלא החזיקו במכוניתם גיר או מטאטא קטן (מסתבר, שלפי החוק חייב כל נוהג להחזיק במכוניתו גיר לסימון במקרה של תאונה, ומטאטא קטן לאיסוף זכוכיות במקרה תאונה).

לחצים ואיומים של מסיתים ופעי־לים לאומיים פלשתיניים הופעלו בעיקר אחרי פרוץ השביתה. כחודש אחרי תחילתה של שביתת המסחר, הוצתה חנותו של חלפן הכספים חמזה אל־כורד במרכז רחוב צלאח א־דין, משום שהעז לפעול בניגוד להוראות ה"שבאב", ולפתוח את חנותו. כמה שבועות אחר־כך הוצתה חנותו של בן דודו, גם הוא חלפן, ליד שער שכם. גם זה איתות ברור מידת רצינותם של מארגני השביתה. אחר־כך היו עוד כמה התנכלויות לסוחרים סרבנים בתוך חומות העיר העתיקה, שלא נהגו בדיוק לפי הוראות ההנהגה החדשה.

> "אנחנו רוצים לשבור אחת ולתמיד את השקר הישראלי של 'ירושלים המאוחדת'. אין דבר כזה, אף פעם לא היה, ולעולם לא יהיה"

לחצים ואיומים עדיין מופעלים על הסוחרים, המעדיפים שלא להרחיב על כך את הדיבור. עם זאת, נראה שלא די בלחצים ואיומים כדי להשיג מידה כה רבה של משמעת וציות מצד מגזר שאף פעם לא היה בחזית המאבק הפלשתיני. שיחות עם סוחרים במזרח־ירושלים, גם כאשר הם מדברים בזהירות ולא לייחוס, מורות כי הם מגלים הזדהות רבה ביותר עם ה"אינתיפאדה", מר־בים להתגייס למאבק ולשמש חלק מהאסטרטגיה שלה.

שליטתה של הנהגת ההתקוממות אינה מתקיימת רק בשטחי הגדה וה־רצועה, אלא גם בשכונותיה של ירושלים המזרחית, הנראית היום יותר מתמיד כעיר כבושה, מנותקת למעשה מבירת ישראל, ומחוברת יותר, יותר מאי פעם, עם רמאללה, שכם, עזה וטול־כרם. "בכל מגע־ים עם אנשי עיריית ירושלים, אנחנו מסבירים להם שאיכפת לנו, למעשה, את הקשר עם הסוחרים ואת השליטה עליהם", אומר פאיק בר־כאת, ראש לשכת המסחר של מזרח־ירושלים, הגוף המאגד רשמית את סוחרי מזרח העיר. "אין לנו שליטה על זה. הסוחרים דבקים בהוראות האינ־תיפאדה, וההוראות האלה נוגדות מדיניות השלטונות. אנחנו, כמו כל המוסדות הפלשתינים הוותיקים, נשארנו גוף קטן, חסר השפעה".

מסתבר שגם בקרב הסוחרים יש מידה מסוימת של חוסר הסכמה. לא כולם מרוצים מן ההשבתה המתמשכת, ולא מעטים מביעים ספקות בנוגע לאפקטיביות שלה. בעיני אחדים מהסוחרים, בעיקר הוותיקים והמבוססים שביניהם, מצ־טיירת שביתת המסחר כצעד חסר תוחלת, ששכרו הציבורי הפלשתיני יוצא בהפסדו שלהם.

"האנשים אולי אינם מבינים שהשיגרה הבלתי־נורמאלית היא בדיוק המסר של השביתה הזו", אומר אחד הסוחרים הצעירים בחנות סמוכה, העומד בקשרי עבודה וידידות עם הרבה תושבים בירושלים, משני צידי העיר.

בתוך חנותו הסגורה, אחרי שלוש שעות הפתיחה המאורגנות, הוא מנהל מונולוג ממושך ונוקב, הגולש לעי־סוק בישורוי בפוליטיקה הישראלית והפלשתינית, ובמעמדם הכללי של תושבי מזרח־ירושלים. "השביתה הזו התחילה באופן ספונטאני לחלוטין, כמו תמיד. אנשים דיברו על יומיים או שלושה של שביתת מחאה חד פעמית, ולקח להם חודש או יותר להבין שזה משהו חדש, שונה לחלו־טין. אז התעצבו הרעיונות המאור־גנים. ההתמסרות וההתארגנות היתה במישור הפסיכולוגי החשוב ביותר מאוד, ועכשיו זו כבר שיגרה, דרך חיים. בעצם, כמו האינתיפאדה כולה, שהפכה להיות דרך חיים. יש מסר ברור מאחורי הדברים, שאני ומרבית עמיתי מזדהים אתו בכל נימי נפשנו. זה פשוט לא נכון שאנחנו פועלים תחת מכבש של לחצים ואיומים. אנחנו מגויסים בתוקף הכרה שלנו, ההשתייכות הלאומית שלנו. המסר, אם כן, הוא כפול, או אפילו משולש: ראשית, אנחנו רוצים להפגין סולידאריות עם בני העם שלנו, וזה ברור. אנחנו פלשתינים בדיוק כמו תושבי הגדה והרצועה. שנית, וזה קשור כמובן לחלק הראשון של המסר, אנחנו רוצים לשבור אחת ולתמיד את השקר הישראלי של 'ירושלים המאוחדת'. אין דבר כזה, אף פעם לא היה, ולעולם לא יהיה".

"יש כאן עוד מסר חשוב, שאותו הישראלים צריכים להבין, והוא האירגון והמשמעת שלנו", אומר בן שיחנו, איש פיננסים שמכריו יודעים לספר נפלאות על קשרי העסקים שלו. "כחודשיים אחרי תחילת ההתקוממות, התארגנה ועדה מצו־מצמת מתוכנו, שעמדה בקשר עם אנשי קשר של ההנהגה המאוחדת של האינתיפאדה. היו התייעצויות לגבי שעות הפתיחה המועדפות, והוסכם שפעילות מסחרית של שלוש שעות ביום תספיק כדי לאפשר לסוחרים קיום בסיסי של בתי העסק שלהם. הוחלט ששעות הבוקר מתאי־מות יותר, מתוך סברה שבשעות האלה תהיה תנועת הקונים הגדולה יותר. במשך הזמן ראינו שדווקא שעות אחר הצהריים מתאימות יותר, בגלל שעות הפנאי של עקרות הבית, שהן קהל הקונים העיקרי שלנו. העברנו מסר להנהגה, והוחלט לפתוח במשך שלוש שעות אחר הצהריים.

"מבחינה מסוימת", ממשיך ה־סוחר הצעיר, "האחווה שהשביתה המתמשכת יוצרת בקרב הסוחרים, מכשירה אותנו להיות כעין אוונ־גארד לקראת הסלמה של דפוסי המרי. כבר מדברים על אי־תשלום מיסים, למרות שהצעד הזה עדיין לא רווח בקרב הסוחרים, וחרמת תוצרת ישראלית". בן שיחנו שולח אותנו לאחת מחנויות המכולת ברחוב צלאח א־דין, שמזה כמה חו־דשים אינה משווקת מוצרים ישר־אליים שיש להם חלופות מתוצרת פלשתינית. חיפשנו במקרר מוצרי החלב של "תנובה" או "טנא־נוגה", ובמקומם מצאנו גבינה ויוגורט של מחלבת "ג'ונידי" בחברון, וחלב בשקיות של מחלבת "הפרוייקט הקואופרטיבי" בבירית. גם משקאות קלים תוססים מתוצרת ישראלית כבר אין מחזיקים במכולת הזו, ובמ־קומם אפשר לקנות רק קולה תוצ־רת של מפעל "אריסר" ברמאללה.

בינתיים, לא ידוע מקרה של פשיטת רגל בקרב סוחרי מזרח ירושלים. "שלוש שעות מספיקות לנו בדיוק לצרכים הבסיסיים. מוותרים על מותרות", אומר עבד א־ראוף אבו־עצב, בעל חנות "סנ־סאוי" למזכרות לתיירים ברחוב צלאח א־דין. אחד משכניו, בעל בית מסחר לצרכי בניה וכיו"ב, אומר שהוא מצליח "לסגור קופה" כמו בכל יום רגיל גם כשהחנות פתוחה רק שלוש שעות ביום. "יש לי קהל קונים קבוע, פחות או יותר, חלק גדול מהם יהודים, והם פשוט הסתגלו לשעות הפתיחה החדשות. כל העבודה נעשית בצורה מרוכזת ואינטנסיבית במשך שלוש שעות, ואחר כך הולכים הביתה לאישה ולילדים. זה לא כל־כך נורא, בסך הכל". בעלי חנויות סמוכות דווקא מתלוננים על קשיים פיננסיים גדו־לים, בעיקר בתחומים כגון מסעדות, מזכרות, תמצי נרי ובתי קולנוע.

"ייתכן שגם הפעם, כמו שהיה ב־1936, השביתה הזו לא תשיג שום הישג מדיני", אומר לנו אחד מוותיקי אישי הציבור הפלשתינים של ירושלים, "אבל כמה הישגים חשובים כבר השגנו באמצעותה. הוכחנו שהעיר הזו איננה 'מאוחדת', הוכחנו שאנחנו מאורגנים ומאוחדים בקרבנו, ושאנחנו עדיין חלק בלתי־נפרד מההנהגה ומהעם. אולי בכך דיינו".

ממערב: דאגה

מאת נדב שרגאי

באמצע ינואר ביקש ראש עיריית ירושלים טדי קולק כי תוסדר לו פגישה דחופה עם שר הביטחון יצחק רבין. הפרות הסדר המרובות במזרח ירושלים, ניתוקה למעשה של מזרח העיר ממערבה ואווירת המלחמה שהשתררה בירושלים הדאיגו מאוד את ראש העיר. המאפיין החזותי הבולט ביותר של "ההתקוממות" בירושלים היו ללא ספק התריסים המוגפים, הדלתות המוגפות וה־משמעת הכמעט עיוורת של ה־סוחרים להוראות ההנהגה שלא לפתוח את חנויותיהם.

קולק פגש באותו יום שר ביטחון מודאג בדיוק כמוהו, ופסימי יותר. מצויד בחוות דעת של יועציו, ביקש ראש העיר משר הביטחון להוציא צווי פתיחה לחנויות במזרח ירושלי־ם. בשיחה סיפר קולק לרבין על משלחות של סוחרים ערבים ממזרח ירושלים המגיעות ללשכתו ו־מבקשות ממנו לפעול בכוח כדי לפתוח את חנויותיהם. הסיבה ה־יחידה שבגללה נמשכת עתה ה־שביתה, טען קולק באותה שיחה, היא איומי המסיתים. קולק הצביע על מספר מקרים שבהם הוצתו חנויות של מפרי שביתה וביקש לחזק בכך את עמדתו.

שר הביטחון שמע את טענות ראש העיר ולא השתכנע. רבין חשש ממצב שבו יחולקו צווים, אך הסוחרים לא יצייתו להם. מה יקרה אז, ביקש רבין לדעת. האם לא תתערער תדמיתנו בעיני האוכלוסיה הערבית בירושלים? הוא גם הביע ספק ביכולתה של מערכת הביטחון לספק הגנה מפני פעילי ההתקומ־מות לסוחרים שייענו לצווי הפתיחה לחנויותיהם. ברקע דבריו של רבין עמדו מספר מקרים של הצתת חנויות, שבעליהן הפרו את השביתה, והבריח של יועץ ראש עיריית י־רושלים לעניינים ערביים, כי ברחוב הערבי במזרח ירושלים שולטים למעשה בנופיות הרחוב ולא זרועות הביטחון.

קודם הפגישה עם קולק שוחח רבין עם שר המשטרה חיים בר־לב. השר, שקיבל נתונים קשים ממפקד מרחב ירושלים יוסי יהודאי, היה נחרץ בדעתו כי אין למשטרת הבירה, הגוף שאמור לחלק את הצווים ולאכוף את ביצועם, די כוח אדם לביצוע המלאכה. באותם הי־מים היו עסוקים מאות השוטרים בבירה בהתרוצצות ממוקד אחד של הפרת סדר למשנהו. עיקר המאמצים הוקדשו לניסיונות לשמור את עורקי התחבורה הראשיים פתוחים ולהגנה על שכונות התפר היהודיות, שמצאו עצמן בקו עימות עם הכפרים הערביים הסמוכים אליהן. על שליטה בתוך הכפרים והשכונות הערביות ויתרה המשטרה למעשה באותו שלב.

מסיבה זו נדחקה שביתת המסחר למקום נמוך מאוד בסולם העדי־פויות של הטיפול המשטרתי בירוש־לים. מפקד המרחב יהודאי אמר יותר מפעם אחת באותה תקופה כי יש להניח לסוחרים לשבות כאוות נפשם. "שיתבשלו במיץ שלהם", אמר יהודאי. "לנו השביתה אינה מפריעה בשלב זה".

אך לקולק הפריעה השביתה. רבין אמנם דחה את תביעתו להוציא צווי פתיחה, אך הוא הסכים להעביר את העניין להכרעת הקבינט. גם כאן נכונה לקולק אכזבה. דעתו של שר הביטחון התקבלה פה אחד ואילו עמדת קולק נדחתה.

בפני השרים שדחו את המלצת קולק הונחה חוות דעת של זרועות הביטחון, שלפיה שביתת המסחר בירושלים היא חלק מההתנערות הכללית, ולפיכך אין לטפל בה בדרך שטופלו התקיימים דומים בעבר. העבר, שאליו התייחסה חוות הדעת, כלל כ־20 מקרים של שבי־תות מסחר במזרח העיר, שנמשכו לכל היותר שלושה ימים. כמעט תמיד פרצה המשטרה מנעולים בכוח, או הלחימה תריסי חנויות של סוחרים סרבנים. הפעם, כאמור, ננקטה מדיניות שונה.

> המשטרה וזרועות הביטחון נהגו בירושלים באופן זהיר ושונה, מתוך הנחה שכלפי מדינות העולם, כמו גם כלפי אזרחי ישראל, חייב להיראות ההבדל שבין ירושלים, שסופחה לישראל, לבין השטחים, המנוהלים על־ידי הצבא

בכלל, ב־20 השנים האחרונות טופלו ערביי ירושלים בכפפות של משי – הבסיס להשוואה הוא הטיפול באוכלוסיית השטחים. המשטרה וזרו־עות הביטחון נהגו בירושלים באופן זהיר ושונה, מתוך הנחה שכלפי מדינות העולם, כמו גם כלפי אזרחי ישראל, חייב להיראות ההבדל שבין ירושלים, שסופחה לישראל, לבין השטחים, המנוהלים על־ידי הצבא. מסיבה זו לא הוטל עוצר בירושלים, עד לפני חצי שנה. הפגנות פוזרו בגז מדמיע ולא באש חיה והמשטרה ניסתה במעט שלא נמצא באמצעי להשגת שקט. גם הרצון להמשיך ולצייר את ירושלים בעיני העולם באור שונה משטחי הגדה המערבית ורצועת עזה שיחק תפקיד מרכזי בהחלטה שלא ללכת הפעם בכוח נגד הסוחרים השובתים.

בחודשים פברואר ומרס השלימו למעשה כל הגורמים המטפלים עם שביתת המסחר, ונטו להתעלם ממנה. באותה תקופה התגבש בירוש־לים מבצע "במושבה תחילה", שהמפכ"ל דוד קראוס כינה אותו "מבצע לכיבוש מחדש של ירושלי־ם". המאסה של 2,500 שוטרים עשתה את שלה, והשקט היחסי ה"כבוש" שב לירושלים. באמצע פברואר התירו מנהיגי ההתקוממות לסוחרים לפתוח את עסקיהם לש־לוש שעות ביום. היה בכך כדי להקל על המבקשים המקומיים, ולא פחות מכך – על הסוחרים, שמקור פרנסתם קופח.

במקביל להרגעת הרוחות בש־כונות ובכפרים התחדשו הדיונים בעניין שביתת המסחר. על הפרק עלה שוב עניין הצווים. אלוף פיקוד המרכז עמרם מצנע, שהיה אמור לחתום על צווי הפתיחה, המליץ לשר הביטחון להוציא אלפי צווים בבת אחת ולחלקם לכל בעלי העסקים השובתים בירושלים. רק כך, חשב מצנע, יהיה אפשר לשבור את השביתה. אלוף הפיקוד היה בדעה שחלוקה מוגבלת של כמה עשרות צווים, למספר זעום של סוחרים, לא תשנה דבר. רבין, שגם בשלב זה לא נלהב לעניין, דחה את המלצתו.

שבוע קודם נדחתה המלצה של גורמי ביטחון להפעיל בירושלים את תקנות ההגנה לשעת חירום מתקופת המנדט הבריטי. הפעלת התקנות לא נגעה אמנם ישירות לשביתת ה־מסחר, אך להחלטה שלא להפעילן היתה השפעה גם על השביתה. אילו היו התקנות מופעלות, היו המשטרה וזרועות הביטחון יכולים להטיל עוצר בתדירות גבוהה, להכריז על שטחים בירושלים כעל שטחים צבאיים סגורים ולהחזיק במעצר מנהלי חשודים מבלי להביאם בפני שופט בתוך 48 שעות. לדחיית ההמלצה בדבר הפעלת התקנות לשעת חירום היתה השפעה מכרעת גם על אופי ההחלטה בדבר הטיפול בשביתת המסחר, שכן גם צווי הפתיחה לחנויות קשורים מבחינה חוקית בצווי החירום.

בינתיים בחרו הסוחרים שלא לתת אמון בהצהרות עמומות שהשמיעו שר המשטרה והמפכ"ל, שהמשטרה יכולה לאבטח את הסוחרים והעסקים מפני הצתות והתנכלויות של פעילי ההתקוממות, יוזמי שביתת המסחר. הפחד מבקבוקי המולוטוב גבר ביצ־חיים על החשש מפני סנקציות של השלטון, אפילו העונש הצפוי הוא עד שנתיים מאסר בפועל.

לנוכח הכישלון, למעשה, של "פרשיית הצווים", הגיע שר הביט־חון לכלל מסקנה שאין להמשיך בה. למרות זאת, ממשיכים להתנהל כיום דיונים בעניין בקרב גורמים בירוש־לים. השאלה הפעם אינה אם להמשיך בחלוקת הצווים, אלא היכן לחלק אותם (באזור שער שכם או רחוב צלאח א־דין). ברחוב הערבי של מזרח י־רושלים פשטה השמועה כי בשבוע הראשון של החודש הבא יצא הכרוז האחרון, מס' 18, שיודיע על הפסקה זמנית בהתקוממות, ובשביתת ה־מסחר, הארוכה ביותר בתולדות י־רושלים, חצי שנה בדיוק.

בירושלים מחכים לראות מה האמת בשמועה. עד אז, לא ייעשה כנראה דבר.

פוגעות בחיים – לא בשלטון

שתי שאלות לפרופ' יהושע פורת, על שביתות 1936 ו־1988

מאת נדב שרגאי

פורת. "אילוץ שערורייתי"

האם יש קווי דימיון או הבד־לים בין שביתת המסחר היום לבין זו של 1936 – בתקופת המרד הערבי הגדול?

פרק הזמן הוא המכנה המשותף העיקרי – חצי שנה בשני המקרים. ב־1936 השביתה הסתיימה ביוזמת הסוחרים, שלא היו מסוגלים להמשיך ולקיימה מבחינה הכלכלית. עד כדי כך היה המצב הכלכלי גרוע ומר, שהסוחרים יזמו מהלך, שהביא בסופו של דבר את מדינות ערב, לבקש מהם להפסיק לשבות. ב־36' הבריטים לא ניסו בשום צורה לפתוח את החנויות בכוח או בצווים. שביתת המסחר לא הפריעה להם. כך לפחות נוכל מהתנהגותם. מבחינה זו, ההבדל בין שתי השביתות תהומי. כיום ישראל עושה מאמצים גדולים לסיים את השביתה.

לעומת זאת, התופעה כיום מעמיקה יותר ומארגני השביתה נדרשים להפעיל פחות לחץ, כדי לשתף אחרים את הרחוב. ב־36' היתה דרושה הפעלת לחץ כזה על הציבור הערבי. ההכרה הלאו־מית היום חזקה הרבה יותר. השביתה ב־88' גם מקיפה יותר. ב־36' השביתה התנהלה ב־עיקר בתחבורה העירונית ובערים הגדולות, כולל ירושלים.

בכל זאת, קיים מבנה משותף – גם ב־36' היו קיצונים שניסו להכביד את פקידי הממשלה להתפטר מעבודתם. היום המצב דומה, בשל המהלך הזה.

אלו לקחים, אם בכלל, יכולים מארגני השביתה היום להפיק ממהלך ותוצאות השביתה ב־1936?

הלקח העיקרי הוא, שאין הרבה תועלת בשביתה כזו. היא פוגעת אמנם במצב הנורמלי, אך אינה פוגעת במערכת השלטון, לא הבריטי ב־36' ולא הישראלי כיום. התפטרות עובדים פוגעת, מרד מיסים פוגע, אבל לא שביתת מסחר.

כדאי להם לחשוב על כך. מבי־חינה זו, איני מבין מדוע השלטון הישראלי נבהל מהעניין ומאלץ סוחרים בצורה שערורייתית לפ־תוח חנויות. שביתת המסחר הפכה להיות חלק ממסורת של תרבות. מקובל במהלך מאבק לסגור חנויות ובתי־עסק. אבל שביתת מסחר, כאמור, אינה מביאה הרבה תועלת.

קלקיליה חוזרת לסורה

מאת מרדכי ארציאלי

אבו־סנינה. "משגעים אותי. נמאס לי"

עבד אל־רחמן אבו־סנינה, ראש עיריית קלקיליה, סר הזעף: "בושה לכתוב בעיתון שאני עוזב את קלקי־ליה והולך לגור בכפר סבא. זה שקר. יש לי בית שלוש קומות, תראה לבד. אני גר פה כמו מלך. בחיים שלי לא חשבתי לעזוב את הבית. אני לא אחליף את הבית הזה בחצי כפר סבא" הוא אומר בעברית. גם על שאלות שהפנו אליו בערבית, השיב בעברית, רק כשרגש, כשזעף, דיבר ערבית. וגם אז, לא ניבל את פיו בקללה ערבית, עסיסית, אלא אמר על העיתונאי שפרסם את הי־דיעה: "ילען אל־באבור אילי ג'אבו" ("ארורה הספינה שהביאה אותו").

מי לדעתך היה מעוניין לתת פרסום לשקר זה?

"אני יודע? אולי ראו אותי אצל המשפחה שלי, שגרים על־יד מסילת הברזל בצד הישראלי, וחשבו שאני הולך לגור שמה. ואולי בקל־קיליה מישהו דיבר בשביל להראות שאני פחדן. אני לא אברח מ־קלקיליה".

הטלפון מצלצל. הוא מרים את השפופרת, מאזין ואומר: "מה אתה רוצה ממני. זה הכל שקר מה שכתבו בעיתון. כבר שנה לא דיברתי עם ראש העירייה של כפר־סבא. הוא לא מחפש בשבילי מגרש בכפר סבא. ואני לא הולך לבנות שמה בית. זה הכל שקר. אני כועס הרבה על מה שכתבו בעיתון. יש לי הרבה חברים יהודים ואני אעשה לו בית־משפט. למה לא שאל אותי לפני שכתב בעיתון?"

עבד אל־רחמן אבו־סנינה חוזר לכורסה המרופדת המרווחת ואומר: "העיתונאים משגעים אותי מהבוקר. כבר נמאס לי".

איך נודע לך שהיום פורסם בעי־תון שאתה עוזב את קלקיליה?

"יצחק ולד, ראש העירייה של כפר סבא, טילפן אלי בבוקר וקרא לי מהעיתון. גם הוא כעס ממה שכ־תבו. זה לא טוב מה שכתבו. זה עושה אותי פחדן שרוצה לברוח. זה פגע גם באשתי ובילדים שלי. אני מכובד פה. התושבים אוהבים אותי ומכבדים אותי טוב מאוד. הם עוד לא יודעים מה שכתבו בעיתון. הם יצחקו ממי שכתב את זה. כולם יו־דעים שאני לא פחדן".

בחוץ, ליד הכניסה לביתו יש רכב צבאי עם חיילים. הם שומרים עליך?

פניו מאדימות מכעס. הוא מרים את קולו ומשיב: "אני לא צריך שמירה. אני לא מפחד. הם עברו בסביבה ובאו לשתות קפה. אמרתי לי־לתת להם קפה. הם לא שומרים עלי. אתה שומע, הם לא שומרים עלי. אני לא צריך שמירה. אני לא מפחד מאף אחד". הוא קם ונוטש את החדר. נדמה לי שהראיון בביתו מסתיים. אך כעבור דקות מספר הוא חוזר. "אינשאללה יהיה שלום. אין פתרון אלא שלום".

מבעד לדלת הברזל המתוחה, נשמע קול הנעמה של מנוע רכב כשיוצא מן החצר, המסתכלתי על התצלומים. מה היה שמור בבית שלך? שאלתי וקמתי מהכורסה, כדי להתקרב לתצלומים התלויים על הקיר.

"למה אתה הולך לראות את התמונות? זה לא טוב", אמר.

מדוע? שאלתי. "אני לא אוהב". לא אכפת לי, השבתי, והוא השיב: "לא, לא". כל התצלומים גדולים, צבעו־ניים, ממוסגרים. יצחק שמיר, שמואל גורן המתארת, אפרים סנה ומתארת, קציני צבא בכירים שקבעו לאפרים סנה בתפקידה. אמנון רד בינשטיין ומתארת. על כוננית, דגלונים של המועצה האזורית שומרון ושל עיריית הרצליה ומגן עשוי עץ זית ועליו חרות: "לעבד אל־רחמן אבו סנינה, בתודה והוקרה על תרומתך בהקמת מועדון ה־שומרים הדר הכשר. 1987 מכ"ב קלקיליה".

תצלומים יפים. באמת יפים, אני אומר ושואל מתי ביקר אצלו ראש הממשלה.

"זה היה לפני שנה, לפני האינ־תיפאדה. כשהיתה קלקיליה העיר הכי שקטה. העיר היתה מלאה יהו־דים. באים לקנות ירקות ופירות. באים לרופא שיניים. מרגישים פה. כמו בכפר סבא, כמו בתל־אביב. גם בזמן הזה שום דבר רציני לא קרה. אף ערבי ואף יהודי לא נהרגו בקל־קיליה. שקט".

עבד אל־רחמן אבו־סנינה מנסה ליישות את המציאות. גם בעבר הרחוק והקרוב לא היתה קלקיליה עיר שקטה ושלווה. "קן צרעות", נהגו ישראלים לכנות את העיר שנים רבות לפני מלחמת ששת הי־מים. במאורעות 1936–1939 יצאו ממנה פורעים, ובעירה שרפו ועקרו נטעים בפרדסי כפר סבא. אחרי מלחמת העצמאות, חצו מחבלים את הגבול, גנבו ורצחו. באוקטובר 1956, פשטו הצנחנים על משטרת קלקי־ליה, אחרי שמסתננים רצחו שני פועלים יהודים וכרתו את אוזניהם. בפשיטה זו נפלו 18 צנחנים ו־68 נפצעו. זו היתה פעולת התגמול האחרונה שקדמה ל"מבצע קדש".

במלחמת ששת הימים, הרעישו ממנה התותחים הירדנים את שפלת החוף ופרוורי תל־אביב. אחד הפגזים נחת בכיכר מסריק. בשוך הקרבות, שילמו תושבי קלקיליה את המחיר הכבד ביותר – כבד יותר מכל תושבי עיר אחרת בשטחים: תושביה גורשו להרי שכם וחלקם אל מעבר לירדן. יחידות חבלה של צה"ל החלו לפוצץ בשיטתיות, בית אחר בית ויותר משליש בתי העיר נהרסו. זו היתה פעולת נקמה, פירעונו של חוב דמים עתיק. לא עברו חודשים רבים והממשלה החליטה לבנות את קלקיליה מחדש. התושבים חזרו מהרי שכם ובמסגרת איחוד המשפ־חות שבו אליה אלה שנמלטו לירדן. לבעלי הבתים ההרוסים שולמו פיצויים.

ב־1972 היתה קלקיליה העיר הי־חידה בשומרון שביקשה להתחבר אל רשת החשמל הישראלית וכעבור שבע שנים החליטה מועצת העירייה לקרוא רחוב על שם [illegible]. ראש העיר דאז, חאג' אמין אל־נאסר, אמר שהעירייה רואה במנהיג האיראני אדם שהחזיר את כבוד האיסלאם. הוא גם כרת ברית ערים תאומות עם עיר במרוקו.

בשלהי 1980, כשהוציא ראש העיר תכנית בצבעי הדגל הפלש־תיני ובה התקפה אישית על מועצת העיר הקודמת, שהסכימה להתחבר לרשת החשמל הישראלית ושיתפה פעולה עם הממשל הצבאי בפרוייקט המים – הוא נעצר על־פי תקנות ההגנה לשעת חירום. לאחר ש־שוחרר, חזר לתפקידו כראש העיר. המרמה עסק רק בעניינים מוניציפ־אליים. עד שחזר לסורו, היה מאנשי הוועדה להכוונה לאומית וה־מוסדות. באמצע 1982 פטר המושל האזרחי את ראש העיר ומינה את מועצת העיר וועדה קרואה, ובראשה עבד אל־רחמן אבו־סנינה, מנהל משרד העבודה בעיר.

הוא לא איכזב את אלה שמינו אותו. המינהל האזרחי הזרים כספים לעירייה. הקיבוצים ראו בו משתף־פעולה. כשתושב התנחלות סלעית נדקר ונהרג בעת שעשה קניות בעיר, גינה עבד אל־רחמן אבו־סנינה בפו־מבי את הרצח ואמר שהמניע היה רוצח שכיר. הוא דלק אחרי התוקף שחמק מידיהם. בניגוד לראשי ערים אחרות בשט־חים, הלך ראש עיריית קלקיליה לביקורים לא רק אצל שכנו ראש עיריית כפר סבא, אלא אף נסע לבקר את ראשי הערים של נתניה, הרצליה ועוד והזמינם לביתו. את יחסיו עם השלטון הישראלי אפשר להגדיר יותר מטובים. כאשר ביקש להקים גן חיות ראשון בגדה, הוזרזו למלא את מבוקשו ומהספארי ברמת־גן נשלחו בעלי־חיים לגן־החיות המקומי.

אך היחסים הטובים בין ראש העיר הממונה, הממשל והשלטון הישראליים לא מנעו פעולות חב־לניות. זמן רב לפני האינתיפאדה, בינואר 1985 הושלכו שני בקבוקי־תבערה במבואות קלקיליה על תושב כפר סבא שמת מפצעיו.

בעבור כמה חודשים, הוצתו שתי מכוניות של מוסך מקומי, בבעלות ישראלית־ערבית. עוד בקבוקי־תבערה נזרקו על כלי־רכב ישר־אליים במרכז העיר, ויריות נורו לעבר אוטובוס שנסע לאלפי־מנשה, 15 נפצעו בהתפוצצות מטען חבלה במסעדה מקומית, בעת שישראלים אכלו בה.

כשהחלה האינתיפאדה, היו תושבי קלקיליה בין הראשונים שנענו למסיתים. כל השוטרים בעיר הת־פטרו. מרפאות של רופאי־שיניים מקומיים שטיפלו בישראלים – הוצתו. מוסכים שתיקנו כלי־רכב ישראליים – הועלו באש. אבנים ובקבוקי־תבערה הוטלו לעבר כלי־רכב ישראליים שהעזו להיכנס לעיר. יש ראש עיר, אך השלטון הוא בידי ה"שבאב".

כשהגעתי השבוע לפרוורי קלקי־ליה, עצרתי את מכוניתי והמתנתי לרכב צבאי שאולי יכנס לעיר, או למישהו שיסביר לי כיצד מגיעים לביתו של ראש העיר. סימנתי בידי למונית ערבית. היא נעצרה. שאלתי את נהגה אם הוא נוסע לאזור מגוריו של ראש העיר. "מי אתה?" שאל. השבתי לו והוא החל בהסבר. לפתע אמר: "במכונית שלי יושבת אשה, היא שכנה של ראש העיר. אולי היא תיכנס למכוניתך ותוביל אותך אליו".

מהמונית יצאה אשה וכשפתחתי את דלת מכוניתי, נרתעה. "אני מפחדת", אמרה. מפחדת ממה? שאלתי. "לא ממך. אבל אם יזרקו אבן או בקבוק על מכוניתך, אני איפגע". האולם המונית שבה הגיעה לשם נעלמה והאשה נכנסה ל־מכוניתי. היא היתה חיוורת. אין ספק שהצטערה על שירדה מהמונית והצטרפה אלי. אם לומר האמת – נדבקתי בפחדיה.

במשך הנסיעה אמרה לי: "כולם מפחדים. גם אבו סנינה מפחד. מה אתה חושב? זרקו על הבית שלו אבנים וזרקו על הבית שלו בקבוקי תבערה ובשבוע שעבר אפילו ניסו לפרוץ לבית שלו. אבל הוא חזק. יש לו שומרים רבים. וגם הצבא שלכם שומר עליו ביום ובלילה. והוא הולך לעבודה עם שומרים לא־יהודים. הם שומרים עליו בתוך העירייה והם מביאים אותו הביתה".

בתחילת הרחוב ביקשה לרדת. "שאללה ישמור עליך", אמרה. אני המשכתי כמה עשרות מטרים, לעבר רכב צבאי וחיילים שעמדו ליד סוכת שמירה עשויה בלוקים – מול דלת הכניסה של בית ראש העיר. בסוכה עמדו שני גברים – ערבים. בסמוך חנתה מכונית אאודי־80, ליד הנהג, ישב עוד גבר.

כשתם הראיון, שאלתיו אם מישהו יוכל לנסוע אתי, כדי להראות לי את הדרך ליציאה מהעיר. הוא ליווה אותי החוצה, סימן בידו לעבר נהג האאודי־80 ואמר לי: "הנהג שלי יסע ואתה סע אחריו. אין לך ממה לחשוש. שקט בעיר ואתה רואה שחיילים לא שומרים עלי ושאני לא מפחד". הרכב הצבאי והחיילים לא עמדו בפתח ביתו. הם היו עתה במעלה הרחוב.

נסעתי אחרי מכוניתו של ראש העיר ונפרדתי ממנו לשלום ליד פסי הרכבת. בכפר סבא נכנסתי ל־מסעדה. "מניין אתה בא?" שאל המלצר.

מקלקיליה, השבתי.

"רק לפני שעה זרקו בקבוק תבערה על מכוניתו של בעל המסעדה, שנסע לקלקיליה, בשביל למצוא מלצר שעבד אצלנו".

לא היום של עדנאן

מאת רונית מטלון

מי שלא ניסה להגיע לתחומי העיר עזה בזמן האחרון, לא יעריך את הפתרון הלוגיסטי המעניין שהוצע לנו. עדנאן (השם המלא שמור, מטעמים ביטחוניים) הוא נהג מונית עזתי, תושב מחנה הפליטים שאטי, ואחת ממעלותיו לצורך עניין זה היא היותו שכנו של חברנו העזתי. כך למעשה גם עלה רעיון הנסיעה הבלתי־שכיחה הזאת: עדנאן, הסביר חברנו מעזה, עובד בשביל מפעל קונפקציה בתל־אביב. כל יום בארבע לפנות בוקר פורק עדנאן סחורה בתל־אביב. סמוך לש־מונה הוא חוזר לעזה. אפשר לחזור אתו.

כך מתנהלים הדברים בדרך־כלל: המבקר־התייר משאיר מכוניתו במחסום ארז ועובר רגלית אל עבר המכונית העזתית של מארחיו, הממתינה לו בעבר השני של המחסום. לפעמים יהיה צפוי לש־אלות מצד זקיפי המחסום, שאלות שאותן פותרים בקלות יחסית. העניינים מסתבכים כאשר דורש הקצין מהמארחים המקומיים את תעודות הזהות שלהם, רושם את פרטיהם, מברר את הפרטים במכשיר הקשר שברשותו. וכן, כשהם דקות או יותר, אתה איש הרצון הטוב, "ההומניסט באמבטיה", משמש עד פאסיבי, חסר תועלת במבוכה, למבוכת מארחיך.

הפגישה במחסום היא סיכון ודאי שאליו אתה מטיל את מארחיך, סי־כון שלא רבים מהם נכונים לקבל על עצמם. למעשה, מאז מה שנדמה בחודשים האחרונים כתשוקה לא מושגת של השלטונות לגביית מסים, הציגת ראיות והמסמכים, החל בתשלום מסים וכלה בתעודות זהות – קשה למצוא בעזה אדם שישים נפשו בכפו ויבוא עד למחסום. האקלים הרביב הזה מאציל על כל מחווה אנושית פשוטה, כגון של מהלך מאחותי כמעט.

חודשים אישא לעדנאן, לבוקר ה־17 במאי ולמונית שלו, הירוקה הגדולה, שרק לפני כשבוע, כך סיפר, הושחתה מטעמי אי־תשלום במועד של מס ההכנסה. הייתי שתיים: חברתי למסע ואני, ועוד היו אתנו שתי רשתות ענק צהובות אפנתיות, ושמונה מדפים, שרכשתי לפי בקשת חברי העזתי למטבח החדש שלו, העומד בבנייה.

הביקור נועד להיות, כך סברתי, ביקור ידידות שאין לו ולא כלום עם עיסוקי העיתונאי: סברה שאלת, כיוון שרוב המבקרים בשטחים, יהיו טעמיהם אשר יהיו, נהפכים לבסוף למדווחים. על כל פנים, המונית של עדנאן הגיעה למחסום ומיד זכתה בתשומת לבם של הנוכחים. בתנועה קלה של האצבע נדרש עדנאן להציב את מוניתו בצד ולבוא "עם הניירות".

במחסום: משוכות המוצבות ביוגע, ניידת של שק"ם, שבעה מי־לואימניקים בערך מתגודדים סביב המונית, מציצים פנימה, נרכנים על החלונות, מלטפים ומן הנדירים, אנחנו בפנים, עוקבות אחר התדיינות ממושכת של עדנאן עם שני שוטרים. היהודי־פניה, תגובותיו מושחות, מבט מושפל.

> עוסקים בזונות היהודיות. חברתי, במושב האחורי, מציתה סיגריה. הפעולה הזאת היא כמין אות שמאיץ את הקצב: השוטר, שעד כה היה חסוי למחצה בניידת שלו, משרבב את ראשו לחלון המונית וקורא לעבר עדנאן: יא מניאק מסריח, אתה לא רואה שהיא מעשנת בתוך המונית שלך?

עוסקים בזונות היהודיות. רק אתמול, מספר אחד המתגודדים סביבנו, הביא ערבי שתיים כאלה לעזה. אם היהודים מתנהגים ככה, הוא מסכם הגיגית, אז מה תעשה לערבים? חברתי, במושב האחורי, מציתה סיגריה. הפעולה הזאת היא כמין אות שמאיץ את הקצב: השוטר שעד כה היה חסוי למחצה בניידת שלו, נוטש את עמדתו, משרבב את ראשו לחלון המונית וקורא לעבר של עדנאן: "יא מניאק יא מניאק מסריח, אתה לא רואה שהיא מעשנת בתוך המונית שלך?" חברתי מכבה מיד את הסיגריה ומרבה בהתנצ־לויות של בת טובים.

השוטר מבקש את תעודות הזהות שלנו. מניין ובית ניגשים שניים לבושים בבגדים אזרחיים וחוקרים אותנו לתכלית ביקורנו. ביקור, אומרנו. ביקור אצל מי – אצל מישהו שעבד אצלי פעם. "מה מה" שואלים המילואימניקים מסביב. הוא חוזר בפניהם על ההודעה. השוטר השני תוקע את ראשו בחלון השני, גם לו יש שאלות לשאול. יש לכם עבר פלילי?

תעודותינו נלקחות לבדיקה. לעדנאן נרשם בינתיים דו"ח על עישון בתוך מונית: 70 שקלים. ביקשנו לזקוף את הדו"ח לחובתנו. השוטר אמר: מה השטויות האלה, כבר רשמתי, מה את עושה אותי משוקוס?

כמעט שביקשתי את פרטיו. מודית העין הבוגנית בייאוש השקט של עדנאן וחזרתי בי. סגרד עיניה: עדנאן ישלם את הדו"ח שלו עכשיו. עד שישלם, יוחזקו השוטרים בתעודת הזהות שלו, אבל לא במחסום – התעודה תועבר לנפת עזה.

"למה" שאלתי, "למה הוא מוכרח לשלם עכשיו?" "אי אפשר למצוא אותם, את אלה", מסביר השוטר.

כרגיל, אפשר לשלם את הדו"חות השונים במחסום. היום, לרגל עיד אל פיטר, הסניף סגור. צריך לנסוע לאשקלון. עדנאן עכשיו בלי תעודת זהות, הקול שלו נשבר קצת כשהוא שואל את השוטר: "אבל את המונית לא תיקחו?" "לא ניקח" מבטיח השוטר.

הוא בסדר השוטר הזה. האמת, זה שביניות, ממשיך לשלוח מבטים שאני מפרשת אותם כעצובים. ככה זה אחד טוב, אחד פחות, השאר באמצע.

נוסעים לאשקלון ועדנאן לא מוציא מלה מהפה: רק אחר כך הוא חוזר בכפייתיות על הסיפור ששמר עד עכשיו, איך לקחו לו את המונית. בקולו יש הרבה יותר מדאגה לפרנסתו: מונית־ביכבנו. מגיעים לאשקלון די שקטים: אנחנו מציעות במבוכה לשלם את הדו"ח. עדנאן לא יודע איפה משלמים. אני הולכת אתו לחפש סניף בנק. בבנק יש תור לא גדול אבל עדנאן מבוך לא יודע איפה עומדים: לפני או מאחורי הגבל. הוא מסתבך קצת. יש מר־סימודקע מרגיעה ועדנאן שואל אם אפשר לטלפן מהבנק לעזה. הוא רוצה לספר לחברו מה קרה ולבקש ממנו לאסוף אותנו במרכז העיר. כך יוכל הוא, עדנאן, לגשת ישר לנפה ולקחת את תעודת הזהות שלו. הוא חושב רגע ומסביר לי: אם יראו אתכם שוב במונית לא יהיה טוב, בכלל לא.

מגיע התור שלנו. עדנאן הולך לאשנב לא נכון ונדחף קצת על־ידי גברת. אני אוחזת במרפקו. שנינו הולכים לאשנב הנכון ומשלמים. עברו שעתיים. עכשיו נשאר עניין התעודה. חוזרים לעזה, הפעם לא מעכבים אותנו במחסום ארז. בתחנת הדלק, מטרים ספורים מהמחסום, עוצר עדנאן לטלפן. הוא חוזר על הסיפור באוזני מנהל התחנה, יהודי דובר ערבית. המנהל מחבק את כתפו ומרגיע. הוא ניגש אלינו: ראיתם מה עשיתם לבחור הזה, הוא אשם שעישנתם במונית?

★

לפני צאתו לנפה, מציע עדנאן לפרוק אותנו אצל החבר במחנה שאטי. יש ערימות זבל גדולות בדרך, המונית שוקעת בחול. עדנאן ממלמל: זה לא היום שלי. באים כמה גברים ועוזרים לדחוף את המונית. השעה שתיים בצהריים, מתל־אביב יצאנו בתשע וחצי. עדנאן מתייעץ עם חברו מה לעשות. מגיעים כמה שכנים ומשתתפים בהתלבטות. מחליטים שעדנאן ישאיר את המונית כאן, שלא ייקחו אותה, ולנפה יסע במכוניתו של חברו.

הם נוסעים, אנחנו נשארות, מתביישות להתלונן על כאב־ראש שכיח. הכל יושבים במרפסת בשקט ושותים מיץ מנגו.

בעבור חצי שעה מופיע החבר שליווה את עדנאן ומבקש שנבוא אתו, אני וחברתי, לנפה. למה? בנפה מסרבים לתת לעדנאן את תעודת הזהות עד שיוכיח מה עשה "עם הבנות". נוסעים לנפה. מול תחנת המשטרה הנקראת "נפת עזה" יש תחנת אוטובוס. בתחנה יושב עדנאן, אמרו לו לחכות.

אנחנו נכנסות פנימה. שני שוטרים שם, ואנחנו מסבירות: הנה שתינו בריאות ושלמות ובבקשה תי־תנו לבנאדם את התעודה שלו. השוטר האחד, יש לו פנים מחודדות ותירדן. התירדן: השוטר שמכיר את המקרה יצא. מתי יחזור? הוא מושך בכתפיו. השני עגלגל ושבבמגג. אולי תחפש שם את התעודה, הוא מציע. המחודד נכנס להתנבה.

בינתיים אנחנו מגלגלות שיחה עם חברו, כיהודים אל יהודים. "קשה כאן השירות?" "מעאפן לגמרי", מודה השוטר. שותקים קצת. הוא שואל אותנו על הדו"ח: אנחנו מספרות על הסיגריה והוא מסרב להאמין. מה, לא ניסיתם לשכנע את השוטר שם? הוא מתפלא. ניסינו. אחר כך הוא חוזר בו: 70 שקל זה כלום, הוא אומר, תאמינו לי שהוא יצא בזול, פה על כל דבר אנחנו תוקעים להם קנס. צריך או לא צריך, כל צעד קטן – קנס. כאשר מתברר לו שאנחנו שילמנו את הקנס, הוא צוהל: איזה פראייריות, השתגעתם לשלם לו, למה, מה אתם?

המחודד חוזר. הוא לא מצא את התעודה. שיחכה עדנאן. עדנאן חוזר לתחנת האוטובוס מול הנפה. חברו של עדנאן מציע לנו לעשות סיבוב בעיר ואחר־כך לחזור ולראות אם עדנאן עוד שם: אנחנו נוסעים לחוף הים. יפה שם: כאילו כל עזה יצאה לחוף, מתבוננת על הדייגים בסירות שלהם. עוברת חצי שעה. חוזרים לנפה. עדנאן עוד שם, על הספסל, כמו שעזבנו אותו. מחליטים לחזור לבית חברנו בשאטי, שם כבר הכינו צהריים. סמוך לארבע מגיע עדנאן. הוא קיבל את התעודה. אין לו תיאבון. הוא מציע בביישנות להסיע אותנו הביתה.

אתה מקבל הסברים במקום לקוחות?

יגאל אילן חברה לפיתוח תוכניות שיווק בע"מ - שרותים בישראל ארה"ב ואירופה.
דרך חיפה 13 תל־אביב - טלפון: 252967 / פקס: 268020

למי שמחפש תשובות מעשיות בתחום השיווק

صكنا عن الأصل

בין יהודי אמריקה: תמונות מצב

ואקום של זהות

הרב הקונסרווטיווי הרולד שולווייס: "בתודעתם של אנשים צעירים נקשרת יהודיותם עם קללה. חטאנו הקדמון הוא העובדה שבגנים שלנו יש הרעיון של חורבן" • מרכז התרבות של יהודי אמריקה, שייבנה בלוס־אנג'לס, יתריס: ההיסטוריה שלנו לא התחילה באושוויץ

מאת יואב קרני

לוס־אנג'לס

"כשאתה מסיים את הסיור בבית התפוצות בתל־אביב", אומר ד"ר אורי הירש, "יש לך ההרגשה של יואו הם עברו לאמריקה. אבל מה קרה להם באמריקה?" ד"ר הירש (47) הוא סגן הנשיא של ה"היברו יוניון קולג'", האקדמיה של התנועה הרפורמית. הוא גם דיקן השלוחה של ה"קולג'" בלוס־אנג'לס. עכשיו מנצח הירש על תוכנית גראנדיוזית לכדי להקים "מרכז תרבות לחיי היה־הודים באמריקה". המרכז הזה, בהשקעה של 40 מיליון דולר, ישתרע על פני 38 אלף מ"ר, על צלע גבעה באזור המטרופוליטני האינסופי של לוס־אנג'לס. עיצב אותו האדריכל משה ספדי, ובנייתו תתחיל בסוף השנה.

משיחה עם ד"ר הירש עולה שהמרכז הזה לא יהיה מוזיאון. הוא יהיה הכרזה, אולי התרסה. הוא יש־ביע את הסוד הגלוי ביותר של המגנוני: יהודי אמריקה עשו חיל. הוא גם יטען, שיותר מדי זמן המעטם ערכו של החיל הזה.

אורי הירש נולד בתל־אביב, בעיצומה של מלחמת העולם השניה, לזוג פליטים מגרמניה. בהיותו בן 11 אחיו הדיו את המחירות, והפ־ליגו לאמריקה. שני בניהם הוסמכו לימים לרבנות בתנועה הרפורמית. האח הצעיר, אלי הירש, הוא אחד מחבורת הרבנים של "מקדש סטיבן וייז" בלוס אנג'לס, בית הכנסת הגדול ביותר בתוך הפערכי של ארה"ב.

הירש אומר ש"היהודים מעולם לא לקחו את ההיסטוריה שלהם באמריקה, והפכו אותה לחלק מזהו־תם. עכשיו – שלושה, ארבעה דו־רות אחרי בואם – הם נקלעו בוואקום של זהות".

כותרת ביניים: "ביעותי הלילה שלנו". הטענה הזו לא נולדה ב"היברו יוניון קולג'". השאלה ביהם בעצם יהודי אמריקה נשאלת זה עשרים שנה לפחות.

מקובל להניח שמלחמת ששת הי־מים התחילה התאוששות לאומית גדולה אצל היהודים.

בעלי ההנחה אומרים, כי הנצחון הצבאי של ישראל לא רק הקנה מרכזיות חסרת תקדים למדינה הי־הודית, אלא הקל על יהודי אמריקה להתמודד תרבותית ונפשית עם השואה. ב־1967 נעשו ישראל והשו־אה ליין בסיסי באתוס היהודי־אמריקאי. אל תוך חיי היהודים גולל ז'אנר פי־לוסופי, המכונה לפעמים "התיאולו־גיה של השואה ושל הגאולה". "הגאולה" היא הקמת מדינת ישראל. לדברי הפילוסוף יעקב ניוזנר, אולי המתנגד הגדול ביותר של הז'אנר הזה, יהודי אמריקה התבקשו להעמיד את הזהות על שני מאור־עות מרוחקים מתודעתם ומחייהם. התורה היהודית באמריקה, כתב ניו־זנר, נוסדה על "זהות שלא חוויה", ו"על ביעותי הלילה שלנו". על מרכזיות ישראל הוא אמר, כי "מבקשים מאתנו לקבל גאולה, שאינה מצילה אותנו משום מצב שאנחנו צריכים להינצל ממנו". ניו־זנר, בעוצמה ובחדות של התבטאויו־תיו, מעמיד את עצמו לפעמים מחוץ למחנה המרכזי. אבל הסכמה עם ביקורתו על יסודות הזהות היהודית בארה"ב אפשר לשמוע מכל חלקי החיים היהודיים.

"מכונת הדיאליזה"

אורי הירש אומר שבגלל המר־כזיות הדיספרופורציונאלית ש־הוענקה לישראל ולשואה, מצטייר אצל יהודי אמריקה הרושם, שההיס־טוריה שלהם התחילה באושוויץ, והי־גיעה אל שיאה בירושלים. אבל, אומר ד"ר הירש, "אנו בני 4,000 שנה, לא בני 50". הוא מצטט מה שאמר בשעתו הרב אלכסנדר שינ־דלר, מנהיג התנועה הרפורמית, על הזיקה היהודית לישראל: "ישראל היא מכונת־הדיאליזה של יהודי אמריקה". הירש מוסיף, ש"מספר המשתמשים בדיאליזה הזאת מת־מעט והולך. הרוב נשארים בתוך הוואקום, מנותקים מן ההיסטוריה הי־הודית באופן כללי, ומנותקים מב־סיסם שלהם באמריקה".

מדוע נדחקו חיי היהודים באמריקה לשוליים של ספרי ההיס־טוריה, הן באמריקה והן בישראל? להירש שני הסברים: "האחד הוא, שאנחנו אנשי 'החדשות הרעות'. אנחנו לא מסתדרים עם 'חדשות טובות'. אנו לא מתעדים את 'החדשות הטובות'. אנחנו מיטיבים להסתדר עם האבל יותר משאנו מסתדרים עם השמחה. ההסבר השני הוא הקושי של הציונות לקבל הצלחה יהודית המקבילה להצלחת ישראל".

הסופר עמוס עוז אומר מדי פעם, בהופעות פומביות בארה"ב, כי התרבות היהודית באמריקה אינה אלא "ציוויליזציה של מוזיאון", וקלסיקות לא נולדה שם השנים. כשנשאל על כך הירש, הוא מתנועע באי־נוחות על כסאו, ומשיב בהדיפות מנומסת: "זו תיזה שלא הייתי רוצה לחזור עליה. הפוטנציאל של הכוח הקולקטיבי נמצא כאן, והייתי רוצה לעודד אותו. סוף סוף", הוא ממשיך, "מחלקות ללימודי היה־דות פורחות באוניברסיטאות בכל רחבי ארה"ב, ומלומדים יהודיים ממלאים את הקתדראות".

מי יחשוש את "הטובים"?

לא הרחק מגבעת המרכז של ד"ר הירש נמצא בית הכנסת הקונסרבטיבי "בית שלום של העמק".

"העמק" הוא עמק סאן פרננדו, שאליו התפשטה לוס־אנג'לס בדור האחרון. השלטים של כמה מבתי העסק שם מזכירים שהעמק הזה הוא כיום אולי המרכז הישראלי הגדול ביותר בצפון אמריקה.

ממשרדו ב"בית שלום" מציע הרב הרולד שולווייס חלופות חיוביות להגדרת הזהות היהודית. שולווייס (63) הוא אחד הרבנים הבולטים ביותר באמריקה. הוא אבי־הרעיון של ה"חבורות": נסיון לדהצנטר־אליזציה של החיים הדתיים היהו־דיים. ה"חבורות" התחילו לפני 18 שנה, והתפשטו גם לחלקים אחרים של ארה"ב.

הרב שולווייס חגג החודש פיר־סומו של ספר, שהיה לו תפקיד חשוב בכתיבתו: "האישיות האלט־רואיסטית", מאת סמיואל ופרל אולינר. זה כנראה הספר המקיף ביותר שנכתב אי פעם על תופעת חסידי אומות העולם בימי השואה. שולווייס, שחיבר את ההקדמה לספר, מוטרד זה 26 שנה מ"הפער העצום בזכרון השואה היהודי". כנגד המאמץ השיטתי למצוא את "הר־רעים" – מבין המאמץ של שמעון ויזנטאל ושל ביאטה קלארספלד – "לא היה מאמץ פעיל לחפש את הטובים". לפי הרב מלוס־אנג'לס, מתוייקים בתיקי "יד ושם" כ־6,000 חסידי אומות העולם, אבל הוא מעריך את מספרם בכ־50 אלף עד 500 אלף.

היטלר בבונקר קומי

יותר ממה שמסגיר את הרולד שולווייס הדיוק ההיסטורי, מסגירות אותו המשמעויות של אבדן ה"טובים": "אם נכון שהציוויליזציה המערבית מושחתת ומזוהמת", הוא אומר, "אם נכון שתמיד רצו להרוס את העם היהודי, ותמיד ירצו להרוס את העם היהודי – אין כל טעם לדאוג לדעת הקהל...

"אני חושב שזה הורס את העתיד. בתודעתם של אנשים צעירים נק־שרת יהודיותם עם קללה. 'אתה שנוא'. זו הגירסה שלנו ל'חטא הקדמון' [הנוצרי]. חטאנו הקדמון הוא העובדה שבגנים שלנו, בכרומו־זומים, יש הרעיון של חורבן. 'בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו'.

"אתה זוכר אולי שמנחם בגין שלח בימי מלחמת לבנון מכתב אל רונלד רייגן, ובו כתב כי הוא מרגיש כאשר הוא תוקף את ביירות, הוא תוקף את הבונקר שבו התגורר היטלר. מצאתי בזה מנטאליות מוזרה ומסוכנת, מנטאליות של 'אנחנו הולכים להפוך את ההיס־טוריה על ראשה, להחליף את היטלר בערפאת, את צ'מברליין במישהו אחר... אלא שהפעם אנחנו הולכים לנצח. נקרע אותם לגזרים, או נשבור את עצמותיהם'. הבעם והתרעומת מובנים באופן עמוק. אני שותף להם. אבל כמו הרבה תרעו־מות, התרעומת הזו פוגעת במתרעם כמו במתרע...

"אינני חושב שאתה יכול להפוך יהודים ליהודים מכוח הפחד... אתה לא תהפוך את ילדך ליהודי, על־ידי זה שתטיל עליו פחד מוות. מה תגיד לו, תגיד לו, שמוטב לך להיות יהודי, מפני שאם לא תהיה יהודי, יהרגו אותך בין כך ובין כך? זה לא עובד...

"הדבר הנורא ביותר הוא, אל תעניקו להיטלר נצחון שלאחר המוות. אל תהפכו אותו לצדיק קומי. אל תהפכו אותו למשהו הפר־דוקלי. כיצד זה נראה, אם לצורך קיומי אני חייב להיות מופחד לכלל עשיית מה שאני עושה.

"אם העולם כולו רוצה להחריב אותנו, אם האנטישמיות היא הא־מנה הנצחית של העם היהודי – איזה אדם שפוי ירצה להיקלע לחוג המצורעים והמקוללים? רק משוגע, רק סאדיסט יעשה את זה לילדיו. או מאזוכיסט. וביחוד במצבם של יהודי ארה"ב, כאשר יש להם ברירה, כשהם יכולים להפגין עודף ליה־דותם. אתה תגלה במצב כזה שאנשים רוצים לצאת החוצה, להשתחרר מן הקללה".

"זה אתגר", אומר הרב שולווייס. "אתגר לאינטליגנציה היהודית, ל־מוסדות הלאומיים והבינלאומיים היהודיים, למדינת ישראל... אנשים צריכים להתחיל לאהוב להיות יהו־דים, ולא להיות אנטי־אנטישמים. אמנם התלמוד אמר, כי הטבעת הקטנה שנתן אחשוורוש להמן הש־פיעה על היהודים יותר מ־24 נביאים. אני חושב שזה נכון. אבל אני אומר, כי קיצוני דרך בשביל אנשים האוהבים להיות זהו מסוכנים עד מאד.

"ההיסטוריה שלומדים היהודים כיום אינה אלא מעשה ביעותים, וזה הטעם שבני עמנו אינם מכירים את השירה, את ההומור, את הספרות, את התרבות, את הפילוסופיה, את חגיגת החיים היהודית".

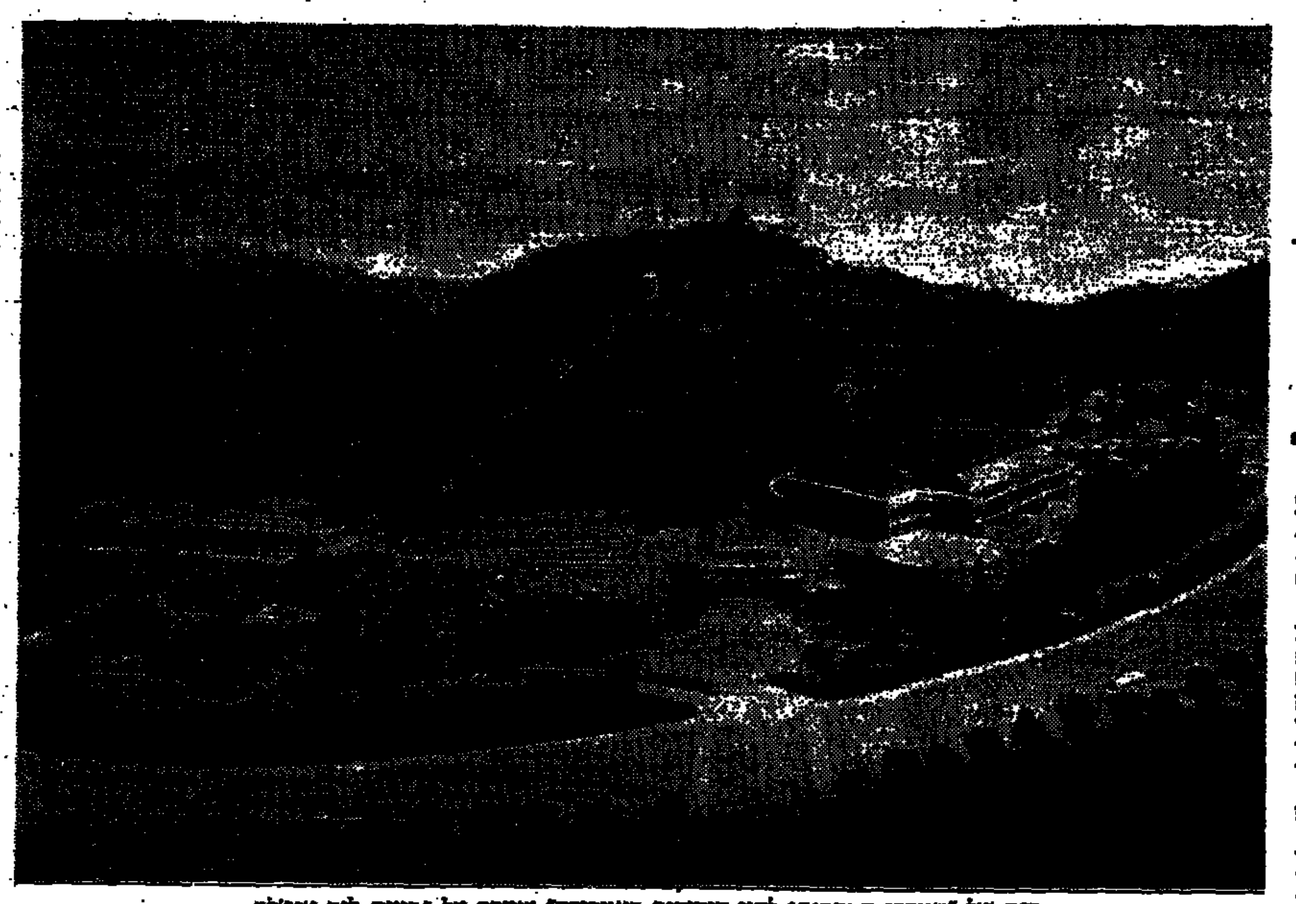

דגם של "המרכז התרבותי לחיי היהודים באמריקה" שיוקם על גבעות לוס אנג'לס

יוקרתה הנסוגה של המועצה הדתית

מעמד המועצה הדתית בתל־אביב בירידה • הרב הראשי הלוי מחרים את היו"ר שיינמן • המועצה תנסה לשפר מעמדה על־ידי שיפוצים במקוואות ובבתי־כנסת וגידול באירועי תרבות תורנית וחגיגות

מאת חיים הנדוורקר

העיכובים במינויו של הרב ישראל לאו, כרבה הראשי האשכנזי של תל־אביב, מטרידים מאד את הממסד הדתי בעיר, ובראש וראשונה את המועצה הדתית.

דומה כי בניגוד להצהרותיו של ראש עיריית תל־אביב, שלמה להט, כי הוא רוצה בלאו כדי ליצור אווירה של הבנה ופשרה בין הדתיים והחי־לוניים בעיר, הרי כיום היחסים בין הדתיים והחילוניים רגועים, אף שמר־בית בתי־השעשועים פועלים בלי־לות שבת ובשבתות בצורה בוטה. גם אירוע בעייתי, כמעמדם של הדתיים, "כוכסיפשבת" בתיאטרון הבימה, לא זכה להפגנות. הוא פעל בלי הפרעה, אלא שגם השיש בו מוסיקה. הדתיים יו־דעים על כך ואפילו אינם מאיימים עוד לפרוש מן הקואליציה העירו־נית.

המצב הנוכחי של היעדר רב ראשי אשכנזי, משאיר את השלטון הרבני בידי הרב הספרדי, הרב חיים דוד הלוי. רב זה מקשה את חייהם של אנשי המועצה הדתית, ובראשם יושב־הראש שלה פנחס שיינמן. הלוי אינו מדבר עם שיינמן, ולא אחת האשימו כי הוא פועל נגדו. כך למשל, כאשר חשד כי שיינמן מנסה לסלקו מדירת השרד שלו. יום אחד, כאשר קיימה המועצה קרישא אירוע חגיגי, לא היסס לצאת בפרץ האש־מות נגד שיינמן. הלוי גם האשים את שיינמן כי הוא נוהג כאילו היה רב ראשי אשכנזי. ובהתחלה תבע כי ימנו לאלתר רב ראשי אשכנזי. לאחר מכן חזר בו והודיע כי הוא מנהל את ענייני הרבנות "ביעילות ובכבוד", וכי מצידו הוא יכול להמשיך בתפקיד בעצמו ולבדו בלי רב אשכנזי.

מקור של ג'ובים וקנוניות

דומה כי מעולם לא זכו המועצות הדתיות, ובכללן המועצה הדתית התל־אביבית, ביוקרה מרובה. גם משום שאלה הפכו למעוזים פולי־טיים של המפלגות הדתיות ולמקור לא אכזב של ג'ובים וקנוניות פולי־טיות. בעייתה של המועצה הדתית בתל־אביב, בה יש 243 מקבלי משכורות, היא, שבהיעדר רב ראשי תמגן, יוקרתה של המועצה נפגעת עוד יותר. חמורה מכל היא הפגיעה ביוקרה בקרב הציבור הדתי. יושב־ראש המועצה הדתית, פנחס שיינמן, שנשאל לתגובה בנושא אומר: "בכל מה שקשור לרב הראשי איני אומר מאומה".

למועצה הדתית מספר תפקידים חשובים, כמו למשל פיקוח על הכשרות, רישום נישואין וגירושין, הפעלת מקוואות ושחיטה, שמירת השבת ופעולות תרבות תורניות. מכל אלה דומה כי הנושא החשוב מכולם הוא השמירה על הכשרות. בעניין זה סובלת הרבנות בתל־אביב כמרבית המועצות הדתיות בארץ מפיחות במעמדה בציבור הדתי.

מועצה דתית מתקשה להגיע להקפדה יתרה בנושאי כשרות, להוציא יוצאי הדופן כמו זו של רחובות, שם מקפידים אנשיו של הבד"ץ. הציבור הדתי מעדיף יותר לסמוך רק על תעודת כשרות של הבד"ץ, או על זו של הרב לנדא בבני־ברק. תעודת הכשרות התל־אביבית אינה נחשבת למקפידה דיה. הרב הלוי החליט לשנות את המצב. אלא שהמועצה הדתית של תל־אביב אינה יכולה להגדיל את מצבת כוח האדם שלה, שכן היא ניזונה מתקציבים ציבוריים. כיום יש בעיר 86 עובדים המטפלים בכל הקשור בכשרות ובשחיטה.

הרב הלוי החליט להוסיף משגיחי כשרות, להפחית את עומס העבודה של משגיחי כשרות קיימים, ולצמצם את מספר המסעדות בהן כל אחד מהם מבקר משלוש לשתיים ולעי־תים לאחת. את השכר אין משלמת הקופה הציבורית, אלא בעל המסע־דה המקבל תעודה. המשגיחים שנוספו אינם כלולים במצבת העוב־דים הרשמית. פנחס שיינמן אומר כי לא ידוע לו בכמה עובדים נוספים מדובר, ולקבלת מידע בעניין הוא מפנה אותנו אל הרב הלוי. הלוי מצידו אינו נוהג לשוחח עם עי־תונאים. התעלומה נותרת בעינה.

סיוע גדול מהעירייה

גם הפעלת המערכת המקבילה מצידו של הלוי פוגעת ביוקרת המועצה הדתית. זו האחרונה מב־קשת לחזק את מעמדה באמצעות פעולות שונות. בימים אלה מונחת הצעת התקציב של המועצה הדתית לשנת התקציב 1988–89, בסך שמונה מיליון ש"ח – עלייה של כ־23 אחוז לעומת שנת התקציב הקודמת. אילו היתה המועצה מכ־סה את כספה ממקורותיה שלה, ניתן היה אולי להתגאות בכך. אולם רק 20 אחוז מהכנסות המועצה מגיע ממקורותיה, הגירעון הנותר מחולק בין העירייה (60 אחוז) ומשרד הדתות (40 אחוז). כך יוצא שדווקא בימים בהם נאלצת עיריית תל־אביב לקצץ בתקציביה, זוכה המועצה הדתית לסיוע גדול יותר מהעירייה. אף ש־70 אחוז מתקציב המועצה קשיח, שכן הוא מיועד לתשלום מש־כורות, בסך הכל תגדיל המועצה הדתית את פעולותיה. כך למשל, כ־1.4 מיליון ש"ח יוקצבו לטהרת המשפחה, לשיפוצים במקוואות שו־נים בעיר ולהפעלתם. כאשר בשנה שחלפה עמדה ההוצאה על 900 אלף ש"ח. המשתמשים ישלמו פרוטות עבור התענוג והמיצווה, כך שבסופו של דבר יסתכמו הכנסות המועצה, על־פי ההערכה, מהפעלת המקוואות רק ב־190 אלף ש"ח.

לפעולות תרבות תורניות יוקצבו השנה 401 אלף ש"ח, בשנה שעברה הוקצבו רק 198 אלף ש"ח. אם בשנת התקציב הקודמת עלו האירועים המיוחדים הדתיים והחגיגות 60 אלף ש"ח, בשנת התקציב הזו יעלו החגיגות הדתיות כ־230 אלף ש"ח. אגב, ההכנסות מפעילות התרבות הללו יהיו 2,000 ש"ח בלבד.

בשנת התקציב הקודמת נתמכו מוסדות דתיים שונים, ובכלל זה בתי־כנסת, בסכום של 40 אלף ש"ח. השנה יגיעו התמיכות הללו ל־174 אלף ש"ח.

פנחס שיינמן אומר בתגובה, כי תקציביה של המועצה הדתית נגר־עים, וכי מצב המקוואות ובתי־הכנסת גרוע. השנה ייעשה מאמץ לטפל בנושא זה, וגם כך יהיה זה כמו טיפה בים לעומת הדרוש. גם בנושאי תרבות יעשו יותר מתוך כוונה להכניס את חגיגות 40 השנה למדינה לבתי־הכנסת. יכתבו שני ספרי תורה, ותוענק ספרות תורנית הולמת.

מצב בלתי חזיר

המשרד הממשלתי היחיד הדואג לענף בשר החזיר בארץ – שעשירית מתושבי ישראל צורכים אותו בקביעות – הוא משרד הדתות, הדואג לו, או ליתר דיוק דואג לחיסולו. בתחום הזה גם המוסלמים משתפים־פעולה עם הממסד הש"סי

מאת דני רבינוביץ

"הנה", אומר יעקב לוי ומגיש לי את חשבון הארנונה שקיבל מהמו־עצה המקומית כפר ריינה עבור החזירייה שבבעלותו, המצויה בשטח שיפוט הכפר, כשני קילומטר מער־בה לו, באפיק נחל ציפורי. "לתש־לום: 23,940 ש"ח". כאלפיים ש"ח בחודש. "זו ארנונה כמו שמשלמים במגדל שלום", הוא אומר. "ושלא תחשוב שתמורת הארנונה הזו אנחנו, 12 בעלי חוות החזירים, מקב־לים משהו מהמועצה. את דרך העפר לחוות החזירים סללתי על חשבוני – כולל גשר ומעביר מים לנחל. גם התחזוקה השנתית של הדרך עלי. ביוב סידרנו בעצמנו. מים אני שואב מהצינור המתוח למטה בוואדי במשאבה שלי, שמכ־פילה את העלות, שמלכתחילה היא פי ארבעה וחמישה ממים לחקלאות בכל הארץ. חשמל – מגנרטורים, על חשבוננו. ועכשיו הסיפור הזה – הסירוב שלהם לאשר לנו להמשיך ולהפעיל, אחרי פברואר 1989, את המשקים – המצויים על קרקע שקנינו בכסף מלא לפני עשרים שנה".

כפר ריינה, כמו עילבון וכפר יסיף ועילבון ושאר הכפרים שאליהם הר־גלו מגדלי החזירים, עם העברת החוק האוסר גידול חזיר על אדמות הקרן הקיימת ב־1962, ידע כל השנים היטב שאין למגדלים לאן ללכת. ידעו שם גם תמיד שידיהם של שר הפנים ומנכ"לו – חובשי כיפה סרוגה, והאחרונה מגבעת שחורה – יהיו קלות מאין כמותן לחתום על קפיצות אסטרונומיות בשער הארנונה שיידרשו מגדלי החזירים לשלם. "או לחצו אותנו", אומר יעקב לוי, דובר של תריסר המגדלים, שחוותיהם בשטח השיפוט של ריינה אחראיות ל־40% מ־480 טונות בשר החזירים הנשחטים בישראל מדי חודש. "העלו את הארנונות לערכים האסטרונומיים האלו כי ידעו שאין לנו לאן ללכת, ושמשרד הפנים מאחוריהם".

בעלי החזיריות ידעו כל השנים שהם החלק החלש במערכה הגדולה שניזומה הברית ההיסטורית בין מפא"י למפד"ל, כדי להעלים מהעין את הביטויים המוחשיים של עבודת היסוד הפשוטה: 10% מתושבי המדי־נה צורכים דרך קבע בשר חזיר. הגליית המגדלים בתחילת שנות השישים אל הכפרים הנוצרים (ראו) בגליל התחתון, הרחיקה את המבוכה ממרכזי האוכלוסיה, אך רק לזמן קצוב. אחרי שני עשורים ניתנת זכות הדיבור לדמוגרפיה: בעשר המוסלמים פרים ורבים, הלכו הנוצ־רים על משפחותיהם הקטנות היגרו מהכפרים לנצרת, לחיפה, למיאמי. כפרים עם רוב נוצרי הלכו והיו לכפרים עם רוב מוסלמי. והחזיר אסור באיסלם, כידוע, עם כמעט אותה מידה של שאט נפש כמו ביה־דות. כיום מוצאים עצמם מגדלי החזירים איפוא שבויים בידי מועצות מקומיות ש הסימפטיה שהן רוחשות לחזיר היא ביחס הפוך להתגברות הפוטנציאל הפוליטי של הכוחות המוסלמים. פתרון המבוכה היהודית לא לקח בחשבון את המבוכה הערבית. כרגיל.

מלחמת שנאה בשנאה

החיה הוורודה, משורבבת הזנב, המבוססת בבוץ ("כל מקף" אומר לוי, "המשימה הראשונה של הפוע־לים – כולם מוסלמים – היא שטיפת החזירים אחרי הלילה. עד שילבינו") יצרה כמה מהקואליציות המוזרות ביותר שאפשר להעלות על הדעת. משרד הפנים מוצא עצמו במיטה אחת עם מועצת ריינה למשל. לא, אין עדות ברורה לכך מהשמועות שהגיעו לאוזניהם של מגדלי החז־זירים, אך הם יודעים לספר שבי־משרד הפנים הש"סי רמזו היטב למועצה המקומית שאם תהיה ילדה טובה ותסלק את החזיריות מסביבת מארמתה – יהיה מי שיזכור זאת בעת הדיונים על התקציב השנתי.

"לא היו דברים מעולם", אומר מזכיר המועצה המקומית ריינה מחמוד עתאמלה, ומכחיש בטלפון את הגירסה, אפילו לפני שאני מספיק לפרטה באוזניו: "אין לנו שום קשר למשרד הפנים בעניין הזה. אנחנו לחוד והם לחוד. התקציב נשאר כמו שהיה. לא היה שום תנאי שאם נסלק את החזיריות נקבלים יותר תקציב. אנחנו רוצים לסלק את החזיריות מכאן קודם כל בגלל העניין הדתי. החזיר הוא החיה הראשונה שאסור לנו, המוסלמים, לאכול. היא טמאה בעינינו". מלוד מות הדת מאז ומתמיד: הן שין בשין – שנאה בשנאה. – אך מול אויב משותף מתאחדות כל השנאות. החזיר עבור שומרי החוק היהודים והמוסלמים הוא ההזבאללה האיראני בלבנון עבור סוריה וישראל. כדי לדפוק אותו מוכנים אפילו לשתף פעולה. עדיף דה מאקסה, אשר אפילו והיהודה.

קואליציה מספר שלוש היא בין הקומוניסטים לפונדמנטליסטים בכפר: ראש המועצה בריינה הוא איש חד"ש. יש שלושה אנשי חד"ש במועצה, שניים ממפלגת העבודה, שניים עצמאיים מרשימה אחת, ועוד שני עצמאים נפרדים. יחד תשעה. בעיצומן של ההכנות לבחירות, כשהמגזר הערבי כולו, מתופיק זיאד דרך מיעארי ועד דראושה, עוצר נשימתו למי יילך הקול המוסלמי הפונדמנטליסטי – עושה מועצת ריינה, מפיש ומגל על דגלה, צעד שמרחיב את לב הקיצונים המוסלמים: היא מרבידה מאדמתה את החזיריות.

המגדלים רואים בסירוב לתת להם אישור להמשך הפעילות בר־יינה אחרי פברואר 1989 קנוניה רב כיוונית. "דבר" ציטט בשבוע שעבר את טענתם שמדובר פה בין השאר בנישולם בידי הערבים על רקע לאומי. בשיחות עימם הם נוטים כבר לדבר במונחים הטעונים של "מה שהערבים רוצים", ולראות עצמם כמייצגי הציונות. נחל ציפורי כמב־חן עמידה לאומית.

הנושא הדתי אינו היחידי שמטר־ריד את אנשי ריינה, או לפחות כך טוענים אנשי חד"ש מהמועצה. "זה גם מטרד של ריחות רעים מאד, שבאים לכיוון הכפר עם הרוחות, ונבלות, וביוב" הם מסבירים. "מעב־ייך", מגיב לוי, "שעשרים שנה הכל היה בסדר והריחות לא הפריעו, ורק עכשיו נפל דבר. ומעניין גם שמושב ציפורי, שבתיו מרוחקים רק 500 מטר מהמשקים, לא השים דבר. והכי מעניין: בבתים רבים בריינה תמצא פרות ועזים מתחת לבתי המגורים. אז מה פתאום מטרידים אותם ריחות משני קילומטרים מהכפר?"

להצלחה אבות רבים, הכישלון יתום. זה המפתח לחוסר הסיכויים של תעשיית החזיר בארץ. למרות היותו ענף חקלאי, אין ענף החזיר זוכה לשום פיקוח – או תמיכה – מצד משרד החקלאות, או כל משרד אחר. רק משרד הדתות דואג לו. דואג לחיסולו. "לא ידוע לי על כך" אמר שר החקלאות אריה נחמקין כשנשאל בדריו על המחיר המופרז – 1.30 ש"ח למ"ק מים – שנדרשים מגדלי החזיר לשלם. כמעט פי שמונה מהמחיר הרגיל לחקלאים. גם למשרד הבריאות, מסתבר, אין מדיניות, או נורמות של פיקוח, או כוח אדם לענף. ענף בלתי נראה. ענף שקוף.

"מאז ומתמיד אנו הענף היחידי שחי מעצמו", אומר יעקב לוי. "תראה לי עוד ענף חקלאי שמתקיים בלי סובסידיות, בלי תמיכות, בלי מכסות. רק ייצור, שיווק, היצע וביקוש, מכירה. זה הכל". רק בגלל זה, אני חושב, מגיע למגדלי החזיר עונש מהמדינה. הם מוכיחים בריש גלי, בלי בושה, שניתן להוציא כאן לחם בזיעת אפיים בלי להחזיק צבא בירוקרטי שיפקח על עצמו ויגבה אותנו בכיבודים ובמשרות תמורת סובסידיות, שיתביישו, למשוך כך מתחת הרגליים את אושיות ההגשמה הציונית ממש הזוירות.

ויש משחק של מספרים. "קילו בשר שווה", מסביר לי לוי, "שווה שלושה שקלים למגדלים. חזיר שוקל 60 קילו, אז זה 180 ש"ח לראש. עכשיו תגיד מה: אגרת שחיטה 32 ש"ח לראש, שמשלמים לעיריית נצרת, שם המשחטה. לאגרה תוסיף 7 ש"ח הובלה והעמסה, ועוד 2 ש"ח לראש ארנונה לריינה. קיבלת 41 ש"ח לראש חזיר, שנשארים בכלכלה של האזור – אם אצל הרשויות המקומיות, אם אצל פועלים ובעלי משאיות. זה 30% משווי הענף. בוא נשווה לענף הבקר: על עגל של 400 קילו בשר, פי 7 בשר מראש חזיר, משלמים 60 ש"ח אגרה. זה בשר ששווה 4,000 ש"ח – פי 22 משווי ראש חזיר. יחד עם כל שאר ההוצאות, בבקר אולי 2% מהברוטו נשאר באזור. אז תעלומה אחת לא מפסיקה להטריד אותי: איך יכולה מועצה מקומית כמו ריינה ועירייה כמו נצרת, שגובה כמעט מיליון שקלים בשנה אגרות שחיטה מהחזירים, לוותר על כסף בסדר גודל כזה, כשכבר שנים הם לא מפסיקים לצעוק תקציבים ותקציבים ומצוקה ותנק. אתה לא מסכים אתי שמשהו פה מוזר? הרי מישהו חייב פה לשלם את ההפרש?"

תכונות של חזיר

הרב דוד קדוש, בראיון ל"צמן 1", נובמבר 1987:

"מעבר לבעיה ההלכתית, בשר החזיר עלול לגרום למחלות קשות. אפילו מומחים לרפואה קבעו את זה. וישנה תופעה מעניינת: אנשים האוכלים חזיר מקבלים תכונות של חזיר. מחקרים שבוצעו הוכיחו, כי האדם מקבל תכונות של החיה הנאכלת על־ידו. וזהי גם אחת הסיבות כי בעלי החיים הכשרים למאכל הם בעלי תכונות כמו רחמנות (פרה, כבשה) וגבורה (תרנגול רעו)".

ישראל 40 ISRAEL
מהש' MHP
מורשת המוסיקה של ישראל מגישה
קונצרטים חגיגיים
מוסיקה מן המקורות
לכבוד חגיגות שנות ה־40 למדינת ישראל
בין המשתתפים:
אשר היינוביץ — מוסיקה מבית הכנסת
מירה זכאי — שירי לאדינו
נחמה ליפשיץ — שירי עם ביידיש
אילנה נולמן — שירים בלאדינו
ראומה עבאס — שירי נשים מתימן
ג'ו עמר ותזמורתו — שירים ופיוטים ממרוקו
להקה אתיופית "מסורת"
להקת "בני ישראל" מהודו
הלהקה החבאנית — מוסיקה תימנית־מסורתית
להקת כליזמר הישראלית
להקת "קולן" — מוסיקה יהודית גרוזינית
הקונצרטים יתקיימו:
30.5.88 עפולה, היכל התרבות
8.6.88 קיבוץ אשדות יעקב
12.6.88 קיבוץ כפר בלום
29.6.88 דימונה, אולם ויקס
5.7.88 באר שבע, קונסרבטוריון, אולם ע"ש רות הילמן
6.7.88 תל אביב, מוזיאון תל אביב
28.9.88 ירושלים, תיאטרון ירושלים
17.10.88 דימונה, מתנ"ס
מורשת המוסיקה של ישראל מטפחת את המוסיקה העממית, הדתית והאמנותית של העם היהודי, על כל עדותיו, על פני הדורות.
פרטים נוספים: מורשת המוסיקה של ישראל
ת.ד. 7461, ירושלים 91073, טל: 02-668930

אוניברסיטת תל־אביב
טקס חנוכת
מרכז ארגמן למחקר בביוטכנולוגיה
הרצאה:
פרופ' אפרים קציר
הנשיא הרביעי של מדינת ישראל
המחלקה לביוטכנולוגיה
התפתחות צפויה בביוטכנולוגיה בישראל
ביום שני, י"ד בסיון תשמ"ח, 30.5.1988, בשעה 18.00
בבנין מדעי החיים ע"ש ג'ורג' ש. וייז, אולם 02,
קרית האוניברסיטה, רמת־אביב
הציבור מוזמן

אוניברסיטת תל־אביב
טקס הקדשת אולם קריאה
ע"ש יפה פינגרמן ראובני
תרומת בנה ג'רי אורן
בספריה למדעי החברה והניהול ע"ש ברנדר־מוס
הרצאה:
פרופ' אפרים יער
דיקאן הפקולטה למדעי החברה
הספריה והחירות
ביום חמישי, י"ז בסיון תשמ"ח, 2.6.1988, בשעה 13.30
קרית האוניברסיטה, רמת־אביב
(הכניסה עפ"י הזמנות בלבד)

אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה להנדסה
טקס הענקת תארים
לבוגרי הפקולטה ולמוסמכיה
יתקיים ביום ראשון, כ' בסיון תשמ"ח, (5.6.88) בשעה 8 בערב, בכיכר יעקב ושושנה שרייבר (ברחבת הדשא המרכזית לפני הספריה ע"ש סוראסקי), בקרית האוניברסיטה ברמת אביב.
מסיימים/ות שטרם קיבלו הזמנות מתבקשים/ות לפנות למזכירות הסטודנטים, טלפון 5450489

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
הפקולטה להנדסת חשמל
מודיעה על ההרצאה לזכרו של
פרופ' יצחק קדרון ז"ל
שתתקיים ביום א' 29.5.88 בשעה 14.30 בחדר 815 בבנין הפקולטה להנדסת חשמל קרית הטכניון חיפה.
פרופ' עמירם רון
ירצה על הנושא:
ליזר של אלקטרונים חופשיים — סקירה ותחזית
— הציבור מוזמן —

Melia
16 יום (15 לילות)
שרותי קרקע: $1090
כרטיס טיסה: $255
תאריכי יציאה: 29/6, 12/7, 19/7, 26/7
חברת התיירות השלישית בגודלה בעולם
טיולים הכי מאורגנים
המחיר לאדם בחדר זוגי
המחירים אינם כוללים היטל, שרותים מיוחדים ומלצ.
פרטים אצל כל סוכני הנסיעות בארץ
מליה
מילה של מליה

תבן הנפקות (1987) בע"מ
הודעה על תוצאות המכרז הראשון בהצעה שבתשקיף
על פי תשקיף מיום 18 במאי, 1988 הוצעו לציבור בדרך של מכרז סדרה של אגרות חוב, רשומות על שם, 2005-1990 (סדרה 3) בערך נקוב כולל של 29,550,000 ש"ח.
מחצית מאגרות החוב הוצעו לציבור במכרז ראשון שהתקיים ביום 25 במאי, 1988. במכרז זה הוצעו אגרות החוב במחיר מינימלי של 91% מערכן הנקוב.
עד לסגירת ההתחייבויות, נתקבלו מהציבור 218 בקשות בערך נקוב כולל של 28,107,965 ש"ח, דהיינו, חתימת יתר של כ־פי 1.9, לפיכך דחתה החברה בקשות לאגרות חוב בערך נקוב כולל של 13,332,965 ש"ח.
מחיר המכירה, במכרז הראשון, נקבע ל־92% מערכן הנקוב של אגרות החוב.
במחיר העולה על מחיר המכירה נתקבלו 75 בקשות בערך נקוב כולל של 9,363,465 ש"ח. בקשות אלו נענו במלואן.
במחיר הנמוך ממחיר המכירה נתקבלו 111 בקשות בערך נקוב כולל של 12,982,000 ש"ח. בקשות אלו לא נענו.
במחיר השווה למחיר המכירה נתקבלו 32 בקשות בערך נקוב כולל של 5,762,500 ש"ח, בקשות אלו נענו בחלקן וכל מבקש קיבל 93.9095% מבקשתו.
שער יחידת סל (כהגדרתה בתשקיף) ליום 23.5.1988 הינו 1.7174 ש"ח.
החברה מודה לציבור על היענותו למכרז הראשון.

חברת הימנותא בע"מ
מכרז 1/88
הקמת מתקן פרסום עליה
במודעה שפורסמה בתאריך 20.5.88 נפל שיבוש במספר הגוש. וצ"ל
גוש מס' 7105
ולא כפי שפורסם

מהמורות בדרך המלך (ד')

מי כאן בעל הבית?

בלי איחוד סמכויות ובלי יד אחת השולטת בתקציבים לא ייפתר הפיגור בפיתוח ובתחזוקה של כבישי הארץ. מפלגה שתכלול הצעה להקמת רשות דרכים מרכזית במצעה לבחירות עשויה למשוך את קולות האוחזים בהגה. מספרם עולה על מיליון

מאת רומן פריסטר

לא, אין זה עוד סיפור של חכמי חלם. הפעם מדובר ברמת השרון ובתל־אביב וברבבות כלי הרכב התקועים כל בוקר וכל אחר־צהריים בצומת הכפר הירוק. מאות ליטרים של דלק ושעות ארוכות של המתנה בפקקים מתבזבזים לריק. גם משרד התחבורה וגם מחלקת עבודות ציבוריות במשרד השיכון תמימי דעים שרק בניית מחלף מדרגי תפתור את הבעיה. הכסף הדרוש לבנייה מצוי, אך שני המשרדים הממשלתיים חלוקים בסוגייה חד שוכה: האם ייקבע המפלס העליון מצפון לדרום, ובכך תינתן עדיפות לתנועה הזורמת לתל־אביב, או ממזרח למערב, כדי ליצור קשר נוח עם כביש החוף?

ההיגיון אומר שעל המתכננים להתחשב בראש ובראשונה בנפחים ובעומס. צוואר הבקבוק הוא, כמובן, בדרך מערי־השרון אל תוך הכרך הסואן. אבל בתכנון דרכים, עמדות המשרדים לא תמיד נקבעות על־פי השכל הישר. מע"ץ, האחראית לכבישים הבין־עירוניים, תומכת במחלף שמעניק קדימות לתנועה ממזרח למערב. משרד התחבורה, הנושא באחריות לכבישים "עירוניים", מבקש את ההיפך. עד שהשניים לא יגיעו לעמק השווה, גם עשרות אלפי נהגים לא יגיעו בנוחות ליעדיהם.

אין אדם אחד מאותם עשרות מומחים שראיינו לצורך הכנת הסידרה הזאת, שלא עמד על נזקי החלוקה המלאכותית המפצלת מש־אבים ומזמינה מלחמות־יהודים מ־יותרות. מאז ומתמיד הסתכלו אנשי מע"ץ על משרד התחבורה כעל גוף שולי וחסר השפעה. מע"ץ מרכזת את מירב התקציבים, ובעל המאה הוא בעל הדעה. החוק הקיים הגו־מודי למדי אינו מקנה לשר התחבורה אפילו את הזכות להציע סלילת כביש. הפררוגטיבה הזאת שמורה לשר השיכון והבינוי בלבד.

משך שנים רבות ניצל מנכ"לה לשעבר של מע"ץ את כוחו הכספי והחוקי כדי לפתוח רשת כבישים ענפה בצפון הארץ ובשטחים, תוך הזנחה בולטת של האזור המטרופ־ליני המצופף. כי בגוש דן עבודות הדרכים בעיקר בתחום הרשויות המקומיות השונות – חוץ ממלכתו של שר התחבורה. אלה שגם בה אין השר חיים קורפו מלך כביכול. בכל הולמה יש לו שותפים רבים – ראשי ערים וראשי מועצות מק־מיות, הדואגים כל אחד לאינטרסים צרים משלו.

ב־30 במרס השנה הזמין השר 14 ראשי רשויות מוניציפליות בגוש דן לשיחה רצינית על ספל קפה ועוגה במלון רמת אביב, הציג לפניהם את תמונת המצב וביקש להגדיל את השתתפותם הכספית בפתרון ה־מצוקה התחבורתית. כנגד כל שקל שיתנו העיריות, אמר, יקציב מש־רדו שקל נוסף. זו היתה הצעה אמיצה, כי אילו נענו ראשי הערים לפנייתו, היה מתברר במהרה שאין בקופת משרד התחבורה אגורה שחוקה אחת. [illegible] אשתקד כ־17 מיליון ש"ח סך הכל, מרבית הסכום נבלע בהוצאות הקשורות בסלילת נתיבי איילון. אך בינתיים אין לקורפו סיבה להדיר שינה מעיניו. ראשי הערים והמוע־צות המקומיות אינם נחפזים לפתוח את ארנקם.

אגב, על־פי תקנות התעבורה, מוחזרים 42 אחוז מאגרות הרכב לקופת הרשויות המקומיות. השליטה בכספים אלה היא בידי משרד הפנים. אין כל פיקוח על שימושם בפועל, ואם העירייה מעדיפה ל־השקיע אותם בבניית מקווה טהרה או אולם ספורט – אין מי שיעמוד בדרכה.

המצוי והרצוי

שנת 1988 היא השנה הראשונה מאז קום המדינה שבה מפנה מע"ץ חלק גדול ממשאביה גם לכבישים באזור המטרופוליני. אלא שגם עכשיו אין הידברות נאותה בינה לבין משרד התחבורה. צוות מיוחד שבראשו עמד המפקח על התעבורה, פנחס בן־שאול, הכין תוכנית אופר־טיבית שאמורה היתה לשמש יסוד לקביעת העדיפויות בגוש דן. אבל המנכ"ל הנוכחי של מע"ץ אומר ש"התוכנית לא תהיה לו לעזר רב".

ייתכן שדברי ביטול אלה אינם אלא פעולת תגמול על כך שמשרד התחבורה העז לפלוש לתחומה. ועדת תשתית שהקים השר קורפו כינסה כ־200 פרויקטים, כלל־ארציים ועיר־וניים, סיווגה אותם לפי חשיבותם על־פי קריטריונים שונים כגון כדאיות כלכלית, עומס, תאונות דרכים, המצב הסטטוטורי או ה־התחשבות במדיניות של פיזור אוכ־לוסייה, ואמדה את ההוצאה הכוללת ב־500 מיליון דולר לשמונה השנים הקרובות. אלא שכל העבודה הרבה שהושקעה בעבודת המטה הזאת נותרה בבחינת "ספירת מלאי בער־בון מנבל", כדברי משה הירש, מתכנן תנועה ראשי במשרד ה־תחבורה.

משה הירש, איש הטכניון לשעבר שחזר ארצה אחרי השתלמות מ־מושכת בארה"ב, למד מהר מאוד פרק בהלכות המאבק הבוטני. יחסי הכוחות בין קורפו לדוד לוי היו בהירים למתכנני הפרויקטים והם לא התייחסו בכובד ראש לוועדה ש־הוקמה ביוזמת שר התחבורה. "לפי האומדנים שערכנו, הגענו למסקנה שהכסף הדרוש מסתובב במערכת", אומר המתכנן הירש. "חשבנו שמ־דובר בכ־100 מיליון דולר לשנה, וזה סכום שבהחלט אינו בשמים. אבל ברגע שהעיריות בגוש דן נוכחו לדעת שאין אנו 'עוד ועדה' אלא מטה שעוסק במלאכה רצינית, החלו להציף אותנו בפרויקטים נוספים. כך קרה שהוועדה נאלצה לדחות את פרסום הדו"ח המסכם שלה".

כמובן, גם כאשר יפורסם הדו"ח, איש לא יראה בו הנחיה מחייבת. "לצערנו, אין מנהל הקצאת משאבים הגיוני לכל הארץ", קובל משה הירש. "לא הצרכים האמיתיים אלא שיקולי יוקרה או לחצים פוליטיים קובעים עדיפויות בשטח. הירש: ועדת השרים לענייני ירושלים העבירה 17 מיליון דולר לדרכים באזור ירושלים. לדעת משרד ה־תחבורה, השיקולים שהנחו את הממשלה בהחלטתה זו אינם תואמים את צרכי התחבורה בארץ".

כל עוד קיים פיצול הסמכויות והתקציבים, אין כל אפשרות לתכנן את רשת הכבישים הבין־עירוניים והמקומיים כמיקשה אחת. ד"ר משה בקר, [illegible] במשרד התחבורה, גורס כי מה שדרוש למדינת ישראל זה כביש מהיר ללא הצטלבויות בקו אשדוד־נתניה, עם שלוחות לירושלים ולבאר־שבע. "במדינה ארוכה וצרה כשלנו מתנקזים בכביש החוף כל דרכי הרוחב, והציר [illegible] אינו יכול לעמוד בעומס. היום יש בארץ, מתוך הסך הכל של 3800 ק"מ דרכים, רק 54 ק"מ של כביש מהיר, ועוד 230 ק"מ של כבישים ראשיים דו־מסלוליים", אומר ד"ר בקר. לדעתו, המינימום שיבטיח זרימה נאותה של תנועה מחייב רשת של 5500 ק"מ, מהם לפחות 340 ק"מ כבישים מהירים ו־400 ק"מ כבישים ראשיים דו־מסלוליים.

התיכנון הביטחוני

את האוטוסטרדה הראשונה ב־עולם, מסורים להוכיח, פתחו האיטלקים בתחילת שנות השלושים. הנאצים ראו כי טוב ופיתחו רשת מפוארת של כבישים מהירים ברחבי גרמניה. בתום מלחמת־העולם ה־שנייה ביקרה באירופה ועדה מיוחדת של הסנאט האמריקאי. היא ביקשה ללמוד את הגורמים שאיפשרו להיטלר להמשיך במלחמה זמן רב כל־כך, והגיעה למסקנה שאחת הסיבות העיקריות היתה רשת הרכבות והכבישים המהירים שהב־טיחו ניידות גבוהה של צבאו. הדו"ח האיץ את פיתוחם של כבישי האוקספרס בארה"ב, והנימוק של צר־כים ביטחוניים הקל את גיוס הכספים. בשנות החמישים אישר הקונגרס חוק המעביר 4.5 אחוז מהמכס על דלק ועל גומי לצמיגים – לסלילה ולתחזוקת הכבישים המהירים. בעת כהונתו של הנשיא רייגן הועלה הניכוי הזה לכ־9 אחוזים.

משה בקר סבור שבגלל ראייה פו־ליטית ולא תפקודית של פיתוח המדינה, אין מעריכים נכונה את הפוטנציאל הכלכלי והביטחוני ה־טמון בכבישים ובמסילות ברזל. לדעתו, פיתוח עורקי תנועה מודר־ניים יהיה חסכוני למערכת הביטחון פי־כמה מכל חישובי הכדאיות הכלכלית האזרחית. וזה הסברו:

"צה"ל משתית את מערך החירום שלו על שעות בלימה, דהיינו, על חישוב כמה זמן דרוש לגיוס כוח המילואים מרגע התקפת האויב. כוחות אלה נעים על כבישים. אסור לנקוט גישה החברמנית האומרת: דיה לצרה בשעתה, איכשהו באלתור נצא מהעסק בשלום... בעיני זו גישה פסולה מעיקרה".

אך ללא כל קשר להיבט הביט־חוני, משק הכבישים בארץ זקוק בדחיפות לבעל בית אחד. האיטלקים הקימו רשות ממלכתית להפעלת האוטוסטרדות שלהם עוד ב־1927. המימון לפיתוחן בא בחלקו הגדול ממיסוי מיוחד על דלק, ובחלקו מגביית תשלומים בכבישי־אגרה. כדי להבטיח תכנון, הפעלה ותחזוקה נאותים של כל הרשת, הוענקה לרשות הכבישים האיטלקית זכות חוקית [illegible] על דרכים אגרות, ראשיות ומקומיות. גם בארה"ב פועלת רשות פדראלית המחלקת את כספי הקרן הצבורית מן ההיטלים על דלק ועל צמיגים.

מדוע לא יכולה מדינת ישראל ללמוד מניסיונם של אחרים? מביזון שבמדינת ישראל כל שר אוחז בע־קשנות בחלקו. הקמת רשות דרכים, בדומה לרשות הנמלים או רשות שדות התעופה, כרוכה בהעברת הרבה מעבר למשמעותה התפקודית. שר שמקבל את הכוח הזה לידיו – לא בנקל יוותר עליו", אומר פנחס בן־שאול.

משה הירש רואה בהקמת רשות ממלכתית לדרכים קודם־כל אמצעי יעיל לגיוס משאבים. הוא תומך בעיקרון של מסים ייעודיים ואינו פוסל את הרעיון של כבישי אגרה [illegible]. ד"ר יוסי ברכמן, כלכלן תחבורה באוניברסיטת תל־אביב, גורס כי "לב העניין הוא בהיעדר תהליך מסודר של החלטות". המצב בתחום הכבישים הוא, לדעתו, "כעין מיקרוקוסמוס של בעיות התשתית בכל תחום ותחום".

אך יהיו הנימוקים הניצבים אשר יהיו, רמי בלניקוב מאגף התקציבים דוחה בלאו מוחלט כל הצעה שפירושה השתלטות גופים אחרים על קודש הקודשים של משרד האוצר – הכסף (ראה תיבה). כך נופלים כל הרעיונות הטובים קורבן לעימותים בין־משרדיים ולמאבקי יוקרה ו־מאבקים פוליטיים. עתה משתעשעים המומחים לתחבורה במחשבה שאולי יכלילו הליכוד או המערך את ההצעה להקים רשות דרכים ממלכתית במצען לבחירות. "יש בישראל מעל מיליון אוחזים בהגה, רובם ממורמרים, מקללים ומצפים לשינוי. זה כוח אלקטורלי לא מבוטל", אומר מהרהורי לבו ד"ר בקר.

(כתבה אחרונה בסידרה)

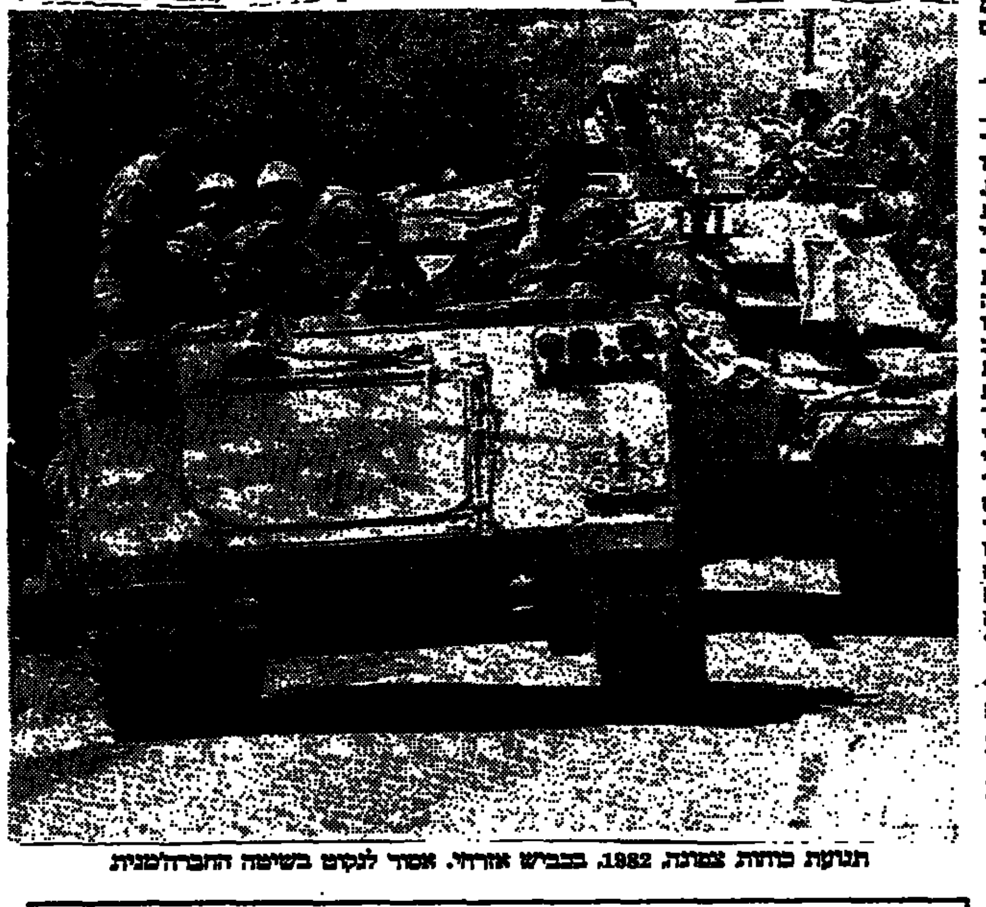
תנועת כוחות צבאית, 1982, בכביש אזרחי. אסור לנקוט בשיטה החברה־מנית

שיח חירשים־אילמים

הכנסות המדינה ממכס, מ־מסים, מהיטלים ומכל האגרות האפשריות על רכב, חלפים ודלק מסתכמות בכ־2.8 מי־ליארדי ש"ח לשנה. לפני כשנ־תיים הציע ח"כ אוריאל לין (ליברלים) לתקן את חוק יסוד התקציב באופן שיבטיח הפרשת 20 אחוז מסכום העתק הזה לשי־פור רשת הכבישים. את חלוקת הכספים שיתקבלו יקבע שר התחבורה, ולא שר האוצר. ההצעה עברה בקריאה ראשונה ברוב של 33 נגד 11, בניגוד לעמדת האוצר ולמורת רוחה של הנהלת הקואליציה. עתה תקועה ההצעה בוועדת הכספים בר־אשותו של ח"כ אברהם שפירא מאגודת־ישראל. הוועדה דחתה את ליבון ההצעה בלי לקבוע מועד כלשהו לדיון.

אילו אישרה הכנסת את ההצעה, ניתן היה להבטיח מעל 500 מיליון ש"ח לקרן שתאפשר לרשות דרכים ממלכתית ל־התחיל את פעילותה ברגל ימין. מדוע סיכל האוצר את הצעתו של ח"כ לין?

רמי בלניקוב מאגף ה־תקציבים: "מי שמשווה הכנסות מרכב להוצאה על כבישים, עוסק בדמגוגיה. מה מציעים, לתת יניקה כספים מבריאות וניתן לכבישים? אנחנו מטילים מסים על רכב כדי לממן ביטחון ורווחה. האוצר שומר על שליטה מלאה בהכנסות המדינה לא לשם הגברת כוחו של משרד האוצר, אלא לטובת הכלל. ומי שמרבה לדבר על הצורך ל־השקיע יותר ברשת הכבישים, כדאי להזכיר לו שהאוצר מ־סבסד סבסוד מאסיבי את ה־תחבורה הציבורית. אשתקד הקצינו למטרה זו 400 מיליון ש"ח, השנה – 230 מיליון. הנ־סיון להיאחז בקטע אחד של תקציב המדינה ולנטפי בו ב־ציבור, הוא בעיני מעשה לא הוגן, אולי אף לא מוסרי".

ח"כ אוריאל לין: "אילו היה לממשלה הכוח לקבוע סדרי עדיפויות נבונים, הייתי אומר שהצדק עם בלניקוב. אבל המציאות מוכיחה כי הממשלה נכשלה בקביעת סולם עדיפויות תקציביות ומדיניותה מובילה להרס מוחלט של הכבישים. למרות העלייה המתמדת במספר כלי הרכב והגידול היחסי בהכנ־סות הקשורות ביבואם ו־בהפעלתם, נמוקה כמעט כליל ההקצאה לתשתית הדרכים ב־ישראל. הצעת ועדת הכנסת שאני עומד בראשה דורשת, כי בסך הכל 20 אחוז מההכנסה האדירה יוחזרו לציבור שהכניס אותה לקופת האוצר. אם אין לממשלה היכולת לשקול שיקו־לים נבונים, אין מנוס מלכפות אותה עליה בדרך של חקיקה".

טריינין וארבלי מציגים הדו"ח. שבירת אידיאולוגיות מימין ומשמאל

דו"ח טריינין – שאלות ותשובות

ועדת טריינין חקרה את המצב במערכת הבריאות והמליצה על דרכים להבטחת כל השירותים הרפואיים שלהם זקוק האזרח. משרד האוצר, ההסתדרות הרפואית וקופת חולים אינם מוכנים לקבל את ההמלצות כמו שהן. מהן ההמלצות, בעצם?

מאת עדנה ארידור

"ועדת טריינין", שבחנה במשך שנה את תפקוד מערכת הבריאות הממשלתית, המליצה בסיום עבודתה על רפורמה מקיפה במערך השי־רותים בבתי־החולים הממשלתיים, כולל יצירת מקורות הכנסה נוספים למימון פעילותם. הוועדה ממליצה על הקמת רשות אשפוז לבתי־החו־לים הממשלתיים, שינוי שיטת התקצוב שלהם, הנהגת ביטוח בר־יאות חובה וביטוחים משלימים שיורידו משאבים למימון פיתוח המערכת.

יישום ההמלצות במקשה אחת עשוי, לדעת חברי הוועדה, להבטיח לאזרח את כל השירותים הרפואיים להם הוא זקוק, בזמן סביר. במקביל, תינתן לו אפשרות לבחור את הרופא לטיפול או לייעוץ. כדי לזכות בשירותים רפואיים זמינים יותר יודרש האזרח לשלם דמי ביטוח גבו־הים יותר מאלו שנהוגים עד כה.

המגרעת העיקרית של המלצות הוועדה טמונה בכך שהן מתייחסות אך ורק למערכת האשפוז הממשל־תית. בדיוני הוועדה בשנה האחרונה שותפו נציגי קופת־חולים הכללית, כדי למנוע כפילויות, תחרות בין שתי מערכות אשפוז (הממשלתית ושל קופ"ח). תחרות זו תרמה להידרדרות המצב בשתי המערכות, בעשור האחרון. מאחר ש־50% ממבוטחי קופת־חולים מקבלים שיר־ותים בבתי־החולים הממשלתיים, לא ניתן יהיה להפעיל המלצות שיחייבו העלאת מחיר השירותים ודמי הבי־טוח למבוטח, ללא שיתוף־פעולה עם הקופה. באוצר אין מקבלים את ההמלצות כמקשה אחת, וההסתדרות הרפואית דוחה אותן על הסף, ודורשת הקמת ועדת חקירה ממ־לכתית.

מורה נבוכים

המלצות ועדת טריינין אינן חי־דוש. רשות אשפוז הוצעה כבר לפני עשור על־ידי ועדות שבדקו את מצב המערכת, ונסיונות לחוקק חוק בי־טוח בריאות ממלכתי נמשכים זה 30 שנה, ללא תוצאות. מאחר שיישום ההמלצות קשור בשבירת "אידיאולו־גיות", הן של המערך והן של הלי־כוד, מחזיר דו"ח ועדת טריינין את הויכוח הפוליטי בנושא הבריאות לשולחן הממשלה. להלן ניסיון להב־היר לפחות אחדות מן השאלות הנו־געות כרגע.

איזו רפורמה מציעה הוועדה למערכת האשפוז הממשלתית?

הוועדה מציעה להקים רשות אשפוז עצמאית ולכלול בה את כל 29 בתי־החולים הממשלתיים ה־כלליים, הגריאטריים והפסיכיאטר־יים. הרשות תיתן שירותי בריאות על־פי עקרונות של רפואה ציבורית ותפעל שלא למטרות רווח. ה־אחריות לתפעול הרשות תוטל על מועצת מנהלים שתורכב מנציגי הממשלה, קופות־החולים ונציגי ה־ציבור. הרשות תפעל במסגרת תקציב שוטף ותקציב פיתוח ש־יאושר על־ידי מועצת המנהלים ושר הבריאות. הכנסות הרשות יבואו מקניית שירותי ביטוח על־ידי קו־פות־החולים ומהשלמה מתקציב ה־מדינה. תנאי עבודתם ושכרם של עובדי הרשות ייקבעו בהסכמי עבודה שייחתמו בין העובדים ל־הנהלת הרשות.

הוועדה מציעה לבנות לכל בית־חולים תקציב על־פי היקף צרכי האוכלוסייה אותה הוא משרת. הכנ־סות של בית־החולים תהיינה תלויות באופן ישיר ובלעדי בעלויות וא־כות השירותים שהוא יספק. היום מבוססת ההכנסה על תחזית של ימי אשפוז.

קופות־החולים תשלמנה לבתי־החולים תשלום שנתי, שחייב יהיה לשקף את מלוא העלות של צרכי האוכלוסייה אותה הוא אמור לשרת. עלות הצרכים של קבוצות הגיל השונות באוכלוסיית היעד, עלות הון ומחירי טיפול חוזים. היום משלמות הקופות לבתי־החולים מ־חיר קבוע ליום אשפוז, בלי להביא בחשבון את סוג הטיפול שניתן.

מה יתרום יישום המלצה זו לשי־פור השירות הרפואי לאזרח?

99% מתקציב בית־החולים מבוסס על הכנסה ממכירת שירותים ל־מבוטחים. המחיר ליום אשפוז שנקבע בבתי־החולים כיום אינו ריאלי, מאחר שאינו משקף את העלויות הריאליות של הטיפולים והחוק. הדבר מחייב את בתי־החולים לסבסד חלק גדול מהשירותים למבוטחים ביותר מ־100%, דבר שיצר גרעון מצטבר במערכת האש־פוז הממשלתית. גרעון זה הגיע ב־1988 ל־86 מיליון שקל. בניית תקציב לבתי־החולים, שמבוסס על צרכי האוכלוסייה, יאפשר לבתי־החולים לגבות מחיר ריאלי שיכסה את הוצאות הטיפול. בשל העובדה שמחיר יום אשפוז אינו ריאלי, מצ־מצמים בתי־החולים שירותים שונים שעלותם גבוהה, כמו הפריות מבחנה וטיפולי עקרות, לרבות "פרגונל", רכישת שתלים לניתוחים אורטופ־דיים, קוצבי־לב, תרופות, או תרופות יקרות וכו'. שינוי שיטת התקצוב בא להבטיח מתן כל השירותים, בלי שהחולה יזדקק "לתרום" לבית־החו־לים חלק מהעלות, כפי שנעשה כיום.

מה הם מקורות המימון לתפעול המערכת שמציעה הוועדה?

הוועדה ממליצה לגייס מקורות מימון למערכת באמצעות שלושה סוגי ביטוח בריאות. ביטוח בריאות חובה לכלל האוכלוסייה, בהשתתפות המעסיקים, כפי שנהוג היום. ביטוח בריאות משלים וביטוח שר"ן (שירות רפואי נוסף), ביטוח וזה למתכונת השר"פ (שירותי רפואה פרטית) שמונהג היום בבתי־החולים של הדסה ושערי־צדק בירושלים. הבי־טוח המשלים או ביטוח שר"ן (שירות רפואה נוסף) יהיה וולונטרי וישולם במלואו על־ידי המבוטח (ללא השתתפות המעסיק).

מה ההבדל בין שלושת סוגי בי־טוח הבריאות המוצעים?

הוועדה ממליצה להנהיג ביטוח בריאות ממלכתי. ביטוח זה יבטיח לכל אזרח סל בסיסי של שירותי בריאות. הוועדה לא קבעת אלו שירותים ייכללו בסל זה. היא ממליצה לבנות אותו על בסיס היקף השירותים הכלולים היום בביטוח המבוטח בקופת־החולים, הניתן במסגרת הפעלת משמרת ראשונה בבתי־החולים. הוועדה קובעת כי הסל הבסיסי חייב להבטיח למבוטח זמני המתנה סבירים לסוגי הטיפו־לים השונים.

הכוונה בהנהגת שירותי ביטוח משלים היא יצירת תשתית להפעלת משמרת שניה בבתי־החולים. הבי־טוח המשלים יימכר למבוטחים על־ידי קופות־החולים או חברות־ביטוח. הכנסות ממכירת ביטוח משלים יאפשר למפעילי הביטוח לקנות שירותים עבור מבוטחיהם בשעות אחר־הצהריים. בשירותים אלו יי־כללו ניתוחים אלקטיביים וייעוץ [illegible]. מי שירכוש ביטוח משלים, ייהנה מקיצור תורים לשיר־ותים אלו, שכיום הוא נאלץ להמתין לקבלתם חודשים רבים ואפילו שנים, אם אינו מוכן או מסוגל לקנותם במסגרת "הרפואה ה־שחורה".

ההמלצה להנהיג שר"ן נועדה לאפשר לרופאים בכירים להשלים את שכרם בדרך מבוקרת בין כותלי בית־החולים. מי שירכוש שר"ן, יוכל לבחור את הרופא, לקבל ממנו טי־פול, להתייעץ עמו או להינתח על ידו. דמי הביטוח של שר"ן ייקבעו על בסיס המחירון שיקבע בית־החו־לים לשירותים השונים, הוא יכלול החזר הוצאות לבית־החולים וניכוי למס הכנסה. השירות יינתן לאחר שעות העבודה הרגילות.

היתרון שבהנהגת ביטוח כזה הוא בכך, שהרופאים הבכירים לא יעזבו את בית־החולים בתום המשמרת הראשונה, אלא ישהו במרפאות עד השעות המאוחרות של הערב, לפי הצורך. הימצאותם יותר שעות בבית־החולים תאפשר להזעיקם ל־מיטת חולה במקרה הצורך.

עוד ממליצה הוועדה, כי השר"ן יהיה פתוח לאחוז מסוים מפעילות בית־החולים. בהדסה מערך השר"פ מהווה 20% מהפעילויות הסטנדר־טיות של בית־החולים.

מהי המגרעת שבהמלצות ועדת טריינין לגיוס מקורות מימון?

המגרעת היא בכך, שהיא קבעה עקרונות להנהגת סוגי ביטוח בר־יאות, בלי לקבוע קריטריונים ל־יישומם. הוועדה השאירה לממשלה ולכנסת לקבוע את מכלול סל ביטוח חובה, את עלותו ואת גובה השתת־פות המעביד בו. לפיכך, קשה להגדיר היום את מכלול היקף הבי־טוחים המשלימים. מאז 1950 נעשים ניסיונות להנהיג חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ולקבוע את היקף השירו־תים הרפואיים שיינתנו במסגרתו.

שרת הבריאות הניחה באחרונה על שולחנה של ועדת השרים לענייני חקיקה עוד הצעת חוק לבי־טוח בריאות ממלכתי. הצעה זו כוללת סל של כל השירותים הרפואיים, לרבות שירותי חירום. דמי הביטוח, על־פי הצעת החוק, ישולמו 50% על־ידי המעביד, 25% על־ידי המבוטח ו־25% על־ידי הממשלה. הצעה זו, כקודמותיה, עלולה להיתקל בהתנגדות האוצר. האוצר מתנגד לעגן בחקיקה את השתתפות הממשלה במימון שירותי הבריאות לאזרחים. מאחר שקופת־חולים הכללית מבטחת 82% מהאוכ־לוסיה, כל חקיקה בנושא חייבת להיעשות בתיאום עם ההסתדרות. מנכ"ל ההסתדרות הודיע, כי ה־הסתדרות תתמוך בחוק ביטוח בר־יאות ממלכתי בתנאי שהביטוח יהיה על־פי עיקרון של "מחיר שווה לשירות שווה בתשתית שווה". מאחר שקופות־החולים האחרות אינן יכולות להתחרות בתשתית של קופת־חולים הכללית, מבקש מזכיר ההסתדרות להבטיח לקופה שבשי־ליטתו פיצוי מכספי מס מקביל על־פי קריטריונים שמבטיחים שוויון. כל עוד לא יובטח הגדלת משאבים לקופה, אין סיכוי שההסתדרות תתמוך בחקיקה כזו.

באוצר תומכים בהנהגת ביטוח משלים ושר"ן, שיכוסו במלואם על־ידי המבוטח. בהסתדרות יש פתיחות להנהגת ביטוח משלים למימון שיר־ותי בריאות למבוטחי הקופה ב־משמרת שניה, גם בבתי־החולים הכלליים של הקופה. ועדה בראשות יו"ר המחלקה לביטחון סוציאלי גיבשה הצעה להפעלת ביטוח מש־לים, לפיה כל בית־אב יידרש לתוספת תשלום של 15 שקל. מזכיר ההסתדרות מעכב יישום תוכנית זו עד לאחר שיוסדר נושא השתת־פות הממשלה בתקציב קופת־חולים.

האם יש בהמלצות הוועדה ל־הביא לחיסול תופעת הרפואה השחורה במערכת?

הוועדה ממליצה כי עם הנהגת שר"ן יאסר על עובדי מערכת הבר־יאות הממשלתית לעבוד עבודה נוספת מחוץ למוסד הממשלתי בו הם מועסקים. הניסיון של המוסדות בו מונהג כיום ביטוח כזה, מלמד כי שירות זה לא פותר את תופעת "הרפואה השחורה". התקשי"ר מתיר לרופאים בכירים מבתי־החולים ה־ממשלתיים לפתוח קליניקות פר־טיות, אם בביתם או במסגרת בתי־החולים הפרטיים. מאחר שהשר"ן יצומצם לאחוז מסוים של הפעילות, שכבה רחבה של רופאים לא תמצא במסגרתו תשובה לפתרון תוספת הכנסה, והלחצים לשיפור ההכנסה יילכו ויגדלו.

מדוע מתנגד האוצר להקמת רשות אשפוז לבתי־החולים הממשלתיים?

במסמך עמדה שהגיש האוצר, נקבע כי הקמת רשות אשפוז תגדיל את ההוצאה הציבורית לבריאות. בתי־החולים הממשלתיים ייצאו, עם הקמת הרשות, ממסגרת של סדרי עדיפויות לאומיים הנקבעים על־ידי תקציב הממשלה, ויהפכו למערכת עצמאית שבסמכותה להגדיל את הוצאותיה. להבדיל מרשויות אחרות במדינה, רשות האשפוז המוצעת לא תגבה תשלום ממקבל השירות אלא מגוף שלישי, במקרה זה קופות־החו־לים. במצב כזה עשויה הרשות "לגלגל" את תוספת העלות על קו־פות־החולים שילחצו על הממשלה להגדיל את היקף המימון הממשלתי של הקופה. עוד נאמר כי משרד הבריאות טוען מזה שנים שתקציבו אינו ריאלי ונובע, בעקבות זאת, הגדלת הוצאות באמצעות העלאת מחיר יום האשפוז בעשרות אחוזים. הקמת רשות אשפוז תאפשר לבתי־החולים הגדלת הוצאות בשיעורים ניכרים על חשבון הקופה הציבורית ובשל עצמאותה יקשה להגביל את היקף ההוצאות.

עוד נאמר, כי בשנים האחרונות עושה המערכת הממשלתית מאמצים להדביק את רמת השירותים הנהוגים בקופת־חולים הכללית, כולל שכר העובדים. אם תוקם רשות אשפוז עצמאית לבתי־החולים הממשל־תיים, קיים החשש שהרשות תאפשר תוספות שכר חריגות בלי להגדיל את התפוקה, ובכך עלולה הרשות לגרום לפריצת הסכמי השכר במשק. יחד עם זאת, מציע האוצר למשרד הבריאות סיוע להפרדת המשרד הראשי, או חלק ממנו, מהניהול השוטף של בתי־החולים. שינוי זה יכול להיעשות על־ידי הראורגון של המשרד.

הפתרון טמון בהקמת רשות אשפוז משותפת למערכת הממשל־תית ולקופת־חולים הכללית. מזכיר ההסתדרות אינו שולל הצעה זו על הסף, אבל טוען כי כדי שהמערכת של קופת־חולים תשתלב ברשות ממלכתית, צריכה לקום רשות עצ־מאית עם אמצעים כספיים.

האם יש בהמלצות הוועדה פתרון לתורים הארוכים לניתוחים?

חברי הוועדה קובעים, כי יש לקיים מבצע מיוחד לחיסול תורים לטיפולים וניתוחים אלקטיביים ל־מיניהם, כדי להביא את המערכת לנקודת התחלה, שתאפשר להפעיל את השירותים במסגרת הביטוחים השונים. חברי הוועדה קובעים, כי חיסול התורים חייב להתבצע ב־מסגרת הביטוח הקיים. מאחר שמסגרת הביטוח הקיים אינה מ־אפשרת חיסול תורים, ומאחר שמחלוקת בין הרופאים, האוצר וההסתדרות על פירוש המושג "מבצע לחיסול תורים", מתריעה הולכת, ימשיכו, למרבה הצער, החולים לשמש בני־ערובה בידי הרו־פאים והפוליטיקאים, ככל הנראה, עד לאחר הבחירות.

מאבק על "סהר"

מאבק השליטה בחברות המשפחתיות, המאפיין את המשק הישראלי בשנים האחרונות, הגיע למשפחת סחרוב, מאצולת הממון הישראלי: אהרון אחיעז, מנכ"ל "סהר החזקות", ניסה לערער על סמכות גיסו ומצא עצמו מחוץ לקבוצה

מאת אריה לביא

קבוצת השקעות "סהר" השלימה רק בימים אלה הנפקתה של חוברת מהודרת באנגלית, המתארת את פעילותה של הקבוצה ואת העומדים בראשה. בטרם יבש צבע הדפוס מהחוברת, אבד עליה הכלח. אהרן אחיעז, מנכ"ל חברת "סהר" החזקות, חתנו של אהרן סחרוב, מייסד הקבוצה ויו"ר מועצת המנהלים שלה, נאלץ לפרוש מתפקידו. בכך הגיע מאבק השליטה בחברות ה־משפחתיות, המאפיין את המשק הישראלי בשנים האחרונות, גם למשפחת סחרוב, מאצולת הממון הישראלי.

פרישתו של אחיעז מבטיחה למעשה את השליטה בקבוצת "סהר" לאלכס סחרוב, בנו של המייסד, המכהן כעת כמנכ"ל חברת ההשק־עות "סהר" פיתוח – לאחר שגיס אחר של סחרוב, גיורא ניר, כבר נוטרל לפני חודשים מספר ממוקד ההחלטות החשובות בקבוצה. ה־מכירים את משפחת סחרוב סבורים, שמהלכים אלה נקבעו למעשה על־ידי האב, אהרן סחרוב. סחרוב האב נמצא כבר בתהליך של פרישה, אך הוא עדיין הדמות הדומיננטית בקבוצה, [illegible] העובדה שהעביר את מרבית סמכויותיו לבנו. בכך ביקש סחרוב האב למנוע שבעתיד יתפתח מאבק על השליטה בחברה [illegible] אשר נחשפו לאחרונה מהחברות המשפחתיות הגדולות הנמצאות בי־דיים פרטיות.

קבוצת "סהר" פיתוח כוללת שורה של חברות, שהבולטות בהן הן חברת־הביטוח "סהר", חברת "סהר" החזקות, המחזיקה בבעלותה שורה ארוכה של נכסי נדל"ן, "סהר" מי־מון, חברת ברוקרים בשותפות עם קונצרן כלל, ומספר חברות נוספות, מוכרות פחות. שלוש מהן, החברה האם "סהר" פיתוח, חברת־הביטוח ו"סהר" החזקות, נסחרות בבורסה התל־אביבית.

השליטה בחברות אלה היא ב־אמצעות שתי חברות פרטיות, שהמרכזית בהן היא ס.י.ר.א. (סחרוב, יעל, רות, אלכס), המחזיקה בשי־ליטה במרבית נכסי המשפחה. סחרוב האב העביר כבר את רכושו לשלושת ילדיו באופן שווה. הבכור, אלכס סחרוב (46); הבת רות, שנישאה לגיורא ניר, שכיהן כמנכ"ל חברת־הביטוח ונאלץ לפרוש לפני חודשים מספר מתפקידו בחברה שהיא הדגל של המשפחה, לטובת ניהול חברת סהר שבתהליכי הת־פתחות; הבת יעל, הנשואה לאהרן אחיעז שנאלץ לפרוש מהקבוצה.

הפתעה בקהילה הפיננסית

חברת ס.י.ר.א. מחזיקה כ־74% ממניות חברה פרטית אחרת, "סאף", שמחזיקה את המניות בחברות הבור־סאיות. 26% מהמניות הן בידי קבוצת ביטוח בריטית ידועה, ה־פועלת רבות במדינות ערב. בגלל החשש מתגובות העולם הערבי, נמנעת חברה זו מלפרסם את קשריה עם קבוצת "סהר". באמצעות החברות הללו, שולטים בני משפחת סחרוב בחברות הבורסאיות, כאשר כל אחד מהם מחזיק ב־14% ממניות החברה האם.

פרישתו של אחיעז מהקבוצה גרמה להפתעה בקהילה הפיננסית. אחיעז (45) טייס במילואים, הת־פרסם כאשר מטוסו הופל במלחמת לבנון, שהה בשבי הסורי. למרות כלפי חוץ, נראה היה כי שלושת מוקדי־הכוח בקבוצת "סהר" מצלי־חים לפעול יחד, למרות שהיה צפוי שיום אחד ינסה כל אחד מהשלושה להעמיד את כוחו במבחן. הכל ידעו, שהאב אהרן רוצה כי ניהול הקבוצה יעבור לבן. תקופה ארוכה בחייו פעל כדי להכשיר את בנו לתפקיד.

גם שתי הבנות עבדו בחברות־הבי־טוח, אך הן מחזיקות במשרות זוטרות יחסית. רות עובדת במחלקת התביעות ויעל – באגף ביטוחי־החיים. הן לא חברות במועצת המנהלים של החברות. את התפקיד הזה העבירו לבעליהן, אהרן אחיעז וגיורא ניר. שנים רבות היה ניסיון לפעול יחד, כאשר בראש החזית עומד אלכס. גיורא ניר עמד בראש חברת־הביטוח ואהרן אחיעז עמד בראש חברת "סהר" החזקות.

הצורך בשינויים הוחל לפני שנ־תיים, כאשר חברת־הביטוח החלה לסבול מתוצאות עסקיות קשות. באותה עת הגיעו למסקנה, שכאשר בראש החברות השונות עומדים בני משפחה, מאיימת סכנה על עתיד החברה. גיורא ניר הודיע על פרישתו מתפקיד המנכ"ל. לפני זמן קצר מונה לתפקיד זה מנחם הרפז (42), שהיה סמנכ"ל קבוצת הביטוח ההסתדרותית "הסנה". על הרפז הוטל התפקיד הקשה של ייעול חברה בעלת אופי משפחתי, שעם עובדיה נמנות נשותיהם של שניים מחברי מועצת המנהלים. כאשר נכנס הרפז לתפקיד, אמרו לו שהוא מכניס את ראשו ללוע הארי, אך בשלב זה נראה שיש הרמוניה בינו לבין אלכס סחרוב, העומד בראש הקבוצה.

ניתוק גמור מהקבוצה

השבוע, פחות מחודשיים לאחר מינוי מנכ"ל חדש ל"סהר", התפ־רסמה פרישת אחיעז וב"סהר" עוס־קים כבר בחיפוש מנכ"ל שכיר לחברת "סהר" החזקות. אם פרישתו של גיורא ניר נבעה, במידה רבה, מהתוצאות העסקיות של חברת־הבי־טוח, הרי שלא כך הוא לגבי אהרן אחיעז, שהחברות שניהל בתחום הנכסים והמימון, הניבו תוצאות טובות. גיורא ניר אמר לחבריו, שלא הצליח לנהל את חברת־הביטוח כפי שרצה, ולכן העדיף להתפטר, אך נשאר בחממת המשפחה. אחיעז, להבדיל מגיורא, אינו עומד לנהל חברה אחרת בקבוצה, אלא מתנתק לגמרי מקבוצת "סהר". בשלב זה עדיין אין הבדלות רשמיות, אך ככל הנראה הוא גם לא יהיה חבר במוע־צת המנהלים של המשפחה, ואף ימ־כור את המניות המוחזקות פורמלית בבעלות אשתו. כאשר יבוצע מהלך זה, הוא לא יוודע, כנראה, בציבור הרחב, שכן השליטה בקבוצת חברות "סהר" נמצאת במידה רבה בידי חברות פרטיות. ככל הנראה, כבר מתנהלים מגעים בקשר למכירת מניות אלה.

אף אחד מהצדדים אינו מוכן להתייחס לנושא זה, כפי שלא מו־כנים להתייחס לכל הפרשה. אחיעז אמר לי השבוע: "לא אענה על כל שאלה הקשורה לפרישתי". גם אלכס סחרוב אינו רוצה להגיב, ומפנה את השואל להודעה לקונית שמסרה החברה לבורסה, בה נאמר כי מועצת המנהלים של "סהר" החזקות הוח־ליטה שהמנכ"ל אהרן אחיעז יסיים את תפקידו ב־5 ביוני.

מכיר לדבית, שאם אחיעז היה עשוי מחומר דומה לזה של גיורא ניר, הוא לא היה צריך לסיים כך את תפקידו בחברה. הוא היה עובר לנהל חברה אחרת, או ממשיך שנים רבות בתפקיד הנוכחי. כנראה, ניסה אחיעז לערער על סמכותו של אלכס סחרוב כמנכ"ל הקבוצה. בשלב זה ניסה אחיעז לפעול בתחומים עליהם הוא ממונה, נדל"ן ופיננסים, כאילו היה בעל־בית יחיד ומחליט יחיד. מכאן ועד לערער על כלל סמכותו של גיסו לנהל את כל הקבוצה, המרחק לא היה רב, ואת זה ביקשו למנוע על־ידי ההתנתקות.

החולשה הגלומה בכוח

מקור המכיר היטב את הנפשות הפועלות, אמר לי השבוע: "כוחו של אחיעז הוא גם חולשתו. אחיעז הוא [illegible]. הכוח שהיה לו כדי לשר־וד בשבי, העצמאות, חוסר התלות, הופכים לחולשה בחברה שבה הה־כרעות צריכות להתקבל ביחד או בהסכמת גורם נוסף".

מקור אחר בקבוצה הגדיר כך את מה שקרה: "אחיעז לא הכיר בסמכות מועצת המנהלים. הוא לא הצליח להפריד בין היותו בעל מניות לבין היותו עובד החברה. הוא חשב שהוא גם עובד החברה וגם מועצת המנה־לים של עצמו". מקור זה אמר: "אחיעז ידע, שברגע שבו הוא פועל, הוא ימצא את עצמו בחוץ. שלוש שנים אמרו לו שהוא יפוטר בסופו של דבר".

היה מי שנזכר השבוע בדוגמה אופיינית לדרך בה פעל אחיעז. חברת "סהר" החזקות עמדה ל־השתתף עם חברת "דמירי", בבעלות משפחת ידידיה, במכרז להקמת מרכז גולדה, פרויקט של עשרות מיליוני דולר. אחיעז הוליך על הכל לבד. למועצת המנהלים הוא לא הביא כל ניתוחים פיננסים לגבי השפעתה של עסקת־הענק על החברה. בעצם, הוא אמר לחברי מועצת המנהלים: "סמכו עלי. אני סבור שהעסק כדאי". אולי זה היה הגורם לכך, שבסופו של דבר "סהר" החזקות לא נכנסה לשותפות בפרויקט, וכך זכתה "דמירי" לבנות את מיכרז גולדה.

כאשר נשא אחיעז לאשה את יעל סחרוב, הוא היה טייס בחיל־האוויר. כאשר השתחרר, החל ללמוד כלכלה ומינהל־עסקים. בתחילת הדרך נמנע מלהיכנס לעסקי המשפחה, למרות שהיתה לו אופציה לכך. הוא העדיף לפעול בתחומי התעופה האזרחית. מאוחר יותר שקל לעבור ל"אל על" כטייס. בסופו של דבר, החליט להצטרף לעסקי המשפחה של אשתו. תחילה שימש כעוזר של חותנו, אהרן סחרוב, ולפני ארבע שנים קיבל את ניהול חברת "סהר" החזקות. אין עוררים על כך, שהוא הפך מומחה בתחומים בהם הנהיג, בעיקר בנדל"ן. כעת יפעל בתחום העסקים באופן עצמאי. ככל הנראה, יהיה זה בעסקי נדל"ן.

אלכס סחרוב. הקבוצה כמעט בידיו

שכר בני סחרוב: 1.2 מ' שקל בשנה

עלות שכרם של בני משפחת סחרוב, העומדים בראש קבוצת ההשקעות "סהר", מגיעה ל־1.2 מיליון שקל בשנה, מתבגד מדי־וחות שהגישו לרשות לניירות ערך. מדובר בשכרם של שישה מנהלים ובעלי עניין בחברה, העומדים בראש חברת "סהר" פיתוח, "סהר" ביטוח ו"סהר" החזקות, ומספר חברות נוספות שאינן נסחרות בבורסה.

מקבלי השכר המדווח הם האב, אהרן סחרוב, המכהן כיו"ר "סהר" פיתוח; הבן, אלכס סחרוב, מנכ"ל "סהר" החזקות; שני החתנים, אהרן אחיעז וגיורא ניר (כל הארבעה חברי הדירקטו־ריון); ושתי נשותיהם, יעל ורות, שגם הן עובדות בחברה. עלות השכר הממוצע של אלה הגיעה, לפי הדיווח, לקצת יותר מ־20 אלף שקל בחודש. ל"הארץ" נודע, שהשכר המירבי בחברה, ששולם לאהרן סחרוב ולבנו אלכס, מגיע ל־25 אלף שקל בחודש.

אלכס סחרוב אומר, שהנתונים שחייבות חברות בורסאיות ל־דווח לגבי השכר, אינם משקפים את המציאות. הכוונה היתה חיובית, אך בפועל נדרשים לדווח על הוצאות שהקשר שלהן עם השכר, מקרי. אם מנהל בחברת־ביטוח נוסע לחו"ל כדי לגבות חובות קשים, רואים בכך טובת הנאה. אם יש לו אורחים מחו"ל, נכללות הוצאות האירוח בהוצאות השכר הנזקפות ל־חובתו. בגלל כל אלה, אין אפשרות לדעת מהו השכר האמיתי של כל מנהל, למרות החובה לדווח על השכר.

"אין לנו מרשם מוכן לכל הבעיות"

שירות **Newsweek** מיוחד ל"הארץ"

גורבצ'וב בראיון: אנחנו רוצים שההחלטות המרכזיות יעוצבו תוך מעורבות של החברה כולה ושהן ינוסחו בצורה דמוקרטית. אני מאמין שזו הערובה העיקרית בפני משגים. זה ים סוער, שבו לא יהיה קל לנווט את הספינה, אך יש לנו מצפן וצוות – והספינה עצמה חזקה

להלן קטעים שהעניק גורבצ'וב לעיתונאים בכירים ב"ניוזוויק" וב"וואשינגטון פוסט".

שאלה: (בוואשינגטון) כתבנו כולם לקראת פגישת הפיסגה (ואנשים) תולים בה תקוות רבות.

גורבצ'וב: "בוס" הפיסגה שהיה בוואשינגטון עבר כעת למוסקווה, וזה טוב. טוב שהדרשיה נמשך. אני רוצה לומר לכם שגם מוסקווה שרויה באווירה של הבנות.

בכל מקום נאמר לנו מה רבות הבעיות שמולן אתה ניצב וכמה קשה יהיה לפתור אותן. אנשים רבים חשים יראת כבוד לנוכח ההעזה של מעשך. אני תוהה אם לך עצמך יש רגעים שבהם נראית המשימה כבדה מדי או בלתי אפשרית. כאשר אתה מתעצב?

אני חושב ששאלת את השאלה המרכזית... התוכניות שלנו אכן גרנדיוזיות. ואולי זה פראדוקסאלי, אבל עכשיו אני חש ביטחון רב יותר... מאשר בתחילת הדרך, אף כי ניצבים כעת בפנינו קשיים רבים יותר מאשר קודם. כבר עתה אני יכול לומר שוועידת המפלגה (האמורה להתקיים ביוני) תעניק תנופה מחודשת לכל תוכניותינו ולכל פעולותינו ליישום אותן תוכניות...

איננו חסינים בפני שגיאות, אבל אנחנו רוצים להקטין ככל האפשר את מספרן, ואיננו רוצים לעשות שגיאות חמורות. השגיאות היקרות ביותר הן שגיאות פוליטיות. אנחנו רוצים שההחלטות שלנו, לפחות ההחלטות המרכזיות, יעוצבו תוך מעורבות של החברה כולה. אנחנו רוצים שהחלטות ינוסחו בצורה דמוקרטית. אני מאמין שזו הערובה העיקרית בפני משגים. זו תקופה סוערת, ים סוער, שבו לא יהיה קל לנווט את הספינה, אך יש לנו מצפן ויש לנו צוות להנהגת את הספינה, והספינה עצמה חזקה.

רפורמת מחירים היא תחום חשוב ביותר בפרסטרויקה... שיטת הסובסידיות כאן היתה חלק מהחוזה החברתי הישן בין האזרחים והממשלה. האם אתה משוכנע שיש לשנות זאת?

בכל תשלובת האמצעים המכונים רפורמה כלכלית יסודית, יש למחירים ולעיצובם חשיבות מכרעת. אני חושב שעלינו לגשת את תוכנית החומש הבאה על בסיס מחירים חדשים. השאלה היא כיצד לגשת לנושא. המחירים צריכים לתאום להליכים כלכליים ממשיים, להוצאות הריאליות ולתרומה הריאלית של הפעלים. דבר זה ייצור שיטה פיננסית בריאה יותר. בתוך כך נוכל לספק טוב יותר את דרישות האנשים ולשפר את אמצעי הייצור של סחורות ושירותים. כמובן, עלינו להרכיב בהקפדה מערכת של פיצויים להפסדים שעלולים אנשים להפסיד בתהליך שינוי המחירים הקמעונאיים. כאשר יהיו לנו אותן הצעות שקולות היטב ומאוזנות, נעלה אותן בפני העם לדיון. לא נעשה דבר ללא הסכמתו.

ראינו הרעננה בפולין, שרפורמת מחירים יכולה לגרום תסיסה אזרחית גדולה. האם אתה חושב שתוכל להימנע ממצב כזה באוץ?

המצב כאן שונה. רוב המחירים (פה) הם עדיין תחת פיקוח ממשלתי חמור מאוד. בפולין חלק ניכר מהמחירים נקבע על-ידי מפעלי הייצור. לבתי חרושת רבים יש חופש פעולה רב בהעלאת שכר לפועליהם. כאשר הממשלה מאמצת אמצעים מסוימים כדי לשנות את המחירים, בתי החרושת מיד מעניקים העלאות שכר לפעלים, ובמידה רבה מבטלים כל תוצאה כלכלית של רפורמת המחירים. לכן חשוב למצוא באיזו מידה אנחנו יכולים לרכך את הפיקוח על המחירים, ואיזו מידה של פיקוח מרכזי עלינו להשאיר בידינו. בארצנו ומחוצה לה יש אנשים רבים הדוחפים אותנו לדהור קדימה. אבל אנו מתכוונים להתקדם בצורה מחושבת ושקולה.

כתגובה לדיבורת בשבוע רב על זכותן המוחלטת של אומות לבחור את דרכן, קפיטליזם או סוציאליזם או כל מדינה שלום שבה ירצה, אנו סקרנים לדעת כיצד יחול הדבר על מדינות מזרח-אירופה. בפולין, למשל, יש גורמים המדברים בזכות שיטה פלוראליסטית שבה המפלגה עשויה שלא למלא את תפקיד המוביל. האם תוצאה כזו תהיה קבילה בעיניך?

אני חושב שללא ספק יהיה עדיף להציג שאלה זו בפני העם הפולני. אני חושב שזה בוודאי ישתלב יותר עם דרכיך בתחילת השאלה, שאנו מכירים בזכותה של כל מדינה לבחור באופציה החברתית שלה. במסגרת זו, העם הפולני הוא שחייב להחליט... מה שאנו עושים בארצנו תלוי בנו. הפרסטרויקה שלנו היא ענייננו שלנו, ואנו זקוקים לה. אנו נמשיך בתהליך, נרחיב אותו וגם נעמיק אותו, אך לא ניכפה אותו על שום מדינה אחרת... אני משוכנע שהרוב המכריע של העם בפולין מצדד בהמשך הדרך שבה הולכת המדינה לאחר המלחמה (מלחמת-העולם השנייה).

בבלגראד אמרת שאין שום נסיבות שבהן קבילה התערבות בכוח במדינה אחרת. האם פירוש הדבר שמצב כמו ב-1956 בהונגריה או 1968 בצ'כוסלובקיה אינו יכול להישנות?

אני יכול רק לאשר מה שאמרתי; אין לי מה להוסיף על כך. אציין עוד, שהתערבות היא בלתי קבילה מצד מדינה כלשהי. כאשר אתם מדברים על התערבות, אני יודע על מה אתם חושבים. אבל אני חושב על דבר נוסף. אני חושב שלפני שקרה הדבר שאתם מדברים עליו, היה סוג אחר של התערבות.

האם אתה תומך ברעיון של תקופות כהונה מוגבלות למנהיגי מפלגה. ואם כן, האם הדבר חל גם על תפקיד המזכיר הכללי?

ובכן, בימים הקרובים תשמעו את התשובות לכל השאלות, אבל אענה במלה אחת – כן.

עורכים סובייטים אמרו לנו ש(מנכ"ל יואנה) ליגאצ'וב נתן את חסותו ותמיכתו למאמר ב"סובייטסקאיה רוסיה" שכלל כמה שבחים על תקופת סטאלין. אתה אישית תקפת במאמר מערכת ב"פראבדה" שהעריך את המאמר האחר... האם הוויכוחים אלה מרמזים על חילוקי דעות רציניים במנהיגות?

ובכן, התרשמותי היא שכל הנושא הזה בדבר פילוגים עמוקים במנהיגות נדרש להתרות לא על-ידי עורכים סובייטיים אלא על-ידי התקשורת המערבית. זו תגובתי הראשונה. אם יש כאן שאיפה להבין מה שמתרחש במדינה, או שזו שאיפה לפזר ספקולציות היכולות להשפיע על הדיון, ולעורר או אולי לעורר אי-אמון ואולי קרע במנהיגות. קשה לי להעריך מה נעוץ בהכרזות השיטתיות האלה בנושא מצב העיתונות המערבית. המנהיגות הנוכחית של בית-המועצות, לרבות הפוליטביורו והממשלה, הוקמה בישיבה אחרי אפריל 1985, כאשר עלינו על דרך הפרסטרויקה. וכל המנהיגים שלנו מחויבים לפרסטרויקה ומעורבים בה באורח פעיל...

אבל עכשיו באנו בנושא יותר, ואולי זה יבהיר במקצת את הדברים. כאשר מתבצעות משימות עקרוניות כמו הפרסטרויקה, הדבר דורש לא רק דרישיו פעיל במנהיגות אלא בחברה כולה. וזה מה שמתרחש כעת: המדינה כולה היא כעת מעין דיון אחד גדול. ולכן במנהיגות יהיה דיון ער ומתמיד... רק ישו הנוצרי ידע את התשובות לכל השאלות וידע איך להאכיל 20 אלף יהודים בחמש כיכרות לחם. לנו אין יכולת זו. אין לנו מרשם מוכן לפתרון כל הבעיות במהירות.

כוחות חדשים, אנשים חדשים

נראה לנו שכמה מהתומכים שלך חוששים מפני פילוג פוליטי. באחרונה פורסם מכתב ב"סובייטסקאיה קולטורה" שבו דיבר הכותב על אפשרות של מליאת הוועד המרכזי "שבה עלול גורבצ'וב להיות מודח". האם הצביע משאלותם על מנהיגותך. האם שמעת על המכתב ומה דעתך על רעיון משאלה-העם?

(צוחק) המכתב אינו הדבר היחיד שעליו שמעתי. אני חושב שעובדות מעידים בתהליך הפוליטי, וזה נהדר. אין דבר המתרחש במפלגה או בחברה הנותן אישור להששות שריבות עליהם. קרוב לוודאי שעליכם להבין את התהליכים הפוליטיים שלנו כדי להבין, שללא היה המזכיר הכללי מקבל את תמיכת האנשים הקרובים ביותר אליו, דבר לא היה מתרחש בארצנו אחרי אפריל ('85). הרשו לי לומר שהפרסטרויקה כבר קידמה אנשים מעניינים מאוד בכל התחומים: בפוליטיקה, בכלכלה, בתחום התרבותי, התפיסה, תהליך הדמוקרטיזציה והעמקתו יעלו כוחות חדשים מעניינים, אנשים חדשים מעניינים, פנים חדשות רעננות.

כיצד את חושש הריבוד "הזהב". אבל כמה אזרחים סובייטים עדיין נקלעים לצרות עם השלטונות בגין מה שנראה לנו כמימוש חופש הדיבור. פרופסור [illegible] בארמניה ו[illegible] ממוסקווה הם דוגמאות אחרונות. האם זה משום שכמה אנשים בשלטון לא קלטו את "החשיבה החדשה"... או שמא משום שהחריגים שעושים אנשים אלה אינם נראים לכם כמצביאים את חופש הדיבור?

אשיב בקצרה. הדבר המעניין ביותר הוא שהפרסטרויקה הראתה, כי בעוד עמנו תומך תמיכה איתנה בהתחדשות החברה ובשינוי, הוא גם הביע באורח איתן את הדעה ששינויים חייבים לחול רק במסגרת הסוציאליזם ועל בסיס ערכים סוציאליסטיים. משום כך כל דבר המעודד בעם חשש שמישהו הפריח ערכים אחרים, לרבות מתחום האידאולוגי, יעורר ריאקציה ביקורתית. גם זה תהליך דמוקרטי. כזאת היא הדמוקרטיה.

אנשים כאן יודעים ש"הארגון" של גריגוריאנץ קשור, לא רק ארגונית אלא גם כספית, למערב; שהמבקרים הזרים הקבועים שלו הם כתבים מערביים. משום כך אנשים רואים אותו כמעין תופעה זרה בחברה שלנו, הגיונה באורח ספילי מהתהליך הדמוקרטי... אנו בטוחים שארצנו חזקה דיה להתגבר על כך.

לאמריקאים סובר חשוב המנות המוזר שחל במצב בוושינגטון, לאחר שהחליטו לפרוש מהמלחמה. אילו שינויים לדעתך יתרחשו באפגניסטאן במהלך השנה הבאה כאשר תוציא בית-המועצות את כוחותיה?

כל הקבלה בין וייטנאם ואפגניסטאן היא מלאכותית... הייתי רוצה רק להזכיר, שלפני עזיבת האמריקאים היתה וייטנאם מחולקת במשך 20 שנה לשני חלקים כמעט שווים. בשני החלקים היו ממשלות מנוגדות באופיין ובמטרותיהן. שום דבר מעין זה אינו קיים באפגניסטאן. מיותר לציין שהעתיד תלוי מבחינות רבות במידת היושר והעקביות שבה ימלאו כל החתומים על הסכמי ז'נווה את התחייבויותיהם. אני יכול לאשר פעם נוספת, שברית-המועצות מתכוונת למלא את התחייבויותיה במדויק וללא סטיות. האפגאנים עצמם יצטרכו להחליט איך יתנהל ההסדר, מה השינויים שיתרחשו במדינה בעתיד.

אם לשפוט על-פי הכרזות הנשיא (רייגן), אינך מסכים אתו בנושא זכויות האדם. בינתיים, החלטתך הדרמטית לשחרר את אנדריי סאחרוב ולהקל את תנאי ההגירה של מספר יהודים סובייטים עוררה תשומת לב ברחבי העולם. אילו עוד צעדים אתה מתכנן?

הפרסטרויקה כוללת גם חיסול של כל עיוותי שנות העבר, יחד עם כל מה שמנע את ביטוי המהות ההומאניטרית של הסוציאליזם. תהליך הדמוקרטיזציה אינו עוקף את תחום הזכויות והחירויות של האדם. אנו פותרים בעיות אלה לא משום שאנו רוצים להעניק למישהו או למצוא חן בעיני מישהו, אלא משום שדבר זה הוא באינטרסים של החברה שלנו, משום שהפרסטרויקה לא תוכל להתבצע בלעדי זאת, וסיבה אחרונה אך לא אחרונה בחשיבותה – משום שכבר רוצה העם הסובייטי, שכבר מדי להגבלות שאתן השלים בעבר.

איננו מנסים לכפות דבר על ארצות-הברית, אך אנו דוחים ניסיונות מצד כלשהו להתערב בענייננו. ובהזדמנות זו הייתי רוצה לומר את הדברים הבאים: נראה לי שפרגמטיות, הנכונות לחתור להחלטות חדשות כאשר ההחלטות שבעבר אינן עומדות במבחן, היא הצד החזק של האמריקאים. אך יש להם גם קו אחד – בבקשה קבלו ברוח טובה את כנותי – המקשה לפעמים על המגעים אתם. אני מתכוון לביטחונם שכל דבר אמריקאי הוא הטוב ביותר, ואילו מה שיש לאחרים הוא לכל הפחות גרוע יותר, אם לא רע לחלוטין ואינו ראוי לשימוש. למען ההבנה ההדדית בינינו, בבקשה, אל תנסו ללמד אותנו לחיות על-פי ערכים אמריקאיים. זה חסר תועלת. ואני חוזר ואומר, שמצדנו אין לנו כוונה להציע את הערכים שלנו לאמריקאים.

ראיסה, מיכאיל, וילדים יוגוסלביים. זכותה של כל מדינה לבחור את האופציה החברתית שלה

"אנחנו הברברים המאוחרים"

שירות **DER SPIEGEL** מיוחד ל"הארץ"

השבועון "שפיגל" ערך שיחה עם הסוציולוג היהודי-גרמני נורברט אליאס (91), הנחשב היום להוגה הדעות המקורי ביותר בבעיות החברה האנושית. ספרו "על תהליך הציוויליזאציה" מקובל היום אצל המשכילים באירופה כספר קלאסי

שאלה: אתה מאמין שתרבות בחייך האירופים כתוקף, כי יש לציוויליזציה, למות אירה, כיוון מסויים: השיחרור בין בני-אדם מתעות; השליטה על דחפים ורגשות הולכת ומשתפרת. האם לנוכח האלימות, הטרור והמלחמות בעולמנו, לא עולה בך ספק באשר לעוצמת ההליכים הציוויליזטוריים של בני-האדם?

תשובה: הבעייה היא שמשג הציוויליזציה טעון מבחינה אידיאולוגית. בשפת הדיבור פירושו דבר חיובי. כאשר כתבתי ב-1936 את הספר "על תהליך הציוויליזציה", התכוונתי לגלות מבחינה עובדתית צרופה, אם בכלל קיימים תהליכי ציוויליזציה.

פירוש הדבר איפוא, שקיימות גם צורות ברבריות למה שאנחנו מכנים ציוויליזציה, ושאנשים בעלי שליטה עצמית גבוהה אינם ברמי רוח מתורבתים במיוחד.

אמנם כן. חישבו על חיי הפרישות של הנזירים בימי הביניים או על צעירים אינדיאנים שאסור להם להשמיע קול בזמן עינויים. אלו הן צורות של שליטה עצמית קיצונית מאד. הן מראות, בהשוואה לדגם הבקרה העצמית הציוויליזטורית, מדרגה מאוזן החזית הכף לכיוון בקרה עצמית רבה מדי.

מדוע ניתונים כל בני-האדם מעצם טבעם למה שאנחנו מכנה ציוויליזציה — לכל האילוצים של רגשות ברשת הצניעות, לרכישת הרגלי ניקיון בדרכי אילוף, לנימוסי שולחן נוקשים, לכל אותם מעצורים רבים?

הם: ההשתלטות הציוויליזטורית [illegible] ... קיים. חברה כזו לא היתה יכולה להמשיך לשרוד ללא דגם כזה. יש לנו רק חברות שבהן הצליחו לרסן ולהשתלט על דחפי יצר והיפעלות. כל שאר החברות עברו מן העולם. מעין סלקציה טבעית. על פי הכלל — היה מתורבת או מות!

אצל הזאבים למשל, כך תיאר זאת חוקר החיות קונרד לורנץ, קיים מנגנון מלידה של שליטה עצמית. כאשר יש לזאב ריב עם זאב החלש יותר חושף בפני החזק יותר את צווארו, הרי הנטייה לנשוך מתנטרלת מבחינה ביולוגית אצל יריבו. אצל אנשים לא קיים מנגנון בקרה עצמית כזה. אילו היינו נתפסים עם כללי התנהגות של תינוקות צווחים למבוגרים, לא היתה קיימת שום חברה, לא היו קיימים בני-אדם אנושיים. עלינו להתרגל איפוא לדגם של בלימת היצר. פירוש הדבר הוא שהחברה הנוכחית שלנו נמצאת דווקא במבנה דויים, ביותו שאינה מכבה יותר לוותר על מימוש יצריה.

זו הפרזה גדולה. מעולם לא היתה קיימת חברה בה צעירים מבלים שנים כה רבות בתהליך של משסור ורכישת משמעת.

האם בחברות משתנות התהליך מהיר יותר?

כן. שם קיים טקס החניכה, שבמהלכו הצעיר מקבל על עצמו אילוצים חברתיים חיוניים מסויימים. באמצעות חוויית הלם כלשהי מעוגנים אילוצים ציוויליזטוריים אלו בנער. ומה הוא בית ספר כיום? לילד בן שש אין כל דחף לשבת על ספסל הלימודים ולהאזין בלי תנועה למורה.

כיצד מתנהל תהליך הציוויליזציה?

יש לו שני כיוונים — קדימה ואחורה. מגמות ציוויליזציוניות קיימות בצד מגמות דה-ציוויליזציוניות. השאלה היא, באיזו מידה אחת משתי מגמות אלו היא דומיננטית.

אתה בוחן את משחק הכדורגל. תיארת כיצד במאה ה-18, כאשר הגבילו מעשי האלימות, בזמן המשחק לשבירת עצמות בדוקה בלתי נסבל, הומצאו כללי משחק. אבל כיום קיימת בבירור גלישה אחורה, הדוגמא הנדונה ביותר היא, ההשתוללות האכזרית של חובבי הכדורגל בבריסל, בה נהרגו 39 איש.

אלה הם אכן סוקים בתהליך הציוויליזציה, נסיגות לאחור. על-פי התיאוריה שלי, דווקא בחברה בה מעשי האלימות נבלמו מאוד, חזק במיוחד הצורך בחיקוי מאבקים. משחק הכדורגל מאפשר לנו להשתתף בקרבות, ליהנות ממשמעות הקרב, בלי שקיימת סכנה ממשית למשחק. יש לכך השפעת קתארזיס. כדורגל, על אף הדרכים, הוא צורה מתורבתת ביותר של הנאה ממאבק.

בטרמינולוגיה שלך, קרבות מדומים מיותרים, כי מי שנהנה מהמאבק במגרש כדורגל, מי שמחקה "מיצרים" של קתגליקים, יכול לשאת טוב יותר מתחים אלו.

לכל האירועים המימטיים, כמו כדורגל, אבל גם בילדי בייסקוטים, ישנה השפעה מרכבת ומסחרת. הם אינם מותרות, אלא צורך חיים שמשמעותו הלכת וגדלה בחברה הנוכחית.

האם בחברות המתפתחות שלנו קיימות הרגות שונות של ציוויל-הציות?

בדקתי פעם את מצב תאונות הדרכים. מדהים לגלות עד כמה היה גבוה שיעור התאונות לאחר המלחמה ביפאן ובגרמניה.

איך אתה מסביר זאת?

הדגם של בקרה עצמית אישית נהרס על-ידי אירועי המלחמה. היתה זו חברה מפוחדת, שבה הבקרה העצמית האישית נהרסה. רק כאשר החיים חזרו לנורמליות, ירדו שיעורי התאונות בגרמניה וביפאן.

שום אדם אינו חופשי

האם אתה מאמין שהאנשים כיום חופשיים יותר מאשר בתקופות קודמות?

שום אדם אינו חופשי. המלה חופשי נשמעת יפה לקראת בחירות בארצות-הברית — ארץ החופש. אבל מה משמעותו של חופש עבור איש עסקים? לכל היותר, שהמדינה משאירה אותו לנפשו באופן יחסי, אבל אין הוא חופשי מאילוצים, מכורח התחרות.

האם היו כבר התפתחויות דומות בעבר?

ברומא העתיקה, בתקופת הרפובליקה המאוחרת והתחלת הקיסרות, היה מצב במעמד הפטריציים, [illegible] ... המוקרטיה יש לנו דיונים הנראים על השפלת האשה. התייחסו אליה כאל סחורה. היא הועברה כסחר מכר, כמו רכוש, בין משפחות.

הכמה זמן נמשך תהליך השיחרור מהמצב של תלות מוחלטת למצב של כמעט שוויון מלא הנותן לאשה?

זמן קצר יחסית — כ-500 שנה. בתוך הכנסייה נותרו לכך שרידים. כך למשל, אי אפשר להשיא נשים ללא הסכמתן.

כיצד נמנע שוב הדבר?

תהליך זה היה מהיר יותר — 300 או 400 שנה עד התפוררות שלטון המדינה. כאשר חברה הופכת לפיאודלית ואין יותר שלטון מרכזי המגן על הנשים מפני הגברים, אין מתפקדים יותר לפי תנאי המצב הקודם.

האם מגמת התוקפנות בחברה שלנו פוחתת?

הביטוי תוקפנות אינו לרוחי. אני מעדיף לדבר על קונפליקטים בין קבוצות. האלה דווקא מתרבים, בשל התופעות וההצטופפות של האנשים יותר.

האם הקונפליקטים מתרבים גם בשל התקרבותן של מדינות, למשל שילובה הפוליטי של אירופה?

שילוב גדל פירושו עלייה במתחים. לפתע גאלציה האירופים הצרפתים לגלות עניין במה שאומרת ראש ממשלת אנגליה. אנחנו חייבים להיות מודעים לכך שמתחים וקונפליקטים מהווים מרכיב בשילוב הולך וגדל.

אבל האמצעים להתגבר על קונפליקטים השתנו מאד.

מדהימה הסבלנות שבה נושאים האנשים במתחים אלה. באירופה איש אינו מאיים יותר במלחמה. עלינו לראות זאת כיתרון. למדנו את הלקח שלנו.

למשל, במזרחיות של פירוק מתחים התקרבות.

יש לכך סימנים, אבל אינני נותן בהם אמון, כמו למשל במאמצי ההתקרבות הנוכחיים בין רוסיה וארצות-הברית.

הכל הרי רואים במאמצים אלה התקדמות אדירה.

אבל הם כל כך שבירים. די שמחר יאבד מיכאיל גורבצ'וב את הרוב שלו בפוליטביורו, כדי שעל כל זה יסתם הגולל. אסור לנו לערב את השאיפות שלנו בניתוחים שלנו. אם גורבצ'וב יכשל ברפורמות שלו, חלק ניכר מהעם הרוסי הוא נגד שינויים, לכל הפחות יהיה מדובר בחזרה למלחמה הקרה.

לא הכל תלוי ברצון

אתה מבדיל, איפוא, בין מה שרוצים ושאליו שואפים לבין מה שמתרחש בלי רצונם של בני-אדם.

אין לתאר את התפתחות האנושות כאילו הכל תלוי ברצונם ובכוונותיהם של בני-אדם. מכוונותיהם של אנשים רבים, שמצטלבות בחלקן, צומח דבר מה היכול להיות שונה [illegible] ... בהשפלתו או אפילו בהשמדתו של הקומוניזם הרוסי. ישראל קמה על בסיס האידיאלים של יהודים שחשו עצמם לחוצים בגלל האנטישמיות האירופית. התוצאה היא, מדינה בעלת אילוצים כה גדולים, עד כי האידיאלים הגדול נעלם.

את זאת אתה רק קובע, ללא מתן הערכה.

כמדענים עלינו ללמוד, ואני אומר זאת בהיסוס, שקיים כאן דימיון מסויים לתהליכי טבע. אפשר להצטער כמובן על שקרה רעש אדמה, אבל צריך לחקור ולגלות מדוע אירע הרעש. כך צריך גם לחקור את המציאות, בה התהוו תהליכי היווצרותן של ציוויליזציות ומדינות, בין אם חושבים שהדבר טוב בין אם חושבים שהוא רע. בוודאי קיימים סימנים רבים להתבגרות מתפתחת.

האם זה הדבר גם בחברה? ישנם הרואים כיום באיידס את קלון, כאילו הוא עונש משמיים.

נוהג זה היה נפוץ הרבה יותר בעבר. קח לדוגמא את העגבת. הטיפול בשכבת העילית היה שונה מן שניתן לשכבה התחתונה. הטיפול בחולים מהשכבה הגבוהה היה מכאיב הרבה יותר. פירוש הדבר שהכאב תרם לצמצום רגשות האשמה של אנשים.

התגובה של החברה על מחלת האיידס אינה נראית לך איפוא כנסיגה ציוויליזטורית?

אדרבא, מפתיע עד כמה אנחנו אנושיים. האיידס לא עורר התפרצויות נגד ההומוסקסואליות, לא הביא לציד מכשפות פרוע נגד יחסי מין מחוץ לנישואים. בעצם, סך כל הטיפול בו הוא די אנושי. אפילו גבירת תאצ'ר הזהירה מפני התעלמות מכך שהמדובר באנשים סובלים.

פירוש הדבר שהתקדמנו יפה בתהליך הציוויליזציה?

איני סבור שהגענו היום לפיסגת הציוויליזציה. אנחנו בשחר התקופה, או במלים אחרות — אנחנו הברברים המאוחרים. בעוד 300 או 400 שנה, צאצאינו לא יוכלו להבין מדוע אנחנו מתכוננים למלחמה בהקמת מחסני נשק גרעיני. זוהי טעות שיפוט מדהימה לנהוג כך, על סמך צרכי ביטחון.

האם להעניק הנוער סמגל להתמודד עם בעיות החברה?

למען עתיד האומה האירופית ולא רק למענה, חשוב להקנות לנוער, בשנות לימודיו האקדמאיות, אופק כלל עולמי רחב. גם הנוער הצעיר חייב ללמוד מהמעברה של ההיסטוריה ולרכוש ידע נרחב במידת האפשר. במאבק בין אומות, הסיכויים הטובים ביותר יהיו לאלה המקנים לנוער חינוך שאינו מתמקד רק בכלכלה. [illegible] של צמצום האופק [illegible] של ההתמחות. אני יכול לתאר לעצמי שצעירים חשים מריחות על כך.

להתבוננות בבית-הספר יש לעיתים קרובות סיבות פרגמטיות לגמרי. גם התלמידים מקווים שיוכלו כך להשיג יותר למקצועם בעתיד.

כנראה שיש בכך הצדקה. אבל ברקע כל אותן שאלות, עולה כיום, יותר מבעבר, השאלה לשם מה בעצם אני חי.

האם אפשר בכלל לענות על שאלה זו?

כן, אם לא מצפים ליותר מדי.

מה היית אתה אומר לנכדך?

אני די מרוצה מחיי. תמיד עבדתי, ועם מה שהטבע השירותי העניק לי עשיתי דבר מה. אין זו תשובה מטאפיסית, אלא מעשית.

דרא"פ: גם לבנים לוחמים

מאת ספאסר רייס

Newsweek מיוחד ל"הארץ"

ג'קראנדה פחות משעת נסיעה מיוהנסבורג, היא נראה בדיוק כמקום המתאים למעוניין במעון כפרי בסביבה פסטורה מראגנת. או במבט מקרוב על פליראבה, מיתקן המחקר הגרעיני הסודי ביותר של דרום אפריקה, המרוחק כשלושה קילומטרים ממקום. אף לא אחד, בבודראגה, סטרום הקטנה והדרומה, לא שם לב לשלושה גברים ואשה לבנים, שעברו להתגורר בבית בעיר בפברואר האחרון, עם כלבים, אוחים ושתי מכוניות פולקסוואגן מסחריות חבוטות. בשבוע שעבר נעצרו כל הארבעה, בפשיטה של המשטרה. פקידים כינו את הקבוצה "יחידת סדור מיוחדת מאוד" של הקונגרס הלאומי האפריקאי ואמרו כי הבית הקטן היה מלא רובים אוטומטיים, חומרי נפץ וטילי סם-7. בפשיטה נחשף מטמון הנשק הגדול ביותר של הגרילה שנמצא אי פעם בדרום אפריקה, והוא גם סיפק את העדות הנחרצת ביותר עד כה להתבלטותם ההולכת וגדלה של לבנים בני המעמד הבינוני במאבק המזוין של איאנ"סי.

יש בדרום אפריקה לבנים שכבר הוכיחו את נכונותם לסייע לפעולות כאלו ואף להשתתף בהן. בשנתיים האחרונות היה הייגריך גרוסקופף, בן 26, בנו של העורך לשעבר של עתון ידוע בשפה הבורית, האיש המבוקש ביותר בדרום אפריקה, ולתפיסתו הוקצב פרס של 23 אלף דולר. המשטרה אומרת כי תיכנן שני פיצוצים ובאחד מהם נהרגו שלושה שוטרים. שני צעירים לבנים אחרים שנעצרו בשנה שעברה — אחת מהם בתו של סגן הרקטור של אוניברסיטת נטאל — עומדים כעת למשפט באשמת החזקת נשק עבור תא גרילה של איאנ"סי שנחשף בקייפטאון בשנה שעברה.

קומץ לבנים גילה במשך שנים מעורבות עמוקה בפעולות הגרילה של איאנ"סי. הידוע בהם הוא ג'ו סלובו, מנהיג המפלגה הקומוניסטית הדרום אפריקאית שהוצאה אל מחוץ לחוק, ועד לפני זמן קצר מפקד הענף הצבאי של איאנ"סי. היו גם כמה נסיונות דון קישוטיים להקים קבוצות לבנות שיבצעו חבלות כלכליות. באחת מהן היה חבר המשורר ברייטן ברייטנבאך שנעצר ב-1975 וישב שבע שנים בכלא. ב-1981 השליכה קבוצה אחרת של לבנים בקבוקי תבערה על משרדי המפלגה הפרוגרסיווית הפדרלית. אחד מחברי הקבוצה, העיתונאי לשעבר דמריאן דה לאנגה, היה, לדברי המשטרה, מפקד הקבוצה בבראודסטרום.

החידוש באחרונה הוא שככל הנראה אנשי הגרילה הלבנים פועלים כעת בתוך הזרם המרכזי של מחתרת איאנ"סי. גרוסקופף, שהמשטרה חוששת כי כבר ברח מהמדינה, מואשם כאשור בפיצוץ שבו נהרגו שלושה שוטרים סמוך לבית-הדין בקרוגרסדורפ, לפני חודשיים, וגם בתיכנון הפיצוץ המאסיבי בשנה שעברה מחוץ למטה הצבאי האיזורי ביוהאנסבורג. נראה שהקבוצה בבראודסטרום השתתפה בפעולות אלה. בבית נמצאו מיגוון כלי נשק קלים מתוצרת סובייטית, החל מ"אקה 47" ודובי צלפים וכלה באקדחי מאקארוב המצוידים במשתיקי קול, וכן מוקשים וחומרי נפץ.

המשטרה אמרה כי לקבוצה היה גם משדר רדיו חזק שבאמצעותו קיימה קשר בצופן עם מנהיגות איאנ"סי. על פי השמועה הכריזו אנשי הביון הדרום אפריקאי את אנשי הקבוצה להמשיך להשתמש במשדר שלושה ימים לאחר המעצר.

פורום למדיניות כלכלית ע"ש פנחס ספיר
PINHAS SAPIR ECONOMIC POLICY FORUM

מיסודם של
המרכז למחקר ע"ש פנחס ספיר אוניברסיטת תל-אביב | מר סם רוטברג | מכון פאלק למחקר כלכלי האוניברסיטה העברית

ערב עיון
במסגרת הכנס הראשון של פורום ספיר

כלכלת ישראל וכלכלת השטחים בעיתות מלחמה ושלום

בהשתתפות:
פרופ' איתן ברגלס, אוניברסיטת תל-אביב
מר דן זכאי, בנק ישראל
פרופ' אליאס טומא, אוניברסיטת קליפורניה, דיוויס
פרופ' אפרים קליימן, האוניברסיטה העברית
מנחה:
פרופסור אסף רזין, מנהל פורום ספיר

ערב העיון יתקיים ביום א', 29.5.88, י"ג בסיון, תשמ"ח בשעה 18:00 באולם פאסטליכט, בנין מכסיקו, אוניברסיטת תל-אביב
הכנס הראשון של פורום ספיר ייערך בתאריכים 29-30 במאי 1988, בחדר 525, בנין נפתלי, באוניברסיטת תל-אביב ויעסוק בנושאים: מימון שירותי בריאות, מדיניות מוניטרית, מדיניות שכר ומדיניות מיסים.

— הציבור מוזמן —

הפתעות החודש
בלעדי למחזיקי "דיינרס הארץ"

1. שבוע בריוויירה הצרפתית דיזנהויז
כולל טיסה ת"א - ניצה - ת"א בייאייר פרנסיי
7 לילות + ארוחות בוקר במלון 4 כוכבים - דרגה ראשונה בקאן.
$775 ליחיד ~~$1,050~~ לזוג!
לפרטים והזמנות: דיזנהויז משרד ראשי: בן יהודה 21, ת"א, טל. 03-652140. ובכל סניפי דיזנהויז ברחבי הארץ

2. בר משקאות חינם מועדון היין
עם הזמנת 2 ארגזי יין מכל סוג, במסגרת מועדון היין של דיינרס קלוב. תוכל ליהנות מהיינות המובחרים של מועדון היין ומן האפשרות לקבל את ההזמנה לביתך ללא תוספת תשלום.
לפרטים והזמנות: "דיינרס קלוב" שד' רוטשילד 61, ת"א, טל. 03-295858.

3. ארוחת ערב זוגית אל-קרט
במסעדת הגריל המפוארת של מלון דן אכדיה BACK DOOR
ב-79 ש"ח בלבד
להזמנות: מלון דן אכדיה, הרצליה, טל. 052-556677.

4. סט טניס או סקווש HEAD טניס והלבשת ספורט
כולל מחבט טניס או סקווש מגרפית עם כיסוי (לטניס - כיסוי מלא), חולצות T ו-3 כדורי טניס.
ב-230 ש"ח בלבד
לפרטים והזמנות: חבי ישר-רן, סחר ושיווק בע"מ שד' בן צבי 84, ת"א, טל. 03-815689, 03-815732.

5. שרתון פלזה ירושלים מלון שרתון פלאזה ירושלים
12% הנחה בכל יום שתבחר, כולל סופי שבוע, ובנוסף - **לילה חינם** לנופשים 3 לילות רצופים!
כולל שירות V.I.P
לפרטים והזמנות: מלון שרתון פלאזה ירושלים, רח' המלך ג'ורג' 47, טל. 02-228133.

דיינרס הארץ
כרטיס לאנשים חושבים

כתב זר / תום שגב

מלך התימנים

משה נחום, מיליונר תימני מקנדה, מקים רעש בעולם למען יהודי תימן. 380 משפחות מיוצאי תימן מבקשות להתאחד עם קרוביהן שנותרו שם. משה נחום לוחץ, משה נחום מאיים. אקשן

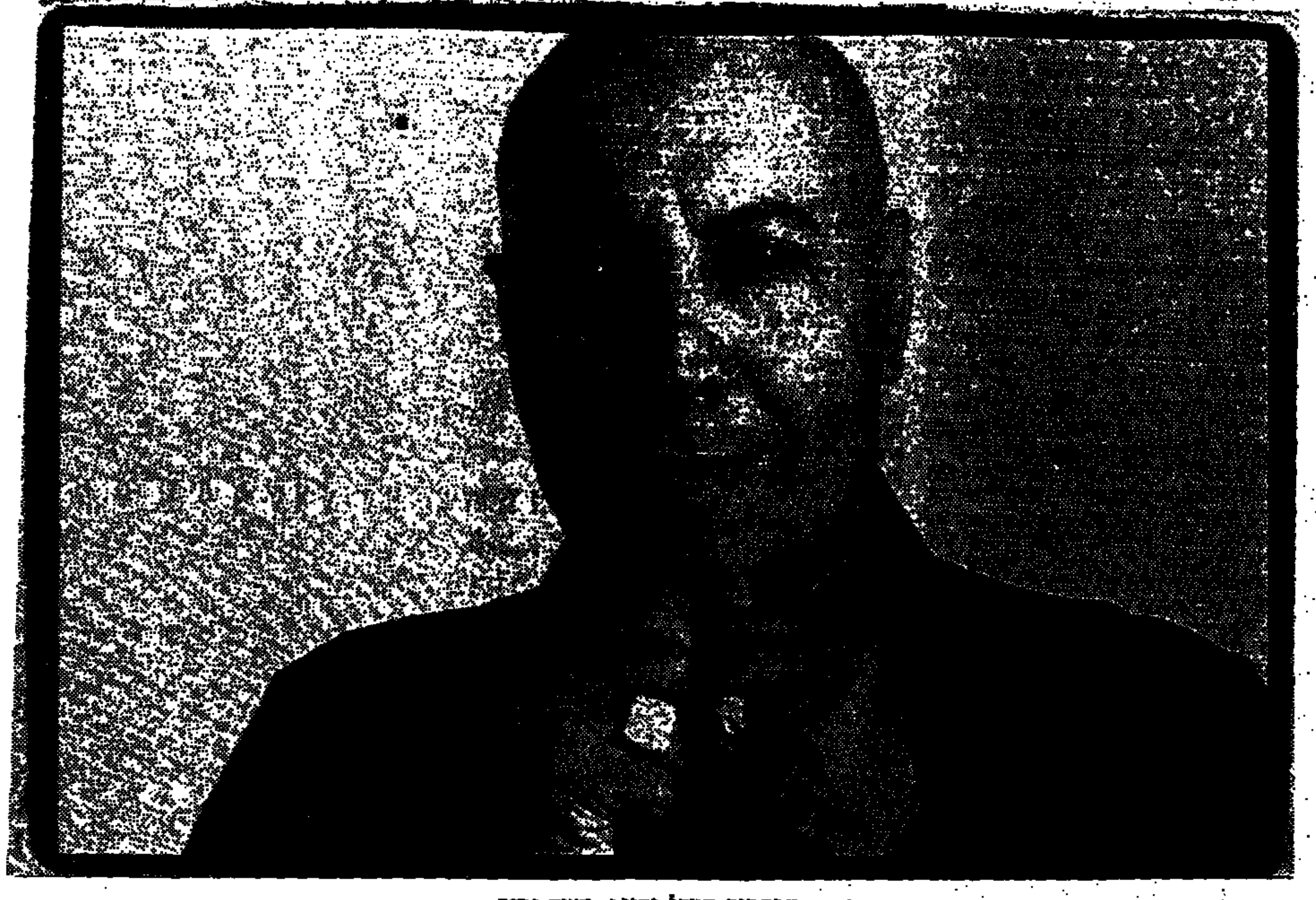
מכתבים במקל ובגזר. משה נחום

לפני כעשרה ימים כתב משה נחום לראש הממשלה יצחק שמיר וביקש לפעול למען עלייתם של יהודי תימן. הוא צירף למכתבו רשימה ומפה, ועליהן שמות של יהודים ומקומות מגוריהם בצפון תימן. לכולם קרובי משפחה בישראל.

בסך הכל, מעריך נחום, מתגוררים בצפון תימן בין 6000 ל־10,000 יהודים.

"פונה אני אל כבודו בקריאה נואשת לעשות כל אשר לאל ידו להחלץ לעזרת האומללים", כתב נחום לשמיר, מכר ותיק שלו, והוסיף ברוב כוונה שהוא עושה זאת "טרם יפנה אצבע מאשימה נוכח האדישות וחוסר המעש כלפי עדה אומללה זו". שמיר יבין את הרמז, הוא יבין.

כעבור יומיים כתב נחום לשגריר צפון תימן בוושינגטון, מוסיף אל עיניו, אף הוא מכר בין מכריו. "הייתי שונא לראות שהקונגרס היהודי העולמי וממשלת ישראל יעשו שימוש בהשפעתם ובקשריהם בבית הלבן על מנת להפעיל לחץ על ממשלת הרפובליקה כדי שתשחרר את היהודים, באורח דומה ללחץ שהם מפעילים באמצעות הבית הלבן על ברית המועצות", כתב נחום ברוב נימוס וידידות. גם השגריר יבין אותו.

הוא כותב בשיטת המקל והגזר. נחום לראש הממשלה שמיר: "כמי שכבר ידוע לאדוני, העדה התימנית תרמה ותורמת את חלקה במשך מאות שנים בארץ ישראל ובתקומת מדינת ישראל". נחום לשגריר התימני בוושינגטון: "אני גאה עד למאוד להיות תימני ומעריך את ממשלת תימן ואת עמה".

נחום לשמיר: "פניה זו אל אדוני באה לפי עצתו של השר הנכבד מר אריאל שרון". זו עצה טובה. עוד מעט בחירות. שרון גילה עניין רב בבעיה, סיפר לי נחום. נחום לשגריר תימן: "אם יש בעיה כספית – יש בידי מסגרת מלאה לנהל משא ומתן". הוא מוכן לתת לשגריר מיליון דולר תמורת עזרתו, אמר לי השבוע.

במכתבו לראש הממשלה הוא מתאר את עצמו כ"נשיא הוועד הציבורי העולמי להצלת יהודי תימן". במכתבו אל השגריר הוא אומר שהוא "נשיא היהדות התימנית". את התוארים המציא בעצמו, גם את "הוועד הבינלאומי למען יהדות תימן". הוא מיליונר ובעל הלימות, פילנטרופ והרפתקן, טבח ושייט עם קשרים חובקי עולם, מעין מיזוג בין נחום גולדמן לזקס ג'י, אייבי נתן ומשה מונטיפיורי; את הגג עשה כמלך השלאשל של מדינתו, קנדה.

סבו, רב ידוע ומוהל יהודים, בא לארץ ישראל בשנות העשרים. נחום גדל בשכונת שעריים שליד רחובות. כשר משה בארץ המיתון הכלכלי – התיישב בקנדה, מכר פלאפל, נכנס לעסקי דלא ניידי, עשה חיל. יש לו קרות קונדו עתיקות ומכסאות ברזבתם עם מסגרת כנף ושפע של טלפונים ושומר גדול ודיוקן שמן של עצמו ועוד אחד של אליזבת טיילור. הבשר שמעוטב בעוגב קתדראלה והמון תפני פולקלור תימניים, הלקס בעטיפות צלופן; על דלתות החדרים קבע מנעולים ממוסטרים. הכל אומר זאת בקול גדול: כאן גר איש עשיר. הוא בן 52, גרוש. המכתב שתאר אותו כתימני [illegible] ... הביא מכתבים.

מכבם קשה. הם חיים כתבואים יהודים, נתונים לשורה של איסורים והגבלות. אם ירשו להם לבוא – יבואו לישראל, אומר נחום. הבעיה היא שישראל אינה רוצה בהם, כפי שלא רצתה, בעצם, ביהודי אתיופיה ונזעקה לעזרתם רק כשדעת הקהל היהודית בעולם כפתה עליה לעשות משהו למענם. הוא, נחום, יודע זאת היטב, כי היה מעורב גם בפרשה ההיא.

הוא יודע שאין רוצים ביהודי תימן, כי הם תימנים, כמובן. עניין מובהק של גזענות. על כן מוצנים שהבעיה לא קיימת. "אין עוד ביום יהודים בתימן", כתוב בהודעה לעיתונות שפרסמה הסוכנות היהודית לפני כעשר שנים, ונחום שומר אותה בין תיקיו, יחד עם מסמכים לאין ספור, תזכירים, קטעי עיתונות, מכתבים. אף את היתר היציאה המקורי שאיפשר את מבצע מרבד הקסמים, חתום בידי האימאם יחיא בעצמו, יש לו לנחום בגנזך שלו, איש בלתי נלאה.

מהמסמכים שבידיו עולה שאין זה רק שגעון פרטי שלו. עסקני העדה התימנית מנסים זה שנים רבות להניע את הממשלה לפעול למען יהודי תימן.

בתוך כך, יש בעיה אמיתית של איחוד משפחות: בני הארץ יש לפחות 380 משפחות שנקרעו מעל קרוביהם בעת שיצאו מתימן בחופזה, רובם במבצע הקסמים, מיעוטם בשנת 1962 ושוב בעקבות מלחמת ששת הימים. יש בעלים שנותרו ללא נשים, נשים שנותרו ללא בעלים, יש ילדים ללא הורים, הורים ללא ילדים.

אמנם יצאו שנים רבות מאז, אך יהודי תימן נוהגים להתחתן ולהוליד את ילדיהם בעודם צעירים מאוד. בין המבקשים להתאחד עם בני משפחותיהם שנותרו בתימן יש הנמצאים כיום בשנות הארבעים והחמישים לחייהם.

נחום נפגש עם שרים וסנאטורים ושגרירים בכל ארץ. כולם אומרים לו שהוא צודק, אבל מה לעשות, ממשלת ישראל עצמה לא מגלה כל עניין בנושא הזה. הנה, אמר לו סנאטור אמריקאי אחד, ארה"ב מעניקה לצפון תימן סיוע כלכלי. אפשר להתנות את מתן הכסף בכך שהתימנים יתירו את יציאת היהודים. אבל בדסק התימני של הסטייט דיפרטמנט אמרו לו, לדבריו, שישראל לא התעניינה כלל באפשרות הזאת.

עכשיו, משה נחום מנסה להפעיל לחץ על הממשלה. אם לא יצליח – ייצא למאבק ציבורי. יארגן צעדות, יעשה שביתות רעב, גם בניו יורק. הוא נוטה להיסחף, התרשמתי. בשום פנים ואופן לא יקבל את ההסבר המקובל ש"עושים, אבל עושים בשקט". שום שקט. הוא רוצה אקשן. רק כך אילצו את ברית המועצות להתיר את יציאת היהודים, רק כך אילצו את הסי־איי־אי להוציא את יהודי אתיופיה משם. אקשן, זו הדרך.

הוא הכין לי ג'חנון ומלאווח טעימים מאוד; בימים אלה הוא כותב אוטוביוגרפיה.

אין לאן לברוח

מה רוצה מנושקין מההודים, מה רוצה האב עמנואל מלאה רבין, מה כולם רוצים מכולם, בפסטיבל הזה

לפני תחילת ה"אינדיאדה" התיישבה לידי אשת השגריר קניה, במגרי מרופט, ושאלה מה שלומי. תודה רבה, אמרתי, מה שלומך. היא באה מאיזה כפר קטן ליד כלכותה, סיפרה לי ושאלה אם הייתי שם ואם מצאו חן בעיני. הייתי פעם בכלכותה, אבל האם תרזה שלקחה אותי לראות את הגוססים שהיא אוספת מהרחוב, על מנת שימותו בשלום, וזה לא מצא חן בעיני. עיר איומה. לא אהבת את ארצי, אמרה השחקנית בצער ועלתה אל הבימה. היא מייצגת בהצגה את דלת העם, ואת אהבת האדם, גם. עד עכשיו אינני בטוח אם היא הודית אמיתית או שעבדה עלי.

[illegible] לתתם עליה, אבל עכשיו אני לא בטוח שאני מבין אותה. בהודו קורים דברים הרבה יותר נוראים, אבל המחזה שתיאטרון השמש של מנושקין הביא מפאריס מעריף על ההודים הרבה האהבה בחמש שעות של מלל שנשמע כאילו הוזמן בידי משרד ההסברה ההודי אצל איזה עמוס אטינגר או חיים חפר מקומי, לרגל חגיגות הארבעים שלהם, או משהו.

כך יישמעו חמש שעות של פרוטוקולים מישיבות הנהלת הסוכנות, עם בן גוריון ורובשוב וגרינבוים ורוזבקין. במחזה שלה דרשה מנושקין להתיר למיליון וחצי הפלשתינים להקים להם מדינה בגדה, אבל באינדיאדה שלה – נהרו רצה לשלול מ־70 מיליון מוסלמים את הזכות להקים להם מדינה עצמאית כדי שיוכל לשלוט גם עליהם ומוחמד עלי ג'ינאח דרש להקים להם את פקיסטאן ובכל זאת – נהרו הוא האיש הטוב בהצגה וג'ינאח הוא האיש הרע. למה? ככה.

מנושקין אוהבת את הפוליטיקאים ההודים ומציגה אותם כאילו כולם עוד מתרוצצים כמו גנדי שלהם, כשהם עירומים למחצה ומטיפים לאי אלימות ואהבת האדם. אבל בארבעים השנים שיצאו מאז היו גם שם אי־אלה מלחמות ובמהלכן נהרגו מיליונים. ברוב אהבת אדם, כנראה, כך וכך מיליונים מתו ברעב, כך וכך מיליונים היו לפליטים, ונולדו עוד כ־250 מיליון אדם, שיחיו בחשלות־הגבה של ארצם. גם מצבת האבות שלה לא תוליך אותם מתוכה. למה זה ראוי לאהבתה של מנושקין?

השחקנית שלי עוד ניסתה לעורר את הקהל לקרוא איתה במקהלה "שים מבטך בארם", אבל הקהל לא כל כך הלך על זה, אולי מפני שהצדקנות ההודית ההיא לא בבדוק עוררה את הסנטימנט הזה, אולי רק מפני שבשלב ההוא, אחרי חמש שעות על ספסלי העינויים של האנגר [illegible] רמאנית, שהרי כל העניין קרה בברצלונה – אנשים היו אסירי תודה אם רק הצליחו עוד למצוא את מפתחות המכוניות שלהם ולחזור הביתה בשלום.

★

"אנו מודעים לכך שאנו, הנוצרים, נושאים באשמה קולקטיבית לרצח ולמוות של כליבך הרבה אנשים יקרים", כתב האב עמנואל יעקוב מכנסיית הדורמיציון בהקדמה לתכניית המתיאוס פאסיון. הוא מודע לכך, כתב, שכמה מהטקסטים של הפאסיון גרמו סבל "בתולדות היהודים והנוצרים", ועל כן הציע "לקרוא אותם אחרת", כך שלא יהיו חלק ממורשת האנטישמיות, אלא "יוליכו את כולנו, נוצרים, יהודים (וגם מוסלמים) למאבק למען הצדק ואהבת הזולת".

בכל מקרה, הקפיד לציין, הכנסייה שלו לא היתה מפיקה את השמעת הפאסיון "אילמלא משאלתם התקיפה והמפורשת כל כך של ידידינו היהודים".

השתתפות הכנסייה שלו בפסטיבל כרוכה השנה ב"מועקה מיוחדת", התוודה הנזיר הטוב "כל אחד מאיתנו עסוק בשאלה האם מותר לארגן פסטיבל לנוכח כל הסבל שמסביבנו. אנו מודעים לכך שסבל זה בכל רבדיו של הקיום האנושי אינו מעיק רק על צד אחד בעימות שבארצנו. ובכל זאת, אנו אובדי עצות לפני מותם של אנשים צעירים רבים כל כך, אובדי עצות נוכח חוסר האונות של בעלי העוצמה ולנוכח עוצמתם של חסרי האונים, אובדי עצות על שאינם מוצאים דרך כלשהי לדו שיח. אי צדק רב מתרחש וכבר מאז ימי ישעיהו אנו יודעים שאין שלום בלי צדק".

[illegible]

יש להם שם בכנסייה שלהם, מנהג מרגיז שלא לסמן את מקומות הישיבה וזה מחייב את הקהל לבוא ולהידחק בכניסה לפחות שעה לפני הקונצרט כדי למצוא שהמקומות הטובים ביותר שמורים למי שראויים כנראה למידה רבה יותר של אהבת הזולת. השבוע ישבה על אחד מהם הגברת לאה רבין.

★

...ובתוך חילקו לבאים כרוזים שדרשו מהם להחרים תיכף ומייד את הסדינים הפרחוניים שמייצרים בהתנחלות אלון מורה ואת מוצרי הקוסמטיקה ממעלה אפרים, ואת הדיסקטים למחשבים מאריאל ואת יתר מוצרי התעשייה מההתנחלויות בשטחים. "את המעט הזה כל אחד יכול לעשות יום יום", כתבו אנשי "השנה ה־21". הם צודקים, אני חושב, אבל בסך הכל זה לא מעט עצבים, בשביל פסטיבל אחד.

אינדיאדה. כך יישמעו חמש שעות של פרוטוקולים מישיבות הנהלת הסוכנות

האופסימיסט מכה שנית

ספר חדש של אמיל חביבי:

משהו מטורף לגמרי ויפה מאוד

אמיל חביבי הוא קומוניסט הידוע לצחוק וזה נדיר מאוד. כידוע, קומוניסטים אינם צוחקים. הצחוק של חביבי מושכב יותר מספונטאני, במעט פורמאלי, לא שנון, ויש לו מטרה מוגדרת: הוא משמש את בעליו כנשק פוליטי, סאטירה, אירוניה, סארקזם; הוא מר וכואב עד בכי – אבל בזאת, לפחות, לא יכול להיות ספק: זהו צחוק אמיתי, והוא מדביק.

השבוע פרסם חביבי את ספרו השני, מעין המשך, אולי, ל"אופסימיסט" והוא מצחיק נורא ועצוב נורא ומטורף לגמרי ופתאום, לקראת הסוף, יפה עד למאוד ולידי. ("אחטיה", בסדרת "פרוזה אחרת" של הוצאת "עם עובד").

כל העניין קורה בפקק תנועה גדול, ברחוב החלוץ בחיפה, אבל מכיוון שזו ארץ משוגעת כליכך, גברת בלומנטל אחת אומרת שהפקק נגרם על ידי מחבל עם קלצ'ניקוב שרץ שם, ברחוב החלוץ. היא ראתה אותו, אומרת הגברת בלומנטל וקמה ועזה חקירה ופתאום יש שם מעשה בערב"ם מהולל וכל מיני אגדות חליפים וסיפור אהבה והכל ב־161 עמודים קטנים, שתרגם אנטון שמאס כפי שרק הוא יכול לעשות את זה, עשיר מאוד ותמציתי מאוד ותובעני מאוד, לא ספר קל.

חביבי, מקודם ח"כ מק"י ועכשיו עורך "אל איתיחאד", צוחק לשב"כ ולשמאל הישראלי, לתנועת אמקור ולכי־הציות ולעיתון "הארץ" גם. כל מה שעולה באותו הרגע בדעתו, חופשי ופשוט. הוא צוחק לישראלים על בורותם, וזה, אולי, ירגיז אותם יותר מכל, כי בתור ערבי הוא לא אמור להיות יותר אינטליגנטי מהחוקר שמנסה "לשב"כ" אותו, כדבריו.

דוגמא: כשהחליטה עיריית חיפה לשנות את שמה של כיכר המלך פייסל לרחוב חטיבת גולני כתבה "כמו ברוב השלטים במדינה" (חביבי) בכתיב ערבי לקוי ומשובש "חטיבאת גולאני", שפירושו הארוסות של גולני. חביבי: "ואני, עוד בטרם קניתי לי את הידע הצבאי הדרוש, סברתי שגולני זה הוא חתן ולאן עברי שיש לו מאהבות הרבה והמצאת הנימוס הן נקראות ארוסות". במקום אחד כתבו את שם הרחוב על פחי הזבל המוצבים לפני הבתים, במקצת: צינורות מספר 2, צינורות מספר 4, פה פה ומספרה.

כן, הוא לועג (קצת, לא מספיק) גם לשחיתות של אש"ף. לא, הוא לא לועג לסימטום של המפלגה הקומוניסטית וזה חבל. הוא עצמו, למשל, יושב במשרדו שבחיפה, מתחת לתצלום של לנין, וגם זה די מצחיק, בעצם.

★

בידה הראל כתבה את הספר הפוליטי הנבון ביותר שקראתי בזמן האחרון, ספר ילדים עם תצלומים צבעוניים ושמו "מתנה ליום הולדת". (הוצאת משרד החינוך ומכון ון ליר). מעשה בילד ושמו עסאם, ערבי ישראלי, בן 9. שום דבר מיוחד, אלא זאת שהוא נראה ומדבר וחושב ממש כאילו היה ילד יהודי.

יום אחד בידה הערבה ואז מצא עצמו מוקף באנשים שולק מהם. לא אהבו לראות אותו שם ואמרו שיסתלק, כי זה לא המקום שלו, אבל דודון אחד לקח אותו לאכול גלידה ובינתיים גם ההורים שלו והכל הסתדר בסוף בסוף – והגשם חלום חייו וקנו לו את האופניים שכל כך רצה.

סתם ילד.

כספת / נחמיה שטרסלר, יהודה שרוני, יונתן שרמן

הליש"ט – השקעה מסוכנת

הליש"ט ממשיכה לבלוט בשוקים הפיננסיים הבינלאומיים כמטבע, למרות פרסום נתונים כלכליים פושרים לגבי בריטניה, בעיקר לגבי הגירעון הנמשך שלה במאזן המסחרי.

עם זאת החלה ממשלת בריטניה להפעיל לחצים לריסון עליית הליש"ט ביחס למארק הגרמני והדולר האמריקאי, והיא הורידה את שער הריבית על הליש"ט בחצי אחוז בשבוע שעבר.

כתוצאה מכך נזהרים מומחים מלהמליץ על הליש"ט כהשקעה ארוכת־טווח, ויש המנבאים ירידה משמעותית בערכה. בכל מקרה, יש כיום תמימות־דעים שההשקעה בליש"ט מסוכנת והיא מועמדת לתנודות לשני הכיוונים.

גם בחו"ל

השם "חנות פטורה ממכס" יכול להטעות, לרמוז על מוצרים זולים, כביכול. רבות נכתב על המחירים הגבוהים הנגבים בשדה התעופה בן גוריון, אך מתברר כי גם בגרמניה קיימת תופעה דומה.

בקבוק בושם "פיזסט" נמכר בחנות הפטורה ממכס בפרנקפורט ב־79 מארקים, בשעה שאותו בושם בחנות אחרת, שאינה פטורה ממכס, באותו שדה התעופה, נמכר ב־75 מארקים בלבד. כך גם לגבי בושם אחר, שמחירו בחנות הפטורה ממכס היה גבוה ב־2 מארקים מהמחיר בחנות הרגילה.

שירות ראוי לציון

השירות שמעניק מפעל "מרגל" של קיבוץ גליליים הוא בהחלט בגדר חוויה נעימה. המפעל מייצר ברזים פלסטיים מסוגים שונים לשימושים ביתיים ומפיץ אותם באמצעות משווקים ברחבי הארץ. המפעל מעניק אחריות של חמש שנים לכל מקרה של תקלה או שבר.

עצם הענקת השירות לתקופה כה ארוכה היא נקודת זכות בולטת, אך אם לא די בכך, המפעל מעניק חלפים לצרכניו עליפי דרישה. אין צורך להביא את המכשיר המקולקל לסוכנות או להציג את הקבלה המעידה על רכישת הברז. המפעל מניח, כנראה, שאם טרחת והגעת לסוכנות – די בכך להעיד שיש לך ברז מתוצרת המפעל ושאותו יש להחליף כרצונך.

גם הישראלים זכאים

נשאלנו בנושא זה והי התשובה: גם בעלי המניות הישראלים של "אלסינט" זכאים לפיצוי בעקבות הסכם הפשרה שנחתם לפני כחצי שנה בין החברה לבעלי המניות שלה בארצות הברית. ב"אלסינט" נמסר כי ההסכם זכה לאישור הבנקים הנושים, יאושר בקרוב בביהמ"ש ויושם בעוד כחודשיים.

הפיצוי שיינתן לכל בעל מניות ייקבע עליפי שקלול של גורמים: כמות המניות שכל בעל מניות החזיק בחברה בין 18 בינואר 1983 לבין 16 באוקטובר 1985, ומשך תקופת ההחזקה של המניות.

ההסדר כולל העברת 1.5 מיליון דולר במזומן ועוד 10 מיליון דולר במניות לבעלי המניות של "אלסינט".

כזכור, הסדר זה הושג כפשרה בין שש תביעות ייצוגיות שהוגשו נגד "אלסינט" בארה"ב. התובעים טענו כי החברה מסרה דיווחים מוטעים על מצבה, ולא גילתה לבעלי המניות את כל המידע הנדרש, עליפי החוק האמריקאי לניירות ערך.

כהן ובניו

ברחוב ביאליק 37 ברמת גן יש חנות לחדר לתנות, מפות שולחן, שטיחים ואביזרים לאמבטיה.

לא מזמן ניגש לשם לקוח ורכש שטיח לחדר הילדים. כשבא הביתה, התברר לו שהגודל לא מתאים וגם הצבע לא מצא חן בעיניה. הוא חזר לחנות, ושם קיבל את התשובה: "אנחנו לא מחזירים כסף, אבל אתה יכול לרכוש באותו הסכום דברים אחרים בחנות".

"אבל אני לא צריך כלום ממה שיש לכם בחנות", טען הקונה.

והמוכר ענה: "כבר הקלדתי את זה במכונה ואני אשלם על זה מע"מ".

בדקנו את הנושא, התברר לנו שכל מוכר יכול תמיד־תמיד, בלי יוצא מהכלל, להחזיר כסף בלי בעיה מצד מע"מ, פשוט על־ידי ביטול החשבונית, תוך כדי הצגת המקור והעתק שבי חנות. "כהן ובניו" פשוט לא היו מסוגלים לוותר על הרווח הטמון בעסקה, ולא עזרו כל הטענות. הקונה נשאר עם המתק ועם הבטחה – לספר על היום שבו זכה.

"יעד" לקחה את הבכורה

קופת הגמל "יעד" של בנק לאומי היתה קופת הגמל שהעניקה את שיעור התשואה הריאלי הגבוה ביותר ב־1987: 8.9 אחוזים. כך עולה מחישובי התשואות של קופות הגמל ל־1987 שהגיעו ל"כספת". התשואה חושבה בניכוי דמי ניהול החשבון, שגובות הנהלות הקופות, והוצאות ביטוח.

קופות גמל אחרות שהעניקו תשואה גבוהה יחסית היו "יסודות" של בנק המזרחי (8.37 אחוזים), "הדר" של בנק המזרחי (7.20 אחוזים), "שפע" של הבינלאומי (6.95 אחוז) ו"טפחות־גמל" של בנק טפחות (6.69 אחוזים).

אחריהם, בהפרש של כאחוז אחד, ניצבות קופות הגמל של בנק דיסקונט וקופת הגמל של בנק לאומי. קופת הגמל "קציר" של הפועלים העניקה תשואה של 6.56 אחוזים. התשואות הריאליות ב"גדיש" ו"קרן אור" היו נמוכות מחמישה אחוזים.

דו"חות מס עד יום ג'

תזכורת: ציבור העצמאים המנהלים את הספרים בשיטה הדו־צדדית (רופאי שיניים, רואי חשבון, בעלי מוסכים) חייבים להגיש את הדו"חות למס הכנסה ל־1987 עד יום ג' הבא.

לאחר תאריך זה יופעלו נגד המאחרים העונשים המקובלים. נציבות מס ההכנסה כבר בתנה ארכה את הגשת הדו"חות וארכה נוספת לא תינתן.

בעניין הארבה

ציבור החקלאים יכול לנשום לרווחה: חילי הארבה שהיו אמורים לתקוף בשמי ארצנו בשבוע שעבר לא הגיעו. "כספת" העלה בינתיים מן האוב את פקודת השמדת הארבה, הנה התמריצים לעוזרים במלחמה בארבה.

"מי שמוסר ידיעה על מציאת הארבה, או אדם המושיט עזרה ורבתיעדך במלחמה בהשמדת הארבה, יקבל פרס שלא יעלה על שלושה לי"י". אולי מישהו יטרח סוף סוף לעדכן את הסכומים?

הסינית היקרה ביותר

מסעדה סינית כשרה זה משהו מעורר חשד, אך מה לעשות והגיעו אלינו אורחים דתיים שחשקו באוכל סיני. ברחוב יהודה הימית בתל־אביב גילינו את "תן לי צ'או", שהוא "גלאט כשר" לפי השלט. נכנסנו.

בפנים אולם גדול: המסעדה נראית יותר כאולם חתונות. אין שולחן לשניים או לארבעה, הכל משפחות משפחות, מינימום שמונה אנשים.

אכלנו לא הרבה, האוכל היה יותר מדי מלוח, קומבינציה של אוכל יפאני ואוכל סיני – והמחירים בשמיים: מנה קטנה של עוף 17.5 ש"ח, מנה קטנה של בשר כבש 22.0 ש"ח, מנה קטנה של בשר בקר 20 ש"ח.

גם יקר וגם לא טעים – אבל כשר

פרסום גילה
למסירת מודעות
ל"לוח העיר"
03-298160, 03-298161
מכבדים כרטיסי אשראי

למכירה קרקע בהרצליה
מוצעת בזה חלקת קרקע בשטח 3186 מ"ר הנמצאת בבעלות במושע בחלקה 16 בגוש 6598 ששטחה 28186 מ"ר.
הצעות בכתב יש להפנות לח"מ תוך 14 יום מהיום בצירוף המחאה בנקאית ע"ס 10% מסכום ההצעה. הח"מ אינו מתחייב לקבל הצעה כלשהי והוא רשאי לנהל מו"מ עם המציעים. המכירה מותנית באישור בית המשפט.
משה בראר, עו"ד
רח' שמואל הנגיד 13 ירושלים 94592
מנהל עזבון המנוח אלפרד עזרא באשי ז"ל

גיוס עובדים
לא חייב לשבש
את מהלך
עבודתך השוטף.
מכון דור

קבלת מודעות
03-735588/9
03-735590
גם במוצ"ש עד חצות
אשראי, עד 60 יום.

יושי־ין
מסעדה סינית
★ ארוחה עסקית 14 ש"ח
יושי־ין הסינית בטיילת
רח' הרברט סמואל 56 ת"א, טל. 657559 (פתוח צהריים וערב, מדי יום)

Melia
חברת התיירות השלישית בגודלה בעולם
מליה
טיולים
הכי מאורגנים
באיטליה, שוויץ וצרפת
14 יום (13 לילות)
מחיר שירותי קרקע: $1,080
מחיר כרטיס טיסה: $453
תאריכי יציאה: 27/6, 11/7, 18/7, 25/7
המחיר לאדם בחדר זוגי
המחיר אינו כולל היטל שירותים מיובאים ומע"מ.
פרטים אצל כל סוכני הנסיעות בארץ.
מילה של מליה

هكذا عن الأصل

תרבות וספרות

עיתונות בבריכה קשה

"שש כנפיים לאחד", "הבראצ'", "מול אילה", "ידיד במוסקווה", מאת חנוך ברטוב, ספריית מעריב, 1988

מאת אביעד רז

חנוך ברטוב, שעזב את הוצאת עם־עובד, שבה הוציא את ספריו מאז 1953, העביר את זכויות ההוצאה של ספריו לספריית מעריב. הם יוצאים עתה כזה אחר זה בהדפסה מחודשת. ארבעה ספרים כבר יצאו לאור: "הבראצ'" ו"שש כנפיים לאחד" יחד עם "מול אילה" ו"ידיד במוסקווה".

הדיון בחנוך ברטוב יש לו שתי פנים: דיון ספרותי, ודיון טקסטואלי. האחד, דן במיקומו של ברטוב כסופר המשייך לדור מסוים (ועולה כבר מספריו המוקדמים, בעיקר מהם), והשני – שיטה תבנית חוזרת לאורך יצירתו, המאפיינת את כתיבתו והופכת אותו לנציג הבולט בארץ של ז'אנר ספרותי שאפשר לכנותו "פרוזה עיתונאית".

חנוך ברטוב עוסק בעיתונות במקצוע מאז 1956. אחד הרומאנים המצליחים ביותר שלו היה "באמצע הרומאן" שבו זכה בפרס ביאליק המתאר את עבודת העיתונאי, המעתיק מציאות (מוקלטת) לסטנוגראמות. ברטוב זכה לשבחים על עבודה ביוגראפית – חיי דדו. "ידיד במוסקווה" שלו הוא דיווח מוזית התרשמות – ביקור אצל מסורבי עלייה. כל הפרטים הללו מצטרפים לתמונה אחת. גם ב"שש כנפיים לאחד", שהוא לכאורה רומאן לשמו, מתאר ברטוב שבעת שלים בשנים הראשונות למדינה וכתב על הפרייתוהמון שהמציאות המתוארת בה קרובה מאוד, ויותר מזה – המציאות, התרשמות לנגד עיניו ומפעילה אותו – הוא צובר אותה לסיפורים, עדויות ורשמים, ומעלה אותה על הכתב לאחר שכל הפרגמנטים אורגנו לעלילה אחת. הנושא המפעיל את ברטוב הוא נושא "בוער", נושא "חשוב", נושא הוכח להיות ציבוריים, בקיצור, נושא עיתונאי.

זהו ספר של סיפורים קצרים, שהכיתוב על הכריכה האחורית מגדיר אותם כ"עוסקים בגדולות מתהפכים עם מציאות החיים בישראל של היום", וזוהי הגדרה טובה לכל הגדרה אחרת, גם כשמדובר במונולוג מלפני של שוקק תיאטרון וגם כשמדובר בסיפור העיקרי, "מול איילה".

"מול איילה" על עשרים וארבע עמודיו, נוגע בכמה תבניות התרחשות שכיחות במיתולוגיה הישראלית: אמא יהודייה ראגבית, המפנקת את בנה־יחידה ומשיגה לו שחרור מהצבא, עד שהוא נוטש אותה ועובר לישיבה או הפער שבין האב, "תועמלן ציוני ומנהג עברי", המדבר יידיש עם האם בלילה, לבנו, איש מפ"ם וחבר קיבוץ; או בעלה של איילה, אורתה, "אור מוצל"... ראשו הקרח מגולח בתער, על זרתו טבעת זהב רחבה". מוכחת לברטוב שכתיבה כזו, המתייחסת במורע לבעיות הקיום של הישראלי, תביא לו את התעניינותם והזדהותם המיידית של קוראים רבים, ולא בזכות הגביעה הזו, ואין רע בכך.

מה הופך את הפרוזה לעיתונאית? הסגנון המהיר, התקצי, הוא הרי רק צד אחד בבעיה. סיפור עיתונאי הנו של התרשמות, ולפיכך קליטתו מהירה, חד־פעמית, ובלתי־יהודית. לא קיים בו ריבוד; ולפיכך גם אין אפשרות לקידום־עומק. ההתרשמות "נתפסת בעין המצלמה". ברטוב יכול לדבר על מסתורין (כפי שהוא עושה בסוף "ידיד במוסקווה") אבל אין בו מסתורין. העולם החיצוני נבנה ללא יסודות בעולם הפנימי. בניית הדמויות מצטיינת בפרשנות פסיכולוגית שבה מוגדר

חנוך ברטוב חסר לחלוטין את הרובד הסמוי ולפיכך גם אין אפשרות לקידום עומק בספריו. הוא יכול לדבר על מסתורין אבל אין בו מסתורין. העולם החיצוני נבנה אצלו ללא יסודות בעולם הפנימי

כל אדם על־ידי איפיון מסוים. האיפיון מתהפך בדרך כלל בסופו של הסיפור, אבל לדמות לא נוסף כל עומק. ברומאן "הבראצ'", למשל, מוקד העלילה הוא באיזו זהות לבחור מבין השלוש, הגרמנית, הצרפתית או הישראלית. בפריזמה קולקטיבית זוהי בעצם שאלת הזהות של היהודי־הישראלי. ברטוב בוחר בזהות הישראלית – אבל כיצד הוא מגיע לתשובה? בדרך מפוקפקת למדי: הפסיכולוג מריץ את הפאציינט שלו במבחן של אסוציאציות חופשיות ובהתאם לתוצאה הוא מוליש שהנבדק הגיב באופן החזק ביותר לישראליות. זהו איננו נימוק ראציונאלי בדיון להחלטה שהיא מוקד היצירה כולה.

טענו נגד ברטוב שהיה לוקאלי מדי, והיו שאמרו, כקורצווייל, שהוא "פרובינציאלי", וכן שעסק בחומרי המציאות הקרובה במין צלילה ובבקת־כל המתעלמת מכל השאר. בנקודה זו אין להסכים עם המבקרים: אתה יכול להיות לוקאלי ובה בעת אוניברסאלי. בסוגיה הזו עוסק גם ספר הביקורות על יצירת ברטוב, "פצעי זהות" שחיברה הד"ר מנוחה גלבוע. ואני אומר: ברטוב הוא לא לוקאלי ולא גלובאלי – הוא עיתונאי. ודווקא מתוך התבוננות בתבנית העיתונאית החוזרת של ברטוב, אפשר להגיע לכמה הגדרות באשר למה שאין ביצירתו.

כן, ספרות צריכה להיות מימזים, אבל היא חייבת גם להעמיד את המציאות על רמה גבוהה יותר. היא צריכה לטפל בתכונות האופי של האדם, אבל לבנות אותן כשלכה אוניברסאלית. היא צריכה לגעת ברגע שבשגרה, אבל לדעת שהרגע לעצמו הוא אספקציה מטאפיזית, חיצונית לו – כמו גם פנימית בה וכך גם הטוב. ספרות צריכה לומר דברים בכנות, אבל צריך שיהיה בה פאתוס. היא חייבת להיות מעניינת, והיא צריכה תמיד לשאוף להרחיב את תחום המלים, תחום הסמאנטיקה, תחום המודעות – לצעוד על הבלתי־מושג, להשתחרר מעל הנקודה הסינגולארית שבה המאסה שואפת לאפס והגראוויטאציה לאינסוף – ולדעת שהזיכלעלות בה סר־מנת כתובה איפשה מוות. כל אלה אינך מוצא בברטוב.

הרבו לומר על ברטוב שהוא "עוסק בבעיות הזהות הישראלית", שיש "לספריו מימד של עומק לאומי", שהוא עוסק ב"גדולות מתהפכים במציאות החיים של ישראל של היום". למעשה, המסמר היכן את ברטוב אליו משום העסקותו הדוקומנטרית בבעיות הללו, בעיות השעה, עניינים שעל סדר היום, ומפני שברטוב עוסק בהם כאחד השייך למפגע, ולא כצופה מבחוץ. כמו חיים גורי שביטא בשיריו (לפי דן מירון) את נהמות הלב הקולקטיביות של העם, בכותבו על דור הלוחמים, תקוות שלהם וגבורתם וכה גם ברטוב לאחרת הממסד העיתונאי, המטפל בדרך הפרוזה (כלומר, על ידי שמות בדויים, עלילה מאורגנת, ספר) ב"נהמות הלב הקולקטיביות" – כך ב"שש כנפיים לאחד" העוסק ב"ישראל השנייה", כך גם ב"ידיד במוסקווה" המספר על מסורבי העלייה. וכאשר להגעה לכתוב – על כך מדבר ברטוב עצמו במפורש: "...כשהמציאות המתוארת היתה קרובה מאוד, נמנעתי בתחלה מקריאה כאמור מפרשים ופשיטתי הביוגר מהגדרתה של אחרים (...) נמשכה הצבירה הלאומית: (...) אמן באנשים־ידי מתפתח התחיה, במעבירה הגדולה, בגיבור העמוק. (...) כל ספר ראה אור אחרי האירועים שהם "תמונתו"".

האם זו פרוזה, או פרוזה עיתונאית? לכאורה, פרוזה עיתונאית היא דבר שקל לזהותו אינטואיטיבית, אבל יש לו כללים משלו. למשל, קל לזהות אצל ברטוב וקסור אחיד של מגנון הסמאנטיקה המהווה יסוד בולט לאורך כל יצירותיו. הוא משתמש תמיד במגנון תקני־ שאמירתו לכל אורך הדרך מפתיעה ממש. אתה נתקל במספר גדול של דמויות המדברות באותו נוסח. ואכן כאשר מגיע ברטוב לכתוב סיפור – סיפור ממש, בלי אוריה באוירתו הייגר של המציאות" – ובכן, כאן הוא מתגלה במלוא חולשתו. כך קורה, למשל, ב"מול איילה".

אביעד רז הוא חייל בשירות סדיר, שהחל לא מכבר את דרכו בביקורת.

הפרימאט הלאומי

דוד בן־גוריון, דמותו של מנהיג תנועת פועלים. עורך: שלמה אבינרי, עם־עובד, 1988, 161 עמודים

מאת יהיעם ויץ

המאמרים המכונסים בספר זה מתמודדים עם שתי שאלות. השאלה הראשונה היא שאלת היחס בין הפן הלאומי־ציוני לפן החברתי סוציאליסטי בהשקפת עולמו של דוד בן־גוריון, ויותר מזה – בפראקסיס שלו, בדרכו בפועל. השאלה השנייה היא שאלת יחסו לארגון, לסמכות ו־למרות.

המאמר הראשון, פרי עטו של שבתי טבת, דן בבן־גוריון כמזכיר ההסתדרות ומציג את עמדותיו בסוגיות אלה בשנות העשרים. ביחס לשאלה הראשונה הוא טוען כי גם בתקופה זו העניין הלאומי, לא החברתי־מעמדי, עמד בראש סדר העדיפויות שלו, כי גם אז "התעניינותו בעם היהודי ובארץ־ישראל היתה רבה לעין ערוך מהתעניינותו בסוציאליזם" (עמ' 19). הוא קובע כי מבחינת בן־גוריון העדיפות שניתנה לבניין ההסתדרות לטיפוח מעמד הפועלים לא היתה מטרה לעצמה אלא תנאי הכרחי לבניין הארץ וליצירת רוב עברי, משימות שלא היה אפשר להשיגן באמצעות יוזמה חופשית והון פרטי. בן־גוריון, טוען טבת, היה אחראי לכך שמפלגתו, אחדות־העבודה, העמידה בבניין משק המסוגל לקלוט עוד ועוד פועלים. למשק כזה ייחס חשיבות רבה, כי רק דרכו היה אפשר להגביר ולהעצים את העלייה – האמצעי היחיד ליצירת רוב יהודי בארץ־ישראל.

ביחס לסוגיה השנייה קובע טבת כי בן־גוריון, שייחס לסמכות חשיבות רבה וראה במרות כלי מרכזי שדרך על אישיותה אפשר היה להקים את המדינה" (עמ' 13), תפס את ההסתדרות לא כארגון וולונטארי שתכליתו פיתוח מחויבות חברתיות, אלא כמכשיר צנטרליסטי־ריכוזי לטיפוח מרות וסמכות. הוא ראה בוועד־הפועל גוף עליון הניצב בקצהו של סולם היירארכי ברור וחד־משמעי, "ממשלה עליונה, שחברי ההסתדרות וראשי המוסדות למיניהם סרים למרות מולקתיה" (עמ' 44). עמדה זו היתה מנוגדת לעמדות רבים – ראשי המוסדות ההסתדרותיים, חברי הפועל־הצעיר ואף חברי מפלגתו – שראו בוועד־הפועל קלגיים, לא מיניסטריום, ראשון בין שווים, לא ראשון. שתי פנות חברתית ומערכת היררכית הזה הנוקשה אינם דברים שהולכים יחד, טענו.

דוגמה המשקפת את יחסו לשתי סוגיות אלה היא יחסו לברית־המועצות, בה ביקר ב־1923. שתי סיבות הביאו אותו להתלהב ממנה. הראשונה היא אמונתו כי יוכל להטות את "לב מנהיגי הקרמלין, שעמם קיווה לדיונים, להכיר בציונות כבעל־ברית וכך להתגייס בבריה"מ והתרעה להגשמתה. בעניין זה נכתב: "לא התוון הוא שהלהיב אותו, אלא הסיכוי להתגייס בו ולהרו באמצעותו הגשמת הציונות." (עמ' 27) הסיבה השנייה היתה התלהבותו מלנין שמקורה לא היה בתבנים התבתיים שבהם דבק או במסורת האידיאולוגית שבהן האמין, אלא ב"אישיותו הבוטה לדבוק במטרה"

(המשך בעמוד 103)

בן־גוריון: חזונו היה מושלם ונשגב, אך באותה מידה ריק, חסר משמעות ממשית ואולי עקר – הגשר והקשר בין הצנטרליזם הכפייתי לבין חזון אחרית הימים קשה עד מאוד לאיתור

יהיעם וייץ הוא מרצה להיסטוריה באוניברסיטה הפתוחה

יבורך אותו יום

מכתבים מצרפת / יורם ברונובסקי

"לאורה, זו שמגלותיה נפשת לתהילה, והמנסים בעיני את שבחיה בשירי, נגלתה לעיני לראשונה, בעד לומי המעוקרים, בכנסיית קלרה הקדושה באוויניון, בשנת 1327, של אותנו, בשעה באפריל, בעת תפילת הבוקר. ובאותה העיר, באותו חודש אפריל, באותו יום, השישה באפריל, באותה השעה, בשנת 1348, כבה אור חיה בעולם הזה..."

מלים אלה, במקורן הרומי, רשם פרנצ'סקו פטרארקה באחד מכתבי־השער של ספרו האהוב, הוא ספר שירת של וירגיליוס (המוצא המקורי מצוי כיום במילאנו). הוו הסיפור הקצר, נוסח כרוניקה של פרשת־האהבה המהוללת ביותר בתולדותיה של ספרות המערב: הסיפור המלא יותר, אם כי גם הוא לקטני, המשורר עצמו, מקוטע בלבד, מצוי באותו מחזור של שירים, שנכתבו לכבוד "דונה לאורה בחייה" ובו גם החלק השני) לכבוד "דונה לאורה במותה": הסונטות של פטרארקה, הספר שכו התמצאה האהבה המוזהרנות.

באותו היום עצמו, בשישה באפריל, שש מאות וששים ואחת שנים לאחר אותו יום מפוש בקדוש – ובהר שבמקוב אחר של "קדוש" – שבו נגלתה לאורה לראשונה לעיניו של העלם פטרארקה, מהלכים אנו ברחובות אוויניון, בחיפוש אחרי הלאורים. כנסיית קלרה הקדושה נחרבה בזמן המהפיכה הצרפתית; כך ששוב אין סיכוי לראות את מקום ההתגלות. יש מסורת המצביעה על מקום קבורתה של לאורה שמתה במגיפת הדבר הנוראה של שנת 1348 ("המוות השחור"), אולם הקבר עצמו כבר אינו קיים. פרנסואה הראשון מלך צרפת, כאשר עבר באוויניון בראשית המאה השש־עשרה, ציווה לפתוח את הקבר הזה, ביקש לראות בעצ עיניו את שרידיה הגשמיים של האהובה הנצחית. לנו, ואפילו כוח מלכים היה בוחנו, לא יכולה להיות כל אפשרות לראות מאומה מן השרידים הגשמיים, שהרי אלה אינם קיימים.

השריד היחיד הוא ספר השירים, הוא העדות היחידה

היום, לאורה התגלתה לעיני המשורר ביום השישה באפריל, מתה ביום השישה באפריל, באותו התאריך עצמו, בשנת 1341, נכבש פטרארקה לרומא לשם הכתרה על גבעת הקפיטול... קצת יותר מדי ששה באפריל יש כאן, הסדר גדול מדי, כמעט כמו הסדר המוזר של הסונטה שהיתה לכלי הבעת האהבה העיקרי של פטרארקה. קצת מסודר מדי, הרי הוא שכתב באחת הסונטות: "מי שיודע לתאר את עוצמת בעירתו, סימן הוא שהלהבה שהוא עולה בה אינה גדולה מאוד".

אבל, מה פשר הסדר הזה של התאריכים? השוד, אך לא בעיני או בעיני בני משפחתי, המבואים את עצמנו בעיזוד של פטרארקה, במקרה גמור, ביום השישה באפריל – שאמנם גם השנה אינו חל ב"יום ששי הקדוש" כחוג של המקרה: שירה מתיימרת האהבה מתימטית? ושבה השאלה: לרוכנא: כלום היתה לאורה מעולם? אני חושב שכן; עובדה שאין לה כבר שום שריד גשמי, מלבד הגשם עצמו. היחיד עליה כאן כפי שוודאי ידו עליה "על משוררה בעיר האפיפיורית – משוש מרחום של "תי־הצביקים השתמר בה גם היום, אם כי לא היתה יותר מרחום – שהיא אוויניון.

כמובן, השתמר גם יפה ארמון האפיפיורים, המבנה־הגבוה השולט – היום כאן – על אופקה של העיר הפרובנסאלית המקסימה. בארמון הזה התהלך בוודאי גם פטרארקה, מקורב לחצר האפיפיורית, שאביו הגיע אליה בהמונתו של הראשון אפיפיורי אוויניון, קלמנט החמישי, ושאותה הוקיע המשורר הבוגר על רוב התועבות הנעשות בה, וקרא לה "בבל הרשעה". מדריך מישלין של פרובאנס מצטט כמה מן השבחות שהטיל המשורר בחצר האפיפיורית: "ביב שופכין שבו מתמזגות כל תועבות העולם, שבו שרואים את האל המעריצים את הכסף, ושם רומסים את חוקי האל, ושם נושם הכל את נשימתו של השקר: האוויר, האדמה, הבתים ומעל לכל חדרי השינה..."

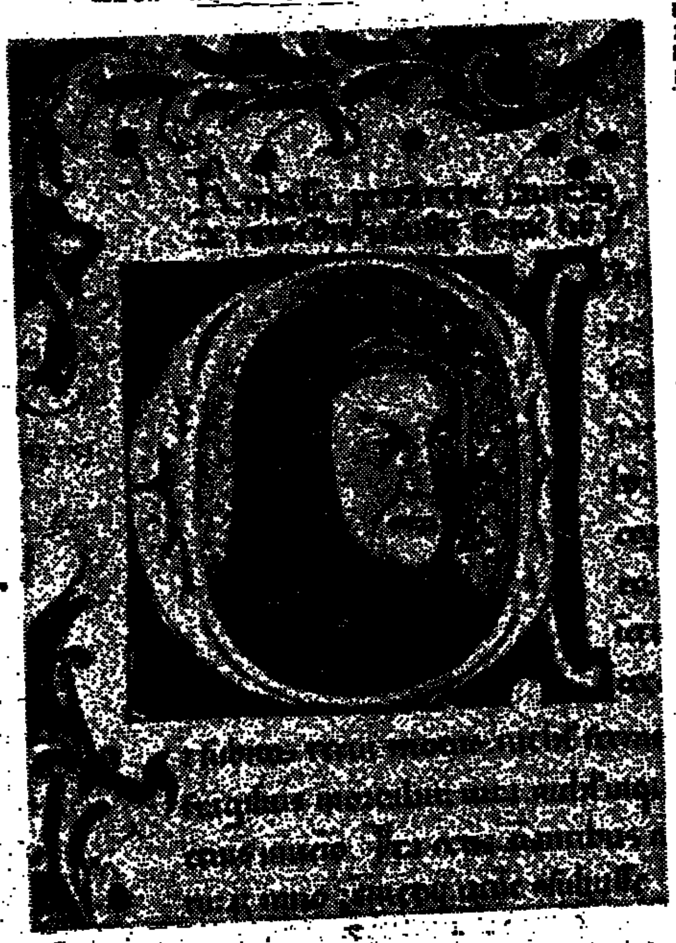

פטרארקה: כלום היתה קיימת באמת האהובה עצמה לה מוקדשים שירי האהבה הלוהטים והמהוקצעים שלו, מופת למאות של שירי אהבה בעשרות שפות?

כעצם לקיומה של לאורה עצמה. קיים אמנם מסמך המבלים לאורה את שם משפחתה "דה סאד", כך שמשפחתו של המרקיז, דה סאד היה, כביכול, מצאצאיה של אהובה הבדיונית היהודית, אולם עניין המסורת לייחוס הבריחה הגורלית של אותו משורר שכתב לו וילה מפוארות, והאוסר שאלוהו העיקר מן הפסוקה. מה היו מקורות המימון של העשיר שכבר התגלה לו בחלומו וגילה לו את מקום המטמון של המשורר: כמו כמו בשם הבנייה. משהתעקשו הזוקפים ושאלו להבינה לאמיתות סיפורו השיב: הדילה היא העדות.

על אף עירוב הקודש בחול היכולה להשתמע מן ההלכה־המשל הזה, הוא משקף יפה את הפולמוס הגדול המפוגר אף יותר מן הוויכוח על המחבר האמיתי של מחזות שקספיר, כרוב קיומה בפועל, או אי־קיומה בעליל, של לאורה זו המהוללת בשיריו של המשורר הראשון של העת החדשה, שהוכתר בעטרת־דפנים (רעים יוכתבו עד לחז) על גבעת הקפיטול ברומא, והיה בכך לנושא תואר ראשי של גדול המשוררים. אכן, הוא היה קיים, ולא רק על פי עדות שירתו האוטולגית וכתביו הלטיניים המרובים. אך בכך אין עוד כדי להשיב על השאלה של חוקרי שש מאות שנים, שביסודם אינם שונים בהרבה מן הרכילאים של עיתוני סוף־שבוע: כלום היתה קיימת באמת האהובה עצמה לה מקדשים שירי האהבה הלוהטים והמהוקצעים הללו, מופת למאות של שירת־אהבה בעשרות שפות? מי היא היתה? כמה פעמים הוא ראה אותה, אם בכלל? כלום היה קשר כלשהו ביניהם? האם ידעה משהו על אהבתו, על שיריו המהוללים אותה, המפורסמים מאוד כבר בימיו (מה שאינו אומר ששמעם הרב מעבר לחוגים צרים מאוד של יודעי קרוא וכתוב)?

על השאלות הללו נכתבו טקסטים מלומדים לעשרות. ברור שלא היה קשר של ממש ביניהם, שהיא היתה נשואה ולא־נכבשת, שהוא אהב אותה לפי מיטב מסורת השירה הטרובדורית־פרובנסאלית. למעשה, כבר בחייו השוו בו בפטרארקה שלאורה שלו היא פרי דמיונו, "סמל" בלשון שיעורי־הספרות. ואולי היא אשה־בשר־ודם, הוא היה צריך להתגונן בכמה איגרות למיטיבות מפני התקפות כאלה על אמינות שירתו. היישום שהתגלתו צוססה בראשית המכתב הזה בא כביכול להעניק את חות היסטורית לזוית. ומתנה של הדונה לאורה, אבל דווקא הוא שהעשיר את אהבתו של פטרארקה יותר מכל בעיני החוקרים קטע־האמנה (ראה השיר "פלומרים" מאת ייטס).

הנה, למשל, אלה מבאר שיום השישה באפריל של שנת 1327 לא חל ביום השישי הקדוש, יום צליבתו של ישו, כפי שחזר ואמר פטרארקה באיגרות ובשירים. שם מקבל תאריך הפגישה, ועלייתו בקנה אחד עם יום מותו של ישו על הצלב, משמעות סמלית גרידא. ובכלל: בימה לכאורה, שהתאריכים ההרים קצת יותר מדי יפה מכדי להיות אמת: דעת אלה. שבמקורה הוא אלה־

לא אלה שמעורר השש בן פטרארקה מפלט מבבל הרשעה, אל רומא הרשעה, זו. הוא מצא אותו באתר אחר של הסביבה, הקשור בשמו במעיין וקליו השוכן בתוכו של מה שהוא כיום יישוב קטן בשם פונטיין־דה־ווקליז, כלומר מעיין־ווקליז. הוא בא למקום הזה לראשונה, כפי שהוא מספר באיגרות לטינית אחת, בהיותו בן עשר, עם אביו, ומאז כמה לחזור אליו. ואמנם בגיל בוגר היה בא הנה להתבודד ולכתוב את יצירותיו הרבות. הוא קנה לו כאן בית קטן שממנו יכול היה לשאת עיניו אל ההרים שמנגד, שעל אחד מהם – הגבוה מכולם, הר הרוחות (מון ונטו) הוא אף טיפס במפעל האלפיניסטי הראשון הרשום – ולכתוב את שירתו. כאן יכול היה לחוש בקרבתה המוחשית או כמעט של לאורה זו, שמותה השאיר במרוק של ארבעים ק"מ בכך הכל, באוויניון. כאן נכתבו רבות מן הסונטות, בוודאי גם זו המתארת את היום היום, יום השישה באפריל, אשר תחילתה בשורה "יבורך היום, החודש, השנה" (זוהמי שתרגם ספרותי של הסונטה מצוי בקובץ הקטן של תרגומי פטרארקה שהתקינה לאה גולדברג).

אנו מוסיפים לרדוף אחרי הרוחות היפות הללו (פטרארקה משחק הרבה בשמה של לאורה בשירתו, מקשר אותו על הרוב אל שיח־הדפנה, המשמעות המיידית של שמה, וגם עם מלים דוגמת L'aura שפירושה "האוויר" או גם "הרוח"; באחת הסונטות הוא קורא כך ללאורה: לאורה יפה, והרי נוצר גם כפל משמעות כי רוח יפה היא המלים הלטיניות שפירושן "עמק סגור").

היום גשום, כמו רוב ימינו כאן, והכלם נשארים באוטו, מלבדי. אני לבדי יוצא למקום שבו עמדה לפי המסורת אחוזתו הקטנה של פטרארקה, אשר כיום מצוי שם מוזיאון פטרארקה. המוזיאון סגור, כמובן, לרגל שיפוצים ויפתח רק שבוע לאחר שניסע מן הסביבה הזאת. אבל אני עומד בגינה של בית פטרארקה, גשם יורד עלי, אני מתבונן בשיחי הדפנים הנטועים כאן, נושא עיני אל ההרים, ועל דעתי עולה הפסוק מספרו של יעקב שבתאי "סוף דבר": "הייתי רוצה להיות משורר איטלקי". או כבה אני עומד לי, במשך איזו רבע שעה פיוטית שבמאת עיקר, האוזר כך פונה אל הרחוב הקטן של העיירה, שבמה תיירים עיקשים כמונו פוקדים אותה גם כעת, הבה אני רוכש גלויות אחרות. בין השאר זו המשעשעת את ציורו של פטרארקה אגפה עוטרת, רגל בטקורה, וכבר רשום בכתב־יד יפה, בלטינית יפה: "מקום ההתבודדות חביב על בכר זה של האולפים".

חזרה לאוויניון, במצב רוח מיסטי. לאורה איננה קיימת – הסתכנות תן הערות לכך לא פותח משתן עדות לכך היא; שהרי אנו שוהים בה – ההרים, האהבה, העולם... ואני מנסה ללמד את בנותיי ארבע מלים איטלקיות: בנדטו סיה איל ג'ורנו. יבורך אותו יום.

(רשימה שנייה בסדרה)

מעבר למקריות

ההתנקשות, רומאן מאת הארי מוליש, עברית: עדה פלדור, כתר, 1988, 175 עמודים

מאת רות שנפלד

לספרו של הסופר ההולנדי הארי מוליש יש כמה אבות, קרובים ורחוקים, בספרות האירופית. גיבורו של "ההתנקשות" הוא צאצא רחוק של "הזר" של קאמי, והטמאטיקה של הרומאן מזכירה את זיגפריד לנץ, ואילו הטכניקה, הכמו־בלשית, ובעיות הקיבעון, האשמה והנקמה המנווטות ביסוד העלילה, מקרבות אותו לשני הסופרים השווייצרים, פרידריך דירנמאט ומאקס פריש. אולם מוליש התרחק מהדירות שעל פני השטח ומהמעטה הסוריאליסטי ויצר ריאליזם מסוג חדש, תמציתי ומרוכז. גיבורו של מוליש מתנהג, לכאורה, ככל אדם: הוא מסיים את לימודיו, עולה במדרגות הקריירה, צובר רכוש וקונה לו כמה בתים (מעין פיצוי על ביתו שאבד לו בימי הילדות), מתחתן – מתגרש ומתחתן מחדש, מוליד ילדים וכו'. אולם מניעיו נראים סתומים ולא־מוסברים אף לו עצמו, ולמראית עין מקבל את החיים כפשוטם ובשוויון נפש. הסיבתיות שמניע המחבר היא מוזרה, לוטה בערפל ומשתמטת לכמה פנים. גם המוטיב הכמו בלשי בסיפור מתגלגל בצורה לא מקובלת.

את נקודת המוצא לסיפור מספק מעשה שהתרחש בשלהי ימי הכיבוש הגרמני בהולנד, בינואר 1945. מחתרת שמאלית רצחה משתף פעולה עם הנאצים, ודיירי הבית שהגופה נמצאה לפניו נענשו – ביתם נשרף והורס עד היסוד והם הוצאו להורג באכזריות. רק בנם הצעיר, אנטון, שהיה אז בן שתים־עשרה, נשאר בחיים, והוא הגיבור המרכזי של הסיפור. בתחנות שונות של חייו הוא פוגש אנשים שהיו קשורים לאותו מאורע, ואט אט מתבררים לו פרטים שבסיום העלילה נסגר המעגל. הנתונים שנעלמו מעיני אנטון מתארגנים על פי היגיון משלהם, אבסורדי, ופטאלי כאחד.

אנטון הוא פרט, וגם מייצג של תקופתו. שריפת ביתו ורצח בני משפחתו קובעים את דרכו ואת תמונת עולמו, ועל אף מאמציו אין הוא מסוגל לשכוח את המאורע המכריע הזה ולהשתחרר ממנו. הוא עתיד ללקט את שבריו במשך כל חייו, "כשם שהים פולט בסופו של דבר אל החוף כל מה שהוטבע איכשהו בין גליו, וכשם שבוזזי אניות טרופות מלקטים את השרידים האלה בחופשי" (עמ' 154). אולם המאורעות מימי הנאצים נקבעו לא רק בזיכרונו של אנטון, אלא נחרתו לנצח בזיכרון הקולקטיבי, למרות כל ניסיונות ההדחקה. אירופה הצבועה נבגדה מחדש, אומר מוליש באמצעות הרומאן, אבל מבוהה מוסרית היא מלקטת את שרידי ימי הנאצים עד עצם היום הזה, והם משפיעים במידה מכרעת על רשויות הפוליטיים, הרוחניים והחברתיים. אנטון מהרהר בינו לבין עצמו ברגע של משבר, כי "המעוות לא יוכל לתקון. (...) רק ביום שבו ייעלם כל סימן חיים ואיתו יימוגו כל זעקות הכאב האלה, רק ביום ההוא ישוב העולם לסורו" (עמ' 139).

במהלך העלילה מתעוררות שוב ושוב שאלות של אשמה ועונש. לכאורה, האשמה אינה ברורה. האם אשמה המחתרת, שרצחה את משתף הפעולה והשאירה את גופתו לפני דלתם של אנשים תמים מפשע? אולי אשמים שכניו של אנטון, קורטוך ובתו קארין, שהזיזו את הגופה, שהיתה מונחת לפני ביתם, והשליכו אותה לפני ביתם של אנטון והוריו? אולי אשם אחיו של אנטון, פטר, שניסה להעביר את הגופה אל מול דלתם של זוג קשישים? אולי צודק בנו של הנרצח, המגן על אביו וטוען כך בכך שאנשי המחתרת היו צריכים לדאוג לסילוק הגופה? ושמא הצדק עם לוחם המחתרת הוותיק, טאקס, שהיה בין מבצעי הפעולה, המגלגל את האשמה לעבר דיירי הבית: הם היו צריכים לנהוג בהיגיון, לסלק את הגופה ולהכניסה לתוך הבית. האמנם לא נגלה אכזריותם של אנשי המחתרת מאכזריותם של הנאצים?

או אולי רצח משתף הפעולה כשלעצמו היה אבסורדי ובלתי נחוץ, שכן הוא בוצע סמוך מאוד לשחרור ולא הביא תועלת לאיש.

המחבר אינו משיב על השאלות האלה ברובד הגלוי. התשובות ניתנות במידת־מה ברובד הסמלי. המחבר זורע לאורך הסיפור אלמנטים סמליים, שאינם מתפענחים בקלות, אבל מרמזים לכיוון של תשובה. למשל, הנאצים שבה ראי־מעשר כאשר הרו לבית הוריו של אנטון, והפעם השנייה בנו של משתף הפעולה, פאקע פלוף, שחבר ראי מעוטר בחדרו של אנטון. אלמנט סמלי נוסף הן הלטאות שקורטוך מגדל בביתו, שכדי להצילן הניח את הגופה לפני בית שכניו. אולם לאחר מעשה משמיד קורטוך את לטאותיו ולבסוף מתאבד בעצמו. דבר אחר הרומז לכיוון של פתרון הבעיה המוסרית הוא מתחום הרגש. אנטון מעריץ את זכרה של לוחמת המחתרת, טרוס, שהשתתפה בהתנקשות והוצאה להורג (הוא נושא את אשתו הראשונה רק משום דמיונה הגופני לטרוס), והוא מתגרש ממנה לאחר שהוא רואה את תצלומה של טרוס. ידו של לוחם המחתרת, טאקס, מעבירה אליו תחושה של חום, "כמוה לא חש מעולם כשהיה בחברת דודו ואלא רק כשהיה בחברת אביו" (עמ' 105–106).

"ההתנקשות" הוא ספרו השני של מוליש שתורגם לעברית. גם הספר הראשון, "שתי נשים / מיטת כלולות של אבן", יצא לאור בהוצאת "כתר" (1983), והוא תורגם מהולנדית בידי שולמית במברגר. "ההתנקשות" תורגם בידי עדה פלדור ללא ציון שפת המקור. לא אוכל להשוות את התרגום למקור ההולנדי, אבל רצוני לציין פרט זעיר אחד: מוליש נוהג להציב בראש סיפוריו מובאות מהספרות הקלאסית, וכך עשה גם בשתי המובאות הכלולות ב"שתי נשים". בספר הנוכחי המוטו הוא מ"פליניוס הצעיר, מכתבים, ו' 16". הכוונה כמובן לסופר ולמדינאי הרומי פליניוס הצעיר (62–114). כדאי היה לשים לב גם לזוטות מעין אלה.

ד"ר רות שנפלד היא חוקרת במכון כ"ץ לחקר הספרות העברית.

הליידי והתחפושות

ליידי ל', רומאן מאת רומן גארי, מצרפתית: אביטל ענבר, ספריית מעריב, 1988

מאת ז'יזל ספירו

רומן גארי היה סופר שהשתעבד לתאוות הגיוון שלו, עד כדי שהשתחרר מכבלי זהותו הספרותית עצמה. היום ידוע לכל שהוא זה שעמד מאחורי דמותו הבדיונית של הסופר אמיל אז'אר ("כל החיים לפניו", "זהרותו של המלך סלומון"). בשביל גארי זו היתה ההתמכרות הבלעדית "להיוולד מחדש". בשמו של אמיל אז'אר כתב גארי קבוצת ספרים הנבדלת מהיצירה שפירסם תחת שמו האמיתי, שגם היא מצטיינת בלא מעט גיוון – מ"חינוך אירופי", הרומאן הראשון, ועד "שורשי השמים" ו"עפיפונים". גם הרומאן שלפנינו מעיד על רב־גוניות זו: זהו רומאן היסטורי, המשלב בדיון המוסר עם ביקורת חברתית.

העלילה מתרחשת בימי התעוררות האידיאלים בחבר אירופה של סוף המאה התשע־עשרה. המשטר בצרפת (הרפובליקה השלישית באותם ימים), שלא הצליח לעקור משורש את נוהגי המשטר הישן, מצמיח קבוצות אנרכיסטיות היוצאות כנגד בעלי הממון. האנרכיה שולטת גם בקרב הקבוצות המהפכניות. בצרפת מתארגנת קבוצה אנרכיסטית בראשותו של ארמן דני – אידיאליסט יפה־תואר – המביעה את אכזבתה מתורות המהפיכה של אותה תקופה: את המרקסיזם ראים חבריה כמוליך אל שעבוד האדם למדינה, את הסוציאליסטים האנגלים הם מבינים "כפאביאניסטים פועים", ואת התנועה האנרכיסטית בהנהגת קרופוטקין ובאקונין הם מתארים ב"כפפות לבנות" מדי. קבוצה זו, הפועלת בייחוד בצרפת, שווייץ ואיטליה, מבצעת סדרה של פעולות טרור בעשור האחרון של המאה התשע עשרה, עד לכידתו ומאסרו של ארמן דני. לאחר כמה שנים של שהות בכלא בליבורנו, עולה בידו להמלט. אלא שעם בר־

רומן גארי: "הזמן אינו מוקין אותך. הוא רק כופה עליך תחפושות"

יותר גם נעלמים עקבותיו. הדבר עורר תהיות השערות רבות, והרומאן שלפנינו אינו אלא גרסה שמציע רומן גארי לתעלומה ההיסטורית.

הסיפור פותח ביום הולדתה השמונים של ליידי ל', הגברת הראשונה של אנגליה, שבאותו בוקר קיבלה מברק ברכה מאת המלכה אליזבת. בבלנדייל האוס, התאספה משפחתה הרחבה (הכוללת שר, סגן אלוף בגדוד המלכה, ראש הבנק של אנגליה, והנמען לעתידה), האירוע מעורר סלידה עמוקה בלב הליידי הנכבדה והתעבות מפגשים משפחתיים וימי הולדת, הסכינה, הנמסרת דרך תודעתה, משתלבת במונולוג פנימי מלא הומור של הליידי הצינית הנערצת, המנסה לבדו לעצמה את מעמדה כאשה זקנה. מסקנתה היא ש"הזמן אינו מוקין אותך. הוא רק כופה עליך תחפושות".

האירוע המשפחתי אינו אלא סיפור מסגרת, שבו קונפליקט קטן מהווה התבולה (אמנם קצת שחוקה אך אפשר להצדיקה במקרה הנוכחי) להצגת הסיפור הפנימי. את הסיפור הפנימי – סיפור אהבה, כדברי ליידי ל' – היא מספרת למעריצה הוותיק סיר פרסי רודינר. שמרנותו הפוריטנית הצאירות שלו, הבאות לידי ביטוי בתגובותיו השמרניות, מעניקות לעלילה המסופרת נופך אירוני ומשעשע.

הסיפור הפנימי הוא סיפורה של אנט בוחן, בת לכובסת ולאנרכיסט מושבע, המחנך את בתו על עקרונות החירות, השוויון והאחווה, בעוד אשתו עמלה ארבע עשרה שעות ביממה לפרנסת משפחתה. הילדה משננת את העקרונות המהוללים בריה של אייש, ומחליטה להשיג בחייה את כל מה שמגונוד להם־קניין, בישאים וביוצא באלה. עם מות אמה, נהפכת הנערה לזונה לאחר שהגיעה למסקנה כי "עדיף להתחיל בבביש מאשר לגמור שם". במהרה היא נהפכת לכלי בידי האנרכיסטים למימוש תוכניותיהם. ארמן דני אבן הזאתד באותה תקופה עם מי שהיה ראש העולם התחתון בפריס: אלפונס לקר (מספר הזונות שעבדו למענו ב־1885 היה כחמש מאות), ושכנע אותו ואת חבורת הפושעים כי פשעים אינם אלא דרכם למרוד בסדר החברתי המושתת על עוול וניצול. אנט, הנהפכת למאהבתו של האידיאליסט המופלא, זוכה להתהך אירך המיבע של בת אצולה, וחוגת הזוגות של הרוזנת מקאמאנס, היא מספקת לאהובה ולחבורתו את המידע הדרוש לו למעשי שוד ורצח.

אחת הדמויות הבולטות בסיפור הוא הרוכם מגלנדייל, המצב כשוב

(המשך בעמוד 103)

ז'יזל ספירו היא מתרגמת מצרפתית

עשרה רבי מכר

1. רומן רוסי, מאיר שלו, עם עובד
2. כמו קשת, יהודית הנדל, הספרייה
3. הקלע השלישי, מיכן בר־בישתי, כתר
4. ברוך הורה, יהושע בר־יוסף, כתר
5. הפרשים של פי אורגלבי, כתר
6. שנינות המלח של מבוא פלומות דן, בניה סרי, כתר
7. המצילים, עידו נתניהו, מעריב
8. אבי הנוסע, מריק גומבלי, כתר
9. בן שלמו בן שמות, עריכה מירי ברוך, עם עובד
10. חיילים של סיים, בעריכת נעים עירית, מעריב, סימן קריאה, הקיבוץ המאוחד

אם יש האומה בבכיות ספרים, לא מרגישים אותה, אם כי בעקבות התמימה הקשה היה משל שלא היה כדוגמתו אפילו בשלג האחרון שסקר את ירושלים. תנ.

חמסין

שלוה רבימבר רוסי

השבועות החזיר את התנועה לנוהמה שאינה קטנה כלל וכלל. ברשת לירוק נעשים מבצעים אמיתיים של מכירה ספרים אפשר למצוא הזל מ־3 שקלים. בעקבות התרגום של הזמן הצבי לאנגלית יש ערנה למקור. ספרים פעל קבועים וצמורים לאחנסטר מאבטו, או הרוק מרומן מבוהלל של תומס האדי, ממברים באופן עקבי.

הופעה של ספר יהודה כמעט תמיד התעניינות מחודשת בספריו הקודמים, וכך, עם הופעת המהודרת של עוגיות המלח של דן סרי, עלה מחדש הביקוש לציפורי צל.

החנויות שהשתתפו בסקר: בירושלים: לירק, מרתף העיר, בן יהודה 34; סטימצקי, יפו 39; כתר, סנטר 1, התחנה המרכזית; כתר, מרכז כלל, חנות מס' 258; ירון אריאל, עמק רפאים 40. בחיפה: סוף ציונות, הרב 18; סטימצקי, הדר, בית הקרנות, הרצל 16.

צבי סקל

ההמלצה שלנו

זמן שאול, פרימו לוי, מאיטלקית מירון רפפורט, הספריה הפתוחה, עם עובד

ספר הקטמונים (ילדים), מנחם בן, כתר־לי, חמד

עורך: בני ציפר

עינייני לשון / משה זינגר

האינטרקום והפילים

בטור המכתבים של העיתון הזה, התפתח לאחרונה ויכוח מעניין. אחד הקוראים כתב כי מן הראוי שנבטא מלים זרות (סלומון, אינטרקום, ועוד) כצורתן בלשון שממנו באו. קורא אחר, שהגיב על מכתבו, טען כי זוהי "מלחמה בטחנות רוח", וכי כל שפה הקולטת מלים זרות "משתיתה" את צורתן המקורית מסיבה זו או אחרת.

מכתבו של הקורא השני ביוון גם לדעתי ולטעמי. אך כמובן, זכותו של כל אדם לחשוב ולחוש כרצונו. "בעיני זה דווקא יפה", כותב הקורא השני על הצורות המעוברתות של מלים לועזיות – "קראטון", "סלומון", ועוד. וגם בעיני, התופעות הללו – שינויי הצורה שחלים במלים זרות בתוך העברית – יש בהן עניין רב, חידתיות מסקרנות, הגבות עממית, ועדות לכוחותיה העצמיים של הלשון החיה, ששום כוח חיצוני לא יכול להם. נציין נא כמה דוגמאות.

הנה, למשל, האינטרקום. מקורה של מלה זו הוא ב"אינטר־קומוניקציה" – כלומר, ה"קום" מקורו במלה המבטאת בחולם, "קום" כמו "דום". אך בפי הדוברים מקובלת הצורה "אינטרקום" דווקא, ה"קום" בשורוק, כמו "לקום". כל ניסיון להסביר למה זה כך יישאר בגדר השערה בלבד.

שינוי תנועה חל גם בשמו של הצייר יגאל תומרקין. על ציוריו הוא חותם Tumarkin ואילו בפי כל מבוטא השם Tomarkin. למה – קשה לדעת. וכן בשמו של הסופר נבוקוב. היודעים מבטאים שם זה בשני חולמים. אך בפי הדוברים לפי־דעתם מקבל שמו של הסופר "נבוקוב", תחילה שורוק ואחר כך חולם. כמה זה.

ואם בשמות פרטיים עסקינן, מעניין מה שאירע לשמו של ראש עיריית ירושלים, טדי קולק. בפי רבים מבוטא שמו Kolak דווקא, למה? אולי כדוגמת גבינת ה"קוטג'", שגם בה אירע שינוי דומה.

תופעה מעניינת אחרת היא מה שקורה לכמה מלים זרות המסתיימות ב"ים", כסיומת הרבים בעברית. למשל – "פסטרונים", מלה שפירושה שם ברבים. תופסים מלה זו כצורת ריבוי: לא כ"פסטרונים", אלא כצורת רבים, שהיחיד שלה הוא "פסטרון". גם זה אולי נחמד למדי, אם כי יש להודות שלא בכל הקשר נעים לראות זאת. ברשימה מלומדת על סופרים וספרים לא כל כך נעים לקרוא לעת עתה, על ה"פסטרון" של סופר מסוים. אך זה קורה, ואולי זה לא כל כך נורא.

דוגמה אחרת – והיא דווקא נחמדה בעיני – היא המלה "פילים". "כאן מפתחים פילים מהיום למחר" מכריזה המודעה בחנות בתל־אביב. ואין ספק – לפי מבנה המשפט הכוונה היא ל"פילים" כריבוי, והיחיד הוא כמובן "פיל".

ואל נא נשכח את הבריקסים ואת הבליבצם ההונגרי. ולא ברור לי עד היום מה דינו של הסודקאס – היחיד הוא אם רבים. חידה גדולה היא הצירוף "מסטה מוכחד". אבל – כבה זה. והעיקר, באמת – שנהיה כולנו בריאים.

מעולם הספרות והאמנות / רות אלמוג

המילון הכוזרי / חברים מספרים על בטהובן / פרויד הפרטי וההיסטורי / שוב טולסטוי

מילורד פאוויץ' הוא סופר יוגוסלאבי שחיבר את "המילון הכוזרי", יצירה ספרותית מיוחדת במינה. "מפלצת מפוארת, הבנויה מבדיה ביזנטינית, רומאן הרפתקאות ושאר מה מיסטית", כך מגדירה את הספר שראה אור לא מכבר בתרגום צרפתי מבקרת כתב העת "מאגאזין ליטרר". כל התכונות הללו אינן מבטלות את היות הספר הזה מילון, הוא כתבנת, הבנוי בסדר אלפביתי. בערך "כוזרים" כתוב כך: "עם לוחם נודד שהגיע מן המזרח בתקופה לא ידועה... התיישב בין הים השחור לים הכספי ונעלם מן העולם לגמרי או כמעט, לאחר המרת דת בסביבות המאה ה-10". מכאן החידה הגדולה: המרת דת, אמנם כן, אבל לאיזו דת?

המילון, למרות היותו מוגש כמילון אינו מילון רגיל מפני שהוא מבני משלושה מקורות: מוסלמי, נוצרי ויהודי. כל אחד ממקורות אלה טוען כמובן, שהכוזרים עברו אל הצד שלו, וסומך את טענתו על טקסטים. המילון הוא מערבולת של סיפורי אגדה העושה שימוש בפר אוטיקה מלאת עליצות, המוכנה ליטול כל סיכון וללכת בכל כיוון אפשרי. במרכז המילון שלושת החוקרים בני הדתות השונות שאר שם מלא חלומות הם מבקשים את אשר מצוי בחלומותיהם ובזיכרונם. שלושתם אנשי ספר, האחד לוחם, השני בעל מלאכה והשלישי כתב[illegible]. יש במילון מיסטיקה, מאגיה וקבלה, והוא מזמין את הקורא למשחק של בריאת עולם.

Le Dictionnaire khazar
roman-lexicon en 100 000 mots
par Milorad Pavic
Ed. Belfond

☘

פרנץ וגלר ופרדיננד ריס. "אשאיל לך את הספר. אי אפשר להניחו מן היד עד תום הקריאה" אמר רוברט שומאן לידיד כששים את קריאת ספרם של וגלר וריס "זיכרונות על בטהובן" שראה אור בגרמניה ב-1838. ואכן, ספר מרתק, גם כיום.

וגלר היה ידידו של בטהובן ופרדיננד ריס — מסמתך מצטיין ואחד משני תלמידיו של בטהובן. השניים יכלו כמובן לכתוב ספר של דברי שבח והלל למורם ובתוך כך גם לעצמם, ולא כן עשו. הם כתבו זיכרונות המאירים צדדים שונים של המלחין. מוצאים בהם את בטהובן מסתתר במרתף ומתכסה ראשו בכריות בזמן הפגזת וינה על ידי הצרפתים, או מלחין מוסיקה כשר סביב תוהו ובוהו של חפצי בית כששרי פעם והוא נתקל בקסת הדיו הנשפכת אל בין קלידי הפסנתר. אפשר למצוא את בטהובן מטיח צלחות מלאה מזון במלצר שטעה בהבאת מבוקשו או מטיח חרפות בתזמורת לחוצה.

המסכבים היו שותפים לסצינות אלה. ריס מספר, למשל, כיצד אליץ לנגן בפסנתר, שעה שבטהובן העוסק על הספה עם איזו גברת נחמדה, שאחר־כך נרדפה על ידי המורה והתלמיד דרך רוזנברתיה והשכנים של באגן. למרבה המזל, יש לשניים גם הרבה מה לומר על בטהובן כמלחין ומבצע, כמו למשל, כיצד השאיר דרך קבע את כתיבת העבודות המוזמנות לרגע האחרון וכיצד היה במיטבו כמאלתר.

ואולם, מציין מבקר "אקונומיסט", ככל שרבים הסיפורים כן גדולים המסתורין. חצי שנה לאחר שהשלים בטהובן את הארג'ה של סונטת "האמרקלאוויר", ועמד לפרסמה, החליט המלחין להוסיף בפתיחה שני צלילים. ריס מודה שברגע הראשון סבר שמורה שלו השתגע, ואחר כך התברר לו שהשינוי הזעיר הפך יצירה טובה ליצירה גדולה. החידה הגדולה מכל — כיצד גייס כוח רצון להוסיף ולהלחין משאיבד את שמיעתו, אותו "שטן שהתיישב באזני" — כפי שכינה זאת, "אשר הרעיל את חיי לגמרי".

Remembering Beethoven
by Franz
Wegeler and Ferdinand Ries
Andre Deutsch

☘

מילורד פאוויץ': משחק של בריאת־עולם

תומה דיסבצה פאויקס, המשורר הסוריאליסטי ששילב בשירתו מוטיבים וקלאסיציזם ביניימי קאטלני, נהיה מגדולי משורריה של קטלוניה, לא נודע מחוץ לספרד, מפני שהתרבות הקטלונית בכללה לא הצליחה לפרוץ אל מחוץ לגבולות ארצה. להוציא שמות מפורסמים כסלוודור דאלי, פאולו קאזאלס, גאודי וחואן מירו, שהצליחו לדבר אל העולם ללא סיוע של המלה הכתובה.

"הספרות הקטלונית נחבאת מעין מפני שלא עומדת מאחוריה תשתית פוליטית חזקה", אמר בראיון המתרגם האמריקאי סם אברמס, מתרגמה של שירה קטלונית לאנגלית, "זו בושה, מפני שיש לקטלוניה ספרות גדולה. עולם עשיר מצפה למי שיכול לקרוא ספרות זו במקור".

בצד שירתו של פאויקס ישנה זו של קרל ריבה ושל רבים אחרים — כולם שמות לא ידועים. יוצרים בפרוזה מתורגמים קצת יותר. כך למשל תורגם לאנגלית הרומאן של רודורדה "עת היונים", שהוא סיפורה של אשה ממעמד הפועלים בשנות ה-30 וה-40 בברצלונה, ספר הנחשב כרומאן הטוב ביותר שראה אור בספרד מאז מלחמת האזרחים. המתורגם בסופרי קטלוניה הוא אמן הסיפור הקצר פרה קאלדרס שיותר ממאה מסיפוריו תורגמו ללשונות שונות. סיפוריו משופעים בפנטסיה, הומור ועדינות.

קטאלאן היא שפה רומאנית שנשארה קרובה מאד לשורשיה הלאטיניים. ההיסטוריה הקדומה של קטלוניה נטתה תמיד צפונה לעבר צרפת, יותר מאשר לעבר חצי האי האיברי, ולפיכך צמחה שם לשון מיוחדת, שהיא גידול תרבותי שהושפע משני עברי הפירנאים. כיום מדברים קטאלאן כ-7 מיליוני אנשים, וזה כולל את תושבי מחוז רוסיליון בצרפת, את העיר אלגאר בסרדיניה ואת מדינת אנדורה, שם היא משמשת כשפה רשמית. (אינטרנשיונל הראלד טריביון).

☘

פרויד. את רשימתו ב"טיימס" על ספרו החדש של ההיסטוריון פיטר גיי "פרויד: חיים למען זמננו", פותח ג'ורג' סטיינר באלה המלים: "המלומדות הניכרת בביוגרפיה נהדרת זו היא מלמדרגה ראשונה. המשתה הביבליוגראפי לבדו מביא לידי כך שתהיה יקרה מפז". שליטתו של פיטר גיי בהיסטוריה התרבותית והאינטלקטואלית שבתוכה צמח פרויד היא כמעט מושלמת, לדברי סטיינר, אבל קסמו האמיתי של הספר נעוץ בחגיגיותו ובכבוד שרוחש גיי לאנושיות המורכבת של גיבורו. גיי כינה את הביוגרפיה שלו בשם "חיים למען זמננו" משום שחיי פרויד ויצירתו עיצבו במידה רבה את האקלים התרבותי של זמננו.

במה שונה הביוגרפיה של גיי מזו שכתב ארנסט ג'ונס, או מזו של רונאלד קלארק מ-1980? בעושר של פרטים חדשים על חייו האינטימיים של פרויד, ובכל מה שנוגע ליחסים המבריעים בין פרויד והתנועה הפסיכואנליטית, ההיסטוריה הטראגית של היהדות המודרנית, האמנציפציה היהודית והשנאה העממית — עניינים שבהם מומחה גיי יותר מקודמיו.

העולם, כותב סטיינר, המקוריות של גיי נעוצה במקום אחר. זהו מחקר בפרויד, הצומח מתוכבי המפעל הפסיכואנליטי עצמו, שכן גיי מצא בפסיכואנליזה מפתח לאינטראקציה בין התודעה הפרטית לבין ההיסטוריה. הסיפור עצמו ידוע למדי ואינו טעון פירוט, ובכל זאת יש לציין שגיי מתמודד עם ההיבטים המעורים ביותר באישיותו של פרויד ובכתביו. הוא עוקב בדקדקנות אחרי חוסר היכולת של פרויד להבין את חייהן הפנימיים של הנשים, אחרי המרקסיזם שלו ואחרי מריבתו עם יונג. בקצרה, ספר שאי אפשר להמעיט בשבחו.

Freud: A Life For Our Time
by Peter Gay
Dent

☘

פולמוס חוזר לדיון הספרותי בבריטניה בעקבות ביוגרפיה חדשה עליו מאת איי.ג'ילסון. בביקורתו על הספר כותב אנתוני ברג'ס, כי את סיפור חייו של אדם גדול צריך לספר שוב ושוב מחדש, ולוא כדי לשכנע אותנו שאכן יש בסיפור זה משום אמת. הערה זו באה לחרוץ תמיהה מתבקשת, איזה צורך ראה וילסון לכתוב ביוגרפיה של טולסטוי לאחר שרואייה, שמיצה ככל הנראה את הנושא. וילסון מציג את אישיותו של טולסטוי כקרועה בין המלאך שבו לבין השטן שבו. מצד שאישיותו המצד כתיבתו היה מלאך, אלא שמלאך זה היה שרוי במאבק מתמשך עם שטן.

פרנסיס קינג כותב ב"ספקטייטור" שוילסון מצטיין במיוחד בקטעים שהוא קושר בין חיי טולסטוי ליצירתו ומסכם שספרו של וילסון עומד יפה בתחרות עם ספרו של טרויאה ואינו נופל ממנו. ברג'ס, ב"סאנדיי טיימס", מציין לשבח דווקא את הפרק על חייו המוקדמים של טולסטוי הסטודנט והחייל, וכותב: "דיוקנה של סופיה בהרס, שהיתה לרעייתו של טולסטוי, מוגש על ידי וילסון בדרך ראויה להערצה".

Tolstoy
by A.N. Wilson
Hamish Hamilton

הפרימאט הלאומי

(סוף מעמוד 9ב)

בכל התנאים והנסיבות." (עמ' 28). מן זה, התלהבות לא מתוכני המהפכה אלא מצורת ארגונה הדרך מיסודה, מועלית גם על ידי אניטה שפירא, במאמר מאלף המשווה בין בן־גוריון לברל כצנלסון. בנגוד לברל, שהיה ונשאר חניך מהפכת 1905, בן־גוריון היה במידה רבה חניכה של מהפכת אוקטובר, כשעיקרה של "הגיבוש" [illegible] מהשיטתיות והמנגנונים שהביאה. הוא רצה בבעלות מרכזית, של מדינה או של ההסתדרות, על כל אמצעי הייצור; הוא בוחקת ארגון מרכזי, טוטאלי ובעל סמכות כוללת והידר ב"צמיחות מתוחות החברה בכוח סמכות, מלמעלה למטה." (עמ' 462). לכן, הוליהב מהסוציאליזם הקומוניסטי של תקופת הקומוניזם המבאי, לכן חלק ניכר מביקורתו על ביה"ם היתה עקב נטייתה מצורת משטר זו ואיתור גורמות קאפיטליסטיות לסוצה בתקופת הנא"פ. לסיכום עניין זה טוענת שפירא כי "אפשר להגדיר את בן־גוריון כבר לשווק, שאינגו קומוניסט."

לעניין יותר לארגון ולמרות נדרש גם יוסף גורני, הטוען כי מתוך משמעות ערכית לארגון היה יסוד מרכזי ובסיסי בהשקפותיו ובפעילותו. ב-1937, בשיחה עם ראשי השומר־הצעיר בעניין איחוד תנועת הפועלים, הסביר כי הוא מאוד באיחוד כזה למרות חילוקי הדעות בין חלקיה השונים של תנועה זו מאחר שהכוח הפוליטי המשקי של תנועת הפועלים הוא בעיניו העיקר. גורני טוען כי מי שעוקב אחרי הדיון הציבורי והפרלישית ארוכת השנים, מימי העלייה השנייה עד לוויכוחים שניהל בשנות החמישים בנוגע ל"ממלכתיות" ולערך המדינה, חייב להודות כי דבריו אלה היו כנים ואמיתיים.

שאלת ה"פרימאט הלאומי" עולה גם במאמרים אחרים. מאיר אביזוהר, הכותב על בן־גוריון ומפא"י, טוען כי כבר בשנות השלושים הראשונות, על רקע תוכניתו ל"כיבוש הציונות", להפיכת מפא"י לגוף הדינאמי והמנהיג בהסתדרות הציונית, נפרד בן־גוריון ממושגי העלייה הקלאסיים והציע להנהיג מדיניות של "עלייה עממית" — "שפירושה המעשי היה להפריש חלק מרשיונות העלייה, שעמדו ברובם לרשות ההסתדרות החלוץ, ולתיתם לרשות יוזמים" (עמ' 94). משמעות הצעה זו, שעוררה את התנגדותם גם של אנשי המפעל הצעיר וגם של [illegible]

להפך אותה לגוף שיכלול לא רק את האוונגארד החלוצי, אלא גם את אלה שעלולים היו להיחשב לצדדיות הציבורים הכלליים ואפילו הרביזיוניסטים, שהעדיפו משק פרטי ויוזמה ועירה על התיישבות שיתופית. אפשר לטעון כי בהצעה כזו היה יותר משמינית קו של חילול הקודש, אך מבחינת בן־גוריון קבלתה היתה תנאי הכרחי להפיכת מפא"י לגוף שינהיג את העם, לא רק את המעמד.

ישראל קולת נדרש לשאלת הסוציאליזם של בן־גוריון בתקופת המדינה. באותה עת אפשר אמנם למצוא אצלו מדי פעם התבטאויות בלתי־עקביות, כדבר הנאמנו של משטר סוציאליסטי לחברה הישראלית. אולם במקביל להתבטאויות אלה הבהיר כי "קיבוץ גלויות קודם לסוציאליזם", ובפועל, אידיאל בנייתה של חברה סוציאליסטית לא זכה למקום גבוה בסדר הקדימויות שלו. כשנזקק לסוציאליזם, התייחס אליו לא כאל ערך או משאת־נפש אלא "כתורת אלמבט שירותי" (עמ' 147).

מצד אחד תמך בן־גוריון בסמכות המבוססת לא על רוגמה ומופת אלא על ארגון צנטראליסטי, היירארכי, תוקשה בעניין זה לא היה מוכן כלל להתפשר. דבקות זו מעידה, מעבר למגמה פוליטית ולתפישת המציאות, על השקפה פסימית מאוד ביחס לטבע האדם ולכוחות המניעים אותו. רק בעזרת ארגון כולל, במידת מה אפילו טוטאלי, אפשר לקדם יעדים ולהשיג מטרות, לא תוך השתמכות והלנטאריות על רצון טוב ועל הרוחות נערות כפייה. מסגרות התרבותיות עורר בו כבראה את תרדה. הבלתי ידוע והבלתי ניתן לשליטה, טוען משה ליסק, והוא ביקש להמידן ב"מסגרות כוללניות, שיש בהן מידה רבה של פיקוח וכקרה מרכזיים." (עמ' 113).

אולם במקביל לקו זה, הירבה בן־גוריון לדבר על מוסר הנביאים ועל החזון המשיחי. אך דיבורים אלה לא התייחסו לחזון הניתן להגשמה, הדרגתית, וחלקית. כמובן, בעתיד הנראה לעין, אלא לעידן מטאהיסטורי, ל"היסטוריה התרבותית הרמונית" שבה נעלמים הניגודים [illegible] (עמ' 151). בניגוד [illegible] [illegible]

קשה עד מאוד לאיתור. בן־גוריון, שבהקשר זה יוסר למושג "יום קטנות" היה כה פרובלמטי, לא יכול היה לקבל חזון צנוע במסדרים, יוסף, אך בר הגשמה. הוא המיזה בחזון אדיר ממדים, מחולט אך מנותק להלוטין מדרכה של החברה שבראשה עמד ושלעתידה כה חרד.

הדבר מעלה שאלה נוספת: באיזו מידה שאלות הקשורות לדמותה של החברה העסיקוהו בכלל? האם הצידוד של העתקת שאלות אלה למישור הלאומי או המרתם לדרשים ביורוקראטיים אינה מעידה על אטימות בסיסית לתחום זה וחוסר רצון או יכולת להתמודד עם האופי הנדיל והעמוס־משמעות של הבעיות שהוא מעלה שאלות אלה מעבירות אותנו, כמעט מגיה זכיה, לשאלת השפעתו על דמותה של החברה הישראלית — הרי כשקמה המדינה כבר היה בן־גוריון ה"אחד בדורו", לא "ראשון בין שווים", והכוחות שהוציאו שאלות אלה לא נתנו להם מבוא בדוקו לשוליים, במפלגתו שלו ומחוצה לה.

מתוך ההערכה בדבר יכולתו של בן־גוריון לברור את העיקר ולהתגבר להשגתו לעתים בכל מחיר, אפשר לראות מה הרחק ובלתי נפרד הקשר בין הגדולה לבין צללה, בין ההישג הכביר לבין מחירו הכבד. ניסיון להבין את בן־גוריון בעיניים היסטוריות וריאליות, לא מיתולוגיות, לא יכול להתעלם מהשאלות הקשות שמעלה ספר חשוב זה.

הלידי והתחפושות

(סוף מעמוד 9ב)

פראפנקס לעומת מייצגי קבוצות הפרוזה, שהשתעבדותם לאידיאלים סותרת את עצם עקרונות היהדות שלהם. הדוכס, שקיים בהצלחה את המוניטין שיצאו לו כשנא־נפשה של המלכה ויקטוריה, מושב לשרשרת עד היסוד בעיני אביו ולשוב בהתגלמותו בעיני חבריו. הרפתקנותו משלבת ניהיליזם ונהנתנות, והוא מצב אולי כסמביסט האמיתי של תקופתו.

בנוסף על דמותו של בלנויל, המסמלת את היהדות האמיתית, מוצגת הביקורת על האידיאלים מנקודת מבטה של אמנו: סיפור חייה הוא מאבק עיקש כנגד הקיצוניות והשתעבדות לאידיאלים, המגולמים תחילה ברמות אביה, ומאוחר יותר ברמות אהובה. אך המרד המעשי שלה בא בעקבות התעוררות האינסטינקט האמהי, והיא מוכנה להקריב את אהובה למען בנו שהיא נושאת ברחמה. לצדה של הגימה האירונית, שאינה נעלמת עד תום הסיפור, מתרחשת צעקת המרט לזכות הקיום שלה, בדרישה פולי־פוני מרשים.

בתרגום נשמרו הגימה האירונית, ההומור, הסגנון השוטף, וכן מלות העגה (אמנם מעודנות במקצת) המוכרות מפעם לפעם את מוצאה של הרוזנות מקאמאגם. בעיה אחת לא נפתרה עם זאת, והיא מסוג הבעיות המצויות בתרגום: אגם במהלך הדונה למנהגי האצולה גאלצת ללמוד שיר הכוללה תירגול דקדוקי לשימוש ב-"imparfait du subjonctif", זמן שתפקידו דקדוקי בלבד, ושאינו משמש בלשון הדיבור ואף לא בספרות זה זמן רב. האפקט הוא כמובן קומי מאוד, והוא שם ללעג את הסנוביזם של בני האצולה שראו בשימוש בזמן הזה "תכונה מבחינה" של בני מעמדם. הכל שלא היה אפשר להשיג במלואו את אותו השילוב של מליציות וגיחוך בעברית.

אמיל חביבי, אירוניה

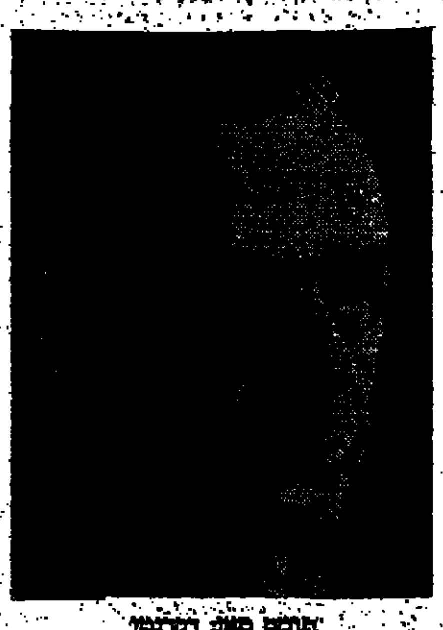

תומאס מאן: [illegible]

תרגום

אח'טיה, מאת אמיל חביבי. מערבית: אנטון שמאס. סדרת פרוזה אחרת, בעריכת אילנה המרמן. עם עובד, 1988. 161 ע'

"אני הרומן הזה, כמונו כאמי האשה הבמה הישנה שהניה אבי המנות, האמי פרמה את חוטיה וקשרה את קצותיהם, ומן החוט האחד הארוך בקשה לסרוג גופיות צמר לאוסטידה". הסודר אולי ישן, אבל במצב לא רע, ובניגוד למשתמע מן התמונה, גם צבעוני מאוד. מסביב לפקק בנמות הגלגל והנביאים בחיפה, פקק שסיבתו עלי"מ או כלנסריכות או מתבל, ותוצאותיו פעילות מגבירת של ידועות הביטחון והערת חקירה הדיונים מלומרים. מסביב לפקק הזה רוקם חביבי מציאות כמעט מציאותית, בחוטים ששאל מזכרונותיו על חיפה בימי השריפה (כלומר בזמן המנדאט) ומסיפורי אלף לילה ולילה, ומן העיתונות, ומההיסטוריון הערבי אל־טסטי, ובמשחקי מילים דו־לשוניים (האוטיבאה בגלגלי זה הארוסות של גולגי, האוטיה זה הטאו, זאת כל אלה הוא עוסף כחידה עתיקה, שלא צריך לנתח עליה הרבה כדי להוציא מבנה מוסר השכל: לאף אחד משלושת בני המוזר המבוה אין עיגול ידוק על המצות, אבל היהודים אולי עוד לא תפסו את זה.

האירוניה השפוי־קודשה של חביבי מתאימה ביותר למקום שבו חביבי עצמו מעמיד את הספר. הוא לא רחוק מהמציאות עד שאין כל סיבה להירתע, והוא לא מגיע למציאות עד שאין עוד תועלת בהירות. העברית המצוחצחת של שמאס מדגישה, אולי יותר מדי, את ה"ספרותיות" של העשרה תחבי מרוחקת (ואין לי לצערי מושג אם זה נכון לערבית של המקור), אבל היא במידה ההכרחית דיה ליצור את האשליה הנעימה שהספר נכתב עברית.

ילדים

פיל אי אפשר "להשיל", מאת אורה מורג. לפי הרעיון קיפלינג. איורים אריאלה לביא. הוצאת קמה, 1988. אין מספור עמודים.

מבחן שקפלינג עם לשר למעלה מחמישים שנה, הוסיפו על ספרי מבגו צפויה לנו תחיה מבורכת של כתביו בעברית. הסיפור על המילון הסקרן [illegible] מן סיפורי "בריוק כך", כבר יצא בתרגום אלעזר אלמזרחו, בהוצאת כנרת. אבל הספר שלפנינו [illegible] זוה. אורה מורג לא הוסיפה בתרגום אורות הקלה והמתונגנות של קיפלינג, אלא הגבה את הטקסט לשירה קצובה ומחורזת. "פיל קטן עם אף מתוח כליל בינור עד / פיל קטן, סקרן גדול, שואל "מה כל אחד". העיבוד או היצירה מורים מכניס הרבה צילורים עבריים, כמו "מקק, עכברה, זואנאס, "דשבוע שנה", "בריון קטקטים", וכרגע לי שחוץ מהם באלה הגליזה מתנו ישן, בעיקר משום שהוא שמרת ישן על משקל, הזרדים לא נראים מאולצים, וההתחכמויות הקלות לא באות על חשבון הון העצמות של הסיפור המקורי. ציורי הנבש הברורים והמלאכה הנקייה של הוצאת הספר גם הם משפרים מאוד.

[illegible]

[illegible], מאת צבי הרמן. הוצאת [illegible], 405 עמודים.

[illegible]

אביעזר דן

שירה

[illegible] שירים על אלון. איורים: [illegible]. בעריכת נתן יונתן. ספריות פועלים/הוצאת הקיבוץ הארצי, השומר הצעיר. 62 ע'

[illegible]

מופת

מוות בוונציה וסיפורים אחרים, מאת תומאס מאן. מגרמנית: נילי מירסקי. הספריה — הקיבוץ המאוחד, סימן קריאה, כתר. 1988. 297 ע'.

הפסל של גיבור הנער (איזה אירוח עקרני מנגה "פרס" בתרגומה ל"זכרונות אוראומנסי") של העסיפה מרגיש מאוד מן אשר של "מוות בוונציה". העוף הזקן נראה בו כמו תרגולת מרוטה. ואולי שארלו בכוח בעצם ומקרבעיניות. השתף ויקטור של האם והנער התמיד, יש משהו בקריאה הזאת, אבל דומה שהוא משמטת בשער את המורכבות של המשילה ההדדית בין המעמד המבוגר והנער [illegible]. היא מרגישה את [illegible], אבל מתעלמת מעצמת התאווה להרס עצמי של אשנבך המשיכה אל "האל הזר", איהם המושבע של אלילות הרוח, הדורה וחוזר עיבוה.

נילי מירסקי, שלא כרגיל, נמנעה הפעם מלכתוב אחרית דבר, ודומה שהצדק אתה. תומס מאן מבני די הצורך לקורא העברי מתרגומי של אבי־שאול ומתרגומה של מירסקי ל"בית בודנברוק", וקשה אולי למצוא משהו חדש באמת להגיד עליו. עם זאת, כבר מזמן היה דרוש תרגום מושכל על תרגום לסיפורים (היה פעם תרגום רע ל"מוות בוונציה", שנעשה ככל הנראה מאנגלית).

שלא כמו "הר הקסמים" המתולל המתייגע, סיפורים אלה גם קל לקרוא. ארבעת הסיפורים הנדשים כאן, נבחרו שניים, "לואיכבר" ו"טוניו קרגר" ו"מוות בוונציה", ותדני הגג משרטטים את הקשר ביניהם.

כמו תמיד, תרגומה של מירסקי מצליח לשמור את רוח המקור בלי להפעיל על העברית, לחצים שאין היא מסוגלת לשאת.

מקרא

גויי הים בארץ ישראל בתקופת המקרא, מאת עתניאל מרגלית. עטיפה: מרים שיש. דביר, 1988. 260 ע'

הפלישות של גויי הים לארץ ישראל נמשכו למעלה ממאתיים שנים, והעובדה שאין להן זכר במקרא מחזקת את הסברה שהן קדמו להתנחלות היהודית. סיפורי השופטים משקפים "מסורת מושרשת על ישות פלשתית איתנה, מרובה ואתנית", כבר בתקופה ששבט דן, למשל, עדיין חיפש לו נחלה. על הישות הפלשתית הזאת ועל העמים השונים האחרים שהיו בארץ, אלה שנשמעו בפלשתים ואלה שלא, כותב מרגלית, הרבה מלומד מאוד.

מבדיקה של החומר המקראי הקשור בעמי הארץ, מהשוואה של חומר ספרותי יווני ואחר, מהתוקפות אחרי מלים לא שמיות שנבכנו למקרא, מגיע מרגלית למסקנה המתקבלת על הדעת, אבל לא מקובלת, שבתרבות הישראלית הקדומה היו יסודות לא שמיים רבים. הנכונות להכיר בהשפעות הזרות האלה עוזרת להסביר הרבה מקומות קשים במקרא. ודוגמה לאחר ששיטתו של מרגלית שתפכת על הכתוב במקרא היא סיפור תולדה, וכביאה במשלחת ששלה אליה יאשיהו וגדים כרשם, עכבור, ושפן. החולדה, השפן והעכבר הם בעלי חיים הקשורים לפולחן עפולו (הוא אפולו). לא תמיד של להיזעם לעקוב אחרי סימניו של מרגלית, ובוודאי לא לחלוק עליה, אבל הקריאה הזהירה שלו במסורת והחיפוש העיקש אחרי מקורות ומקבילות עושה את התרבות המקראית מעניינת יותר ומשכנעת יותר.

[illegible]

[illegible], מאת [illegible]. הוצאת [illegible], 1988. 172 ע'

[illegible]

אביעזר דן

סאטירה

בעצם עד העצם, ארבעים שנות סאטירה. אנתולוגיה בעריכת אמנון בירמן. ציורים: איתן קרמי. כתר, 1988. 387 ע'

כמה דברים בולטים אחרי רפרוף איטנסיבי בספר משמח זה. אין כמעט סאטיריקנים, וקצת מאוד. להוציא בודדים, כל אלה שמופיעים (מרובר בארבעים שנה) ממשיכים עדיין לכתוב. אין סאטיריקנים צעירים. אלה שכותבים היום כבר כבר תבים הרבה זמן. אין סאטיריקנים מרומים. אפילו קישון, שאחרי קינן וב. מיכאל הוא מרובה הקטעים ביותר, נשמע כמו עוכר ישראל בלעג המודגש שהוא לועג לנרשותה של גולדה, שעלתה לנו במלחמת יום הכיפורים. הכל שמשמעו צבר והרך מפה.

בסדר הלא כרונולוגי של הקטעים יש הפתעות. ה"סתם משל" של ב. מיכאל נראה כהמשך השיר של אפרים סידון על סבה ושתילה, אבל בסוף ראינו שהוא נכתב ב-78. הדיוקן המוזר שמרכשה טילבי קשה לדמותו הציבורית של חיים גורי (!) הוא אולי [illegible]

שבוע הספר העברי ב"הארץ" ב-"הארץ" לפרטים של 03-5121122

חדש בהוצאת הקיבוץ המאוחד • חדש בהוצאת הקיבוץ המאוחד

יהודית הנדל — "כסף קטן" (מהדורה שניה)
(במסגרת הספריה)
"ספר הסיפורים הקצרים החשוב ביותר שהופיע בספרות העברית בעשרים השנים האחרונות"
פרופ' גרשון שקד
"אני מתקשה לזכור ברומן או קובץ סיפורים המשווה בספרותנו ל"כסף קטן" מבחינת מכלול של "חמות ב"מצירה"
חיה הופמן, "ידיעות אחרונות"
לא נותר לי אלא להמליץ על הספר המופלא שע־ אחורי כל סיפור בו חבית אבק שריפה. ספר שיש לקרוא בו כדי להבין היכן טמונים כוחות ההתמודדות של ספרות וכיצד כתיבה מסוגננת, ומתוחכמת, כולה רגישויות דקיקות ודמיון שקשה לי למצוא עבורו סופרלאטיבים, מסוגלת ליצור ולברוא מציאות אמנותית חדשה. ורשמו לפניכם — יהודית הנדל היא סופרת חשובה.
תניר בשט, "הארץ"

צור שיף — "גמר בתרים"
(במסגרת הספריה)
חוויה ספרותית מהנה ביותר... עמקות רעיונית עם התפתחות עלילה קצבית ומהירה... ספר מיוחד ומהנה, השותף עימו את הקורא לתחושות אחרים ומעורר חשק לקרוא לאט, שלא יתכלה"
אמנון דקנס, "הקיר"
"סופר צעיר בעל כשרון כתיבה, עין בוחנת ודמיון המגובב היטב... ספר מקורי של סופר שהוא בוחקת הפתעה... מספר מובהק היודע לבנות עלילה ולשרטט דמויות"
הדה בושם, "הארץ"
"קובץ יפה להפליא מצד תיאורי הנוף וצליל השפה והרוחשיות של הנוף מפכות אבל שיף לנכס אסתטי ראשון במעלה... פרוזאיקון כשרוני..."
גבריאל מוקד, "עכשיו"

חדש בהוצאת הקיבוץ המאוחד

אוניברסיטת תל-אביב

הפאקולטה למדעי הרוח
החוג לתורת הספרות הכללית
המכון הישראלי לפואטיקה ולסמיוטיקה ע"ש פורטר
סימן קריאה

יום העיון השנתי לזכר יוסף האפרתי ז"ל

מושב ראשון: 12.00 — 15.00
יו"ר: ד"ר זיוה בן־פורת
גב' רקפת שפי: "שבועה אמונה" של עגנון "הבריכה" של יהושע: האם יש קשר?
ד"ר רותי רוננר: המבנות האלגורי, בוזאוזותה וחורכו עגנון
מר מיקי גלוזמן: "אלף הקשים שהציגו מבנים אחרי" על דמות המשורר בשירתו ליונה וולך
גב' דבורה זילברשטיין: המתגם בתבניות ההמזון והנמטו החורבנות פראנסוניות

מושב שני: 16.00 — 18.00
המושב מוקדש לצירתו של חנוך לוין ויתקיים בנוכחותו
פרופ' מנחם פרי: שמואל עולה, ימני ירודה: עולם הקולים חנוך בפואטיקה של חנוך לוין
קטעים מיצירותו של חנוך לוין יבוצעו על ידי שחקנים
יום העיון יתקיים ביום ב', י"ז סיון תשמ"ח, 2.6.88 בחדר 01, בניין רוזנברג, קרית האוניברסיטה, רמת־אביב
— הציבור מוזמן —

אולפן בת־דור לאמנות המחול
מנהלת: בת־שבע אורדמן
סגנית מנהלת: רוזלין שובל־קסל
קורס קיץ 1988
6 ביולי עד 28 ביולי
בחינות: יום שני 4 ביולי
שיעורי אלמנטרים, מתקדמים ומקצוענים.
הופעת סיום עם תלמידים מצטיינים
ביום חמישי 28 ביולי.
בלט קלאסי: לורנס רודס, פטרישיה קסל, רוזלין שובל־קסל
מחול מודרני: פלורה קושמן, קווין רוזן
ג'ז: חנה מאיר
הרשמה: א'–ה' מ-14.00 עד 19.00, ו' מ-21.00 עד 24.00
בת־דור, רחוב ביאליק 30, תל־אביב
טלפון: 03-263175/6/7

האוניברסיטה העברית בירושלים

בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש פאול ברוואלד

הרשמה לתוכנית לימודים לתואר מוסמך בעבודה סוציאלית לשנה"ל תשמ"ט

נמשכת ההרשמה ללימודי התואר "מוסמך בעבודה סוציאלית". ניתן ללמוד בתוכנית המוסמך במגמות הבאות:
1. מחקר בעבודה הסוציאלית ובמנהל הרווחה.
2. מינהל שירותי רווחה.
3. לימודים מתקדמים בפרקטיקה של העבודה הסוציאלית והדרכה.

[illegible]

למוסד ציבורי
דרוש בשכירות חדר קרור
בגודל 2000 מע"ק באזור הצפון בטמפרטורה 0 מעלות.
ללא דמי תיווך
את ההצעות יש להפנות לטלפון: 03-205256

הלוח הארצי

הארץ חדשות

שרות בתי הסוהר
מינהל כ"א והדרכה

דרושים/ות

1. סוהרים/ות למגזר הבטחון

בעלי השכלה של 10 שנים ומעלה

2. מפעילי/ות מחשב

— השכלה תיכונית מלאה
— הכשרה מקצועית בהפעלת מחשבים
— נסיון בהפעלת מיני מחשבים
— שליטה בשפה האנגלית (קריאת ספרות טכנית)
— מקום העבודה — רמלה

3. טכנאי קשר ואלק' לב"ס ב"ש ועוזר טכנאי לב"ס איילון (ליד רמלה)

— בעל תואר הנדסאי אלקטרוניקה או טכנאי מוסמך
— עדיפות לבעלי נסיון בטלוויזיה במעגל סגור
— רצוי עבר פיקודי בצה"ל או במשטרה.

4. עובדים/ות סוציאליים/ות לאזור ב"ש

— בעלי תואר אקדמי בעבודה סוציאלית

אם הנך עונה על התנאים הבאים:

— גיל עד 35
— לאחר שרות חובה בצה"ל
— פרופיל 65 ומעלה
— אזרחות ישראלית
— עבר ללא דופי

הנך מתבקש לפנות אל:
לשכת גיוס רחוב מקלף 3 ת"א
טל' 03-251128, 266922 עם
תעודת זהות, פנקס מילואים
ותעודות המעידות על השכלה.
קבלת קהל משעה 08.00 עד 15.00

טנא נגה
אזור התעשיה באר-טוביה
תעשית מוצרי חלב גלידות ושלגונים
דרוש

א. מנהל משרד יצור (טכנאי/הנדסאי תעשיה וניהול)
ב. אחראים ומפעילי קווי יצור
ג. מחסנאי טכני רצוי יוצא חיל האויר (לעבודה במשמרות)

מגורים באזור שבין רחובות, אשדוד אשקלון, ק. גת
בדבר פרטים נא לפנות לכ"א ת.ד. 497 ק. מלאכי 70900

לחברה מסחרית
דרוש

מנהל סניף אשדוד

* בעל נסיון בכח-אדם מיון והשמת עובדים.
* יכולת מו"מ עם מוסדות ומפעלי תעשיה.
* בעל קשרים, היכרות הסביבה איש מקומי + רכב פרטי.

בצירוף קורות חיים + המלצות
להתקשר לטל: 03-282258/7

לעיתון "הארץ" באשדוד
דרושות

דיילות מכירה

מבוגרות ובעלות רכב תיכון
3-2 פעמים בשבוע
שעות עבודה גמישות
שכר בסיסי + עמלות גבוהות
להתקשר לאורית 03-5121339

למפעל מזון בירושלים
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

בעל/ת ניסיון בניהול מערכת חשבונות ממוחשבת

ידיעת השפה האנגלית רצויה
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 8088
ירושלים 91080

לציון חברה לטקסטיל
דרושה

*** מזכירה**
במשרה מלאה
הדפסה בעברית ובאנגלית

*** פקיד/ת ייצור**
טלפונים: 8-531227-02, 526017-02

עיריית כפר-סבא
רח' ויצמן 135 כפ"ס מיקוד 44100
טל: 052-909111

דרוש מדריך מקצוע (מסגרות) לשנה"ל תשמ"ט

הדרגה: דרוג מדריכים מקצועיים
תאור התפקיד: הדרכת חניכים והכשרתם הבסיסית במקצוע, הקניית הרגלי עבודה וגישה חיובית לעבודת כפיים, אחריות בהחזקתו התקינה של בית המלאכה וכלי העבודה.
דרישות המשרה: השכלה של 12 שנות לימוד בצרוף הכשרה מקצועית מתאימה, נסיון של שנתיים לפחות בעבודה חינוכית או הדרכה מקצועית.

המעוניינים מתבקשים להגיש מועמדותם למזכיר העיר תוך ציון מקומות עבודה קודמים והעתקי תעודות לא יאוחר מ - 31.5.88 שעה 12:00

המוסד לביטוח לאומי
דרוש

מזכיר מועצת המוסד

מקום העבודה: לשכת המנכ"ל, המשרד הראשי ירושלים
הדרגה: יד-יטו בדירוג האחיד (עד 7 מח"ר)
תיאור התפקיד: קשר עם הגופים הציבוריים המרכיבים את המועצה ועדותיה; תיאום בין הגופים האלה ובין יחידות המוסד, וקביעת מועדי ישיבות וסדר יום; רישום הדיונים ופרסום פרוטוקולים; מעקב אחר ביצוע ההחלטות ויישומן. כמו כן מכהן כמזכיר ועדות שונות של המוסד.
הכישורים הנדרשים: השכלה אקדמית וני־סיון של שנתיים; או סיום 14 שנות לימוד וני־סיון של 3 שנים; או סיום 12 שנות לימוד וני־סיון של 4 שנים. כושר לשאת ולתת עם גורמי פנים וחוץ. כושר ניסוח ועריכה.
הערות:
א. במשרה מועסק עובד עפ"י חוזה מיוחד, והוא רשאי להגיש את מועמדותו.
ב. המועמדים למשרה ייבחנו בכתב.
ג. את הבקשות, בצירוף תעודות, יש להגיש למח־לקת כח אדם, המוסד לביטוח לאומי, שדרות וייצמן 13 ירושלים עד 14 ביוני 1988.

ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה
דרושים

מראיינות ומראיינים
לביצוע סקרי משפחות באשדוד

★ העבודה כוללת ראיון אוכלוסייה מגוונת ביותר. את האנשים מראיינים בדירותיהם בעזרת שאלונים בנושאים חשובים למשק ולחברה בישראל.
★ העבודה מתבצעת בשעות היום השונות (שעות הבוקר, אחה"צ והערב).
★ ההעסקה היא על פי חוזה בהיקף של 1/3 משרה – לפי צרכי העבודה.
★ השכר ישולם לפי שעות העבודה. ישולמו גם ההוצאות עבור שימוש ברכב פרטי לצרכי העבודה.

דרישות מיוחדות
★ הכרחית ידיעת השפה העברית. רצויה ידיעת שפות נוספות.
★ השכלה של 12 שנות לימוד לפחות.

מועמדים מתאימים, תושבי אשדוד, מתבקשים לפנות בכתב אל הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תיבת דואר 6379, ירושלים, מיקוד 91063.

במכתב יש לציין: שם מלא, כתובת, מס' טלפון, שנת לידה, מצב משפחתי, השכלה, ידיעת שפות, עיסוק נוכחי וניסיון עבודה קודם.

ליחידת אבטחה בנמל אשדוד
דרושים

מאבטחים ובודקי מטענים
לרבות בחורות
לעבודה אחראית וקבועה במשמרות

דרישות התפקיד:
★ בעלי הופעה נאה עד גיל 45 שנה
★ לאחר שירות צבאי או משטרתי עם עבר נקי
★ 11 שנות לימוד (לפחות)
★ מצב בריאותי תקין (פרופיל 82 לפחות)
★ שליטה מלאה בעברית וידע בסיסי באנגלית
★ תושב העיר אשדוד/ק. גת/אשקלון/רחובות/ק. מלאכי

לעובדים יוצע שכר חודשי של 1000 ש"ח לפחות, בתוספת שעות נוספות, בונוסים ונסיעות לחו"ל בתום שנת עבודה. עדיפות לבעלי רשיון נהיגה.
המועמד יידרש לחתום על התחייבות של עבודה רצופה ל־6 חודשים לפחות.
מועמדים/ות העונים על הדרישות יפנו לועדת קבלה בלשכות התעסוקה במקום מגוריהם ביום 29.5.88 בין השעות 10:00-14:00 עם תעודת זהות, פנקס מילואים ו־2 תמונות.

העבודה הנ"ל בתיאום עם שירות התעסוקה ומשרד העבודה.

ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה
דרושים

מראיינות ומראיינים לביצוע סקרי משפחות בבאר-שבע

* העבודה כוללת ראיון אוכלוסיה מגוונת ביותר. את האנשים מראיינים בדירותיהם בעזרת שאלונים בנושאים חשובים למשק ולחברה בישראל.
* העבודה מתבצעת בשעות היום השונות (שעות הבוקר, אחה"צ והערב)
* העבודה מתאימה בעיקר לעקרות בית
* ההעסקה היא על פי חוזה בהיקף של שליש מישרה, לפי צרכי העבודה
* השכר ישולם לפי שעות העבודה, ישולמו גם ההוצאות עבור שימוש ברכב פרטי לצרכי העבודה

דרישות מיוחדות:
* הכרחית ידיעת השפה העברית, רצויה ידיעת שפות נוספות
* השכלה של 12 שנות לימוד לפחות

מועמדים מתאימים תושבי באר-שבע מתבקשים לפנות בכתב אל הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תיבת דואר 365 באר-שבע מיקוד 84103. במכתב יש לציין: שם מלא, כתובת, מס' טלפון, שנת לידה, מצב משפחתי, השכלה, ידיעת שפות, עיסוק נוכחי וניסיון עבודה קודם

לאגודה לזכויות האזרח בישראל
סניף תל-אביב
דרושה

מזכירה במשרה מלאה

(5 ימי עבודה בשבוע)
תחילת עבודה מיידית
דרוש ידע בניהול משרד, הדפסה וניסיון במעבד תמלילים
לקביעת מועד לראיונות, נא להתקשר לטל: 03-239207 בין השעות 13.00-16.00

לעיתון "הארץ"
דרושות

דיילות מכירה בחיפה

עבודה במשמרות
שעות גמישות
שכר שעה + עמלות
נורדו 20 חיפה 04-661166

למשרד מהנדסי בנין א. אקסלרוד – י. שחר
דרוש/ה

מהנדס/ת מנוסה
לתכנון קונסטרוקציות

בעל/ת 7 שנות נסיון לפחות 03-452244/5/6

לקמ"ט מסים עזה
דרושים עובדים

דרגות המשרות: בהתאם לכישורי המועמד החל מדרגה י"ז בדירוג האחיד ומעלה או בדירוג המקביל של האקדמאים, כולל תוספת בוררות 12%, "תוספת שטחים", שעות נוספות ואש"ל לפי הצורך, והסעות מאורגנות למקום העבודה.

תיאור התפקיד:
☆ בקורת כללית, עבודה אדמינ' מוכרזת.
☆ בקורת ספרי חשבונות בעסקי תעשיה.
☆ קבלה/שידור מידע למחשב באמצעות מסופים.
☆ בעלות אכיפה גבוה - הצלי"ז ומוסמכי דוחות וכד'.

דרישות התפקיד:
☆ השכלה - ברמות שונות: מ־12 שנות לימוד ומעלה
☆ ידיעת השפה הערבית המדוברת חובה. יועדפו יודעי קרוא וכתוב בערבית.
☆ רצוי ידע בהנהלת חשבונות.
☆ כושר הבעה בכתב ובע"פ.
☆ רצוי לאחר שירות צבאי סדיר.

בחינות ושיבוץ:
המועמדים שיעמדו במיון הראשוני יידרשו לעבור בחינות בכתב, כנדרש ע"י נציבות שירות המדינה. וישובצו – לאחר תקופת נסיון בתפקידים מתאימים עפ"י כישוריהם. עובדים שיתקבלו יועסקו במשרד קמ"ט מסים עזה עפ"י חוזה מיוחד במשרות של משימה חולפת.

הגשת מועמדות:
המעוניינים להגיש מועמדותם כאמור לעיל יפנו אל משרד פקיד שומה אשקלון "המרכז הנפתי" בית סולל בונה, גב' אמה אזולו (טלפון 051-25262)

היום האחרון להגשת בקשות המועמדות:
יום ג', ט"ו בסיון התשמ"ח (31.5.88)

רשות הדואר

דרושים

עורכי דין ומתמחים

בעלי נסיון קודם בתחום דיני העבודה, מקרקעין וחוזים
נא לפנות בצירוף קורות חיים והמלצות לת.ד. 1283 ירושלים 91012.
"העבודה בירושלים. סודיות מובטחת"

בי"ס מקיף ד' אשדוד
ת.ד. 3130 טל: 08-558616, 08-551131
דרושים

מורים למקצועות:

* חשמל
* מנהל מזכירות
* חשבונאות
* אנגלית
* מחשבים
* ספרות
* ערבית
* ביולוגיה חטיבת ביניים

מנהל בית הספר

מעוז
חברה לביטוח בע"מ

אם ברצונך להצליח עשה החלטה בטוחה

חברת מעוז, חברת ביטוח בתנופה, מקבוצת הביטוח של בל"ל מחפשת מועמדים רציניים מגיל 24 ומעלה בעלי השכלה של 12 שנות לימוד לפחות.
אנו נכשיר אותך בקורס משולב לביטוח חיים, כולל תכנון פיננסי פנסיוני ולביטוח אלמנטרי.
נסייע לך לעמוד במבחני רשוי מתמחה של משרד האוצר ובהבטחת הכנסה בשלבים הראשונים של עבודתך כסוכן החברה. נעזור לך להגשים קריירה עצמאית.

טלפן לטלי: 02-245222-5

ביטוח חיים עושים ב־ מעוז

לאגף מערכות מידע ומחשבים בחיפה
דרוש/ה:

מתכנת/ת

כישורים דרושים:
* בעל נסיון ב־PL/1
* רצוי נסיון בתכנות משאייב של חיליין

המעוניינים/ות יפנו בכתב, בצירוף קורות חיים, אל מחלקת כח־אדם המשרד הראשי ת.ד. 10 חיפה

חברת החשמל לישראל בע"מ

קרן אור אינק ירושלים
מוסד לילדים עיוורים עם מיגבלות נוספות
להרחבת המוסד דרושים:

— אם בית
— מורים לחינוך מיוחד כללי ומקצועי
— מסייעות
— מטפלות
— פיזיותרפיסטים

אנשי מקצוע מעולים בעלי ניסיון והמלצות
יפנו לטל: 02-531922, 02-524821
ת.ד. 1323 ירושלים 91013

למפעל לנגרות בירושלים
דרושים

1. מנכ"ל
עם ניסיון בנגרות

2. מנהל עבודה
מומחה לנגרות בנין + נסיון

3. מנהל עבודה
מומחה לנגרות רהיטים + נסיון

טלפון 02-715645

לעיתון הארץ
דרושים/ות

דיילי/ות מכירה
להחתמת מנויים בדוכנים

– 4-3 פעמים בשבוע
– שעות עבודה גמישות
תעריף שעה + עמלות גבוהות
03-5121339 לעירית

דרוש/ה למבצע
קידום מכירות באמצעות הטלפון

שעות העבודה:
17:00-21:00

הכנסה גבוהה למתאים/ה
טלפון: 03-251626

משרד החינוך והתרבות
אגף כח אדם בהוראה

הודעה מס' התשמ"ט/4 על

משרות ניהול פנויות

אגף כח אדם בהוראה מודיע על משרות ניהול פנויות של מנהלים בבתי־ספר יסודיים ובחטיבות הביניים לקראת שנת הלימודים תשמ"ט.
מן המועמדים נדרשים כישורים בתחומי ההשכלה הפדגוגית והאקדמית, הכשרה מיוחדת במינהל החינוך מינהל כללי וותק בהוראה של חמש שנים.
התכונות פורסמו בפירוט בחוזר מנכ"ל מיוחד ד' שבט (התשמ"ח) פברואר (1988) נוהל מינוי מנהלים במוסדות חינוך רשמיים. המעוניינים להציג מועמדותם ימלאו טופס בקשה למשרת ניהול שאפשר לקבלו בכל לשכה מחוזית של משרד החינוך והתרבות. הטופס ימולא בשני העתקים: האחד יישלח אל מנהל המחוז שבו נמצאת המשרה הפנויה, והאחר אל המפקח על בית הספר שבו מועסק המועמד.

היום האחרון לקבלת בקשות בלשכות המחוזיות – יום שישי י"ח בסיון התשמ"ח (3 ליוני 1988).

רשימת המשרות

א. מחוז ירושלים – רחוב דוד המלך 18, ירושלים מיקוד 94101 טלפון 02-238211

1. בית"ס הממלכתי "דבוטינסקי" בבית שמש. 16 כיתות א'-ו'.
2. בית"ס הממלכתי "גבעת זאב" בגבעת זאב. 18 כיתות א'-ו', 2 כיתות ז'-ח'. המשרה פנויה לשנה.
3. בית"ס הממלכתי לחינוך מיוחד "אלנים" בירושלים. 4 כיתות ז'-ח'. בית"ס חדש.
4. בית"ס הממלכתי "אלשיך" בירושלים. 9 כיתות א'-ו'.
5. בית"ס הממלכתי לחינוך מיוחד "ארזים" בירושלים. 7 כיתות א'-ו'.
6. בית"ס הממלכתי דתי "זוגגא עזיאל" בירושלים. 11 כיתות א'-ו', 4 כיתות ז'-ח'.
7. בית"ס הממלכתי דתי "חב"ד – עיר גנים" בירושלים. 5 כיתות א'-ו', כיתה אחת ז'-ח'.
8. בית"ס הממלכתי דתי "יהודה" בירושלים. 12 כיתות א'-ו', כיתה אחת ז'. המשרה פנויה לשנה.
9. בית"ס הממלכתי דתי "מיטב" בירושלים. 14 כיתות א'-ו', 6 כיתות ז'-ח'. [illegible]
10. בית"ס הממלכתי דתי "מור דוד" בירושלים. 8 כיתות א'-ו', 2 כיתות ז'-ח'. המשרה פנויה לשנה.
11. בית"ס הממלכתי דתי "ציון עזרא" בירושלים. 13 כיתות א'-ו', 4 כיתות ז'-ח'. המשרה פנויה לשנה.
12. בית"ס הממלכתי "רמת מוריה" בירושלים. 6 כיתות א'-ו'. בית"ס חדש.
13. בית"ס הממלכתי "שרה" בירושלים. 10 כיתות א'-ו'.

ב. מחוז המרכז – בית הוד דפנה, שד' שאול המלך 39, תל-אביב מיקוד 64928, 03-5435276

1. חטיבת הביניים הממלכתית בגני תקוה. 4 כיתות ז'. חטיבה צומחת. בית"ס חדש.

ג. מחוז הדרום – בית הממשלה – דרך הנשיאים – באר-שבע טלפון 663511-057

1. בית"ס הממלכתי דתי "חב"ד יא" באשדוד. 4 כיתות א'-ו'. בית"ס חדש.
2. בית"ס הממלכתי דתי "יד שבטאי" באשדוד. 6 כיתות א'-ו'.
3. בית"ס הממלכתי "מבואות" בבאר טוביה. 20 כיתות א'-ו'.
4. חטיבת הביניים הממלכתית "יונצר" בדימונה. 24 כיתות ז'-ט'. המשרה פנויה לשנה.
5. בית"ס הממלכתי דתי "מקור חיים" בדימונה. 6 כיתות א'-ו', 2 כיתות לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
6. בית"ס הממלכתי דתי "הראל" בקרית מלאכי. 11 כיתות א'-ו'. המשרה פנויה לשנה.
7. בית"ס הממלכתי דתי "מורשה" בברכיה. 6 כיתות א'-ו'.
8. בית"ס הממלכתי דתי "מצפה אל" במצפה רמון. 8 כיתות א'-ו', 2 כיתות ז'-ט'. המשרה פנויה לשנה.
9. בית"ס הממלכתי "מבועים" בנגב. 16 כיתות א'-ו'.
10. בית"ס הממלכתי "לבאות" בערד. 15 כיתות א'-ו'. המשרה פנויה לשנה.

ד. מחוז חיפה – רח' סנט לוקס 7, חיפה, מיקוד 35055 טלפון 04-562323

1. בית"ס הממלכתי "שרת" באור עקיבא. 5 כיתות ז'-ח'.
2. בית"ס הממלכתי "גלילות" בבן דור/גשר. 14 כיתות א'-ו'.
3. בית"ס הממלכתי דתי "ביל"ו" בחדרה. 6 כיתות א'-ו', 2 כיתות ז'-ח'.
4. בית"ס הממלכתי לחינוך מיוחד "אופקים" בחיפה. 6 כיתות א'-ו', 4 כיתות ז'-ח'.
5. בית"ס הממלכתי לחינוך מיוחד "אחוזת ילדים" בחיפה (אחוזה). 12 כיתות ז'-ח'.
6. בית"ס הממלכתי "בארי" בחיפה. 13 כיתות א'-ו'.
7. בית"ס הממלכתי "זכרון יוסף" בחיפה (אחוזה). 20 כיתות א'-ו'. המשרה פנויה לשנה.
8. בית"ס הממלכתי "יערעאליה" בחיפה. 20 כיתות א'-ו'. המשרה פנויה לשנה.
9. חטיבת הביניים הממלכתית "כל ישראל חברים" בחיפה. 18 כיתות ז'-ט'. המשרה פנויה לשנה.
10. בית"ס הממלכתי דתי "כרמל" בחיפה. 13 כיתות א'-ו'. המשרה פנויה לשנה.
11. בית"ס הממלכתי לחינוך מיוחד "מרכז לשיפור התלמידה" בחיפה. 8 כיתות א'-ו'. המשרה פנויה לשנה.
12. בית"ס הממלכתי "נרים" בחיפה (נווה דוד). 15 כיתות א'-ו'. המשרה פנויה לשנה עם אפשרות הארכה.
13. בית"ס הממלכתי לחינוך מיוחד "מרכז טיפולי" בטירת הכרמל. 5 כיתות א'-ו'. המשרה פנויה לשנה.
14. חטיבת הביניים הממלכתית בבית"ס התיכון המקיף שש שנתי בטירת הכרמל. 19 כיתות ז'-ט'. המשרה פנויה לשנה.
15. בית"ס הממלכתי דתי "שילה" בפרדס חנה. 8 כיתות א'-ו'. (כולל כיתה אחת טיפולית וכיתה אחת מפתרים).
16. בית"ס הממלכתי "עצמאות" בקרית אתא. 7 כיתות א'-ו'. המשרה פנויה לשנה.
17. חטיבת הביניים הממלכתית "אורט" בקרית ביאליק. 29 כיתות ז'-ט'. המשרה פנויה לשנה.
18. בית"ס הממלכתי דתי "יבנה תב"ד" בקרית טבעון. 6 כיתות א'-ו'. המשרה פנויה לשנה.
19. חטיבת הביניים הממלכתית דתית בתיכון דתי מקיף "ע"ש ליטסון" בקרית ים. 11 כיתות ז'-ט'.
20. בית"ס הממלכתי "זבולון" ברכסים. 7 כיתות א'-ו'. כיתה אחת טיפולית. המשרה פנויה לשנה.

ה. מחוז הצפון – בית הממשלה, נצרת עלית, מיקוד 16000 טלפון 06-572960

1. בית"ס הממלכתי בקיבוץ הזורע. 6 כיתות א'-ו'.
2. בית"ס הממלכתי בקיבוץ גבע. 4 כיתות א'-ו'.
3. בית"ס הממלכתי בקיבוץ יפעת. 6 כיתות א'-ו'.
4. בית"ס הממלכתי בקיבוץ שריד. 6 כיתות א'-ו'.
5. חטיבת הביניים הממלכתית ע"ש "בן גוריון" בעפולה. 26 כיתות ז'-ט'. פרסום חוזר.
6. בית"ס הממלכתי דתי באביבים. 5 כיתות א'-ח'.

ו. מחוז תל-אביב – בנין הדר-דפנה, שד' שאול המלך 39, תל-אביב. טלפון 03-5435406

1. בית"ס הממלכתי "זהרים" באור יהודה. 7 כיתות א'-ו'. בית"ס חדש.
2. בית"ס הממלכתי דתי "לפידות" בבני ברק. 8 כיתות א'-ו', 2 כיתות ד'-ח'. כיתה אחת טיפולית.
3. בית"ס הממלכתי דתי "מעלות" בבני ברק. 10 כיתות א'-ו', 4 כיתות ד'-ח'. 4 כיתות מקדמות.
4. בית"ס הממלכתי דתי "מקור חיים" בבני ברק. 12 כיתות א'-ו', 4 כיתות ד'-ח'. 3 כיתות לחינוך מיוחד.
5. בית"ס הממלכתי "התחיה" בבת-ים. 12 כיתות א'-ו', 4 כיתות ד'-ח'. 4 כיתות לחינוך מיוחד.
6. בית"ס הממלכתי דתי "עקיבא" בבת-ים. 12 כיתות א'-ו', 4 כיתות ד'-ח'. 2 כיתות לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
7. חטיבת הביניים הממלכתית "יד גיורא" בהרצליה. 15 כיתות ד'-ח'. 8 כיתות ז'-ט'. 2 כיתות מקדמות. המשרה פנויה לשנה.
8. חטיבת הביניים הממלכתית "יד התשעה" בהרצליה. 12 כיתות ז'-ט'.
9. בית"ס הממלכתי ע"ש "גולדה מאיר" בחולון. 15 כיתות א'-ו', 5 כיתות ד'-ח'. כיתה אחת לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
10. בית"ס הממלכתי "וייצמן" בחולון. 12 כיתות א'-ו', 4 כיתות ד'-ח'. 2 כיתות לחינוך מיוחד.
11. בית"ס הממלכתי "עלומים" בקרית אונו. 14 כיתות א'-ו', 4 כיתות לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
12. בית"ס הממלכתי "אורנים" ברמת השרון. 20 כיתות א'-ו'. כיתה אחת לחינוך מיוחד.
13. בית"ס הממלכתי "זהר" ברמת השרון. 19 כיתות א'-ו'. כיתה אחת לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
14. בית"ס הממלכתי "עליות" ברמת גן. 12 כיתות א'-ו', 4 כיתות ד'-ח'. כיתה אחת טיפולית. המשרה פנויה לשנה.
15. בית"ס הממלכתי לחינוך מיוחד. "אגוז" בתל אביב 5 כיתות א'-ו', 3 כיתות ד'-ח'. כיתה אחת ז'-ט'. כיתה אחת טיפולית.
16. בית"ס הממלכתי דתי "בעש"ט" בתל-אביב. 8 כיתות א'-ו', 3 כיתות לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
17. בית"ס הממלכתי "הגליל" בתל-אביב. 12 כיתות א'-ו', 2 כיתות לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
18. בית"ס הממלכתי לחינוך מיוחד "מבחר" בתל-אביב. 6 כיתות א'-ו', 2 כיתות ד'-ח'. כיתה אחת טיפולית. המשרה פנויה לשנה.
19. בית"ס הממלכתי לחינוך מיוחד "ניב" בתל-אביב. 9 כיתות א'-ו', 3 כיתות ד'-ח'. כיתה אחת טיפולית. המשרה פנויה לשנה.
20. בית"ס הממלכתי לחינוך מיוחד "נתיב" בתל-אביב. 3 כיתות א'-ו'. כיתה אחת ד'-ח'. כיתה אחת ז'-ט'.
21. בית"ס הממלכתי דתי "עמיאל" בתל-אביב. 6 כיתות א'-ו'. כיתה אחת לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
22. בית"ס הממלכתי דתי "שרשים" בתל-אביב. 12 כיתות א'-ו', 2 כיתות ד'-ח'. 3 כיתות לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
23. בית"ס הממלכתי "תל-חי" בתל-אביב. 21 כיתות א'-ו'. 8 כיתות לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
24. בית"ס הממלכתי לחינוך מיוחד "תקומה" בתל-אביב. 4 כיתות א'-ו'. כיתה אחת ד'-ח'. כיתה אחת ז'-ט'.

למפעל למוצרי ביטון באשדוד
דרוש
ראש צוות
לעבודה באשדוד
08-563535

דרושים/ות
נציגי/ות מכירות
בכל חלקי הארץ בענף המטבחים, וקונדיטוריות מוסדיים
תנאים טובים למתאימים
מרכז הקונדיטוריה והמטבח

למפעל תעשייתי
מהמובילים בענף הדפוס לנייר רציף למחשבים
דרושים
1. **מפעילי מדפסות** לנייר רציף למחשבים
2. **עובדים המעוניינים ללמוד מקצוע** (תשלום בתקופת ההכשרה)
3. **הנדסאים**
4. **גרפיקאי/ת**
5. **מבקר/ת איכות**
6. **מפעיל גליוטינה**

5 ימי עבודה בשבוע, תנאים סוציאליים, ארוחות, שכר גבוה. בין השעות 8.00-16.00

לרשת מרפאות שיניים
לסניפנו בקרית ביאליק ובחיפה
דרושים
★ **רופאים**
★ **סייעות**
★ **שינניות**
לרופאים בעלי נסיון תנאים טובים!
נא לפנות לקטי מיום א' 03-5446132

מעוז
חברה לביטוח בע"מ

אם ברצונך להצליח עשה החלטה בטוחה

חברת מעוז, חברת ביטוח בתנופה, מקבוצת הביטוח של בל"ל מחפשת מועמדים רציניים מגיל 24 ומעלה בעלי השכלה של 12 שנות לימוד לפחות.
אנו נכשיר אותך בקורס משולב לביטוח חיים, כולל תכנון פיננסי פנסיוני ולביטוח אלמנטרי.
נסייע לך לעמוד במבחני רשוי מתמחה של משרד האוצר ובהבטחת הכנסה בשלבים הראשונים של עבודתך כסוכן החברה. נעזור לך להגשים קריירה עצמאית.
טלפן לשרית: 04-510282/4.

ביטוח חיים עושים ב' **מעוז** חברה לביטוח בע"מ

משרד החוץ — מש"ב
משרד החוץ, המחלקה לשיתוף פעולה בינלאומי (מש"ב)
מבקשת מועמדים לתפקידים הבאים
לאיוש בקיץ 1988

1. הונדורס – מומחה למרעה והזנת בקר.
2. הרפובליקה הדומיניקנית – מומחה למטעים (נשירים).
3. קוסטה ריקה – מומחה לפירות סובטרופיים (אבוקדו ומנגו) וידע בנשירים.
4. מאלווי – מהנדס מים להשקייה.
5. מאלווי – מהנדס השקייה בחקלאות.
6. ליבריה – רופא אף, אוזן וגרון.
7. רופא עיניים בסוואזילנד.

התפקידים מחייבים ידיעה סבירה של שפת מדינת השירות, תואר אקדמאי, נסיון מעשי של לפחות חמש שנים בתחום ההתמחות.
דרגת השכר 10-8 של הדירוג המקצועי בהתאם לכישורי המועמד, עם תוספת חו"ל.
הוצאות דיור וחינוך ותוספות אחרות הנהוגות על פי התקשי"ר.
משך השליחות 24 חודשים.
הפניות בצירוף קורות חיים (מודפסים) חייבות להגיע אל משרדנו עד 10.6.88 על פי הכתובת: מש"ב – משרד החוץ – ת.ד. 13006, ירושלים. 91-130.

לנמל אשדוד
דרוש/ה
תכניתן/ית מנוסה

התכונות הדרושות:
– נסיון של 3 שנים במחשבים גדולים או מיני מחשבים.
– הכרת שפת COBOL
– יועדפו בעלי תואר אקדמאי/טכנאי במחשבים.
– יועדפו בעלי נסיון בהפעלת HP3000.
– יועדפו בעלי נסיון בהפעלת תוכנת דור רביעי.

המעוניינים יפנו בכתב אל מח' כח־אדם, נמל אשדוד ת.ד. 9001, אשדוד 77191, בצירוף קורות חיים בכתב יד.

אוניברסיטת בר־אילן
בקבוצת מחקר העוסקת:
בחקר מבנה ודינמיקה של חלבונים בשיטות ספקטרוסקופיות פנויה משרה:
חוקר (פוסט־דוקטורט).
המחקר ממומן ע"י אווא ונערך בשיתוף עם מכון ויצמן למדע
נא לפנות אל: ד"ר אלישע האס, המחלקה למדעי־החיים, אוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן 52100. טלפון: 03-5318210 דואר אלקטרוני CFHAAS@WEIZMANN

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א 1981 ...

דרושה
מזכירה
לניהול משרד + ידע בהדפסה עברית/אנגלית
מעבדות רפא ירושלים
טלפון 02-380106 עמנואל

לחברה העוסקת במוצרי בריאות וקוסמטיקה יחודיים
דרושים/ות
מקדמי/ות מכירות — מוכשרים
לעבודה מעניינת עם אתגר בכל הארץ.
משכורת + אחוזים
המעוניינים יפנו לטלפון
03-5402291 או 03-499813

מועצה מקומית מעלה אפרים — החברה למתנ"סים ירושלים
דרוש יזם חברתי
לתפקיד מנהל מתנ"ס ומחלקת החינוך
דרישות התפקיד:
השכלה אקדמית (B.A לפחות).
נסיון מוכח בארגון מנהלי וכלכלי בהיקף נרחב.
נסיון מוכח במינהל חינוכי בחינוך הפורמלי והחינוך המשלים.
נכונות לעבודה בשעות לא שגרתיות.
מגורים במקום תנאי הכרחי.
יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, שמות ממליצים ופרוט הנסיון אל עמי שגב. המטפל על הטיפול בפרט וכוח אדם בחברה למתנ"סים, גבעת ג'ונט ירושלים 91034
על הפניות להגיע עד 17.6.88.
ייענו מועמדים מתאימים בלבד

נשיונל סמיקונדקטור National Semiconductor
המרכז הטכנולוגי למיקרואלקטרוניקה שבמגדל העמק ממשיך לקלוט עובדים מעולים.
לנו דרוש:
מהנדס אמינות
משרה 2106

תאור התפקיד:
* אחריות לבדיקות אמינות של מעגלים משולבים ופיתוח שיטות ונהלים בתחומי אמינות חדשים
* מעורבות בשלבי תכנון המעגלים, קביעת נהלי בדיקות אמינות וביצוע מגוון רחב של ניסויים ומדידות חשמליות, בדיקות סביבה, חקר כשלונות. עיבוד נתונים בעזרת מחשב הם חלק מתפקידי המהנדס.
* על המועמד להיות מהנדס אלקטרוניקה בעל ידע בפיסיקה של מוליכים למחצה ההכרה מוקדמת של מעגלים משולבים ומיקרופרוססורים.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים תעודות וציונים אל: נשיונל סמיקונדקטור אי.סי. בע"מ ת.ד. 619 מגדל העמק 10556 עבור מחלקת כח אדם ולציין את מספר המשרה
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

פרסום שפי

דרושה פקידה
★ ידע ונסיון בענפי ביטוח
★ יתרון לנסיון בעבודה על מחשב
★ גיל 30-40
מישרה מלאה יום עבודה מפוצל
לתאום פגישה
052-33035
052-915589
לגב' יעל או לינדה

קבוצת **השמירה** בע"מ
ליחידת אבטחה עילית בנמל חיפה
דרושים
משוחררי צה"ל/משטרת ישראל/מג"ב:
• **לוחמים • מכ"ים/משקי"ם • קצינים**
★ תושבי חיפה, הקריות, עכו, נהריה והסביבה.
★ פרופיל 65 ומעלה ★ גיל - עד 45.

תנאי שכר מצויינים – הסעות למקום העבודה וחזרה
בתום שנת עבודה - טיסה לחו"ל

הקבלה לעבודה מותנית במעבר קורס
ועדות קבלה תתקיימנה בימים ראשון (29.5.88) ושני (30.5.88), בין השעות 10.00-17.00, בנמל חיפה, במבנה מס' 12 (כניסה דרך שער פלמר).
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור, פנקס שבוי ר3 תמונות.

משרד העבודה והרווחה
שרות מבחן למבוגרים
דרושים/ות
עובדים/ות סוציאליים/ות קציני מבחן למבוגרים
לעבודה טיפולית מעניינת עם הדרכה מקצועית צמודה בתחומי הטיפול הפרטני, קבוצתי ומשפחתי. באזור תל אביב והמרכז.
המעוניינים יפנו בין השעות 08.30-13.00 לטלפון 03-820436

קיבוץ **שריד** מחפש
מורות לכיתות ג', ו'
להתקשר לטל': 06-548111

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
הקרן למחקר בסיסי
דרוש/ה
עוזר/ת לרכזת הקרן
התפקיד כולל:
– עזרה בריכוז ועדות מקצועיות ובהפעלתן.
– רישום פרוטוקולים ועריכתם.
– הכנת דו"חות תקופתיים.
– עבודות משרד שונות.

הכישורים הדרושים:
– תואר אקדמי, עדיף במדעי החברה או הרוח.
– ידיעת השפה העברית על בוריה וידיעה טובה של השפה האנגלית.
– רצוי נסיון בהפעלת מחשב אישי ובעיבוד תמלילים.
– תינתן עדיפות למועמד/ת המצוי/ה בדרך פעולתם של המוסדות האקדמיים.

הדרגה תיקבע בהתאם לכישורי המועמד/ת, לפי דירוג המנהל.
המשרה המוצעת היא לשנה אחת, עם אפשרות של הארכה וקבלת קביעות.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב־יד, בצירוף קורות־חיים, נסיון בעבודה ושמות של ממליצים, לפי הכתובת: הקרן למחקר בסיסי, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, ת.ד. 4040 ירושלים 91040, עד ליום 30.6.88.

לחטיבת ביניים "הנגיד" הרצליה
דרושים
מורים
לשנת הלימודים תשמ"ט במקצועות:
אנגלית – 24 ש"ש
ביאולוגיה – 21 ש"ש
ספרות – 21 ש"ש
נא לפנות למזכירות בית־הספר, בשעות הבוקר
טלפונים: 052-553000, 052-550674, 052-550055

לחברה ליבוא תרופות וציוד רפואי
דרושים:
1. תעמולנים רפואיים
לאזור ירושלים
* בעלי השכלה פרה רפואית.
* מגורים באזור ירושלים.
* ידיעת השפה האנגלית.
* רשיון נהיגה.

2. איש מכירות לציוד רפואי
* עדיפות תנתן לבעלי נסיון פרה רפואי
* את/אחות בעלי נסיון במכשור רפואי.

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 6450 תל־אביב
– סודיות מובטחת –

למסדרה גדולה בת"א
דרושים
סדר
נסיון קודם הכרחי
הכרת מערכת סדר־צילום של ליינוטרון – יתרון
כתבנית
מהירה לעבודה על מסוף מחשב
8 שעות עבודה
טל. 03-253211 – יעל

לבנק המזרחי באשקלון (מגדל)
דרוש פקיד
כישורים נדרשים:
* תעודת בגרות
* ידיעת השפה האנגלית – יתרון
* רצוי נסיון בנקאי קודם.

להגשת מועמדות נא לפנות בכתב יד למנהל הסניף לפי הכתובת צה"ל 2 אשקלון

חברת מוסדות חינוך והתרבות בירושלים מיסודה של הסוכנות היהודית לא"י בע"מ לשנת הלימודים תשמ"ט פנויות
משרות הניהול של בתי הספר העל יסודיים
1. בית הספר העל יסודי המקיף "דגמרק" רחוב יהודה הנשיא 26 י־ם, בתשמ"ט צפויות 50 כיתות ד־יב.
2. בית הספר העל יסודי הניסויי רח' כירת 3, י־ם. בתשמ"ט צפויות 6 כיתות ד־יב.

טרקטוריסט חרוץ
+ כושר ניהול לעבודה מגוונת
טל' 08-522215/6

דרוש/ה
פקיד/ת ייצוא
להכנת דוקומנטים
דרישות התפקיד:
* ידיעת השפה האנגלית ברמת שפת אם
* נסיון בעבודה עם מחשב

מועמדים יפנו בכתב עם פירוט קורות חיים לת.ד. 465 יבנה 70653
רב בריח

המועצה המקומית קרית מלאכי — המחלקה לנוער
דרושים
מנהל בית נוער מרכזי
רכז הדרכה
רכז מדצ"ים וסדנא חינוכית
מדריכי חוגי אומנות
רכזי מועדונים שכונתיים
כל זאת בעבודה במשרה מלאה או חלקית
מועמדים לתפקידים הנ"ל מתבקשים לפנות למח' לנוער בקרית מלאכי טל: 08-581256 08-581313 לבקש את מנהל המח' לנוער או חנה מזיאל מזכירות המחלקה. ועדת קבלה למועמדים תתקיים ביום שישי 3.6.88 משעה 9.00
בכבוד רב
שלום אדרי, ממונה על הנוער והספורט

עיריית כפר־סבא
רח' ויצמן 135 כפ"ס מיקוד 44100
טל: 052-909111
מכרז פומבי על משרה פנויה של מהנדס העיר
הכישורים הדרושים:
תעודת הסמכה כאינג'ינר אזרחי מטעם מוסד טכנולוגי גבוה. תעודת רישום בפנקס מהנדסים ואדריכלים בענף של הנדסה אזרחית, כושר הבעה בע"פ ובכתב בעברית רהוטה (רצויה ידיעת השפה האנגלית) כושר ונסיון בארגון, פיקוח ותכנון עבודות בתחומי ההנדסה האזרחית.
דרגת המשכורת תקבע לפי דרוג מהנדסים בהתאם לכשורי המועמד
על המועמדים בעלי הכישורים הדרושים להגיש מועמדותם בכתב למזכיר העיר תוך ציון קורות חיים נסיון במקומות עבודה קודמים והמצאת העתקי תעודות והמלצות
* לא יאוחר מיום 31.5.88

לחברת תעמס בע"מ
דרושים
מהנדס כימי
צעיר המעונין להשתלב בייצור מוצרי איטום ובידוד, ידיעת השפה האנגלית על בוריה הכרחית.
מהנדס מכונות
בעל נסיון של 10 שנים לפחות רק בתעשיה פרטית.
מועמדים מתבקשים לכתוב בפירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 2905 תל־אביב 61028
סודיות מובטחת

למוסד ציבורי בירושלים
דרוש/ה
פקיד/ה
למחלקת חשבונות
עם ידע בעבודה על מחשב
להתקשר 02-203328

לחברה מסחרית
דרוש
מנהל סניף ברחובות
★ בעל נסיון בכח־אדם
מיון והשמת עובדים
★ יכולת מו"מ עם מוסדות ומפעלי תעשיה
בעל קשרים, היכרות הסביבה
איש מקומי + רכב פרטי
בצירוף קורות חיים + המלצות
טלפון: 03-282257-8

למפעל
דויטש דגן בע"מ
באשקלון
דרושים
1. מנהל מחלקה
עם ידע במכניקה ונסיון בעיבוד שבבי
2. פקידה
נמנה ואחראית השולטת באנגלית
נא לפנות בכתב למחלקת כח־אדם
ת.ד. 5010 אשקלון 78150
או טלפונית 051-30372
מ - 13:30–15:00

למוסד ציבורי בירושלים
דרוש/ה
עוזרת/ת מינהלי/ת
בעל כושר ארגון ברמה גבוהה ונסיון מרמ עם מוסדות וגופים.
דרוש ידע בהדפסה
לפנות ת.ד. 2045 ירושלים עבור עוזר מינהל

ברן – הקמת פרויקטים בע"מ
לעבודה באזור אשדוד
דרושים
מכונאי אחזקה מעולים
כישורים נדרשים:
נסיון מוכח בשיפוץ מכללים, משאבות, טורבינות ומערכות דומות במפעלים כימיים ופטרוכימיים.
מועמדים מתאימים יפנו אל טל: 057-74799, 057-73211, 057-77596 ולבקש את כ"א

אם יש לך כושר שכנוע ואת יודעת לדבר בטלפון בואי לעבוד אתנו!!
– העבודה במשמרות –
לפרטים נא לטלפן: 03-471109
* המודעה מיועדת לנשים ולגברים

לעתון יומי
דרושה
פקידה לארכיון
השכלה תיכונית ומעלה
אחרי שירות צבאי
נא לפנות בכתב יד
ת.ד. 233 ת"א מיקוד 61001
"עבור פקידה לארכיון"

לחברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
דרוש יזם חברתי
לתפקיד
מנהל
למתנ"ס כפר כבול

דרישות התפקיד:
• השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) • תינתן עדיפות לבוגרי תכנית שורץ • נסיון מוכח בארגון מינהלי וכלכלי בהיקף רחב • יועדף נסיון במינהל חינוכי ובחינוך המשלים • נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות • מגורים במקום תנאי הכרחי.
יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים שמות ממליצים ופרוט הנסיון אל עמי שגב החברה למתנ"סים. גבעת ג'וניט ירושלים 91034.
על הפניות, בציון המקום המבוקש להגיע עד ל־3.6.88
ייענו מועמדים מתאימים בלבד.

هكذا من الأصل

נשים חזקות

אסתר פיין – מרתקת

אמא שלו קוראת לו דווקא אפרים. בעיניה החכמות שראו הרבה – אולי יותר מדי – מתגנבת זיק של ספקנות, בייחוד כאשר הוא מדבר על בינם השבים אל אבותיהם כחוזרים בתשובה. הוא, אל"מ אפי, מפקד חטיבת גבעתי, איש מוצק ומלא, כמו עשוי מקשה אחת, ללא סדקים. קצין נוקשה, מצליח ובוטח בעצמו, כאילו ידע כבר את כל התשובות. הוא מדבר בשפה רהוטה כאין כמוה ולבסוף, מלטף את ראש אמו בחיבה וברכות שלא הייתי מצפה להן מאדם כמוהו.

בתכנית "עבור לדור" אנו עדים הפעם לדברים רבים בלתי־צפויים. אנחנו מסתכלים באם ובבנה, המוכר לי מתכנית "מוקד" שהתבלט בה כבר אז. כבר אז אפשר היה לחוש בנוכחות החזקה, הדומיננטית שלו. לנגד עינינו, ללא כל מליצות והטפה – משפחת סגולה. עכשיו, כשהוא במחיצת אמו, אסתר פיין, אפשר להבין ממי ירש את תכונותיו המוכרות.

אסתר פיין היא אשה מקסימה באמת, מרתקת ומרשימה אולי אף יותר מבנה. היא היתה חובשת קרבית בחזית הרוסית, במלחמת העולם השנייה. בניה לא התעודדו עם העובדה המוזרה שאמם הקטנה השתתפה במלחמה. הם אומרים לה שזו לא היתה מלחמה של ממש. האם הגיעה לישראל, לקיבוץ עין־דב. זו היתה לה התגשמותו של חלום. מאז היא שם, שומרת על ערכיה ודיעותיה, מנסה להורישם לילדיה.

לאשה זו דיעות בעניינים רבים. היא פעלתנית ונמרצת, אינה מוותרת לאיש, גם לא לבנה. (למשל, היא הורישה את שירי האידיש בקיבוץ, גם כתבה רומאן היסטורי לבני הנעורים, "הרס", על גמלא, "המסך ההירואי של המאבק על עם ישראל").

אפי כולו בסגול. הוא מפקד, לדבריו, על חטיבת סגולה, לובש כומתה סגולה, ואפילו הכיפה שעל ראשו סגולה. הוא בן קיבוץ עין־דב. בקיבוצו הוא רואה עד היום מודל לחינוך, לגידול ילדים ולבניית קהילתם. אפי עזב את הקיבוץ עם אשתו וילדיו, ועבר למושב נוב שבגולן. אפי חזר בתשובה, מפני שחסר לו, לדבריו, "הקול, פסהקול של הורס": האמירה הרוחנית שלא נמצאה לו. ואת אלה מצא בישיבה ובדת.

אמו אינה מבקרת אותו ישירות, אבל היא פונה אליו בשאלה מהותית, לדעתה: אם הוא מדבר על ערכים שהקנתה לו תורה, כיצד הוא מיישב את העובדה, שדיבורים על קדושה לתורה, וניקיון הכותל שנעשה בידי ערבים להורד? אפי אינו משיב לה על שאלתה. היהודי כפירה לא יעריך כיום את אמונתו. גם אהבת אמו אליו אינה מוטלת בספק, נתבת על הכל. היא מודה – אולי כדי למצוא צידוק לעצמה ולחינוך הקיבוצי – שהיא ובני דורה אמנם היו דוגמה, אבל חסכו בדיבורים.

בדיעבד, אולי הצדק עם אפי. אך האם הוא עדות לכשלונו של החינוך הציוני? אפי מתנגד בכל תוקף לקביעה זו: "אני ציוני", הוא מכריז, "עם כיוון לאציוני הייתי הולך לאיבוד". הוא מגשים עובדה זו. אבל הספק עדיין מנקר בלבו של מי שצפה באפי ובאמו אסתר: מה היה חסר בחינוכו של הדור הזה?

ורה שיינרמן – קשה

שיינרמן – משפחה מרתקת

אריאל שרון הגיע לאולפן "ערב חדש – מוסף המוספים", של יום שישי אחר־הצהרים, לא כדי להספיד את אמו, ורה שיינרמן, שהלכה לעולמה, בת שמונים ושמונה, אלא כדי להעלות את זכרה. הוא בא לספר עליה ועל האנשים שהוא רואה בהם מופת. שרון בא ממשפחה מרתקת. הוריו אנשים מיוחדים במינם, חריגים – אם כי לדבריו, אינם חריגים במשמע המקובל בימים אלה. אביו היה אגרונום, אמו למדה רפואה ברוסיה. שניהם היו אנשים משכילים שעלו לארץ־ישראל בשנות העשרים להיות כאן עובדי אדמה. הם בחרו לשבת בכפר מל"ל. לדברי שרון, היו בדלות ומצוקה גדולה ובעושר רוחני גדול.

אביו היה מצייר ומנגן. בבית קראו את הספרות הרוסית. גם בכפר מל"ל בלטו השנים בחריגותם. הם היו מסוכסכים עם רוב אנשי הכפר, מפני שהאמינו בעקרונותיהם. לא קיבלו שום דבר כמובן מאליו. הגיעו דברים לידי כך, שבמושב מפא"יניק – ואל יהיה הדבר קל בעיניכם – העז אביו, בשנות ה־30, להצביע בגלוי בעד המוקצה מכל, זאב ז'בוטינסקי. הוא נהג כך בהתאם על מה שנראה לו כעלילת דם במשפט ארלוזורוב, ומתוך שכנוע עמוק שאין להסגיר יהודים בידי זרים.

לאחר מות האב, המשיכה האם בדרכה היהודית, הנוקשה והבלתי־מתפשרת, עד לשנותיה האחרונות, וסיפורה כמו יהיה משק לתפארת. "הם היו אנשים קשים", אומר שרון, ואינו מתכוון רק להוריו אלא לדור שלם, ומשום כך המריבות שלהם היו חריפות במיוחד. כשאני שומעת על הוריו, אני חושבת על בני משפחתי, למרות כל ההסתייגויות, אני חשה קרבה אליו. מין היכרות של ממש, קשה ואנטגוניסטית. אולי גם היום המריבות כה חריפות בשל אמונתם ואופיים של האנשים.

חוסר־הפשרה מצא את ביטויו גם ביחסה הקשה של האם אל הבת יהודית, אחותו של שרון, שירדה מן הארץ. שרון מנסה לרכך את הדברים. הוא אומר שמעולם לא הדגימו שיחם את אחותו אלא שלאמו ולו הירידה כאבה מאד. הייתי סקרנית לשמוע עוד דברים מפי שרון על אמו, דברים שלא נכתבו עדיין בעיתונות. אבל ראיונות במוסף־המוספים נתפסים כמיטב המסורת לפיקנטריה עתונאית. מתי יבינו המראיינים כי בזה אנו אינו אידוע בדיוק. יש עניינים רציניים שמותר לדון בהם ללא פזמונים וללא בוסיסה.

יהודית הורוביץ – מופלאה

השבוע עמד בסימנן של נשים חזקות ומופלאות. נשים מן הסיפורים והאגדות, החיות עדיין בינינו. כזאת היתה ורה שיינרמן ז"ל, ותיבדל לחיים יהודית הורוביץ, בת התשעים וארבע, אשתו של נחום הורביץ מכפר גלעדי. יהודית הורביץ היא תופעה: אשה חכמה ויפה, לבושה בהידור ובטעם רב, שזכרונה לא בגד בה. היא מלאת חיים ואנרגיה, שומרת על חוש־ההומור שלה ועל נשיותה, ונהנית מכל רגע של הופעתה ב"סיבה למסיבה". היא מרכנה אפילו לשיר בקולה המפתיע, העמוק, הדרמטי.

הורביץ מעוררת השתאות, התפעלות והתרגשות. למראה, המושג הנדוש "דור הנפילים", נהפך לא לפראזה ריקה אלא למשהו ממשי מאד, לאשה שאפשר כמעט לגעת בה. זו אשה חיה ומקסימה. גם רבקה מיכאלי נראית נרגשת, אם כי גם היא, כמראיינת, נוטה לעבר הפיקנטריה. הדי היה של יהודית הורוביץ, שאינה מופיעה בטלוויזיה לעתים מזומנות, הם חלק ממסכת היסטורית, הירואית ומפוארת. היא ובעלה הם אולי השרידים האחרונים של אגודת "השומר", ארגון מיוחד במינו השנוי במין מחלוקת היסטורית: אולי בשל תפישת־עולמם המיוחדת של חברי הארגון ביחס לערבים ובשל מעמדם בחברה של אז.

מכל מקום, יהודית הורוביץ היא אשה מיוחדת, מקסימה ומרתקת. מתברר החיים יוצרים בלי־משים דראמות. הפעם, דראמה טראגית מאד. יום לאחר השידור הנפלא, נהרג בתאונת דרכים בנה בכורה של יהודית, שעל לידתו סיפרה ב"סיבה למסיבה". ראינו אותו בתכנית, יושב באולם.

צפוי ומשעמם

"ביער ביער" אמורה להיות דראמה טלוויזיונית מקורית, ראשונה בסדרה, בנוסח "תיאטרון הכורסה". איני מבינה מדוע לבחור דווקא ב"תיאטרון הכורסה" כמודל. זה תיאטרון אנגלי מאד ברוחו. רבים מן המחזות שהוקרנו במסגרתו היו רחוקים מיצירות מופת; אדרבה, הבינוניות שלטה שם בכיפה. אבל בטלוויזיה האנגלית יודעים לפחות מה פירושה של מיומנות מקצועית על כל היבטיה. הטלוויזיה הישראלית עדיין רחוקה ממיומנות כזאת.

"ביער ביער" אינו סרט ולא מחזה טלוויזיה אלא אפיזודה כתובה בידי חיים מרין בכישרון מסוים, ומוגבל מאד, לדיאלוג שוטף. היו ב"ביער ביער" (בבימוי אנטואן סאלח) גם שני שחקנים טובים, שהוטל עליהם לגלם דמויות סטריאוטיפיות לגמרי, מוכרות לעייפה ממש ממחזות וסרטים.

משה איבגי הוא שחקן רגיש ואדי גבריאלי מצליח לבנות טיפוס. אבל מה על שני אלה לעשות בסיטואציה סטאטית לגמרי, שאין בה שום התפתחות, לא פנימית ולא חיצונית, ללא עלילה של ממש? יש בה רק דיבורים אידיאוסיים והכל צפוי מראש. שום דבר אינו קורה בתא־המעצר הסגור, היוצר תחושה קלאוסטרופובית. השניים מדברים ומדברים, חוזרים על דבריהם, נתקפים היסטריה, מאיימים זה על זה, ושוב מדברים. עד שסכין הגילוח שמפסיק את המלל הזה, בא כברכה והצלה לצופים. הכל נעשה בטונים צרחניים, בצעקות, ללא כל הרפיית מתח. אני מודה השתעממתי. אם כל הרוצחים והאנסים הם טיפוסים היסטריים כאלה, אולי יש תקווה לקרבנותיהם. מכל מקום, אין זו נחמה, אם מדובר בראשונה בסדרת דראמות מקוריות בטלוויזיה. האולי גם במקרה זה הכל צפוי?

איבגי. רגיש

להאמין בצדק הישראלי

כרמלי. שונה, סימפאטי, מקצועי

אילו היו לטלוויזיה עוד כתבים כעמוס כרמלי, אולי היה פרצופה של מחלקת החדשות שונה, סימפאטי ומקצועי יותר. כרמלי אינו הולך בגדולות. הוא חסר יומרות אמנותיות ואישיות. בעצם הוא רפורטר אמין ומיומן המחפש את החדשות ומוצא אותן. הוא מסתכל על עובדות ומראה עיניים, יודע כיצד לדווח בשטף עיניי.

כך הגיע כרמלי למושב יערה, שעלה לכותרות בימים האחרונים: שם הובא לקבורה הגשש הבדווי רמזי חוש, שנפל בלבנון יחד עם אריה שמואל אריב ז"ל. ובימי השרב הגדול, כמעט נאלצו תושבי המקום לעזוב את בתיהם, מפני השריפות שהשתוללו סביבם.

יערה היא מין שמורת־טבע. על רקע המלל הרב על הדו־קיום שהתמוטט ומת, יערה היא מופת לדו־קיום. אבל גם כאן, הקיפוח והאפליה מטרידים את תושבי יערה הבדווים. דומה שנעשה הכל למוטט גם כאן את הדו־קיום ואת אמונתם לישראל. יערה היא המושב היחיד שיושבים בו בצוותא יהודים, (61 משפחות), ובדווים (11 משפחות). רוב היהודים יוצאי מרוקו. הם מעידים על קשר עמוק עם שכניהם, קשר של אחים ואחים כמו בבית אחד. הם אף מספרים על ילדי הבדווים בגן הילדים, המבקשים מהוריהם לחבוש כיפה ולברך על היין בליל שבת.

הערבים של יערה הם זן מיוחד במינו, מעין רמז לתקווה. נומי חוש אחיו של רמזי, איש צעיר, חכם ומשכנע בדבריו, מדבר עברית רהוטה. הוא הבדווי הראשון שלחם על זכותו לשרת שירות חובה בצנחנים, מפני שלא רצה להיות שונה. עכשיו, מרגע שנגזר עליו להתמודד עם הביורוקרטיה, מתעוררת לו משמעותה של מלה קצרה אחת בתעודת־הזהות, "ערבי". זו הרגשה שאין הוא יכול להגדירה. הוא מספר שעליו להתגונן, לברוח ברך, להרגיש נחות, לשמוע שאין חייבים לו כלום, ומטפלים רק ביהודים. פוגעים בו ומעליבים אותו. הוא נודד מדירה לדירה בנהריה ודוחה הצעות של מנהל המקרקעין להיות ביישוב ערבי או בדווי בגליל, משום ש"זה לא ייתכן... לאחר שלושים שנות קיום במסגרת יהודית".

שכניו היהודים מצדדים אתו. מה שמגיע להם מגיע לו, הם קובעים וכועסים, הביורוקראטים, על קיפוח האפליה. כל זה אינו מרתיע את אפיק, האח הצעיר במשפחה, שחותם עכשיו על שירות קבע, לאחר שלוש שנים ששירת בשריון. דירבן אותו, לדבריו, מות אחיו. הוא רוצה להיות גשש כמוהו, להמשיך בדרכם של אחיו ובני משפחתו האחרים, לשרת את המדינה ולהיות נאמנים להאמין בצדק הישראלי. אם לא יזכה בו הוא, יזכו בו ילדיו.

בעיני זה מיקרוקוסמוס של טמטום ואטימות ביורוקרטית ואחרת. מה נלוזה הדרך שאנו נוהגים בערביי ישראל, כאשר יש בדווים הנלחמים על זכותם להיות אזרחים נאמנים של המדינה, שווי־חובות ושווי זכויות. הרי זו המסורה המוצהרת שלנו. הנה אנו רומסים אותה, ללא כל אבחנה. אפיק חוש מאמין עדיין בצדק הישראלי. אני ספקנית מאד.

כדי להבטיח המשך אספקת חשמל

נרשמים עכשיו - כאן בשכונה!

מבצע

חברת החשמל מקיימת בימים אלה מבצע הרשמה באמצעות תחנות הרשמה ניידות:
לתושבי הישוב מעלה אדומים ושכונת תלפיות מזרח.

ההרשמה תערך בתאריכים: 30-29 למאי בישוב מעלה אדומים מועדון המנהרה (ליד הברכה).
1-2 ליוני לתושבי שכונת תלפיות במרכז הקהילתי ע"ש שלתיאל רח' עולי הגרדום 13.
בין השעות 16:00-19:00

יש להביא מספר מונה ותעודת זהות.

הרשמו עכשיו וחסכו מעצמכם התרוצצויות מיותרות בעתיד.

תודה,

חברת החשמל לישראל
מחוז ירושלים

דיר־יאסין – ציון־דרך גורלי

המחלוקת הקשה והמרה של פרשת דיר־יאסין תזין עוד היסטוריונים וספרי היסטוריה רבים. עוד יהיו פוליטיקאים רבים שיעשו בה שימוש לצרכיהם. אין ספק, דיר־יאסין היתה כעין סימן־דרך בתולדות מלחמת העצמאות, סמל גם ליהודים וגם לערבים. עכשיו באות העדות מפי מי שהיה שם, מפקד האצ"ל בירושלים, באותם ימים, מרדכי רענן. הוא שפיקד על מבצע דיר יאסין.

ב"זה הזמן", רענן מצטייר כאיש נחוש בדעתו, תקיף, ללא כל סימני חרטה או מחשבה חרישה. הוא מנסה לצייר עובדות אחרות, מביא אישור רשמי להתקפה על הכפר, "שהבטיח את המערך הלוגיסטי של הכנופיות הערביות", מפקד דוד שאלתיאל, שהיה מפקד ירושלים אז. רענן מנסה להפריך את הטענה שנעשה טבח בכפר ונמצאו בו 254 גוויות. הבדיקה הרשמית מדווחת, לדבריו, על 80–90 גוויות בלבד. אף לא היו שם שתי גוויות כרותות־אוזניים, אלא רק גוויה אחת, שראה במו עיניו. כלומר, הכמות היא הקובעת את מוסריותה של הפעולה.

כך גם אנו נאלצים להתמודד עם ההיסטוריה הקרובה שלנו, מוצאים עצמנו בתפקיד שופטים בלי שיהיו בידינו העובדות לאשורן; אם יש בכלל עובדות כאלה. מכל מקום, כמו שקשה, כמעט אי־אפשר, למחוק תרמית – כך אי־אפשר עוד למחוק את המושג דיר־יאסין מדברי הימים של המדינה. איש לא ישכנע את כל הנוגעים בדבר, יהודים וערבים, שדיר־יאסין לא היה ציון־דרך גורלי בתולדות היחסים בין יהודים וערבים. גם לא מרדכי רענן. ואני מסופקת אם התכוון לכך.

מכתבים למערכת הארץ

הגבלת היבוא תפגע ביצוא

מן הראוי ששר התעשיה והמסחר יבהיר לציבור בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים אם מדיניות הגבלת היבוא, שבה הוא מצדד ("הארץ", 19.5), מתייחסת גם ליבוא ממדינות השוק המשותף ומארה"ב, שעמן חתומה ישראל על הסכמים לאזור סחר חופשי, ואשר מספקות כ־70% מסך יבוא הסחורות האזרחי לישראל. האם עלולה ישראל להתכחש להסכמים אלה במקרה שיסתבר, כשיפלו חומות המכס בעתיד הנראה לעין, שסחורות יבוא המדינות הנ"ל זולות יותר מן הייצור המקומי?

בל נשכח שיחסי הסחר עם מדינות השוק ועם ארה"ב הם א־סימטריים בהחלט: תלותנו במדינות אלה, הקולטות כשני־שלישים מהייצוא שלנו, גדולה לאין ערוך מתלותן בשוק הישראלי, הקולט כאחוז בלבד מן הייצוא האמריקאי והרבה פחות מאחוז מהייצוא הכולל של מדינות השוק. התכחשות ישירה או עקיפה, ע"י תמרונים שונים, להסכמים – תגרור ללא ספק בעקבותיה פעולות־גמול שיפגעו קשות בייצוא שלנו. יש לזכור שחלקו של הייצוא הישיר והעקיף בתפוקה התעשייתית גדל מכשליש ב־1975 ליותר ממחצית ב־1986 ("התעשיה בישראל 1986", משרד התעשיה והמסחר, עמ' 5).

בבוא היום, אם וכאשר יעמדו הגבלות יבוא ממדינות השוק או מארה"ב על הפרק, ניתקל בשני מחנות מפגינים ליד משרד ראש הממשלה: מגיני השוק המקומי, שיתבעו הגבלות פן תקופח פרנסתם, ועובדי הייצוא, שיחששו מפני פעולות־גמול במדינות השוק ובארה"ב. ספק רב אם המחנה הראשון יהיה גדול יותר...

ד"ר שלמה מימון
ירושלים

פורוש בחברת אשה

טענת הרבנים שלא יישבו עם נשים במועצות דתיות בשל הקפדה על צניעות – כל כולה צביעות. בדצמבר 1986 הוזמנתי להופיע בשם עמותת נפגעי החזרה בתשובה, במשדר "ערב חדש", בעימות נגד ח"כ הרב מאיר פורוש. למרבה פליאתי לא מצא פורוש כל פסול בעובדה שנשלם בחברתי, ואפילו ישב לצידי – אשה חילונית זרה לו, והוא קיים עמי דין ודברים קבל עם ועדה כשכל העם חוזים במשדר, למרות היותו אדם חרדי למהדרין.

בתום המשדר התפתח ויכוח בינינו, שבמהלכו הערתי בפניו על הצביעות שבה הוא נוהג למרות שתפישת חייו מדריכה אותו שלא לשבת במחיצת אשה זרה, לשם פירסומת אישית בטלוויזיה, שגם היא אסורה על חרדים בתכלית האיסור, אין ללאוים הדתיים כל תוקף.

רעייתו, שהיתה עדה לוויכוח, העירה כי אין פסול בדבר מאחר שבסביבתנו היו מצויים אנשים נוספים ואין חשש של התייחדות.

להזכירכם – גם בדיוני המועצות הדתיות יושבים הרבנים בחברותא, כך שאין מדובר בצניעות אלא ברשעות.

שושנה כהן
תל־אביב

*

רבנים ותלמידי חכמים שהצניעות נר לרגליהם לא יישבו במועצות דתיות יחד עם נשים. לעומת זאת, אין צניעותם המופלגת נפגמת כהוא זה כאשר הם חברים בגוף המכנה את עצמו בשם הצבוע "מועצת גדולי התורה". (מעניין מה היתה תגובת הציבור אילו חברי האקדמיה הלאומית למדעים היו מכנים את עצמם בשם כמו מועצת גאוני המדע).

הם אינם מרגישים גם שום פגיעה במצווה "והצנע לכת", כאשר הם מוצגים בפומבי ובכתובים בתארים כמו מוהר"ר הצדיק האדיר, עוקר הרים ומשברם, נצר לגזע תרשישים וכו'. יש להזכיר שהרב עובדיה יוסף מסרב, מטעמי צניעות כמובן, לתת את מצנפת וגלימת הראשון לציון לרב אליהו, והשניים לא שוחחו זה עם זה במשך שנים על רקע זה.

פרופ' בנימין ארזי
עומר

המשטרה חוקרת – השר מסביר

בתגובה לקטע במדור של תום שגב "כתב זר" תחת הכותרת "חינוך מורש" ("הארץ", 20.5), שר המשטרה, חיים בר־לב, אכן ערך סיור בריכוזי כוחות השוטרים בירושלים, ובין השאר ביקר גם בענתה. במקום היו הפרות סדר, התושבים הבעירו צמיגים והקימו מחסומים. המשטרה נהגה בהתאם לנדרש והוציאה את התושבים כדי שיפנו המחסומים וישיבו הסדר על כנו.

בעיצומו של הפינוי הגיע למקום השר בר־לב, ששוחח עם התושבים והסביר להם שקיצוניות ואלימות לא יובילו לשום מקום ולא יפתרו כל בעיה.

מדברי שגב משתמע שכביכול עוסק בר־לב ב"זוטות", ב"תוגיבית" ובהספדות למיניהן, ולא בהסבר של תפישת עולם ומדיניות כפי שנעשה ע"י השר בשיחתו עם תושבי ענתה.

באשר לשלושת העניינים הקונקרטיים הנוגעים למשטרה – הם אכן נבדקים ומטופלים ע"י המשטרה. יש לציין כי המקרה הראשון הועלה ע"י ח"כ אמנון רובינשטיין בפני שר המשטרה רק בעת סקירתו בכנסת, שלושה ימים לפני פרסום הידיעה, והוא נמצא בבדיקה.

המקרה השני העוסק במכתבו של ח"כ דדי צוקר, שהגיע ללשכת השר רק לאחר פרסום הידיעה, ועוסק באירוע שבו היו מעורבים חיילים ולא שוטרים. גם מקרה זה נמצא בבדיקה. המקרה השלישי שעליו התלונן ח"כ יאיר צבן נמצא עדיין בבדיקה ע"י משטרת ירושלים.

נחום שקד (סגנ"ל)
דובר משרד המשטרה
ירושלים